x Panormitanus.

Diſputationes ꝛ allegationes ſbtiliſſi
me ac vtiliſſime Reuerẽdi domini Ny
colai Abbatis Siculi. vtriuſ ꝗ iur. int
pretis noſtro ſeculo iuri. monarche. Se
nis ꝛ alibi ꝑ eũ ſubtiliſſime diſputate.
Feliciter incipiunt.

Sempronius
Clericus bona pr̄imonia
lia obtinẽs ad curiã Ro
manã ꝓficiſcẽs epatum a
romano põtifice obtinuit
ad ꝓpriaꝗ regreſſus cũ cuiuſdã hoſpi/
talis rectore. eidẽꝗ ꝑ pr̄imoniũ dunta
xat ꝓfecto multifarie ↄtraxit ac inuen
tario de bonis epatus nõ ↄfecto q̃dã
ipſi⁹ epat⁹ bõ locauit. ꝓ plurib⁹ futuris
ãnis ſupioris auc̃te intercedẽte. penſio
nẽ recipiẽs. inſtat deniꝗ popul⁹ vt eps
quartã ꝑtẽ redditũ epatus in eccleſie
fabricã ↄuertat. Cõtradicit eps. in op
poſitũ allegãs ↄſuetudinẽ. demũ ante
tẽpus locatiõis finitũ obijt epus. orit
ↄtentio inter ipſius heredẽ ꝛ eccleſiã cu
ius ĩpenſa funus curari debeat. Ex p̃/
fato themate ſex forte dubia oriunt
Primũ nũquid ad impenſam funeris
p̃lati teneat eccl̃ia an vero eius heres
¶ Secundũ An expenſe facte circa ꝓ/
uiſionẽ dignitatis obtente. electiõe ca/
nonica ꝓſus ceſſante. ſint ex bonis di
gnitatis deducẽde. ita vt etiã heres p̃/
lati mortui valeat eas repetere. ¶ Ter
ciũ Vtrũ ſol⁹ patron⁹ poſſit hoſpitale
ꝑficere. ita vt ex ſola ipſius diſpoſitiõe
poſſit hoſpitalis nomine rector ↄtrahẽ
¶ Quartũ ſi p̃latus inuentario de bo
nis eccleſie p̃us nõ ↄfecto canonice ad
miniſtrare poſſit. ¶ Quintũ vtrũ dictus
ↄductor ſit tutus quo ad eccleſiam ſeu
ſucceſſorẽ ex ſolutione facta pro futuro
tempe p̃deceſſori. ¶ Sextũ. An epus
teneat quartã ꝑtem redditũ eccleſie
in ipſius fabricã ↄuertere. ↄtraria con
ſuetudine nõ obſtãte. etiã ſi fabrica ali
qua aliũde obtineat bona. ¶ Circa
p̃mum dubiũ ꝓ ꝑte eccleſie ꝛ cõtra p̃la
lati heredẽ multipliciṫ arguiṫ. Et ſic p⁹
Aut p̃latus diciṫ filius eccleſie vniuer
ſalis vt videṫ innuere tex. in. c. qui abſ/
tulerit xij. q. ij. q eccleſia ĩ baptiſmo nos
oẽs regenerauit. Aut reputaṫ paṫ ſpiri
tualis illi⁹ eccleſie ꝑticularis cui p̃eſt
vt videṫ tex. innuere in. c. ſicut. de ſymo
ꝛ. lxxxxv. di. eſto ſubiect⁹ Aut ſpõſus vt
in. c. ſicut alteri⁹. vij. q. i. vbi dr̃ ꝙ eccl̃ia
diciṫ ſpõſa vxorꝗ prelati. Hinc ẽ ꝙ ei⁹
morte eccleſia diciṫ viduata de elec. i. c
ne ꝓ defectu. ꝛ de tráſla. p̃la. c. ij. ꝛ fi. vbi
habetur qualiter iniciatur ꝛ cõfirma
tur ꝛ conſũmatur matrimonium inter
eccleſiam ꝛ p̃latum. ꝛ certe diuerſo re/
ſpectu poteſt appellari filius. pater ꝛ cõ
iunx vt nõ. in iuribus ſupra allegatis
¶ Sed in nullo iſtoꝝ caſuũ eccleſia deꝫ
teneri. in q̃tũ eni reputaṫ filius non de
bet teneri quia parens non tenetur ad
impenſam funeris filij. Si autẽ habet
ſucceſſorem aliuꝫ. tenetur ipſius heres
vt. l. ſi mihi filius ſit. ff. de reli. ꝛ ſup. fu.
¶ Eadẽ ratiõe teneri non debet filius
ex [illegible] pater alium habet heredẽ. Naꝫ
regula eſt vt impenſa funeris de here/
ditate ſemper deducatur. et hec impen
ſa ẽ adeo priuilegiata vt omne debitũ
precedat vt in. l. impenſa funeris. ff. eo.
ti. ¶ Idem dicendum ſi eum reputem⁹
ſponſum. non enim coniunx tenetur ad
curandum funus coniugiſ. ſi habꝫ bo
na in quibus alius ſuccedit. ſolum eiꝫ
teneṫ quando inſtituitur heres vel qñ
eſt diues ꝛ pater eſt impotens tunc eiꝫ
tenetur quia eius illegitima videretur
ſi quando vxor inſepulta aut vir inſe/
pultus relinqueretur vt. l. celſus. ꝛ. l. ꝙ
ſi nulla. ff. de religioſis. ꝛ ſup. fu. ¶ Sꝫ
nos p̃ſupponimus iſtum prelatũ habe
re aliũ ab eccleſia ergo ſibi incũbit on⁹
impenſe ꝛ nõ eccleſie ꝑ iura predicta. q̃
multũ videntur facere in hac materia.
¶ Secundo ad idẽ facit ꝑ mortẽ prela
ti ſoluta eſt eccleſia a lege ipſius ꝛ cui
voluerit nubat in domino. Primuꝫ re/
gulariter diciṫ tex. in dicto. c. ſicut. vij. q
ij. ꝛ clarius viij. q. i. c. ij. facit c. penulti.
ꝛ fi. de ſecũ. nup. ergo eccleſia non debꝫ
obligari ad impenſam. cum non ſit am
plius ſibi obligata. ꝛ deſijt eſſe illius
vxor. marie cũ p̃ſupponamus ipm p̃la
tum habuiſſe bona ꝛ in nullo inſtituiſ
ſe eccleſiam. non enim videtur eccleſiaꝫ
teneri ſibi ad aliquaꝫ humanitatẽ faci
endam tanꝗ coniuncto cuꝫ ipe eccl̃iaꝫ

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

quondã ſuã vt extraneã tractauerit in
nullo eã inſtituendo. debet eni eccleſia
ſaltẽ in numero filiorum cõputari aliquã
ptẽ faciendo ſibi. vt i ſili dicit tex. i auc.
ſi qua mulier. C. de ſacro. ſanc. eccl. Si
enim eccleſiã non tractat i ſua ſubſtan
tia vt coniunctam perſonam ita nec ec
cleſia eum tractare tenet vt coniunctũ
ar. opti. in. c. eſto ſubiect᷒. lxxxxv. di. ibi
cur ego te habeã in pncipẽ cũ tu me nõ
habeas vt ſenatorẽ ⁊c. ad idẽ id quod
habetur in phemio decreti. oĩa quecunq
vultis vt faciãt vobis homines eadẽ
facite illis. ⁊ in. c. i. ⁊ qd ibi nõ. de lang.
expo. ¶ Tercio pncipaliter adducũtur
multa iura in quibus cauetur q cleri
co habenti patrimonium non eſt aliqd
de bonis eccleſie largiendũ. cũ illa bo
na ſint deputata ad cultũ diuinũ. ⁊ ſu
ſtẽtationẽ indigẽtiũ ⁊ hñti dare nihil
aliud ẽ q̃ pdere. xvi. q. ij. c. vlti. i. q. ij. cleri
coſ. ⁊. c. paſtor. ⁊. c. ſiquĩ xpĩ. q̃nimo in aliquĩ
iura predicta. clericos grauiſſime delin
quere et ſacrilegiũ ɔmittere ſi habẽtes
patrimoniũ ſufficiens. ad bona eccl'ie
manus extendũt. hoc enim videtur ap
tiſſime probari ex mente. c. ſacerdos. i.
q. ij. vbi dicit q clerici pauperes ſiue ex
neceſſitate ſiue ex xpria voluntate lici
te viuunt ex bonis eccleſie quia ad ea
excipienda nõ cupiditas duxit ſꝫ viuẽ
di neceſſitas. ⁊ ſingulariter ibi ſubijcit
q de talib᷒ clericis videt dicere Apl'us
qui in ſacrario operãt. que de ſacrario
ſunt edant. ⁊ qui altari deſeruiũt cum
altari participent. ¶ Si ergo clericis
viuentibus ⁊ adhuc eccleſie miniſtran
tibus nõ eſt de opib᷒ eccleſie miniſtran
dum. ex quo nõ indigent. Fortius eis
mortuis ⁊ amplius non deſeruientib᷒
nõ ſunt bona eccleſie cõicanda ex quo pri
monialia ſufficiẽtia ad impenſaꝫ neceſ
ſariã obtinent. ¶ Quarto aduerte hãc
ɔſiderationẽ. impẽſa funeris ex heredi
tate defuncti ſemp deducenda eſt. vt di
cit tex. in ſalle. l. impẽſa. ff. de reli. ⁊ ſũp.
fu. ſi ergo onus incumbit hoc cãu here
di iã nõ prelato mortuo ſꝫ potius here
di cui beneficiũ ɔfertur. ſed nulla ratio
ſuggerit vt heredẽ eccleſia releuet ab hꝫ
onere ⁊ ſubeat obligationẽ pro alienis
debitis ar. c. ij. de ſolut. ⁊ ſoluere idẽ eſt
qd dare in. c. veniens. ex de teſti. et hec

donatio nõ apparet in caſu licito ſicut ſ.
¶ Quinto p hac pte adduci põt. c. vt i
periculũ. §. qꝫ vero. de elec. in vi. vbi ſpe
ciale inducit in papa mortuo vt ipſius
exequie a clero ⁊ populo ſolẽniter cele
brentur. ſec᷒ ergo videt in alijs prelatis
arguẽdo p locũ a ſpeciali. qd argumẽtũ
ſatis validũ eſt in iure vt in. c. quoniã
frequẽter. vt lite nõ ɔteſ. xxxij. q. vij. domi
nus. ⁊ in. c. ij. de diu. lepro. l. cũ ptor. ff.
de iudi. ¶ Ad ɔtrariã ptẽ in fauorẽ he
redis nõ arguo ſatis enim ex his q̃ in
ſolutionib᷒ ſbijciã argumẽta patebunt.
¶ Ad ſolutionẽ ɔdeſcẽdo altiſſimi oĩ
potẽtis auxiliũ inuocãdo. ⁊ pˀus pmit
to q funerum ipẽſiões pñt eẽ duplices. q̃
dam eni intendũt in remediũ ſeu ſola
cium aĩe defuncti. vt impẽſa q̃ fit circa
clericos ɔfluentes ad officiũ ſepulture
ſeu in ceteris ſiĩibus. ¶ Quedã vo tẽ
dũt ad viuorum amicorum ſolacia vt appa
rat᷒ funeris. ɔſtructio ſepulture. pcioſa
exequiarum pompa. q multi induant ve
ſtibus luctuoſis. ⁊ ſiĩib᷒. hoc pbat in. c.
anime defunctorum iũcto. c. q̃ diuiſa. xxiiij.
q. ij. ¶ His pmiſſis pono talẽ ɔcluſio
nem intẽdentib᷒ ad aĩe remediũ ⁊ ſola
cium defuncti. tenet eccleſia. licet plat᷒
defunctus aliũ habeat heredẽ in patri
monialib᷒. In alijs vero cernẽtibus vi
uorũ ſolacia eccleſia nõ tenet. ¶ Ad pˀ
mam ptem ɔcluſionis pmo adduco. c.
bone res. xij. q. ij. c. apoſtolice. de dona.
que ſingularit̃ faciũt in hac materia.
In eis eni dr̃ epm poſſe ex redditib᷒ ſui
epiſcopatus centeſimã partẽ ſue eccl'ie
dare inferiori quã pro ſuis ſepulturis
magnificare cupit. ecce ergo cauſã q̃m
ex mente illorum canonum ſatis liqui
de apprehendere poſſumus. exequias
plati celebrãdas expenſa eccleſie. cũ ex
cauſa ſepulture poſſit alienare etiã bo
na imobilia eccleſie. vſq ad centeſimaꝫ
parteꝫ. dũmodo eccleſie ſue cathedrali
graue damnum non inferat vt in eis
dicitur. ¶ Secundo adduco capl'ꝫ vbi
periculum. §. quia vero. de electi. in. vi.
ad iſtã partem licet ſupra argumentũ
do adduxerim illud pro alia ſentencia
huic oppoſita. ¶ Sed aliter nunc indu
co. ⁊ ſic. eadem ratio que eſt de toto q̃
ad totũ debet eſſe de parte quo ad par
tem. l. que de toto. ff. de rei vẽdicatio. ⁊

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

c.paſtoral'.§. itē cum totū ⁊ qđ ibi nō.
de offic.deleg. ¶ Sicut ergo de papa ce
lebrantur ſolenniter exequie a clero et
populo in oībus ciuitatibꝰ ⁊ locis inſi
gnibꝰ.c.vbi piculuȝ qꝛ ipe eſt rector et
platus totiꝰ orbis vt ibi dicit ad idē.c.
cūcta p mūdū et.c.p pncipalē ix.q.iij.eo
dem mō eadē ratiōe debet fieri exequie
de epiſcopo ſeu plato in eccleſia vbi ipe
fuit rector.et maxime hoc hȝ locū i epi/
ſcopo qꝛ dicit vicariꝰ xpi q̄ ad ſuā dio/
ceſim vt dicit in.c.mulieri xxxiij q.v .nā
et epiſcopi tenent locū apoſtoloꝝ q̄ ad
dignitatē vt dicit gl.in.c.videnteſ xij.q
i.et apoſtoli oēs ſimul a deo receperūt
ligandi ⁊ ſoluendi poteſtatē ſed petruſ
recepit hanc poteſtateȝ tanquā caput
vt clare habet in.c.nono xxi.diſtin.⁊ ca
pitulo ita dominus xix.diſtin.omnibuſ
enim apoſtolis dictum fuit. Accipite
ſpiritū ſ.m.q̄rum remiſeritis peccata.
remittunt eis ⁊ quoꝝ retinueritis retē
ta erunt.vt in euāgelio habet.⁊ ð hac
materia aliqđ per doc. in.c. trāſlato de
conſti. ¶ Sicut enim eccleſia vniuerſal'
p mortem pope ſoluta eſt a lege Sic ecl.
pticularis.per mortem plati inferioris
vt in.c.vbi periculum.et in cle.ne roma
ni de elec.vide hinc glo.nōbileȝ in capi
tulo.his omnibus viij.q.i. Papam nō
poſſe eligere ſibi ſucceſſorem qꝛ diſpoſi/
tio refertur ad id tempus quo non eſt
futurus papa in.l.eum qui de iuriſdic.
om.iudi.et.c.de vxore de ſepul.ponit gꝰ
id.c.ſpeciale in papa vt fiant exequie ſo
lenniter per vniuerſalem xpianitatem
non autem vt fiant in eccleſia particu/
lari.quia idem eſſet in quolibet prelato
per ſupra dicta. et ſic remanet ſolutum
ɔtrarium ſupra formatum de illo capi/
tulo vbi periculum. ¶ Tertio ad hanc
ſententiam facit.c. ad hec de teſta.vbi
dicitur ꝙ licet clerici de adquiſitis itui
tu eccleſie non poſſint facere teſtamētū
viuentes etiam in egritudine conſtitu
ti poſſunt aliqua intuitu elemoſine ero
gare ¶ Si ergo de adquiſitis erogare
poſſunt eadē humanitate nō eſt eis de
negāda ſepultura exequioruȝ ſolēnitaſ
maxime cū hic ſit actus pius et huma/
niſſimus Et circa quemlibet criſtianū
p eccleſiam maxime exercendꝰ optie fa
cit ad h̄.c.auꝝ habȝ eccleſia xij.q ij.vbi

dicitur ꝙ licite eccleſia expēdit pecuiaȝ
pro cimiterio ampliando ad requiem
defūctoꝝ fortius ergo in platis nā hāc
humanitatē exercere debet. ¶ Quarto
facit.c.hoc huiuſmodi placiti x.q.ij.vbi
dicit ꝙ de boniſ dimiſſ .p pdeceſſorē dȝ
ſucceſſor diſponere ſcđȝ deū. Et nōnlla
cōmunicar hiſ qui ſeruierūt predeceſſo
ri ⁊ eſt ille tex.nōbiliſ ex quo patet ꝙ eē
poſt mortē plati habetur reſpectus ad
familiā prelati non remuneratam ex ſ/
uicio impenſo qđ etiaȝ videt probare
tex.in capitulo relatum el.ij.de teſta.
Forcius ergo haberi debet reſpectus
ad ipſum prelatum qui iungitur ipſi ec
cleſie cui ſeruiuit onera ſubeundo arg
viij.q.i.qui epātum et capitulo ſcriptu
ris ¶ Quinto induco hanc conſidera/
tiōem Prelatus licite ꝓpria bona relin
quit cognatis ⁊ amicis et viuit ex red/
ditibꝰ eccleſie cui ſeruit qui eligit in pte
domini.vnđ clericꝰ appellat.i. q.ij.ſacer
dos nō. Innoc.et cōmuniter doctor. in
capitulo ſi epus de preben. exquo i vi/
ta licite percipiat de redditibus eccleſie
Inhumaniſſimum eſſet dicere vt mor
tuo prelato proprio eccleſia denegaret
exequias maxime cum videam eccleſi/
am manumittere ſeruos benemeritos
Et cū libertate dare aliqua de boniſ ec
cleſie vt in.c.ſi quos de ſeruis.xij.q.ij.
Fortius ergo prelato optime merito ex
equiarū ſolēnitas deneganda nō ē.
¶ Etſi diceres ꝙ impenſa eſt neceſſaria cū
ſepultura debet eſſe gratuita ex pte cle
ricoꝝ xiij. q.ij.capitulo que ita .cū plu/
ribus ſequentibus de ſimo.c.ſua de ſe
pultu.c.penulti. Rndeo in epiſcopo mo
dica poteſt eſſe impenſa cū credam non
ſolum clericos eccleſie cathedralis ad
exequiaſ teneri ſed eē aliȷ clerici ſbditi ɔ
currere debent ad faciendum officium
ar.c.preſbiteri de penis ⁊ dicto.c.vbi pe
riculum inducendo vt ſupra nec pro ſe
pultura ſcilicet terra aliquid eſt acci/
piendum vt in dictis iuribus maxime
in prelato xiij.q.ij.capitulo nullus mor
tuus.ſed aliqua impenſa venit fienda
in terris in fodiendo ſepulturam ⁊ ſilia
ſed in aliȷs prelatis eccleſie nō collegia
te maior impenſa venit fienda quia ſa
cerdotes ⁊ clerici aliaruȝ eccleſiarum ñ
tenentur gratiſ venire ſed aliqua licite

in exequijs pro labore coꝝ.non autem
debēt petere pro officio dominico ad h
glo.in dicto.c.penulti.de ſepul. ⁊ in.c.ꝓ
terea. Itē queritur.xiij.q.ij.⁊ in.c.ſi.iā
allato.nō.hoc in dicto.c.penulti. ¶ Sex
to poſſunt induci nō.per glo.⁊ doct.i.c
nemo clericus.de re.diſ.i.vbi nō.ꝙ cle
rici maxime ꝑlati ⁊ ſacerdotes ſepelien
di ſunt cum veſtib⁹ ſacris ſui ordinis
quod in epiſcopis ⁊ ſacerdotibus.non
eſt pretermittendū.⁊ ſic patet eos ſepe/
liri veſtib⁹ eccleſie. ¶ Idem ergo ⁊ for
tius dicendū eſt in alijs expenſis neceſ
ſarijs.vt eas ſubeat eccleſia. ¶ Ad ſe/
cundam partem concluſionis vt eccle/
ſia nō teneat̄ ad ea que ſunt viuorum
amicoꝝ ſolacia.allego.c.qui diuina.ꝑ/
all.xiij.q.ij.vbi dicitur ꝙ qui de hac vi
ta recedunt.cū pſalmis tātummodo.et
pſallentiū vocib⁹.dn̄t ad ſepulchꝝ de
ferri.nō aūt cū graui luctu.cū ſit ſpes
de reſurrectione.⁊ hoc maxime ſeruā^m
eſt in clericis vt ibi dicit̄.ad idem.c.q̄nī
am p̄ſbroꝝ.⁊.c.quicunq3.⁊.c.ſi.ea.cau.
⁊ queſtione. Non ergo teneri debet ec
cleſia ad fabricandū precioſam ſepultu
ram vel ad alias pompas exequiarū
vt in veſtibus luctuoſis ⁊ ſimilit̄ uſ.ar
gumento iuriū preallegatoꝝ.⁊ maxie
in dicto.c.anime defunctoꝝ.⁊.c. qui di
uina.⁊.c.penul.de ſepultur.⁊.c.ſacris.
¶ Septimo ⁊ vltimo ad vtrāq3 partē
ꝯcluſionis argumentū bonū preſtat.c.
vt preterite.de electio.ſic inducendo.ibi
enim dicitur ꝙ expenſe neceſſarie quas
capitulū ſede vacante fecit pro electiōis
negocio ſunt faciende de bonis prela
ture.ſ3 ipe expenſe que fiunt ad remedi
um ⁊ ſolacium anime defuncti ſunt ne
ceſſarie cū ſine eis non debeat quis du
ci ad ſepulchrū.dicto.c.qui diuina. nec
corpore prelati inhumato debet ꝓcedi
ad electionē futuri prelati.ſaltem de ho
neſtate vt in.c.bone.el.ij.de elec.ergo ta
les expenſe incumbunt eccleſie. Alie ve
ro expenſe pompoſe non ſunt neceſſ̄arie
vt ſupra.merito nō debent de bonis ꝑ
lature deduci. ¶ Nec omnia arbitror
ꝓcedere vbi ep̄us eligit ſepulturam in
dioceſi ſua.ꝑlatus inferior apud eccle
ſiam ſuā vbi prefuit. Si aūt ep̄us extra
dioceſim quondā ſuā.eligit ſepeliri.tūc
licet credā eccleſiam ꝓpriā teneri ad ei⁹
exequias in eius eccleſia celebrandas.
ar.c.vbi periculū.ad expēſas tn̄ ſiedas
cū funere deferendo ad aliā eccleſiā.nō
puto eccleſiā artari.q2 quodāmodo in
iuriam irrogat dioceſi ſue.vel ꝑlat⁹ iſe
rior eccleſie quondā ſue.quāobrē indi
gnū videtur ſibi ſubueniendū per eccle
ſiam ar.c.eſto ſubiectus.xcv.di.⁊ in.c.i.
⁊ qd ibi nō.de ſepultu. et optime faciūt
.c.bone rei.xij.q.ij.⁊.c.apoſtolice. de do
nati.vbi permittit̄ donatio pro magni
ficandis ſepulturis cum ſit eccleſie ſue
dioceſis.ſecus ſi extra dioceſim vt ibi
nō.per docto.⁊ hoc puto veꝝ ſi habent
bona patrimonialia.alias vbi expēſa
nō ſit multū exceſſiua puto eccleſiā te
neri.quia cū licitū ſit cuiq3 etiam prela
to eligere alibi ſepulturā vt in.c.i.de ſe
pultur.nō debet eccleſia hanc humani
tatem denegare ꝑlato quondā ſuo ar.
in.c.auꝝ.xij.q.ij et quod ſupra dixi de
viro reſpectu ꝯiugis. ¶ Nunc reſtat re
ſpōdere ad ꝯtrariā. Et p̄mo ad p^m dico
ꝙ ſiue ꝯparet̄ filio ſiue patri ſiue ꝯiugi
nihilominus ex bonis eccleſie ſcd̄m di
ſtinctionē p̄dictā ſepeliend⁹ eſt.per iura
et rationes ſuperi⁹ inductas. Nō obſtat
ꝙ dicit̄ in filio naturali.quia rationes
que ſunt in prelato nō iudicāt in filio.
cū pater nō teneat̄ ſibi adminiſtrare ali
mēta.ſi hab3 vnde viuat.vt nōtur i.l.ſi
ff.de libe.agno.quod eſt in prelato vt
ſupra dixi cū ipſe ratione oneris.et vi
gore ſeruicij.⁊ quia tranſlatus eſt i ſor
tem domini.licite viuat de bonis eccle
ſie.cū nō debeat ligari os triturātis ꝯ
ꝓben.extirpande ⁊ nō.p Inno.et alios
in capitulo ſi ep̄us.de preben.li.vi.dixi
pleniſſime i quadā alia mea diſputati
one que incipit ticius clericus ⁊c̄.
¶ Item dico eadem ratione ſi comparat̄
prelatus patri.filius enim non tenet̄
alere patrem de bonis.que habere po
teſt.ſi pater habet vnde viuat. ¶ Idē
dico ſi cōparatur coniugi.nam cōiunx
non tenetur alere ꝯiugem ſi coniūx ha
bet vnde viuat ſiue ſit marit⁹ ſiue vxor
¶ De vxore reſpectu mariti probatur
in capitulo per litteras.de dote poſt di
reſti.⁊ in.l.prima.C.de pactis.dot.et.l
maritus.C.de ꝓcur. ¶ De marito re
ſpectu vxoris probatur i capitulo ſalu
briter.de vſur.et in dicto capitulo per

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

veſtras tenetur eni vxoré alere ſecūdū
quātitaté dotis vt in dictis iuribus et
in.l.ſi cū dotem §.ſinautē.ff.ſolu.matri
Et rō eſt qꝛ cōis ⁊ reciproca ſeruitus ⁊
poſſeſſio eſt quiſqꝫ eniꝫ poſſidet ⁊ poſſi
detur nec aliquis eoꝝ dicit habere po
teſtaté ſui tpis vt in.c.non debet.de cō
ſang.⁊ affini.⁊ nōtur in.c. ex trāſmiſſa.
de reſti.ſpoli.ſꝫ aliud eſt in prelato. ipſe
eni eſt in perpetuo ſeruitio eccleſie. nec
eccleſia eſt in ſeruitute ſua. ideo rōe ſer
uicij percipit de bonis eccleſie. adeo ꝙ
eccleſie ſtipendia vocant ſeu dicantur
eoꝝ ſubiecta ſeruicijs vt nōbiliter dicit
tex.i.q.ij.c.finali.⁊ facit quod ibi nō. ꝑ
docto.qua ratione videt inhumaniſſi-
mum vt ipſi mortuo denegetur officiū
ſepulture cū ſeruus ratiōe priſtine ſui
tutis ſepeliatur expenſis dn̄i vt in.l. ſi
filiusfa.§.qui ſeruū. de religio. ⁊ ſump.
fu. ¶ Itē vxor de bonis viri nihil diſ
ponere pōt etiā durāte coniugio adeo
vt de bonis ipſius elemoſinā facere nō
pōt etiamſi illa ſint bona dotalia vt le-
gitur ⁊ nō.ꝑ glo.in c.qui deo. xxxiij.q.
v. Nec maritus in vita vxoris de bōis
ſuis vltra doté aliquid diſponere pōt
vt.l.hac.⁊.l.vltima.C. de pact. cōuen.
tā ſuꝑ dote ⁊ in.l. maritus. de ꝓcura.
qđ ſecus eſt in prelato cū ipe rōe cōiun
ctionis ⁊ admīſtrationis poſſit dāe de
bonis eccleſie his qui ſeruierūt ⁊ alijs
moderate tamē vt in.c.relatū.el.ij. ⁊. c.
ad hec.de teſta.⁊.c.cetez.de donat.fac
qđ notat gloſa.v.q.ij .c.finali.⁊ poteſt
haberi reſpectus ad eos qui ſeruierūt
prelato etiā poſt morté ipſius prelati li
cet de eis nō poſſit condere teſtamentū
vt in dicto.c.relatū ⁊ in.c.hoc huiꝯ .xij.
q.ij.fortius ergo debet corpus ipius ꝑ
lati ꝑ eccleſiā cui ꝑfuit ſepulture cōmo
dari. ¶ Venio nūc ad ſecūdū ꝯtrariū
cui rn̄deo ꝙ licet eccleſia abſoluta ſit a
prelato per eius obitū attamen ratiōe
ꝑſtini ſeruicij ⁊ coniunctionis que fuit
īter eos nō debet ſibi denegari hec hu
manitas ſepulture ⁊ exequiaꝝ hoc ag
tiſſime ꝓbat in.c.vbi periculū.de electi.
vltimo inducendo vt ſupra in ſolutiōe
queſtionis indux. ¶ Itē facit.c. bone
rei.xij.q.ij.⁊.c.apoſtolice.de donat.vbi
ex cauſa ſepulture etiā ꝑmittit donacō
de rebus eccleſie vt illa cauſa refertur

ad tempus quo ſoluta eſt eccleſia a le-
ge prelati ⁊ paria ſunt aliqua fieri illo
tempore vel ad illud tēpus diſpoſitōeꝫ
conferre.l.eum qui.ff.de iuri. om. iudi.
⁊.c.de vxore.de ſepul.⁊ per glo.in.c. oī
bus.viij.q.i. ¶ Idem enim videmus in
ſeruo mortuo vt ſupra dixi ī vxore nil
habente. Nec obſtat ꝙ ꝑlatꝯ tractauit
eccleſiam vt extraneā ideo debet tracta
ri ab eccleſia vt extraneus qꝛ dico ꝑla
tum hoc facere poſſe iure ꝑmittente ꝑ-
mittitur enim ſibi de eccleſia viuere et
patrimoniū ſuis cōſanguineis ⁊ ami-
cis relinquere.i.q.ij.ſacerdos ⁊.ꝫ. dixi
⁊ maxime in dicta diſputatiōe.ſicut eiꝫ
hec cauſa non eſt ſufficiens ad negan-
dū ſibi alimenta ī vita ita nec ad dene
gandū ſibi tam piſſimū actum in mor-
te cum his ſaltē de honeſtate hanc hu
manitaté eccleſia facere debet.xij. q.ij.
aurum. ¶ Ad terciū contrariū dico cō
ſideranda tria tēpora ꝓ cōcordia mul-
torum iuriū que vident diſcordare.ꝑᵐ
ē tēpus ꝑmitiue eccleſie quo chriſtiani
nedum clerici nil ꝓprij poſſidebant ſed
erant illis omnia ꝯmunia vnde ꝯuerſi
vendebant ꝑdia ⁊ ponebāt ante pedes
apoſtoloꝝ ⁊ diuidebant omnia prout
cuiuſqꝫ opus erat vt legit in actibꝯ apo
ſtoloꝝ ⁊.c.euidētes.xij.q.ij.⁊ hoc tēpus
nō eſt inferendū vtꝝ ſacerdotes ⁊ cleri
ci habentes propria potuiſſent viuere
de bonis eccleſie cum nil proprij poſſi-
derēt. Scōm tempus paulopoſt viden
tes apoſtoli ꝙ vtilius eſſet ꝙ predia ob
lata ꝯſeruarent in dominio eccleſie ca-
thedralis quā venderēt vt ex coꝝ fru
ctibus ⁊ redditibꝯ poſſit omnibꝯ indi-
gentibus vberiꝯ ſubueniri ſtatuerunt
vt talia bona ꝯſeruarent eccleſie cathe
drali ⁊ ep̄us haberet poteſtateꝫ diſpo
nendi prout cuiuſqꝫ opus eēt ⁊ tūc īce
perūt xp̄iani ⁊ clerici ſeculares poſſ.de
re vt in.c.certe.xij.queſtiōe.i.⁊ illo tp̄e
emanarunt iura que dicūt clericos ha
bentes patrimonialia nō debere parti
cipare cū illis bonis ſeruatis eccleſijs
cathedralibꝯ cū illa eēnt reſeruata ſolū
ꝓ ſubſidio indigentiū quinimo adhuc
videbat tūc vt clerici poſſiderēt ꝓpriū.
vt in capitulo certe.xij.queſtione.i. vn̄
ſatis erat ꝙ permittētur eis poſſidere
proprium.vt ī capitulo ille qui ea.cau.

⁊ queſtione.¶ Poſtmodū ꝓcedente tē
pore cū chriſtiani non eſſent ita feruen
tes in fide ceperūt licite omni ſcandalo
ceſſante poſſidere ꝓpria tā layci ꝙ cleri
ci ⁊ eccleſie ceperūt ↄſtrui ⁊ dotari non
ſolū ꝓ indigentib' ꝙ etiā pro miniſtris
⁊ ſeruiētib' ipſis eccleſijs. ⁊ ita fuit ſta
tutū. vt aliter eccleſie nō ꝑmitterentur
ↄſtrui. de conſecra. di. i. nemo eccleſiam
⁊ c. paſtoralis. de his que fi. a pla. ⁊ i. c
ſi. i. q. ij. ¶ Unde etiam nobiles clerici
poſſunt etiā viuere licite de bonis eccle
ſie ⁊ cū eis diſpenſare iuxta pluralita-
tem beneficiorꝫ. ⁊ etiā cū litteratis ꝑſo
nis licet poſſent aliūde viuere vt patet
in. c. de multa. in fi. de prebē. ⁊ hoc tēpe
vltimo ↄſideratur reſpectu ꝑticipatōis
nō indigentiā ſed ſeruiciū cū ꝑncipalit̄
pro ſeruicio clericorꝫ dos ↄſtituat. ⁊ ſꝫ
hec tpa licite clerici hn̄t bona ⁊ viun̄t
de redditib' eccleſie. ita etiam ⁊ ſepelirī
ne inhumanū denegeť mortuo ꝙ ↄcce
dať viuenti ar. c. ſacris. de ſepultu. ⁊ ꝑ
hoc reducunť multa iura ad ↄcordiam
que diſcordāe videbanť ⁊ pleniſſime di
xi in dicta diſputatiōe que icipit titius
clericus ¶ Ad quartū articulū vbi po
nitur optima ⁊ ſubtilis ↄſideratio pōt
ſic rn̄deri ꝙ licet vtilitas hui' impēſe ce
dat in vtilitatē heredis. tn̄ illud fit diſ
poſitiōe defuncti. ſicut eni clericus lici-
te in vita viuit de bonis eccleſie ⁊ ſua
ſuis conſeruat vt nō. in dicto. c. ep̄s. ita
⁊ fortius fieri debet in morte reſpectu
hui' piſſime humanitatis. nā ⁊ ſuis in
digentibus clericus licite cōicat bona
eccleſie vt in. c. i. ⁊ quod ibi nō. de coha
bi. cleri. ⁊ nō. in capitulo omnino. xxxi.
diſtin. facit dictū. c. relatū. de teſta. Non
ita reperiť in alio defuncto cū nō poſſit
alijs. bona ſua relinquere ⁊ alteri' im-
penſa ſepeliri. quia qui ſent it cōmodū
⁊ onus ſentire debet. in regula qui ſē
tit de regulis iuri. in vi. ſed in ꝑlato ſe-
cus qꝛ vt. ſ. dixi licite ſua ↄſeruat alijſ
⁊ ratiōe ſui ſeruicij viuit de boniſ eccle
ſie. ¶ Ad vltimū articulū fuit ſatis ſu
pra reſponſum in ſolutione queſtionis
Nam poti' facit ꝓ hac parte inducēdo
ꝓut. ſ. dixi. ¶ Uenio ad ſcdm articu
lum ⁊ ꝑmo arguiť ad partē negatiuaꝫ
ꝙ tales expēſe de bonis ꝑlature non
ſint deducende. ⁊ per ↄſequens nec he
redi prelati competit facultas eas redi
piendi. Et ꝑmo ſic expēſas quas quis
facit ꝑncipaliter ad ſui vtilitatē ꝓ eo ī
abundantiaꝫ ↄuertanť ſeu veniant in
vtilitatē eccleſie ſeu alterius. illas repe
tere nō valet vt legiť ⁊ nō. in. c. cū ca. ō
ꝓcurato. quia nō geſſit alienū ꝙ propri
um negocium. quo caſu nō habet locū
actio negoc. geſto. vt patet ꝑ totū titu-
lum de negl. geſt. C. ⁊. ff. hinc ⁊ alibi di
citur eū qui ſui ↄmodi cauſa abeſt non
poſſe ſe defendere ꝑtextu rei publice. ff.
ex qui. cau. ma. l. ij. Sed iſte clericus ad
curiam profectus beneficium ſeu prela
turā ad ↄmodum proprium principali
ter ⁊ non eccleſie obtinuit. ergo non va
let expenſas repetere. quod patet ex ꝑ-
dictis. et breuiter probať. naꝫ non ꝓcu
rat negocia eccleſie qui venit cōtra ec
cleſie iura vt per ſe patet. ſed iſte venit
obtinendo beneficiū in curia contra iu
ra eccleſie. ergo ꝛc̄. conſequentia patet
qꝛ ꝑuabit eccleſiā electione pro illa vi-
cevt in dubio preſupponitur eccleſie
electio omnino ceſſauerit contra. c. i. de
electio. ⁊ c. congregato. xvi. q. vlti.
Secundo probatur ſic. ex delicto quis
non debet conſequi premium vt in. c. ⁊
ſi neceſſe. de dote poſt diuor. re. nec ex i-
probitate ſua debet actionem conſequi
quis. l. itaqꝫ fullo. de furtis. ſed iſte cle
ricus deliquit porrigendo preces pro
prelatura quantuncunqꝫ fuerit ydone
us cum debuiſſet expectare. cum voca
retur nō autē ambicioſe ſe igerere. viij.
queſtione prima in ſcripturis. i. q̄ſtiōe
prima ordinationē. ⁊ optim' tex. prima
queſtione. i. nullus itaqꝫ. nō. glo. in ca
pitulo tuam. de eta. et q̄li. et in dicto ca
pitulo ordinationes. ergo nō debet ha
bere actionē ad expenſas ambicioſe fa
ctas repetendas. ¶ Tercio adducitur
c. vt preterite de electio. iuncto capitulo
cupientes in fi. eodē titulo li. vi. vbi ſo
lum cauetur pro repetitione fienda ꝑ
clericum vel poſtulatum quia iſti ſunt
vocati ab eccleſia vt ſicut videtur gere
re negociū eccleſie ſecus ergo in ꝓuiſo
⁊ impetrante qui contra iura ecclie cō
miſit et negocium proprium promouit
ar. de ꝑſumpti. nonne. et in. l. cum ꝑtor.
ff. de iudi. xxv. diſtin. qualis. ad idem. l
que vtiliter. ff. de negoc. geſt. vbi quis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſoluit de ſuo expenſas factas pro onere
ſequendo. ¶ Quarto ꝓbat ſic aut iſte
facit iſtas expenſas ex pietate q̈ cõpa
tiebatur eccleſie vacãti ⁊ nõ debꝫ poſſe
repetere vt in.c.ſacroꝝ.xij.q.ij.⁊ i.l.ali/
menta.C.de negl.geſt. Aut ad excellẽ/
tiam ſui vt ꝓmoueretur ⁊ idẽ q̈ vt.ſ.di
xi.potius geſſit negociũ ꝓpriũ q̃ ec
cleſie. ¶ Ad partẽ affirmatiuã arguit
ſic ꝓuiſio ſeu collatio habꝫ vim electio
nis ⁊ ↄfirmationis vt patet in.c. ſi tibi
abſenti de preben.in vi.nõ. Inno. in.c.
cũ olim.de cau.poſ.⁊ ꝓprie.⁊ in.c.tranſ/
miſſa.⁊ ſic in longe plus ſe hꝫ ꝓmiſſio
q̃ electio q̈ ꝑ electionẽ non confertur
ius adminiſtranda ſaltẽ in actu iuxta
nõ.in.c.quãto.lxiij.diſt.quinimo ſi ad/
miniſtrat cadit a iure ſibi per electionẽ
queſito de elec.auaricie.li.vi.ſed per ꝓ/
miſſionẽ ſibi cõpetit ſeu transfertur ple
num ius vnde poteſt dicere bñficiũ eẽ
ſuũ vt in dicto.c.ſi tibi abſenti.⁊ i.c. ne
ꝓ defectu.de electi.§ electus ſeu poſtu/
latus cui nullũ vel modicũ ius adqui
ſitũ eſt repetit expenſas. fortius debet
poſſe repetere iſte prouiſus qui fret⁹ iu
re in eũ ꝑ romanũ pontificẽ trãſlato il/
las expẽſas fecit. ¶ Secũdo ꝓbat q̃ſq
gerẽs negociũ vtiliter alteri expenſas
repetit.l.ſed an vltro.cũ multis ſimili
bus.ff.de negl.geſt.l.⁊.c.cum ꝓ cauſa.d
ꝓcurato.§ iſte geſſit negociũ eccleſie va
cantis acceptando onus dignitatis ſi
bi collate nã ꝑncipaliter epiſcopatus ẽ
onus licet actualiter ſit honor inq̃tũ
adminiſtrat vt legit ⁊ notat in.c. qui
epiſcopatũ.viij.queſtione.i.ergo poteſt
repetere ea eã ratione qua repetit cle/
ricus debet poſſe repetere ⁊ ꝓuiſus cũ
vterq adipiſcat honorẽ ⁊ onus ⁊ vbi
eſt eadẽ ratio vel maior eadeꝫ debet eẽ
iuris diſpoſitio vt in pluribus vulga/
ribus. ¶ Tercio adducit magis ſpeci
fice capitulũ quicunq.xij.queſtiõe.iiij.
vbi dicit q̈ ſi ꝑlatus de reb⁹ ꝓprijs ali/
quid expendiderit in eccleſie vtilitatẽ
totũ illud eſt reformãdũ de bonis eccle
ſie ſ; iſte prouiſus ſoluit de ſuo pro ho/
nore incumbente eccleſie puta pro bul
lis apoſtolicis vel pro taxa communi
vel pro alijs ſimilibus expẽſis ergo de
bet poſſe repetere ipſe vel eius heres
Quod autẽ hoc onus incumbit eccl'ie

patet ex his que legunt ⁊ notant in.c.
in preterite de elect.⁊ in.c.cupientes eo
d.li.vi. ¶ Quarto probat hac ratione
inſtar ſacrilegij habet dubitare an is
ſit dign⁹ quẽ ꝑnceps elegerit.xij.queſti
one.iiij.c.qui autem. ¶ Ex quo ergo
papa approbauit iſtũ vt idoneum debe
mus ꝓſumere eum eſſe legitimũ ⁊ non
ambitioſe motum maxime hoc ꝓcedit
in dignitatibus in quibus prouidetur
circa ſupplicatiõem vt abbatijs ⁊ ſupi
oribus. Cum ergo legitime expenſas
fecit in fauorem eccleſie non apparet ra
tio quare eas repetere non poſſit.
Nec obſtat q̈ nõ preceſſit electio q̈ ma
iorẽ poteſtatẽ habet papa circa ꝓuiſio
nem beneficiorum quã capitulũ circa
electionem de preben.c.ij.⁊.c.dilecto.li.
vi.imo ab eccleſia romana habuit ca/
pitulum poteſtatẽ eligendi vt nõ.in.c.
quãq.de electi.libro ſexto. ¶ Ad ſoluti
onẽ hui⁹ dubij chriſti eiuſq matris pre
ſidio deuote implorando condeſcendẽs
tres caſus attendẽdos puto. ¶ Prim⁹
cũ iuit ad curiã ꝑncipaliter ad hãc di
gnitatẽ impetrandã ⁊ ad ipſius poſtu
lationẽ papa ſibi de epiſcopatu ꝓuidit
¶ Secund⁹ cũ iuit alia de cauſa ſ; pre
cibus ſuis intercedẽtibus obtinuit di
gnitatẽ. ¶ Tercius cũ papa ſibi ꝓprio
motu ꝓuidit. ¶ Primo cãu ẽ examinã
dum nunq ſit licitũ petere dignitatem
Et circa hoc concluderẽ q̈ ſi inducitur
ad petẽduꝫ vt ꝑſit hoc non ẽ licitũ q̈ ſu
perbia ⁊ electio videt cã impetrationis
⁊ hoc cãu intelligo gl.in.c.tuã.de eta.⁊
quali.⁊ in.c.ordinationes.i. q̃ſtione.i.
ꝓ hoc ẽ tex.ꝑma q̃ſtione ꝑma. nullus
itaq hinc dicit neminẽ ſibi debere ho
norem aſſumere ſed debet vocari adeo
tanq aaron.viij.q̃ſtione.i. in ſcriptur.
⁊ in.c.qualiter.de electio.hoc etiaꝫ cãu
intelligo notata ꝑ Archidiaco.in capi
tulo ordinationes. ¶ Si vero inducit
ad petendum principaliter ad bonum
publicum non vt preſit. ſed quia videt
eccleſiam viduataꝫ deſtitui neq ẽ ſpes
de proxima prouiſione itaq ductus ca
ritate mouetur ad eundem ⁊ impetrã
dum ⁊ tunc ſatis puto in:petrationem
licitam ⁊ meritoriam. hoc videtur op
time probare in capitulo in ſcripturis
preallega.vbi commendatur Iſaias

ꝗ inſtāte neceſſitate vltro ſe obtulit.di
cēs ego mitto me ⁊ ex facto yſaie appe/
tēte ⁊ Jeremie fugiēte arguit ibi Gre/
gori⁹ ꝙ ſicut toto deſiderio debem⁹ oc
cupātes fugere.ita ſi deſijt ꝗ ꝑdicet oc/
cupatiōis onus libēti aīo neceſſe eſt ſꝫ
ſre.⁊ hoc cāu ꝓcedit dictū Archidi.ibi
q₂ videt ↄtrariū eis que ipē nō.in.c.or/
dinationes.ꝑ hoc facit illud euāgeliū
maiorē caritatē nemo habꝫ vt animaꝫ
ſuā ponat ꝗs ꝑ ami.ſu. ¶ His ꝑmiſſis
ↄcludo ꝙ aut iſte iuit ad impetrandūꝫ
motus bono zelo.⁊ repetere poterit ꝗa
negociū eccleſie geſſit.⁊ ſic habet locūꝫ
rō eoꝝ que nō.in.c.cū ꝑ cauſa. de ꝓcu.
⁊ in.c.vt preterite.⁊ in.c. cupientes. de
electi. ⁊ ſuccedūt oīa allegata ſupra ꝑ
hac ꝑte affirmatiua ¶ Si aūt impetra
uit vt preeſſet ⁊ hoc ↄſtat.⁊ tūc non pu
to cū repetere poſſe.q₂ ipē potius geſſit
negociū ꝓpriū ꝗ̄ eccleſie.facit.xxiij. q.i.
odi et ꝑieci.⁊ allegata.ꝰ.ꝑ ꝑte negati
ua. Si aūt dubitat quo animo iuit.tūc
recurrendū eſt ad ↄiecturas. Si aūt in
continenti iuit poſt vocationeꝫ. nec ex
pectauit vt pſone ydonee prius quere/
rentur ſatis videt iuiſſe ad cōmodum
ꝓpriū.nō enim debuit illud ꝑſumere ſe
ydoneum ⁊ ſe preuenire ꝓuiſionē eccle
ſie.cū bonaꝝ mentium ſit timere culpā
etiā vbi culpa nō eſt.v.di.c.ad eius ꝗ̄o
facit in ſimili quod legit et nō.in.c.ij.ꝺ
renūti.videt tamē ꝙ i foro iudiciali ſit
audiendus repetēs expēſas factas p⁹
ꝓuiſionē pape.q₂ exquo papa accepta
uit cū vt ydoneū non debem⁹ de ſua y/
doneitate diſputare.xvij.q.iiij.c.ꝗ aūt.
fecit ergo ꝓuiſione facta expēſas incū
bentes eccleſie ⁊ ſic debꝫ eas poſſe repe
tere.xij.q.iiij.quicūꝗ.ſꝫ in foro cōſciētie
non puto euꝫ tutū ſi ꝑncipaliter ob ſui
cauſam fecit. ¶ Ex his infero ad deci/
ſionē ſcdi ⁊ tercij caſus. Si enī nō iuit
ꝑncipaliter propter factū eccleſie. illas
expēſas nō repetit.vt dicto.c.cū pro cā
ſꝫ de expenſis factis poſt ꝓuiſionē fcaꝫ
ad ipſius poſtulationē.dicendūꝫ vt.ꝰ.
dixi in hoc cāu ꝑmo ¶ In tercio dubio
dicendū eſt eum poſſe repetere omēs ex
penſas quas fecit pro negocio eccleſie
Jſte enī fuit inuitatus per ſuperiorem
⁊ ſic pinguius ius habet in repetendo
electus.ꝗ̄ poſtulatus vt.ꝰ.dixi. vꝫ nō

obſtant allegata ꝑ ↄtraria parte. Naꝫ
ad ꝑmū et ſcōm ſatis patet rñſio per ꝑ
dicta. ¶ Ad terciū ar.de capitulo cupi
entes ⁊ de.c.vt preterite.reſpondet du/
pliciter.primo ꝙ olim prouidebatur ec
cleſijs collegiatis per electionem ⁊ po
ſtulationē.ideo de expenſis tunc factis
⁊ fiendis dubitat.merito de his facta
fuit mentio ſpālis ar.l.nā ad ea.ff.de le
gibus.ſꝫ eadem ⁊ fortior eſt ratio in ex/
penſis factis per prouiſum a ſuperiore
vt ſupra probatum eſt. ¶ Secunda ra
tio eſt q₂ de expenſis factis in electione
⁊ poſtulatione dubitabatur. quia au/
ctoritate ſupioris non intercedente fie
bant. In prouiſo aūt non erat dubiūꝫ
ꝑ capitulū quicunꝗ.xij.queſtiōe.iiij.⁊c̄
¶ Jtem prouiſio continet in ſe effectūꝫ
electionis ⁊ confirmationis vt.ꝰ. dixi.
¶ Exquo ergo hoc cauetur in electo
fortius videt cautūꝫ in prouiſo ¶ Vl
timum ar.non obſtat.quandoꝗ enim
ꝗs intuitu pietatis inducitur ad faciē
dum actum expenſis ſuis.⁊ non habet
locū repetitio ⁊ militat ↄtrarium.qñꝗ
inducitur ad faciendum actum.ſed nō
expenſis ſuis ⁊ habet locum repetitio.
Similiter videmus in funerante aliū.
in quo ſimilis diſtinctio.per legem fit.
ff.de religi.⁊ ſumpti.fune.l. ſiquis hec
actio ad idem.c.vt preterite.de electio.
⁊.c.quicunꝗ.xij.queſtione.iiij.⁊ ita di/
cendum in caſu noſtro. ¶ Ad tercium
dubium An ſolus patronus poſſit ho
ſpitali rectoreꝫ preficere.arguitur ꝙ ſic
vnicuiꝗ enim licet in domo ſua erige/
re hoſpitale.ad pauperes recipiendos
⁊ de eius ordinatione diſponere. vt in
re propria.ſicut ⁊ oratoriū ad orandūꝫ
ↄſtruere vt in.c.vnicuiꝗ.de conſecrat.
diſt.i.notat Jnnocen.in capitulo inter
dilectos.de dolo.⁊ ibi de hoc caſus vbi
tollitur ꝙ non ſolum rectorem prepo/
nere poteſt imo et ipſum alteri ſubijce/
re ⁊ donare.nec ſit res ſacra.ergo recto
rem eidem ꝑficere poteſt. ¶ Secūdo
de hoc vr̄ cāus in auc.de eccle.titu.ꝭ.ſi
quis autem edificationeꝫ vbi dicitur
rectorem ꝑficiendum vt patronus de/
creuerit.ſed epiſcopus habꝫ videre an
ordinatio ſeu adminiſtratio recte ꝓce/
dat etſi īuenerit malā adminiſtratiōeꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

poterit rectorem remouere et alium in
ſtituere ⁊ ſic videt ꝙ ſolus patronus
rectorem perficiat licet pro mala admi
niſtratione poſſit epus illū remouere.
¶ Tercio adduci pōt cle.quia contin/
git de reli.domi.vbi tex.dat epo ſolum
poteſtatē coercendi rectorē iam poſitū
ad bene miniſtrandū per patronū ibi
dixiſſet vt epus nō paciat aliquē pfici
ſi nō pferret poteſtatē in cōſeruatione
vt ibi dicit. ¶ Quarto facit qꝛ ſcdm q̄/
litatē beneficij patronus obtinet pin/
gue vel tenue ius videm⁹ eni ꝙ in con
uentionali eccleſia habet duntaxat p̄/
ſtare conſenſum electioni facte nec per
eius otradictionē ceſſante cauſa electo
canonico facto retractaretur vt in.c.no
bis.⁊ quod ibi nōt de iure patro. ⁊ ſic
habet ibi tenue ius in eccleſia nō colle
giata habet ius pingue qꝛ a principio
habet p̄ſentare nec epiſcopuſ poteſt pa
trono ſpreto aliū inſtituere.xvi.q̄ſtione
vij.decernimus ea.diſtin.c.nobis.
¶ In hoſpitali ergo debet habere iuſ ma
gis pingue cū ibi non fiat iſtitutio ſeu
collatio ſicut in eccleſia iuxta ea que le
guntur ⁊ notantur per doc.in dicta cle
quia contingit ſed ſufficit ſola rectoris
diſputatio ſeu rectoris cōmiſſio. ¶ Sunt
eni iſti rectores hoſpitaliū ſicut tutoreſ
pupilloꝝ ⁊ minorum vt in dicta cle. qꝛ
contingit.et in cle.de eccle.ti.§. vltimo.
ſolus ergo patronus deb; habere hāc
deputationē poſſe facere cū in hac cō/
miſſione non transferat ius ſpirituale
ſic in inſtitutione ſeu collatione eccleſie
¶ Ad partē negatiuā hui⁹ dubij tercij
arguitur ſic exquo locus ad hoſpitali
tatis vſum ⁊ paupeꝝ prouiſiōē; aucto
ritate pontificis.deſtruat efficit religi
oſus adeo ꝙ amplius mūdanis vſib⁹
deputari nō poteſt.vt pbat in.c ad hoc
de reli.domi.nō.in.ca.inter dilectos.de
dona.ergo nō eſt amplius in mera fa/
cultate ⁊ dominio patroni. antecedēs
ſupra pbatum eſt.⁊ cōſequentia clare
patet in.l.in tantū de re diui.et inſti. e.
ti.§ nullus facit.x.q i.c.nouerunt.cum
hoc hoſpitale ſit locus religioſus non
videtur ampli⁹ patrono licitū de eo diſ
ponere ſine oſenſu epiſcopi. ¶ Secūdo
probat p capl'm xenodochijs.ꝺ reli.do
vbi dicit ꝙ xenodochia et ſi'ia loca ad

vtilitatē q̄b⁹ deputata ſunt p pūiſionē
epoꝝ in quoꝝ dioceſibus cōſiſtunt or/
dinari debet ex quo tex.clariſſime colli
gitur ꝙ epi oſenſus requirit i deputa
tione retinere ad idē.c.reqſiſti.de teſta.
et dicto.c.inter dilectos.in fi.in quibuſ
patet hec loca in epo poſſe oſiſtere.et.c.
cū ad ſedē.de reſti.ſpo.ergo ſolus pat⁹
nus nō pōt epo p̄terito ibidē rectorem
deputare et optime facit.c.nō inf.ꝫalle
diuncto.c.ad hec.de reli.do. ¶ Tercio
fortius arguit ſic.patron⁹ ex fundatio
ne tenetur ad tria duntaxat honorē in
p̄ſentando rectorē epo eius in defende
do eccleſiā; ne quis dilapidet ipam in
vtilitatē.qꝛ ſi vergit ad inopiā pingui⁹
ceteris ſibi ſubuenitur loco oſtituto vt
nō.glo.xvi.q.vij.pie mentis.et.c. nobiſ
de iure patro.et ibi per doct. qꝛ exquo
locus efficit ſacer vel religioſus nilla;
amplius de mero iure in eo poteſtate;
hab; vt dicta.l.tantū.et dicta.l.nouerit
§ deb; eē in plena ptāte eccl'ie ſicut alia
bona deo oblata.xij.q.ij nulli.et.c. qui
cunq; prōnus.g⁹ hoſpitalis deb; eē cō
tentus gratia omnibus patronis fa/
cta nec amplius vſurpare exquo enim
ſi reſiſtit ius cōmune vt pat; per predi
cta oſtendat ipe poteſtatē ſuam in hoc
ar.dicti.c.de iure patrona.et.c.illud. et
c.cum loci.eo.ti. ¶ Quarto adduco ca
pitulum inter monaſterium.xvi.queſti
one ſeptima.vbi dicitur ꝙ i eccleſia vel
oratorio patronus ſine cōſenſu epiſco
pi clericum deputare non poteſt ne ma
lus p eum deputatus exiſtat nō.ratio/
nē illi⁹ tex.ne in alijs exiſtat ꝛc.et nō. ꝟ
bum oratoriū nam illa ratio eſt cōmu/
nis etiā ad hoſpitalia quia habet epi/
ſcopus videre vt hoſpitalia deputent
ad vſum deputatū vt ſupra dixi. deb;
ergo ſibi fieri p̄ſētatio p patronū et ipe
epiſcopus habebit confirmare. ¶ Con
deſcēdo nūc dei auxilio iuocato. et ad
ſolutionē hui⁹ tercij dubij diſtinguen
do inter hoſpitale religioſū et pphanū
vt reſpectu cum eſt prophanum quia
auctoritate epiſcopi non fuit edificatū
poſſit patronus libere ibi rectorem per
ficere ⁊ de eo diſponere ad libitū ſicut
de alijs rebus ſuis quia per hāc depu
tationem non deſinunt eſſe i plena fa/
cultate ſua ⁊ pōt illō deſtruere vl' altēi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſbijcere ſicut ſibi placet vt eſt caſus ſm
vnā lectu.quā ap̄probat Jnno.⁊ omnes
ſcribentes in.c.inter dilectos.de dona.
⁊ hoc cāu intelligo tex.iuris ciuilis.in
dicto auc̄.de eccle.ti.§.ſiquis edificati/
onem.cū ſe.ad hoc faciūt nō.ꝑ docto.in
cle.ij.de ꝑben.⁊ in cle.qꝛ ↄtingit.de reli
gi.que in h̄ cāu intelligunt.dū diſpoſi/
tionē liberā relinquūt patrono.Ad idē
qd nō.ꝑhi.ↄſilio.xxv.⁊ ↄſilio.cvi.⁊ pro
cedūt ea que.s̄.allegaui ad partē affir
matiuā. ¶ Et aduertē^m ꝙ hoc caſu qñ
hoſpitale eſt ꝓphanū nō pōt ꝓprie ⁊ ſtri
cte dici patronus.h̄ dñs.qꝛ patron⁹ ꝓ/
prie appellatur reſpectu loci religioſi.h̄
lato ſumpto vocabulo.pōt dici patro/
nus ꝓpter vſum ſpiritualiū ad quē lo/
cus deputatus ē.vt ſingulariť nō. Jn
nocē.in dicto.c.inter dilectos.⁊ fcit ibi
tex.ſcdꝫ vnā lec. ¶ Ex quo nō.ꝙ in diſ
poſitione reſtrictiua appellatiōe patro
norum nō veniūt iſti dñi hoſpitalium
ꝓphanoꝝ.ar.c.in noſtra. de iniurl. ⁊ ff.
de negl.geſtl.l.iij.§.hoc autez. Et circa
talia hoſpitalia prophana faciūt hanc
ↄſiderationē.Aut eni domini viuūt et
tūc non habet ep̄us quoq̄ modo de eiſ
ſe interponere.vnd nec ipē viſitabit qꝛ
cū ipſi domini habeāt dominiuꝫ loci et
plenā adminiſtrationē reꝝ.et ea etiam
deſtruere pñt.ſi volunt.vt.s̄.dixi.⁊ nō.
Jnno.in dicto capitulo inter dilectos.
pcalle.Si vero deputātes nō viuunt
⁊ ordinauerūt poſt mortē ↄſeruent ſeu
deputent ad vſum paupeꝝ.⁊ tūc dico
ꝙ licet dñs vel is de quo ipē diſpoſuit
in teſtamēto poſſit rectorē ibi preficere
abſq̄ ↄſenſu epiſcopi vt in dicto.c.ſiqs
edificationē.tñ ep̄us poterit hoc caſu
hoſpitale viſitare.⁊ videre ſi cuncta ꝓ/
cedunt ſm ordinationē defuncti.⁊ ſi re/
perit rectorē ꝑ patronū ꝑfectū perperā
adminiſtrare eum remouebit. ⁊ alium
inſtituet.qꝛ ad eū ſpectat vt defunctoꝝ
pie volūtates mandent executioni.etī
āſi teſtator interdixerit vt ep̄us ſe non
impediat ⁊ vt dicit ſingulariť tex. in di
cto.c.ſiquis edificationē.facit.c.tua.de
teſta.⁊.c.requiſiſti.eo.ti. ¶ Eſt enim in
culpa patronus talē rectorē iniquū to
lerando ideo ep̄us tanq̄ pater ſupplet
cū tolerādo ⁊ aliū inſtituendo. ⁊ ſic pa
tronus pro ea vice ꝑuabitur poteſtate

rectorē deputādi.ſecus puto in alia va
catiōe.ar.op.cū i cūctiſ. ⁊.c.cū wyncoñ
de elect.⁊ ſic puto intelligendū ⁊ diſtin
guendū dc̄m.§.ſiquis edificationē ſed
alia iura ep̄alia nō poterit ep̄us a tali
ꝓphano exigere vt nō. Fred.ↄſilio. xxv
⁊ ↄſilio.c.xvi. ¶ Si vero hoſpitale ē re
ligioſum.tūc dico patronū habere pre/
ſentationē ſed ↄfirmationē ſpectāe ad
ep̄m.ita ꝙ ſolus patronus ſine ↄſenſu
epi hanc ꝑſentationē facere nō poterit
per ea que.s̄.dixi arguendo ad partēꝫ
negatiuaꝫ.et ſentit Jnnocen.in dicto.c.
inter dilectos.dum dicit talem locum
ſpectare ad diſpoſitionē epiſcopi.⁊ ſatiſ
ꝓbať in dicto.c.ad hec.et.c. de ſynodo/
chijs. ¶ Efficitur autē religioſus ſi
auctoritate pontificis deſtinatur ad pi
os vſus.iuxta ea que nō.in dicto.c.ad
hec.⁊ tunc eni offertur deo et olim do/
minus nullam habet poteſtatem niſi i
quātum gracioſe ſibi concedatur ab ec
cleſia vel ex pacto appoſito in fundatio
ne.d.c.iij.et capitulo preterea.de iu. pa
trona.facit.c.cum dilect⁹. de conſuetu.
¶ Si autez dubitatur an interuenerit
auctoritas pontificalť vel nō. debet re/
curri ad ↄiecturas. Si eni habet ſigna
religioſi loci vt campanile cum campa
na.et altari et ſimilia. reputabitur reli
gioſum.alś ſecus. ex quo eſt in poſſeſſi
one ſeu qſi libertatis.vt nō. Archi.in.c
nemo.de conſue.di.i.et Frede. in dicto
ↄſilio.cxvi.et docto. i dicto capitulo pa
tentibus de priuil.et in tali hoſpitali ꝓ
cedāt allata ſupra ad partē negatiuaꝫ
et per hanc diſtinctionē ſilent omnia al
legata ſupra pro ꝑte contraria. et rōu
cuntur ad concordiam.et cle.quia con
tingit.debet reduci ad hanc diſtinctōeꝫ
in ea eniꝫ nihil dicitur de poteſtate po
nendi rectorem. ¶ Ad quartuꝫ dubiū
arguitur primo ꝙ inuentario non con
fecto non poteſt prelatus canonice ad/
miniſtrare per.c.manifeſta.xij. q̄ſtione.
i.cum capitulo ſequenti vbi dicitur ꝙ
ea que ꝑtinent ad eccleſiam manifeſta
eſſe debent a bonis clericorum.ne occa
ſione patrimonialiū occupent bona ec
cleſiaſtica vel econtra.maxime propter
inopinatum trāſitum ꝑlati.vnde gloſe
in dicto capitulo manifeſta dicunt ꝙ ꝓ
pter hoc debeat facere inuentariū.alle

c.diſeracuſane.xxxiij.di. vbi videt᷑ hoc
p̀ma frõte ꝓbari. ¶ Secũdo adduco.c
caritatẽ.xij.q.ij.vbi expreſſe mandat᷑ ca
nonicis ⁊ yconomis eccleſie cathedral᷑
vt mortuo vel remoto p̄lato dñt facere
inuentariũ de bonis eccleſie. Jdẽ ergo
dicendũ in p̄lato eadez rõne ⁊ maxime
cũ in prelato habeam᷒ iura.s̄.allegata
que ſi expreſſam nõ faciũt mentionẽ de
p̄latis ſatis tñ hoc innuit expreſſe ha/
bemus in canonicis qui vacãte eccl̄ia
ſuccedũt in iuriſdictiõe p̄lati vt in. c.ij.
de ma.⁊ obe.li.vi.⁊.c.cuz olim.⁊.c. his
qui.de maio.⁊ obe. ¶ Tercio ꝓbatur
ratione p̄lati equiparãtur ⁊ cõparant᷑
tutorib᷒ ⁊ curatoribus pupilloꝝ ⁊ mi/
noꝝ iij.q.ij.c.ſi.in auc̃.de eccl᷑.ti.§. pen᷑.
nõ.in.c.auditis.de in inte.reſti.in glo.
iij. Sed tutores tenent᷑ conficere inuẽ
tariũ de bonis minoꝝ al's legitime nõ
adminiſtrant. Cũ aperte ꝓhibeant᷑ reſ
minoꝝ prius attingere.l.ſi. de arbitri.
tutorũ. ⁊.l.tutor qui repertoriũ de ad/
miniſ.tut.quinimo prius adminiſtran
tes tanq̃ ſuſpecti remouent᷑ ⁊ efficiunt᷑
infameſ vt.l.iij.ff.de ſuſpec.tutor.⁊ nõ
in.l.tutor qui repertorium. ¶ Quarto in
ducit᷑ cle.q2 ɔtingit.de reli.domi.vbi ex
preſſe diſponit᷑ in hoſpitaliũ rectoribuſ
vt ad inſtar tutoꝝ ⁊ curatoꝝ debeant
facere inuentariũ de bonis hoſpitaliũ
adeo vt ibi dicit Jo.de lig. ꝙ prius ad/
miniſtrare nõ pñt ſicut dicitur in tuto/
ribus ⁊ curatoribus in iuribus ſupra
allegatis.ſicut eñi tenent᷑ illi ita ⁊ pre/
lati cum bona eccleſiaꝝ dicantur pau/
peꝝ ⁊ ad hoſpitalitatis vſum principa
liter reſeruata.xij.q.i.videntes. xvi. q.
i.c.ſi. ¶ Jtem pondero rationẽ illi᷒ tex.
ſcilicet ad inſtar tutoꝝ ⁊ curatoꝝ ⁊c̃. ȝ
hec ratio eſt in prelatis vt.s̄.dixi.ergo
ipſi tenentur. Et hoc idẽ videt᷑ tenẽ ſpe.
in ti.de edi.inſtru.§.fi.v̄.prelatis Jn cõ
trariũ p̀mo fortiter militat.c.trãſmiſſa.
⁊.c.noſti.⁊.c.qualiter et quando.⁊.c.vl
timo.de elect.⁊.c.auaricie.eo.ti.li. vi.cũ
multis ſimilibus. Jn quibus iurib᷒ ex
preſſe dicit᷑ ꝙ poſt electionẽ ⁊ ɔfirmati/
onem recipit prelatuſ poteſtatez admi
niſtrandi ⁊ exercendi omnia que ſunt
iuriſdictionis ad idẽ optime.c. ſi ſuffra
ganeis eo.ti.ergo ad facultatẽ admini
ſtrandi non requiritur inuentarij cõfe
ctio. ¶ Secundo ad hãc partẽ adduco
c.diſeracuſane.xxvi.diſ.licet cõiter ſole
at adduci p ɔtraria pte.ibi enim ꝓpria
ſpãli rõe motus ex ſuſpicõne orta ɔtra
mouendum ad ep̄atum ratiõe filioꝝ
ſuoꝝ fecit ante oĩa offici inuentarium.
non de boniſ eccleſie ȝ de bonis p̄rimo
nialibus ipſius ꝓmoti vt ſic liquido
apparerent bona ꝓpria ipſius ne eoꝝ
obtenta occupent᷑ bona eccleſie vl᷑ poſt
modũ adquiſita dicent ꝓpria ergo ceſ/
ſante hac ſuſpicione filioꝝ talis caute
la non eſt neceſſario adhibenda. ¶ Jtẽ
cũ ibi etiã contra ſuſpectũ nõ fiat inuẽ
tariũ de bonis eccleſie ȝ ſolũmodo de
bonis promoti Fortius ergo ceſſante
ſuſpicione nõ requiritur neceſſario in/
uentariũ de bonis eccleſie. ¶ Tercio
adducit᷑.c.caritatẽ.xij.q.ij.per locum a
ſpeciali. Si enim ſpeciale adducit᷑ in ca
nonicis ⁊ yconomis vacãte eccleſia er
go ſecus in prelatis ar.l.ſi pretor.ff. de
iudi.⁊.c.qualis.xxv.diſ.⁊ nimiꝝ ſi ſpe/
cialitas hec inter eos notat᷑. Naz capi
tulũ ſede vacãte licz ſuccedat in iuriſdi
ctione nõ tñ poteſt attingere ⁊ diſpẽſãe
bona per prelatum dimiſſa vel obueni
entia vacationis tẽpe.xij.queſtione.ij.
huiuſmodi.⁊.c.quia ſepe de elect.li. vi.
c.ſtatutũ.eo.ti.merito conficit inuenta
riũ ſicut tutor ⁊ curator qui ſunt puri
adminiſtratores ⁊ nõ diſpenſatores ȝ
aliud videtur i prelato qui habet i bo
nis eccleſie plenã adminiſtrationẽ fru
ctuum ex illis poteſt donatiões facere
⁊ etiã modica mobilia ⁊ imobilia alie
nare.xij.queſtiõe.ij.terulus.⁊ nõ.ea.cã
⁊.c.i ſumma.⁊ de teſta.c.ad hec.⁊. c. re
latum.de dona.ceteꝝ. ¶ Quarto facit
ſi tibi abſenti de preben.li.vi.vbi patet
beneficiũ dici ipſius prelati poſt colla
tionẽ ſibi factã ⁊ ſibi preſtitũ cõſenſum
nõ debet ergo obligari ad iuentarij cõ
fectionẽ cum beneficiũ dicant ſuũ.iura
eĩm loquentia de inuentarij cõfectione
loquuntur de ſimplicibus adminiſtra
toribus vt de tutoribus curatoribus
capitulo ſede vacante hoſpitalarijs. ⁊
ſimilibus.ſecus aũt dicenduz in p̄lati.
pro hoc glo.nõbilis.v.queſ.iij.c.finali.
¶ Jn ſolutione huius quarti dubij ar
bitror tenendũ ꝙ iuentarij confectõ in
prelato neceſſaria nõ ſit illud facere et

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

p̄ncipaliter moueor q̷ nullo iure hoc
caueť. imo potius ex multis iurib᷒ ſup̄
ad partē negatiuā allegatis innuitur
oppoſitū. qñ ꝗ̄ enī videnť iura canoni/
ca vt aliquid p̄ꝰ retuli q̄ de inuenta/
rio videnť facere mentionē. que oīa al
legaui ſupra ad p̄tem affirmatiuam et
ſunt. c. manifeſta. cle. q̷ cōtingit. c. de ſi/
racuſane. ⁊. c. caritatē. in locis allegatī.
que ſi bñ ponderenť nō ꝓbāt id ad qd̕
adducūť. nā. c. manifeſte. ⁊. c. manifeſta
nō artāt p̄latū ad ɔfectionē inuentarij
ſꝫ ſolū diſponūt vt manifeſta eē debeāt
bona p̄lati eius eccleſie. que ꝑfecto ma
nifeſta fieri pñt. aliter quā p̄ ɔfectiōem
inuentarij de bonis eccleſie. vt deſcribē
do bona patrimonialia ipius p̄lati ſic
fieri fecit papa in cap̄lo de ſiracuſane.
Itē dando eoꝝ adminiſtrationeꝫ ſuis
attinentib᷒ vel amicis ⁊ ꝓmiſcue de nō
vtendo cū reb᷒ eccleſie. Itē illa capitu
la ponūt ɔſilia nō ſolū in fauorē eccl'ie
ſꝫ etiā bonoꝝ ipius p̄lati. ne ſub obtem
ptu reꝝ eccleſiaſticaꝝ inuadanť ipſius
p̄lati bona. nec impediūt aliter admini
ſtrationem prelati. q̄nimo dico. ꝙ ſi illa
capitula acutius ponderenť. forti᷒ vi
denť ꝓbare ɔtrariū. nā ſi ſemp̄ p̄latus
tenereť ad ɔfectionē inuentarij. fruſtra
illa capitula dicerēt vt manifeſta eē de
beant bona p̄lati a bonis eccleſie. cum
ſatis efficerenť manifeſta p̄ ɔfectionem
inuentarij. ¶ Itē illa iura ꝓuident qñ
p̄latus habet bona. ſi ergo illa ñ habꝫ
ceſſaret illoꝝ capituloꝝ ꝓuiſio. non ob
capitulū de ſiracuſane. ſꝫ potius ꝓbat
hanc p̄teꝫ. inducēdo vt. ſ. induxi. ⁊ ap/
tiſſime videť ꝓbari vt ceſſante ſuſpicio
ne filioꝝ vel habitū bonoꝝ patrimoni
alium. ceſſat oīs deſcriptio bonoꝝ. c. ca
ritatē. facit ꝓ hac p̄te ⁊ inducendo per
locū a ſpeciali vt. ſ. induxi. cle. q̷ cōtin
git. poteſt etiā induci pro hac p̄te q̷ in/
ducitur illud ſpeciale in hoſpitalarijs
q̷ ſūt puri adminiſtratores ad iſtar tu
torum curatoꝝ. ¶ Aliud videť dicēᵐ
in p̄latis. nō eniꝫ dixit ibi tex. ad inſtar
prelatoꝝ ſꝫ ad inſtar tutoꝝ ⁊ curatorū.
ſi enī p̄lati tenerenť. feciſſet ibi tex. men
tionē poti᷒ de p̄latis habentibuſ admi
niſtrationem. quā de tutoribuſ ⁊ cura
toribus rerum ſecularium. ¶ Iteꝫ illa
cle. in ver. premiſſa. iuncta glo. apertiſſi

me videť ꝓbare hanc opinionē. ibi enī
dicitur ꝙ inuentarij confectio. ratiōis
redditio. ⁊ iuramenti p̄ſtatio. nō habēt
locū in hoſpitalarijs religioſoꝝ. Si enī
omnes p̄lati tenerenť ad ɔfectioneꝫ in/
uentarij. nō excepiſſet ibi papa religio
ſos maxime in hoſpitalib᷒. Nec obſtat
ꝙ tutores ⁊ curatores ad ɔfectionē in
uentarij teneanť. qb᷒ prelati cōparanť
vt in. c. de dona. ⁊ alijs iurib᷒. ſ. allega
tis. q̷ nō p̄ omīa equiparanť. q̷ adeo
multe differentie ſunt inter eos vt glo.
valde nō. v. q. iij. dicat nullā ɔparatio
nem inter tutores. ⁊ prelatos. q̷ tutor
eſt t̄palis. p̄latus perpetuuſ. tutor non
vtiť bonis pupilli. ſicut p̄lat᷒ bonis ec/
cleſie. tutela eſt onus. p̄latura honor. p̄
latus habet liberā ⁊ generalē admini/
ſtrationeꝫ in bonis eccleſie. ⁊ dare pōt
aliq̄. ſi hꝫ ſic ɔſuetudo eccleſie. de donā/
do. ſed tutor nō. hinc prelatus dicit be
neficium ſuum eſſe vt in. c. ſi tibi abſen
ti. nec ſine cauſa pōt in vita priuari. lxi.
diſtin. ſatis peruerſum. tutor nō habet
ius ꝓpriū in tutela imo eſt ſibi onus et
expirat officium ſuum adueniente pu
bertate pupilli. C. quando tu. vel cura
eſſe deſi. l. i. ⁊. ij. Non ergo mirum ſi ali
ud ſit in prelato. nec ɔfectio inuentarij
que eſt oneroſa. ⁊ propter ſuſpicionem
inducta. debet extendi ad prelatos. cuꝫ
extenſio debeat fieri de ſimilib᷒ ad ſimi
milia. que ſimilitudo hic ceſſat. ad hoc
qd̕ in ſi̾ nō. Io. an. in capitulo tue. de
ſponſa. ⁊ ſufficit dare inſtantiam. i. q. i.
ſicut vrgeri ⁊ ſupra queſtione. i. ¶ Item
nunc. Patet ergo ex predictis nullo iu
re hoc caueri ſꝫ contrarium potius in/
uenitur ex p̄dictis. ⁊ ex his que. ſ. alle
gaui pro p̄te negatiua. hanc opi. cōfir
mare videtur auctoritas Innocen. in. c
ex tranſmiſſa. de electio. ⁊ in capitulo in
litteris ꝓpe finem de reſtituti. ſpoliato.
⁊. c. cum ſuper. de cau. poſſ. ⁊ proprieta.
in quibus iuribus notabiliter vult p̄/
latuꝫ poſſe adminiſtrare ⁊ agere nomi
ne eccleſie. etiamſi non ſit in poſſeſſione
dignitatis. ſatis eſt enim ſuam electio
nem confirmatam vel prouiſioneꝫ ſibi
fuiſſe factam vt adminiſtrare poſſit. et
per dictum. c. tranſmiſſa. cum ſuperius
allegatis Idem tenent domini de rota
deciſione. iiij. limitantes dictum Inno.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝙ licitū eſt ɔfirmato ſeu ꝓuiſo etiā poſ
ſeſſione nō adepta admiſtrare ⁊ agere
ꝑ ꝑlatura. ſi alius nō eſt in poſſeſſiōe.
alias aūt nō liceret. qꝛ eēt poſſeſſorē ſn̄
iudicio ſpoliare. qđ nō licet. c. cum qui.
đ prebē. li. vi. vi. q. vi. placuit. ⁊ in. l. ſiqͥſ
in tantā. C. vnde vi. ¶ Patet ergo ex ꝑdi
ctis ꝙ ſine ɔfectione inuentarij pōt ca/
nonice adminiſtrare cū impoſſibile ſit
poſſeſſione nō habita inuentarium de
bonis eccleſie ɔficere. ¶ Ad qͣrtum ar
guiť ꝑmo ad negatiuā ꝙ dictus cōdu/
ctor nō ſit tutus quo ad ſucceſſorē ꝑla/
ti reſpectu vtilitatis percipiende ex be/
neficio. ¶ Cōparať enī vſufructuario vel
melius vſurario qꝛ participat de bōis
eccleſie quatenus neceſſitas vrget. vn̄
ait Apłus. victu ⁊ veſtimēto hiſ contē
ti ſum⁹ vt in. c. ep̄us. xi. q. ij. nō. glo. in. c
ꝑſenti. de offi. ordi. li. vi. ⁊ alibi dicit tex
ꝙ ſi nulla eccleſie neceſſitate ɔpulſus.
ꝑſumpſerit aliqua de bonis eccleſie vē
dere tanq̄ furti vel latrociniū reus. ho
nore ꝑuabitur. ¶ Sed ɔtractus inituſ cū
vſufructuario extinguitur incōtinenti
p⁹ mortē ipſius. itaq̄ dominus ad quē
res reuertitur. nō ſtare teneť illi cōtra/
ctui. potuit enī ɔductor cogitare hoc ad
uenire poſſe. vt notabiliter ꝓbať in. l. ſi
quis domū. ff. locati. ergo idē dicendū
in ɔtractu inito cū prelato. ad idē facit
. l. lex vectigali. ff. de pigno. vbi videtur
ꝙ reſoluto iure actoriſ. reſoluiť ius ſuc
ceſſoris. ꝑ mortē enī ꝑlati reſoluiť vin/
culū cū eccleſia. vi. q. i. ſic ꝑ ɔſequētiā re
ſoluiť ius ɔductoris cum illud depen
deat a iure ꝑlati ergo ⁊c̄. ¶ Secūdo vi
detur de hoc caſus in. c. ſecūdo de ꝑca.
vbi ſucceſſor non tenetur ſtare contra/
ctui precariarum. irracionabiliter per
predeceſſorem conceſſarū. etiamſi pena
fuit appoſita obligando ſe ⁊ ſucceſſoreſ
⁊ fere conſimilis caſus ponitur in. c. ij.
de rerū permu. ſed iſte defunctus irraci
onabiliter percepit penſionem pro plu/
ribus futuris annis. non conuerten/
do eam in vtilitatē eccleſie. ſed propri
am. quia de conuerſione non apparet
ergo ſucceſſor non tenetur huic contra
ctui ſtare. ſaltē reſpectu ſolutionis fien
de pro futuro tempore. ſicut idubio po
nitur ⁊ hec pars videtur corroborari.
per glo. ⁊ docto. in capitulo querelam.
ne prela. vices ſuas vbi dicit glo. ꝙ ſi
nō ꝑ vtilitate eccleſie ɔtraxit ſꝫ vt ipſe
tanq̄ prelatus participet redditus ꝑ
locatione. ſucceſſor non tenetur ſtare. ꝑ
dictū capitulū. ij. de precari. qꝛ vltra tē/
pus ſuū eccleſiam locare non potuit. ⁊
ſi ſoluit aliquid vltra ſibi imputet. qꝛ ſꝫ
prouidere debuit dicta. l. ſiquis domū
ff. locati. ¶ Tercio videtur caſus in. l.
ſi filio. §. ſi vir in qͥnquennium. ff. ſoluto
matri. vbi dicitur ꝙ ſi vir conſtāte ma/
trimonio locauit fundum dotalem in
qͥnquenniū ſoluto matrimonio q̄tuīcū
q̄ marit⁹ habuit legitimā adminiſtra
tionē ⁊ dominium vt. l. e. tempore locati
onis. tamen vxor non teneť ſtare ɔtra/
ctui reſpectu ſolutionis facte pro futu
ro tempore. quia non potuit maritus
preiudicare vxori recipiendo penſionē
pro tali tempore. ita i propoſito cū pre/
latus cenſeatur maritus eccleſie. vij. q.
i. ſicut. nō potuit maritus preiudicare
vxori recipiendo penſionem pro futu/
ris annis poſt mortem ipſiuſ. ¶ Quar
to videtur bonus textus in. c. alienati
ones. xij. queſtione. ij. vbi dicitur ꝙ ſi
clericus prebendam ſuam vel benefici
um alienare preſumpſerit non valet et
non poteſt intelligi niſi de alienatione
fructuū ad tempus vt intelligit ibi gl.
nam nulli dubium ꝙ ip̄m beneficium
cum ſit ſpirituale alienare nō poteſt cū
non recipit extimationem. i. q. i. per to
tum. ad idem. l. emptorem. C. loca. vbi
emptor rei locate ⁊ ſic ſucceſſor nō tene
tur ſtare locationi facte per venditorē
nec obſtare videtur auctoritas ſuperi
oris que hic interceſſit. qꝛ cum ad vtili
tatem eccleſie nō interceſſit non hꝫ ꝑſta
re. robor̄ firmitatē. non enī potuit ꝑiu
dicare beneficio ⁊ ſucceſſori ſine cauſa.
ar. optimum de cenſi. ſignificauit. ⁊ c. ꝓ
hibemus. eodē titu. ¶ Et alibi dicit tex.
iuris ciuilis. qđ nō refert vbi nulla au
ctoritas ſupioris interueniat an perpe
ram interponatur. l. nulla. ff. de au c. tu
facit. c. i. de re. eccle. non alienan. li. vi. ⁊
xij. q. ij. ſine exceptione. ¶ Cōſenſus eiꝫ
ſupioris debet eſſe legitimus idest a le
gibus et moribus informatus. de ɔſti
que in eccleſiarum. facit cle. i. de re. eccľ
non alie. et qđ nō. ¶ Tal. in. c. i. de in inte.
reſtitu. ¶ In contrarium ꝙ ſucceſſor

teneť ſtare etiã reſpectu ſolutionis fcẽ ꝓbatur ſic prelatus habꝫ in rebꝰ eccľie adminiſtratiõeꝫ liberã. vt in. c. cũ nobiſ de electi. ergo ꝯtractus initus noĩe ec cleſie debet in ſucceſſorẽ trãſire antece/ dens ꝓbatum eſt. s̃. ꝯſequẽtia ꝓbatur in. c. dilecti. de fo. ꝯpeten. vbi cõtractus initus cũ ṗdeceſſore ⁊ reſcriptũ delega toriũ ꝯtra ipſu͛ʒ indultũ. trãſeũt in ſuc ceſſorem re integra. contractꝰ enĩ initus eſt cũ eccleſia que nõ moriť. licet ſucceſ ſor cõmittitur. xij. q. ij. liberti. ⁊ de reſcri ptis. ſi gracioſe. li. vi. ⁊ optime facit qđ nõ. Inn. in. c. ſignificauit. de teſti. ad idẽ c. i. đ ſolu. vbi ſucceſſor tenetur ſoluere debita predeceſſoris ſicut filius debita patris. ſicut ⁊ ꝯtractus initi cuꝫ tutore tranſeũt in pupillũ ſeu minorem finita tutela. nec remanet obligatus tutor. l. poſt mortẽ. ff. qñ ex fac. tut. l. ſi tutele. ff de adminiſtra. tutor. ¶ Scđo de hoc videť caſus in cle. i. de re. eccle. nõ alie. in fine vbi clariſſime videť ꝓbare ꝙ etĩ ſine conſilio vel etiã ſine conſenſu capi tuli ⁊ ſupioris. poteſt prelatꝰ etiã religi oſus locare ⁊ fructꝰ vendere. ad tẽpus nõ modicũ. puta decenniũ vt ibi nõ. in glo. ⁊ ſic recipere preciũ. cũ nõ ſit vendi tio ſine precio inſti. locati. §. preciũ. ergo ſucceſſor talis eccleſie teneť ſtare quia ſi diceremus oppoſituꝫ. eccleſie adhibe rent fraudẽ. in ſuis actibus. ꝯtra. c. ꝑ tu as. de donat. quia darent poteſtatẽ lo candi ⁊ fructus vendendi. ad tẽpus nõ modicũ. ⁊ poſtmodũ diſſolueť ꝯtractus interredente morte prelati. penã enĩ nõ mereť qui auctoritate. l. ꝯtrahit. l. grac cus. C. de adulť. ⁊. c. qui peccat. xxiij. q. iiij. imo iuſte poſſidet qui auctoritate ṗ toris poſſidet. ff. de adquir. poſ. l. iuſte poſſidet. ⁊ ꝑ illđ. c. querelaꝫ. ne prela. vi ces ſuas. vbi licite locat ad ſeptenniuꝫ ⁊ teneť ſtare ꝯtractui. licet glo. intret in facultatẽ quid ſi moriať prelatꝰ nõ fini to locationis tpe. nã nõ videť ꝙ hec cõ tentio ſit fienda. ex quo enĩ ꝯtraxit noĩe eccleſie que nõ moriť vt dixi in precedẽ ti. ¶ Tercio adduco bonũ tex. in. c. ex ṗ ſentium. de pignor. vbi patet ꝙ ſi platꝰ pignorauit res eccleſie. illicite. cõpelliť licite poſt eius mortẽ ipſius heres ad reluendũ pignus. ⁊ reſtituendũ eccľie. ergo ſaltẽ idem ⁊ fortiꝰ dicendũ in cãu

noſtro vt ſi penſionẽ pro futuro tpe cõ uertit in vtilitatẽ ſuaꝫ. vel remanſit in patrimonio ſuo. nõ moleſteť ꝯductor ꝗ licite ꝯtraxit. ⁊ ſoluit ⁊ maxime interce dente auctoritate ſuperioris. ſʒ ꝯpelliť prelati heres eccleſiã reddere indemnẽ pro futuro tpe. ſicut facit maritꝰ vxori ſoluto matrimonio. l. ſi filiꝰ. §. ſi vir ĩ qn quenniũ. ff. ſolu. ma. ¶ Quarto argui tur ſic ſucceſſor vniuerſalis. teneť ſtare ꝯtractui predeceſſoꝝ vt in. l. viã verita tis. ff. locati. ⁊. c. fi. de precar. ſʒ prelatus eſt ſucceſſor vniuerſalis vt colligitur ex nõ. per glo. in. c. ad ſedem. de reſti. ſpoli. ⁊ per Inno. in. c. eam te. de reſcriptis. er go teneť ſtare dicto ꝯtractui predeceſſo rum. etſi ſit ſucceſſor ſingularis vt nõ. docto. iur. ciuil. in. l. ſi filius. §. vir in qn quenniũ. ⁊. ſolu. ma. ſʒ prelatꝰ nõ eſt ſuc/ ceſſor volũtarius quia ſuccedit ex vo/ luntate defuncti. ſʒ neceſſarius ex legis diſpoſitione. ergo ſtabit ꝯtractui ſucceſ ſoꝝ ⁊c. ¶ In ſolutione huiꝰ q̃nti dubij conſidero ampliando thema. duos ca/ ſus. Aut enĩ querimus nũquid ſucceſ/ ſor teneať ſtare ꝯtractui ṗdeceſſoris vt ſic nõ valeat expellere ꝯductorem. Aut querimus reſpectu ſolutiõis facte pro futuro tpe ſicut ponitur in dubio iur. Primo cãu ſi prelatus nomine proprio contraxit. non intendẽs obligare eccle ſiam ſed ſe ipm rectoreꝫ. et ſic ad vitam ſuam. ⁊ tunc cõmuniter tenetur ſucceſ ſorem non teneri ad obſeruantiã illius contractus. ſentiunt cõmuniter docto. in capitulo finali. ne prela. vices ſuas ⁊ glo. ibi. ſequũť do. de rota deciſiõe. cc. xxv. vbi plus dicũt ꝙ hoc caſu contra/ hit nomine ꝓprio. ideo per eius morteꝫ extinguitur eius contractus. quod etĩ. ſi vellet ſucceſſor nõ poteſt conductore ꝯtradicente ratificare cõtractum quod ſatis placet. nam quantum ad ꝯmodi tatem ⁊ ius prelati idem in eo quod in vſufructuario ar. eorum que nõ. glo. in. c. preſenti. de offi. ordi. li. vi. ideo extin/ guitur cõtractus per eum initus. ſicut obſeruať in vſufructuario. l. ſiquis do/ mum. ff. locati. optime facit ad ꝓpoſitũ c. veniens. de tranſ. ⁊. c. cetex. eo. titulo de cenſi. preterea. ⁊. c. ſignificauit. ¶ Si contraxit nomine eccleſie cõmuniter ſo let dici ꝙ ſi in vtilitatẽ contraxit. teneť

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſucceſſoꝛ aliter nō. vt nō. ī dicto. c. fi. ne
p̄la. vices ſuaſ ꝗ diſtinctio certe nō vi
detur ſimplicit̄ vera qꝛ exquo cōtrarit̄
nomine eccleſie ⁊ habeat adminiſtrati
onem ⁊ poteſtatē ↄtrahendi ⁊ non pec
cauit in ſolennitatib' debet teneri ↄtra
ctus. licet eccleſie leſe cōpetit reſtitutio
in integrū de in inte. reſti. c. i. ⁊ eo. c. i. et
ij. li. vi. Jdeo diſtinguit hic ꝙ aut loca/
uit ad tēpus nō modicū aut ad temp'
modicū. p̄mo caſu cū ↄſtituunt ius ī re
oportet ꝙ fiat in caſu licito ⁊ obſeruet
debita ſolēnitas que ſolet interuenire
in alienationib' ⁊ altero deficiente nō
valet ↄtract' vt dicta. cle. i. ⁊ qd ibi nō.
facit. c. nulli. de re. eccle. nō alie. Si vero
vtrunqꝫ intercesſit qꝛ in cāu licito ⁊ de
his caſibus per glo. xij. q. ij. Jnſuper et
ſolennitate ſeruata de qua. xij. q. ij. ſine
exceptione ⁊ in. c. i. de re. eccle. nō alie. li
vi. ⁊ in. c. abbatib'. ⁊. c. placuit. ea. cau.
⁊ queſtiōe ⁊ tunc indubio tranſit ī ſuc/
ceſſorē cū taliſ alienatio p̄iudicaret ſuc
ceſſori vt in iuribus p̄allegatis. Sꝫ ec/
cleſie ↄpetit in integꝛ reſtitutio vt in. c.
i. ⁊ ibi nō. maxime ꝑ Cal. de ī inte. reſti.
⁊. c. ad noſtrā. de re. eccle. nō alie. ¶ Si
vero ad tēpus modicū indiſtincte cre/
do ↄtrariū tenet etiā reſpectu ſucceſſoꝝ
cū in hoc nō requirit auctoꝛitas ſupio
ris vel aliqua ſolēnitas vel caſus vti
litatis vel neceſſitatis vt expꝛeſſe patꝫ
in cle. i. p̄realle. in fi. ſ ſi eccleſia enoꝛmit̄
ledat dabit reſtitutio in integrū. vt ī. c.
i. de in inte. reſti. nec apparet aliqua ra
tio quare contractus nō debeat tranſi
re in ſucceſſorē exquo a iure habet hāc
poteſtatē cōtrahendi ⁊ ↄtraxit nomine
eccleſie que nō morit xij. q. ij. liberti. nec
obſtat. c. ij. de p̄recari. ⁊. c. ij. de reꝝ ꝑmu.
qꝛ loquunt in alienationib' ſeu cōtra/
ctibus ad integꝛ temp' ſeu ad magnū
tempus cā legitima vl' ſolennitate ipo
iure corruit ↄtract' vt dicta cle. i. ⁊. ſ. di
xi. Sꝫ nos loquimur in locatiōe ꝗ in iu
re eſt ꝑmiſſa ad modicū tēpus ſine ali/
qua ſolennitate vt ſupra dixi. nec ob. c.
alienatiōes. xij. q. ij. qꝛ loquit̄ qñ ad tē
pus nō modicū fit venditio vt ibi nō.
alias ſecus vt nō. in dicto. c. fi. ne p̄rela
vices ſuas. hec ꝓcedūt in clerico habē
te adminiſtrationē in non habente vt
in canonico cōiter tenēt doct. in. c. fi. ne

p̄rela. vices ſuas. ⁊ domini de rota. in
p̄realle. loco ꝙ talis ↄtractus non tran
ſit in ſucceſſorē qꝛ ipe ꝓ ōia equiparat̄
vſufructuario habet eniꝫ ius ꝑſonale
⁊ nō plenā adminiſtrationē rei. ſꝫ eſt pe
nes eccleſiam cuius ipſius p̄bende ſūt
bona vt ꝓbatur in. c. ex litteris. de ꝓba
tio. ideo habet ī eo locū. l. ſiquis domū
ff. locati. vbi ex cauſa rationabili inter/
uenit auctoꝛitas epiſcopi. vt nō. Jnno.
in dicto. c. fi. ⁊ cōiter ibi docto. ⁊ domini
de rota in locis p̄realꝰ. Sꝫ hoc quo ad
p̄rimū mēbꝛum qd nō fuit tactū in the
mate ſeu in dubio ſꝫ vt ſtudens haberꝫ
ꝑfectā materiaꝫ ideo inſerui. Etſi gene
raliter vis dicere in quolibet ſucceſſoꝛe
an teneat ſtare ↄtractui p̄redeceſſoꝛum
vide plene per Bar. ⁊ alios docto. in. l.
ſi filio. ſ. ſi vir in q̄nquenniū. ff. ſoluto
ma. ⁊ per canoniſ. in dicto. c. fi. ⁊ per Ar
chidia. in dicto. c. alienationes. xij. q. ij.
vbi inuenies glo. in hac materia quaꝫ
reduces ad diſtinctionē factā ⁊ fiendā
aliquid vide in. l. emptorē viam verita
tis. C. locati. Quo ad ſecūdū caſuꝫ ma
gis difficilē nunquid ſit tutus condu/
ctoꝛ reſpectu eccl'ie vel ſucceſſoꝛis ex ſo/
lutiōe facta p̄deceſſori vt ponitur ī the/
mate ſeu dubio noſtro diſtingue ſic. ꝙ
aut recepta pꝛo futuro tēpoꝛe ſine ver/
ſa in vtilitatē eccleſie ⁊ indubio iſte cō
ductoꝛ tutus eſt. ar. in dicto. c. i. de po. ⁊
ſolu. c. i. tenet glo. ⁊ docto. in. c. fi. ne p̄la
vices ſuas ⁊ hoc dico ꝓcedere etiamſi
nulla ſolennitas interueniret neqꝫ ſu/
perioꝛis conſenſus qꝛ exquo locatio ſi
fit ad longū tēpus ſoluſ p̄relatus hoc
facere pōt vt in. c. ſi. p̄realle. ⁊ in. c. i. de
re. eccle. nō alie. ⁊ dicit̄ ad nō longuꝫ tē
pus citra decenniū nā tempus decēnij
dicit̄ longuꝫ vt. l. ſi. C. de p̄ſcrip. long.
tempo. nō. glo. in dicta cle. i. ⁊ nō. bal. ī
. l. quecūqꝫ. C. d bo. ꝗ lib. ⁊ in. l. iubem'
de ſacro. ſanct. eccle. ¶ Fateoꝛ tam̄ ꝙ ſi
eccleſia fuiſſet grauiter leſa poteſt pete/
re reſtitutionē contractus de reſtitu. iū
cto. c. i. prout dixi in p̄recedenti mēbꝛo.

¶ Aut non conſtat pecuniam illam re
ceptam pꝛo futuro tempoꝛe fuiſſe ↄuer
ſam in vtilitatem eccleſie ⁊ tunc p̄reſup
poſita validitate contractus que qua/
liter dicitur colligitur ex p̄redictis p̄re/
cedentibus ſi p̄relatus locauit nomīe

tanq̃ rector.nõ aũt noie eccleſie. ⁊ non
teneƚ eccleſia vel ſucceſſoꝛ ſtare qꝛ et cõ
tractus expirat hoc cãu vt dixi in pce/
denti mẽbro.ar.l.ſiquiſ domũ.ff.locati.
⁊ de trãſ.c.veniens.⁊.c.de cetero. ¶ Si
vero locauit noie eccleſie ⁊ non interce
dente auctoritate ſupioris ⁊ credo illũ
ↄductoꝛẽ eẽ tutũ ſed eccleſia põt agere
ↄtra heredẽ plati ad reſtituendũ pciuz
qđ defunct⁹ perceperat vltra temp⁹ vite
ſue quoniã cũ iſte ↄtractus valuit nec
exigebaƚ auctoritas ſupioriſ.exquo ad
modicũ temp⁹ ↄtraxit vt.ŝ.dixi.non ap
paret quare eccleſia vel ſucceſſoꝛ nõ te/
netur ſtare.exq̃ iſte ↄtraxit in cãu licito
nomine eccleſie que nõ moriƚ vt dicto.c
liberti. ſicut enim pupillus teneƚ ſtare
ↄtractui inito per tutoꝛẽ.licz poſſit age
re ↄtra tutoꝛẽ acc̃.tutele ad reſtituẽdũ
quod pcepit ex eo ↄtractu.l.tutele.ff.de
adminiſtrati.tu.l.poſt moꝛtem.ff.qñ ex
fact.tuto.⁊ vxoꝛ ſtat ↄtractui locatiõis
inito per maritum de rebus dotalibuſ
licet nũc ſoluaƚ matrimoniũ agit tam̃
ↄtra maritũ vel heredẽ eius ad reſtitu
endũ vtilitatẽ quã percepit pro futuro
tempe.vt nõ.i.l.ſi filio.§.ſi vir in q̃nquẽ
nium.ff.ſolu.matri.⁊.l.diuoꝛtio. in pn.
eo.ti.ita eccleſia ſeu ſucceſſoꝛ debꝫ ſtare
ↄtractui inito noie eccleſie per pdeceſſo
rem.licet poſſit agere ↄtra heredem de
functi.ar.dicto.c.ex pſentium.de pigno
xij.q.ij.quicunqꝫ.⁊ hoc tenuit Hoſt. in
dicto.c.fi.ne prela.vices ſuas.⁊ Archy
diaco.in.c.alie.xij.q.ij.⁊ Bal.in.l.iube/
mus.C.de ſa.ſan.eccle.⁊ ſic limita glo
in dicto.c.fi.⁊.c.alienationes. ¶ Si ãt
heres nõ eſt ſoluendo tũc agiƚ ↄtra cõ
ductoꝛem reſpectu futuri tpis.quia po
tuit cogitare hoc euenire poſſe. ar. ff.ſi
quis domũ.tenet Hoſt. ⁊ Archidia.in
dictis locis prealle. Illa tñ lex ſi q̃s do
mum.quã allegat nõ pbat id ad qđ in
ducunt. loquiƚ enim in vſufructuario
qui ↄtraxit nomine perſonali qđ habe
bat.ſꝫ nos loquimur in plato qui ↄtra
xit nomine eccleſie in cãu licito nec reci
pere per pus pecuniã eſt damnuz. imo
eſt vtile eccleſie.ſꝫ ex alio ſaluo ſcilicꝫ ſꝫ
dictum.vt ↄductoꝛ hoc cãu nõ ſit tutuſ
q̃a exquo nõ apparet de vtilitate eccle/
ſie ⁊ eius heres non eſt ſoluendo ſatis
ↄſtat platum culpoſe ⁊ malicioſe pecu

niam per pſens recepiſſe pro futuro tẽ
poꝛe ⁊ ex culpa plati nõ debꝫ eccleſia te
neri ſi aduerſus platum vel eius here
dem eccleſia non põt ſeruari indemnis
vt in.l.fi.ff.đ adminiſtra.tuto.⁊ ita nõ.
voluit Inno.in.c.deputati.ꝑpe fi.de iu
di. vbi dicit q̃ ex culpa plati adhibita
tenetur locus inſolidum ſi poteſt ſerua
ri indemnis aduerſus platũ al̃.nõ.
¶ Et credo q̃ ſi plat⁹ doloſe percepiſſet pe
cuniã ꝓ futuro tpe vt ipſe lucrifaceret
⁊ ↄſtet de dolo ꝑ ↄiecturas q̃ tũc ecc̃lia
nõ teneƚ ſtare etiamſi poſſet ſeruari in/
demnis aduerſus heredẽ ſeu platũ qꝛ
dolus nõ nocet eccleſie ſicut nec dolus
tutoꝛis nocet pupillo.vt.l.doluſ. ff.qñ
ex facto tuto.notat Inno.in.c. cũ depu
tati.facit regula delictũ plati.de regul̃.
iuri.li.vi.⁊.xvi.q.vij.placuit. Si autem
pcepit pecuniã auctoꝛitate ſupioris vt
pſupponim⁹ hic in themate tũc ẽ magiſ
dubiũ quo cãu dico q̃ ſi hereſ eſt ſoluẽ
do agetur contra heredẽ ⁊ nõ cõtra cõ
ductoꝛẽ ſicut dixi in pcedenti membꝛo.
⁊ foꝛti⁹ ſꝫ vbi interuenit auctoꝛitas ſupe
rioꝛis nec pſumam vere vel pſumptiue
in vtilitatẽ eccleſie. licz eniz auctoꝛitaſ
plati facit pma frõte cõtractus ꝓ vtili
tate eccleſie pſumi.arg.eius qđ nõ. bal
in pma ↄſtituti.in vſi.feud.⁊ ar.c.niſi.đ
pbendis. non tamen preſumitur ↄſum
niſi aliter probetur vere vl̃ pſumptiue
vt ipe met Bal.voluit in auc̃. hoc ius
poꝛrectum.C.de ſa.ſan.eccle.⁊ facit.c.i
de re.eccle.non alie.li.vi.ſexto.⁊ qđ nõ
in.c.qđ quibuſdã.de fideiuſ. Si aũt he
res plati locatoꝛis non eſt ſoluẽdo tũc
ſatis poteſt dubitari ꝑpter auctoꝛitatẽ
ſuperioris quo cãu puto q̃ auctoꝛitaſ
ſuperioris nõ fuerit interpoſita ex ali/
qua rationabili cauſa vel ſine cãe cog
nitione ⁊ tunc conductor non erit tut⁹
ſed pcedit quod.ŝ.dixi.quãdo auctori
tas non interuenit argumento.l. non
eſt differentia.ff.de aucto tut.⁊ in.l.ma
gis puto.§.illud.⁊ in.l.i.de rebus coꝛ
nec ſuperior ſine cauſa poteſt pindicare
beneficio interponendo ſuam auctori/
tatem vt in.c.i.de rebus eccle.nõ alie.
lib.vi.⁊ eo ipſo q̃ non apparet de cogni
tione non reſumam legitimaꝫ cauſam
vt eccleſia obligetur ꝓ futuro tempoꝛe
ar.in iuribus preallegatis.⁊ in.l.i.§.ſꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

arte͂.ff.ne vis fiat ei ⁊ facit qꝺ.no͂. In/
no.in.c.i.ꝺe eccle. benefi.⁊ freꝺ. conſilio
xxiij.facit ſcꝺm hoſ.c.final.ne ꝑla.vice ſ
ſuas Si a͂t fuit exp̄ſſa aliqua cauſa ro͂
nabilis in iterpoſitione auctoritatis q̄
in ꝟitate ſuberat ſeꝺ non habuit eſſe͂m
ex culpa prelati ſupuenientis vt qꝛ no͂
expenꝺit pecunia͂ illa͂ in cauſam exp̄ſſa͂
tu͂c ſatis creꝺo illum ꝯꝺuctorem eſſe tu
tum quia ſatis eſt ꝙ legitime ⁊ pro vti
litate eccleſie ꝯtraxit nec alit̄ tenetur ꝓ
bare verſum ſeꝺ p̄latus qui interpoſu
it auctoritatez ꝺꝫ eſſe ſolicitus vt pecu
nia expenꝺetur i vtilitate͂ eccleſie vt ꝺi
cta.l.magis puto.§.illꝺ ¶ Si a͂t cauſa
expreſſa erat falſa tu͂c illa interpoſitio
auctoritatis nihil operat̄ etamſi fuit i/
terpoſitum ꝺecretum vt in ꝺicta.l.i.⁊ in
l.magis puto.§.i.p̄alle.⁊.l.i.§. hec aute͂
verba ne vis fiat ei ⁊.l.i.cu͂ no͂.in §.ſub
uenitur.ff.ꝺ fiꝺeico .li.facit qꝺ no͂.bal.
in.l.i.C.ꝺe p̄ꝺi.minor̄ ſine ꝺecre.n̄ ali.
Fateor tamen ꝙ ſi appareat ꝺe interpo
ſitione ꝺecreti oi͂a p̄ſumuntur legitime
facta niſi probetur contrarium vt no͂t
Spec.in ti.ꝺe emp.et venꝺi.§. nunc ꝺi/
cenꝺum ꝟſi.breuiter ſcias et Bal.in p̄/
ma conſti.i ꝟſib.feuꝺ.et quanq̄ꝫ hoc ca
ſu cum locatio fiat aꝺ moꝺicum te͂pus
non ſit neceſſaria interpoſito͂ ꝺecreti ta
men ſi iteruenit eſt valꝺe vtile quia no͂
preſumo contrahentez in aliqua culpa
ꝺanꝺo penſionem pro futuro tempore
et ſic erit tutus conꝺuctor etiamſi heres
prelati non ſit ſoluenꝺo vt ſup̄ ꝺixi ⁊ fa
cit quoꝺ no͂ . Innoc͂.in ꝺicto capitulo
cum ꝺeputati vbi ꝺicit ꝙ ceſſante cul/
pa prelati in contrahe͂ꝺo eccleſia in eiꝰ
contractu tenetur inſoliꝺum nec ex cul
pa ſuperueniente in non conuertenꝺo
pecuniam in neceſſariam impenſam ꝺe
bet nocere conꝺuctori argu.regule fe͂m
legitime ꝺe regul̄ iuris li.vi. ſecus pu/
tarem ſi ſuperior ſimpliciter interpoſu
iſſet auctoritatem et non premiſit cauſe
cognitionem ſeu non apparet tu͂c enim
non preſumam ꝓ auctoritate iuꝺicis i
obliganꝺo eccleſiam ꝓ futuro tempore
ar.ꝺicti.c.i.ꝺe re.eccle non alienan. iun/
cta glo.in ꝟ.tractantur in fi. Et eſt ꝺiffe
rentia inter ꝺecretum et auctoritatem
quantum aꝺ hoc quia ꝺecretum p̄ſup
ponit tacite cauſam fuiſſe allegatam ⁊
ꝓbata͂ ip̄i ſuperiori iuxta no͂.p Bartol
in ꝺicta.l.i.ꝺe p̄ꝺi.mi.ſine ꝺecre.no͂ alie.
⁊ fert̄ ſn̄ia ꝓ qua p̄ſumit̄ Seꝺ auctori/
tas eſt ſimpliciter ꝯſenſus auctorizabi
lis vnꝺe no͂ incluꝺit in ſe cauſe ꝯgniti
onem interueniſſe niſi aliuꝺ appareat
ꝓ hoc qꝺ no͂t̄ in ꝺicta glo.in ꝟ.tractat̄
et facit qꝺ in ſili no͂. Bar.in .l. ſcie͂ꝺum
ꝺe ꝟbo.obli.et Inno.in.c.inotuit ꝺe eo
qui fur.or.ſuſce.⁊ ꝺe ꝺecreto ſeu ſimpli
ci auctoritate viꝺe per glo.in capitulo
p̄mo ꝺe rebus eccle.non alie.li.vi.⁊ per
bal.in.l.quecu͂qꝫ.C.ꝺe bo.q̄ lib .⁊ ꝑ In
no.⁊ Anto.ꝺe butrio.in. c .eum ꝺe con/
ſue.⁊ hec ſu͂t que ſencio in hoc ꝺifficili
ꝺubio.et in hoc ſu͂t reꝺucenꝺa oi͂a ꝯtra
ria ſuperius formata aꝺ que aliter rn̄/
ꝺere neceſſe eſt. ¶ Aꝺ tertu͂ ꝺubium ar
guitur p̄mo ꝯtrariam ꝯſuetuꝺine͂ epi/
ſcopo no͂ ꝓeſſe ⁊ viꝺet̄ hoc expreſſum
in capitulo qꝛ ꝯgnouimꝰ xij.q.ij.vbi ſin
gulariter ꝓbatur ꝯſuetuꝺine͂ introꝺu
ci no͂ poſſe no͂ ſolu͂ vt queſita penitus ſb
trahantur ſeꝺ etiam vt ꝺet̄ ꝺe antiq̄s
reꝺꝺitibus ſeꝺ ꝺe oblationibus et alijs
poſtmoꝺum obuenientibus nil ꝺetur
ꝺebet ergo contraria conſuetuꝺine pri
uari ⁊ ſubitroꝺucta no͂ obſtante ſolui
ꝺe omnibus obuenientibus tam a͂tiq̄s
q̄ꝫ nouis prouenientibus in vna ⁊ ea/
ꝺem ſubſtantia ꝺuplici quoꝺa͂mo͂ iure
cenſeatur vt ꝺicitur in ꝺicto capitulo ꝯ
gnouimus ¶ Secunꝺo arguitur ꝺe.c.
i.ꝺe conſue.vbi patet ꝯſuetuꝺine͂ eccle
ſijs gratioſam introꝺuci no͂ poſſe Hec
enim ꝯſuetuꝺo vt epiſcopus quantuꝫ
co͂ferat ſatis viꝺetur gratioſa ⁊ praua
quonia͂ vt ꝺicit tex .in .c. q̄tuor.xij.que
ſtione ij.nephas etſi ſacris eꝺibus ꝺe/
ſtitutis in lucrum ſuuꝫ preſulis impen
ꝺia his ꝺeputata conuertat. ¶ Tertio
probatur ſic certum eſt hanc quartam
ꝺeberi ex ꝺiſpoſitione multorum iuriuꝫ
xij.queſtione.ij.conceſſo.c.quatuor ⁊.c.
ꝺe reꝺꝺitibus ⁊ i capitulo cognouimꝰ
et capitulo ꝺe vtilitate cuꝫ multis alijs
Si ergo conſuetuꝺo contraria no͂ valꝫ
tamen iuris poſitio no͂ preiuꝺicatur ex
conſuetuꝺine niſi ſit rationabilis vt in
c.fi.ꝺe conſue.vbi imo ceſſat ratio et ve
ritas vetuſtas erroris ꝺici poteſt vt in
capitulo ꝯſuetuꝺo viij.ꝺi.conſtat enim
hanc carere ratione imo appellatur .

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

praua ⁊ nepharia vt dicto.c. quatuor.
⁊.c.cognouim⁹⁊ ꝑ hac etiam pte mul
ta iura adduci poſſunt de his que fi.a
pla.paſtoralis.de eccle.edi.c.i.xij.q.iij.c
vnio.xvi.q.i.ſi monachus cum multis
ſimilibus. ¶ In ↄtrariū ꝙ in talib⁹ cō
ſuetudo ſit attendenda faciūt.c.de hiſ.
⁊.c.antiquos.x.q.i.vbi de hac quarta
nō ſit mentio.maxime in dicto.c.antiq̄/
tas.ꝫ medietatē recipit epus ⁊ aliā me
dietatē tribuit clericis ad idē.c.requiſi
ſti.de teſta.vbi patet ꝙ de relictis epo
vel eccleſie ſit cōgrua diuiſio inter epi/
ſcopum ⁊ eccleſiam ⁊ fabrice vtilitatē
⁊ ſic ↄ directo videtur ↄtra illud.c.cog/
nouimus.§.alle.ad partem negatiuā
¶ Scdo adduco nō.per hoſt.⁊ Jo.an
⁊ fere omnes docto.ſequētes in.c.i.de
eccle.edi.vbi dicunt ꝙ in fabrica ſeu re
paratione eccleſiaꝝ pmo loco attendē
da eſt cōſuetudo nam in quibuſdam ꝑ
tibus ꝑſus ad iſta tenet que cōſuetu
do tanꝗ laudabiliſ obſeruanda eſt vt
in.c.ad apoſtolicā.de ſymo. 2⁹ recurri
tur ad quartam deputatam fabrice.
Tercio ad id quod habet in.c.i.de eccl
edifi.⁊ idem Archidi.in.c.quatuor.pre
alle.patet ergo ↄſuetudinem in talib⁹
attendendā. Quarto ad idem inducit
c.ſi.de his que fi.a ma.par. ca. vbi epi
⁊ canonici de redditibus ſuis ex ſpeci
ali ꝓuiſione conferunt ad fabricā eccle
ſie ⁊ ſic ceſſabit ibi ex ↄſuetudine quar
ta pars fabrice deputata.⁊ ita intelli/
git Inno.illum tex.qui dixit cōſuetudi
nem in talibus obſeruandā. de ſepult.
certificari.⁊ ſic videt ibi caſus de ꝫ iū/
cta glo.ſed ipē Inno.nullam mentionē
facit de palle.iurib⁹.que expreſſe talem
conſuetudinem reprobare videntur.
Quinto pro hac pte facit generalis cō
ſuetudo totius fere orbiſ q̄m papa ſcit
⁊ tolerat nam hodie vt videmus nō ſi
unt iſte diuiſiones quartaꝝ vt vna de
tur epiſcopis alia eccleſijs ſeu canoni/
cis ſeruientibuſ.tercia fabrice.quarta
pauperib⁹ꝓut traditur in illis iuribuſ
c.quatuor.c.de redditibus.c.conceſſo.
cum ſimilib⁹.ſed canonici vt plurimū
habent pbendas ſuas diſtinctas a bo
nis epiſcopat⁹ ⁊ epiſcopus poſſidet et
diſtribuit bona epatus ꝓut ſibi videt.
¶ Ad ſolutionē deo ꝓprio fauente ac

ſaluatoris genitricis adiunctis pcib⁹
deſcendēs vt oīa prorſus ſileant con
traria q̄tuor cāus i hac mā ↄſidero.
Prim⁹ ē cū ↄſuetudo ꝫ onus fabrice ī
aliū ab epo trāſfūdit puta in populū
ciuitatis ⁊ talis ↄſuetudo laudabilis
eſt ⁊ amplectēda ar.de ſymo.ad apoſto
licā.⁊ de quarta fabrice a iure deputa
ta poterit ꝑ epm fieri aliud ſuū ⁊ meri/
torium op⁹.ar.xij.q.i.vidētes.⁊.xvi.q.i
⁊ idē dicendū eadē rōe ſi fabrica habet
bona diſtincta al.ad hoc onus ſufficiē
tia.ad pdicta vide bonū tex.i.c.ſi ꝓpter
tua debita.de reſcript.li.vi.vbi probat
notabiliter ↄſuetudinē induci poſſe vt
fruct⁹ pmi anni beneficioꝝ in certa dio
ceſi vacantiū debeant fabrice eccleſie
cathedralis. ¶ Secūd⁹ caſus qñ nemī
hoc on⁹ fabrice incumbit nec epiſcopuſ
vult pterta ↄſuetudinis fabrice aliq̄d
impendere ⁊ ſic eccleſie paciunt ruinā
ſeu difformitatē ⁊ nō valet ↄſuetudo ⁊
hoc cāu loquit tex.in dicto.c.quatuor.
vbi dicit nephas eſſe ſi ſacris edib⁹ de
ſtitutis in lucꝝ ſuū preſul impēdia his
deputata conuertat ⁊c. ¶ Tercius ca⁹
qñ pterta ↄſuetudiniſ vult impendere
quartā nō de antiquis redditib⁹ ꝫ de
nouiter obuenientib⁹vel vult ↄferre ⁊
etiā nō valet ↄſuetudo q: non eſt ratio
nabile vt eadē ſubſtantia diuerſo iure
cenſeatur ⁊ eſt iſte ꝓprie cāus i.c. ↄgno
uimus.xij.q.ij.⁊ tenet hoſti.in ſūma ↄ
eccle.edi.§.i.in fi. ¶ Quart⁹ ⁊ vltim⁹ca
ſus eſt qñ ex ↄſuetudine epus non de
putat quartā ꝫ aliā quotā vel adunat
quantū pōt fabricā ⁊ forte nimis ſit ī
potens ita ꝙ nō lucra faciat ſibi⁊ taliſ
ↄſuetudo valet ⁊ tenet ⁊ ſatis rationa
bilis eſt ⁊ ꝓcedant alia iura q̄ ↄ quar
ta iſta nullam mentionem faciūt. nam
prelatus eccleſie non debet mendicare
⁊ redditus conuertat in fabricam ſed
de hiſ que ſibi ſuperſunt facere tenetur
vt capitulo de his. de eccle.edifican.⁊
quantum facere poteſt iuxta poſſibili
tatem ſuam vt dicto capitulo ſi mona
chus.decimaſexta queſtione prima. et
fabrica indiget poteſt hoc cāu compel
li populus ad reſtaurandum iuxta nō
in capitulo primo de eccleſi.edific.valꝫ
ergo in hoc conſuetudo vt non tene/
atur cōferre preciſe quartam ſed iuxta

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

poſſibilitatē porrigere auxilium. ¶ Et
aduerte ꝙ data poſſibilitate epī tenēt
conferre ad fabricā neceſſariā etiā ul/
tra quartā vt notabiliter dicit Innoc.
in.c.ſi.de his que ſi.a ma.par.ca.qđ in
telligere ſiue cōſuetudo habeat vt nō de/
putet quarta ſiue ſic ar.c.ſi monachus
xvi.q.i.vbi dicit ꝑlatum debere confer
re ad fabricā data neceſſitate quanto
melius poteſt iuxta poſſibilitatē ſuam
Eo aūt caſu quo iſta quarta de cōſue/
tudine nō ſoluat vel nō ſufficit. poſſūt
ꝯpelli etiā canonici ad ꝯtribuendū vt
in dicto.c.ſi.de his que ſi.a ma.par. ca.
⁊ vide de hac materia per Jo.an.in.d.c
ſi ꝓpter tua debita.vbi dicit ꝙ ſi cōſide/
rato ſtatu epī ⁊ capituli non ſupeſt eis
tantū qđ ſufficit ad neceſſariā fabricā
eccleſie cathedralis.poterunt facere ſta
tutū deputādo fructus ꝑmi āni benefi
ciorū vacantiū ad fabricā eccleſie.⁊ vide
tur hoc ꝓbari in illo tex.dū facit menti
onem de ſtatuto.⁊ facit.c. ꝯſtitutus. et
qđ ibi nō.de reli.domi.⁊ i.c.i.de re.eccl.
nō alie.li.vi.per que iura ⁊ in eis notā
puto ꝙ etiā certā ptē fructuū benefici
orū nō vacantiū poterūt deputare ad
fabricā neceſſariā eccleſie cathedralis.
ſi ex reliqua parte rectores eccleſiarum
honeſte viuere ⁊ onera eccl'ie ſbire poſ/
ſunt.⁊ idē dico de fructibus capelle re/
ſpectu plebis cui ſbiaceret vt notat fre.
ꝯſilio.xxvi.⁊ hec ad diuinā trinitatis
gloriā ſufficiant

Titius clericus

Ex ſui beneficij eccleſiaſtici
redditibus patrimonio ꝯſer
uato vitā ducēs ab eodē beneficio ab/
iectus extitit ⁊ ſpoliatus exiſtens dicto
beneficio renunciauit ſpōte.ſibimet p⁹
modū reſtitutionē petenti.tria obiecta
fuerūt. ¶ Pmo ꝙ poſſeſſionē petitā ex
titulo vel alio modo minime iuſtifica/
bat. ¶ Secūdo poſt predictā ſpoliatiōē
renūciatio ſpontanea. ¶ Tercio circu/
ſtu nomine petētis facultatē priuandi
dicto titio reluctāte tribuens ⁊ afferen
te ante obiectorū diſcuſſionē reſtitutōē
fiendā. ¶ Ex ꝑdicto themate quatuor.
thematis ordine nō ſeruato.dubia eli/
ciunt. ¶ Primū an eccleſiaſtici bñficij
reſtitutionē petens poſſeſſionē ex titu
lo vel alio modo iuſtificare teneatur.
¶ Secundum an petenti beneficij reſti
tutionē ſpontanee renunciatiōis facte
poſt ſpoliationē obſtat exceptio. ¶ Ter
cium vtrū crimen notoriū beneficij ꝑua
tione dignū excludat ipſi⁹ beneficij reſti
tutionē petentē. ¶ Quartū vtrū habēs
pⁱmonium ⁊ beneficiū eccleſiaſticū va
leat recta ꝯſcientia ſalua.ꝯſeruato pⁱ/
monio de beneficij redditib⁹ vitā duce
re. ¶ Ad pmū dubiū multipliciter af
firmatiue arguit.pmo ſic.vbicūqȝ res
nō eſt vniformiter poſſibilis ſed certo
modo.nō tm̄ pōt ꝓbari illi⁹ rei poſſeſ
ſio niſi ꝓbet ille mod⁹ cui⁹ reſpectu res
poſſideri pōt.ħ ꝓbat in.c.ex trāſmiſſa.
⁊.c.ex pte.ij.de reſti.ſpo.vbi petēs reſti
tutionē ꝯiugis habet ꝓbare ꝯiugium
ſaltē pmo effectu validū ꝗtūcūqȝ aga
tur poſſeſſorio.qđ non cōtingit ex alio
niſi qȝ libera ꝑſona poſſideri nō pōt.et
ſi i vinculis teneat vt in.l.cū heres.in
fi.⁊ in.l.quāuis.ff.de acquir.poſſ.ideo
habet ꝓbare reſpectu cui⁹ libera ꝑſona
pōt poſſideri.ad idē facit.l.i.ff.de rei vē
vbi vendicans liberā ꝑſonā debet ꝓba
re titulū legitimū.qȝ libere ꝑſone domi
nium habere nō poteſt.ħ beneficiū ec
cleſiaſticū ratione tituli non pōt habe
ri ſeu poſſideri niſi mediante inſtitutio
ne canonica vt i regula prima de regu
lis iuris libro ſexto.⁊ i capitulo ex fre
quentibus.de inſti.⁊ pro hoc quia id
dicimur poſſe qđ de iure poſſumus.xij
queſtione.ij.faciat homo.l.filius. ff.de
condi.inſti.ergo poteſt ꝓbari poſſeſſio
beneficij.niſi probetur titulus cui⁹ no/
mine poſſideri poteſt ¶ Secundo ꝓba
tur ex identitate rationis. ſicut enī in
coniugio carnali titulus probari debꝫ
ſaltem primo aſpectu iuſt⁹ vt in predcō
capitulo ex trāſmiſſa.⁊.c.ex parte.ergo
idē dicendū in coniugio ſpirituali ar.
capituli inter corporalia.de tranſla. ꝓ/
lato.maxime cum in iſtis vertitur ma/
ius periculum.ergo cautius ⁊ ſtrictius
eſt agendum.de electioni. vbi periculū
libro ſexto.facit textus optimus in ca/
pitulo duorum.ij.de electio.vbi dicitur
ꝙ anime damnabiliter decipiuntur ꝓ
eo qui ſine titulo in eccleſiaſticis bene/
ficijs introducuntur. ¶ Tercio pro
batur ſic Ubi non fuit inſtitutio non

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

poteſt allegari deſtitutio ⁊ ꝑ ꝯſequenſ
nõ põt allegari ſpoliatio de ſpõ . ĩpub.
c.ad diſſoluendũ.⁊ in.l.decẽ.ff.de ꝟbo.
obli.facit bñ.c.qꝺ nõ formatũ.xxxij.q.
ij.ꝫ ceſſante legitimo titulo nõ põt dici
inſtitutio vt in dicto.c.ex frequẽtibus.
⁊ in regula prima ꝺ regu.iuri.ergo nec
deſtitutio ⁊ ſic nõ põt pretendi ſpolia/
tio niſi ꝓbet titul⁹.ratione cui⁹ ꝓbatur
inſtitutio. ¶ Quarto videt aperte pro
bari in.l.ij.§.quedã.ff.de interdict. vbi
dicit ꝙ interdictũ de locis ſacris ⁊ reli
gioſis exhibendis habet annexa ꝫ cau
ſam ꝓprietatiſ ⁊ ſic videt ibi tex.ꝙ ſit ꝓ
bandus titul⁹ etiã cum agit de interdi
cto vel alio interdicto qꝛ in iſtis ſacris
nõ eſt dare nudũ poſſeſſoriũ. ¶ Quito
arguit ſic beneficiũ eccleſiaſticũ verſat
circa incorporalia ⁊ circa diuinoꝝ ad/
miniſtrationẽ ⁊ iuriſdictionẽ in foro cõ
tentioſo ⁊ penitenciali exercendã ꝫ in/
corporaliũ poſſeſſoriũ haberi nõ poteſt
niſi de ꝯſcientia domini.l.quotiẽs.ff. ꝺ
ſeruitu.l.iij.§.dare.ff.de vſufru. le. ⁊ ꝺ
ſerui.⁊ aqua.nõ.Inno.in.c.bone.el. ij.
de poſtu.ꝓla.⁊ in.c.in litteris.de reſtit.
ſpolia.⁊ de offi.ordi.ꝯquerente.⁊ ĩ mul
tis alijs locis.ergo non ſufficit ꝓbare
nudã poſſeſſionẽ beneficij. ꝫ oportet ꝙ
ad minus ꝓbetur ſcientia ſeu auctori/
tas ſuperioris.⁊ ſic ſatis coloret poſſeſ
ſio. ¶ Ultimo adducit.c.ꝯſtitutus.de
fi.presbi vbi petenti reſtitutiõꝫ fuit op/
poſita exceptio.ꝙ pater ipſius in eadẽ
capella miniſtrauerit ſic fuit admiſſa
exceptio ꝯcernens defectum ꝓprietatis
qꝺ nõ ꝓuenit ex alio niſi ꝙ in iſtiſ bñfici
alibus nõ eſt dare nudũ poſſeſſoriũ.
In ꝯtrariũ ad partẽ negatiuã ꝓmo ad
ducit.c.in litteri.de reſti.ſpoli.vbi dicit
ꝓus debere agere de electione qꝫ de ca/
nonica inſtitutione.qꝛ predo eſt ſm iu
ris rigorẽ reſtituend⁹.que verba ſatis
clare innuũt ꝙ in beneficialibus ẽ da
re nudũ poſſeſſoriuꝫ partib⁹.vt in auc.
ꝫ iam neceſſe.C.de dona.añ nup. ⁊ qꝺ
nõ.per Inno.in.c.pleriqꝫ.de imuni.eccl
⁊ per docto.in.c.is qui fidẽ.de ſponſa.
¶ Secũdo ꝓbat ꝑ.c.accepta.de reſtit.
ſpoli.vbi videt caſus ꝙ exceptio ſpon
tanee renũciationis obſtat agenti int/
dicto recuperande in iſtis beneficialib⁹
¶ Tercio probat ratione.ex quo enim
poſt ſpoliationeꝫ renũciauit ſpõte.pur
gat omne vicium violentie ꝓcedens.⁊
ideo nõ debet poſſe agere de violentia
ꝓterita cuꝫ videat huic iuri agendi re
nunciaſſe.ſpõte renũciãdo illi rei circa
quã violentia fuit ꝯnexa.vt ꝓbatur in
ſimili in capitulo ſecũdo qꝺ me.cã. vbi
patet ꝙ ſi quis primo ꝓmiſit ſoluere ꝑ
metum.poſtea ſoluit ſponte. nõ põt vi
olentiã ſeu metum ꝓcedentem allegare
cum ſponte ſoluendo ſublata ſit cauſa
ꝓcedentis turpitudinis.ad ideꝫ.l.ſi ob
turpem cauſã.vbi dicitur ꝙ ſi ꝓmittẽs
ob turpem cauſam conuenietur.poteſt
vti remedio exceptiõis ⁊ repellere acto
rem. ſecus ſi poſtea ſponte ſoluit cum
tunc ex ſolutione ſpontanea videt ſub
lata precedens cauſa turpitudinis.
Quarto arguit ſic per renunciationeꝫ
perdit renuncians oẽ ius qꝺ habebat
in beneficio. Nam ex ſolo animo perdi
tur dominiũ.poſſeſſione exiſtẽte penes
alium vt i.l.ſi quis.§.dña.iũcta glo.ff.ꝺ
adquiren.poſſeſſ.videtur enim habere
velle rem ꝓ derelicto.l.i.ij.⁊.iij.ff.pro de
reli.facit quod nõ.in capitulo ſuper ꝭ.
de renun.xv.queſtione.vi.c.i.ergo non
debet poſſe petere reſtitutionem illius
rei quã a ſe ſpõte abiecit.maxime in be
neficialib⁹ in quibus nõ põt ſine pecca
to teneri poſſeſſio ſine titulo.vt in regu
la.i.de regulis iuris.i vi.⁊ c.ex frequẽ
tibus.de Inſti. ⁊ maxime hoc procede
ret ſi tenens poſſeſſionem in beneficiali
bus non poſſet haberi ſine titulo.tunc
eniꝫ excipiendo de renunciatione defẽ
deret ſe ſuꝑ poſſeſſorio. ¶ Pro ſolutõe
huius ſecundi dubij examinandi ſunt
Primo intellectus.c.ſollicite.⁊ .c.acce
pta.de reſti.ſpoli.ex quibus dependet
huiuſ dubij deciſio. Nam.c.ſollicite.vi
det velle ꝙ non admittat hec exceptio.
cui⁹ ꝯtrarium innuit.c.accepta. ¶ Et
ſciendum ꝙ pro concordia illoꝝ capi
tulorum quatuor dant ſolutiones.pri
mo ꝙ decre.ſollicite ꝯtinet diſpenſatio
nem.ex eo quia auditur ille cõtra iura
mentum.de iure enim non debuiſſꝫ au
diri per.c.accepta.ſed certe hec ſolutio
non eſt bona quia intellectus iuriũ nõ
ſunt trahendi ad graciam vt nõ. Iohã
an.in capitulo ex parte. Ade.de teſti
¶ Item ex ſolutione illius capituli nõ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

poteſt colligi ꝙ ibi fiat gratia. ad idem
quod habet ſupra in ꝓhemio vbi dicit
reſecatis ſuꝑfluis ⁊c. Ná ſic intelligen
do illud capitulũ eét ſuꝑfluũ cum nõ
apparet an ſit gratia. ¶ Secũda ſolutõ
eſt ꝙ in. c. ſollicite. renũciauit metu. ⁊ ñ
corá ſuo iudice. iõ nõ obſtat renũciati/
onis exceptio. ʒ in. c. accepta. renuncia
uit ſpõte. ⁊ corá ſuo iudice. hec ſolutio
colligit ex gl. c. ſollicite. que mihi ñ pla
cet. q̃ ad tex. qꝛ nihil ibi de metu dr̃. nec
ponderat ꝙ nõ coraʒ ſuo iudice fuerit
facta. ¶ Tercia ſolutio ꝙ in. c. ſollicite.
agebat poſſeſſorio tantũ. hec ei ſolutio
nimis reſtringit tex. c. accepta ¶ Quar
ta ſolutio eſt ꝙ i. c. accepta. admittit ex
ceptio renũciationis facte ante omneʒ
ſpoliationé. qꝛ illa ↄcludit ad poſſeſſori
um. renũciando eni dũ exiſteret in poſ/
ſeſſione. habuit ré ex toto ꝓ derelicta. et
ꝑdidit ꝓprietaté ⁊ poſſeſſioné in dc̃a. l.
ſiq̃s. §. differẽda ideo nõ põt ꝑtendere
ſpoliationé. illa eniʒ exceptio admittit
tãꝗ̃ ↄcernens defectũ ꝓprietatis ⁊ poſ
ſeſſionis. ß in. c. ſollicite. nõ admittit ex/
ceptio renũciationis facte poſt ſpolia/
tioné. qꝛ ↄcernit ſolũ ꝓprietaté et ñ poſ
ſeſſioné. nõ ei põt renũciatio referri ad
poſſeſſioné quá nõ habebat illo tpe. iõ
nõ debet admitti ↄtra agenté poſſeſſo/
rio. vt in. c. in litteris. et in. c. ité cum q̃s
eo. ti. hec ſolutio elicit ex glo. c. accepta.
⁊ videt ibi placere Jo. an. et Jnn. et idé
ſentit Jnno. in dicto. c. ſuꝑ hoc. de renũ.
Nec obſtat ſi dicat ꝙ ſponte renũciádo
videt purgaſſe ꝓmam cauſaʒ turpi/
tudinis et violentie. ar. dicti capituli. ij
et. iij. et in. l. ſi ob turpé. §. alle. ꝓ parte
affirmatiua. ſoluit eniʒ hoc ↄtrariũ Jn
no. multipliciter in dicto. c. ſuper hoc. ⁊
vera ⁊ notabilis ſolutio eſt ꝙ in cõtra
rijs ſolutio ſubſequés eſt executio acti
onis ꝑcedentis. nec aliter põt fieri ſo/
lutio ordinata. niſi propter ꝓmiſſioneʒ
ꝑcedenté. Jdeo ſponte ſoluendo cũ nõ
tenet videtur libere nũc donare ⁊ pur/
gare omne viciũ precedés ar. l. cuius ꝑ
erroré. ff. de regu. iuris. ʒ renũciatio ſe
quens ſpoliatiõeʒ ñ ordinatur ad actũ
ꝑcedenté vt executio illius. cum ad mĩ
ta alia poteſt fieri renũciatio quaʒ ꝑpé
ſpoliationé ꝑcedenté. forte eni nõ pote
rat ꝓficere in illo beneficio vel aer ſibi

nõ ↄferebat vel cõſcientia de iniuſticia
tituli eum mordebat. ¶ Jté propter re
nunciatiõeʒ ſic factam nõ acceſſit ius
ſpoliatori iuxta nõ. ꝑ Bar. in. l. natura
liter. §. nihil cõe. ff. de adq̃ren. poſ. ʒ i cõ
trarijs ius ꝑ ſolutioné accreſcit ei qui
metũ intulit vel turpé ꝓmiſſionem rece
pit. nec obſtat ꝙ renũciãdo videat rem
ꝓ derelicta habuiſſe iuxta nõ. in. §. dr̃a
ꝑalle. ná vt ſentit Jnnocen. in dicto ca/
pitulo ſuper hoc. procedit eni hoc quo
ad ius reale. nõ quo ad ius perſonale
inherens ꝑſone ⁊ ſibi adquiſito ex vio
lencia ſibi illata. ná interdictũ vnde vi
eſt ꝑſonale. licet in rem. l. i. i ſi. ff. de int/
dic. ⁊ maxime qꝛ tali iuri ꝑte abſente
renũciare nõ poteſt iuxta nõta in. l. i. C
de pac. imo plus putat do. Anto. i dc̃o
capitulo ſollicite. ꝙ etiamſi preſente ꝑ/
te renunciaſſet beneficio ſeu illi rei ſpo
liate non tolleretur ius agendi poſſeſ/
ſorio ex mẽte renũciantis. ¶ Ego puto
hoc verum niſi eſſemus in prophanis
⁊ renũcians cederet ius ſuũ ſpõte ſpo
liato. tunc enim obſtaret agenti poſſeſ
ſorio exceptio renũciatiõis. tum qꝛ fũ
daret intentũ excipiẽtis ſuꝑ ꝓprietate
⁊ excludet intẽtio agẽtis ſi eet notoria
tũ qꝛ renũciádo illi ſpoliatori videtur
voluiſſe purgare viciũ ſpoliatiõis ſal/
tem reſpectu poſſeſſionis ↄſequẽter cũ
poſſeſſio ſequat proprietateʒ vbi noto
toria eſt. vt in. c. dilectus. de cau. poſſ. et
proprieta. ⁊ in. l. pupillus. ff. de auc. tu.
ſed hec videtur lectu. cõmunis ad illuʒ
tex. ex qua infertur ad ſolutiõeʒ huius
dubij ꝙ cũ ſpoliatus exiſtens. renunci
auit beneficio. nõ poteſt talis renunci
atio referri ad poſſeſſioné. quá non ha
bebat quãtũcunq̃ eſſet ſpontanea. ná
ratio decidendi ſupra poſita concludit
pariter ad ſpontaneá renunciationem
ſicut ad nõ ſpontaneá. ʒ magiſ ↄcludit
ꝙ nõ ꝑſumitur ſpontanea vt ſentit tex.
in dicto. §. ſollicite. ¶ Sed contra hãc
cõeʒ lectu. ſic diſpenſataʒ ego fortiſſime
oppono. nam per renunciationé ſpõta/
neam ſiue nõ ſpontaneam ꝑſumptiõeʒ
prouidit hoc eſt neceſſariũ facit qd nõ.
Archidia. in dicto capitulo primo. de
eo qui mit. in poſſeſſ. libro ſexto. ſed Jn/
nocen. variat et in capitulo bone. el. ij.
de poſtu. prela. ſolum requirit ſcientiá

ſuperioris dicēs ꝙ licet ſcientia nō ſuf
ficiat ad iuſtificandū poſſeſſionē. ſuffi
cit tñ ad hoc vt poſſeſſio nō appareat e/
uidenter iniuſta ⁊ hoc ſufficit ſm eum
ad agendū poſſeſſorio. qd eſt verbū nō.
dignū in. c. ex pte palle. ſolū requirit vt
ꝓbet exercitiū actuū. canonicis tm̄ cō
petentiū vel alioꝝ actuū ſi exercuit vt
canonic⁹. Jo. and. in dicta addi. q̄ ad
omne beneficiū. tenet ꝑmā opi. Jnn. c.
ſcilicet ꝙ ad min⁹ ꝓbetur ſe fuiſſe po/
ſeſſorē potentia canonicoꝝ admittenti
um iſtos ad tales actus. ⁊ ſic ſm eum
quale refugium habet poſſeſſor ſibi de
bet ſufficere in odium violentie ⁊ ſic ꝓ
cedit dictū Jnn. in. c. ex parte. An ſuffi/
ciat ꝓbare illum ſic fuiſſe habitum ⁊ re
putatum Jo. an. in addi. ſpecu. in titu.
de reſti. ℌ. nūc videndū in vſi. multum.
videtur velle ꝙ ſic ſi probatur real' cō
tractus. ſecus ſi verbalis tantū ar. cle.
ſi ſūmus. de ſentencia excō. ⁊ de priui.
c. ſi papa. li. vi. Do. Anto. multū ſentit
in hac materia. dicit enim ꝙ poſſeſſiōez
beneficij reſpc̄u tituli nemo habere po
teſt abſq; ſcientia ⁊ pacientia eius a q̄
pendet ius conferendi ſeu transferēdi
quia hec eſt impropria poſſeſſio. que ſi
poteſt haberi niſi per pacientiam illius
ad quez ſpectat ius transferendi alle. l.
iij. ℌ. dare. ff. de vſufruct. ⁊ in. l. quotiēs
de ſerui. quaſi ſentiat ꝙ iſta poſſeſſio vl'
quaſi conſiſtat circa incorporalia cum
habeatur reſpectu iuris adminiſtrādi
nec in canonico putat ſufficere ſcientiā
⁊ pacientiam canonicoꝝ. niſi quando
ab eis pendet poteſtas conferendi vel
poſſeſſorium transferendi vel inquātū
agit de adquiſitione poſſeſſionis alicu
ius iuris cui⁹ tranſlatio depēdet a po
teſtate canonicoꝝ vt in poteſtate eligē
di vel intereſſendi capitulo ⁊ ſimilibus
¶ Item licet ſcientia ⁊ patientia ſupe
rioris ſufficiat ad habendū poſſeſſiōez
beneficij. non tamē ſufficit ad agenduz
poſſeſſorio ſi ab illa poſſeſſione deijciat
quia oportet aliter poſſeſſionē colorāe
ex quo enī nō apparet auctoritas ſupe/
rioris. eſt euidenter iniuſtus poſſeſſor
cui nō competit poſſeſſoriū niſi forte ſu
perior aliquē actum feciſſet. per quem
illū probaſſet vt admittendo ad oſculū
⁊ ſimilia. vt in. c. ex ore. de his que fi. a

maio. par. ca. ⁊ de ꝓben. dilectus. vel ſi
antiq̄ſſima ſit poſſeſſio q2 eo ipſo ex hoc
colorat. ꝓ h̄ qd nō. Jnno. in. c. ij. de in i/
te. reſti. ¶ Jtē ſm eū ſufficit ꝓbare titu
lum ꝑmo aſpectu validuz. vult ergo in
effectu domin⁹ Anto. ꝙ reſpectu adqui
ſitionis beneficij ſufficiat ſola ſcientia
ſuperioris ſed reſpectu agendi poſſeſſo
rio. oportet ꝙ alit' iuſtificet poſſeſſio. vl'
ꝓbando auctoritatē ſupioris vel titu/
lum ꝑmo aſpectu validū vel longā poſ
ſeſſionē vel quid ſimile. ⁊ h̄ dicit ꝓcede
re ne dum iudicis officio ſ etiaz ad in
ſtantiā ptis. q2 alias eſt euidenter iīu
ſtus poſſeſſor cui nō dat poſſeſſorium.
Et idem putat dicendū ⁊ forti⁹ ſi agat
vti poſſidetis. quia alias poſſeſſio pre
ſumetur clamdeſtina vel euidenter iīu
ſta q̄ nō parit poſſeſſoriū. Et h̄ idē tenz
Bal. in dicta cle. ſi ſūmus. hec ſūt con/
pendioſe que ī hoc articulo difficili re/
perio ſcripta. Ego meli⁹ ⁊ acutius ſen/
tiens iudicio ſp ſaluo. ꝑmo puto ꝙq̄m
in ꝯtrariū ſenſerit Do. Antoni⁹. ꝙ poſ
ſeſſio bñficij adq̄ri pōt abſq; ſcientia et
paciētia ſupioris. Et ꝑmo induco tex.
apertum. iij. q. i. ℌ. patz. vbi dicitur ſpeci
ale eſt in occupante illicito modo papa
tum vt poſſit inde expelli abſq; iudicio
cū nō reperiat ſuperior hoc cāu. qui po
teſt adiri. ſed in alijs qualitercunq; etſi
per violentiam occupauerint bñficia.
⁊ tamen epiſcop⁹ non debet inde abſq;
iudicis auctoritate repelli. ⁊ ſi fuerit ad
iecti poſſunt petere in integrum reſtitu
tionem poſſeſſionis. ⁊ ſic apertiſſime ſē
tit poſſeſſionez in beneficialibus poſſe
adquiri abſq; ſcientia ⁊ pacientia ſupe
rioris. ⁊ ꝙ etiā illa poſſeſſio ſufficit ad
agendum poſſeſſorio recuperande. ⁊ li
cet dicta gracia nō ſit auctorata. cuz nō
reperiantur approbata iuxta nō. in ca/
pitulo ſecundo. de reſcriptis. per Johā
an. tamen ſunt magne auctoritatis.
Ad idem adduco auctoritatem Jnno.
in capitulo bone. el. ſecundo de poſtu. ꝑ
la. vbi apertiſſime vult ꝙ abſq; ſcientia
ſuperioris poteſt adquiri ſaltez illicita
poſſeſſio. ſufficit enim ſcientia illius. q̄
poſſidet beneficiuz. ⁊ adhuc plus dato
ꝙ ſine cauſa poſſeſſoris poteſt adquiri
poſſeſſio ſaltē natural'. q̄ erit ſufficiēs
ad agendum poſſeſſorio. ſi repelleretur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

⁊ tercio vt nō. Bar. in. l. i. ff. de adqui.
poſſ. facit qđ nō. i. c. clam poſſidere § .q.
ad nundinas. ⁊ in. l. peregre. co. titu.
Item ⁊ tercio ex quo bñficium ex ſe eſt
poſſibile. ⁊ perſona eſt capax q: clericus
qre debet īpediri adquiſitio ſuperioris
ſine licencia ſuperioris. cū talis adqui
ſitio ꝯſiſtat ī facto. ſolum eniʒ reperitur
ꝯtrarium in layco. q̄a poſſidere rē ſpiri
tualē nō poteſt. adq̄rit tamē denūciati
onem ⁊ nō poſſeſſionē vt in. c. cauſam.
de p̄ſcriptl. ⁊ nō. Cald. in c. ex parte. de
reſti. ſpo. facit quod nō. glo. ⁊. xiiij. q̄ſti
one prima. in ſūma. vbi apte hoc poſt
Hoſtien. ſentit Archidiaco. in dicto. §.
patet. ¶ Quarto ad duco tex. valde no
tabilem i. l. p̄ma. § ſi vir. ff. de adq̄. poſſ.
⁊ i. l. p̄ma. § deijcit. ff. de vi et vi ar. vbi
patet ꝙ licet adq̄ſitio certe rei īterdica
tur a iure nihilominus poſſeſſio adq̄ri
poteſt. q: poſſeſſio ꝯſiſtit in facto vt di
cit tex. in dicto. § ſi vir. ⁊ talis poſſeſſio
parit poſſeſſoriū ſi ab ea quis deijciat
vt in dicto § deijcitur. licet eni donatio
interdicat inter virum ⁊ vxorē. tamen
ſi donatio de facto fit tranſit poſſeſſori
um. ſecuta tradicione vt dictis legib⁹.
nec ob. tex. in. l. ſi cum. ff. de donatl. inter
vir. ⁊ vxorē. vbi dicitur mulierē nō poſ
ſe poſſidere ſupraſcripto cāu de iure ci
uili. Intelligitur eni dupliciter. p̄mo ꝙ
nō poſſidet ſcilicet ciuiliter ſed natura
liter ſic quia poſſeſſio acta eſt ad reſtitu
tionē ſequendā vt dicto § dicit. ¶ Se
cundo intelligit ꝙ poſſidet etiā ciuilit.
ſ tex. in dicta. l. ſi cum. debet intelligi q̄
ad effectuʒ q: ꝯtractus fuit inutilis et
hec opinio cōiter tenetur vt ibi notat.
facit qđ nō. glo. ⁊ Jo. an. in dicto. c. ex p
te. ⁊. xiiij. queſtione p̄ma. in ſumma. ita
dicendū in ꝓpoſito ꝙ licet beneficiū nō
poteſt dici ipſius clerici. ſine canonica
inſtitutione. poſſeſſio tñ adquiri pōt. et
per hoc rñdetur ad regulā p̄mam de re
gulis iuris li. vi. dum dicit beneficium
non poſſe obtineri ſine canōica inſtitu
tione vt itelligat reſpectu huius modi
habendi ⁊ obtinendi vt ſit rector. Et ſi
vis intelligere etiam reſpectu poſſeſſio
nis dico ꝙ verbuʒ licite ſoluit ꝯtrariū
dicit enim ꝙ licite nō poteſt obtineri. er
go illicite ſic ſicut in dicta. l. ſi cum. ⁊ in
l. p̄ria. § ſi vir p̄allega. ¶ Iteʒ inuaſor
⁊ p̄do licite nō poſſident. tñ poſſidēt vt
in. c. in litteris. ⁊ dicto § patet. ⁊. l. cum
fundū. ⁊. l. ſi colon⁹. ff. de vi ⁊ vi ar.
Item ⁊ quinto ſicut ex poſtfacto exem
pto titulo poteſt retineri poſſeſſio bene
ficij vt ſatis colligit de mente capituli
licet ep̄us de prebē. libro ſexto. ita et a
p̄ncipio facit. c. cū qui. co. ti. ⁊ optīe ca
pitulū cum noſtris. ⁊ i. c. litteras. de cō
ceſſi. p̄ben. vbi tex. loquentes de poſſeſ
ſione beneficij dicunt. ꝙ habēt plurimū
facti ⁊ ſatis innuūt ꝙ poteſt illicite ad
quiri poſſeſſio beneficij. ⁊ qđ nō vt ibi
nō. in glo. Ego adduco dominos de ro
ta deciſione quarta in p̄ncipio vbi hoc
ſentiunt. dicentes. ꝙ ſi vnus eſt intruſ⁹
⁊ alius habet legitimū titulū. non pōt
iſte agere nomine eccleſie. quia videret
poſſeſſorē ſpoliare. quod non licet. Ad
idem. c. per venerabileʒ. qui fi. ſint. legi.
⁊ ibi nō. ⁊ quod nō. Innocentl. in dicto
capitulo in litteris. nō obſtat. l. iij. § da
re. ⁊. l. quociens. de ſeruitu. loquit eni
in adquiſitione rei incorporalis. q̄ nō
poteſt haberi ſine ſciencia ⁊ paciencia
poſſidentis. l. ij. de fu. tutibus. ⁊ aqua
vt notat Innocen. in dicto. c. bone. et in
capitulo conquerente. de offi. ordi. ⁊ in
multis alijs locis ſed beneficiū eſt q̄o
corporale ratione illius poſſeſſiōis ad
miniſtrate. veniunt eniʒ alia per viam
actionis vt in dicto capitulo per vene
rabilem ibi qui preeſt loco. ⁊c. ⁊ qđ ibi
nō. ad idem. l. ſi arrogauero. ff. đ pcarl.
⁊. l. arrogato. ff. de adoptl. ⁊ quod nō.
Inno in capitulo in preſencia. de ꝓba
tioni. et gl. xix. queſtione vltima ſiqua
mulier. ¶ Item hic in cāu noſtro poſſʒ
habere pacientiam poſſidentis bñficij
etiam ratione tituli. poteſt adquiri abſ
ꝙ ſciencia et paciencia ſuperioris.
Sed dubium eſt nūquid circa p̄ncipa
le queſitum agenſ poſſeſſorio teneatur
iuſtificare poſſeſſionē ex titulo. vel alio
modo vt. ſ̄ dixi. cōmunis opinio eſt ꝙ
ſic. Sed certe iudicio meo hec opinio
nullo iure fulcitur ſeu equitate natu
rali vt ſatis colligi poteſt ex adductis
ꝓ parte negatiua. ⁊ ex his que ſatis ſ
ſciā ī diſtinctōe. dico ergo ꝙ aut ius
canonicum non obſtat petenti reſtituti
oneʒ beneficij vt q: eſt in vltima etate
ad illud beneficium obtinenduʒ. et ha

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Het alias qualitates a iure requiſitas
de quibus i capitulo cū i cūctis ð elec.
nec poſſidet plura beneficia incorꝑalia
et tūc ſufficit ꝓbare nudam poſſeſſionē
nec ē neceſſe aliter eam colorare exq̄ no
torie non ↄſtat ð defectu tituli h̄ apertiſ
ſime videt probare dic.c.in litteris dū
dicit prius de violenta deiectione ꝙ̄ ð
canonica iſtitutiōe iquirendū et alias
dixi de poſſeſſione iuſtificanda Et licet
quidam dicūt textuʒ illū multum non
facere pro iſta parte quia dicit nō eſt i
quirendū ð canonica inſtitutione. ⁊ ſic
ponderat verbum canonica et ſic erat
ſatis iuſtificata poſſeſſio exquo con/
ſtabat de inſtōne Certe iſtorū cōſidera
tio ſatis colligitur per finem.c. vbi pa
pa arguens a minori dicit ꝙ et predo
debet rſtitui oportet itelligē ꝙ etiāſi op
ponebaf ꝙ ꝓſus ſit itruſus ⁊ ꝙ nullā
inſtitutionez habuit nichilomin⁹ ante
omnia ſīēda eſt reſtitutio ſicut quādo
allegaf contra petentē ꝙ ē ꝑdo ⁊ ꝑ hoc
d.ℌ.patet.iij. queſtione.i.vbi apte vult
Gracianus ꝙ qualitercunqꝫ q̄s fuerit
ſedem adeptus ſi de facto ſpoliatur eſt
ante omnia reſtituēdus Sed dices tu
ita itelligendo largo modo illū textuʒ
ſequeref ꝙ notorie itruſus ſit reſtituen
dus qđ videf contra nō.per Innocenci
et alios in cap̄lo conſtitut⁹ de ſi.preſbi
et capitulo q̄niaʒ.eodeʒ titulo libro ſex
to vbi nō reſtituif ille qui habet iuris
preſūptionem cōtra ſe quoquo modo
ergo nec reſtituif ille ð cuius iniuſticia
et defectu tituli notorie cōſtat ⁊ marie
q̄a ſaltem iudex ex officio debʒ tali cuʒ
pacto reſtituere beneficiū ar.optimū in
capitulo cū nobis de electio.et.c.conſti
tutus ⁊ capitulo oblato de appell.⁊ ꝙ
notat Johan.anð. poſt Hoſtie.in capi
tulo cōqueſtus de reſtitu.ſpoli. Rūdeo
ꝙ ille textus debʒ ſic itelligi qđ ſicut i
rebus ꝓphanis rſtituif predo.ita eadē
ſubtilitate ſeu rigore debʒ i beneficiali
bus reſtitui ill' q̄ allegaf ꝑdo nō auteʒ
deberet itelligi quādo cōſtaret eū ꝑdo
nem ꝙ tunc ſīēda eſt reſtō licʒ cōtrariū
ſenciat Innocen.ibi. et expreſſius dñs
Anto.dicēs reſtitutionē nō ſīēdā cum
peccato h̄ qđ tex.dicit dʒ intelligi ꝙ reſ
tituēdus eſt predo id eſt ille qui allega
tur predo et ē i veritate predo ſed de h̄

Non conſtat nec debet q̄ſis admitti ā̄te
reſtitutioneʒ ad hoc detegendū ſecūdū
eum ſed certe illa littera vult cōtrariūʒ
nam fundat ſe ſuper legib⁹ ciuilib⁹ que
aperte volūt etiam in caſu certi ꝑdonē
reſtituendū vt patet in.l.cum fundū et
l.prima.ℌ.qui vi a me.et in.l.colon⁹ ff. ð
vi et vi ar.et in.l.i.ℌ.predo et.l. bona ſi
des.ff.depoſiti vbi dicit textus ꝙ ſi pre
do vel fur depoſuit poteſt agere depoſi
ti reddens rationeʒ q̄a eorū intereſt cū
alteri teneatur ⁊ habʒ depoſitarios ob
ligatos ex contractu que ratio habʒ lo
cum quantūcūqʒ conſtat eos eſſe ꝑdo
nes ⁊ fures quinimo tūc habet locū ⁊
non aliter Item ſi nō loquatur tex.ille i
capitulo i litteris.quando cōſtaret eū
eſſe predonē parū faceret illa allegatio
pape a minori Nec obſtat ꝙ rſtitutō ſi
debeat fieri cū peccato q̄a quo ad iſtū
ſpoliatorem legittime tenet vnde pōt
dicere q̄ ad te liberas edes habeo.l.lo
ci.ℌ.competit.ff.ſi ſer.ven.facit.l.ſi.C.ð
rei vendic. Item ſit ſibi reſtitutio nō vt
vſurpet ⁊ ſibi retineat ſed vt domio ha
beat facultatatem rſtituendi ar .i dicta
l.prima.ℌ.ſi predo .ff.depoſiti Item iſte
agit de vi cōmiſſa in perſonā ſuā et iter
dictū eſt perſonale licet ſit in rē ſcriptaʒ
l.i.ff.de interdict. Nec obſtat capituluʒ
ad decimas.quia loquitur quādo ius
cōmune facit pro eo et contra petētem
reſtitutionē tūc eni q̄z concurrit verus
dominus non debet fieri reſtitutio exq̄
conſtat ſaltem preſumptione iuris de
fectus tituli.l.bona fides.ff.ðpoſiti Ex
hijs declaraf multū itellectus iſtius ca
pituli in litteris ⁊ patet multū bene fa
cere. ꝙ nō teneaf iuſtificare poſſeſſionē
Item facit equitas maxima exquo po
teſt adq̄ri poſſeſſio ꝑ clericū et ſine titu
lo vt.s̄ dixi et ſatis innuif i.d.c.i lr̄is.
ↄtra ꝑtētē nō fiat ius cōmune. nec ali
ter conſtet de defectu tituli non apparet
aliqualis alia equitas vl' humanitas
q̄re non debet reſtitui probata poſſeſſi
one et ſpoliatione immo iniquum eſſet
reſtitutionem non facere quia forte ꝓ
ter inopiam ſeu defectum probationuʒ
poteſt iſte aduertē ius ſuum cōtra eq̄
tatem.c.ſepe de reſtitut. ſpolia . Nec eſt
alīq̄d ius quod req̄rat hic iuſtificatōeʒ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

poſſeſſionis.ergo non eſt recedendum
ꝓpter opi.ignoratorum a cōibus regu
lis iuris quinimo reperit expreſſe cont
rariū in beneficialibus vt ſufficiat ꝓ
bare poſſeſſionē ⁊ ſpoliationē vt in.c.
ꝯſultationib⁹.de offi.dele.⁊ in.c.ex inſi
nuatione.de ꝓcura.⁊.c.cōquerente.de
reſti.ſpo. ¶ Item multū me mouet in
hanc ſniam ꝙ cum varia iura tam an
tiqua ꝗ̄ noua ⁊ nouiſſima emanarunt
ſup reſtitutione beneficiorum vt nū̄ꝗ̄ in
eis tacite vel expreſſe fuit facta mencō
de hac iuſtificatōe poſſeſſiōis. imo po
tius inuitur oppoſitū vt patet in iuri
bus allegatis ꝓ pte negatiua ⁊.ij.q.ꝑ
totā illam q̄ſtionē.⁊.iij.q.i.marie ⁊.c.
redintegranda.habemus ergo pro iſta
pte negatiua regulā generalē.⁊ potiſſi
mam.pro qua facit regula vt dicit glo
ſup Rūca de regu.iuris.li.vi. ¶ Itē ha
bemus iura ſpecialia in materia bene
ficiali que aperte videntur ꝯcordare cū
regulis que.ſ.ſunt allegate. Nō eſt ei
ſequēda cōis opi.ſi euidenter male dic
⁊ ꝓbabilibus rōnibus cōuinci poteſt.
dicit Jo.an.in.c.i.de ꝯſti.pro cui⁹ dicto
⁊ ad excuſationē meam reprobantem
hāc cōem opinionē.⁊ maxime illā quā
infra ſubijciā.elegantiſſime facit tex.in
.l.i.C.de veteri iure enu.vbi dicit non
eſſe in multitudinē auctorum iudicandū
cū poſſit vnius forſitan ⁊ deterius ſen
tencia ⁊ multos ⁊ maiores in aliqua
parte ſupare. Nec etiā puto ꝙ iudex ex
officio ſuo poſſit ante reſtitutionē exq̄
rere titulū vel iuſtificationē poſſeſſio
nis.qꝛ iura volūt ante omnia reſtituti
onem fieri.nec eſt ꝯueniens vel equum
vt quis litiget ſpoliat⁹.dicto.c.frequēſ
de reſti.ſpol.li.vi.⁊.iij.q.i.p totū.nec ali
quid iſte poterat qd̄ p̄us nō habuit.re
ſtituat ergo in p̄ſtinum ſtatū ⁊ demum
ſupior ſi vult inquirat ex officio.⁊ hoc
apertiſſime probat tex.in.c. ex inſinua/
tione in fi. Nec debet iudex ſuper inſtā
tia ordinaria ſupplere ex officio. exquo
non apparet peccatū manifeſtum iuxta
nō.per Jo.an.poſt compoſtell.in.c.man
datū.de reſcriptis.hoc procedit quo ad
p̄mū membrum quando ius cōmune nō
reſiſtit petenti reſtitutionē. Si vero ius
commune reſiſtit vtputa qꝛ poſſidebat
duo beneficia incōpatibilia vl̄ patieba

tur defectū in etate.reſpectu illi⁹ benefi
cij vel quid ſimile.tunc eſt magis dubi
um Jo.an.videt ſentire in addit. p̄dca
ꝙ tenet ꝓbare titulū etiamſi ius nō fo
uebat intentionē poſſidētis p nō.in di/
cto.c.conſtitut⁹.⁊ ſic videtur recedere a
glo.quā poſuit in.c.ad decimas. de re/
ſtitu.ſpoli.in vi.⁊ de p̄ſcript.eod li.vbi
dicit non ſufficere ꝙ ius faceret contra
petentē reſtitutionem ⁊ fundaret inten
tionem poſſidentis.reſtringit tamen il
lud dictum in dicta additione in matri
monio carnali ⁊ ſpirituali ⁊ hanc opi
nionē videtur ſentire dominus Anto.
in dicto capitulo in litteris. ¶ Ego ta/
men puto ꝙ hoc cāu debet fieri reſtitu
tio etiam non docto prius de titulo ad
hoc allego textum apertum in dicto. c.
ex inſinuatione.vbi ille poſſidebat ar/
chidiaconatum ⁊ prebendam que ſimſ
iurͤ cōmuni.maxime ſecundū tempora
illius iuris haberi non poſſunt de pre/
ben.c.cum non ignores.⁊.c.quia intan
tum.de cleri.non reſiden.⁊.c.conquerē
te.⁊ quod nō.in capitulo .i. de conſue.
libro ſexto. ⁊ nihilominus mandatur
ibi prius reſtitutio ꝗ̄ inquiratur de ti
tulo aut colore poſſeſſionis. imo plus
erat ibi quia vltra illam preſumptiōē
iuris.erat alia p̄ſumptio ſcilicet ſenten
cie late contra illum licet cum procura
tore reuocato.facit.c.referente. ⁊ quod
ibi nō.de preben. ¶ Nec obſtat capitu/
lum ad decimas. quia loquitur vt ibi
nō.in glo.quando iuſ cōmune fundat
intentionem poſſidentis exquo enim
tunc concurrit cum dominus grauat
modo deteriori probādi arg.l. bona fi
des.ſecus vbi pro ſpoliante ius cōmu
ne non facit.nā tūc eſt valde odioſus.
ſpoliando alium.etiamſi ius ille nō ha
beret ar.l.non eſt ſingulis.ff. de re. iuri.
nec obſtant nō.in dicto capitulo ꝯſtitu
tus.ſuper quibus ſe fundat Jo. an.qa
illa loquuntur quando per confeſſiōē
vel probationes admiſſas. conſtat de
defectu tituli.tunc non eſt fienda reſti/
tutio exquo manifeſte cōſtat de defcu
tituli.nec ſpoliatus habet aliquā pre/
ſumptionē ꝓbationis.exquo ꝯfeſſio vl̄
probatio eſt in oppoſitū.ſed in cāu nr̄o
ſecus eſt. quia racione poſſeſſionis in
qua erat ius.p̄ſumitur ꝙ poterat h̄re

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

aliquē titulū poſſidendi ⁊ de hoc ē tex.
nō. in dicto. c. licet epūs. de ꝓben. lib. vi.
vbi dicit ꝙ licet habens beneficiū cu
ratum recipiat ꝯſimile. ⁊ ſic ſm iuriſ diſ
poſitionē ſit ꝓuatus ꝑmo. p. c. de multa
eodē titu. tn̄ epūs nō debet illū ſpoliāe
niſi ꝑus citatione ꝑmiſſa. quia poſſet ſi
bi ꝯpetere ius retinendi vtrunq;. vt ibi
dicit. ad idē ſimilis tex. in. c. ordinarij. de
offi. ordi. li. vi. vbi dicit epꝫ ſtatuere ter
minū poſſidentib' beneficia incōpati
bilia vt ꝓbent de iure retinendi. nō au
tem debet ꝑus ſpoliare. ecce ergo ꝙ iuſ
non reſiſtit in tantū quin reſpectu ſpoli
ationis nō ſit ꝓbandus titulus. Si er
go nō licet epo ſpoliare iuris ordine ñ
ſeruato. iuri. reſiſtentia nō obſtante. ni
hilominus licebit priuato qui nō pōt
moueri niſi ex zelo malo de paſſione ꝓ
pria. ¶ Item exquo ius inhibet ſpolia
tionem iuris ordine nō ſeruato. quare
ſic de facto ſpoliato nō debet ante oīa
fieri reſtitutio. cū ꝯcurrat odiū ſpolian
tis ⁊ fauor ſpoliati. quis eni diceret ꝙ
ſi in cāu illius. c. licet epūs. etiā ſupior
ſpoliaret poſſeſſorē. nō ſeruato iuris or
dine. qꝛ nō deberet ante oīa ꝑ' fieri reſti
tutio. alias eni de facili veniremus cō
tra mentem illi' capituli. licet epūs. ⁊. c
ordinarij. preallē. ⁊ daret materia ſpoli
andi poſſeſſorem. qd̄ ſonat in abſurdū
exquo eniꝫ ius tolerat ne ſpoliet iuris
ordine nō ſeruato. qꝛ poſſet ꝯpetere iuſ
retinendi. quare ſi ꝯtra iuris diſpoſitio
nem ſpoliat. non debet ante oīa fieri re
ſtitutio. ꝑfecto. nulla equitas ſuggerit
oppoſitum. ⁊ ꝑ hoc ſuſtinet glo. in. c. ad
decimas. ⁊ in. c. i. de ꝑſcrip. li. ſexto. Sꝫ
vbi notorie conſtet de defectu tituli pu
ta per ꝯfeſſionem vel ꝓbationē vel ſen
tenciā. tunc fateor quia denegāda eēt
reſtitutio ⁊ iudex ratione facti maīfeſti
debet ſpoliare ex officio iuxta ea que
notant in. c. cum nobis de electi. ⁊. c. ab
bate. ⁊. c. cōſtitutus. de appellatio. ⁊ qd̄
nō. Inno. in capitulo ad noſtram. el. ij.
de iureiurā. ⁊ per Bar. in ſimili in. l. iiij
§. hoc autē iudiciū. ff. de dam. infect. ⁊
hec ſunt que ſentio in hoc vtiliſſimo et
difficillimo articulo. ¶ Nunc redeo
ad rationes ⁊ iura. ſ. alle. pro ꝑte affir
matiua. ⁊ ꝑmo ad ꝑm articulū dico ꝙ
procedit quando iura reſiſtunt iuri ha
bendi ⁊ poſſidendi ſine titulo. ⁊ eo non
apparente preſumunt iniuſticiā. vt in
iuribus allegatis in contrario. Non
enim poteſt liber homo poſſideri etiam
ſi detineatur ⁊ ligetur vt i dicta. l. ſi he
res. in fine. ff. de adquirē. poſſeſſi. Ideo
non poteſt quis petere reſtitutionē cō
iugis. niſi probet coniugium. Nam ex
ſola cohabitatione iuſ canonicum ꝑſu
mit adulterium. xxx. queſtione quinta.
aliter. ¶ Item ex parte reſtituentiſ dat
incapacitas niſi probetur titulus. me
rito habet probare ea que tribuunt fa
cultatem poſſidendi. ſed in cāu noſtro
beneficium ex ſe eſt poſſibile. ⁊ perſona
petens cum ſit clericus eſt poſſeſſionis
capax. ⁊ indubio preſumenda eſt iuſta
poſſeſſio cum clericus non deberet eſſe
ſine beneficio. de ꝓben. c. cum ſecundū
⁊. c. ſi epiſcopus. imo ꝙ plus eſt preſu
mitur iuſta poſſeſſio etiā cum quis poſ
ſidꝫ plura beneficia incōpatibilia quo
ad hoc vt non ſpolietur iuris ordine ñ
ſeruato vt dictis. c. licet epiſcopus. et. c.
ordinarij. Et ad regulam ꝑmā. de reg.
iuri. in vi. ſatis. ſ. reſpondi. ⁊ per hoc in
fero ad ſolutionem ſecūdi argumenti
dico enim ꝙ cum matrimonium carna
le ⁊ ſpirituale procedunt a pari ſed in
multis differunt vt plene per Iohan.
andree in capitulo. tue. de ſpon. ⁊ in ca
pitulo noſtro. aperte patet diſſimiliſ ra
tio per ea que proxime dixi. ¶ Ad capi
tulū dudū. reſpondetur ꝙ exquo ꝑm'
erat in poſſeſſione preſumendum eſt ꝙ
legitime poſſidebat ſaltem quo ad hoc
vt ꝑus fiat reſtitutio vt probatur in di
cto capitulo ex inſinuatione. ⁊ capitulo
conquerente. ¶ Item ſuperior facta re
ſtitutione poterit ex officio īquirere iu
xta notata ꝑ glo. in ꝑma regula de re
gulis iuris libro ſexto. ⁊ pro hoc in ca
pitulo licet hely. de ſymo. Itē facit glo
in. c. dudum. ¶ Ad tercium argumen
tum ꝙ vbi non fuit inſtitutio non ca
dit deſtitutio. ⁊c̄. Reſpondeo ꝙ illud ꝓ
cedat reſpectu tituli nō autem reſpectu
poſſeſſionis. quia exquo habebat poſ
ſeſſionē ⁊ ab ea fuit deiect' ſatis pōt ſe
reintegrari ad ſuam poſſeſſionē vt etiā
vult tex. in dicto. §. patet. ⁊ ibidē dat rō
nem ¶ Ad quartū argumē. de le. ij. §. q
dam. ff. de interdic. de qua videt facere

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

feſtū Johan.an.in addicī.predicta dico
ꝙ nō pōt ꝓcedere nec debet intelligi in
cāu noſtro qꝛ ſi haberet āneram cauſā
ꝓprietatis eſſet contra cle.iſtaʒ.de cau.
poſſ.⁊ ꝓprieta.vbi ꝑſuppōitur ꝙ poteſt
ſuſpenſo petitorio ꝓcedi ī ſolo poſſeſſo-
rio que verba clare inducunt ꝙ etiam
in beneficialibus ſepata eſt cauſa ꝓpri
etatis ⁊ cauſa poſſeſſionis ad ideʒ tex.
de reſcriptī.ex pte.de reſtitu.ſpoliato.
cū ad ſedē.cū ſimili.⁊ alia iura ſupra ꝓ
hac pte allegata ſic intelligo ergo illaʒ
..quādo quis nomine ꝓprio non vt re
ctoꝛ eccleſie agit vt interdicto de loci.ſa
cris vel religioſis qꝛ cū illa non ſint in
bonis alicuiꝰ vt inſti.de reꝝ diui §.nul
lius.nō pōt quis dicere ſe illis ſpolia-
tum niſi probet titulū.Sed nos loqui-
mur qñ petit reſtitutiōeʒ vt rectoꝛ ⁊ ad
miniſtratoꝛ eccleſie quo cāu licite poſſi
det ⁊ preſumi debet licita poſſeſſio exꝗ
clericus eſt vt poſſidebat.de ꝑben.cuʒ
ſcōm ⁊.S.plene dixi. ¶ Ad q̄ntum ar.
ꝙ beneficiū ratione tituli debet iudica
ri tanꝗ̄ res incorporalis.et ſic debet re
quiri paciencia domini in adquiſitiōe
dico ꝙ bñficium eſt quoddā corpale ⁊
eo ipō ꝙ habet corpus eccleſie pōt rōe
illius adminiſtrationis aſſ poſſeſſiōiſ
adminiſtrare.veniūt enī alia ꝑ viaʒ ac
ceſſorij vt in dicto c.ꝑ venerabilē.qui fi
ſint le.hinc videmꝰ ꝙ expulſus a corpo
re eccleſie iuriſdictionē nō exercet ⁊ ſpe
ciale in expulſo epō.vt nō.in cle.i.de fo
compe.ad predicta facit l.cū arrogaue
ro.ff.de ꝓcurī.⁊.l.arrogate.ff.de adopti.
⁊ quod nō.Inno.in c.in pñtia.de ꝓba.
⁊ gl.xix.q.vltima.ſiqua mulier. ¶ Itē
poſſit hic haberi paciencia poſſidendi
ipm beneficiū abſꝗ ſciencia ſuperioris
iuxta nō.per Inno.in dicto.c.bone.el.ij
de poſtu.ꝑla. ¶ Ad vltimū ar.de.c.cōſti
tutus.de fi.preſbi.dico ꝙ non facit ibi
enī ſi bene ponderet.dicit ꝙ petēs reſti
tutionē debeat iuſtificare poſſeſſionem
ꝫ admittit exceptio defectus ꝓprietatī.
obſtat tñ aliqualiter inꝗ̄tū nō fit incō
tinenti reſtitutio ꝓbata nuda poſſeſſio
ne.ꝫ rñdeo ꝙ illud capitulū multiplicit
intelligit vt ibi nō.Inno.⁊ Jo.an.aliꝗ
vero intelligunt qđ ibi fuit actū petito
rio ⁊ poſſeſſorio.alij ꝙ poſſeſſorio ꝫ op-
ponebat notorius defectus ꝓprietatis

qđ ſi verū eſſet nō debet fieri reſtitutio
vt ſupra dixi vel ſi nō erat notoriuſ de-
fectus oportet intelligi ꝙ ille actoꝛ de iu-
re ſuo cōfidens conſenſit vt diſcuteret
illa exceptio.ſimile in.c.i.de reſtitu.ſpo
liato.vel hoc fecit papa vt euiteretur
circuitus ſed alius iudex hoc nō potu
iſſet alias autem ſi illud capitulū intel
ligeretur reſpondetur prout iacet.apte
eſſet contra capitulum in literis ⁊ mul
ta alia iura ſupra allegata quod non
eſſet dicendum imo iura iuribus ſunt
concoꝛdanda de elect.cum expediat.li.
ſexto.⁊ hoc de primo dubio dictum.
¶ Ad ſecundum dubium quod eſt an pe
tenti reſtitutionem beneficij obſtet ſpō
tanee renūciationis exceptio arguitur
ꝑmo ad partem negatiuā ꝙ non obſtet
vt videtur de hoc caſus expreſſe in ca
pitulo ſollicite de reſtitu.ſpolia.ibi pa-
pa mandat inquiri quo tempoꝛe facta
fuit renūciatio ⁊ conſtitutio facta poſt
ſpoliationeʒ mandat ante omnia reſti
tionē fieri ꝫ in caſu noſtro ꝑſupponitur
ꝙ iſte titius renunciauit ſpoliatus ex
iſtens ergo non eſt renunciationis ex
ceptio admittenda. ¶ Secundo ꝓbat
ratione petenti reſtitutionē non obſtat
exceptio defectus propꝛietatis vt in.c.
in literis de reſtitu.ſpoli.⁊ in capitulo
litteras.eodem titu.cum ſi.ſed renunci
atio facta poſt renunciationem concer
nit defectum propꝛietatis duntaxat ſi
autē poteſt referri ad poſſeſſionē quaʒ
nō habebat vt nō.in dicto capitulo ſol
licite.ergo non debet admitti cōtra pe
tentē reſtitutioneʒ. ¶ Tercio ad idem
inducitur capituluʒ ſuper ſpoliatione
de oꝛ.cogni.vbi generaliter videtur ꝙ
conuentus ſuꝑ ſpoliationē non eſt ad
uerſus reſtitutionē petentē ſi cum con
ueniat audiendus niſi ſuper poſſeſſiōe
ſed huius renūciationis poſt ſpoliati
onē exceptio nō concernit poſſeſſionē vt
ſupra dixi.ergo non eſt ipam ꝓponens
ante reſtitutionē audiendus. ¶ Quar
to arguitur ⁊ alit̄ renūciatio beneficij
facta nō in manibꝰ ſuperioris qui po
teſt inuitum deſtituere non valet vt in
capitulo quod in dubijs ⁊.c.admonet
et in.c.niſi.cum pridem de renuncia.ſʒ
in themate noſtro non preſupponitur
renunciationē fuiſſe factam in manibꝰ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſupioris ergo tanq̄ nō preiudicās eē.
reſpectu ꝓprietatis nō eſt admittenda.
Nec obſtat ſi dicat eā preiudicare quo
ad renūciationē qꝛ vt dicit hoſti.in di/
cto.c.qḋ in dubijs.hoc nullo iure ꝓba
tur.qñq̄ eñ ſuperioꝛ cōſentit ad nihil
valet talis renūciatio qꝛ nō pōt diſſol/
ui illud vinculū q̄ obligatus ē eccleſie
ſine licentia ſuperioris vt in dicto.c.ve
niens.facit.l.legatus.ff.de offi.pſi.vbi
bonus tex.pro dicto hoſti. ¶ In ↄtra
rium ꝓ parte affirmatiua ꝙ talis exce
ptio obſtet videt̄ p̄mo ꝓbari in dicto.c.
ſollicite.de reſti.ſpoli.⁊ licet ſupra indu
xerim illud capitulū ad ꝑtē negatiuā
tñ nūc induco aliter.ibi eñ papa repel
lit exceptionē ſpontanee renūciationis
qñ ↄſtat interceſſiſſe poſt ſpoliationem
reddens cauſaꝫ quia nō preſumit̄ ſpō/
tanea. Si ergo pro certo ↄſtaret eā eſſe
ſpontaneā admitteret̄ a rōe ceſſāte qḋ
eſt validū in iure.xvi q.i.generaliter.⁊
in.l.generaliter.C.de epi.⁊ cleri.ſꝫ i the
mate noſtro p̄ſupponit̄ ꝙ fuit ſpōtanea
ſicut in ↄſimili dicim⁹ ꝙ ↄtra p̄ſumptio
nem iuris ⁊ de iure admittit̄ ꝓbatio in
ↄtrariū ꝑ ↄfeſſionē ⁊ ſic ad ↄſequendaꝫ
reſtitutionē beneficij nō ſit neceſſe ꝓba
re titulū nec aliter iuſtificare poſſeſſiōꝫ
ex titulo cū nullū habeat. ¶ Secundo
videt̄ ꝓbari ſi vis nō inferat̄ legitime
cle.vnica.de cau.poſſ.⁊ ꝓprie.vbi dicit̄
queꝫ poſſe nō ſolū a p̄ncipio agere poſ
ſeſſorio ſꝫ etiā ſi intentauit petitorium ⁊
poſſeſſorium ſuſpendet̄ petitoriū a ſe et
ab aduerſa ꝑte intentatū ⁊ ꝓcedere in
poſſeſſorio ſolo ⁊ nō verbuꝫ ſolo. exclu
dit ergo prorſus petitoriuꝫ ar.c.i.⁊ qḋ
ſbi nō.de here.li.vi.nō ergo eſſet ſolum
poſſeſſoriū ſꝫ haberet annexā cām ꝓpri
etatis vel ſi haberet iuſtificaret poſſeſ/
ſionē ex titulo nā in ſolo poſſeſſorio q̄s
nō artatur ad ꝓbandū niſi poſſeſſionē
⁊ deiectionē.l.i.in p̄n.⁊.§.interdū.ff.de
vi.⁊ vi ar.⁊.l.is qui deſtinauerat.ff.de
rei vendi. ¶ Tercio hoc videt̄ aperte ꝓ
bare etiam in beneficialib⁹ in.c.conſul
tationib⁹.de offi.delega.vbi aperte tex
innuit ſufficere probare poſſeſſioneꝫ et
deiectionē. ¶ Quarto eleganter facit
c.ex inſinuatione de ꝓcurato. maxime
in fi.vbi papa mandat executioneꝫ be/
neficij eo ſolo probato ꝙ ad ſententiaꝫ

latam cum procuratore reuocato fue/
rit facta ſpoliatō ⁊ ꝙ reſtitutione facta
inquiri debet de inſtitutione canonica
¶ Quinto facit.c.conquerente.de reſti.
ſpol.vbi ante omnia mandatur reſtitu
tio etiamſi ꝑus epiſcopus pretendens
mixtaꝫ cauſam ſpoliauit ſine ordine iu
diciario ⁊ poſtea debꝫ contendi de cau
ſa legitima. Fortius ergo quando ꝑua
ta perſona ſpoliauit. ¶ Sexto ⁊ vltio
faciunt omnia fere iura que habent̄.ij.
q.ij.⁊.iij. q.i. per totum que indiſtincte
mandāt prius reſtitutionē legitimam
fieri in beneficialibus ⁊ alijs quaꝫ de
aliquo obiecto diſcutiatur quia nō de
bet litigare. ſpoliatus nec nudus oſten
dere nec inermes minime proponere d
reſti.ſpoli.frequens.li.ſexto. ¶ Ad ſolu
tionem hui⁹ dubij chriſti eiuſq̄ matris
nec non ⁊ deuotiſſimarum virginum
Agathe ⁊ Lucie ſuffragio humiliter i/
uocato condeſcendens. ſciendū ꝙ varij
varia ⁊ varijs locis confuſe ⁊ diminu
te ſcripſerunt ſuper hoc articulo.
Ego autem attingēdo materiam etſi ñ
ꝓfundius ſaltem clarius ceteris eam
ſub quatuoꝛ pertingam opinionibus.
Prima opinio habet titulum eſſe ꝓbā
dum licet agatur poſſeſſorio ꝓ hac opi.
faciunt iura allegata pro contraria ꝑ/
te maxime regula p̄ma de regulis iuri.
li.vi.et hanc opi.refert Archidiaco. in
§.patet.iij.q.i.et .c.cum qui. de eo qui
mitti.in poſſeſſi.li.vi. Sed huic opinio.
vehementer reſiſtit tex.in dicto.c.i litte/
ris.et.c.item quis.eodē titu.et alia iu/
ra ſupra allegata ad partem negatiuā
Unde hec opi.a docto. non recipitur.
¶ Secunda opinio eſt quando ad in
ſtantiam rei conuenti nō ſit neceſſe oſtē
dere titulum vel coloꝛem poſſidēdi an
te reſtitutionem nec ſpolians pōt de
hoc queſtionem referre ſed iudex ex of
ficio ſuo antequam reſtituat debet ſe d
titulo informare etſi de titulo legitime
conſtat vel ſaltem per probabilem pre
ſumptionem debet eum reſtituere. Si
vero nihil conſtat de titulo reſtitutōeꝫ
non faciet. ¶ Ex hoc infertur ꝙ ſi ꝓpo
nat beneficium eſſe reſeruatum iudex
ex officio de hoc cognoſcere poteſt an
tequam reſtitutionē faciat ⁊ hanc opi
nionem tenet Lap.de caſtill. ſua alleg.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gatione.xxv.⁊ ſic dicit viua voce ſe au
diuiſſe a Johan.cal.in.c.ex parte.de re
ſtitu.ſpolia.⁊ dicit ꝙ hoc firmabat pro
vera concluſione hanc eandē tenz bar
in cle.i.de cau.poſſ.⁊ ꝓprieta.⁊ ſic fuiſſe
obtentū in palatio apoſtolico qꝛ ī iſtis
nō daꝶ poſſeſſio ſine titulo vt dicta re
gula prima.de regulis iuris in vi.
¶ Sed ex hac ratōe infert ꝙ etiā ad inſtā
tiā partis teneꝶ iuſtificare appellatiōez
qꝛ licet conuentus ſuper ſpoliatiōe nō
audiatur ſuper proprietate audiꝶ cum
volens ſe defēdere ſuper poſſeſſorio et
ꝓponere poteſt ꝙ aduerſarius non ꝓ
bat poſſeſſionē vt in.c.olim.el primo.et
olim.el.ij.de reſti.ſpoli.facit.c.ſi.de ordi
cog. ¶ Tercia opinio habet vt nec ad
inſtantiā aduerſarij nec iudicis officio
teneaꝶ ſpoliatus probare titulū vel iu
ſtificare poſſeſſionē ſed ſufficit docere
de ſola poſſeſſiōe per dictū.c.in litteris.
debet eni iudex excludere aduerſariuz
in odiū ſui ⁊ actorē reſtituere ⁊ poſtmo
dum ſuo ſi voluerit poterit inquirere ſi
cut ſeruaꝶ in ſiſi in.c.cū nobis. de elect.
facit.c.ordinarij.de offi.ordi.lib.vi.vbi
iudex ex officio inquirit de titulo ꝯtra
poſſidentē. Hanc opi.tenuit recolende
memorie dominus meus do. Frāci.de
ſabarell.olim cardinalis florentinus
⁊ hanc opi.aliqualiter ſentit Innocē.in
dicto.c.ex parte.de reſti.ſpo.vbi reuocā
do qd dixit in.c.in litteris.dicit canoni
cum poſſe petere reſtitutionē iure cano
nicali dato ꝙ nō probet cuz poſſeſſorē
fuiſſe ingreſſū auctoritate ſupioris.vꝉ
exercuiſſe aliquē actū ꝓportionabilem
canonico duntaxat ſed ſatis ꝙ doceat
ſe exercuiſſe aliquē actū vt canonicum
animo adquirendi quaſi poſſeſſionem
iure canonicali ſcientibꝰ illis quoꝝ in
tereſt.alibi autē vt infra dicā.aliter ſen
tit idez Inno.huic opi.videꝶ obſtare.c.
ad decimas.de reſti.ſpoli.⁊ regula.i.de
regu.iuris.li.vi.ſed infra plenius atti
gam. ¶ Quarta opi.videꝶ eſſe cōis ha
bens ꝙ nō teneaꝶ ꝓbare titulū ſed de
bet iuſtificare poſſeſſionē ex titulo ſiue
aliter tolerare ⁊ hāc opi.ſentit glo.licet
nō multū apte ī cle.i.de cau.poſ.⁊ ꝓpri
⁊ eā allegat totus mūdus. Et Jo.an.
opi.ſuā circa hāc materiam melius de
clarauit quā alibi in addicl.ſpe.in ti.de
reſti.ſpo.ſup ꝟbica imediate poſt ꝓn.et
ibi apertiſſime firmat ꝙ vbi non cōſtat
petentem non habere iuſ audiꝶ petēſ re
ſtitutionē ꝟ haberz iuſtificāe poſſeſſiōz
et hanc opi.tenet Pau.ī dicta cle.vna.
et do.An.in dicto.c.in litteris ſed ī mo
do iuſtificandi varie ſunt opi.vt refert
Johan.an.in addi.preall. ¶ Quidam
dicūt petentē reſtitutiōez ꝓbare debere
titulū ꝑmo aſpectu legitimū. nō eni ve
nit in poſſeſſorio omē qd requirit peti
toriuz ſicͣ in mrīmonio carnali in q̄ pe
tens reſtitutiōez nō artaꝶ ad ꝓbandū
titulum neceſſario ꝯcludentē ꝫ ſatis ē
ꝙ ꝓbet matrimoniū legitimū ex cōſenſu
nec admittunꝶ exceptiōes defectū itin
ſecum ꝯcernētes vt nō.in.c.ex pte.⁊.c.
litteras.⁊.c.ex tranſmiſſa.de reſti.ſpoli
⁊ ſatis videꝶ hoc ſentire glo.in dcā cle
vna dū dicit aliud ē ſignificare poſſeſſi
onē ex titulo ⁊ aliud agere petitorio.
Alij dicūt vt ſatis ſit ei ꝓbare auctori
tatē ſupioris in poſſeſſionē inductā ad
hoc vt reſtitutionē ꝯſequaꝶ ⁊ hāc opi.
tenet Innocen.in dicto.c.in litteris vbi
videꝶ velle renūcians ius qd habet in
beneficio iuxta nō.per gl.in.c.ſup hoc.
de renunci.in ꝟbo cauſaz.xvi.q.vi.ī vi
in glo.ij.tenēt do.de rota deciſione.ccc.
lxij.optime inducꝶ in ar.cle.ij.§.ſane.ꝺ
penis.vbi illa renūciatio metu extorta
ꝑ captionē ⁊ detentōez ſeculariū poteſ
tatem pronunciatur nulla ⁊ inducitur
ibi caſus vt ibi nō.cum ergo in illo ca
pitulo ſollicite ꝯſtaret renunciationez
īterueniſſe tam per ꝓbatiōes quaz per
cōfeſſionem partis vt patet ibi in tex.
vbi tantū mandatur inquiri an preceſ
ſerit ſpoliatio ⁊ ſic nō dubitatur inter
ueniſſe eam quomodo fit illi reſtitutio
eccleſie cum pacto tamē nullum iuſ ha
berz reſpectu proprietatiſ et ſic notorie
ſecundum illaz datur vicioſus ingreſ
ſus contra capitulum ei qui iuit in poſ
ſeſſionem et theorica cōmunis ē vt nū
quam ſaltē in iſtis beneficialibus fiat
reſtitutio cuz iudicio vbi aliaſ notorie
cōſtat ꝺ defectu proprietatis iuxta nō.
per Innocen.et Johan.anꝺ.ī capitulo
conſtitutus de fi.preſbi.et in capi.cum
eccleſia de cau.poſſe.et proprieta. ¶ Se
cundo ego arbitror per hoc cōtrariuz
hanc cōmunem lect. reſtringendam vt

nõ ꝓcedat qñ renunciatio fuiſſet facta
etiã poſt ſpoliationẽ in manibus ſupe/
rioris tñ qꝛ illa pſumi debet ſpõtanea
ar.l.nõ eſt veriſimile.ff.qđ me.cã.⁊ eoꝝ
que nõ.gl.in.l tranſactionẽ.C. de trãſ/
actio .tum qꝛ ex quo ꝯſtat non habere
ius in ꝓprietate nõ debꝫ ſibi reſtitui be
neficiũ.licet eñi talis renũciatio nõ re/
feratur ad poſſeſſionẽ quã nõ habebat
⁊ ideo poſſet agere ꝓ damnis ⁊ inteſſe
tũc illatis tñ debet fieri reſtitutio bñfi
cij ꝑ ſupradictã rationẽ.vnde in illo ca
pitulo ſollicite nõ ponderat̃ interuentꝰ
ſupꝛioris.ſicut in.c. accepta. ⁊ ſic videt̃
ꝙ in dicto.c.ſollicite nõ fuit facta renũ
ciatio in manibꝰ ſuperioris. qñ aũt fit
renunciatio beneficij non in manibꝰ ſu
perioris nõ perdit ius qđ habebat in
beneficio.imo talis renũciatio non te/
net iuxta nõ.per docto.in.c.ꝙ in dubijs
de renũci.⁊ in.c.q̃to.de reſtitl.ſpoli.nec
etiã ſuperioꝛ in caſu huiꝰ.c.ſollicite po/
tuiſſet illã ratam habere.qꝛ.c.in dubijs
loquit̃ ſponte qñ in manu laycali ꝫ in
caſu noſtro nõ apparet ꝙ in manu lay/
cali. ¶ Item quia fuit facta poſt ſpoli
ationẽ ⁊ ſic nõ pſumitur ſpontanea vt
ibi.ideo ad nihilum valet illa renũcia/
tio nec q̃ ad ꝓprietatẽ nec quo ad poſſeſ
ſionẽ merito talis exceptio nõ debuit
admitti.⁊ ſup hoc dico Jo.an.pꝰ Poſſ.
nõ bene dicere inq̃tum dicit ꝙ renunci
atio illa nõ preiudicet renũcianti quo
ad poſſeſſoriũ preiudicat tñ quo ad pe
titoriũ ꝑ dictũ.c.qđ in dubijs.⁊.c. acce
pta.hoc eñi dictũ nõ ꝓcedit qꝛ aut int̃/
uenit auctoritas ſupꝛioris ⁊ debet pιu
dicare.aut nõ interuenit ⁊ nõ debet p/
iudicare vt.ſ.dictũ eſt.⁊ pro hoc hr̃ cla
re intellectus illoꝝ iuriũ ⁊ nullus rema
net ſcrupulus. ¶ Et infero nunc ad ſo
lutionẽ noſtri ſecundi dubij.dico enim
aut hec renunciatio iſtius fuit facta ñ
in manibus ſuperioris ⁊ ea nõ obſtãte
poteſt peti reſtitutio qꝛ per talẽ renũci
ationẽ licet ſpontaneã nõ perdit ius qđ
hẽbat in beneficio iuxta nõ.in dicto.c.
qđ in dubijs.⁊ i.c.q̃to.quo ad ſe.qꝛ nõ
potuit a ſe abdicare beneficiũ vt nota
tur in iuribus preallegatis.⁊ facit.l.le
gati.ff.de offi.preſi. Aut renũciauit in
manibus ſupꝛioris ⁊ tunc ſi de ea noto
rie ꝯſtat exceptio licet non fundet int̃

tionem excipientis qꝛ ſuperioꝛ ex renũ
ciatione beneficij nõ debꝫ reſtituere bñ
ficium ei qui nullum ius notoꝛie habꝫ
arg.c.cum nobis.de electi.⁊.c.quoniaꝫ
de fil. preſbite.⁊ quod notatur in dicto
capitulo conſtitutus.poterit tamẽ age
re ad damna ⁊ intereſſe tunc illata vt
nõ. Innocentius in dicto capitulo ſuꝑ
hoc ſuperioꝛ tamen ſi conſtat de ſpolia
tõne non debet ſpoliatoꝛem dimittere ĩ
poſſeſſionẽ beneficij ſed ſupplendo ex of
cio illum ſpoliare ⁊ licite alteri confer
re de prebendis.de multa. Aut nõ con
ſtat notoꝛie de renunciatione ⁊ tũc nõ
obſtat exceptio tanq̃ concernens defe
ctum propꝛietatis vt in dicto capitulo
ĩn literis de oꝛdine cognitl.capitulo fi
nali cum ſimilibꝰ. Et per hoc ſatis patꝫ
reſponſum ad omnia ſupꝛa allegata in
contrarium niſi ad arg.a contrario ſen
ſu ſumptum ex capitulo ſollicite. Nam
ſi ibi ponderatur ꝙ non fuit ſpõtanea
ergo ſi conſtaret de ſpontaneitate ſicut
preſupponitur in themate noſtro obſta
ret obiectum ⁊ videtur argumentũꝫ ſa
tis vꝛgens. ¶ Sed reſpondeo dupliciẽ
Pꝛimo quo ad argumẽta a contrario
ſenſu non vꝛget quando reperitur con
trarium in iure vel reſultaret. clarum
enim in iure eſt ꝙ vbi notoꝛie conſtat
de defectu propꝛietatis debet fieri reſti
tutio in iſtis beneficialibus ⁊ vbi noto
rie non conſtat non debet admitti exce
ptio defectum ꝓprietatis concernẽs vt
.ſ.pleniſſime dixi. ¶ Secundo poteſt
reſponderi ꝙ conſideratur ibi ꝙ nõ fu
it ſpontanea ad maioꝛem exaggeratio
nem duo tituli impediebãt illã excepti
onẽ admitti. Prima quia concernebat
defectũ ꝓprietatis vt.ſ.dixi. Secunda
quia preſumitur talis renũciatio poſt
ſpoliationem facta nõ ſpontanea debꝫ
enim reduci illud capitulum ad alias
iuris regulas indubitatas et hoc quo
ad ſecundũ dubium. ¶ Ad terciuꝫ qđ
fuit ¶ Vtrũ crimen notoꝛium beneficij
priuatione dignum excludat ipſius be
neficij reſtitutionem petentem. Arguo
pmo ad partẽ affirmatiuam ⁊ ſic noto
toꝛius criminoſus eſt ſuſpenſus ſatis
q̃ ad ſe vt in.c.ſi.de coha.cleri.⁊ mul.et
amplius ſine diſpenſatiõe admiſtrare
non poteſt.de temp. oꝛdi.c.ſi. ergo non

ꝑ petere reſtitutiōe; beneficij cū nō ꝑt
in eo adminiſtrare in.c.fi. de cleri.exco.
mi.vbi dicit excōicatum eligi nō poſſe
ꝓ eo qꝛ ad ſuſceptiōem eligit a quorū
ꝑceptiōe eſt ꝓuatus non ergo debet iſte
notorius criminoſꝰ audiri cū nō pōt in
dicto beneficio adminiſtrare. ¶ Secun
do de hoc videt caſꝰ in.d.c. ad petitio/
nem de accuſ.vbi proceſſus agitatꝰ cō/
tra illū abbatē erat nullus ꝓpter iudici
ariū ordinē non ſeruatū. ſed quia ꝯſta
bat de criminibꝰ illius noluit illū reſti
tuere ſed voluit eum manere priuatum
¶ Ad idem facit.c.ſi ꝯſtiterit co.ti.ſcḋm
vnū intellectū vbi admiſſa fuit exceptō
criminis contra petentē reſtitutiōem.li
cet non induceret ꝓuatiōem tituli ipſo fa
cto ¶ Tertio arguit ſic iſte ꝓpter noto/
rietatē criminis.dꝫ incōtinenti ꝓuari ꝺ
accuſa.euidentia ij.q.i.manifeſta ⁊.c.lo
carius facit.c.qm̄ de fili. pſbi.ergo for
tius dꝫ ſibi ꝛſtitutō denegari qꝛ turpit
eijcit quaꝫ non admittit de iureiurā.ꝙ
admodū.et maxime hoc ſeruari dꝫ ī iſtꝭ
euidentialibꝰ vt euitet circuitꝰ de reſcri
ptꝭ.cle.auditoꝛ crimioſo ⁊ nō patēt poꝛ
te dignitatꝭ.ꝺ ex.pre.iter dil̄cos ⁊ ī regl̄a
infamibꝰ de re.iuꝛꝭ.in vi. ¶ Quarto ꝓ
hac pte facit.c.ſignificaſti de adulr.vbi
patet ꝙ ꝯtra ꝯiugē petentē reſtitutiōe;
admittit exceptio adulterij ⁊ hoc ad p
tem aſſirmatiuā. ¶ Ad partē ꝟo nega
tiuā non arguo qꝛ ſatis patebūt argu
menta ex ſolutione quā ſtatim ſubijciā
In hoc articulo īferio do. An.in.c.itē
cū quis de reſti.ſpo. expreſſe tenētē iſtā
ptem ⁊ idem ſentit in.c.ſi ꝯſtiterit ꝑeal.
non tamen mouetur per oīa ſup̄ dicta.
ſed allegat dūtaxat.c.ad petitiōem ⁊.c.
ꝯſtiterit de accu. ¶ Reſtrigit tamen ħ
dictum in beneficialibꝰ. mihi tamen ħ
dictū nō placet dum ſcriberem ſuper.c.
Item cum quis.et hic inſero ea que ibi
ordinarie dixi. ¶ Moueoꝛ primo quia
quātūcūqꝫ quis ſit criminoſus niſi cri
men inducat priuatiōem ipſo facto lici
te tamen tenꝫ beneficiuꝫ anteꝙ̄ ꝓuet ꝑ
ſententiam Nam ⁊ poſſet ſecum ante ſē
tentiam diſpenſari hoc eſt nō.dictū In/
no.in.c.cum noſtris de conceſſ.pben.
Et ſi diſpenſetur iuſte tenet anteꝙ̄ ꝓue
tur vt ibi dic Inn. Si gͦ iuſte tenebit.ī
iuſte fuit ſpoliatus et per violentiaꝫ.gͦ
dꝫ reſtitui in priſtinū ſtatum cum ſibi ꝯ
petet ius prelature āteꝙ̄ ꝓuet nec exce
ptio huiꝰ crimis ē admittēda ħ tpe nō
eliđens actiōem in iudicio deductā. ex/
ceptio eni dꝫ eſſe talis qꝺ excludat actī
onē.l.i.ff.de excep.c. a nobis de excepꝭ.
de oꝛ.cogni .c.ij.§ exceptio huiꝰ crimis
non excludit hoc iter dictū ne reddat pe
tentē incapacē.qꝛ ꝑſuppoſito ꝙ crimen
oppoſitū ſit veꝝ.nihilominꝰ manet ī iu
re ſuo.nec pōt dici ꝙ debeat ꝓuari exce
ptione ꝓbata.qm̄ exceptio nō pōt opeā
ri hunc effectū ꝓuatiuū.ſolū eni de ſua
natura operat effectū excluſiuum vt ꝓ
batur in.c.ij.de oꝛdi.ꝯgni.⁊ optime ad
materiā nr̄am facit.c.ſup his de accu.
vbi crimē ꝓbatū p viā exceptiōis ꝯtra
clericū nō operat facultatē ꝓuandi eū
ſuis beneficijs ſed dūtaxat operat ele/
ctionē electi ¶ Quīmo plus dico ꝙ etꝭ
ſi ageret petitoꝛio non deberet admitti
exceptio criminis ſi nō inducit ꝓuatio
nē ipo facto vt nō.per ratiōem ſup̄ dcāꝫ
concludit Innoc.in.c.inter dilectos de
exceſ.pla.nec ratio notorietatis facit di
ctā ratiōem ceſſare ar.viij.q.iiij.nōne
Itē huic ſnīe aperte fauet tex.in.c.fi.de
oꝛ.cogni.vbi dicit ꝙ ꝯuentꝰ ſup ꝛſtitu
tione.nō eſt aduerſꝰ reſtitutiōem peten
tē niſi ſup reſtitutiōe audiendꝰ. ſubijci/
ens rōnem qꝛ reſtitutio q̄ petit in hoc ꝓ
uilegiata dinoſcit vt ipꝫ itentans.non
cogat ante reſtitutiōem ſuis ſpoliatori
bus reſpondere Pondero ergo vniuer
ſalē excluſiōe; ſpoliantis ꝯtra reſtituti
onem petentē . Ideꝫ vꝛ̄ intuere tex.in.d.
c.Itē cū quis vbi criminis exceptio re
pellit indiſtincte . aduerſꝰ reſtitutiōe; pe
tentē.ad idē allego ij.q.ij. ⁊.iij.q.i.p to/
tū in qͥbꝰ iuribꝰ generaliter dicit .ꝙ an̄
oīa etiā crimina tractanda reſtituendꝰ
eſt ſpoliatꝰ.qꝛ allegant notoꝛie que nō
ſūt de appel.conſuluit⁊ iſte nō dꝫ litiga
re ſpoliatꝰ.maxime ſuper crimine arg.
optimum in.c.frequens de reſti. ſpo.in
vi.vbi exceptio ſpoliatiōis quandoqꝫ
competit etiam contra tertium ꝓponen
tem crimina aduerſus ſpoliatū.ne ꝓpt̄
inopiam ſeu eius actionem ſuccumbat
⁊ ꝯtra ſpoliātē; indiſtincte admittit ex/
ceptio ſpoliationis.an̄ reſtitutiōꝫ. Foꝛ
tiꝰ ergo iſte ſpoliatꝰ qui preoccupabat
iudiciū.ñ debet poſſe excludi a petitiōe

reſtitutionis ꝓpter exceptionē criminis
ꝓpoſitā a ſpoliatore qui ē odioſ⁹ ⁊ pſu/
mitur venire ad excipiēdū ſeu crimina
ꝓponendū non bono zelo ſed ꝓpter īimi
ciciam vt valeat beneficiuȝ vſurpatum
interim retinere vt dicit tex.in.d.c. Iteȝ
cum quis ¶ Sed multa ſtatuta ſūt cōtra
ſpoliantem vt odioſū que ceſſant cōtra
illos ar.in cle.vna eo.ti.⁊ qđ nō.in.c.ſi.
de or.ↄgni.⁊ in.c. in lr̄is de reſtit.ſpo.et
multo forci⁹ nō dȝ admitti exceptio cri
minis ſi crimen non dicit notoriuȝ ſed
manifeſtuȝ vt eſt tex.nō.in.c.quia ſuſpe
cti iiȷ.q.v. ¶ Et aduerte quia intelligo
ꝙ capiendo manifeſtum pro notorio ſiē
intelligit ibi glo.in ver.manifeſtuȝ atq̄
notoriuȝ crimen non ob.petenti reſtitu
tionē ⁊ illā glo.videtur ſequi Archi.al/
legando ꝓ ↄcordia allegata per Inn.ī
c.iter dilectos de exceſ.pla. ¶ Sed nun
q̄d iudex ex ſuo officio pōt illū ꝑuare ꝓ
pter notorietatē criminis deferēdo re
ſtitutionē.puto ſic dicēdum.ꝙ aut vult
ꝑuare ſup eadē inſtantia iā inchoata ī
cā reſtitutiōis ⁊ ali⁹ iudx ⁊ papa ħ nō
pōt qꝛ ad hoc nō fuit actū nec agi pōt
ꝯ ſnīa dȝ eſſe ↄformis petitiōi vt in ſili
nō.dicit Io.an.poſt ↄpoſt.in.c. mādatū
de reſcrip. Aut vult ꝓcedere ex of
ficio ſuo extra inſtātiā.et tūc ſi eſt noto
riū facti ꝑmanēs.ita ꝙ nullo modo poſ
ſit negari qđ de facili nō ↄtingit. et tūc
poterit iudex ſentētiare alſ ꝑuare. qꝛ ī
hoc notorio nulla exigit ꝓbatio vel ſo/
lēnitas in ꝓcedendo vt in. c. euidentia
de accuſa.⁊.ij.q.i.manifeſta ⁊ .c. q̄m de
fi.ꝓ̄bi.⁊ nō.p Inn.in.c.ex ꝑte primo.ĕ
ver.ſig.fruſtra enim hoc caſu fieret r̄ſti
tutio ⁊ audiet eam petens cū incōtinē
ti veniret ꝑuand⁹ ⁊ circuit⁹ euitād⁹ eſt.
maxīe in iſtis bn̄ficialib⁹ de reſcrip.cle.
auditor.et reſpectu ſupioris ceſſat odiū
ſpoliatiōis.et iſte pt eſſe caſus in.c.ad
petitiōeȝ de accuſa.⁊ p hoc ſic reſpōſuȝ
ad illud.c.vbi papa hoc idē fecit ex ple
nitudine ptātis vt ibi nō.glo. Aut non
eſt tale notoriuȝ ⁊ tūc cū exigant ꝓbati
ones vt in.c.ſiē de re iudi.⁊ p glo.in pre
alle.c.manifeſta.⁊ defenſio ex ꝑte rei.fa
cit qđ nō.in.c.i.de offi.dele.in vi. debet
ante omnia fieri reſtitutio quia nec nu
di contendere ⁊c.et quia ſpoliatus per
ꝑuatuȝ habet ꝑuilegium ne exigat per

ſnīam iudicis ante reſtitutionē vt ī di/
cto.c.frequēs.ad.c.ſi ↄſtiterit de accu.
quod facit pro ↄtraria ꝑte.dico ꝙ ħ nō
ꝓbat ad quod inducit Intelligit eniȝ
multipliciter vt ibi nō.nō eni pōt itelli
gi in delicto notorio.⁊ ſatis colligit ex
tex.ibi ſi ↄuict⁹ fuerit ⁊c.⁊ q̄dā itelligūt
illū tex.ꝙ ideo ↄtra petētēȝ reſtitutiōeȝ
admittūtur illa crimina.quia ibi facta
fuit ſpolatio poſt ſnīam ꝑuatiuā lataȝ
ſup illis criminib⁹.vel ſcđm alios age/
bat poſſeſſorio.ille de ſua inocentia cō/
fidenſ fuit ↄtent⁹ vt ꝑus diſcuciant cri
mina obiecta ar.c.i.de reſti.ſpo.alſ aūt
cū ibi crimina nō eſſent notoria de dire
cto eſſet ↄtra illud.c. Itē cum quis. vel
deducēda eſt illa decre.ad diſtinctioneȝ
quā ſupra formaui ⁊c. ¶ Nūc reſpōdeo
ad illa ↄtraria ſup̄ formata. ¶ Et ꝑmo
non ob.ꝑmuȝ arg.quia ex quo nō eſt ꝑ/
uatus licite petit reſtitutiōem ratione
tituli quem habet. nam poterit ali⁹ ad/
miniſtrare donec ꝑuetur vel ſecum di/
ſpenſetur.et.c.ſi.de cle.excō. loquit ĕ eo
qui de nouo adquireret beneficiuȝ .qđ
non poteſt .ex quo eſt ſuſpenſus. ⁊ ideȝ
in notorio crimino ſo.nō enim valeret e
lectio de eo facta vt in.c.cum in cunctis
de elec.non ob.arg. ſcđm quia ſatis ſu
pra reſponſū fuit. ¶ Ad tertiū ꝺo dicē
dum ꝙ licet poſſit priuari.cū anteq̄ꝫ pri
uetur nō poſſet exceptio obiici.quia nō
elidit actionē vt ſup̄ plene dixi et quia
ille ſpoliator tanq̄ꝫ odioſus non eſt au
diendus ¶ Ad quartū arg.de.c.ſigni/
ficaſti Reſpondeo ꝙ crimen adulteriȷ ī
ducit ꝑuationeȝ ip̄o facto vnde poteſt
ↄiunx ſua auctoritate aliuȝ repellere vt
nō.glo.ij.in.c.ſi.de adul.ſentit Inno.in
c.inq̄ſitioni de ſen.excō.facit.c.agatoſa
xxvij.q.ij.⁊.c.dixit xxiij.q.i. Et hec ſuffi
ciant quo ad tertium membrum ¶ In
quarto et vltimo dubio quod fuit vtꝝ
habens patrimonium ⁊ beneficium ec
cleſiaſticum valeat recta conſciētia ſal
ua.conſeruato patrimonio.de beneficiȷ
redditib⁹ vitā ducere arguitur ¶ Pri/
mo ꝙ nō ⁊ videt de ħ caſus in.c.ſi.xvi
q.i.in ſi.vbi dić tex.ꝙ qui bonis parē/
tum ⁊ opibus ſuſtētari poſſūt ſi quod
paupeꝝ eſt accipiūt ſacrilegiū ꝓfecto ī
currunt et committunt. et p abuſioneȝ
taliū iudiciū ſibi manducant ⁊ bibunt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

⁊ ꝑ eadē verba loquit̄ tex.in.c.clericos
i.q.ij.ad idem.c.paſtor eccleſie ⁊ is q̄b⁹
ſua ſufficiūt non debet aliquid erogari
habenti dare nihil aliud eſt q̄ perdere.
nec illi qui ſua poſſident dari ſibi aliq̄d
volūt ſine graui peccato ſuo.vnde pau
per vicarius erat. Ad idem.c.cū ḋs eo.
cā ⁊.q.vbi inter cetera dicit nō ē meum
dicere quale peccatū cibis pauperuꝫ ꝯ
ſumētū ſuſcipiūt ꝑ eccleſiā ſuaꝫ iuuare
ꝓpriis facultatib⁹ debuerāt ſuis expen
ſis inſup grauant ⁊c.vel ibi. vbi ponit̄
multa bona verba ad materiā ſacientia
¶ Scd̄o videt̄ ſingulariter ꝓbari ꝑ tex
nō.et quaſi ſingularē in materia. i.q.ij.
ſacerdos vbi dicit̄ q̄ clerici pauperes
ſiue ex facultate ſiue ex ꝓpria volūtate
licite viuūt de bonis eccleſie.qꝛ ad ea ac
cipienda nō cupiditas eos ducit. ſꝫ vi/
uendi neceſſitas cogit.⁊ ſingulariter ſb
iūgit q̄ de talib⁹ clericis videt̄ dicere a
poſtol⁹ q̄ in ſacrario operāt̄ q̄ de ſacra/
rio ſūt edent ⁊ qui altari deſeruiūt cuꝫ
altari ꝑticipent ⁊ vide ibi tex. qui laci⁹
ꝓſequit̄ hāc materiā Ad idē optime vꝫ
concordare tex.in.c.illi xij.q.i. vbi dicitur
q̄ illi qui tam infirmi ſunt vt poſſeſſiōi
bus ſuis renunciare non poſſunt ſimul
capiūt ḋ bonis eccleſie.ſatis ſine pecca
to illa retinēt.⁊ ſic apte innuit.q̄ tūc dꝫ
clericus de bonis eccleſie viuere qñ nō
habet patrimoniū vnde viuat. Ad idē
c.epiſcopus eccleſiaſticaꝝ ea. cā et.q.di
cit̄ eni eꝑm habere eccleſiaſticaꝝ reruꝫ
poteſtateꝫ ad diſpenſandum erga ōnes
qui indigent.ipē āt ꝑticipare pōt q̄tuſ/
libet ſi indigēt.⁊ nō.illa verba ſi tamen
indigent.qui ergo hꝫ patrimoniū non
dicit̄ īdigere concor.c.eꝑs x.q.ij. ¶ Ter
tio ꝑncipaliter induco.c.eꝑus ⁊.c.cuius
de ꝑben.⁊ de reſcrip.poſtulaſti quibus
cauet̄ eꝑm nō artari ad ꝓuidendū illis
clericiſ qui ex ꝓprio patrimonio viuere
poſſūt. ¶ Quarto arguit̄ ſic deputata
largitiōe ſideliū ad certū vſū.nō poſſūt
ſalua ſedis aplice auctoritate. ad aliū
vſū deputari vt in cle. qꝛ otingit de.reli
domi. ¶ Item quelibet res ꝯſtituenda
eſt ad vſū deſtinatū de appel.ſuggeſtuꝫ
et de iureiur.quanto.ſed bona eccleſie
tradita ⁊ cōſeruata ſunt eccleſiis vt ex
eis omnes indigentes ſuſtententur vt
in.c.videtes vbi tex.optim.us xij.q.i.et
aliis ſꝫ allegat.cū infinitis ſimilib⁹.er
go clerici habentes patrimoniū vñ vi
tā ducere poſſūt nō debēt ꝑcipere de bo
nis eccleſiaꝝ facit.c.ſicut.xlv.di.nō eni
bona tꝑalia ſunt ſeruata eccleſiis vt ꝑ
pingui clericoꝝ ditent̄ ſꝫ vt inopes ſuble
uent̄ vt.d.c.eꝑs xij.q i. ¶ In otrariū ꝑ
ꝑte affirmatiua q̄ poſſit ꝑ reddittib⁹ bñ
ficij oſeruato patrimonio vitā ducere.i
duco ſ mo.c.ſi.i.q ij. vbi dicit̄ q̄ clerici
oēs qui eccleſie fideliter vigilant.q̄ de/
ſeruiūt ſtipendia ſuis laboribus debi/
ta.ſcd̄m ſeruicij ſui meritū ꝑ ordinatio
nē canonicā a ſacerdotib⁹ oſequāt̄ pō
derātū eni eſt verbū oēs includit ꝓſeq
tā pauperes q̄ diuites alias ad q̄d di/
xiſſet omnes ¶ Itē ponderādū dicit ſti
pendia ſuis laboribus debita dantur
ergo ſtipendia clericis deſeruientibus
nō ꝓpter indigentiā eoꝝ.ſꝫ ꝓpt labores
ſandos q̄s ſuſtinent.q̄ quidē rō verifi
cat̄ taꝫ in diuitib⁹ q̄ in pauperibus.di
gnus eſt eni mercenari⁹ mercede ſua.⁊
qui ad onus eligit̄.repelli nō dꝫ a mer/
cede.nec ligari dꝫ os bouis triturantꝭ
de ꝑben.extirpande ⁊.c ſi.de magiſtr.
Sed dic q̄d ibi ſentit tex.⁊ glo.q̄ dena/
rio fraudari nō debent in vinea dñi la
borantes ⁊c. ¶ Scd̄o arguitur ſic eꝑus
viſitās eccleſias ſibi ſubiectas ſolitā pe
tit ꝓcurationem ratione viſitationis vt
in.c.cum ex officij de preſcrip.et ponde
ra rationem illius. c.quia nemo cogit̄
ſuis ſtipēdiis militare Et quia ſecūdū
Apoſtolum qui ſpiritualia ſeminat nō
eſt magnum ſi tempalia metat Tertiū
eſt enim q̄ quātūcunq; eꝑus abundet
licite petit procurationem.quia non dꝫ
ſuis ſtipendiis militare. Si ergo eꝑus
qui habet epiſcopatum ⁊ ipſius onera
non tenetur viſitare eccleſias inferiores
gratis vt ſeruiat expenſis ſuis.quāto
fortius clericus inferior non debet ob
ligari ad ſeruiendum beneficio ſuo. cū
redditibus ſui patrimonij.ſi eni cū oēs
eccleſie ſūt vna eccleſia vij.q.i. nouatio
nis.facit quod nō.in.c. cū aplica de hiſ
q̄ ſiūt a ꝑla.nō vꝫ eꝑus impendere offi
ciū inferiori eccleſie cum redditibus e/
piſcopat⁹.fortius nec clericus inferior
cū redditibus ſui patrimonij. Ad idē
c.cū ſecūdū apſꝫ de ꝑben.qui altari ſer
uit viuere debet de altari ⁊c.vt ibi.

Tertio ꝓbat ſic. cleric⁹ hñs patrimoni/
um licite illud relinqͣt parẽtib⁹ vel pau
perib⁹ diſtribuit et de rebus eccleſie vi/
tã ducit vt in. c. ſacerdos i. q. ij. ergo põt
a pͥncipio licite diſpenſare patrimoniuȝ
in ↄſanguineos vel pauperes ⁊ viuere
de bonis eccleſie. ex quo illi debitũ ipen
dit famulatũ. ita vid̃ ꝙ poſſit illud pa
trimoniũ ↄſeruare vt ſuis illud in futu
rũ relinquat vel neceſſitatis tp̃e coĩcet
eis ⁊ pauperib⁹ ⁊ viuere iteruȝ de eccle
ſia cui ſeruit. pro hoc dictum. c. habebat
xij. q. i. vbi dicit ꝙ xp̃us habebat pecu
niã vt neceſſitatis tp̃e ſuis ⁊ alioꝝ ne/
ceſſitatib⁹ ſubueniret. ſic ergo iſte ꝓ tp̃e
neceſſitatis poterit patrimoniũ ↄſerua
re ⁊ de bo͂is eccleſie ad ſuũ vſũ ꝑticipa
re. ¶ Quarto deduco. c. q̃tuor ⁊. c. ↄceſ/
ſo ⁊. c. de redditib⁹ xij. q. ij. in q̃b⁹ dicitur
ꝙ de bonis eccleſiaꝝ cathedraliuȝ dñe
fieri q̃tuor ꝑtes. quarũ vna debet cleri
cis deſeruientib⁹ ſcd̃m eorũ merita. ⁊ ſe/
dulitatis officia. nihil diſtinguit ſi ſint
paupes aut non. nec dicit ꝙ tribuãt eis
ſcd̃m indigentiã ſed ꝓ ſedulitate officij
⁊ ſcd̃m eoꝝ merita. ¶ Ad idem. c. carita
tẽ ea. cau. ⁊. q. in fi. ibi namq̝ mixtũ eſt.
vt illi ſequat ſtipendium qui ꝓ tp̃e ſuũ
ↄmodare requirũt obſequiũ concor. c.
quicũq̝ ⁊. c. eccleſiaſtici ea. cã ⁊. q. et. x. q
ij. precarie. facit. c. de multa in fi. vbi cũ
ſciẽtib⁹ ⁊ nobilib⁹ diſpenſare ꝑmittit ĩ
pluralitate bñficioꝝ tñ certũ eſt vel ſal
tẽ veriſile ꝙ nobiles hñt patrimonium
⁊ nõ tenent illud expendere militãdo ec
cleſie vt ꝓprijs ſtipendijs militent ꝛc.
Ad ſolutionẽ ↄdeſcendẽs huius dubij
ſaluatoris inuocato ꝑſidio. dico gl. ⁊ do
cto. in hoc multũ variaſſe ⁊ nimirũ cum
iura et rões multũ ꝓ vtraq̝ ꝑte videã
tur ꝑfacto vigere. nã gl. in. c. qm̃ xvi. q.
i. videt velle intelligere oĩa iura ꝓhibẽ
tia extenſionẽ man⁹ ad bona eccleſiaſti
ca habentib⁹ patrimoniũ. qñ clerici ta
les nõ deſeruiunt eccleſijs. ſed certe hec
ſolutio nõ ſatis facit tũ etiã qꝛ paupe/
res clerici nil debent ↄſequi ab eccleſia
ſi nõ deſeruiũt vt in. c. ↄquerẽte d̾ cle. nõ
reſidẽ. marie habito reſpectu ad tẽpus
illoꝝ iuriũ qñ omne beneficiũ r̃q̃rebat
reſidẽtiã. cũ ꝓpter beneficiũ ſit pͥncipali
ter fundatũ bñficiũ vt in. c. ſi. de reſcrip
li. vi. ⁊ qđ nõ. Jo. de lig. in cle. gratie eo.

tl. tñ qꝛ multa ex illis iurib⁹ loquũt ex
ꝑſſe in deſeruientib⁹ vt in. d. c. illi qui et
c. ep̃us ⁊. c. ſacerdos cũ ſi. glo. in. c. q̃ xij.
q. i. ponit quatuor ſolutiões ¶ Prima
qꝛ iura ꝓhibentia hãc accumulatiõem
patrimonij ⁊ beneficij loquũtur de con
ſilio. ſed certe nõ ſatis facit iſta ſolutio
oĩbus ↄtrarijs cum ex eis plura dicãt
ꝙ tales iudiciũ ſibi mãducãt ⁊ bibunt
⁊ ꝙ hoc nõ faciũt ſine graui peccato vt
ꝟ. colligere potes in argumend. facti. ad
ꝑtem negatiuã ¶ Secunda ſolutio hu
ius eſt ꝙ loquant illa iura de clerid. va
gabundis. certe nec ſolutio iſta ſatiſfa
cit oĩbus ↄtrarijs cum multa loquant
de ſeruientib⁹ vt inuit illud. c. qui acce
pturi erãt ꝛc. Si eni eſſent vagabũdi ſi
fuiſſent aliquid accepturi de appel. ꝑue
nit ⁊ de cle. nõ reſiden. ↄquerente ⁊. c. ſi.
ad idẽ ꝑallegatũ. c. ſacerdos vbi exp̃ſſe
dicit ꝙ illi debent d̾ bonis eccleſie par
ticipare q̃ nõ habẽt vnde viuãt. ſubiũ
gens ꝙ de his intelligit dictũ Apl̃i qui
altari ſuit de altari viuĩt ꝛc. q̃ ſola ꝟba
luce clari⁹ innuũt ꝙ loquãt nõ ĩ vaga
bũdis imo in ſeruientib⁹ ⁊ fac. d. c. ep̃s
xij. q. i. ¶ Tertia ſolutio dat ꝑ illa glo.
ꝙ iura loquũt de oblatiõib⁹ q̃ talib⁹ ſi
ſũt coĩcande. hec ſolutõ etiã nõ ſatiſfac
oĩbuſ iurib⁹ ſupra allegatis. ꝓ ↄtraria
ꝑte. marie. c. ſacerdos i. q. ij. ⁊. c. ep̃s xij.
q. i. 4ᵗᵃ ſolutio dat ꝙ hñtes p̃rimoniũ
um poſſũt bona eccleſiaſtica habere nõ
vt ſibi ſuent ſed vt diſtribuent pauperi
bus. ſed hec nõ eſt ꝓpria imo ſapit ↄtra
riã opinionẽ ⁊ põt viuere ex redditibuſ
bñficij gl. in. c. clericos i. q. ij. ↄcordat a
liqualiter cũ ſolutiõib⁹ ꝑmiſſis. ⁊ vltra
eas. dicit ꝙ illa iura que vident ꝓhibe
re vſũ reꝝ eccleſiaſticaꝝ in hñtib⁹ patri
moniũ poſſũt intelligi in q̃rta paupib⁹
debita q̃ dari ꝓhibet hñtib⁹. ſubiũgẽs
ꝙ ſi hñtes. de bonis eccleſie ſuſcipiunt
vel abſẽtes vel p̃ſentes. licȝ nõ debeat
ei denegari porcio. qꝛ nemo cogit ſuis
ſtipẽdijs militare mortaliter peccãt. p̃ſ
tim ſi ex cupiditate ſua reſuãt. Et ad
uerte qꝛ in hoc vltio nõ apparet an loq̃
tur illa glo. qñ ſuſcipiũt de q̃rta debita
paupib⁹. an de quibſdã bonis eccleſia/
ſticis ¶ Sed ↄtra ſolutiõem p̃cedentẽ
facit apte dictũ. c. ſacerdos quod vide/
tur velle. quod illud dictum. qui altari

ſeruit ſ̃.vȝ intelligi de nihil habentib⁹
⁊ ſic vr̃ etiã ꝙ de quibuſdam bonis iſti
abundantes nihil dñt habere Inno.i
c.epus de ꝑben.dicit qḋ licet ordinari⁹
nõ cogat̃ ꝓuidere ordinato habenti ex
patrimonio vnde viuere põt.tñ nõ cre
dit ꝙ habens bñficiũ viuere dȝ de pa/
trimonio ſ̃ de altari.per.c. cum ſcḋm ḋ
ꝑben.ad.c.paſtoralis ꝑ ↄtraria pte.rñ
detur ꝙ ibi intendit autor canonis pro
uidere ne de patrimonio auare theſau
rizet ⁊ bona eccleſie expendat.alias ãc
ſcḋȝ cũ bene licet bona ſua ↄſeruare he
redib⁹ ⁊ bona eccleſie expendere Ideȝ
ſentit in.c.poſtulaſti de reſcrip.vbi dicit
talẽ patrimoniatũ nõ indigne accipere
de rebus beneficij ſi bene diſpendet
¶Sed aduerte ꝙ licet cõiter alleget̃ ⁊ te/
neat̃ hec opinio per illud.c.cũ ſecundũ
apſm qḋ allegat Inno.tñ i veritate ad
illud.c.cũ ſcḋm.facillime reſpondet̃ per
dictũ.c.ſacerdos.i.q.ij.vbi expreſſe tex.
dicit illã auctoritatẽ apſi intelligendaȝ
de ſeruientibus nil habẽtib⁹.⁊ ſic tollit
dictũ ſuũ ꝑ.d.c.ſacerdoſ.ꝑt tñ dictũ ſuũ
ſaluari ꝑut infra dicaȝ.ſed non ꝑ illud
c.cũ ſcḋm.Hoſti.in.c.poſtulati ꝑalle.di
cit ꝙ qui ordinauit euȝ erq̃ habet pa/
trimoniũ hȝ ↄtra ipm exceptõeȝ ⁊ h̃ eſt
planũ in.c.tuis ⁊.c.epm de ꝑben.titulo
ãt eccleſiaſtico poſſũt tales vti.dũmõ
tñ ſeruiciũ eccleſie faciãt.honeſte viuãt
⁊ prauã intentionem nõ habeant i the
ſaurizando.vel ditando parentes.nec
etiã ꝓprijs ſtipendijs militare tenentur
de ꝑſcrip.cũ ex officij.alias ſi ſeruicium
non faciãt vel in malos vſus expendãt
pena ſuos teneat auctores.Et dic Ho
ſti.ꝙ ſi ſibi nõ credũt credãt Jeronimo
⁊ proſpero quoꝝ dicta habent̃ i iuribuſ
ſ̃.allegatis ꝑ ↄtraria pte.ↄcludẽs tan
dẽ ꝙ ſi iura in hoc deficient ꝓpria ↄſciẽ
tia ⁊ naturalis ratio illos ↄuinceret.
Et licet hoc dictũ Hoſti.demulceat au
res ⁊ videat̃ in idẽ reſidere cũ Inno.tñ
hui⁹ dictũ videt̃ ↄtra ꝑallegatũ.c.ſacer
dos ⁊.c.eps.qꝛ ꝓſus dñt abſtinere ſe/
rũdũ illa iuã Erq̃ hñt vñ viuãt nec ↄ/
ſũptio ad bonos vſus.eos excuſat qꝛ
nõ debet q̃s male agere etiã vt bene di
ſpenſet vt in.c.forte x.q.ij.debet eni vt
diſpenſator eccleſie illa diſtribuere i pi/
os vſus a iure deputatos nõ ãt capere

tenq̃ ſibi debita ⁊ nomine ꝓprio diſpẽ
ſare etiã ad bonũ vſũ vt in.d.c.forte.tñ
opi.Inno.⁊ hoſti.cõiter tenet̃ ꝑ oẽs doc
⁊ ꝑ Jo.de lig.in cle.gratie de reſcrip.et
Archi.⁊ Hugõ in.c.clericos.i.q.ij.⁊.c.
illi qui xij.q.i.⁊ rñdit Hugo in.d.c.cle/
ricos ad iura q̃ videt̃ ↄtraria q̃ loquũ
tur ſcḋm antiqua tpa nã in ꝑmitiua ec
cleſia ꝗ̃ dit⁹ eccliaꝝ erãt tenues ⁊ exiles
⁊ ex eis ꝓuidebat̃ idigentib⁹ ſcḋm qḋ
vnicuiqꝫ opus erat ar.xij.q.i.c.ij.⁊.c.
qꝛ tua.et hec reſponſio videt̃ ſatl.bona
¶Sȝ ego ꝓ clariſſima ſolutiõe huius
dubij facio duo ꝑſuppoſita ¶Primum
eſt.qꝛ olim in ꝑmitiua eccleſia oẽs credẽ
tes in criſto habebãt oĩa coĩa.et ſic cleri
ci nihil habebãt ꝓprij xij.q.i.cũ porcio
⁊.c.certe ⁊ de hoc ꝑ glo.ibi in ſũma Sȝ
poſtea ſidei feruore ꝗ̃ſcente nedũ laici
criſtiani.ſȝ etiã clerici ſeculares icepere
poſſidere ⁊ tenere ꝓpria ⁊ nõ nulli cleri
ci hoc faciebãt clam ⁊ oſtendebãt ſe ſã
ctiores quã eſſent vt in.d.c.certe ⁊ tũc vi
debat̃ valde indecens vt cleric⁹ etiã ſer
uiens eccleſie ꝛciperet portionẽ ab eccle
ſia cũ haberet patrimoniũ cuius detẽ
tio videbat̃ deteſtabilis cũ eni videtur
illicitũ detinere ꝓprium ↄtra veſtigia a
poſtolorum multo magis videbatur ḋ
teſtabilius tenere patrimoniũ ⁊ cũ hoc
ꝑcipere de bonis eccleſie ſȝ ſi volebãt te
nere ꝓpria et abſtinere a bonis eccleſie
tunc aliquatenus excuſabantur quia
quodammodo videbantur relinquere
ſua cum contenti ꝓprijs rebus abſtine
bant ab alijs rebus eccleſie que dabãt̃
eorum labori et iſte ẽ ꝓpri⁹ caſus ſi bñ
ponderetur in.c.illi qui xij.q.i.poſtmo/
dũ magl.tenuerũt tepidi ⁊ videbat̃ ho/
nor tenere bona temporalia ⁊ ꝓpria ice
perunt licite et paſſim omnes clerici et
palam tenere ꝓpria exquo eis non renũ
tiauerant vt.d.c.certe et in.c.ſi maniſe/
ſte xij.q.i.et xij.q.v.⁊ incipit quodãmo/
do ceſſare ratio illius.c.illi qui.poſita ĩ
principio ¶Secundum preſuppoſitum
eſt ꝙ olim in primitiua eccleſia tempore
apoſtoloruȝ omĩa bona oblata eccleſie
vendebantur et eorum precijs ſubue
niebatur omnibus communem vitam
ducentibus ⁊ alijs pauperibuſ indigẽ
tibus ſed poſtmodum apoſtoli et alij fi
deles videtẽſ meli⁹ fore ſi bõ ſic oblata

ǫſeruarent eccleſijs matricib⁹ ⁊ ex ꝑ ſo
ditib⁹ ſubuenirent indigentib⁹ quaꝫ ſi
venderent qꝛ ex venditiōe ꝑcio ꝯſūpto
ſepe īminebant neceſſaria ⁊ nō erat vñ
ſubueniret. fuit ſtatutū vt bō non vēn
derēt. ſed ad vſū ꝑdictū ꝯſuarent eccle
ſijs matricib⁹ ⁊ ipi haberent poteſtatē
diſpenſandi de hoc eſt tex. nō. in. c. vidē
tes xij. q. i. ⁊ ſic ſi bene ponderet hoc ex ꝑ
meua iſtitutiōe rez eccleſiaꝝ vt fuit vt
ſubueniret idigentib⁹ ⁊ ſic nimiꝝ ſi mul
ta iura dicūt ꝙ clerici hñtes patrimoni
um nō debent quicꝗ̄ ꝑcipere ab eccl'ia
ꝗ̄tūcunꝗ̄ deſuirent qꝛ in eis tūc cā de
putatiōis ceſſabit et detentiōis bonoꝝ
tēporalium ſed poſtmodū cū creuerunt
facultates in fide vt vellent deſeruire ec
cleſijs cathedralib⁹ fierēt ex coꝝ bonis
quatuor ptes quaꝝ vna deberetur ep̄o
alia clericis tertia fabrice eccleſie q̄rta
pauperib⁹ vt. d. c. quatuor ⁊. c. ſodib⁹
ꝛc. ¶ Item fuit ordinatū vt nulla eccle
ſia edificaret niſi prius dos aſſignaret
ꝑ miniſtris de ꝯſec. di. nemo et de ꝯſec.
eccle. vel alta. cū ſicut. ⁊ ſic hodie bona
tēporalia deputant eccleſijs ꝑncipalit̄
ꝑ miniſtroꝝ ſubſidio ad idē. c. paſtoral'
de his que ſiūt a ꝑla. ⁊. c. de his ꝯ eccle.
edifi. ¶ His ꝑſuppoſitis inſero ad cla/
ram deciſiōeꝫ huius dubij ⁊ ꝯcordātiā
oīm iuriū varie ad hanc materiā lo/
quentiū videlicet ꝙ habito reſpectu ad
ſtatū ꝑmeue eccleſie ꝓcedūt iura que vi
dent velle habentes patrimoniū nō poſ
ſe participare de bonis eccleſie. tū quia
videbatur honor et deteſtabile vt tene
rent propria. tum quia bona eccleſiaſti/
ca fuerūt deputata ad vſū duntaxat ī
digentium vt ſupra dixi ¶ Sed quādo
ſuccedente tempore iſta duo ceſſarūt qꝛ
a clerici palam ex permiſſione eccleſie in
ceperunt habere propria ⁊ bona eccleſi
aſtica fuerunt ꝑncipaliter deputata ꝑ
miniſtroꝛuꝫ alimonia ſurrexerunt alia
bona et ratio naturalis vrget vt quan
tūcunꝗ̄ clerici habeant bona patrimo/
nialia nihilominus poſſunt viuere ex
bonis eccleſie non tanquaꝫ indigentes
ſicut in ꝑma deputatione erat indultū
ſed tanꝗ̄ ſeruientes quia dignuꝫ eſt vt
non cogantur proprijs ſtipendijs mili
tare ex quo enim licite tenent ꝓpria non
ſunt ꝑuandi a ꝓpria mercede. c. ſi. de ma

giſ. ⁊. c. extirpande de ꝑben. cū ſi. ⁊ ideo
c. ſi. i. q. ij. dicit ꝙ oēs clerici qui eccleſie
fideliter vigilāt ⁊ deſuiūt ſtipendia cō
ſequant. vnde pōdera bene verbū oēs
ꝯꝑhendit tā diuites ꝗ̄ pauperes vt ibi
etiā nō. doc. ¶ Item pōdera verba ſeꝗ̄
tia q̄ volūt clericos ſtipendia ꝯſequi n̄
ꝓpter indigentiā ſed ꝓpter labores ⁊ ſ/
uicium Et nō. qꝛ dicit ſcd̄m ſeruicij me
ritū non āt dicit ſcd̄m indigentie quali
tatē ſcd̄m ergo tēpoꝝ diuerſitateꝫ iura
varie ꝓceſſerūt ſimile nō. xij. q. i. in ſūma
⁊ ſcd̄m hec tempa poteſt defendi Inn.
⁊ hoſti. ⁊ ꝑ hoc clare patet rñſuꝫ ad oīa
iura ꝯtraria. poſſūt ergo clerici de boīſ
patrimonialib⁹ diſponere tā iter viuoſ
ꝗ̄ in vltima voluntate ad eoꝝ libituꝫ
dūmodo prauā intentiōem nō inducāt
ꝑ hoc. c. i. ⁊. c. qꝛ de teſta. ⁊. xij. q. v. per to
tum ⁊ bonis cui ſeruiūt vitaꝫ ducere n̄
auteꝫ poſſunt petere ab eccleſia vniuer
ſali tanꝗ̄ indigētes. in hoc caſu poſſūt
intelligi multa iura. ſ. allegata in con
trariū vt. c. qm̄ xvi. q. i. ⁊. c. clericos ⁊. c.
paſtoralis. i. q. ij. cuꝫ ſimi. ſed de proprijſ
beneficijs ſic. quia tunc recipiunt non
tanꝗ̄ indigentes ſed tanꝗ̄ ſeruientes
⁊ vt laboꝝ ſuoꝝ mercedē ꝛc. Laus deo.

¶ Hec queſtio diſputata fuit per dn̄m
Nicolaum de Sicilia decretorum do/
ctorem famoſiſſimum in amplo Senen
ſi ſtudio anno domini M. cccc. xxiij. die
vero viceſima quinta Januarij et ad
vtranꝗ̄ partem dubiorum Reſpondit
ſpectabilis ⁊ generoſus vir dominus
Sandolfus dyaſaragoneñ in iure ca
nonico eleganter perit⁹ Et intererāt
in diſputationis actu. prelatorum ma/
giſtroꝝ ⁊ doctorum copia. qui Senas
concilij generalis cauſa venerant.

EMgerio Patronatum in baſilica nichoſtrati iure ſibi dilatum Plaucius laicus mera
liberalitate contulit. ad candem vacan
tem. patrono neglecto. imminēte adhuc
tempore electionis et preſentationis a
iure ſtatuto Antiſtes actorem clericum
inſtituit. quadrimeſtri denicꝫ elapſo
Plaucius filio herede ſuperſtite. diem
ꝓſoluit extremum. quo minime accerſi
to donatōeꝫ paternā ⁊ ratificauit. ep̄ſ ꝗ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ipſius ꝯſenſu ꝑcioſuȝ ꝑciū baſilice ni
coſtrati ab ottone toto cui ſui tempe v/
tendū eidē eccleſie quingentis aureis
donaꝰ recepit Augerius ac ingenti et
famoſo orphanotrofo.alia quingenta
ꝓſus ꝯtulit vt ab eo vita coiter anniſ
ſingulis reciperet quinq̄ginta.ex facto
inſtituto q̄tuor in diſcrepatiōem addu
cunꝰ. Primū nūquid dicta patrona/
tus collatio iure ſubſiſtat ſaltē ſenentia
a ꝑſule dicto tpe accedēte ꝯſenſu. Se
cūdū an baſilica nicheſtrati vacet inſti
tutione non obſtante ꝑdicta. Tertiū
vtꝝ ꝯtractꝰ initus intra Augeriū ⁊ ba
ſilicā nicheſtrati ſit vndiq̄ licitꝰ iuꝝ.ſo
lēnitatibꝰ ñ neglectis Quartū ſi con
ſcientia refragante valeat Plautiꝰ q̄n
quaginta itē dicta ab orphanotrofo.
excipere. Circa ꝑmū dubiū hoc ꝓce/
dam ordie. Primo naq̄ quīq̄ forma
bo motiua ad ꝑtem affirmatiuā. Se
cūdo totidem ad ꝑtē negatiuā. Ter
tio ſolutiōem ſubijciam Quod āt huiꝰ
iuris patronatꝰ collatio iure ſubſiſtat
etiā ſubmoto epī ꝯſenſu. ꝓbaꝰ ꝑmo ex
eo ꝙ liberum eſt cuiq̄ de re ſua ad libi/
tum diſponere.per modos a iure nō im
ꝓbatos.ſicut velit diſponere in religio
ſa loca ſiue in ꝑuatas ꝑſonas.vt in.c.ꝺ
his in fi.de ſepul. et in.l.in re mandata
C.mandati et in.§ per traditiōem inſti.
ꝺ rerū diui. ſꝫ patronatꝰ nullibi apte re
perit ꝓhibitꝰ.q̄ minꝰ iꝰ ſibi competēs
poſſit in aliuꝫ transferre ergo ⁊c.q̄nimo
exꝑſſe videtur ſibi permiſſū vt in.c.illꝺ
de iure pa.⁊ in.c.vnico eo.ti.li.vbi exꝑſ
ſe ꝓbaꝰ ꝙ loco religioſo ſine epī conſen
ſu donari per patronū poteſt.qꝺ etiam
laico donari videꝰ ꝓbaꝰ in.c.ex literis
⁊ in.c.cum ſeculum eo.ti. Ubi tranſit ī
laicum cuꝫ vniuerſitate ville vel feudi
ergo ſine vniuerſitate nō.dꝫ eni hoc ti
tulo gratuito ꝯſiderari vniuerſitas.nā
ſi nō poſſet donari ſeu aliter transferri
in laicum.nō trāſiret cū vniuerſitate il
lata.cū poſſet illꝺ ius exerceri abſq̄ eo
ꝙ eatur ad villā ſeu vniuerſitatem. ad
hoc qꝺ nō.in.l.ſi mercedem in fi.ff.de a
ctio.emp.⁊ ſatis eſt ꝙ ſꝫ iure expreſſo ñ
ꝓhibeꝰ ⁊ materia eſt ꝑmiſſa.ad hoc qꝺ
nō.in.c.ij.de transla.pla.et facit a ꝯtra
rio ſenſu ſeu ꝑ locuꝫ a ſpeciali.c.de iure
de iure patro.vbi tranſlato iure patro

natus in quendā laicū.papa mādauit
ꝙ ſi ꝯſtaret illū ſciuiſſe ꝙ cōtractꝰ cenſe
reꝰ nulluſ qꝺ cū ſit annexū ſpirituali vē
di nō pōt.ergo a ꝯtrario per modū gra
tuitū potuiſſet in illum transferri.⁊ de
hoc videꝰ caſus ad literā in.c.ex inſinu
atiōe eo.ti. Secūdo ꝙ ſaltē accedēte
ſꝫ.ex poſtfacto epī ꝯſenſu valuerit vide
tur exꝑſſe ꝓbari in.c.cura.⁊.c ſuggeſtū
de iure pa.vbi exꝑſſe diciꝰ ꝙ ex donati
one laici.pōt donatariꝰ eccleſiā ſibi reti
nere ſi dioceſani epiſcopi habuerint po
ſtea ꝯſenſū Tertio videꝰ ꝓbari per.c
ſi qua de rebus xij.q.ij. vbi diciꝰ ꝙ alie
natiōnē de rebꝰ eccleſie ſede vacante fa
ctaꝫ.pōt epiſcopus nouiter creatus ra
tificare ⁊ approbare ſi decidit in vtilita
tē eccleſie.et ſic eſt ibi caſꝰ ſingularis in
quo ꝯſenſus auctorizabiliſ.pōt ex poſt
facto interuenire.ergo idem dicēduꝫ in
caſu noſtro.ad idē.c.qꝺ in dubijs de re
nūtia.vbi premittiꝰ ꝙ rnūciatio bñficij
in manibus laici ꝑiudicat ipi clerico r/
nuntianti.adeo ꝙ epus ꝑt ex poſtfacto
illā renūtiatiōeꝫ ratificare ſeu illū ſic r
nūtiantē illo beneficio ſpoliare. ⁊ dicit
ibi glo.ꝙ licet q̄tū ad eccleſiā vel ſupe/
riorē illa renūtiatio nō tenet vt ibi ⁊.c.
admonet eo.ti.ipe.tñ renūtians nō pōt
eam repetere qꝛ quo ad ſe tenuit. licꝫ eī
ſit inutilis.hꝫ tñ in ſe tacitū pactum vt
repetat ſicut appellatio.ff. de accep.l.ac
ceptilatum ⁊ vij.q.i.cos. hinc gl.q̄ ſolꝫ
ibidē allegari nō.in. c.qꝺ dei timorē de
ſtatu.rg.dicit ꝙ hec rnūtiatō ſine ſupi
oris auctoritate in tali beneficio vꝫ ad
ſui ꝑiudiciū ita vꝫ.dicēdū in ꝓpoſito ſū
epī ꝯſenſu nō ꝑt patronꝰ in laicū patro
natū ſibi ꝯpetētē trāſferre.tñ q̄ ad ſe et
ſui ꝑiudiciū dꝫ dicta donatio valere.et
ꝑ ꝯſequēs ipſius heredis. cū nō pōt he
res venire ꝯtra factū defūcti .l. cū a ma
tre.C.de rei vendi.nō.in.c.i.de teſta.po
tuit ergo epus ex poſtfacto donare vel
eius filio etiā herede non vocato illam
donationem approbare Quarto ad
ducuntur multa iura que videntur ꝓ/
bare ꝙ ſaltē ꝺ iure canonico ꝑt ratiha/
bitio ⁊ conſenſus ſequi ⁊ actū inutileꝫ
validare xvi.q.i.c.ſi.de his que fiunt a
ꝑla.c.ij.et.iij.⁊ quod ibi nō. de electio.⁊
iunge.ix.q.ij.ſi tibi.ex nunc ſcilicet tem
pore adhibiti conſenſus vt notat gl.in

reg. ratum de regulis iuris in vi.
Quinto et vltimo adduco tex. iuncta
glo. quã ſequit ibi Cy. in. l. fi. C. ad ma
cedo. vbi dicit ꝙ ſi citra patris iuſſiõez
vel mandatũ vel volũtatẽ pecuniã tra
ditam accepit filiuſſa. poſtea aũt pater
ratũ habuit ꝯtractũ. perinde eſt acſi ab
inicio voluntate patris vel mãdato fi/
liuſſa. pecuniã creditaꝫ accepiſſet ratio
enĩ qꝛ oĩs ratihabitio retro trahit ꝛ cõ
firmat ea que ab iĩtio ſecuta ſũt. ꝛ que
rit ibi nunqͦ pater inuito filio põt hr̃e
ratũ et ſic teneat acſi eſſet filius. ꝛ ꝯclu
dit multũ nõ. qꝺ ſic Idẽ ibi Cy. dicens
ꝙ exceptio ſi tã fuit inducta in fauoreꝫ
filij et odiuꝫ creditoris. ꝗtũ in fauoreꝫ
parentuꝫ. l. i. ff. eo. ti. pater ergo in cuiꝰ
fauore ꝑncipaliter illud beneficiuꝫ fuit
inductũ vt in laicũ ſine epĩ cõſenſu ius
patronatꝰ transferri non põt. ꝑſuppoſito
ꝙ hoc iure expſſo caueat. attamen exq̃
ẽpſ noĩe eccleſie vult appellare. non tñ
debet donator vel heres ipedire cũ hec
ꝓhibitio non emanauerit in fauorem
patroni. ſed epĩ vel eccleſie cuius pſõaꝫ
gerit ipẽ epſ ꝛ hoc vident velle illa ca
pitula cura. ꝛ ſuggeſtuꝫ. ſ. allegata. ¶
In ꝯtrariuꝫ ad ptem negatiuã ꝙ dicta
collatio patronatꝰ nõ valuerit. arguit
pmo. pater nõ pt ꝑiudicare filio in iure
patronatꝰ libertoꝝ trãſit enĩ in filioſ
etiãſi non ſint heredes. l. filij. ff. de iure
pa. l. iureiur. in §. fi. ff. de ope. liber. etiãſi
patris bona publicarẽt. l. eoꝝ ad. l. iul.
ma. ꝛ nõ. in. l. iij. ff. de interdic. ꝛ re. ergo
idẽ in iure patronatꝰ eccleſie qꝺ tenet
glo. in. c. ꝯſtitutũ xvi. q. i. et Lau. vt reci
tat Archi. in. c. i. de iure patro. li. vi. ꝓ hꝫ
facit qꝛ ius patronatus cõceditur pa/
trono gratioſe ꝓpter eccleſie ipenſaꝫ. nõ
ergo dꝫ tranſire in extraneũ qui eſt ꝑ/
ſus alia pſona ab ipo ꝑuilegiato. facit
qꝺ in ſimili habet in auc. de non alie. §.
emphiteoſim. vbi dicit ꝙ emphiteoſis
alicui conceſſa ꝛ eiꝰ heredibus nõ trãſit
niſi in deſcendentes. ius ergo patrona/
tus ꝯceſſum fundatori ꝛ heredibꝰ vide
tur conceſſuꝫ filijs quia in iure nõ trãſ
miſſibili ad extraneos appellatiõe here
dum ꝯprehenduntur filij tantuꝫ. vt nõ
in regu. gallus §. de lib. ꝛ poſth. ꝛ in. l. ſi
tibi decẽ. §. ſi pactus. ff. de pact. facit. c. fi
lijs ac nepotibus xvi. q. vij. ¶ Secũdo
ex hoc videtur caſus in. c. ꝑterea el. ij. ꝺ
iure pa. ꝯiũgendo ſi. cũ ꝑncipio ꝯiuncta
glo. i. vbi patet ꝙ patroni nõ poſſunt ꝓ
ſua volũtate ius patronatꝰ in aliũ titu
lo donationis emphiteoſis vel alijs cõ
tractibus trãſferre. ad idẽ. c. illud eo. ti.
maxĩe ponderato ꝟſ. licet qui venit ad/
uerſatiue ad ꝑcedentia innuens ꝙ la/
icus nõ põt donare licet religioſo loco
ꝯferendo liberã habeat facultatẽ. facit
etiã. c. illud in ſi. et. c. nullus eo. ti. ¶ Ter
tio ꝓbat ꝙ epĩ ꝯſenſus accedens nõ ha
buit illã donatiõem validare. Tuꝫ eniꝫ
iſte ſit conſenſus auctorizabilis nõ po/
tuit ex poſtfacto interuenire vt in. l. ſi q̃s
mihi bona. §. in poſſeſſione. ff. ꝺ adq̃. he
re. ꝛ in. §. tutor. inſti. de au. tu. ꝛ in. l. obli
gari. §. tutor eo. ti. nõ. Inno. in. c. cũ con
ſuetudinis de ꝯſue. et in. c. i. de re. eccle.
nõ alie. in vi. ¶ Quarto ꝛ vltiõ fac cer
tum eſt ſaltẽ cõi opinioni ꝙ ex donatio
ne ſolius laici. ius patronatus nõ fuit
donatario queſitũ vt ꝓbat a ꝯtrario ſẽ
ſu d. c. i. de iur pa. li. vi. ꝛ tex. in. c. ꝑterea
eo. ti. ergo remanſit patronꝰ. qꝛ domini
um quod alteri nõ querit ex iuris im/
pedimento mihi nõ aufert vt in. l. nec i
utilis ex qui. cau. ma. nõ. in. l. qꝺ meo. ff
de adqui. poſ. facit rõ. l. ſi quis vi. eo. ti.
vr̃ enĩ ſub ꝯditiõe donaſſe. ſcilicꝫ ſi dona
tarius eã adquireret. tranſit ergo in fi/
liũ heredẽ xvi. q. vij. c. ſi plures heredes
ꝛ de iure pa. c. i. ꝛ iij. Et in cle. ij. eo. ti. cũ
ſi. ratificãdo ergo epũs nõ potuit illam
donatiõem nullã validare. non ex nunc
cũ interuenit filij patroni ꝯſenſus xvi.
q. vij. monaſteriuꝫ. nec ex tũc qꝛ nõ põt
illa ꝯfirmatio retro trahi cũ filij ꝑiudi/
cio in eo tpe fuit ius q̃ſitũ in. c. quis ꝛ
c. ſi pro te de reſcrip. li. vi. facit quod nõ
Io. an. in reg. ſine culpa de re iu. in vi.
vbi concludit ꝙ legitimatio ſuperueni
ens non ꝑiudicat ſecũdo genito. cui ius
ſuccedendi in totuꝫ erat vigore conſue
tudinis queſitum. et idem bar. nõ. in. l.
ex facto de vul. ꝛ pupil. ¶ Ad ſolutiõeꝫ
huius certaminis ieſu criſti ſaluatoris
eiuſqꝫ ꝑijſſime genitricis auxilio humi
liter inuocato. condeſcendens duo ꝑn/
cipaliter ſunt videnda. ¶ Primo nun/
quid dicta patronatus collatio ſine epi
ſcopi conſenſu valuerit. ¶ Secundo ꝑ/
ſuppoſito ꝙ ſine conſenſu epĩ non ſit ex/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſicat an epi ɔſenſ⁹ vel aſſenſus donato
re pſertim mortuo ꝛ filio herede nō vo
cato accedens illā habuit roborare.
¶ Circa pmū doc. noſtri in variaſ ſe diui
ſere ſententias. Lau. quē ſequit Archi.
in. c. i. de iure pa. li. vi. dicens patronuz
nō poſſe in filiorū piudiciū a ſe ius pa/
tronat⁹ abdicare. nā vt habet i canone
tranſit in filios etiāſi heredes non ſint
arg. in. l. filij de iure patro. ꝛ qd nō in. l.
iij ff. de iterdi. ꝛ releg. hoc idē vr ſit ma
re glo. in. c. ɔſtitutū xvi. q. i. ſed hec opio
merito rprobat. nā ſi in apto obruat. c.
ſignificauit de iure pa. ꝛ tenuit renun/
tiatio etiā in piudiciū ſuccedentiuz ad
idē. c. i. de iure pa. li. vi ꝛ. c. illud ꝛ. c. ex i
ſinuatione eo. ti. in qbuſ apte dicit ꝙ ec
cleſie ſeu religioſo loco libere etiaz ſine
epi ɔſenſu pt donari ¶ In hāc ɔtrariā
ſententiā vr poſtmodū inclinaſſe glo. in
c. ɔſiderātū xvi. q. vij. nec verū eſt ꝙ ius
patronat⁹ eccleſie trāſit ſolū i heredes
ſanguinis. nā trāſit cōi ſententia etiā i
extraneos qꝛ trāſit in emptorē v i le. cū
vniuerſitate illi⁹ ville vt in. c. ex literiſ ꝛ
in. c. cū ſecūdū. Et hanc opinionē vt trā
ſeat ad heredeſ etiā extraneos coiter ſe
quūtur moderni. rñſio tamen Inno. et
Jo. an. mihi nō placet. nō eni ſequit trā
ſit in vniuerſitate ville i extraneū. ergo
et cū iure hereditatis. do inſtātiaz iura
ſepulcrorū licet religioſa trāſeunt cum
vniuerſitate ville in extraneum ſi p pu
blicū nō eſt ad illa addit⁹ vt in. l. ſi mer
cedem. ꝯ. ſi. ff. de actio. empt. ꝛ in. l. i mo
dicū. ff. ꝺ ɔtr. emp. attamē nō trāſeūt in
heredē extraneū quo min⁹ liceat filijs
etiā heredib⁹ nō iſtitutis. ibidē habere
ius ſepeliendi vt in. l. familiaria cū. l. ſe
ff. de reli. et ſūp fu. mihi tamē placet opi
vt tranſeat in heredes etiaz extraneos
p qua adduco. c. filij xvi. q. vij. et. c. ɔſid
randū ꝛ. c. ſi plures ea. cā ꝛ. q. ꝛ. c. ij. ꝛ. iij
cū multis ſimilib⁹. in quib⁹ ſimpliciter
ſit mentio de heredib⁹ fundatoris ꝛ cū
in iure non habemus contrariuz debe
m⁹ verbum heredes pprie capere. ꝛ ſic
veniunt oēs ſucceſſores vt in. l. heredis
appellatiōe. ff. de ver. ſig. ꝛ in. l. antiqtaſ
C. de vſufruc. cū ſi. A verbis āt non eſt
recedendū niſi apte de intentiōe contra
ria oſtet vt in. l. non alter. ff. de le. iij. ꝛ. c.
ſi. de ver. ſig. ꝛ maxime pbat d. c. filijs

vbi ſit mentio de filijs nepotib⁹ ꝛ alijs
honeſtiorib⁹ ppinquis. ¶ Secūda opi.
fuit Inn. pſus ɔtraria huic dicēs pa/
tronū etiaz laico poſſe donare licet epi
ɔſenſus non accedat hanc opinionem
firmauit in. c. illud et. c. preterea ꝛ. c. null⁹
de iure pa. pncipaliter p. c. ex inſinuatio
ne eo. ti. ad. c. preterea qd ſue opi. vidtur
obuiare. Rndetur dupliciter. Uno mō
ꝙ nō loqtur in patronato ſed aduoca/
to. Et rō diuerſitatis ſcdm eū eſt. qꝛ pa
tronatuſ eſt qi ex debito. ſed aduocatio
ex gratia tātū. ¶ Scdo rñdetur ꝙ intel
ligēdo ext. ꝺ patrois. dz itelligi qd ſi pt
donare eo mō. q ibi donabat. ſ. cū ptāte
exigendi ꝛ grauādi vt ibi dicit. hāc opi
originaliter tenuerunt Hug. ꝛ recitat
Archi. in. c. pie mentiſ xvi. q. vij. ꝛ Joh.
mo. vt rfert Jo. mo. in. c. illud palle. ꝛ eū
vincit vt recitat ibi glo. ꝛ tz glo. in. c. no
ſti xvi. q. vij. ſed pōt illa glo. intelligi qñ
fit eccleſie vt colligit ex pcedentibuſ
¶ Tertia fuit opi. Bul. gloſatoris vt ſine
ɔſenſu epi. laico donari ñ poſſ⁹ vt nō. i. c
illud. ad. c. ex inſinuatione. Rndet quia
ibi iteruenit epi ɔſenſus vel ibi nō fuit
vera donatio ſz rmiſſio vt ſup in articu
lis dixi. hanc tamē opi. ſequūt multi in
d. c. illud ꝛ Archi. i. d. c. pie mentis pali
ꝛ in. c. vno pal. li. vi. eo. ti. ꝛ ſequūt cōit
moderni in pia cā. et pmo adducūt. c. p
dictū preterea in ſi. et. d. c. vnicū a ɔtrario
ſenſu. ſec⁹ ſi detur loco religioſo vel ec/
cleſie vt i. d. c. vno ꝛ. c. illud. diuerſitatꝭ
ratio eſt qꝛ ex donatōe facta laico eccle
ſie ɔditio deterioꝛat. cū ſoleāt laici eccle
ſie eſſe nimiū iſeſti ij. q. vij. laicos ꝛ. c. la
ici. Sz ſit eccl'e melioratō cū eripit a ma
nib⁹ laicorū ar. c. apoſtolica ꝺ his q ſ. ūt
a pla. ¶ Itē ſi clerici excedūt metā faci
lius poſſūt ɔpelli ꝙ patroni laici lxix.
di. iudicatū. et qd ibi nō. reqritur ergo
epi conſenſus in donatione fienda lai
co vt epiſcopus videat an expediat ec/
cleſie vel non ¶ Item propter timorem
fraudis vel ficte venditioniſ. arg. de di
uoꝛ. c. quanto in ſi. ꝺ hoc ergo inquiret
quia ſi inueniret denegabit aſſenſum
arg. c. prouida. de electi in vi. ꝛ hic frau
dis timoꝛ multum mouet. Jo. andr. ad
hanc opi. ſeruandam. quam ſequitur
Frede. conſilio ccxviij. dixit tamen Ar/
chi. in locis prealleg atis ꝙ clerico etiā

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ptrio noie accipienti poterit ſine ɔſenſu
epi fieri donatio ⁊ ſic intelligit dictum
c. pterea. aggrauat oī puitate ad h. ff.
de ſeru. vr. pdi. l. ſeruitutes ꝯ ſtillicidiū
alias bene valet dictū. c. ex inſinuatiōe
¶ Quartā opi. ſentit hoſti. in dicto. c. il
lud. dicens qd cum epi ɔſenſu pōt vni/
cuiqꝫ ius patronat⁹ donari. allegat. c.
nullus ⁊. c. pterea. ſine ɔſenſu epi nō niſi
eccleſie vel clerico recipienti noīe eccle
ſie. remittit tamē ad ea que notauit in
ſumma eo. ti ꝯ qualiter trāſferat. ibi eñ
nō diſtinguit an cleric⁹ recipiat noīe ec
cleſie vel non. ſed ſimpliciter dicit ꝙ cleri
co donari pōt. dñi de rota deciſione ccc
liiij. in antiquis tangunt incidenter. p/
mū ſed pncipaliter ſcdm. ſenciunt tamē
ꝙ ſine epi ɔſēſu nō valet donatio laico
facta. vt ius patronat⁹ ex ſola laici do
natione acquiratur laico. ſed cum epi/
ſcopi conſenſu. ¶ Sed an conſenſus
iſte poteſt ex poſt facto interuenire ma
xime mortuo donatore et herede filio
non vocato. fuerūt inter ſe varij ⁊ hoc
dubiū nō reperio p aliquē vltra eos ta
ctū. ⁊ ob h pncipaliter hūc articulū di/
ſputandū aſſūpſi quē difficilē reputaui
⁊ pſtitit mihi diſputādi cāz bone memo
rie doctor ſubtilis ⁊ bon⁹ pteritus dñs
magnauellus d mignauelſ. ſenēſiſ qui
cū hoc dubiū in hac decora vrbe Sena
rū ɔtigiſſet humanitate ſua me familia
riter ɔſuluit. Et rñdi tūc ſimpliciter me
nō credere talē donatiōem p ſubſequē
tē ɔſenſū ſeu tēporiſ tractū valere. ɔperi
dños de rota in deciſione palle. varios
extitiſſe. qdā ex eis in hāc ſniam negati
uā iclinabāt. alij vero ⁊ p maiori pte ɔ
trariā ſniam āplexi ſunt. moti pncipalit
ꝓpter duo. pmo p. c. cura. ⁊ p. c. ſuggeſtū
circa fi. de iure pa. vbi hec ps affirmati
ua videt expſſa ſcdm eos. ¶ Secundo
p hanc ratiōez qꝛ donatio in pncipio te
nuit ſaltē in piudiciuz donatoris ⁊ he
redis. nam qꝫtum ad eoꝝ piudiciū non
requirit neceſſario ɔſenſus epi cū dona
tor diſpoſuerit de re ꝓpria ⁊ ideo qꝫtum
ad eos ⁊ ipſius heredeſ nō debet admit
ti ɔuentio ar. l. p fūdum. ff. de ſer. vrb. p.
⁊. c. qd in dubijs de renū. ⁊. ff. de dona.
inter vi. et vxo. l. cū hic ſtatus. ꝯ ſi ſocer
⁊. l. ſi ſo. C. de pdi. mi. ſine dcre. non alie

reqritur ergo ſolū epi ɔſenſ⁹ ſcdm eos
q ad trāſlationē ipſius i puatū. ideo po
terit interuenire qñcūqꝫ extq ɔtract⁹ dona
tiōis tenebat ar. nō. i. c. cū ɔſuetudiſ de
conſue. nec obſtat ſcdm eos ius qſituz
filio meo tpe. qꝛ extq fuit heres patris.
nō fuit ſibi ius qſitum aliter qꝫ eſſet pe
nes patrē. ſed cū ipe pater non poſſet q
ad ſe ɔueniri. igit nec filiuſ. nec obſtat. c
qꝫuis ⁊. c. ſi p te de reſcrip. li. vi. qꝛ ibi fu
it ius qſitū tertio. ex diſpoſitiōe eius q
poterat recipere. ⁊ diſponere ɔtra pmaz
diſpoſitionē. igit in piudiciū iuris talit
queſiti. ſequens diſpoſitio vel extſtēcia
ɔditiōis nō potuit ibi retro trahi vt i. l.
balneū ꝯ fi. ff. qui po. in pig. habeant. h
vero fuit ius qſitū ex diſpoſitiōe eiuſ q
ɔtra ſuā diſpoſitiōem venire nō poterat
nec ɔtra factū ſuuz. igitur nec ei⁹ heres
⁊ p ɔſequens ɔſenſus epi ſupueniens
poterit retro trahi. qꝛ donatio a princi/
pio pendebat ſub ɔditiōe ſi epus ɔſen/
ſerit igit p ſupuenictem ɔſenſuz epi. fit
retractatio vt in. l. potior i pn. ff. qui po/
ti. in pig. ha. ¶ Vel pōt ſcdm eos dici
qd valet vt ex nūc a tpe ɔſenſ⁹ p epz p/
ſtiti. nec filij abſentia habz piudicare. qꝛ
nō poterat cōtradicere ſic nec ipe pater
ar. l. p fūdū. S. allega. Hec ſūt in effectu
fundamēta dñoꝝ de rota in hoc articu
lo. Ego āt meliori iudicio ſemper ſaluo
Nec iſtud dictū dñoꝝ de rota approbo.
nec rationē docto. ſententiā de quo ſup
in pcedenti dubio. Arbitror tamen ius
patronatus laico ɔferri non poſſe etiā
ſi tempore donationis auctoritas epi i
tercederet. ad quaz ſententiā tenendaz
pncipaliter me mouet. quia ius patro/
natus eſt ſpirituale vel ſpirituali anne
xum vt expreſſe dicit tex. in. c. quanto de
iudi. ⁊ in. c. i. de iure pa. hinc eſt ꝙ ſuper
eo committitur ſimonia. ſicut ſuper iuſ
ſpirituali vt probat tex. nō. i. c. preterea
el. i. de tranſla. nec iudex ſecularis etiā
laicus de iure patronatus cognoſcere
poteſt dicto capitulo quanto. nec vēdi
poteſt dicto capitulo de iure nec ſup eo
tranſigi. d. c. pterea ¶ Hinc iſert qd la
icus mero iure inſpecto ius patronat⁹
poſſidere nō poteſt. quia ſicut ſpiritua/
lia ita nec quaſi ſpiritualia poſſidere pt
cū de ɔnexis idē ſit iudiciū vt pbat i. c.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cauſã que de.ꝑſcrip.⁊ in dicto.c. quãto
de iudi.⁊ de conſti.tranſlato.⁊ in.d.c.ꝓ
terea. ¶ Preterea laico quãtũcũq; re
ligioſo nulla diſponẽdi in reb⁹ eccl'ia
ſticis ⁊ dignitatib⁹ legit̃ tributa facul
tas.xvi.q.vij.laicis de oſti. eccl'ia ſancte
marie ⁊ xcvi.di.bñ quidẽ ⁊ in.c.nullus
de iure pa.ergo mero iure inſpecto non
poſſet laicus p̄ñtare rectorẽ cũ p̄ñtatio
ſit in qd̾dã ius ꝑambulũ ad inſtitutiõez
obtinendã que ẽ mere ſpũalis ⁊ ꝑ laicũ
ĩpreſcriptibil' etiã ꝑ tãtũ tẽp⁹ de cui⁹ in
icio nõ ẽ memoria vt plene nõ ꝑ Jo.an
in.c ij.de ꝑben.li.vi.de gratia ergo ſolũ
⁊ ex ꝓuilegio ꝑ eccleſiã ꝯceſſo .licitũ eſt
laico ius patronat⁹ poſſidere et tenere
qd̾ ꝓbat in.c.i.xv.q.i.tenet Archidi.in
.d.c.hortamur lxxi.di.et Hoſt.in ſũma
de iure pa.§ i.v̾.i ſũma Hoſt.in.d c.qm̃
Jo.an.⁊ cõiter doc.ibi.et pro hoc qd̾ di
cit patron⁹ in hoc iure d̾ gratia ſuſtine
ri nõt ibi hoſti.papã poſſe tales eccl'ias
ſine patronoꝝ p̄ſentatione ꝯferre. ſed h̾
nõ facit q2 ñ expedit vt laici ab his tra
hantur vt nõ.in.c.cũ dilectus eo. ti.⁊ in
cle.ij.de ꝑben. Et p̄dicta ꝓcedũt tenẽdo
cũ opi. Inno.in.c.dilect⁹ de off.dele.vbi
dicit q ꝑ p̄ñtatiõem ꝯſequit̃ p̄ñtat⁹ ius
ad rẽ.pro q̃ facit.c.dilect⁹ de iu.pa. Cer
tum aũt eſt laic⁹ mero iure inſpecto non ẽ
capax.huius iuris vt poſſit in aliũ trãſ
ferre ius ad beneficiuz vel ordinare ad
bñficia eccl'iaſtica . habilitatio g⁹ a ſpe
ciali gratia.ſicut olim eccl'ia cõceſſit ob
merita p̄cedentia iperatori.vt poſſit eli
gere papã ⁊ alios p̄latos vt in.c.i ſino/
do lxiij.di.ſ; illud ꝓuilegiũ poſtea fuit r̃
uocatum vt habetur in.c.vtꝫ.ea.di
Ex his infero opi.meã q cũ laic⁹ nõ ſit
huius iuris capax.nõ põt patron⁹ lai/
cus gratioſe illud ius obtinens in aliũ
laicũ incapacẽ.illud ius transferre cuz
in iſto donatario nõ ꝯtineat̃ illa quali/
tas.ꝓpter merita p̄cedẽtia. ⁊ vt inuitare
rent laici ad edificãdas eccl'ias ⁊ dotã
das.q̃ rõ ceſſat in iſto donatario .nõ eĩ
ꝑ ꝓuilegio ꝑſonaliter habilitatus illũ
habilitare q2 ꝓuilegiũ ñ exced' ꝑſonas
habilitatas vel ꝓuilegiatas vt i.c.peti
ſti vij.q.i.vbi inter cetera ad ꝓpoſitũ dic
tex hoc nulli alibi concedi patitur qd̾
tibi caritate cogente largiri cenſuimus
⁊ alibi in.c.ſane de priui.dicit̃ ꝯtrariuz
eſſe ⁊ idignũ aliquid ſibi ſua auctorita
te p̄ſumere qd̾ romana eccl'ia alicui cer
ta rõe inſpecta ſingularib⁹ voluit bñfi
cijs idulgere ¶ Preterea cũ laic⁹ ex ꝓuile
gio ex patronatu ſolũ cõſeqt̃ q p̄t p̄ñta
re ⁊ alimẽta neceſſitate iſtãte habere vt
in.c.nobis de iu.pa. non p̄ſumit̃ in his
gracijs ⁊ a iure exorbitantib⁹ excedere
metas p̄ñtatiõis ſue.in aliũ icapacẽ h̾
ius gratioſũ trãſferendo arg.opti.in.c.
qd̾ trãſlatiõem de offi.dele.⁊ in.l.qd̾ nõ
rõe et qd̾ ibi nõ.ff.de legi.facit.l.ſi vero
§.de viro.ff.ſo.ma.maxime cuz iſta ſint
laicis interdicta vt ſi p̄ſumãt tractare ſpi
ritualia ⁊ eccleſiaſtica vt in iurib⁹.ꝯ.al
legatis vt nõ.dicit Inno. in.c.quãto d̾
ꝯſue.⁊ origialit̃ fuit dcm gl.i.c.ſi. xxiiij
q.i.q de oĩbus q̃ ſpectant ad officium
eccleſiaſticũ illud ſolũ licet laicis etiã in
neceſſitate.qd̾ iur̃ repitur expreſſũ.h̾ aũt
nullibi eſt expſſum qd̾ patron⁹ põt do/
nare laico ius ſibi ꝯpetẽs in eccl'ia.imo
potius repit̃ ꝯtrariũ vt infra dicam de
eccleſiaſticis tñ negocijs nullibi repitur
p̄ter reuerentiã q̃ ſpectat ad laicos etiã
ſi ſit imperator vt in.c.hinc etiã xvij.di
nec excuſat epi auctoritas q2 epus ibi ñ
p̄t vbi nõ ꝯcurrit cã iure expreſſa ꝯmit/
tere laico vt ſpiritualia ſeu eccleſiaſtica
diſponat vt i.c.decernim⁹ d̾ iud.⁊ in.c.
iudicatũ ⁊ in.c.qm̃ lxxxix.di.⁊ xvi.q.vij
in noua actione nõ. glo.in.c.nr̃m xxxij.
di.⁊.c.bene quidã xcvi.di. Ex his ſeqr̃
Archi.in.c.hortamur ꝑalle.vbi dixit q
popul⁹ ꝓchie vel alius laic⁹ nõ patro
nus.patronatum p̄ſcribere non põt.q2
cũ laicus non patronus nõ ſit huius
iuris capax.nõ potuit illud ius ſine pec
cato detinere nec poſſidere.⁊ ꝑ ꝯſequẽs
nec p̄ſcribere vt in.c .cauſam de p̄ſcrip.
facit.c.di.contra morem et xiiij.di.illud
nec ob.c.querelam de elec.quia ibi reſ
uatur queſtio ſuper proprietate iuris
patronatus.et ſic innuitur q populus
fundabat ſe ſuper poſſeſſione iuris pa/
tronatus dicendo ſe patronum ¶ Item
ibi in p̄ncipio ponit̃ allegatio ptis ⁊ ñ
iuris deciſio.et licet Jo. an.plixe inſte/
terit in reprobando hanc opi.in regula
quod alicui gratioſe in mercur. tamen
plus mihi placet opi. Archi. nec video
ſufficienter ⁊ per Jo.an.reſponſum ad
p̄dictam rationem q laicus poſſidere

et pſcribere non poſſit.et q̄q̄ ipe mirat
reſpondēdo.hoc modo videlicet ꝙ illō
qđ alicui ↄpetit ex ꝑuilegio. pſcriptibi/
le eſt vt in.c.accedentib⁹ ⁊ in.c.ſi de ter
ra de ꝑuile.⁊ in.c.veniens de pſcrip.et
ad id quod dicit de icapacitate Reſpō
detur ꝙ ius patronatus vt temporale
tranſit in heredes etiā extraneos ꝑ ali/
quos modos a iure expreſſos vt in.c.ex
literis ⁊.c.cum ſcđꝫ de iure patro.ita pt
tranſire ꝑ pſcriptiōem Neutra tamē rā
ſio mihi placet.pma que ꝓcedit in ↄceſ
ſis per ꝑuilegium.que tamen ſūt ↄſibi/
lia ꝑ pſcriptionē ita loquūtur iura per
eum allegata.ſed nos loquimur in nō
ↄſibilib⁹ de iure cōi regulariter per lai/
cos qui tñ dicit ꝙ ſi papa gratioſe ↄceſ
ſit alicui regi collationē beneficiorū.cō/
tra regem autē illū ius ↄferēdi pſcribi
nō pōt cū nō poſſit poſſideri vt ipemet
nō.in.c.ſane ⁊ in.c.petiſti cū ſimilib⁹.
Secunda ratio ſua etiā nō vrget quia
dico ꝙ ius patronatus nō eſt mere tē/
porale ſed potius ſpirituale ſeu ſpūali
annexum.ſed dicit ꝓtim tēporale q̄ ad
intellectū vt nō.glo.in.c.pie mentis xvi
q.vij.ex ꝑuilegio cadit in laicum .vnde
ex hoc nō efficitur mere tēporale quod
patet quia nec vendi pōt nec ſuper eo
tranſigi.nec iudex ſecularis etiaꝫ inter
laicos de illo ↄgnoſcere poteſt vt in iu/
ribus.§.alle.non ob.ꝙ tranſit in here/
des quia ex priuilegio ↄceſſo patrono.
pauci reperiunt qui vellēt eccleſias fū/
dare ⁊ dotare. nec etiā ob.c.ex lrīs nec
c.cum ſcđm niſi trāſeat in alium laicuꝫ
illud ratiōe acceſſorij cū ius patronat⁹
inheret vniuerſitati. ideo tranſit cū illa
ad hoc.l.in modicis.ff. de contra. emp.
alſ aūt ꝑ ſe non trāſiret vt nō.de iu.pa
in.c.i.li.vi.et in.d.c.ex literis. et rōe āne
xionis licet poſſidere duo beneficia in/
corporalia vt in.c.ſup eo.de pben. li.vi.
❡ Secundo principaliter ad hanc meā
opinionē induco tex.nō.in.c.apoſtolica
de his que fi.a.pla. vbi habetur ꝙ lai/
cus habens ab antiquo ex ꝑuilegio ec
cleſie decimas in feudum. non pōt illaſ
alteri ↄcedere in feudum.niſi eccleſie vl
loco religioſo ex ↄſenſu epi.⁊ ꝑ illū tex.
clare innuit a ↄtrario ſenſu ꝙ laico cō/
cedere nō pōt etiā d epi ↄſenſu.tū quia
alius laicus non eſt capax illius iuris

ſpiritualis vt facilius iura ſpiritualia
redeant ad eccleſias ⁊ tamen regularit
q̄s pōt feudū infeudare alteri vt in.c.i.
§.ſimiliter de le.cōr.colla.x.nō.glo.in.c,
q̄ in eccleſiaꝝ de oſti.§ quia decime ſūt
iura ſpiritualia ⁊ gratioſe olim laicis
ↄceſſe.nō pñt aliaſ titulo licito alteri la
ico ↄcedi.etiā de ↄſenſu epi vt per illuꝫ
tex.⁊ alias rōes Et ꝑ.c.ad hec ⁊.c.q̄uiſ
d deci.et.c.ꝓhibem⁹ eo.ti.cōiter doc.dā
nāt glo. q̄ min⁹ bñ tenuit ↄtrariū ꝙ lai
co de conſenſu epi pōt infeudari ❡ Ter
tio ꝑncipaliter me mouet.qꝛ cuꝫ multa
iura de hac materia loquantur nullibi
reperit expſſū nec directe nec idirecte ꝙ
laicus etiā de ↄſenſu epi donare poſſit
imo poti⁹ ↄtrariuꝫ videt tex.approbare
i.c.null⁹ d iur pa.vbi ponit regula ꝙ la
ic⁹ nil pōt eccleſiaſtici iuris ſine cōſenſu
epi monaſterijs vel canonicis ↄferre i
eccleſijs ergo in laicis illa regula nō re
peritur violata niſi cū ius patronatus
ↄcedit eccleſie vel laico ⁊ tunc requirat
epi ↄſenſus vt in.c.ex inſinuatiōe d iur
pa.⁊ in.c.i.eo.ti.li.vi.⁊ hoc qꝛ ↄditio ec
cleſie meliorat In alijs aūt ſtat regula
vt duo requirāt copulatiue vt diſpoitio
fiat in eccleſia ꝙ clerico ⁊ epi ↄſenſ⁹ acce
dat.⁊ pſuppoſito ſine veritatiſ piudicio
ꝙ valeat donatio facta laico epi ↄſenſu
accedente vt habꝫ opi.cōis quā ego di
tate fulciri minie puto. ❡ Puto tñ i ca
ſu noſtro nullo mō eā valere q̄dq̄ dixe
rint dñi de rota coꝝ reuerētia ſemꝑ ſal
ua Moueor pmo ꝙ donatio facta ꝑua/
to per ſolum patronum nullaꝫ obtinet
vim vt apte ponit tex.in dicto.c. pterea
in fi.et ſic nec ad tranſlationē iuri.nec i
piudicium donatoris cuꝫ tex.ibi dicat
vim aliquam decernimus non habere
vnde pondero verbū aliquaꝫ. quod a/
pte innuit nullius penit⁹ exiſtere firmi
tatis.nec habere in ſe aliquā picculam
validitatis.ad hoc.c.ſollicite de ma. et
obe.et quod nō.glo.in cle.i.de foro ↄpe.
in §.aut coꝝ.nec ob. reſponſio Innoc.
ad illū tex.dum dicit ꝙ loquitur in ad/
uocato ⁊ non in patrono. quatenus ꝓ
hibet donationeꝫ.hoc enim eſt falſum
cū patron⁹ appelletur aliquando aduo
catus vt eſt expreſſū in.c.cū autē eo.ti.
Cum autē illud capituluꝫ nō ſit ſub ru
brica de ſpoliat.dꝫ intelligi de patrono

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quia nigꝫ eſt adaptādum rubro ſi fieri
pōt.vt nō.glo.i.c.bone.de cōfir.vti. vel
inuti.⁊ in.c.tibi.de reſcrip.li.vi.⁊ i.c.ſi ſu
per gratia.de offi.dele.eo.li. ħ etiā alio
modo ꝓbaꝭ ex illo tex.nā cū in pⁿcipio
feciſſꝫ mentōnem de aduocatis eccleſia
rū.cū ſtati ſubiūgit.i.d.p̄cedēti declarā
do ⁊ ampliando qđ diri pn̄te de cetero
ſtatim eos ſiue aduocati ſiue patroni ſi
ue vicedomini ſiue cuſtodes . vel guar
dianos pn̄tes ħn̄tes vel q̄cūqꝫ alio mō
cenſeanꝭ.❡ Ex quib⁹ verb̄ clare innui
tur ꝙ id quod dixerat i pⁿcipio intelli/
gebat de patroniſ.qui diuerſis nomini
bus ſm varias locorū conſuetudines
nuncupantur.vt clare innuitur . alias
colligiꝭ in illo relatiuo eos per qđ patꝫ
quia retulit ſe ad p̄cedentia ⁊ ad idem
illa regula ſeu quo cūqꝫ alio nōie cenſe
anꝭ que innuit diuerſitatem ſolū eē i no
minibus.⁊ non i ſubſtantia.⁊ ideo diꝭ
hoſti.in ſūma.eo.ti.§.i.in fi. qđ patro
no poſſunt cōuenire omnia illa nomia
de quibus in dicto .c. p̄tēa poſtea dicit
in fi.contractus quē huiuſmodi quos
fecerunt vel faciūt i futurū vim aliquā
decernimus non habere ⁊ ſic comp̄hen
dit omnes de quib⁹ p̄miſerat ⁊ ſic ē ibi
caſus apertus litterā non cauillando.
ꝙ donatio facta laico per ſolum patro/
num nullā vim habet.ad idē videꝭ tex
in.c.illud.d.licet.eo.tit.iunctis precedē
tibus verb. hoc idem innuit iuꝭ canoni
ci regula generaꝭ.que diſponit vt laici
nullam facultatem habeant ſine epiſco
po diſpenſare.de iure ſpirituali vꝭ eccle
ſiaſtico.vt in.c.laici.xvi.q.vij.⁊.c.eccl'ia
ſancte Marie.de conſti.⁊ in.c. bene qui/
dem.xcvi.di. diſpoſitō ergo iſta iquātū
voluit hoc ius ſpūale vel ſpirituali an
nexū in aliū trāſferri nullius penitus
fuit momēti nā pro non dato habeꝭ qđ
ab illo daꝭ qui de iure dare non pōt.vt
dicit tex.in ꝓpoſito in c qđ autē.in fi.de
iuꝭ patro.⁊.c diabertum.i.q.vij.ſi ergo
habetur ꝓ non dato.ergo licitū eſt ꝯtra
uenire.vt ibi ꝓbatur ad idē.c.vnicū.eo
ti.li.vi.a ꝯtrario ſēſu . vbi innuiꝭ ꝙ taꝭ
donatō facta laico ineſſicax eſt cenſēda
auctoritas ergo epi ſupueniens marie
poſt ius adq̄ſitū filio non potuit actuꝫ
nullū validare.tū quia auctoritas non
p̄t ex interuallo reqꝭr interuenire.vt in
iurib⁹ p̄all.tū qꝫ cum conſenſus epi ſit
hoc caſu auctorizabiꝭ cum preſtetur ſia
ꝑ iure ad aliū ſpectando nō poteſt vali
dare actū nullū.vt i.c.ij.de re.ꝑmu. ħ p̄
terea ꝓbaꝭ icōuicibiꝭr. Aut ei ꝯſēſ⁹ epi
reqriꝭ ħ cāu . an auctoritas an ꝑ viā et
modū ſolēnitatū.an ꝑ modū ſimplicis
ꝯſēſ⁹.ſi ꝑ modū autoritatis certū ē ꝙ n̄
p̄t iteruēire ex poſtfacto.vt i iurib⁹.ſ.al
legatis.nō. Inno.in.c.cū ꝯſuetudis.de
ꝯſue.⁊ i.c.i.de re.ecc.n̄ alie li.vi.⁊ Bar.
i.l.ſi qs m̄ bō.§.iuſſ⁹.de adq.heꝭ. ⁊ ipſi/
met dn̄i de rota deciſione.ccc.lvij.ꝓbaꝭ
ex ſono vocabuli.nā dꝭ auctoritas. q̄a
illā p̄ſtās debet eē actor ⁊ pⁿcipaꝭ i illo
negotō.vt diꝭ Inno.i p̄all iurib⁹.⁊ pu/
to firmiꝭ ꝙ hic reqriꝭ auctoritas cū ſic
ꝓbāda ab epo ſup iuꝭ p̄roni nō ei i trāſ
latione illi⁹ iuꝭ hēt epꝭ aliqđ pⁿcipaꝭ.
qđ pꝫ ex eo.qꝫ ſine illi⁹ ꝯſēſu p̄t p̄ronus
ius ſuū dare loco religioſo.vel eccl'ie.d
c.vnico.li.vi.ꝙ nō poſſꝫ ſi epꝭ p̄cedēt a
liqđ itereē.❡ Hic diꝭ Inn.i.d.c.i.ꝙ au/
ctoritas ē maior ꝯſēſ⁹ nō minor . ⁊ op
tie ſēſit do. An.i.d.c.cū ꝯſuetudis. Ex
poſito ꝙ exigaꝭ ꝑ viam ſolēnitatis ad
huc nō poſſꝫ ex poſtfacto accedē. q̄a ſo
lēnitas dēt iteruēiꝭ in ipo actu. ⁊ eodē
ꝯtextu.aꝭ act⁹ corruit i totū.vt.l.cū anti
quitas.C.de teſta.⁊.l. hēdes palā in ſi
ff.de teſta.faꝭ qđ nō.i.c.audit.de electō
⁊ vbi actus corruit ex defectu ſolēnita
tis nō pōt ꝯualidari ex iteruallo dato
ꝙ poſtea iteruēiat.d.c.auditis.nō.bar.
i.l filio p̄terito.ff.de.iiuſ.teſta.⁊.l.i.§.ſi
ſi fili⁹.de leg.iij.⁊ Jo.an.i.c.ij. de vſuri.
li.vi.⁊ qđ nō.i.l.vniuſa.C.de p̄ci.ipat.
offe.❡ Hic dicit do.An.i dēo.c.cū con
ſuetudinis.ꝙ ſi i alienacōe .vꝭ ꝯtractu
mulierū exigaꝭ ꝯſēſ⁹ duoꝝ cōſāguineo
rū.quia ille ꝯſēſ⁹ reqri vꝭ ꝑ modum ſo
lemnitatis . cum non exigatur a maio
ri non poterit ex interuallo interueniꝭ
❡ Item et tertio preſuppoſito. ꝙ eriga
tur per modum ſimplicis cōſenſus nō
poterit hoc caſu interuenire poſt mortē
donatoriſ filio herede ſuperſtite per tex
tuꝫ nota.in .l.ſi.ff.communia predi.ad
quam legem profecto non aduertunt
domini de rota. ibi enim dicitur quod
ſi plures habent fundum communem.
⁊ vnus conceſſit alteri ſeruitutem ⁊ de
ceſſit non valꝫ conceſſio poſtea facta ꝑ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

alios ſocios niſi heres defūcti de nouo
ꝯſenciat.rō eſt ſm Bar.ibi quia ꝯceſſio
fingit ꝑfecta ꝑ omnes eo tempore quo
vltimus cōſenſit.qꝛ prime ꝯceſſiōes tra
hunt ad vltimā vt dicit ibi tex.ſꝫ ex quo
primus mortuus ē non pōt habere lo/
cum fictō.vt nunc fingat conſētire fictō
enī debet habere extrema habilia ſcilicꝫ
tempus a quo trahitur fictō ⁊ tempus
ad quod vt nō.ibi Bar.⁊ plenius ꝑ eū
in.l.ſi is qui pro empore.ff. de vſucap.
nec obſtat ſi dicatur ꝙ heres defūcti cen
ſetur eadem ꝑſona.vt in autē. de iuriu
ran.a mo.preſti.⁊ heres fingi dēt conſē
tire. ſicut fingeretur defūctus ſi viueret
quia due fictōnes non debent concurrē
circa idem.vt nō.in.l.i.ff.de do.promiſſ.
ita videtur dicendum in propoſito.ꝙ ſi
epi conſenſus eſt requirend⁹ vt ſimplex
conſenſus cum poſt mortē patroni non
potuit interuenire.quia nō poteſt fingi
vt patronus nunc conſētiat tpe q̄ vali
datur prima conceſſio ⁊ hoc videt indu/
bitatum.⁊ per conſenſum epi non potu
it hoc caſu poſt mortē donatoris acce
dere ſenſit iudicio meo. Jo.an.in.c.cū ſe
cundum.eoꝫ.ti.de quo domini de rota
nullam mcōnē fecerunt. ius enim queri
tur.⁊ ius patronatus legari poſſit vel
in illo ſingulariter inſtitui. ⁊ dicit tū qꝛ
inſtitutus in re certa habet loco legata
rij.C.de here.inſti.l.quotiēs.ſecus dicē
dū in eo quā in legatario in quo ꝯclu
dit.qꝛ cum legata ſit donatio a teſtatorē
relicta.inſti.de lega.in principio.ꝙ i do/
nacōne ſtatutum eſt idem ſm eum dicē
dum eſt in legato.vt eccleſie legari poſ/
ſit ſicut ⁊ donari ſine epiſcopi conſenſu
ſꝫ in priuato requiritur epi conſenſus.
ſicut in donacōne. quia quod non licet
i vita nec i morte.de ſepul.c. de his. Et
quod ibi nō.ideo conſēciendum eſt ſecū
dum eum.ꝙ a principio ſcilicet aū teſta
mēti factōnem vel ante mortem iterueī
at epi auctoritas.fauore tamē vltiaruꝫ
voluntatum vr̄ etiam ſm eum.ꝙ etiam
poſt mortem poteſt epus approbare ex q̄
alias tenuit teſtamentum adducit ſimi
le nam ſi teſtator iuſſit eccleſiam cōſtrui
⁊ circa illud fecit legata cōſtat ꝙ neceſ/
ſarius eſt conſenſus vel auctoritas epi
de ꝯſue.di.i.nemo.de priuile.auctorita/
te.li.vi.⁊ tamen tenet legatum. vt in.c.

nos quidē.de teſta. ⁊ ſic apertiſſime ſen
ſit Jo.an.ꝙ ſpēale ſit rōe vltiaꝝ volūta
tū.vt ꝯſēſus epi ex p⁹facto iteruēiri ſec⁹
ergo i donacōe int̄ viuos Fre. de ſenis
ꝯſilio.cc.viij.nullā mētōnē de Jo.an.fa
ciendo dic̄ ꝙ in legato nulla reqrit au
ctoritas epi mouet qꝛ iura canonica pa
ciūtur vt i ſucceſſiōe trāſfert ius pſona
t⁹.ſꝫ capiēs ex legato vel iſtitutōe largo
mō capit ex ſucceſſiōe defūcti.tū i iur̄ ca
nonico nō ē vis i verbis facienda ꝓ eo
pōt allegari bon⁹ tex.i.l. i ꝯuēcōnalib⁹.
ff.de ꝟbo.ſigni.vbi verbū heredes con
ꝓhēdit qūqꝫ legatariū. ſꝫ ꝯtra ſꝫ dictum
Frede.facit qꝛ iura canonica ſolū ꝑmit
tūt ex ſucceſſione vniūſali.⁊ ita cōit iu
ra loquūtur ⁊ iō do.an.nō ꝓbat dictuꝫ
Fre.i.d.c.cū ſecūdum.ſꝫ tranſit cum Jo.
an.nec et illud Ja.ab.vt ptꝫ i additōe ꝑ
eū facta ad illud ꝯciliū in quo dic̄ ſe pu
tare qd ſine vniūſitate ꝑ nullū titulum
ſpecialē ſiue inter viuos ſiue i vltia vo
lūtate ſine epi ꝯſenſu transferri pt i ꝓua
tū ius pſonat⁹ quīmo ego plus puto
qd nec dictū Fre.nec dictū Jo.an. mero
iure inſpecto ꝓcedat qnīā vt ſup dixi lai
cus non pſon⁹ꝫ iui⁹ iur̄ eccleſiaſtici pro
nat⁹icapax. eſt. ergo legatū ſibi factuꝫ
tanq̄ incapaci habendū eſt ꝓ nō ſcpto.
vt ꝓbatur i.l.in metalluꝫ.ꝗ.de his q̄ pro
non ſcrip.hab.⁊.l.nō intelligitur.§.ſi qſ
palam.⁊ in.l.in metallum.ff.de iur̄ fiſci
⁊ in.l.in collegio.C.de here inſtitu.⁊ cū
legatum palam factum ſit incapax ma/
net penes heredem.et non tranſit in fiſ
cum. vt nota. in preallegatis iuribus
firmat Bartolus in.l.hereditas.C. de
his qui.vt indig. vnde ſi legatur colle/
gio nondum approbato vel filio ſpurio
nihil valet legatum. nec ſperatur vt ſu
perior conſentiat vl̄ approbet relictum
Sed ipſo facto remanet penes heredem
et habetur pro non ſcripto. ita dico in
propoſito cum illud ius incapaci habe
tur pro non ſcripto.et ſic remanſit penes
heredem non poterit epiſcopus in pre/
iudicium heredis illud transferre in le/
gatarium. Et idem dicendum in lega
tario eadem racione. Et quo enim alte
ri non poteſt adquiri.ergo remanſit pe
nes eum.vt notatur in.l.quod in eo.ff.
de adquirē.poſſ.⁊ in iuribus ſ.allega
⁊ donatō facta non ſeruata legis ſolen

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nitate habet pro non ſcripta. vt probat
i. l. ſācim⁹. C. de dona. Jdē ſi quis ɔtra
legū interdicta recipiat. vt i. l. vnica. C.
de ɔtract. iudi. ⁊ ſic non poſſum⁹ dicē ꝙ
in caſu noſtro donatō valuerit q̄ ad do
natorē. tū quia de iure donator nō pōt
vt. ſ. dixi. tū qꝛ dedit incapaci. tū qꝛ nō
ſeruauit legis ſolennitatē. tū q̄a nō ha
buit epiſcopi ɔſēſū. preſuppoſito ꝙ epi
conſenſus ſufficeret ad hoc. xij. q. ij. ſine
excepcōe. ⁊ c. ſi q̄s de ſuis. tū ⁊ quarto
quia contra interdicta canonuꝫ dona
uit. d. c. p̄terea. auctoritas ergo ſuperue
niēs. non potuit nullū validare. vt ſup
dixi. ⁊ omnia iſta militāt in legato. Nec
obſtat motiuū Jo. an. qꝛ ſiquis mādat
eccleſiā ɔſtrui. vł diſpōit ɔtra legē. quia
epiſcopi conſēſus reqrit in diſpoſicione
teſtatoris. vñ tex. in. d. c. nemo. de ɔſecr̄.
diſt. i. non dicit neminē poſſe legare pro
eccleſia fūdanda. ſ; ꝙ nemo edificꝫ eccle
ſiam. ſine epi conſēſu. ſed eccleſie edificā
de legari pōt nō donari. vt i. c. abbate
ſane. de re iudi. li. vi. ⁊ p Bar. l. ſeruos
ad cuſtodiā. ff. de alimen. ⁊ ci. legat. vbi
ponit diūſitatē rōnis. ſed i caſu noſtro
tranſlatio iuriſ. patronatus i priuatum
eſt prohibita vt patet ex predictis. ergo
ſiue fiat legatuꝫ. ſiue donatō. nō poteſt
epi conſenſus poſt morteꝫ diſponentis
accedere. etiam p̄ſuppoſito cū ipſi⁹ conſē
ſu poteſt valē. quod tamē ego nō credo
p ſupradicta. pretēa qđ ſupra dixi i do
nacōne. locum habꝫ in legato. nā ⁊ vlti
ma volūtas corruēs ex defectu auctori
tatis. vel ſolēnitatiſ. nō poteſt ex poſtfa
cto ɔualidari. vt nō. i. d. l. filio preterito.
⁊ i. d. l. i. §. ſiquis filius. ⁊ per Jo. an. in. c
ij. de vſur̄. li. vi. ¶ Jtem contra hāc opi
Jo. an. quem videtur ibi ſequi Calde.
⁊ communiter ſequentes. vt in legato
patronatus. pōt epi conſenſus accedē
ex poſtfacto. videtur tex. ad litterā i. d. l.
ſi. C. commūia pdi. vbi dicitur. ꝙ ſi vn⁹
ex pluribus habentib⁹ funduꝫ cōem le
gauit alicui ſeruitutem. ⁊ deceſſit ſi adi
ta hereditate conſeneiūt alij ſocij nihil
agūt reddit tex. rationē. quia actus de
functoruꝫ nō poſſunt ſtare in ſuſpenſo.
exquo enī dies cedit legato. qđ eſt in le
gato puro adita hereditate. oportet qđ
legatū adqratur legatario. alias ſit nł
lū. qꝛ nō pōt ſtare in ſuſpēſo. ſ; i cāu nr̄o

ep̄us nō cōſēſit anteq̄ filio eēt hēditaſ
adq̄ſita. g⁹ ſtati fuit illud legatū extīctū
⁊ ſic ñ p̄t p̄cedē epi ɔſēſ⁹. ⁊ ad h̄ nō adu/
tūt p̄dc̄i doc. ¶ Ex his oib⁹ cōcludo. ꝙ
p̄ron⁹ nō p̄t donare laico ius p̄ronat⁹.
nec legāe eē cū epi ɔſēſu. ⁊ p̄ſuppoſito ꝙ
epi ɔſenſ⁹ ſufficēt. dico ꝙ nō p̄t iteruenī
re ex poſtfacto. maxīe mortuo dōtore. et
filio hēde ſupſtite. vt i cāu nr̄o ɔtigit. ⁊
patet ex his rñſio ad aliq̄ ɔtraria. ſ. in
ɔtrariū formā. q̄ p maiori claritate ſpe/
cifice ſūt. ⁊ ſinglr̄ attigēda ſoluēdo. vel
ad ſup dicta remittēdo. ⁊ p̄mo ad p̄muꝫ
dico. ꝙ h̄ ius p̄ronat⁹ cū ſit ſpāle vel ſpi
rituali annexū nō ē i libera ptāte p̄ronī
de eo ſicꝫ de alijs bōis diſponē. pꝫ ex eo
qꝛ illud vēdē nō pōt. vt i. c. i. de iur̄ pat.
nec ſup eo trāſigē. d. c. p̄tēa. de trāſactōe
nec dr̄ illi⁹ habē dominiū. qꝛ res ſacre
⁊ religioſe nō ſūt i alic⁹ dñio. l. in tantū
§. ſacre. ff. de rex diui. ⁊ ſic nō obſtat. l. ī
re mādā. ⁊ c. de his alleg. i ɔtrariū. nec
obſtat. c. illud. ⁊ c. vnicū. e. ti. li. vi. quia
loco religioſo. vel eccl̄ie donar̄ pōt. qm̄
permelioraṫ ɔdicō eccl̄ie. vt. ſ. dixi. Jtē
ɔferṫ capaci. ſ; cū donaṫ laico deterioꝛ
tur ipi⁹ cōditō. qꝛ nō ſperaṫ ſaltē de pri
mo ipſi⁹ liberacō. ¶ Jtē forte donaṫ la
ico deterioris ɔditionis. q̄ ſit p̄ron⁹ p̄/
terea donaṫ icapaci cū laic⁹ nō ſit hui⁹
iur̄ capax ñ ex p̄uilegio ⁊ cā p̄ncipaſ nō
concurrit cū laico nō patrono non ob.
ꝙ trāſeat i laicū cū vniūſitate ville. d. c.
ex litteriſ. Ad h̄ ei rñdeo duplr̄. Et p̄mo
ꝙ h̄ ius vt habens mixturā cum tpali
tate annectitur vniuerſitati temporali
ideo tranſit in laicum per quandam cō
ſequenciam. et non principaliter mul/
ta enim premittuntur in conſequenciā.
que non principaliter. ⁊ per ſe permit/
tuntur. vt aperte probatur in. l. in mo/
dicis. ff. de contra. empcio. ⁊ in. l. ſi mer/
cedem. §. fi. ff. de acti. emp. vbi religioſa
tranſeūt vēdito fundo. que per ſe mi
nime tranſirent. vt ibi patet in hoc iure
patronatus tranſit enim cum vniuerſi
tate in contractu non gratuito. dicto. c.
ex litteris. ⁊ in. c. cum ſecūdū. eodeꝫ. tit.
⁊ tamen principaliter per ſe tranſire nō
poteſt. dicto. c. de iure. quinimo dubita
tur. nunquid vendita vniuerſitate po
teſt ſpecialiter exprimi iuſ patronatus

⁊ ɔſiliū daſ ꝙ non exp̄mat de q̄ plene
per Jo.an.c.vnico.eo.ti.li.vi. ¶ Scdo
poteſt reſponderi .ꝙ ideo tr̄aſit cum vni
uerſitate.qꝛ p̄ronus nō pōt ampli⁹ illi⁹
curaȝ habere cum ad illud amplius ire
non pōt.vnde ſatis ꝓbabiliter poteſt d̄
fendi opi.Bar.in.l.ſi mercedē.§.ſi.palle
vbi dicit ꝙ ius p̄ronatus exiſtens i fū/
do tranſit cum fūdo cum ad capellā nō
datur acceſſus niſi ꝑ fundum . ſecus ſi
per viam publicam daretur aditus ſicͭ
dicitur in iuꝛ ſepulcrorum.vt in dicta.l.
ſi mercedeȝ.⁊.d.l.i modicis.⁊ q̄ꝗ̄ Inno
⁊ aliȷ canoniſte ſequētes cōiter tenēt op
poſitum dicētes.ꝙ in vēdicōne pallaciȷ
vel fundi nūq̄ꝗ̄ tranſit ius p̄ronatus o/
portet enī ꝙ detur vniuerſitas rerū ad
hoc vt tranſeat ⁊ reddūt racōneȝ. quia
ius p̄ronatus poteſt haberi ⁊ poſſideri
abſq̄ eo ꝙ vadat ad capellam cū p̄ſē/
tatio fiat in abſētia.ſecus enī in iure ſe/
pulcri.eſt enim vtile vt ad illud habeat
acceſſus Poſſet tamē ſuſtineri ɔtrari
um.nam p̄ronus conſeq̄tur non ſolum
honorem p̄ſentādi.ſȝ etiā on⁹ defendēdi
eccleſiam ⁊ bona ſua habet ei ire ad ec/
cleſiam ⁊ videre an res bene cuſtodian
tur per ſacerdotē.vt i.c.filiȷs .xvi.q.vȷ.
nō.glo.i.c.pie mētis.ea.cā.⁊.q.⁊ ob hoc
onus dubitaſ.nūq̄ꝗ p̄ronus poſſit i to
tum abdicare ius p̄ronatus.vt nō. per
glo.ea.cā.⁊.q.hēt enī ius ꝓceſſionis vt
honoretur cum vadit ad eccleſiam. vt i
c.cum nobis.de iuꝛ pa.⁊.c.filiȷs .xvi.q.
vȷ.quib⁹quidem iuribus iſte patronus
vti non pōt ſi non habetur acceſſus.vñ
ſatis poteſt acceptari ꝙ ius p̄ronatus
tr̄aſit cū palatio ſeu fūdo.ſi ad capellaȝ
nō pōt haberi aditus ex iuramento.qd
non eſt cōtra opi.canoniſtaꝝ cum villa
ſeu vniuerſitate demum tūc tranſit cuȝ
aliunde ad capellam aditus nō habeſ
alias aūt non debet tr̄aſiꝛ cū ſit ius cōe
oīno ſeparatuȝ ⁊ diſtīctū ab vniuerſita
te.et videtur ꝓbari i dictis legibus pri/
me allegatis .⁊ ſi h̄ eſt veꝝ eſt ſolēnis ⁊
noua limitatio ad.c.ex litteris.⁊.c.cum
ſcdm.⁊.c.de iure alleg.pro contrario rñ
deo ꝙ ꝑ̄ ſe retulit ad ꝓpoſitū caſū ex v̄b
ei narratis nō dȝ ſumi ar.a ɔtrario ſen
ſu vt nō.i.c.pꝉblico de elect.ad.c.ex īſinu
acōe ſꝫ ml̄tipl̄r rñderi p̄mo vt ibi dicͭ ꝙ
ibi nō fuit mera dōtio.ſȝ poti⁹ q̄dā remiſ

ſio cū illō ius ɔpetēt ābob⁹ ſr̄ib⁹ iſolidū
ſȝ illa ſolutō nō mſtū placȝ ꝑ v̄bū hēbat
qd eſt ſingulaꝛ numēi ⁊ v̄bū ɔtulit ⁊ id
ſaci.pt tenēi opi. Archi.ſuꝑ recitā vt cle/
rico poſſit donari.qꝛ melioraſ ɔdicio ec
cleſie ⁊ donatō ſit capax. ¶ Ad ſcdum
p̄cipale ar.de.c.cura.⁊.c.ſuggeſtū.in q̄
b⁹clare dr̄ ꝙ epi ɔſēſ⁹ pt interueīre ex p⁹
facto.Rñdeo ꝙ illa iura nō loquūſ i do
natōe iuꝛ p̄ronat⁹.ſȝ eccleſie vt i eis pꝫ
Erāt ei q̄dā putātes ꝙ vigore iuri. p̄ro
natus pñt ɔferre ipam eccleſiā collegio
ſ. ecclīe marie i ꝓprietate vt illa iura lo/
quūſ ptinȝ ei ad ep̄m.vt in cle.ȷ.de reb.
eccle.nō alie.⁊ i.c.ɔſultatōib⁹ de dona/
tio.⁊.c.paſtoraſ.de his q̄ fiūt a p̄lat. req̄
rebaſ enī ibi epi conſēſus nō vt auctori
tas.qꝛ nō pōt auctorizare in facto ꝓprio
ſȝ vt cā agēs merito pt ibi ɔſenſus iter/
uenire ex īteruallo ⁊ validare actū a tē
pore ɔſenſus prelati vt nō.glo.i regula
ratum.de reg.iu.in. vi. ſꝫ in caſu noſtro
ſecus eſt quia epiſcopi conſenſus requi
ritur non vt cauſa agēs nec vt habēs
participium aliquod in iure patronat⁹
quia illud ius totuȝ pertinet ad patro/
num hinc eſt . ꝙ ſine epiſcopi conſenſu
poteſt illud donare eccleſie ſeu loco reli
gioſo.quod non eſſet ſi epiſcopus habe
ret participium aliquod vt in.c.paſtora
lis.de donatio.non poteſt ergo in tranſ
latione illius iuris requiri conſenſus
epiſcopi.niſi vt auctoritas. Fateor tam̄
quod iura quandoque vtuntur promiſ
cue et improprie his vocabulis. Nam
auctoritatem quandoque appellant cō
ſenſum quandoque econtra vt patet in
c.cum apoſtolica.de his que fiunt a pre
la.⁊.xȷ.q.ȷ.ſine exceptione. ⁊ hoc ideo.
quia auctoritas nihil aliud eſt q̄ꝗ̄ conſē
ſus auctorizabilis.vt not glo.in.c.i.de
reb⁹ eccle.non alien. li. vi. Hinc eſt ꝙ.c.
ſuggeſtum.appellauit auctoritatem . et
c.cura appellauit conſenſum et hunc in
tellectum ad.c.cura ſentit Jo.an.i.c.cū
conſuetudinis.de conſue.⁊ eſt veriſſim⁹
et ſic tollitur fundamentum dominorū
de rota. ¶ Venio ad terciū contrariuȝ
et primo ad.c. ſi qua.de reb.eccleſi. non
alie.Rñdeo intelligendo ꝙ contractus
ibi tenuerit a principio licet potuerit re
ſcindi per beneficium i integrūȝ reſti.et
tenet ibi glo . non viget in caſu noſtro

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Secūdo pōt ītelligi. ꝙ contract⁹ fuit
a principio null⁹. ⁊ tūc dicēdū ꝙ fauoꝛ
eccleſie pōt ibi auctoꝛitas īteruenire ex
poſtfacto. hūc intellectū tenet ibi Hug.
⁊ ſequit̃ glo. in. c. i. ne ſede vacā. ⁊ archi
in. d. c. ſi qꝛ. ꝫ donacō ſiēda alteri laico.
nō cadit ī vtilitatē eccleſie et ſic ceſſat
diſpoſicō illi⁹. c. ad. c. qꝺ in dubijs. dico
ꝙ nō probat ꝙ renūtiacō valeat ī p̄iu
diciū renūciātis imo dico ꝙ ē ꝓ̄ſus nl
la. qꝺ apte ꝓbat tex. ibi cū dicit. nullaꝫ
obtinet firmitatē. ⁊ ſētit ibi Hoſt. ⁊ Jo.
an. ī. c. q̄nto. de trāſl. pl. vbi apte dicit ꝑ
talē renūciacōnē renunciās nō ꝑdit ec
cleſiam. imo ſubditi ei obedire tenēt̃ ar.
viij. q. iiij. nōne. ⁊ optie facit. l. legat⁹. ff.
de offi. p̄ſi. ⁊ fateoꝛ ꝙ ſupioꝛ poſſꝫ illū
ſic renūciātē reuocāe. d. c. qꝺ ī dubijs vl̄
habere ratā illi⁹ renūciacōnē. ⁊ ꝫ iō qꝛ
in ꝫ cāu reqrit̃ ꝯſēſ⁹ ⁊ nō nuda auctori
tas epi. nā īntereſt epi. vt ille renūciet cū
ſit ſibi obligat⁹ rōne bñficij. vt ī. c. cū ca
pella. de priuile. ꝫ in cāu nr̄o pure reqri/
tur auctoꝛitas q̄ non pōt īteruēire ex ī/
teruallo. maxime poſt moꝛtē p̄lati per
ſ. dicta. ¶ Ad q̄rtū argu. ſatis patet re
ſpōſio ꝑ p̄dicta nō loquūt̃ illa iura ī au
ctoꝛitate. ꝫ ī ſimplici ꝯſēſu. ¶ Ad quītū
⁊ vltimū arg. rn̄deo ꝙ in mutuo ꝑ filiū
cōtrahēdo nō reqrit̃ auctoꝛitas patris
ſed nud⁹ ꝯſēſus hinc ē ꝙ ratihabitō ibi
trahitur retro. agebat̃ enī ibi de p̄iudi/
cio p̄ris. ꝫ nos loq̄mur ī auctoꝛitate int̃
ponēda. vt. ſ. dc̄m eſt. ¶ Ad ſcd̄m dubi
um deſcēdēs foꝛmabo pri⁹ quatuoꝛ mo
tia ad partē affirmatiam. ſ. ꝙ dc̄a baſili
ca nicoſtrati vacet. Scd̄o totidem ad ꝑ
tem negatiam ¶ Tercō ipſius dubij ſo
lucōnem annectā ¶ Primo enī ꝙ dicta
baſilica vacꝫ collatōe per epm̄ patrono
neglecto facta nō obſtante ꝓbat̃ per tex
apertuꝫ in. c. decernimus. xvi. q. vij. vbi
dicitur ꝙ talis ē irrita. ad idēꝫ. c. ex inſi
nuacōne. de iu. pat. vbi ſm̄ cōem intelle
ctū inſtituti ſiue patroni p̄ſentatōe di
cunt̃ detētoꝛes ⁊ occupatoꝛes. naꝫ mā
dant̃ priuari ⁊ bñficia cōpellunt̃ ſic ad/
quiſita relaxare. ¶ Scd̄o adduco tex. ī
c. cū Bertold⁹. de re iudi. nō ꝯfirmatur
ſeu iſtituitur p̄ſentatus ſcd̄o loco ꝑ ve/
rū patronum nulla facta prius ceſſatō
ne de iſtitutōe iā facta ꝑ epm̄ ad p̄ſenta
cionem cuiuſdam. qui non erat ver⁹ pa

tron⁹ nec in poſſeſſione p̄ſētādi. Si eniꝫ
collacō facta per epm̄ vl̄ iſtitutō non p̄
cedēte p̄ſentatōe veri patroni non tri
bueret aliquod ius. cum fuiſſet facta ſe
cunda prima non caſſata. etiāſi prima
habuiſſet aliquē ſaltē iur̃ coloꝛē. vt nō.
in. c. inter dilectos. de excel. p̄la. ⁊. c. audi
tis. ⁊ conſideram⁹ de elect. ¶ Tercio cer
tum eſt. ꝙ inſtitutio ⁊ p̄ſentacio ſunt
diuerſa ⁊ magna inter ſe dinoſcitur dif
ferētia. vt dic̄ tex. ī. c. ī ill̄. de p̄bē. li. vi. p̄/
ſentatio non pertinet ad patronū. vt in
c. nob. ⁊ quaſi per totum. de iure pa. ſed
in eccleſia patronata non collacō. ꝫ iſti
tutio pertinet ad epm̄. vt in. d. c. decerni
m⁹. ⁊ de iur̃ pa. ꝑ totū. hinc dixit Jo. an
ſuꝑ regula qꝺ alicui gratioſe. de regul̃
iur̃. li. vi. ī mercuria. ꝙ hodie epi fūdāt ī
tēcōnē ſuā de iure cōmuni. non ſuꝑ col
latōne. ꝫ iſtitutōne. quia omnia benefi/
cia p̄ſumuntur habere patronos. cuꝫ
nō naſcant̃. ꝫ ꝑ alios ꝓducūtur ī eē cū
ergo collacio de q̄ querit̃. fuerit facta a
non habente poteſtatē. quia cum eccle/
ſia nicoſtrati haberet patronū non col
latio. ſed inſtitutio pertinebat ad epum
ergo fuit ipſo iure nulla. quia pro non
dato habet̃ quod ab alio datur. q̄ ꝺ iu
re dare non pōt. vt in. c. diabertū. vij. q
i. ⁊. c. quod auteꝫ. de iur̃ pa. ⁊. c. cum oli.
de cā poſſ. ⁊ ꝓꝑie. ⁊ in. c. querelaꝫ de ele
cti. ⁊ in. c. ſi ānum. de iudi. li. vi. ꝑ totum
hic eſt ꝙ ſi p̄p̄ mādat prouideri. de bñfi
cio ſpectante. ad collacōnem alic⁹ nō ve
nit bñficiū ad illum pertinēs reſpectu
inſtitutionis nec econuerſo. vt dicit tex
in. c. cū in illis. quia hec ſunt iura oīno
diuerſa attentās ergo alterum nō ꝯpe
tēs nihil agit. de reſti. cum dilecta. de re
ſti. ſpo. c. fi. ¶ Quarto ⁊ vltio probat̃ ſic
vbicūqꝫ aliqꝺ explicandū eſt. cum aliq̄
rū p̄ſētia ſeu ꝯſēſu. vl̄ ꝯſilio nō vꝫ ſi expe
dit̃ ill̄ abſētib⁹ ⁊ irreq̄ſitis. vt ī. c. cū ī ve
teri. de elect. ⁊. c. nouit. de his q̄ fi. a p̄la
⁊. c. cām matrimonij. de offi. del̄. ꝫ eccl̄ia
p̄ronā nō eſt ꝑ epm̄ oꝛdianda niſi conſē
ciēte patrono. quinimo patronus debꝫ
eſſe auctoꝛ. ⁊ cā mouens epiſcopus hꝫ
inſtituere quē patronus deſignauit. et
pecierit. vt ī. c. i. xvi. q. v. ⁊. c. decernim⁹.
ea cau. ⁊ de iure pa. nobis. ⁊. c. illud. in
fin. ergo collatio facta per epum patro
no neglecto debet eſſe nulla. ⁊ per conſe

quēs baſilica nicoſtrati dicēda ē vacar
collatōe illa nō obſtāte ⁊c Jn ↄtrariū
ad ptē negatiuā adducitur primo.c.il/
lud in fi.de iure pa.vbi tertus videtur
aptus ⁊ collatio talis nō ſit irrita. nec
mero iure inſpecto irritanda.ſ; de rigor
iuris duntaxat quaſi inuat ille tex. ꝙ i
ſpecto mero iure quo cauetur. ꝙ vnaq̄
ꝙ eccleſia eſt per epm̄ ꝓprium ordināda
nō deberet talis collatō irritari per ab/
ſentiam p̄roni. ſ; de rigore ſecus. ¶ Se
cundo ꝓbat ad idē ſic eps a iure ꝑmeut
diſpoſitōe fundat intētōnē ſup collatō
ne ⁊ ordiatōe omnium beneficoꝝ vt di
cit glo.nō.in.c.ꝙꝙ.de elec.li.vi. ꝓbat in
c.regēda.⁊ i.c.nouerit.x.q.i.⁊.xvi.q.vij.
omnes baſilice. ⁊. c.nullus.⁊.c. ſi quis
deinceps.⁊ melius i.c.i.de appel.diſpoſi
tio ergo gratioſa poſtea ſupueniēs ꝑui
dēs p̄ronis ſuper iure p̄ſentādi.⁊ man
dās epus ſup eis preſētantib' ꝑuidȝ ec
cleſijs ⁊ nō hēt inducere actus nullita
tem epis ↄtrauenientibus ad hoc glo.
que ſolet ꝓ ſingulari alleg.in cle.i.de iu
re pa.que dicit ꝙ ſi mādatur alias ptā/
tem non habenti data certa forma non
valet actus format' non ſuata forma.
⁊ ſic loquitur.c.cū dilecta.de reſcrip.⁊.c
venerabili.de offi.dele.⁊.c.ſi.d̄ reſti.ſpo
cū ſi. Aut mādatur alij poteſtatē habē
ti.⁊ tūc tenet actus licet nō ſeruata for/
ma.quia videt hoc ille facere ſuo iur̄ ex
priori poteſtate.quam ille habebat.⁊ ſic
loquitur.c. dilectus .el.ij. vbi tenuit col
latio bn̄ficij facta ꝑ epum licet papa p̄'
mādaſſet vt alteri conferret ita videtur
ad ꝓpoſitum inferendum. ꝙ cum iura
mandauerūt epo alias ꝑ ſe poteſtatem
habēti vt conferat de conſēſu ⁊ volun
tate patroni ſi epiſcopus per ſe.⁊ irreq̄
ſito patrono. conferat: qd nihilominus
valet collatio. ¶ Tertio probatur vali
ditas alia ↄſideratōe p̄ſuppoſito ſine ve
ritatis preiuditō ꝙ a pn̄cipio fuiſſȝ nul
la.attamē exquo p̄ronus nunq̄ ↄtradi
xit.ſ;.infra tps ſic prefixū ad preſentan
dum tacuit videtur tacite collatōni epi
ↄſenſiſſe.quia ē veriſimile.ꝙ neglexerit
ſuum ad hoc.c.ij.de his que fiunt a pre
la.⁊ qd ibi nō. Hoſt.⁊ Jo.an.i.c.ex ore.
de his q̄ fiūt a ma.ꝑ.cap. Nā conſēſus
patroni poteſt interuenire ex poſtfacto.
vt i.c.ſi do.de iur̄ pa.nō. Jnno.in.c. per
veſtras.eo.ti.⁊ Hoſt.i ſūma.eo.ti.ſ;.ſiit.
circa ſi.v.qd ſi eccleſia.ꝓbat rōe.vbi in
actu reqrit alic' ↄſenſ' poteſt ex poſtfcō
ↄſenſus intercedere.vt ſi actus valuēit
a principio ↄfirmat actum.vt ex tūc ꝙ ſi
nō valuit ↄfirmat vt ex nunc.l.ꝑ fūduȝ
ff.de ſer.ru.p̄di.iūcta.l.fi.ff.cōi p̄di.facit
c.lugdineū.ix.q.ij.⁊.c.cuā.⁊.c.ſuggeſtū
de iu.pa. ⁊ multe concor. habēt in glo.
in regu.ratum.li.vi.⁊ hec videtur theo
rica Jnno.⁊ Jo.an.in.c.i.de re.eccle.nō
alie.li.vi.⁊ ſcd̄m ibi nō.debent limitari
dicta Jnno.in.c.cum ↄſuetudinis de cō
ſuetu. ¶ Quarto ⁊ vltimo probat alia
ↄſideratione preſuppoſito.ꝙ a pn̄cipio
non valuiſſet nec ꝙ patronus tacendo
conſenſiſſet actui.exquo lapſo tempore
prefixo patrono epiſcopus ſtetit i eodē
ꝓpoſito videtur tunc de nouo cum pote
ſtas ad eum libera erat deuoluta illaȝ
primam collationeȝ ratificaſſe ⁊ confir
maſſe ſeu de nouo feciſſe vt probari vr̄
in.l.obſeruare.in fi.in ſimili ff de offi.ꝓ/
conſul.l.vbi vr̄.ꝙ ſi ꝓconſul delegauit
cauſam tempore quo non poterat.ſcili
cet ante ingreſſū prouīcie ſi poſtea īgreſ
ſus ꝓuinciam in eadem voluntate fuit
credendum eſt dic̄ tex.ibi delegatuȝ ha
bere iuriſdictōnem non a tēpore exquo
mandata eſt. ſ; exquo prouinciam ꝓcō
ſul ingreſſus eſt ad id qd nō.i.l.vna.C.
qui ꝓ ſua iuriſ.⁊ in.c.ſi tibi abſenti.de p̄
ben.li.vi.⁊ optīe qd nō in.c.fi.de ↄiugi.
ſer.⁊.c.i.de eo qui dux.i ma.vbi mr̄imo
nium nullū tacite confirmatur ſublato
īpedimēto ita dicēdū eſt in h̄ q̄ſi mr̄imo
nio. ¶ Pro ſolutiōe clara huius dubij
xpi nōie īuocato duo pn̄cipalit̄ ſūt vidē
da. ¶ Primo nūquid collatō bn̄ficij pa
tronal ꝑ epm̄ facta p̄rono neglecto tēat
an ſit nulla ipo iu̅ ſine alia caſſatōe.
Scdo p̄ſuppoſito ꝙ ſit nulla an ↄualeſ
cat patrono infra temp' a iure ſibi pre/
fixum illuȝ preſentare ⁊ in vtroque du
bio varia ſenſiſſe do.de rota reperio.vt
patet deciſione.cclvij.in antiq̄s q̄dam
tamē ex eis maiorem partem faciētes.
vt recitat ibi collr̄.diſtīguebant iter pa
tronum laicum et clericum dicentes.ꝙ
collatio facta infra tempus patroni cle
rici ſit nulla ipſo iure ⁊ quod non vali/
detur.ſeu ratificetur propter negligen
tiam patroni ſubſecutaȝ quia quod ab

inicio nullum eſt ⁊c.ſecus ī collacõne fa
cta īfra tp̄s patroni laici. ¶ Diuerſita
tis rō ſecūdū cū hec eſt. q laic⁹ p̄ronuſ
parū.aut nihil hēt iuꝛ. vel ſaltē debile ī
diſpoſitōe bn̄ficij.⁊ quicq̄d hēt ē de gra
tia.⁊ tōlis bn̄ficij diſpoſicō poti⁹ cenſet
ad ipſū ꝑtinē allegāt nō.ī.d.c.qui de iu
re pa.per ĩ hoſt.⁊ iō collatio epi tūc cēſe
tur validioꝛ ꝑſerti.q magis iuriſ habꝫ
ī ꝯceſſione p̄latus ꝙ̄ ī p̄ñtatōne.d offi.
vicarij.c.dilect⁹ ⁊c. Scḋa fuit ꝗrūdaꝫ
doctoꝝ opi.ī diſtīcte tenentiū collatōnē
ep̄i eſſe validā.ex quo p̄ron⁹ infra temp⁹
debitū nullum preſentauit ⁊ dicebāt eā
tenuiſſe ab inicio ipſo iure .quātūcunqꝫ
fuiſſet facta īfra tēpus patroni.fatebāꝛ
tamē.ꝙ ſi p̄ronus īfra tempus ſibi a iu
re conceſſum aliū preſētarꝫ.tūc eo vł p̄ñ
tato īſtante eſſet caſſanda ſeu irritanda
arg.nō.ꝑ Inno.ī.c.cū bertold⁹.de re iu
di. ¶ Tercia fuit opinio ipſi⁹ coll'o.⁊ mł
toꝝ alioꝝ.vt ipe refert dicentiū circa
primū dubiū.ꝙ collatio ep̄i facta infra
tempus cuiuſcūqꝫ patroni ſiue clerici ſi
ue laici ſit nulla allegāt.xvi.q.vij.decer
nimus.⁊ nō per hoſt.de iure pa.c.ex in/
ſinuacōe.⁊ ſic debet itelligi ſm eos .c. il
lud.in fi.eo. ti. Addebant tamen atti
gendo ſecundum dubium ſupra forma
tum.ꝙ licet talis collatio a principio ſit
nulla.tamen ſi patronus ei conſenſerat
ſiue tacite ſiue expꝛeſſe.quod per eiuſ ra
tificationem validetur.arg.nōt. ꝑ hoſt.
ī ſumma de iure patronat.§.fi.circa fin.
℣.quid ſi eccleſia.vbi dicit non intereſſe
an patronuſ a p̄ncipio cōſenſerat vł ex
poſtfacto quo ad hoc.vt ſine ꝯſenſu ſuo
oꝛdinata non valeant.tunc eniꝫ ex quo
ceſſat cauſa impediens.⁊ ſuperuenit cā
confirmanſ.licet fuerit nulla a p̄cipio
bene poteſt validari.argu.l.per fundꝫ
ff.de ſer.ruſti.predio.⁊ in.l.obſeruare.in
§.fi.ff.de offi.proconſu.⁊ nota.per Dy
⁊ alios in regula non firmatur. de reg.
iuris.in. vi. ¶ Circa hoc diſtinguebāt
iſti.aut epiſcopus contulit iure deuolu
to.aut iure ſuo oꝛdinario ⁊ originali .
¶ Primo caſu dicunt.ꝙ nunquam va
luit. ex quo re vera ad epiſcopum nōdū
erat deuoluta poteſtaſ ar.c. ex ꝑte aſtēꝛ
de foꝛo ꝯpe.cū ibi nō.per hoſt.nec ſeq̄nſ
p̄roni ratificatō.vel tacit⁹ ꝯſēſ⁹ vł expſſ⁹
validat eā.quia non fuit facta ipſo iuꝛ.

ſeu ex illa poteſtate ep̄i.ad cui⁹ vigoꝛem
requiriꝛ ꝯſenſ⁹ p̄roni . nā e p̄s deferēdo
iure deuoluto. vꝛ preſupponere p̄ronuꝫ
negligentē.⁊ priuatū ⁊ ꝑ ꝯſequēs cum
non ſit factū nomīe p̄roni non pōt ꝑ pa/
tronū ratificā.vt iure ratū.li.vi. nā ad
talē collacōnem validādā. ſeu ius cōfe
rendū noua collacōe opus eſſꝫ poſt tē/
pus p̄roni.ſm eos allegat ad h̄ qḋ nō.
Io.mō.ī.c.ſtatutū.de p̄bē.li.vi. cū enim
diſpoſicō epi ſe habeat h̄ caſu. vt aucto
ritas opoꝛtet ꝙ iteruenīat debito tēꝑe.
quia ea que ſūt auctoꝛitatis non ſuo tē
poꝛe facta non valēt. q̄a auctoꝛitas dēt
ſemper interuenire ī ipſo facto tempoꝛe
quo ipſe act⁹ poteſt ⁊ debet fieri. Scḋo
caſu quando ep̄s contulit ſuo iuꝛ oꝛdi
nario ⁊ originali cōualidaꝛ ex ſubſeq̄n
ti conſenſu patroni expꝛeſſo . vel tacito.
vtputa non contradicendo īfra temp⁹
a iure ſibi prefixuꝫ mouetur. q hoc ca
ſu videtur ep̄s indubio diſponere iure
ſuo.⁊ ſub tacita condicōne ſi ſibi placu
erit.⁊ ſic debemus interpꝛetari . ne aliꝛ
interpꝛetando.videatur ītiliter diſpo/
nere quaſi eligere viam ad impugnan
dam ſuam diſpoſicōnem. qḋ non eſt in
dubio preſumēdum.ar.l.iij.ff.de mili.te
ſta.facit quod nota.ī ſimili in.c. ea noſ/
citur de his que fi.a prela.vbi preſumi
tur.ꝙ prelatus actū ſeu preſentacioneꝫ
fecerit de capituli ſui conſenſu . vt ſic a/
ctus teneat.⁊ per conſequens dicta col
latio facta.poteſt per ipſū patronū rati
ficari.ea enim que circa beneficij diſpo/
ſitōnem debent interuenire ex parte pa
troni.potius ſe habēt iuꝛ conſēſ⁹ quam
auctoꝛitatis. ea enim que ſunt cōſēſus
poſſunt īteruenire ex poſtfacto . ſed ſec⁹
in his que ſunt auctoꝛitatis. iuxta nō.
per Innoc̄. in.c.i.de re.eccle.non aliena
⁊ ibi per Io.an.in.c.cum conſuetudiniſ
de conſuet . ⁊ dixi plene in precedēti du
bio.vnde poteſt patronus poſtea cōſen
ciēdo tacite vel expꝛeſſe validare colla/
tionē epiſcopi ad hoc quod in ſimil ī nō
ī.c.cum nos.de his que fiunt a prelatī.
⁊ in.c.cum in eccleſijs.de prebenḋ.li.vi.
de iure pat. c.cura.⁊ c.ſuggeſtū. hoc in
effectu ſentiunt domini de rota deciſi.ꝑ
alle.qui ad hec dubia nullā dcā.aucto
ritatē contra eoꝝ moꝛē.⁊ ſtilū introdu
xerunt foꝛtaſſe. vt arbitroꝛ nullam pro

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tũc habẽtes. ¶ Sed ad p̄mũ dubiũ ꝙ
collatõ p̄rono nõ vocato ſit nulla. alle
go p̄mo Jo. an. in. c. i. de offi. vica. vbi ex
p̄ſſe tenet ꝙ ꝑ talẽ collatõnem nullũ iuſ
trãſferẽ in prouiſũ. idõ etiaꝫ corã vicario
epi põt peti per p̄ronũ vt declaret nullũ
ius ibi ꝯpetere ſm eũ idẽ voluerũt idẽ
Hoſt. ⁊ Jo. an. in. c. ex iſinuatõe. de iure
pa. ⁊ videt ibi tex. ſm vnũ intellectũ.
Item apertius voluit Fre. de ſenis in
tractatu permutacõnis. cxxx. vbi nõ. di
xit ꝙ licet permutatõ beneficõꝝ facta
ꝑ epm nõ vocatis his q̄ hñt preſẽtacõꝫ
vel electõnem valet. licꝫ veniat retractã
da illis contemptis poſtmoduꝫ contra
dicentibus. collatõ tñ facta patrono cõ
tempto eſt ipo iure nulla ſm eũ ꝑ dictũ
c. decernimuſ. xvi. q. vij. Diuerſitatis rõ
nem aſſignat quia permutandi auctori
tas principaliter pertinet ad epiſcopuꝫ
vt in. c. queſitum. de re. permu. ſꝫ collatõ
nõ ſic hoc idẽ ſentit Inno. in. c. cũ bertol
dus. de re iudi. in glo. in verbo memora
to in. ꝟ. vel potes dicere. ¶ Circa zm p̄/
ſuppoſita nullitate an ꝯualeſcat patro/
ni taciturnitate Hoſt. ⁊ Jo. an. in ſimili
bus terminis videntur ſentiꝛ quod ſic
in. c. ij. de his que fiunt a pre. dicũt eniꝫ
ꝙ ſi contempti in collatõe vel electione
tacẽt infra tempus ei prefixuꝫ ad eligẽ
dum vel conferenduꝫ videtur tacite ele
ctõni vel collatõni conſẽtire arg. de con
ceſſ. p̄bẽ. quia diuerſitatem. ⁊ in. c. ex ore
de his que fiunt a ma. par. ca. idem ſm
Jo. an. ſi fuit edictum propoſitum. ⁊ ne
mo infra tempus ꝯparuit ad ꝯtra dicẽ
dum. vt in. c. ſi. de elect. li. vi. ſaluo quod
nõ. in. c. ſi. qui ma. accu. poſſ. Aliorꝫ iu
dicijs ſic enarratis ſubijciaꝫ breuiſſime
quod mihi videtur. ⁊ in p̄mo dubio an
patrono nõ vocato. collatõ ꝑ epm infra
temp⁹ patrono aſſixa attẽptata valeat
ampliando terminos queſtõnis dicerẽ
ſic ꝙ ſi epus contulit ipſi patrono tunc.
vel ex poſtfacto conſentiente hoc cõiter
tenent doct. in. c. per veſtras. de iure. pa
non eniꝫ poteſt dici ſine conſenſu p̄roni
ex quo ꝯſenſit licꝫ ex poſtfacto vt proba
tur in. c. ſi vero. de iu. pa. nõ. Jo. an. in. d
c. ꝑ veſtras. ⁊ regulariẽ hoc tenet Bar.
in. d. l. ſi quis mihi bona. de adq̄. hered.
⁊ Inno. in. c. i. de reb. eccle. non aliená. li.
vi. ⁊. ꝫ. latius dixi. Aut collatio fuit fa
cta alteri q̄ȝ p̄rono ⁊ tũc aut p̄ron⁹ erat
p̄ñs ⁊ põt ꝓbabiliẽ dubitari an tacitur
nitas hoc cãu debeat haberi pro ꝯſẽſu
q̄ in actu p̄iudiciali habeẽ regulariẽ ꝓ
ꝯtradictõe. vt in. l. filiuſfa. ſ. inuitus. ff.
de ꝓcu. nõ. Inno. i. c. i. geneſi de elec. ⁊ gl
i regu. q̄ tacet. de reg. iu. li. vi. ad idẽ. c. il
lud. in ſi. de iu. pa. vbi dicitur irritandã
fore collatõnem factã ſine preſentacõne
patronoꝝ. Contrariũ credo poſſe attẽ
ptari quia hoc cãu nullum p̄iudiciuꝫ ſi
et p̄rono. cũ ius ſuũ patronatus rema
neat illeſum per collatõnem clericis ec
cleſie vacantis ⁊ ſic tractatur de ꝯcupiſ
cibili. ⁊ per ꝯſequẽs debꝫ haberi p̄ron⁹
ꝓ ꝯſentiente. l. qui patitur. ff. mandati.
nõ. Inno. in. d. c. in geneſi. nã ſi collatio
ibi diſplicuiſſꝫ non habebat niſi contra
dicere. Et hoc indubitãter eſſet verꝝ ſi ex
parte p̄roni tunc. vł poſtea interueniſſꝫ
aliq̄s actus poſitiuus approbatõis col
latõnis ar. optimũ in. c. ex ore. de his q̄
fi. a ma. par. capi. facẽ etiam ad p̄dicta. c.
decernimus. ſalſ. niſi decernatur colla
tõ nulla q̄ñ ſpretis patronis eps eccle
ſiam ꝯtulit. ſꝫ in cãu noſtro data p̄rono
ruꝫ preſencia non poſſũt dicere ꝙ fuerẽ
ſpreti. quinimo propẽ vinculuꝫ caritat.
⁊ filiacionis ſpiritualẽ q̄ eſt inter epm et
ſuoſ dioceſanos videnẽ patroni ex quo
nõ cõtradixerũt epo ꝯſentiũt ꝑ tex. nõ. i
l. ſi ſeruus ꝯmunis. de dona. inter vi. et
vxor. aut patronus erat abſens ⁊ ſbdi
ſtingue Aut enim ꝯtulit epus iure deuo
luto ⁊ non tenet collatõ ex q̄ in veritate
p̄ronus nõdũ erat priuat⁹ ꝑ. c. ex pte aſ
tenſis. de ꝯceſſ. prebẽ. cum ibi nota. vbi
patet ꝙ collatio facta eo iure. quo fieri
non poterat non tenet licet alio iure fie
ri non potuiſſet facit quod in ſimili nõ.
Bar. in. l. ſi is ad quem. ff. de adq̄. here.
Aut contulit iuꝛ ſuo ordinario. etſi po
ſuit ſpem expreſſe in patrono ⁊ tunc pa
trono conſenciẽte valebit collatõ vt ex
tunc ar. regule ratihabitionem. de reg.
iuris. lib. vi. Si autem contrarit puto
quando ſimpliciter cõtulit patrono ab
ſente ⁊ demum infra tempus preſenta/
tionis contradicente moueoꝛ principa/
liter per. c. decernimus. xvi. q. vi. vbi ex
preſſe per verba preſentis temporis di/
citur ꝙ talis collatio eſt irrita et ea non
mandata aliter caſſari ſubijciẽ. vt ali⁹

ad vēcundiam epiſcopi ordinetur ⁊ iſti
tuat quem ipſe patron⁹ ꝯdignū elegit
ergo oportet dicere ꝙ.c.illud de iur̄ pa.
vbi dicitur.ꝙ ē irritanda dēt exponi .i.
irrita nunciāda.vel poteſt ſtare proprie
ꝗ debet referri ad effectū ſicut reuocet ſi
cut de facto ꝓceſſit ꝓ hac expoſicōne vi
de in ſimili.c.accedēs.el.i.vt lite non cō
in.ꝟ.caſſamus.nā lex poſterior dꝫ refer
ri ad priorē.vt in.l.ꝗ etſi poſteriores.ff.
de legib⁹.⁊ per eā dēt diſtigui ⁊ limitari
⁊ facit quod ibi nō. Bar. ⁊ pleni⁹ in ex
trauagan.ad reprimendam ī verbo nō
obſtantibus. Huic intellectui ſatis cō/
cor.c.cum bertoldus.de re iudi.inducē
do.vt ſup̄ inducti. Preterea ꝗ idē ꝓbat
⁊ alia racōe vbicunqꝫ collatio pertinet
ad aliquē cum conſilio alterius. nō va
let ipſo iure collatō conſilio non requiſi
to.vt patet in.c.nouit.de his que fiunt
a prela.in fi.iuncta glo.fi. facit.c.cuꝫ in
cūctis.de elect.⁊.c.cum olim.de arbi.⁊.c
vnicū loquunt in epiſcopo ꝗ hēt cōfer/
re cū cōſilio capituli ſui.ergo multo for
tius dicendum ī cāu nr̄o. vt nō valeat
ipſo iure collatio attentata ꝑ epm̄ vel
aliū prelatū patrono non vocato ⁊ po/
ſtea contradicēte cū ꝓroni ſit habendū
non modo cōſilium.ꝗ requiritur vt ipe
tanqꝫ cā mouēs ⁊ primaria dēat ꝓſētaē
inſtituendū per epm̄.vt ī iurib⁹ vulgari
bus.ſ.allegatis. ¶ Itē ⁊ tercio hec col
latio reperit attēptata a nō habēte po/
teſtatem cū hodie ad epm̄ ſpectet iſtitu/
tō que ſit ad ꝓroni poteſtatē.non aūt li
bera collatio.vt.ſ.dixi.factū a non hñ/
te poteſtatē ē ipſo iure nullū. qꝛ pro nō
dato habet quod ab illo dat ꝛc .i.q.vij.
diabertū.⁊.c.qꝺ autē. de iure patro.
Si aūt ꝓronus infra temp⁹ preſentacō
nis cōſētiret.tūc puto ꝙ collacio valēt
vt ex tunc.non aūt vt ex nūc moueor qꝛ
ad plenū ius ꝯferendū vel trāſferendū
in clericum reqrit factū patroni ⁊ epi ⁊
ambo veniunt tanqꝫ principales . ⁊ hñ
tes participium in illo iure transferen
do licet epꝯ habeat ius pinguius.vt in
c.dilectuſ.de prebē.vbi ſingularit ꝓbat
ꝙ etiam ꝓronus hēt in preſentacōne a
liquid iuris ergo factū ab illo valet ra
tione iuris ſui tantū . ſed quia non hēt
ius itegrū per ſe ꝯualidat eo tēpore ꝗ
patronus aſſerit.⁊ non prius ⁊ optime

probatur in ſimili in.l.per fundum.ff.ꝺ
ſer.ruſti.predi. vbi patet ꝙ ſi vn⁹ ex plu
rib⁹ habētib⁹ fundū cōem conſtituit ſer
uitutē in fūdo.licet valeat quo ad ſe.vt
ipſe contrauenire nō poſſit cum non aū
acqritur ſeruitus donatario. ꝗ alij cō
ſenſerit ⁊ nouiſſima conceſſiōe conceſſi
ones precedentes cōfirmāt. Aut ꝓron⁹
nec cōſenſit nec ꝯtradixit infra tempus
ad preſentandꝫ iur̄ ſibi ꝓſixū. ⁊ ſic per
negligentiā eſt priuatus iure ſuo ꝗ cāu
procedit 2m dubiū meū. ⁊ puto ꝙ colla
tio epi facta prius īmediate conualidet
abſqꝫ alia collacōe ī futuꝝ fiēda . quia
ipe epꝯ non poteſt contrauenire argu .
d.l.per fundū,et.c.veniens de filijs pre
⁊.c.diuerſis fallacijs. de clericis coniu
ga.⁊.c.ſi tibi abſente.de prebend. li.vi .
vnde patronus negligens habebitur
pro conſentiente.ex quo non contradixē
nec alium preſentauit.vt in dicta.l.ſi ſer
uus communis.aut iuſ ſuū eſt per neg
ligentiam ꝯfuſum in ſuperiorē. qui ha
bēt ius iſtituendi iuxta nō.glo.in clem̄
i.de ſepul.⁊ etiā epuſ qui cū ſit collator
non poteſt contradicere . et obuiare .et
tenetur illā habere ratam .preſertim in
caſu noſtro in quo conferens benefici
um quod conferre tenet aliud conferre
non poteſt.vt in.c.inter cetera.de ꝓben.
ad idem bene facit quod in ſimili habe
tur i.l.exceptōe.de euictio.⁊.l.cum a ma
tre. C.de rei ven.in quibus iuribus ha
betur ꝙ is qui tenetur ex perſona ſua ñ
pōt cōtrauenire ex ꝓpria. Preterea a pa
trono negligente ceſſat cauſa impediēſ
⁊ ſuperuenit cauſa confirmans merito
debꝫ nunc irreuocabiliter conualidari
argu.eorum que nōn.in regula non fir
matur.de regu.iuris.li.vi.⁊ per hoc pa
tet reſponſio ad omnia contraria ſupra
allegata preterqꝫ ad ſecundum.ad hoc
reſpondetur.quod procedit cum māda
tur ſimpliciter aliquid fieri habēti aꝉs
poteſtatem. ſed in caſu noſtro non ſolū
mandatur epō vt conferat ad ꝓntacōeꝫ
patroni.ſed ipſa poteſtaſ fuit auctorita
te iuris in patronū tranſfuſa et per con
ſequēs illud ius ꝓroni qꝺ includebat ī
iure epiſcopi.ſcilicet in libera collacōne
fuit ab eo abdicatum. vt de iure patro
quaſi per totum merito factum ſolius
epiſcopi non debet tenere pro ſe tantuꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

arg.c.ſi capitulo.ꝛ.c.ſi ſoli.de ꝯceſ.ꝓben
in.vi. ¶ Contra tercium ꝓcedā magis
ſuccincte.tum ꝓpter ꝓlixitatem euitādā
tum quia videtur mihi habere tātā fa/
cultatem ſicut ꝓcedēs. Et ꝑmo adducā
tria argumenta ad ꝑtem negatiuam
Scdo totidem ad ꝑtem affirmatiuam.
Tertio ſolucōnem aggrediar Videt
nanqꝫ primo ꝙ ꝯtractus init⁹ intra Au
geriuꝫ ꝛ baſilicam nicoſtrati nō fuit oī
no licitus per tex.expreſſuꝫ in.l.iubem⁹
nullus.§.ſane.C.de ſacroſanct.eccle.ibi
expſſe cauet.ꝙ ad hoc vt alicuius eccleſie
vſuſfructus alicui ad vitā ſuam vel ad
minus tps ꝯcedat oportet ꝙ is cui fit
ꝯceſſio ꝓmittat dare eidem eccleſie poſt
mortem ſuam aliam poſſeſſionē de ſuo
ꝓprio quo ad dominiū et vſufructū eq̄/
ualentē ꝛ eiuſdē reddit⁹ cuius ē illa. q̄
vſufructuanda ſibi ꝯcedit ꝛ niſi hoc pa
ctum initū fuerit nō valet qd inter eos
agitur. Ideoqꝫ eccleſie poſſeſſio remanꝫ
in iur̄ ꝛ dominio eccleſie ſicut prius ita
qꝫ ſm quoſdam etiam poſſeſſio facti nō
trāſfertur ꝑ tradicōnem illo pacto non
ꝓcedēte.vt ſētit Bar.in.l.i.§.ſi vir.ff.de
adq̄.poſſ.ꝛ hodie per ius autenticoꝛuꝫ
videtur aucta ꝛ melioꝛata ꝯdicō eccſie i
hoc qꝛ vbi olim ſufficiebat ꝓmittere re
linquere ſuā poſſeſſionem poſt mortem
hodie nō tenet mox quo ad dominium
remanente apud eum vſufructu tpe vi
te ſue.vt ꝓbat in auc̄.de non alie.§.ſi q̄ſ
autem voluerit.ſꝫ in cāu noſtro dict⁹ au
gerius hoc non ſeruauit.ſꝫ ſolum dedit
pecuniam. ergo talis contractus non ē
licitus cum expſſe ſit a lege dānat⁹. Et
certum eſt.ꝙ lex pōt ex cauſa impedire
validitatem ꝯtractus.vt.l.cum.lex.ff.de
fideiuſſo.fac regula q̄ contra ius fiunt
de reg.iu.li.vi.ꝛ.x.diſt.vides. ¶ Scdo
contra dictū contractum adduco tex.nō
in.c.quicunqꝫ.xiiij.q.iiij.vbi dicitur qd
ſi emitur vt cari⁹ vendatur eſt turpe lu
crum.ad idem.c.eiiciēs.lxxxviij.diſti. ſꝫ
augerius recepit iſtud prediū ꝓpter lu
crum vt plus inde recipiat q̄ꝫ fuerit pa/
ctū ꝛ q̄ꝫ dedit ergo talis contractus nō
eſt vndiqꝫ licitus. ¶ Tertio videt ꝙ tal
contractus ſit vſurari⁹ qꝛ ſola ſpes ha/
bendi aliq̄d vltra ſortē ꝯſtituit hominē
vſurariū.vt in.c.ꝯſuluit.de vſuris.nō.
glo.xiiij.q.iiij.i ſumma. ꝙ iſte augerius

ſcdu⁹ fuit hac ſpe putauit enim tantuꝫ
ſe poſſe viuere vt plus recipiat q̄ꝫ dedit.
ergo ꝛc. Nec obſtat ſi dicat ꝙ ex hac i
tentōe nō apparet. qꝛ cū nemo faciat ta
lem ꝯtractum n̄ propter lucruꝫ ſatis ꝑt
a cōiter accidētib⁹ argui.vt i.c.i.ſ̄.alle.
ꝛ qd ibi nō.de cleri.nō reſi. ¶ In cōtra
rium ad partem affirmatiuam.ꝙ talis
contractus ſit licit⁹ ꝑmo ꝓbat ꝑ.c.ꝓca
rie.x.q.ij.vbi patet.ꝙ de iure canonico
pōt de bonis eccleſie fieri ꝯceſſiones ꝓ
carie gratioſe ꝛ in beneficiū vt ſi donā
ti rem ſuam eccleſie in ꝓprietatem poſſit
eccleſia concedere duplum de bonis ſu
is poſſidendis vſufructuandis toto tē
poꝛe vite ſue.ſi ergo hanc munificētiaꝫ
pōt facere eccleſia de bonis ſuis mlto
fortius ꝛ redditus alicuius poſſeſſiōis
longe enī plus recipiat is q̄ recipit du/
plum retēto vſufructu rei ſue quā vale
bat res ſua tempoꝛe mortis ſige enī ꝙ
res ſua valebat mille ꝛ ab eccleſia rece
pit bona valentia duo milia ſatiſ conti
gens ē.ꝙ de bonis eccleſie recipiat quo
libet āno ducēta.ꝛ ſic ſi veniret lōgo tē
poꝛe recipiet pl⁹ q̄ꝫ valeret poſſeſſio ſua ꝛ
idē poſſꝫ ꝯtigere habito reſpectu ad ius
ciuile ſcꝫ.ad.l.iubemus C.de ſacroſan.
eccle.nā licet ab eccleſia recipiat poſſeſſi
ōnem eiuſdem valoꝛis c⁹ eſt ſua quā ꝓ
mittit relinq̄re eccleſie poſt mortē tamē
poterit faciliter contingere data lōgitu
die vite ſue ꝙ pluſ ꝑcipiat q̄ꝫ valeat ſua
poſſeſſio ꝛ nihilomin⁹ hꝫ ꝓmittit eccleſie
nō in fauorē eccſie.ſꝫ etiā in beneficium
illi⁹ cui ꝯceditur.vt in dicto.c.ꝓcarie.ꝛ i
d.l.iubemus.ergo forti⁹ deberet admit
ti talis contractus initus int̄ augeriū
ꝛ baſilicam nicoſtrati preſuppoſito.qd
ſpem habeat plus recipiendi quam de/
dit. ¶ Secundo ad idem induco.l.ſi ea
lege.C.de vſuris.ꝛ.l.in ciuitate.eo.tit.
vbi patet ꝙ contractus in ſe alias illici
tus vel vſurarius tolleratur racione i
certitudinis cum dubium ē.an ꝛ q̄ꝫtuꝫ
poterit participare ꝛ quantum valebit
reſolutionis tempoꝛe ita dicendum i ꝓ
poſito cum dubiū nunc ſit quanto tem
poꝛe ſit dictus augerius victurus cū
nihil hora mortis incertius.vt.l.i.ff.de
condi.ꝛ demon.ꝛ per conſequens ꝓba
biliter dubitatur an plus vel minus q̄ꝫ
debendi ſit percepturus debet cōtractuſ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

talis excuſari cū dict⁹ augeri⁹ p̄t ſe hr̄e
ad lucꝝ ⁊ ad dānū ¶ Preteā ⁊ tercō be
ne facit.c.eijciēs.pall.lxxxviij.di.vbi pꝫ.
ꝙ licite ⁊ ſine peccato q̄s locando agrū
ſuū recipit annuā pēſiōeꝫ.q2 videtur q̄
dammodo lucꝝ.quod potuiſſet percipe
toto tempe vite iſtius Augerij et fūdo
ſeu predio ꝯmutat̃.cū iſtis q̄ngētis au
reis.quos nunc in principio ꝯtract⁹ re/
cepit ab augerio.nec dēt iſte contractus
viciari cū ſe liberauit.cū ex h̄ ꝯtract⁹ dꝫ
argui magis licit⁹ q̄̄ ſi oī anno aliquid
ſolueret cum magis hoc accedat ad na
turā emptōnis. vr̄ enī vſufructum illi⁹
p̄dij emiſſe.ad hoc glo.nō.i.l.i.ff. de ſup
fi.⁊ lati⁹ ⁊ meli⁹ in.l.cotē ferro.§.q̄ mari
mos.ff.de publi.facit etiam dictuꝫ.c.eij
ciens.ſic enī q̄s licite poſſet emere aliq̄̄
materiam.vt ibi poſſꝫ ſe exercitare fdu
cēdo illam ad aliquā formaꝫ.⁊ inde lu
cꝝ cōſequi.ita iſte augeri⁹ licite poterat
dare quīgēta p vſufructu illi⁹ p̄dij toto
tempore vite ſue.⁊ ſic habet materiaꝫ ſe
exercitandi in colēdo prediū. vt inde ſe
quatur.⁊ viuere poſſit vnde poti⁹ videt̃
lucrum ꝯſequi et ſua cura et induſtria
q̄̄ ex ſubſtantia proximi. ſeu eccleſie hic
dicit tex.in.§.ſiquis a non domino iſti.
de rerum diuiſio. ꝙ poſſeſſor bone fidei
facit fructus ſuos p cultura ⁊ cura ipſi
us poſſeſſoris. ¶ Nunc ſolutiones ag/
grediens chriſti nomine inuocato.ſcien
dum eſt.ꝙ hanc queſtionem principali
ter formauit Hoſt.i ſumma.de vſuris.
⁊ idem Rai.i ſumma.⁊ ambo breuiſſiē
iudicarunt talem contractum vſurariū
eorum fundamentum fuit. quia hoīes
ſperant viuere.⁊ ſic ſperant amplius ſe
percepturos ex prouentibus poſſeſſio
num q̄̄ ſit pecunia quā dederunt.vſura
autem ſola ſpe contrahitur.vt i.c.conſu
luit.de vſuris.ſecus ſiquis dat vnā poſ
ſeſſionem.⁊ recipit aliam equiualenteꝫ
quia tunc licitus eſt contractus.vt ſup
diximus in argumentis.ſed Hoſtiē.in
ſumma eodem.§.an aliquo cāu.⁊.quid
de his qui emunt. Iſtorum opi.refert.⁊
reprobat dicens eos non bene ſenſiſſe.
quia homines ita poſſunt ſperare lucꝝ
i hoc vltimo caſu quando recipiūt vnā
poſſeſſionem.⁊ dant aliam equiualēteꝫ
poſt mortē ſicut in primo quando dant
pecuniam.⁊ ideo ſm eum eſt licit⁹ p̄m⁹

ꝯtract⁹ cum ſit emptōnis ⁊ vēdicōis. ſic
vltim⁹ p̄cariarum.niſi in fraudē fiat.nā
vtraq̄ approbat a iur in ti.de contrah.
empt.⁊ i.ti.de p̄carijs.per totū ¶ Prete
rea iſtoꝝ opi.confutat Hoſtiē.p eoꝝ di/
ctum.q2 ipſi dixerūt.ꝙ cōtract⁹ vſurari⁹
nō hēt locū.n̄ in mutuo.⁊ i cāu nr̄o cer
tum eſt mutuū nō ꝯtrahi.q̄re concludit
Hoſtien.contractū iſtū ratōne icertitu/
dinis excuſari.ar.l.i.C.de pac.⁊.l.i.ff.d
condi.⁊ demō.meli⁹ facit.l.ea lege.C.d
vſuris.hanc opi.Hoſtien.ſecut⁹ fuit.ar
chi.i.c.q̄dq̄̄ prealleg.xiiij.q.iiij.ſētiet Jo.
de lig.i cle.vna.de vſuris.hec ſūt que i
iſta materia repio. ¶ Mihi auteꝫ placet
hec opi.Hoſtiē.vt talis contractus lici
tus ſit etiam in rebus eccleſiaſticis. q̄a
videtur quedam emptio vſufructus ad
vitaꝫ recipi tis.⁊ allego pro hoc caſū
iudicio meo apertum.⁊ rotundum.i cle
men.i.de rebus eccl.non alie.vbi ex p̄ſſe
dicitur.ꝙ exigente neceſſitate.vel vtili/
tate eccleſie poteſt prelatus etiam religi
oſus.non ſeruata ſolennitate debita iu
ra redditus.⁊ poſſeſſiōes eccleſie.ad vi
tam eius.ſeu ad aliud certum temp⁹ pe
cunia ide recepta cōcedere.⁊ ſubijcitur
poſtea in fine illi⁹ tex.ꝙ prelatus.ſeu re
ctor eccleſie.poteſt ſolus alias ſolēnita
te non ſeruata.locaciones. ſeu redditu
um.⁊ fructuum vendiciones ad tēpus
non modicum facere. vnde nō video ex
quo capite talis ꝯtractus emptōis.⁊ vē
dicōnis vſuffruct⁹ ſit inualid⁹.vt i.d.cle.
i.fundo pricipio cum ſi. Et quia textus
ibi reſpectu fructuum ponit locationes
et vēditiones. vt diuerſa.dico ꝙ prop̄e
locatō eſt.quando pro fructibus annu
atim ſoluitur penſio. licet ſit facta loca/
tō ad magnum tempus.ad hoc.l.q̄ro.§.
iter locatorem.ff.locati.et in.c.propter.
ſterilitatem eo.ti. ¶ Hic dicit Accurſi.
in.l.penulti.§.iſtituto.ff.de leg.ij. quod
locatō poteſt fieri ad mille annos.ven/
dicio fructuum proprie eſt quandocūq̄
precium ſtatuitur pro toto tempore. de
quo per Bart.in dicta.l.cotem ferro.ff.
de publi.in.§.qui maximos.vbi hoc in
ter cetera volui. ¶ Hinc dicit gloſa ſin
gularis in.l.i.ff.de ſuperfic. quod preci
um eſt mercedis quantitas.et facit diſ
cerni emptorem a conductore. quia de
bet intelligi ſecundum predicta per tex.

diẽte cle.i.ptẽ qz non ſolũ fructuũ poſſeſ
ſione põt fieri vendicõ cũ bona ↄſciẽcia
ſꝫ etiã n redditus iuriũ puta gabellaꝝ
vt alteriꝰ pñt vẽdi .qd etiã ſatis voluit
Bar.i dicto.ꝭ. ꝗ maximos ¶ Fateoꝛ tñ
ꝙ ſi eccleſia eẽt decepta i precio ꝙ poſſit
petere reſtitutõnem in itegrũ ratione le
ſionis propter.c.i.de i inte.reſtitu.in.vi.
vbi patet ꝙ gñaliter adũſus quẽlibꝫ cõ
tractum poteſt eccleſia petere reſtitutio
nem i integrum ſi i eo ſenſit ſe leſam. et
ſpecialiter reſpectu locatõis.pbaẽ eo.ti.
c.i.in ãtiqꝫ.ꝛ reſpectu ifeudatõnis.vt i
c.penul.de re.eccl.non alie. Et ad predi
cta facit quod nõ. Jo.an.in.c.fi.de eccl.
edifi.ꝛ dicit ꝙ etiã his platus ꝗ iudicit
non alienare poteſt vendere fructus ad
certum tempus quod tamen ſatis pba
tur in dicta cle.i. ¶ Scdo hoc idẽ vide
tur pꝛobari in dicto.c.i.de reb.eccle.non
alie.vbi patet ꝙ pecunia recepta poteſt
eccleſia dare in feudũ et licet licitus ſit
contractus licet eccleſia poſſet petere re
ſtitutionem in itegrum ſi ex tali ↄtractu
enoꝛme diſpendiuꝫ icurriſſet ꝓ infeuda
tionem autẽ proprietas remanet apud
dominum. Uſufructus autẽ illius rei
tranſit in accipientẽ.vt in.c.vnico. Ex ꝗ
bus cau.feu.amit.collatio.x. Sicut er/
go licite põt fieri talis contractus ifeu
datõis.ita et foꝛtius ẽptõis vſufruct.
cum pinguius ius tranſit in accipiẽteꝫ
ex infeudacõne ꝙꝫ ex fructuum emptõe
quia hoc vltimo caſu trãſit poſſeſſio na
turalis.vt.l.naturaliter.ff.de adq.poſſ.
et expirat ius iſtius per moꝛtem.vt l.c.
fi.de pigno.ꝛ in.c.fi.de vſufruct.ſꝫ in pri
oꝛi caſu feudum tranſit in heredem ac/
cipientis maſculum vel feminã. ¶ Itẽ
tranſit vtile dominium ipſius.vt nõ.gl
ꝛ latius ꝛ clarius Bal.in.c.i.de capi.
coꝛra.ꝛ nõ.in.c.ſi diligenti.de pſcriptio.
ꝛ in.c.nup.de do.poſt diuoꝛ.reſti.ꝛ glo.
in.c.cum Bertoldus.de ſentẽ.ꝛ re iud.
¶ Tertio pꝛobatur tali ratione ſicẽ eccle
ſia poteſt vendere exigente neceſſitate
vtilitate vel pietate bona ipſius quo ad
directum vel vtile dominium.vt nõ.per
glo.xij.q.ij.in ſumma. ita ꝛ foꝛtius dẽt
ex eiſdeꝫ cauſis poſſe vẽdere bona quo
ad vtile dominium.vel quo ad vſufru
ctum ꝛ minus leditur etiaꝫ hoc vltimo
cãu ꝙꝫ in precedenti. ¶ Item ſicut vſus

non ↄmittitur ex vẽditõe ꝓprietatis ita
nec ex vẽditõe vſufructꝰ. vſura eñ nõ cõ
mittitur niſi i ↄtractu mutui veri vel ſi
cti iuxta nõ.in.c.i ciuitate de vſuris. Et
plene per glo.nõ.xiiij.q.iiij. i ſumma. et
pleniſſime ꝑ Jo.an.in regula peccatuꝫ
de reg.iur.in.vi.in mercurialibꝰ. ꝛ dicã
ſpecialius infra in ſequenti dubio.
¶ Sed ↄtractus de quo nunc querit non
põt dici ꝙ ſit veri vel ficti mutui cũ nõ
poteſt aliquo caſu ipediri nec augeriuſ
expectat duas retribuciones ſicut expe
ctat vſurarius. ſꝫ ſolum conſequit vſũ
fructum toto tempoꝛe vite ſue.ergo taẽ
ↄtractus ex nulla pte poteſt dici vſura
rius vel aliter ẽ ſua foꝛma illicite talem
ↄtractum permittere indeſinent laicis.
dũmodo fraudem ꝛ dolum euitent. ſed
clericis non puto licere niſi cauſa neceſ
ſitatis moueoꝛ ꝑ tex.nõ.i.c.ꝑuenit.lxvi
di.vbi dicit ꝙ cã lucri non licet clericis
vel monachis ↄducere alienas poſſeſſi
ones. Ad idem.c.foꝛnicari.lxvi.diſ.vbi
dicitur ꝙ ante clericatũ lꝫ negotiari po
ſtea non ꝛ preſertim debent clerici a põi
cto ↄtractu abſtinere propter opinioneꝫ
illoꝛum euitandam qui dixerũt eum eẽ
feneraticium debent enim abſtinere ab
omni ſperantia ꝛ non ſolum a malo re
ipſa.ſꝫ eo quod eſt malũ in opinione de
vita ꝛ honeſta.clerico.cum ab omni.ꝛ i
c.terula.xi.q.iij.ꝛ hec pro ſolutione que
ſiti ſufficiant. ¶ Uenio nũc ad contra
ria ſupꝫ allegata pro pte negatia ¶ Et
pmo ad primũ reſpondeo ꝙ.l.iubemus
dẽt intelligi qñ quis vellet habere vſu
fructum alicuiꝰ rei eccleſiaſtice nõ dato
ↄpetenti pcio ſꝫ vellet habere gratis vl
ad qd modicuꝫ reliquat de ſuo tpe moꝛ
tis vel cũ neceſſitas vel vtilitas eccle
non expoſtulat talem contractum ꝛ idẽ
dicendum ad autent.de non alie.alias
autent ſecus.vt in dicta cle.i.de rebus
eccleſie non alienan. cum alijs iuribus
ſupra allegatis et facit autent hoc ius
poꝛrectum.C.de ſacroſanctis.eccleſi.ca
nonizata.x.q.ij. ¶ Ad ſecundum con
trarium de.c.quicunque.xiiij.q.iiij. di/
co quod procedit quando quis emit rẽ
integram.vt alij pro maioꝛi precio ven/
dant taliſ enim contractus licet non ſit
feneraticius tamen non conuenit criſti
ano.cum habeat in mente lucrãdi ſine

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

aliqua induſtria cū ſola iactura proximi de quo eſt bon.tex.in dicto .c.eijciēs.cū c.ſequenti.lxvi.diſt.ꝛ dicendū.vt nota. Inno.in cle.i.ne cleri.vel mona.ꝫ i cāu noſtro ꝫ nō ꝯtigit.nō ei emit vſūfructū vt alteri ipſū ꝓ ꝑcio cariori vēdat.ꝫ vt annuatī ꝑcipiat fructꝰ. Itē i cultura et cura ſe exercet.vt cū ex predio ꝑcipiant fructus induſtriales.vt i.ꝟ.ſiqs.a nō do mino inſti.de rex diui. ¶ Ad tertiū cō/ trariū dico.ꝙ ſola mēſ fac̄ hominē vſu rariū.qn̄ qs alias nō eēt mutuaturus eo dūtaxat ꝓpoſito mutuat.ut plꝰ forte recipiat. vn̄ ſi ex hac itēcōe deprauata aliqd ꝯſequit vltra ſortē tenet ad reſti/ tucionē.vt i.c.ꝯſuluit.de vſur.qđ quaꝫ ītelligūt.vt ibi nō.qn̄ praua ſua mēs i/ noteſcit debitori.ita ꝙ licet dederit ſine omni peccato.tn̄ nō ſpōte dedit.ꝫ vt ſa tiſfaciat menti creditoris.iſte enī credi tor fec̄ ꝯtra oē̄m zelum iuſticie.q̄ cauet mutuū dātes.nihil inde ſperātes.vt in d.c.ꝯſuluit.loq̄tur ergo ille tex.in ꝯtra/ ctu mutui merito iudicat taliſ creditor vſurariꝰ mētal.qꝛ ſperat duas retribu cōnes.ſcꝫ ſortē quā mutuauit. ꝛ aliqd vltra.ꝫ in cāu nr̄o nō loquimur i credi tore.cū iſte augerius nō mutuauit.ſed potiꝰ emit vſūfructum illiꝰ ꝑdij tp̄e vite ſue.nec ſpeat duas retribucōes.ꝫ vnā duntaxat.qn̄imo qđ plꝰē pōt ſe hr̄e ad dāna.ꝛ ad lucꝛ cū pōt eodē āno mori. ꝛ ſic extīcto vſufructu prediū illud ꝑdit ad eccleſiā que habebit ꝑdiū ꝛ pecūiaꝫ vnde racōne īcertitudis toleratur tal̄ ꝯtractus.vt ſupra dixi.ꝛ debet excuſāi licet habuit ꝓpoſitū lucrādi.qn̄iaꝫ ſatl. eſt ꝙ exponat ſe pēiculo.nā ꝛ qlibꝫ mer cator hēt ꝓpoſitū lucrādi.nec ex ꝫ dam natur.exquo īpēdit operas ſuas. ꝛ po nit ſe periculo.vt i.d.c.eijciēs.ꝛ i.c.ſeqn ti.ꝛ per Inno.in d.c.i.ne clerici vel mō. ſed vſurarius eſt certus de ſorte ſua.et expectat vt dixi duaſ retribucōnes.nec ſe exercet in hoc lucro.ꝫ illud vult cōſe qui rōne pecūie dūtaxat.cū tamē alias non ſit acta.niſi ad emendū.vt dicit tex tus in d.c.eijciens. ꝛ plenius per Joh. an.in dicta regula.peccatuꝫ.et per hoc remanet tercium dubium declaratum.

¶ Ad quartum ꝛ vltimum dicam tria Primum ad partem negatiuā Scdꝫ ad partem affirmatiuam.poſtea ſolucō nē aggrediar.ꝛ ꝙ dictꝰ Plauciꝰn̄ poſſit cum bona conſcientia dicta quiquagi/ ta ab orphanotropho recipere ꝓbatur primo ſic. ¶ Contractus iudicat illicitus ꝛ vſurarius non ſolum cum ex ſui for ma apparet vſurarius.ſed etiaꝫ cum ex contractus ſubſtancia vſuraria ꝑuitaſ reſultat ꝛ probatur.in.c.in ciuitate.ꝟ.i. de vſuris.nam ꝛ ibi legitur et notatur ꝙ non licet ſine prauitate vendere rem plus q̄ꝫ valet. quia precij ſolucō ad cer tum tempus differtur.vel circa rem vi liori precō q̄ꝫ in preſenti valeat.quia rei traditio differtur. et cum talis contra/ ctus ex ſui forma non appareat fenera ticius.cum hic non interueniat mutuū ſed fuit pura venditio.nec licet repetet pecuniam traditam ſicut contigit i mu tuo.ſed quia i effectu reſultat vſuraria prauitas.quia vt ibi dicunt docto. ius fingit pecuniam fore reſultatam in pre ſenti pro competenti precio. ꝛ quod vē ditor talem pecuniam mutuat emptori vt ab eo recipiat illud plus quod ꝓmi ſit vltra cōmunem extiacioneꝫ.racione temporis ad quod eſt precij ſolutio col lata. Ita dicendum in propoſito. Licet iſte contractus initus inter Plauciuꝫ ꝛ Orphanotrophum ex ſui forma appa reat feneraticius.quia nō īteruenit ſtri cte mutuum cum non poſſint dicta qui quaginta amplius repeti ab Orphano tropho tamen in effectu reſultat vſura ria prauitas cum videatur quoddam mutuum toto tempore vite Plaucij du raturuꝫ.et quolibet āno pro capitali re cipiet iſte Plaucius decem pro cētena/ rio ꝛ quanq̄ꝫ non poſſet amplius repe ti capitale. tamen infra breue tēpus re cipiet capitale. ꝛ quanq̄ꝫ inde recipiet erit ſibi in effectu vſura pro illo capita li quod tenuit apud Orphanotrophuꝫ ꝑ decennium. ¶ Ad conſiderādum enī contractum maxime vbi initus ē.aliaſ propter iuris prouiſionem debemus i ſpicere effectum magis q̄ꝫ verba. vt in c.ad noſtram.de emptio.ꝛ vendition.ꝛ in.c.illo nos.de pignori.facit.c.ea que. de ſimoni.ꝛ.l.ſi vno.ff.locati. et regula ſi.de regulis iuris.li.vi.ꝛ.l. non dubiū C.de legibus. vb patet ꝙ is cōmittit i legem. qui ſeruans verba venit cōtra legis voluntatem ꝛ mentem ergo dictꝰ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

contractus nõ eſt licitus. ¶ Scḋo ꝓbat per identitatem ratõnis nam contractꝰ vſurarius videtur propterea ꝓhibitus Primo ꝙ pecunia generat pecuniam ē ꝯtra naturam cum pecunia non ſit .niſi ad emendum facta Scḋo quia tempus eſt a deo datum ⁊ ratione dilatate ſolutionis petitur lucrum vltra capitale. Tercio qꝛ ſperat duas retributõnes videlicet pecuniam ſuam ĩ nullo deterioratam ⁊ vſurã vltra id qḋ dedit. ⁊ ſic poſt tempus repetit ſuum ⁊ tollit aliud .qḋ eſt oĩno illicitum. ¶ Hec tria videnť ſbtiliter colligi ex.c.efficiẽſ.lxvi.di. ⁊ eſt originaliter Jo. Criſoſti.ſuꝑ matheũ.ꝫ hec ratõnes concurrũt in effectu in caſu noſtro.qꝛ iſte plauciꝰ dedit pecuniaꝫ vt pecuniã reciperet. ¶ Item quodaꝫ modo vendit tempus qꝛ expectat orphanotrophum ĩ ſolutõe integra per magnũ tempus conſequetur maximum lucrum qꝛ vt dixi poſt decenniuꝫ recuperato capitali recipiet annuatim qñquagita ſine aliquo onere cũ ſola iactura hoſpitalis ⁊ ſic locupletabitur cum iactura illius contra regulã locupletari.li.vi.⁊.l.nã ꝫ natura.ff.de cond.ind. 3ꝰ ⁊ vltio ꝓbať ſic. Orphanotrophus facit hunc ꝯtractum ad vtilitateꝫ ſperans ſuꝑ repentina plaucij morte et non licet qꝛ debet pius locus. ſicˉ ⁊ clericus ab huiuſmodi negociacõne abſtinere.lxvi.di.fornicaři facit.c.q̃litas.de peni.diſt.v.maxime in ſperando lucroſaꝫ alterius morťe. Aut fecit hunc ꝯtractum neceſſitatis cã ſcilicet propter illa quiquaginta habenda Idem dicerem cum iure caueatur ꝙ neceſſitate iſtante debꝫ eccleſia vẽdere bõ immobilia ſi de mobilibꝰ neq̃t ſatiſfacẽ x.q.ij.hoc ius porrectũ.nec debet iducẽ ad peccatum iuxta nõ.per Inno.i.c.ſuꝑ eo.de vſu. ¶ In contrarium ad partem affirmatiuam arguitur primo ſic.annuus redditus computatur inter immobilia.vt dicit tex.in cle.exiui.in.§. cumque annuus redditus.de verbo.ſigni. et in autenti.de nõ aliena.§.i.ꝫ vtrobiq̃ licitum ē emere bõ immobilia licꝫ ſpẽt pluſ percipere tractu temporis q̃ fuerit verꝫ preciũ.vt ꝑ totũ.ti.de ẽp.⁊ vẽditõ.maxime i.c.penul.gꝰ pari rõe licitũ fuit plaucio dare qñquagita vt recipiat ãno q̃libet quinquaginta Tum hoc nihil aliud fuit quam emere ab hoſpitali annuum redditum.quia ſi cauſa neceſſitatis vel vtilitatis licet vẽdere bona immobilia ex toto. ¶ Fortius fuit licitum ãnuum redditum in bonis hoſpitalis toto tempore vite plaucij meliꝰ ei eſt ex fructibuſ hoſpitalis annuatim ſatiſfacere.q̃ vendere pure de preſẽti bona immobilia vt innuit tex.in dicta autẽti.hoc ius porrectum.nec obſtat ſi dicatur ꝙ iſte plauciꝰ plus percipiet q̃ ſi emiſſet ex illis quingentis aliquem agrum ſeu fundum cũ non percipiat ab hoſpitali ad rõneꝫ decem pro centenario in anno.qꝛ dico plerumq̃ contingere .qꝛ ager bene cultus reddat decem pro centenario. ¶ Iteꝫ ſepe res habetur in bono foro.nec ex hoc iudicatur contractus illicituſ dũmodo fraus ex propoſito non interueniat.l.in cauſe.ff.de mino. Preterea ⁊ melius ſi iſte plaucius emiſſet fundum vel habuiſſet illum in perpetuum pro ſe et ſuis heredibus ꝫ iſta.l.recepit ſolum in vita ſua ⁊ ſic veritate inſpecta potiꝰ decipiť. ſeu ledič ipe q̃ hoſpitale. ¶ Scḋo pñcipalič ꝓbať ſic.vſura ꝯmittič in cõtractu mutui duntaxat vt nõ.xiiij.q.iij.i ſumma.⁊ plene ꝑ Jo.an.in regula peccatuꝫ in mercurialibꝰ.ꝫ in cãu nr̃o non interuenit mutuum vere nec ficte ergo nõ põt dici talis ꝯtractus feneraticiꝰ ꝓbať in.l cum quid.ff.ſi cer.peta.vbi dicič ꝙ ĩ mutuo id agi .vt id qḋ datũ fuit reddatur in eodem genere ⁊ eadem bonitate .ſed in caſu noſtro plaucius non poteſt repetere id quod dedit.imo poſſibile eſt euꝫ perdere totum capitale puta ſi poſt contractum decederet ergo ꝛc. ¶ Nec ficte apparet mutuum.quia vt dixi iſte plaucius efficaciter irreuocabiliter trãſtulit quinquaginta in hoſpitale ⁊ quãdocũ q̃ eum mori contigerit extinguič omnis obligatio. ¶ Tertio ad idem facit. quia veritate inſpecta in nullo iſte contractus communicat vſurarie prauitati.nam vſurarius eſt certuſ de ſuo capitali ⁊ ꝙ percipiet aliquid vltra.et ſic repetiturus eſt ſuum cum alieno . ꝫ plaucius iſte non ſpectat veraciter niſi vnaꝫ retributionem ſcilicet quinquagita annuatim donec vixerit nec poſt decennium petit alienũ . imo ſuum cũ ille ãnuꝰ redditus currit toto tempore vite ſue.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et poſſibile eſt ꝙ etiam quod dedit poz
de ſi ↄtigerit mori añ decenniũ. nil enĩ
ĩcertius hora mortis. vñ rõne incerti
tudis non poteſt iſte contractus ĩ aliq̃
iudicari illicitus. argum̃. l. ſi ea. l. C. de
viſur cũ ſimilib⁹ ¶ Solucõez hui⁹ q̃rti
dubij ihesu chriſti ſaluatoris pſidio de
uote prius inuocato attĩgẽs ꝑmittã q̃
per alios ſcripta reperio demũ q̃d ſenſe
rit igeniolum meũ. Inno. pncipal̃r hũc
articulum tetigit. i. c. ĩ ciuitate. de viſur. et
ꝑ quiq̃ȝ fere opiniões retulit. Prima ꝙ
ſi aliquis ꝑ certa pecũie quãtitate eme
ret aliquẽ redditũ grani vel vini. vel ẽt
aliud ſimile ꝑpetuo ſibi ⁊ ſuis hẽdib⁹
dandum a vẽditore ⁊ ſuis heredib⁹ vel
ad certũ tp̃s vite alicui⁹ q̃d licit⁹ eſt hu
iuſmodi ↄtract⁹ dũmõ reddit⁹ annu⁹ cõ
muni extiacõe nõ excedit redditũ quez
habuerũt. ſi terrã de tanta pecũia emiſ
ſet. ¶ Si autẽ excederet cõmunez extia
cõnem nõ eſt licit⁹ ↄtract⁹. ar. in. c. cõſu/
luit. de viſur. ⁊ ꝑ pmo dicto adducit In
no. textũ illi⁹. c. ĩ ciuitate ¶ Secũda fu
it opinio quorundam dicencium ꝙ quã
do ĩ perpetuũ emitur nunquã põt ẽẽ il
licitus ↄtract⁹ quãtũcũq̃ magn⁹ ſit red
dit. ⁊c. q: licitũ ẽ ↄtrahẽtib⁹ ſe decipere
l. ĩ cauſe. ij. §. fi. ff. de minori. ¶ Tercia fu
it aliorum opinio ⁊ forte meli⁹ ſentiẽtiũ ſ; cũ
ꝙ ſi quis emit redditũ ↄſtitutũ añ ↄtra
ctum ſiue ↄſtitutus fuerit in re puta in
domib⁹. vel poſſeſſiõib⁹ vel alijs huiuſ
modi ſiue ĩ pſona reſpectu liberti vl̃ ru
ſtici. vel actio vel nomen. ¶ Itẽ ſiue ſit
cert⁹ reddit⁹ puta q: reddit decẽ ſiue in
cert⁹. quia reddit quartã fructuũ. q̃ pci
piebant de aliq̃ domo vel de opis alic⁹
perſone. ¶ Itẽ ſiue ſit ꝑpetu⁹ ↄtractus
puta extenditur ad heredes vtriuſq̃ cõ
trahentium. ſiue ſit ad vitam hominis
ſiue ſit ad certũ tempus puta ad quiq̃ȝ
annos. ¶ Itẽ non refert ſi reddit⁹ ſit in
pecunia ſiue alijs rebus ſiue ĩ ſpecie ſẽ
per in omnibus premiſſis reputatur cõ
tractus licitus. quia eſt purus et licit⁹
contractus venditionis. Nam ibi eſt p
tium. ſcilicet certe pecunie quantitas.
¶ Item quia ibi eſt merx ſcilicet cert⁹
redditus vel cenſus vel annona. C. de
ſacroſanct. eccleſi. l. iubemus. in princi/
pio. ⁊ quando venditur actio ſeu debi/
toris nomen eſt ibi actio pro re vel mer
ceda. ff. de here. vel ac. ven. per totum. et
C. eo. per totum. et licet iſtorum opinio
videatur obuiare textui preallegat. c.
in ciuitate. quia non eſt dubium. quod
vſq̃ȝ ad certum tempus ſaltem longum
plus percipiet de redditu quam ſit pre/
cium. et tamen venditur actio clare con
ſtat quod plus eſt in nomine debitoris
quam ſit precium. hoc tamen ſecundũ
Innocẽ. non obſtat quia hec certitudo
non facit illicitum contractum vendici
onis. cum etiam hoc ſit in vendicõne a
licuius poſſeſſionis vbi certum eſt pro/
pter inferiores cauſas quod plus acci
piat de fructibus eius quam ſit preciũ
quia pro eo datur etiam ſine expenſis.
vel labore dando ſcilicet eam ad certũ
fictum. vel emphitheoſim. ¶ Ad. c. in ci
uitate reſpondit Innocen. quod ibi re
prehenditur contractus cuȝ carius vẽ
dit mercem propter tempus. quod dat
prolixum emptori ad ſoluendam pecu/
niam. vel quia minori precio emit mer/
cem. quia ſtatim dat pecuniam et proli
xius tempus exſpectet merces. In his
eniȝ caſibus vendit tempus pro illa pe
cunia que verum et iuſtum precium ex
cedit quod ex eo patet. quia ſi vtrunq̃ȝ
paratum eſſet precium. ſcilicet et merx
pro minori fieret venditio ¶. Sed in ca
ſu noſtro omnia ſunt preſencia nec ven
ditur tempus.
¶ Quarta fuit aliorum opinio dicen/
tium omnes premiſſos contractus eſſe
licitos. etſi redditus. vel nomẽ de nouo
conſtituatur ĩ rebus vel perſonis alijs
contrahentibus. quia dicit tu conſtitu
es tales redditus in tali poſſeſſione vl̃
ſeruo vel facies quod talis confitebit
ſe debere mille vſq̃ȝ ad annum ⁊ ego ꝑ
illis mille ⁊ magis pro actione de illis
mille dabo tibi quingenta ⁊ mouẽtur
iſti ad ſaluandum iſtos contract⁹ quia
in eis non vea tur mutuum ſ; emptõ.
¶ Item quia multi caſus poſſunt iter
uenire quod iſte emptor admittetur in
iſto contractu. puta ſi inops fierȝ nom̃
Innocentius tamen dicit fore xpianiſ
conſulendum quod ab huiuſmodi con
tractu abſtineãt ſcilicet. quod de nouo
propter hoc conſtitutum redditum. vel
actionem emant et ponit ĩ hac materia

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ipe fore quintã opinionem. dicẽs illum
penitus videri illicitum quod ipe idem
q̃ dicitur vẽditor in ſe cõſtituat redditũ
vel actõnem. qua ſe obligat ad plus dã
dum vel in pecunia vel in ſpecie quam
receperit quaſi velit dicere Innocenti⁹
ꝙ premiſſi contractus pñt colorari. qñ
ãnuus redditus vel actõ vendita cõſi
ſtat in alia ꝑſona ad dandum annuum
redditum vel conſtituat debitorez ĩ ma
iori quantitate quã receperit. Hec ſũt
quaſi formalia verba Innocẽtij. cum q̃
tranſeunt cõmuniter doctores hic ⁊ ĩ cle
i. de vſuris. ¶ Ego aũt meliori conſilio
ſemper ſaluo ad maiorem lucidacõnem
facio tria mẽbra. Aut enim vẽdit annu
us redditus iã cõſtitutus ꝑ pri⁹ aũ cõtra
ctum fuerit cõſtitut⁹ ipe cõtract⁹. aut vẽdi
tur actõ ſeu nomẽ debitoris. Primo cãu
an q̃s vendit annuũ redditum ꝑut ipe
ꝑcipiebat ⁊ non video ꝙ cõtract⁹ debeat
iudicari vſurarius niſi aliq̃d tacite aga
tur qui vt predixi annuus redditus cõ
putatur inter immobilia dicto §. cũq3. ĩ
cle. Exiui de paradiſo. de vbo. ſig. Iã
hic concurrũt vere precium ⁊ res vẽdi
ta ex quibus reſultat vendicõ. ff. de con
trahenda emptione. per totum. l. natu
ralis. ff. de preſcriptio. verbo ¶ Nec ali
quo modo poteſt dici mutuuz cum non
poteſt amplius repeti capitale ⁊ annu
us redditus venditus ſtat periculo em
ptoris. poteſt enim ex toto perire perſo
na. aut res in qua eſt redditus annu-
us. ⁊ ſic perderet emptor precium.
¶ Aut vendidit quis ãnuum redditũ ali
ter q̃3 ipſe percipiet puta quia ipe habe
ret in perpetuum vendidit ad tempus
incertum puta ad vitam emptoris ⁊ eẽ
pure emptõnis ⁊ vendicõnis. q2 poſſibi
le eſt illum emptorem nõ victuruz vltra
annum. ⁊ ſic perderet precium. ¶ Item
hic concurrũt precium ⁊ res. cum ergo
hec ſunt ſubſtantialia contract⁹ ẽptõis.
vt inſtitu. de emptio. ⁊ vẽdicõ. §. preciuz
Et deſũt ea que ſũt de racione vſur̃ q̃ni
am vnum eſt materiale ſcilicet mutuuz
ex materia enim mutui gignit vſura.
Aliud eſt formale ſcilicet ipſa exactõ lu
cri ſcilicet obligatio in pactum deducta
Nam his ceſſantibus non poteſt dici
vſura etiamſi aliquid ſponte detur vl
tra ſortem. argu. in. c. tua. ⁊ in. c. etſi que

ſtionẽs. de ſymonia. De his plene dicẽ-
dum. vt notat Jo. and. in dicta regula.
peccatum de regulis iuris. in. vi. in mer
curialibus. ⁊ per glo. xiiij. q. iiij. in ſũma
¶ In caſu autem noſtro non eſt mutu-
um. quia non obligatur recipiens ad tã
tundem reddendum quod eſt de ſubſtã
tia mutui. vt in. l. cum quid. ff. ſi certum
petatur. Sed iſtud liberat ſe ponendo
illum in poſſeſſione annui redditus. et
ſtat ammodo in periculo ipſius empto
ris. Nec eſt lucri exactio vel obligatio.
lucri conſequendi in pactõnez deducta
cum poteſt vt dixi perdere totum preci-
um ſi contingeret eum mori primo ãno.
¶ Cum ergo predicta ratõne incertitu
dinis excuſatur talis contractus ab oĩ
labe prauitatis vſurarie. argumen. l. ſã-
cimus. §. ſi quis autem. C. de donacio
nibus. ⁊ in. l. ſi ea. l. C. de vſuris cum ſi
milibus. ⁊ hec faciunt etiam ad infra
dicenda. ¶ Aut vendat ad tempus cer
tum. puta ad viginti quinq3 annos. et
tunc ex quo plus eſt percepturus infra
quindecim annos quam dederit preſu
merem contractum vſurariuz puta mu
tuauit ſibi nomine precij centum. ⁊ de
bet per quindecim annos recipere decẽ
annuatim. ⁊ ſic infra illud tempus per-
cipiet centumquinquaginta. Nam hic
recuperat capitale ⁊ conſequitur lucrũ
ex pacto dilatate ſolutionis ad premiſ
ſum tempus. vnde in effectu concurrẽt
que ſunt de ratione vſure que proxime
premiſi. ⁊ q̃3q̃3 mutent verba contractus
quia ſb ſpecie ẽptõnis ⁊ vẽdicõis cum
ſubſtancia debeat magis attẽdi vñ enĩ
ad palliandum contractum vſurariuz
mutantur nomina ad hoc. c. illo vos ð
pignori ⁊ in. c. ad noſtram. de emp. ⁊ vẽ
ditio. l. ſi vno. in princi. ff. locati. Et q̃3q̃3
ĩpugnando poſſet dici ꝙ non debet dici
contractus vſurari⁹ cũ annu⁹ redditus
ſtet periculo emptoris. dico quod per in
feriores omnes ſatis poteſt dici certus
de lucro et de capitali eodem modo cuz
res in qua conſiſtit non eſt veriſimile in
fra illud tempus peritura. Nam eodez
modo in puro contractu mutui. poteſt
deficere per caſum fortuitum capitale
cum lucro puta ſi bona debitoris. et ip-
ſe debitor parerent. vl ſi bona ſua inun
darentur ⁊ debitor efficeret nõ ſoluẽdo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Secũdo.mẽbro principali quando conſtituit annuos redditus nũc ratio ne contractus et tunc dicerẽ ꝙ aut cõ ſtituitur in rebus iſtius debitoris aut in perſona. Primo cãu ſi conſtituit in ꝑpetuum ſatis p̃ſumerẽ contractũ lici tum cũ hic ↄcurrũt vere preciũ ⁊ res nec poteſt preſumi vſura.cũ ratio ꝑpe tuitatis excludit preſumptionem vſu re. ¶ Preterea quemadmodũ licet do mino vendere rem ſuam abſolute. ita fortius poteſt ↄſtituere obligationem annui reddit⁹ ⁊ illũ vendere.arg.C.q̃ res pigno.obli.poſſ.ꝑ totũ. Aut ↄſtitu it ꝑ tempus incertũ et puto idem rati one incertitudinis p̃miſſa in proximo membro.puta cũ vendit ad vitam em ptoris ſeu venditoris. Aut ad tp̃s cer tum ex q̃ certũ eſt ipſuꝫ ꝑcepturũ capi tale ⁊ vltra ⁊ preſumit ↄtract⁹ vſurari us ꝑ ea q̃ dixi in p̃cedẽti membro. Et fortius adhuc p̃ſumerẽ ꝓpter nouita tem noui reddit⁹.ar.c.officij.de elect.et in.l.lecta.ff.ſi cer.pet. Si autẽ ↄſtituit annuum in ꝑſona ꝓpria voluit Inno hũc ↄtractũ non eſſe licitũ.nõ tñ rõneꝫ reddidit. Sed ego dicerẽ ſic ꝙ ſ̃ que rimus nunq̃d hꝫ caſu ↄtrahat emptio ⁊ venditio.⁊ credo ꝙ nõ q: abeſt in ca ſu nr̃o res ſui qua nõ ↄſiſtit venditio. dicto.§.p̃cium. nã iſte q̃ dicit venditor nõ p̃t ꝑſonam ſuaꝫ vendẽ. cũ nemo ſit dñs mẽbroꝝ ſuorũ.in.l.liber hõ.ff.ad l.aquil.nec p̃t ius in ꝑſonã ſuã vende re rõne predicta.⁊ hꝫ mõ p̃t intelligi di ctum Innoc. Aut querim⁹ nunq̃d p̃t ſe obligare ad dandũ annuatim q̃libꝫ anno certã q̃ntitatẽ.⁊ tunc indubitan ter dico ꝙ ſic vt in.l.ſtichuꝫ ſ̃ pamphi lum.§.rñſo.de ꝟ.obl.⁊ i.l.ſancimus.§. fi.C.de dona.⁊ poteſt ſe obligare ꝑ ſti pulationẽ ad tp̃s certũ ſeu incertũ ⁊ i ꝑpetuũ vt in iurib⁹ p̃al.le.⁊ nõ.ſic igit ſe põt obligare ex cauſa donatõis ita ⁊ fortius ex cauſa pecunie recepte ut ſic ſit contract⁹ do vt des.l.naturalis ff.de ſcrip.ꝟb.et pro hoc facit quia in dicta.l.ſtichum nõ dicit ꝙ ibi iteruenit ſtipulatio cauſa donatõnis vnde p̃ſu mendum eſt ꝙ interuenit ob cauſam. ¶ Sꝫ ſi querim⁹ nunquid debeat pre ſumi ↄtractus feneraticius.diſtingue vt.s.dixi in p̃rimis membris ꝙ ſi obli gauit ſe in perpetuum vel ad tempus incertũ puta ad vitã ſui obligãtis vel recipiẽtis ⁊ nõ dꝫ p̃ſumi tũc ↄtractus vſurari⁹.ſec⁹ ſi tp̃us certũ ita ꝙ ſit am plius certitudinalit̃ ꝑcepturus q̃ʒ de derit q: videt̃ hꝫ factũ in fraudẽ vſura rũ.⁊ hꝫ caſu ꝓcedit dictũ Inno.⁊ ꝓba tur hec diſtinctio ꝑ ea q̃ dixi i p̃cedenti mẽbro et tãto fortius q̃nto in hꝫ vltio caſu maior inſurgit p̃ſumptio q: in ꝑ ſonam ſuã ↄſtituit obligationeꝫ.ita ꝙ nõ p̃t aliq̃ mõ venditio dici. Et ad mẽ bra p̃cedẽtia vide pulcꝛ dubium Pe. qd refert Cy.i.l.lege.C.de iure emphi vbi dicit ꝙ licite mõſteriũ capit p̃diuꝫ ab aliq̃ ⁊ obligat ſe ad danduꝫ illi ali menta toto tp̃e vite ſue adeo ſi p̃dium inundaret. remanet nihilomin⁹ mõſte riũ obligatũ ad alimẽta q: cũ dñium predij trãſiuit in mõſteriũ cedit pericu lo ſuo.ar.i dicta.l.naturales poſt pri.ff de preſcrip.ver. Ita dicendũ vt poſſit quis eodẽ recipere pecuniã ad ãnuuꝫ redditũ toto tẽpore vite alterius vel i ꝑpetuum ¶ Tercio mẽbro cum vẽda tur actio vel nomen debitoris idem ẽ in effectu.aduerte tres caſus Aut eni vendit actio iam ↄpetenſ ante ↄtractũ venditioniſ. aut fuit de nouo inducta tp̃e ↄtractus venditõnis.⁊ hꝫ dupl̃r.ſ̃ in ꝑſona vẽditoris ſ̃ in ꝑſona alteri⁹. Primo caſu contractus eſt licitus ſ̃m vtriuſqꝫ iuris inſtituta. dũmodo non ſit actio litigioſa. vt.C.⁊.ff.de here.vl act.ven.per totum.et in.c.ij.de ali.iud. mu.cau.fac.et videt̃ prius cõtractus emptionis et venditionis cũ cõcurrũt res ſcilicet ip̃a actio et pretium vt in p̃ allegato.§.precium. nec inducit̃ praui tas ex eo ꝙ pro miori precio venditur quam ſit q̃titas ad quã actio vẽdita cõpetit q: cũ ſit dubius euẽtus litis.l quod debetur.de pecul. et.c. fratnita tis.de frigidis.ratõne periculi ⁊ incer titudinis nulla deceptio poteſt in pre cio notari ſaltẽ vt ex hoc reſultet vſu raria prauitas.quinimo ꝓpter incerti tudinẽ et anfractus iudicioꝝ fuit opi ꝙ tranſactio non debꝫ retractari quan tuncunqꝫ peſſime facta fuerit. de quo per Bal.⁊ alios in.l ij.C.de reſcin.vẽ di.notat̃ in.c.penul.de empt.et vendi. et in deceptione reſpectu quarte partis

eſt tex.nō.in.l.lucius.ff.ad trebell.con
ſulendū eſt tamen omnibus et pſertiꝫ
clericis vt a tali ɔtractu emptionis ſe
abſtineant cū a radice cupiditatis vi
deatur procedere vt dicit tex.in.c.ij.de
ali.iudi.mu.cau.fac.et bonuſ vir debꝫ
lites execrari etiā cum ſuo incōmodo
vt in.l.item ſi res.ff.eo.facit.c.vnicū.
de ſynō.et.x.q i.et q̄dē. ¶ Scdo cū cō
ſtituit de nouo in pſona vēditoris te
nuit Inno.in dicto.c.i ciuitate talē cō
tractū omnino illicitū exquo obligat
ſe ad plus dandū quā ipſe recipiat ꝛ ꝑ
fecte neſcio talē ɔtractū ab vſurariā ꝑ
uitate excuſare.Moueoꝛ qꝛ non poteſt
q̄s i ſe ɔſtituere actionem anteq̄ȝ alteri
ſe obligat tn̄ nemo poſſet ſibi ipſi obli
gare ar.in.l.tutoꝛ.ff.ad vell.et in.l.pel
ff.de ſer.vr.predi.opoꝛtꝫ ergo ꝙ q̄s ob
liget ſe alteri ideo non valꝫ venditio
cū tpe ɔtractus nō ſbſit res que vēda
tur.Eſt eni veritate inſpecta ɔtractus
mutui ꝛ fener atici⁹ cū recipiēs ɔſtitu
at ſe debitorē in maiorē q̄titatē quam
recepit ꝛ ſic ɔcurrunt hic illa duo que
ſūt de ratiōe vſure de q̄b⁹.s. ¶ Tercio
cāu qn̄ actio ɔſtituit de nouo in pſona
alteriuſ ꝛ vendit ꝑ minori q̄titate cre
do talē ɔtractū feneraticiū.alſs de faci
li daret locus fingētis qd nō eſt dicēm
de diuoꝛ.c.q̄to.nā volens vſurariam
prauitatē palliare nō haberet niſi dice
re inducas talē vt ɔſtituat ſe debitorē
tuū in mille vſq; ad annū ꝛ ego ꝑ illiſ
mille dabo tibi nomine vēditionis oc
tingenta q̄s eni dubitat talē ɔtractuꝫ
vere vſurariū. Unde rōe obligatiōis
nouiter ɔſtitute pſumerem fraudē ar.
c.offici.de electi.ꝛ in.l.lecta.ff.ſi cer.pe
etſi ille nulla obligatiōis cauſa pcedē
te ſed vt ſolū amico ſeruiat ɔſtituat ſe
debitorē illi⁹ vt nomē ſuuꝫ ficte valeat
ſibi vēdere indubitāter talis ɔtractus
eſt feneraticius ꝛ fit fraus de perſona
ad perſonā iuxta illud qd p'ene leg. et
notatur i.c.q̄to.de priui. ¶ In dubio
aūt rōe nouitatis pſumerē fraudē vt
pdixi. Si aūt ɔſtaret ꝙ nō in fraudem
factuꝫ fuit ſꝫ ex aliqua legitima cā ille
conſtituit ſe debitorē iſtius q̄ actioneꝫ
contra illuꝫ ɔpetentē alteri licet ꝑ mi
noꝛi pcio vendidit nō iudicareꝫ talem
ɔtractū illicitū cū hic cōcurrāt vere reſ
ꝛ preciū dicto.§.pciuꝫ.ꝛ.l.ſi merces.ff.
locati. ¶ Ex his deducit ꝙ q̄tidie ve
netijs ꝛ Florētie contingit tempe eni
quo cōitas indiget ɔpellunt ciues ſb
uenire ciuitati ꝛ ciuitas rn̄dit vnicui
q; ꝑ lucro ad rōeꝫ quinq; pro centena
rio. Capitale aūt nūq; valent repetere
ſꝫ pnt bn̄ vendere alteri ius qd hn̄t.an
hoc ſit licitum. Io.an.in.c.in ciuitate
dicit ꝙ licite fit alteri hec vēditio cum
ſit ānuus redditus pus ɔſtitutus vt
patet ex dictis Inno.ꝛ hoc ego habeo
pro indubitato reſpectu illi⁹ q̄ emit an
nuum redditū ꝑ ciuitatē pus ɔſtitutū
vt ex pdictis. ¶ Sꝫ dubiū ē in iſtis ci
uibus qui pecuniā pꝛius cū obligati
one talis lucri intulerūt cū videat cō
currere mutuū cum lucro quicq̄d acci
dit ſorti vſura eſt ꝛ ſola ſpe lucri pce
dit de vſu.ɔſuluit.ꝛ.xiiij.q.iiij.c.i.ꝛ.ij.
¶ Sed his nō obſtantib⁹ credo nō fo
re ɔtractū illicitū cuꝫ hic deſinant illa
duo que ſūt de rōe vſure deficit enim
hic quod ē naturale in vſura.ſcilꝫ mu
tuum exquo gignit quia eni ciuis cō
pellit ad pecuniā tribuēdaꝫ tn̄ qꝛ non
valet amplius repetere ipꝫ capitale ſꝫ
ſolum annuū redditꝫ ergo nō eſt mu
tuuꝫ vt in.l.cū quid.ff.ſi cer.pe. ¶ Itē
deficit formale in vſura ſcꝫ lucꝝ quia
pactione ceſſante ciuitas ɔſtituit illaꝫ
annuā penſionē. Unde etiaꝫ pſuppoſi
to ꝙ eēt mutuū.exquo tn̄ ciuitas ſpon
te donat omni pactione ceſſante ceſſat
vſura qꝛ deficit formale.ar.i.q.ij.ſicut
epm.ꝛ.c.quāpie.in fi.de ſymo.c.tua.ꝛ
in.c.etſi q̄ſtiones eo.ti.ꝛ nō. Jo. An.in
ſupradicta regula peccatū. Et p dicta
ſatis patet ad ſupra facta. Et hec ſuffi
ciant. Deo grās.

¶ Diſputata fuit hec queſtio ꝑ domi
num Nicolaum d ſicilia monacen. ab
batem ꝛ decretoꝝ doctorē in famoſiſſi
mo Senaꝝ ſtudio. Anno domini Mil
leſimo quadringenteſimo viceſimoſep
timo. Et ad vtrāq; partē dubioꝝ re
ſpondit ſubtiliſſim⁹ ſcholaris domin⁹
Johannes de Alemania nūc vero do
ctoꝛ egregius.ꝛc.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

GAndulfus Cle/ricus ſcolarium ſenenſium ꝓ ma/iori pte laicoꝝ Rector lam/bertum Florentiū clericū eiuſdē vni/uerſitatis ſcolarē in mille ex depoſiti cauſa cōdemnauit a cuius ſententia ad ſenenſem epm̄ appellat lābertus gā/dolfo rectori ſub ex cōmunicatiōis pe/na late ſententie p̄cepit eps vt illā ſen/tentiā infra menſem iurib⁹ nō ſubſiſte/re nunciaret gandulph⁹ ꝑ triduū an/te menſis elapſū ad apſicam ſedē ꝓuo/cauit ⁊ ad terminū veniens minime p̄/cepto ſatiſfecit Contingit ꝺ tribus ex p̄fato themate dubitari.

¶ Primo an ſententia rectoris corru/at ex iuriſdictionis defectu. iuriſdictio/nis cenſum ſimpliciter inſpecta

¶ Scd̄o an ad p̄ſidem Senenſem po/tuit legitime appellari

¶ Tertio an dictus gandulfus in ex/communicationē inciderit ſua appel/latione nō obſtante p̄ſuppoſito ꝙ ex iu/ſto grauamine fuit prouocatum.

¶ Veniens ad p̄mū dubiū adducam p̄mo ad partē affirmatiuam.ſ. ꝙ dicta ſn̄ia rectoris corruit q̄nqꝫ motiua. 2° adducā totidē ad partē negatiuā.ſ. ꝙ dicta ſn̄ia rectoris nō corruat. Tertio cum dei adiutorio ſolutionē h⁹ primi dubij annectā. Primo igiꝉ ꝙ dicta ſen/tentia ſit nulla ex iuriſdictionis defe/ctu.ꝓbaꝉ ſic. Sententia a nō ſuo iudi/ce ꝓlata vtroqꝫ iure diſponēte ē nulla in.c.at ſi clerici.de iudici.ij.q.i. in pri/mis.in.c.ad noſtrā.de ꝯſue.⁊ in.l.ſi C ſi nō a ꝯpeꝉ.iu ꝫ hec ſn̄ia fuit lata a iu/dice nō competēti.ergo eſt nulla. Ma/ior ⁊ conſequētia patent. Minor ꝓbaꝉ ex iuris vtriuſqꝫ diſpoſitōe qua caueꝉ vt ſolus eps ſit iudex clericoꝝ vt pro/baꝉ in.c.ſiquis ꝯtra clericū.de fo.ꝯpe. vbi dꝛ ꝙ habens cām ꝯtra clericū nō debꝫ ꝓpriū epm̄ ipſius clerici deſerere. ꝫ prius apud ipſū actio ventileꝉ. For/ti⁹ ad idē facit.c.ij.e.ti.vbi dꝛ ꝙ nll's iu/dicū neqꝫ preſbyterū neqꝫ diaconū aut clericum vllum aut minorū eccleſie ſn̄ permiſſu pontificis pro ſe diſtringere vel condemnare preſumat. quod ſi fe/cerit debet ab eccleſia dei cui iniuriā derogari dinoſciꝉ ſequeſtrari. Vn̄ di/ligenter ponderanda ſunt verba hui⁹ .c. Primo ꝙ in eo vniuerſaliꝉ denegat ⁊ interdicit iuriſdictionē oībus iudi/cibus citra epm̄ in clericū exercendā Scd̄o in eo ꝙ dicit i legitimā irrogāi eccleſie ſi cleric⁹ ꝯmunicaꝉ ꝑ aliū iudi/cem citra ꝑmiſſum epi. Ad idem pn̄t multa iura allegari vt xi.q.i.ꝺ pſona ⁊ q̄i ꝑ totā illā q̄ōnem ¶ De iure ciui/li poteſt allegari tex.in auc̄.vt cle.apō ꝓp̄r.epi.p̄mo ꝯue.coll.vi.in rubro ⁊ ni/gro poſt p̄n.vbi dꝛ ꝙ apud ſolos ciui/tatū epos clerici p̄us ꝯueniendi ſunt facit tex.in auc̄.cā que ſit cū mōcho.et in auc̄.ſtatuim⁹.C.de epi.et cle. ¶ Ex quib⁹ clare inferꝉ ꝙ ſcolariū rector nō debet eſſe iudex clericoꝝ ¶ 2° ꝓbaꝉ ꝑ gl.in.l.ſi.C.de iuriſ.o.iud.q dicit ſcho/lares nō facere vniuerſitatem ⁊ ꝑ ꝯſe/quens de iure non poſſe ſibi eligere re/ctorē.ergo indubitanꝉ tenēdo illā glo rector ſcholariū nō hꝫ de iure etiā ci/uili iuriſdictionē in ſcholares ⁊ forti⁹ nō debꝫ hr̄e i clericos ⁊ ſiquam hodie haberet. videꝉ hr̄e ex forma ſtatutorū terraꝝ q̄ nō extendunꝉ ad clericos.vt in.c.ſancte marie.⁊ in.c.que in eccl'iaꝝ de ꝯſti. ¶ 3° preſuppōito ſine veritatis p̄iudicio ꝙ ſcholares faciant vniuerſi/tatē de iure cōmuni tamen i caſu nr̄o in q̄ ſunt layci et clerici ſcholares nō p̄t dici ꝙ ſimul faciant vniuerſitatē q2 hoies diſparis ꝓfeſſionis nō debēt fa/cere idem collegiū.vt in cle.i.de elect.⁊ xvi.q.vij.in noua actione Facit.c.ſi.ꝺ regu.iu.⁊ in.c.cauſā.de elect. cum cō/uerſione laicorum vt in.c.layci.⁊ in.c. laycos ij.q.vi. ¶ Quarto probatur vniuerſitas illa vbicunqꝫ i ſtudio ſūt plures layci q̄ꝫ clerici tunc illa vniuer/ſitas eſt ſecularis. quia denominatio ſit a maiori parte.minor autem venit iure acceſſionis licet ſit precioſior. vt i ꝫ ſi cum alienam. Inſti.de re. diui.⁊.l ſi non ſint ꝫ perueniamus.ff.de.au.et ar.leg.tenet in terminis noſtris. Bar in.l.ſi.C.de colleg.illic.⁊ Bal.in auc̄. habita.C.ne ſi.pro pa.ſed in collegio ⁊ vniuerſitate clericus nullū officiū nullam deniqꝫ actionem ſeu aliquam ꝯmunionē debꝫ hr̄e vt in.l.placet.C. de epi.⁊ cle.no. Innoc̄.in.c.dilecta.de exceſſib.prela.prope finem.vbi dicit ꝙ

clerici alicuius ciuitatis vel caſtri nõ
pñt facere collegium ea ratiõe qꝛ ſunt
in eadẽ ciuitate vel caſtro qꝛ clerici nõ
ꝯſtituũt vniuerſitatẽ caſtri vel ciuita/
tis ſeu caſtrũ vel ciuitatẽ qḋ idẽ eſt. ſꝫ
ꝯſtituũt vniuerſitatẽ eccleſiaꝝ ſuarũ
ꝗ ciues conſtituũt ciuitatẽ vniuerſita
tem ciuitatis caſtellũ.ꝛc̃. ſed bene pñt
clerici ꝯſtituere vniuerſitatẽ cauſa reli
gionis vt miſſas celebrent pro viuis
ꝛ defunctis cũ ſimilibus.hec ſunt for
malia verba Innocẽ. in dicto.c.dilecta.
ad idẽ facit quod nõ. Inno.in.c.cũ ab
eccleſiaꝝ de offi.ordi.vbi dicit duo re
quirere ad hoc vt rector habeat iuriſ/
dictionẽ Primo ꝙ ipſe ſit clericus. Se
cũdo ꝙ vniuerſitas que ipm eligit ſit
clericoꝝ ac religioſoꝝ quaſi ſẽtiat ꝙ ſi
rector eſt laycus nõ põt recipere iuriſ
dictionẽ ſpiritualẽ quã nõ habet ipſa
vniuerſitas que ꝑ electiõeꝫ trãſfertur
in rectorẽ vt in.c.ex litteris.de ꝯſti.ꝛ fa
cit qḋ nõ. Inno.in.c.q̃to.de offi. ordi.
¶ Quinto facit.c.ſignificaſti.de fo.cõ/
pe.vbi tradit regula ꝙ clerici non pñt
conſentire in iudicẽ non ſuum niſi for
te ſit perſona eccleſiaſtica ꝛ ipſius dio
ceſani volũtas accedat ergo ſine volũ
tate epi nõ poteſt ipſe lambertus cleri
cus conſentire in rectorẽ tanq̃ in iudi
cem ſꝫ in cãu noſtro nil dicit de volun/
tate proprij epi ergo ſentencia fuit nul
la. ¶ Ad partẽ negatiuã ꝙ ſnĩa nõ ſit
nulla.arguit ꝓmo ſic. Priuilegiũ ali
cui generi perſonaꝝ ſub nomine appel
latiuo laycis ꝛ clericis ꝯgruenter con
ceſſum competit nedũ laycis ſꝫ etiã cle
ricis vt probat in.c.dilecti.de fo. cõpe.
niſi priuilegiũ conceſſum laycis vim
ſuã porrexit etiã in clericos.facit qḋ ꝺ
ſtatuto laycorum de ꝑuilegio nouerit
Bal.in.l.i.C.de ſacro ſan.ec.ꝛ Joh. de
lig.in.c.qḋ clericis de fo.cõpe.Sed in
auc̃.habita.C.ne fi.pro pa.ꝛ in.l.fi.C
de iuriſdic.om.iudi.emanarũt in ꝑuile
gium ſtudentiũ ꝛ exercentiũ ꝓfeſſiõeꝫ
approbatã vt in eis patet in quibꝰ diſ
ponitur vt exercẽtes profeſſionẽ ſcho
laſticã poſſint certos iudices habere
inter quos eſt eoꝝ rector que quidem
qualitas ſcholaſtica ita ꝯpetit clericiſ
ſicut laycis in.c.ij.de priui.in vi.e.ti.c.
ſi.cum ſi.ergo dicta ſnĩa lata a rectore
vniuerſitatis ſcholariũ in Lãbertum
clericũ ꝛ ſcholarem nõ debet eſſe nul/
la ex iuriſdictionis defectu. Scḋo
ꝓbat ſic exq̃ clericis permittit de iure
ſtudiũ vt in.c.ſuper ſpecula de magiſ.
ꝛ in.c.ij.e.ti.li.vi.cũ ſi.in q̃bus ꝓbat ꝙ
nedũ in ſtudio pñt clerici cã ſtudij mo
ram trahere ſꝫ in multis ſtudij fauore
ꝑuilegia nt adeo ꝙ docẽdi officiũ pñt
religioſi ꝓmoueri dũmodo ad illud le
gitime ꝓmoueant vt eſt cõis doct. cõ/
cluſio in.c.nõnulli.de magiſ. ergo oĩa
que ſtudij ratione indulta ſunt videt
eis ꝯpetere ar.c.prudentiã.ꝛ.c.ꝑterea.
de offi.dele.ꝛ in.l.ad rẽ mobilẽ ꝛ in.l.
ad legatũ.ff.de ꝓcura.facit optime qḋ
in ſili legit ꝛ nõ.in.l.longius.ff.de iud
vbi habet ꝙ filiuſſa.in ſtudio exiſtens
põt agere ꝛ ꝯuenire ſine pr̃is cõſenſu
ſicut paterfa. Idẽ in religioſo nõ. in.c.
vt periculoſa.ne cle.vel mona.li.vi.ſed
ſtudij ex ꝓfeſſionis approbate cũ ema
narunt di.auc̃.habita ꝛ.l.fi.C.de iuri.
om.iudi.ergo eoꝝ diſpoſitio videt cle
ricis ꝑmiſſa. ¶ Tercio ar. per optimũ
ſimile ſi enĩ ratione feudi quod habet
clericus a layco ſubijcit clericus in cõ
cernentibꝰ feudũ iuriſdictioni dñi feu
di ſibi tributi a lege ciuili vt in.c.impe
rialem.§.ꝑterea de ꝓhi.feu.ali.per fre.
collẽ.ꝛ.iũcto eo qḋ legit ꝛ nõ.in.c.ceteꝝ
de iudi.ꝛ melius in.c.veꝝ.de fo. cõpe.
ita ꝛ fortius dicendũ eſt in clericis ex
iſtentibꝰ in ſtudio vt ratione ſcholaſti
ce ꝓfeſſionis ſubijciant iuriſdictioni re
ctoris ꝛ alioꝝ de quibꝰ in auc̃.habita
preſertim eo attento ꝙ dño feudi dat
iuriſdictio in vaſallos in fauorẽ ipſiuſ
dñi hinc dicit glo.notabilis in dicto.§.
preterea.ꝙ vaſalli non pñt ſub alio iu
dice litigare ſine conſenſu domini feu
di. ¶ Idem tenet Bar.in.l.i.ff.de iudi
ꝛ in.l.i.§.ꝛ poſt operis.ff.de no.ope.nũ
Studentibꝰ auteꝫ dantur iudices in
eorum fauoreꝫ vt in dicta auc̃. habita
¶ Quarto arguitur de.c.quia in cau
ſis de ꝓcura.vbi aperte colligit ꝙ ſco
lares faciũt vniuerſitatem licet ſint cle
rici ꝛ layci.loquit enim ibi vt patet ex
ſupradictis de ſcholaribꝰ videlicet pa
riſieñ.qui pro maiori parte ſunt clerici
ad idem textꝰ. in prohemio ſexti et cle.
vbi ſcribitur vniuerſis ſcolaribꝰ bono

nie ꝯmorātibus ⁊ ꝯprehēdit eos poſt
modū ſub noīe vniuerſitatis et tamē
certū eſt ꝙ bononie ſtudenteſ ſūt cleri
ci et laici ⁊ credo plures laicos quaꝫ
clericos ergo ex q̄ faciūt vniuerſitatē
dicūtur habere oīa iura vniuerſitatꝪ.
vt in.c.dilecta iūcta glo.de exceſ.p̄la.⁊
i.l.i.ff.qd cuiuſcꝫ vniuer. ergo poteſt
habere rectorē archam cōmunē ſyndi
cū ſigillū et ſimilia hec ei ꝑtinēt ad
vniuerſitatē vt nō. in iurib' p̄allegatꝪ.
⁊ in.l.fi.C.de iuri.om.iudi. ¶Quito
⁊ vltimo arguit ſic.vbicūqꝫ clerici fa
ciunt collegiū approbatū poſſūt elige
re p̄latum cuius iuriſdictiōi ſaltē in
ciuilib' ſubijciant vt in.c.i.de elec.⁊ i
c.ꝯgregatio xvi.q.iiij.c.i.et.ij.de iudi.
cū ſi.no.glo.in.c.q̄to de offi.ordi.⁊ in
c.cū ab eccleſiaꝝ ſed clerici ſtudentes
in ſtudijs generalibus faciūt collegi
um approbatū in dicto.c.qꝛ in cauſis
de ꝓcura.⁊ i prohemio vi.et cle.ergo
poſſunt ſibi eligere rectorē cuius iuriſ
dictiōi ſubijciant ad idem optime fac
c.ex literis de ꝯſti.vt patet ibi ꝙ doct.
et magiſtri pariſieñ.faciūt collegiū et
ſtatutū ſicut alij facientes vniuerſitatē
et tamē illi ꝓ maiori p̄te ſūt clerici
Ad ſolutiōem hui' p̄mi dubij iēu cri
ſti ſaluatoris eiuſqꝫ piiſſime genitricꝪ.
Marie beataꝝ v̄ginū agathe et lucie
ceterarūqꝫ ſociuſqꝫ celeſtis curie iuo
cato preſidio cōfidentes p̄mo p̄mitto
ſi volum' ſeq̄ opi glo.iuri.ciuilis in.l.
fi.C.de iuriſ.om.iudi.q̄ dicit poſt azo
ſcolares nō poſſe habere rectorē quia
nō exercent ꝓfeſſionē ſed ſub exercen/
tib' ſūt diſcipuli pelliparioꝝ ideo cō
cludit ꝙ magiſtri vel doct.poſſunt re
ctorem eligere qꝛ ipi et nō ſcolares ꝓ
feſſiōeꝫ exercent allegat in hoc ꝯſuetu
dinē pariſieñ.hec queſtio eſt ſatis de/
ciſa ꝓ parte affirmatiua ſcilicꝫ ꝙ hec
ſententia rectoris i clericū lata fuerit
nulla Si enī non poſſunt ſcolares eli
gere rectorē ergo elect' per eos nullam
hꝫ iuriſdictiōeꝫ cū c.eſſet diſpoſitio.l.
fi.⁊ p̄uati ſi poſſūt iuriſdictiōeꝫ tribu
ere vt i.c.ſignificaſti de fo.ꝯpe.et i l.p̄
uatoꝝ.C.de iuriſ.ō.iudi.hinc dic.Jn
no.i dicto.c.cū ab eccleſiaꝝ de offi.or.
ꝙ ſi tot hoīeſ q̄ ſūt rome eſſēt collegij
cā collecti ⁊ nō haberēt expſſuꝫ vel ta
citū ꝯſenſū a ſuperiore qꝛ facerēt vni
uerſitateꝫ nō poſſūt ſibi iudicē facere
nec habere alia iura vel p̄uilegia vni
uerſitatis ar.ff.de colle.illic.l.i.et q̄i ꝑ
totū ꝫ illā glo.nō puto verā imo ꝯtra
illā eſt tex.in ꝓhemio cle.vbi dic ꝙ fa
ciūt vniuerſitatem ⁊ poſſunt ſindicuꝫ
papa ſcribit vniuerſis doctoribus et
ſcolarib' bononie cōmorantib' ⁊ poſt
modū i fine ꝓhemij dicit vniuerſitatꝪ
veſtre ⁊c.et ꝑ illa v̄ba notauit Paul'
de lyazar.ꝙ ſcolares faciūt vniuerſi/
tatē Jdē voluit glo.⁊ doc.in dc̄o.c.qꝛ
in cauſ ⁊ Jnn.in dicto.c.cū ab eccleſia
rū ⁊.c.dilecta de exceſ.p̄la.et Bar.in
dicta.l.fi.et Bal.in dicta auc.habita
Nec ꝓcedit rō gloſe illi'.l.fi.dū eq̄pa
rat ſcolares diſcipulis pelliparioꝝ
q̄a illi diſcipuli ſunt tanq̄ ſeruitores
ipoꝝ magiſtroꝝ ꝫ ſcolares ordinant
ad iuſticiā exercendā ⁊ prudentiā am
pliādā hoc expſſe voluit imperator i
dicta auc.habita vbi ꝯmendādo ⁊ p̄/
uilegiādo ſcolares dic ꝙ ipſoꝝ ſciētia
mūdus illuminat ⁊ ad obediēdū deo
⁊ miniſtris vita ſubiectoꝝ iformatur
ergo ipoꝝ vniuerſitas ordinat ad
iuſticiā ⁊ prudētiaꝫ ⁊ ſic differūt a di
ſcipulis aliarū artiū. ¶Secūdo p̄nci
palit poteſt decidi ꝓ hac p̄te affirma
tiua ſi tenemus opi.ꝙ hoīes diſpariſ
ꝓfeſſiōis nō p̄nt facere vnū collegiū
vt innuere videtur iura.s.i ar.dedu/
cta Cum eniꝫ in caſu nr̄o p̄ſupponeba
tur ꝙ in hac vniuerſitate plures ſunt
laici q̄ clerici ergo de iure cuꝫ ſint di/
ſparis ꝓfeſſiōis vt i.c.duo ſūt genera
xp̄ianoꝝ xij.q.i.nō poterāt facere vni
uerſitatē ſiꝰ rector ergo elect' cōtra iu
ris diſpoſitiōem nullꝰ i clericis debꝫ
hr̄e iuriſdictiōeꝫ vt in regu.q̄ contra
ius de regu.iu.in.vi.l.nō dubiū.C.ð
legi.xij.di.vides. ¶Sꝫ hec opi.in cāu
noſtro mihi nō placet ꝑ tex.i ꝓhemio
vi.et cle.vbi papa nouiſſīe ſcripſit vni
uerſis ſcolarib' bononie ꝯmorātibuſ
et eos poſtea ſimul ꝯprehendit ſꝫ vno
nomine vniuerſitatis et tamē certuꝫ
eſt ꝙ tunc et nūc in illo ſtudio ſūt cle/
rici et laici. ¶Jtem fecit in ſcolaribuſ
pariſieñ.vt in dc̄o.c.qꝛ in cauſ ad idē
c.et literis de conſti.vbi mgr̄i ⁊ doct.
pariſieñ.faciūt vniūſitatē approbataꝫ
e3

⁊ tamē certū eſt ꝙ inter eos aliqui ſūt
clerici alij laici ergo ex iſtiſ iuribus eui
denter concluditur ꝙ ſcolares diſparis
ꝓfeſſionis poſſunt facere eandē vniuer
ſitatem ⁊ allegari poſſet in arg. l. fi. C. d
iuriſ. om. iudi. vbi in eodē collegio ꝓſup
ponitur ꝙ poſſūt eſſe milites in dignita
tib⁹ ꝯſtituti vna cum plebe ſeu ꝑuatis
hanc opinio. apte ſentit Bar. in. l. fi. C.
de colle. illic. ⁊ Bal. in dicta auc. habita
vbi apte voluit ꝙ ſcolares clerici ⁊ lai
ci etiā religioſi ꝯſtituūt eandē vniuerſi
tatē ⁊ tenendo hoc ad iura que innuūt
ꝙ homines diſparis profeſſionis non
poſſūt collegialiter ꝯiungi Reſpondeo
ꝙ procedūt in collegijs realibus nō āt
in ꝑſonalib⁹ qđ eſt bene notādū ⁊ ꝙꝙ
in iure nō rperiantur hec vocabula vt
dicit Inn. in. c. dilecto ꝑallega. tamē poſ
ſunt ſic dici ad inſtar ſeruitutū realiū
⁊ ꝑſonaliū vnde collegia q̄ ſūt occaſio
ne rei poſſūt dici r̄alia ⁊ ſūt collegia ec
cleſiarū monaſteriorū ⁊ ſimilia Ea vo
q̄ ſūt occaſione exercicij ꝑſonaliſ poſſūt
dici ꝑſonalia vt collegiū ſcolariū lani
ficū cerdonū ⁊ ſi. in realibus eni debēt
homines diſparis ꝓfeſſionis ſꝫ ı̄ ꝑſona
lib⁹ ſecus. ¶ Et pōt eſſe diuerſitatis rō
diſparitas ꝓfeſſionis ꝓhibens collegi
aliter ſociari quia quoꝝ ſtudia ſūt diu̇
ſa coherere ⁊ ꝯiūgi non poſſūt vt in. c. i
noua actione xvi. q. vij. q̄ rō ceſſat in col
legijs ꝑſonalib⁹ cum eni collegiatarū
cū oīm collegiatoꝝ reſpectu ꝓfeſſionis
ſeu negociationis quā exercent vnus
ſit finis ⁊ ſic diuerſitas ꝓfeſſionis non
obſtat ſed in collegijs realibus nō. naz
ꝓpter mutuū conuerſari poſſet r̄ſultare
ſcandalū quia ſcđm ſuā ꝓfeſſionē vn⁹
tenetur ieiunare alius non vnus ad ſi
lentiū alius nō ⁊ ſic de ſimilib⁹ ꝑterea
iura q̄ ꝓhibent iſtos diſparis ꝓfeſſiōiſ
ſimul ſociari nō loquūtur indiſtincte ſꝫ
r̄gula monaſterioꝝ ita loquitur tertuſ
in. c. i. de elec. preall. hinc eſt ꝙ gloſa ibi
dubitauit an hoc habeat locū in eccle
ſijs ſecularibus non obſtat. c. in noua
actione xvi. q. vij. vbi generaliter ꝓhibe
tur ꝙ in eodē officio non ſint homines
diſparis ꝓfeſſionis qꝛ dico ꝙ ibi text⁹
loq̇tur de generali ⁊ ꝑncipali ꝓfeſſione
Nā generaliter vt ibi dic̄ archi. due ſūt
ꝓfeſſiones ⁊ duo habiti ſcilicet clerico

rū ⁊ laicoꝝ i. c. duo ſūt genera xij. q. i. et
iſti non debēt ſimul aſſociari in officio
ſpirituali vel in collegijs realibus ſed
ꝓfeſſio clericalis ſic̄ ⁊ habitus diſtigui
tur inter clericos ſeculares ⁊ mōchos
vt ibi nō. quare ꝯcludo ꝙ per hanc cōſi
derationē q̄ſtio noſtra decidi non pōt
¶ Tertio pōt dici tenendo ꝙ ſol⁹ ep̄us
ſit iudex clericoꝝ ſic̄ mſta iuā q̄ ſūt pro
hac pte deducta innuere videntur ſed
hoc caſu mihi non placet qꝛ multi alij
poſſunt requiri iudices citra ep̄os vid̄
mus eniz ꝙ ratione feudi dn̄s efficitur
etiam iudex clericorum vt in. d. c. veruz
de fo. ꝯpe. ¶ Itē ꝑlati in eccleſijs colle
giatis iudices ſaltē in ſimilib⁹ ⁊ colligi
tur ex. c. cū ab eccleſiaꝝ ⁊. c. q̄ꝛto de offi.
oꝛ. xxv. q. iiij. c. i. et. c. ij. de iudi. cū ſi. volu
it Inno. in. d. c. cū ab eccleſiaꝝ ⁊. c. q̄ꝛto
de offi. oꝛ. ⁊ glo. ibidem et. c. cū de ꝑſōa
xi. q. i. ꝓbat̄ rōe cū eni iura diſponāt vt
in eccleſijs collegiatis ꝑlatus eligatur
ad electiōem collegij ꝙ non fieret ꝑlato
iſta ſi nō competeret ſibi iuriſdictio cir
ca ꝑſonas collegij vt legit̄ et nō. in dc̄o
c. dilecta de exceſ. ꝑla. facit ratio natu
lis ſuꝑ qua fundat̄. l. fi. C. de iuriſ. om.
iudi. dicit eni iniquū eſſe ⁊ temerariū
ꝙ quis ſit de vno collegio ⁊ euitet iuriſ
dictionē illius cū data eſt cura collegij
⁊ ad iura q̄ generaliter loquunt̄ de tpe
dico ꝙ ꝓcedunt regulariter qꝛ cōtingit
cōmuniter ꝙ clerici ſunt ſine alio ꝑlato
⁊ collegio. ¶ Itē multa ex illis iurib⁹
intendunt excludere alioſ iudices ſecu
lares nō āt eccleſiaſticos qui ꝯcurrunt
cum ep̄is ⁊ inter eos eſt locus ꝑuentiō
ni iuxta no. in. c. paſtoralis ⁊ in. c. q̄ꝛto
de offi. oꝛdi. licet eniz habeāt prelatum
collegij. non tamē poſſunt declinare iu
riſdictionem epiſcopi ſi ibidem conueni
ant̄ ſicut dicit̄ in iſtis collegijs ſpiritua
libus alias ꝑſonalibus vt probatur i
dicta. l. fi. ⁊ nō. Inno. in dicto. c. cum ab
eccleſiaꝝ ⁊ ideo cū iſte conſiderationes
non ſufficiant ad deciſionem queſtiōis
noſtre eſt nunc generaliter videndum
an clerici pretextu ꝓfeſſionis ſcolaſtice
poſſint habere alium iudicem citra epi
ſcopum ⁊ primo diſſenſio que videtur
reſpectu auc. habita. C. ne fi. pro. ſecūdo
virtute. l. fi. C. de iuriſ. om. iudi. Eſt eni
int̄ iſta duo iur̄ differētia ſi modica nō

l.fi.tribuit ſcđ3 ↄmūnē itellectū iuriſ
dictiōem rectori cuiuſlibet collegij cauſa
ti ob profeſſionē vel negociatiōez litiū
eoꝝ que oriunt̃ dūtaxat occaſione illi⁹
ꝓfeſſionis et nō alia ↄſideratione. Eſt
ꝗ̄ iudex inq̄tū lanifer ſeu ſcolaris non
ꝗ̄ inq̄ntum eſt ticius vel ſemproni⁹ hoc
voluit glo.ibi ⁊ ſequit̃ Bar.et bal. ⁊ cō
muniter doc. ⁊ Inn.in.d.c. cū3 ab eccle
ſiaꝝ ſed auc.habita dat iuriſdictionem
indiſtincte iudicib⁹ de quib⁹ ibi adeo ꝙ
gl.ibi voluit ꝙ etiā in criminalibus ha
bere poſſunt ſcolares illos iudices et
eoꝝ opi.licet in ſe vt ipē refert Bal. vo
luit ꝙ non habeat locū in criminalib⁹
motus ratione q2 tex.ibi vtit̃ verbo ne
gocio ⁊ verbo lis que referūtur ad cau
ſas ciuiles ⁊ nō criminales Bal.ibi te
net ꝙ idem ſit in criminalibuſ ciuiliter
intentatis ſecus dicit ſi criminaliter ꝓ
bat et qualitate epī cui dat̃ iuriſdictio
q2 nō pōt ↄgnoſcere ꝺ crimine crimina
liter vnde fruſtra ibi diceret de epō ſed
certe hec ↄſideratio eſt ſatis debiliſ. Nā
in ꝓhemio.ff.oꝝ.in fine fit expreſſa men
tio de delictis et rn̄det̃ iuriſdictio ꝓ̄ſidi
detur ⁊ epō ciuitatis. Preterea epō nō
ꝓhibet̃ de cā criminali ſed qn̄ venit im
ponenda pena ſanguinis poterūt alij
iudices eligi vl̃ ipē epōs electus poterit
alijs cauſa3 delegare ſic̃ facit cū habe/
ret iuriſdictionem in tēporalibus vt in
c.i. ne.cle.vel mona.li.vi. ¶ Ad dictum
factum de matre poteſt reſponderi ꝙ v̄/
bum lis ponitur ibi large vt no.in glo.
vnde puto ſequēdo gloſā ꝑ̄allega.ꝙ et̃
in criminalib⁹ habeat locum iſta auc̃.
habita et hanc opi.ſenſit Spe.indubi/
tanter in ti.de reo.poſt ꝓ̄n. Moueor vl/
tra alios hac ↄſideratione auc̃. habita
venit poſt diſpoſitionez factā in .ff. ⁊ lo
quit̃ de iudicib⁹ ibi datis licet loquat̃
magis generaliter et det ibi optionem
ſcolaribus reſpectu illorū iudicū ergo
debet indubio intelligi de oībus cauſ
ſic̃ loquebat̃ ius antiquū ar.in auc.de
filijs ante dota.inſtru. natis .§. fi.coll.
tertia Preterea. l.fi.differt ab auc̃.ha/
bita q2 in.l.fi. iuriſdictio dat̃ ſolum re/
ctori collegij ꝫ in auc̃ habita ſcđm com
munem intellectū dat̃ ꝓ̄ſidi epō ciuita/
tis ⁊ mg̃ro ipoꝝ ſcolariū vt in.ĩ.ſubijciā
vn̄ videam⁹ ꝓ̄mo an auc .habita hēat
locū in clerico ſcđo de.l.fi.ꝑ̄alle. ¶ Cir
ca ꝓ̄mū ꝓut ex multiſ vtriuſq3 iur. ꝓfeſ
ſoꝝ ſcꝓturiſ colligit̃ q̄nq3 ꝓ̄ncipalit̃ ſūt
opi.ꝓ̄mā ſenſit gl.ī.c.inolita xi.q.i q̄ ſen
ſit apte ꝙ dicta auc̃.et ipi⁹ ꝓ̄uilegiū; h3
locū ꝓut iacet in ipis ſcolarib⁹ clericiſ
ꝓ̄ſertim reſpectu iudicū ⁊ ſic ſentit ꝙ et̃
iudicē ſecularē poſſent eligere clerici ſe
culares ¶ Secūda fuit opi.goff. in ſū
ma de fo.ↄpe. v̄.dubitari q̄ tenuit totū
oppoſitū.ſ.ꝙ illa auc.nō habeat locū in
ſcolaribus clericis ꝫ ſolum in laicis ⁊
hāc opi.ſequunt̃ Hoſt ⁊ Jo.an.ī.c.ſi di
ligēti de fo.ↄpe .⁊ ar.in dicto .c. inolita
moti q2 iperator cū nō haberet iuriſdi/
ctōe3 ī clericos nō potuit illā alijs iudi
cib⁹ tribuere Nec obſtat ꝙ ↄtineat ꝓ̄ui
legiū q2 nō potuit ꝓ̄uilegiare clericos ī
ꝓ̄iudiciū iuriſdictiōis tēꝑalis eꝑ̄alis.
¶ Tertia opinio ꝙ illa auc.hēat locū3
in clericis alienigenis reſpcū iudicū3
eccleſiaſticoꝝ duntaxat ergo doctor po
tuit eſſe iudex ſi eſt clericus alias non
hāc opi.tenuerūt Jo.de deo ⁊ Uber.
de bo.et Spe.in loco ꝑ̄alle. ⁊ goff.in.d.
c.ſi diligēti in hac opi.do Cardi.florē̃.
dicēs hoc idē ꝓcedere et ꝑte rectoꝝ.ſco
lariū lic3 ī illa auc.ꝺ eo nō fiat mentio
ꝫ hec rō proceſſit q2 tunc tp̄is ſcolares
non faciebant rectorez vnde veriſimile
ē ꝙ ſi feciſſent hanc iuriſdictōem tribu
iſſet et ſic videtur hodie rector adiūct⁹
alijs iudicibus de quibus ſecundū cū
an ſit verum.ĩ.ſubijciam hanc eandem
opi.tertiam primo videtur ſenſiſſe Do
An.ſed poſtea dicit ꝙ illa auc.non ha
bet locum in clericis inq̄tum ſubmit/
tit eoſ iudici inferiori epō qui detrahit
honori ordiniſ eccleſiaſtici ⁊ ꝓ hoc vid
tur ꝙ illa auc.in totum tollatur reſpcū
clericorum ſecularium cum ſecūdū hoc
ibi remanet ſol⁹ epōs ciuitatis qui ſine
illa auc.habeat iuriſdictiōem in ſcola
res clericoſ in ſua dioceſi reſidentes vt
ar.in.c.ſuper ſpecula et quod ibi nō.ne
cle.vel mona.⁊ in.c.ꝙ clerici de fo.com
cum ſi.nec ratio ſua eſt vera cū in mltꝭ.
caſibus de quibus.ĩ.clericus ſubijcia
tur iuriſdictioni iudicis nō epī ⁊ preſer
tim hoc probatur per.c. ſignificaſti e.ti.
vbi clare probatur clericum poſſe cum
licentia ſui epī prorogare iuriſdictionē
iudicis eccleſiaſtici licet non ſit epūs

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Quartã opi. poſuit Jo. cal. in dicto. c.
ſi diligenti dicens hanc tertiã opi. poſſe
defendi ſi clericus eſt in ſtudio de licen
cia ſui epi ar. eoꝝ que in ſimili no. in. c.
paſto. ij. q. vij. et in. c. ex ꝑte de accu. tūc
enī ceſſat ꝑiudiciū epi. ſ. allega. quaſi
ſentiat ꝙ tunc vr̄ ꝑ ꝯſequentiã habere
licentiã a ꝓprio epo litigandi ſub iudice
alieno dūmodo ſit clericus ar. in dicto. c.
ſignificaſti. ¶ Quintã opi. poſuit Inn.
Nico. de math. refert ⁊ ſequitur Bal. i
dicta auc. habita qui ī hoc fec̄ quatuor
membra dicens ꝙ aut cleric⁹ venit ad
ſtudium licẽtiatus a iure vt qꝛ ad ſtu/
dum theologie vt i. c. ſi. de mag. ¶ Aut
licẽtiat⁹ a papa aut a ꝑlato ſuo aut ſine
aliqua licentia. ꝑmis duobus caſib⁹ te
net clericum poſſe vti diſpoſitione illius
auc. habita etiam quo ad iudicez laicū
qꝛ lex et ꝑnceps potuerunt ſup hoc di/
ſponere ⁊ videt̄ diſpoſuiſſe dando licen
tiam veniendi ad ſtudium qđ patet ex
eo qꝛ auc. habita eſt inducta in bñficiū
ſcolarium cū ergo ꝯcedat̄ eſſe in ſtudio
videt̄ diſpenſare ſup his q̄ ſequūtur ad
illud. ff. de re iudi. quidã ꝯſulebant ⁊. C.
de nupc. imperalis. §. ſimiles ſic mona/
chus licentiat⁹ ad ſtudiū videt̄ habere
licentiã ad agendū ſup factis ſtudij vt
no. in. l. ſi longius. §. fi. ff. de iudi. ¶ In
tertio vo caſu diſtiguit aut elegit iudicẽ
eccleſiaſticum ⁊ hoc poteſt ꝓpter licenti
am ſui ꝑlati ⁊ ſic poteſt eligere magiſtꝝ
ſi clericus eſt. ſed ſi eſt laicus non qꝛ ſ̄ſi
ſtit. c. ſigificaſti de fo. ꝯpe. ¶ In quarto
caſu cū legẽ offendat non debet habe
re ꝑuilegium ſcolaſticū vt in auc̄. vt dif
fe. iudi. §. neq̄ autem et. l. auxilium. ff. de
mino. §. fi. ⁊ hoc dicit Bal. tenendū po/
tius ꝙ̄ quod ſcripſit Jo. an. in. dicto. c. ſi
diligenti. ¶ Ego vero pro deciſione du
bij noſtri ꝑmo examinabo auc. habita
an habeat locum in rectore ſcolarium.
Secundo quid in alijs iudicibus ibi ꝯ
tentis reſpectu clericoꝝ ⁊c. ¶ Circa ꝑ
mum do. Car. ſenſit ꝙ ſic vt ſupra dixi
non ꝙ de rectore fiat mentio ibidez ſed
videtur hodie ſubrogatus ex tacita mẽ
te imperatoris Contrarium ſenſit apte
Bal. in auc̄. habita dicens ꝙ ſcolaris
conuentus coram doctore non poteſt e/
ligere rectorem vniuerſitatis quia tex/
tus ibi non dat optionem niſi in tribus
iudicib⁹ ſcilicet in poteſtate epo ⁊ docto
re De rectore vero non meminit ar. l. ſi
vero. §. de viro. ff. ſolu. ma. Et credo ꝙ h̄
dictum ſuum ſit verius Moueor vltra
eū qꝛ cum illa auct. ſit ius ꝑuilegiatum
⁊ ſpãle non debet extendi ad nõ expſſa
ꝑſertim ꝯtra cõis iuris regulaz vt i. c.
porro de ꝑui. ⁊ in. c. ſane eo. ti. ⁊. ij. q. i. pe
tiſti ¶ Preterea poſſet dici ꝙ etiã ſi tūc
ſcolares feciſſent rectorem Imperator
non dediſſet illi iuriſdictiõez quã dedit
alijs qꝛ iuueni ſodali nõ eſſet danda po
teſtas in criminalibus ⁊ etiã in omni/
bus ciuilib⁹ ſicut datur in illa auc. vt ꝓ
dixi quare etiã puto ꝙ ſcolaris conuẽ/
tus hodie corã rectore nõ pōt mero iur̄
inſpecto illius iuriſdictionem declinare
⁊ eligere ſibi epm̄ doctorem vel pr̄atem
ſcdm̄ formaz illi⁹ auct. habita Moueor
ꝑncipaliter vt dixi qꝛ ꝑ illaz auct. habi
ta non datur optio niſi in illis tribus
ergo ꝯuent⁹ corã rectore nõ hꝫ optionẽ
Nõ obſtat ſi diceres rectorẽ nõ habẽ po
teſtatẽ ſupra ſcolares cū illa auc. habi/
ta det eam illis trib⁹ iudicib⁹ ar. in. l. cõ
ſulta diualia ꝺ teſta. qꝛ dico ꝙ illa auc
dedit hanc iuriſdictiõem illis trib⁹ i fa
uorem ſcolarium vt ibi colligit̄ manife
ſte ergo poſſūt ſcolares illi fauori i ꝑte
renūtiando eligere ſibi rectorẽ ar. l. ſi qs
in ꝯſcribendo. C. de pact. ⁊. c. ad apoſto/
licã de regu. cū ſi Nõ eſſet ꝑſūptio ꝙ im
perator ꝑuilegiando ibi ſcolares volu
erit eis tollere pr̄atem eligendi ſibi re/
ctorẽ ne qđ ob gratiaz ꝯcedit̄ trahatur
in diſpendium ꝯtra regulaz iuris libro
vi. C. ꝺ legi. l. qđ fauore. ¶ Itẽ iura vo
lunt ꝙ faciãt vniuerſitatẽ vt in iurib⁹
ſupra allegatis ergo ꝯcedunt ꝙ habe/
ant iura vniuerſitatū inter que eſt iſtꝺ
vt poſſint eligere ſibi rectorem vt in. l. fi.
C. de iuriſdict. om. iudi. ⁊ eligendo ſibi r̄
ctorem perdunt quo ad eum beneficia
illius auct. habita tamẽ procedit diſpo
ſitio illius. l. fi. C. de iuriſdict. om. iudi.
qua cauetur periniquum ⁊ temerariū
eſſe ꝙ illi de collegio ꝓtextu milicie di/
gnitatꝭ. vel alterius qualitatꝭ. debeãt ꝺ
clinare iuriſdictiõem rectoris collegij
Nil ergo habent in hoc ſcolares de q̄
ꝯquerant̄ cum per electionem rectoris re
cedant quo ad eum a prouiſione legis
vt i. l. fi. C. de pact. ꝯue. tã ſup do. Nec

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

obſtat ſi dicatur ꝙ cū ꝯtute. l. i. ff. nō lice
at illis de collegio recuſare iuriſdictio
nem prātis cū rectore collegij ⁊ tū pre
textu auc. habita hoc licet vt ibi. Si
ergo licitū ē declinare iuriſdictionem
prātis eligēdo aliū ex illis trib⁹. ergo
fortius debet licere declinare iuriſdi
ctionē rectoris eligēdo aliquē ex iſtis
trib⁹ cū prās ſit maior rectore vt dicta
. l. fi. ⁊ p̄ Inno. in. c. dilecta. de excel. pla
in fi. Nā ſi vinco vincentē te ergo vin
co te vt in. c. aucte. de ꝯceſſ. p̄ben. in vi.
in auc. multo. C. de epi. ⁊ cle. Ad hoc
rñdeo ſic poteſtas erat iudex neceſſari
us vt dicta. l. fi. merito ius voluit pro
uidere ſcolarib⁹ ſꝫ rector eſt voluntari⁹
vnde eligēdo ſibi rectorē recedūt a ꝓ
uiſione legis vt predixi facit qḋ in ſiſi
legitur ⁊ notat i. c. arbitris. de offi. de
le. in vi. ¶ Concludo ꝙ mero iure iſpe
cto nō poteſt ſcolaris cōuentus coraꝫ
rectore declinare ſuam iuriſdictionem
ſupponendo ſe iuriſdictioni epī prātiſ
vel magiſtri. Et nota hoc qꝛ nouuꝫ et
veriſſimū eſt idem ſi conueniatur coraꝫ
aliquo ex illis tribus vt nō poſſit eli
gere rectorem vniuerſitatis ⁊ per hoc
patet ꝙ vigore auc. habita nō poteſt
decidi queſtio noſtra cū illo iure non
hēat rector iuriſdictionē ſꝫ ad materiā
ampliandā et qꝛ poſſꝫ facere in ar. ma
terie nr̄e quo ad ſcđm. ſ. an iudicibus
illis contentis habeat locū illa auc.
habita. in clericis dicerē ſic ꝙ ſcđm iu
dicium layco ꝛ nullo mō habeat locum
tū qꝛ laycus nō eſt capax iſti⁹ iuriſdi
ctionis ꝯtra clericū vt in. c. cum nō ab
homine. de iudi. vbi patet ꝙ etiā rex ñ
poteſt habere iuriſdictionē in clericuꝫ
q̄tūcunqꝫ in minoribus ꝯſtitutū tuꝫ
qꝛ imperator nō potuit alijs dare iu
riſdictionē in clericū quā nō habebat
qꝛ nemo dat qḋ nō habet in. c. diaber
tum. i. q. vi. ⁊ c. qḋ autē. de iure pa. nec
obſtat dictū bal. i eo. ma. qꝛ canon ſeu
p̄nceps licētiando videtur ꝯceſſiſſe ea q̄
tendūt ad fauorē ſtudentiū ⁊c̄. vt. ſ. di
xi qꝛ dico illud non ꝓcedere in t̄minis
nr̄is duplici motiuo. p̄mo qꝛ in gene
rali licētia nō videtur data prās contra
ſpecialiter ꝑ iura canōica ⁊ diuina diſ
poſita vt nō. in ſiſi bar. in. l. ambitioſā.
C. de decre. ab or. fa. Iura enī canōica
⁊ diuina voluīt clericū diſcuti ꝑ laycū
vt in. c. ſi diligenti. de fo. ꝯpe. cū ſi. ⁊ i. c.
ſi impator. xcvi. di. ⁊ c. nimis. ⁊ qḋ ibi
nō. de iureiur. ⁊ ꝑ Inno. in. c. ij. de ma.
⁊ obe. p̄terea nō eſt veriſiſe ꝙ papa vo
luerit p̄iudicare toti ordini clericali in
fauorē ſtudentiū nā ledit toti⁹ ordiniſ
clericalis p̄uilegiū. ſ. vn⁹ clericus ꝯue
nitur corā iudice ſeculari vt ꝓbatur in dco
c. ſi diligenti. nec ē veriſimile ꝙ q̄s con
cedat i genere qḋ ſimilr̄ in ſpē nō fuiſ
ſet ꝯceſſurus vt i. c. ſi. de offi. vica. i vi
⁊ in regula i generali. de re. iur. in vi.
Preterea p̄ter generalē prātē cūdi ad
ſtudiū videtur illa dūtaxat ꝯcedi ſine q̄
bus iþe ꝯmode eē nō pōt in ſtudio ar
opti. in. l. ſed iulianus. §. quod dicit. ff.
ad mace. ſꝫ clericus pōt eſſe ꝯmode in
ſtudio abſqꝫ eo ꝙ eligat in iudicē lay
cum ergo ⁊c̄. ¶ Nec obſtat ꝯtrariū. ſ.
formatū in dño feudi qꝛ dñs feudi ꝯg
noſcit in re ſua rōe directi dominij qḋ
apud eū remanſit ¶ Preterea impa
tor ab inicio hāc iuriſdictiōem cōceſſit
dño feudi vt in. l. impialē. §. p̄terea. de
ꝓhi. alie. feu. ꝑ Frede. appoſitū eſt. ergo
hoc onus ipſi feudo vnde ſi eccleſia vel
clericus vult feudū a ſeculari oportꝫ ꝙ
cū illo onere recipiat cū res tranſit cū
onere ſuo. ar. c. paſtoralis. de deci. hic
eſt ꝙ eccleſia ſeu papa hanc iuriſdcōēꝫ
approbauit qꝛ abſqꝫ ea ſētiebat diſpē
dium cū aliter nō potuiſſet feudū adq̄
rere ſꝫ in cāu nr̄o ceſſat hec neceſſitas
cū cleric⁹ nō neceſſitatur ad eligēduꝫ iu
dicē ſecularē rōe ſcholaſtice ꝓfeſſiōis
¶ Quo ad iudicē vero eccleſiaſticū di
cerē ſic ꝙ aut queritur nunquid habeat
iuriſdictiōēꝫ in ſeculares clericos ꝯtu
te illiuſ auc. ⁊ credo ꝙ nō q̄n impator
nō potuit dare iuriſdictōēꝫ in clericoſ
cū eā nō haberet vt i dicto. c. diabertū
¶ Nec obſtat ſi dicatur ſatis ꝙ hoc per
miſſum ē de iure ciuili ar. c. i. de no. og
nunci. quia illud ꝓcedit q̄n in matēia
nō ē facta prouiſio per ius canonicuꝫ
vt nō. Inno. in glo. i. c. i. de re. eccle. nō
alie. in vi. Sed i materia noſtra diſpo
ſitum eſt per canones coram q̄bus ſūt
ꝯueniendi clerici vt in iuribus ſupra
deductis in ar. ¶ Aut queritur nūquid
poteſt iudex clericus cognoſcere ꝯtu
te prorogationis iuriſdictiōis ſiēde ꝑ

ſcolarem clericum et ꝓuto ꝙ ſic ſi ei ſit
cõmodum iuriſdictõnem illius proro
gare quia per generalem licẽciã acce/
dendi ad ſtudiuꝫ videt habere poteſ
tatem faciendi ea que cedũt ad vtilita
tem ſuã et cõmoditateꝫ ſtudij ar. eorũ
que habentur ⁊ notãtur in. l. ſi lõgius
ff. de iudi. ⁊ in. c. vt periculoſa ne cle. vl'
mo. l. ij. vi. Et per hoc infero ꝙ clericus
conueniens coraꝫ epõ loci non poteſt
ipſius iuriſdictõneꝫ declinare eligẽdo
i iudicẽ doctorẽ clericũ. qꝛ ꝓrogacõ nõ
hꝫ locũ ñ fiat cũ ↄſẽſu partiũ vt in. l. i.
ff. de iudi. cũ ſi. Qui ãt ſint iudices q̃ d
putãt ꝑ auc. habita Rñdeo tex. ibi ex
ꝑmit dñꝫ mgr̃m ⁊ loci epm gl. ibi expo
nit magiſtrũ id ẽ doctorẽ legũ q̃ alias
ꝑceptoꝛ appellatur vt in. l. in edibus. ff
de damp. infect. alias magiſtri vt. l. q̃lẽ
§. dicere. ff. de arbi. verbum magiſtrũ
itellexit ibi glo. ꝓ doctore alicui⁹ facul
tatis. Ex illa glo. iuncto tex. Nota ſin
gulariter pro omnicõſuetudie ſecũdn
buam doctores iuris appellantur dñi
doctores vero alteri⁹ facultatis appel
lantur magiſtri et idem in ſimili glo in
cle. ij. de magiſ. in ver. doctoratus que
dicit ꝙ apud italiã ꝓfeſſores iuris ap
pellãtur doctores i alijs vero faculta
tibus appellant magiſtri. Ego ãt licet
ꝓdicta procedãt ſecũdũ cõſuetudinem
tamen exponerẽ tex. in dicta auc. hita.
Capio eni verbũ aĺ. dño pro ꝑſide ſeu
ptãte loci qui poteſt dominus loci ap
pellari vt eſt tex. in. l. ſpadonẽ. §. ſi ciui/
tas. ff. de excu. tu. no. Bar. in. l. i. prope
finem. ff. de iuriſ. õ. iu. ⁊ hec mea expoſi
tio competit tex. i ꝓhemio ffor ũ. i fine
vbi ꝑſides ſeu ptãtes numerãtur i nu
mero triũ iudicum vt colligit ex diſpu
tatione quã fecit Bal. in dicta auc. ha
bita An hodie ptãs ſit excluſus cũ in
dicta auc. de eo nõ ſit mẽtio. Cõcludit
tamẽ poſt mlta ꝙ ſi iuriſdictio eni fuit
ſibi tributa vna cuꝫ alijs vt i ꝓhemio
fforũ. et hoc nomẽ qꝛ pcedũt hec quo
ad dictã auc. habita ꝑ que patet an ⁊
quãdo habeat vel habere poſſꝫ locũ i
ſcolaribus clericis Ueio nũc ad ſcdꝫ
mẽbꝝ an ꝯtute. l. ſi. habeat rectoꝛ iuri
dictionẽ in ſcolares clericos i quo du
bio diſtigue ſic ꝙ aut rectoꝛ ẽ laicus ⁊
habeat iuriſdictionẽ cũ mai⁹ dignum

trahat ad ſe min⁹ dignũ vt i. c. qd i du
bijs huiuſmodi iuriſdictiõis capax. vt
in. c. cũ non ab hoie de iudi. facit optie
c. ij. de fo. compe. in q̃tũ dicit vniuerſali
ter nullus iudicũ ⁊c̃ vnde itẽdit exclu
dere omnẽ iudicẽ laicuꝫ niſi ſpecialiter
hec iuriſdictio tribuat firmat. Bar. in. l
ſi. ff. de colle. illic. et. Bal. i auct. habita
preall. ſenſit Inno. in dicto. c. cuꝫ ab ec
cleſiarũ Unde hoc caſu clerici ſtuden
tes erunt de vniuerſitate ⁊ erũt exẽpti
a iuriſdictiõe rectoris nec ẽ hoc nouũ
cuꝫ ſepe contigat hec exẽpcio vt. l. i. ff.
ad munic. no. Bar. i dicta. l. ſi. Aut rec
toꝛ ẽ cleric⁹ et conſidero tres caſ⁹. Aut
ſcolares vniuerſitatis ꝓ maiori parte
ſũt clerici. Aut ſunt tot clerici q̃t laici
Aut laici ſũt plures clericis Primo ca
ſu credo ꝙ rectoꝛ ſit iudex clericoꝝ. Mo
ueoꝛ. qꝛ ex q̃ iura probant hãc vniuer
ſitatem ſcolaſticã etiam mixta vt ſatis
colligitur in. c. quia cauſis de ꝓcur. et
in prohemio. cle. et. vi. inducendo vt ſu
pra deduxi in ar. ergo vident velle iu
ra ꝙ habeant vniuerſitateꝫ et ꝑ conſe
quẽs vt poſſit habere rectorẽ ſindicuꝫ
ſigillum comũe et ſimilia. qꝛ q̃ ꝑmittit
principale ꝑmittit acceſſoriũ ſeu quod
ex illo ſequat vt in. c. cũ. M. de cõſti. facit
optime. c. ex litteris eo. ti. cuꝫ ibi no. ſic
eni in realibus collegijs ſubiciũt laici
prelato collegij vt. ſ. dixi ita videt di
cendũ eadẽ ratione i collegijs ꝑſonali
bus q̃le eſt iſtud collegiũ ſcolarium vt
cõpetat rectori hec iuriſdictio in clericos
directe ex diſpoſitõne legali ⁊ ex appro
batione canonica vt i iurib⁹. ſ. allega
tis dico ꝙ ſi ſcolaris clericus cõuenit
corã epõ loci ratione cõtract⁹ vel delic
ti nõ poterit ipſi⁹ declinare iudiciũ eli
gẽdo rectorẽ per tex. illius. l. ſi. C. de iu
riſ. om. iudi. no. Inno in dicto. c. cũ ab
eccleſiarũ ⁊ ſic erit i optiõe actoriſ corã
quo iſtũ clericuꝫ ſcolarẽ cõueniat Itẽ
dico ꝙ coram rectore nõ poterit conue
niri niſi de hijs litigijs que oriũt occa
ſione ſcolaſtice profeſſionis vt in dicta
l. ſi. no. Inno i dicto. c. cuꝫ ab eccleſiarũ
vt. ſ. tetigi alias vero debet cõueniri
clericus corã epõ loci ⁊ idẽ per oĩa di
cendũ quo ad ſcdꝫ mẽbrũ qñ tot ſunt
clerici q̃t ſũt laici q̃a vniuerſitas cẽſet
et tũc eccleſiaſtica cũ mai⁹ dig^m trahat

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

in clericos ſibi nõ vendicabit q2 nõ eſt
de conſe.eccle.vel alta.nõ.Bar.in dcã
.l.fi.⁊ Bal.in dicta auc.habita. Ter
cium vero membrum quando plures
ſunt layci q̄m clerici attingit ſpecifice
dubiũ vnũ ꝙ nõ repio ſpecifice ⁊ in ꝑ
piſs terminis per aliquẽ tactũ Bar.
eni ⁊ bal.in locis ꝓallegatis ſimilit̃ di
xerũt ꝙ ſi rector eſt cleric⁹ habeat iuriſ
dictionẽ in clericos ſ; nõ attingũt hũc
caſuz qñ maior ps ẽ laicoꝝ tũc ſ3 eoꝝ
diſtinctionẽ quã faciũt ad alium effe/
ctum dicũt ꝙ talis vniuerſitas cenſet̃
ſecularis cũ debeat cõſiderari maior.
minor aũt licet dignior venit iurl. ac/
ceſſiõis ar.in.l.⁊ſi nõ ſit .§. ꝯueniam⁹.
ff.de au.⁊ ar.legato.⁊ inſti.de re.diui.
§.ſ; cũ alienã. ¶ Et ꝑfecto hoc cãu vi
det̃ de iuris rigore dicendũ ꝙ talis re
ctor nõ hẽat iuriſdictionẽ in clericũ et
ꝑ ꝯñs ſnĩa de qua querit̃ corruit ex iu
riſdictionis defectu ⁊ hãc ptẽ tenui in
.c.ſi diligẽter.in lect.mot⁹ pncipaliter.ꝑ
allegati.Inno.in dicto.c.cũ ab eccleſia
rum. ¶ Itẽ q2 vniuerſitas dat iuriſdi
ctionẽ rectori vt nõ.gl.in.l.⁊ quia.ff.d
iu.om.iudi.notat Jo.an.i.c.qñiam ab/
bas.de offi.dele.nõ potuit hec vniuer
ſitas cũ cenſeat̃ ſecularis transferre in
vniuerſitatẽ iuriſdictionẽ ſpiritualem
reſpectu clericoꝝ in rectorẽ ſuũ cũ illaz
iuriſdictionẽ nõ haberet ſ; tñ de eq̄ta/
te cogitaui nouiſſime poſſe talẽ ſniaz
ſuſtinere vt ſic ſaluem⁹ ꝯſuetudinẽ cõ
munẽ que hodie viget ꝑ omĩa ſtudia
Italie in q̄bus cõiter plures ſũt layci
q̄ȝ clerici.Et rectores dũmodo ſint cle/
rici exercẽt iuriſdictionẽ in clericos
Moueor pncipaliter q2 iura canonica
⁊ ciuilia vident̃ hanc vniuerſitatẽ ſco
larĩu approbare q̄tũcũq; ſit mixta ho
minib⁹ diſparis ꝓfeſſionis vt ĩ dicto.c.
q2 in cauſis.de ꝓcu.⁊ in ꝓhemio vi.et
cle.⁊ dixi ſup̄ latius ergo videt̃ dare
iuriſdictionẽ cũ iuriſdictio ſit apud pn
cipẽ indirecter rectori talis vniuerſita/
tatis ex quo ſbiectũ recipiẽs iuriſdicti
onẽ cũ iuriſdictio ſit apud pncipẽ. ſed
ipe pncepſ ſiue lex mortua tribuit hãc
iuriſdictionẽ rectori miniſterio ipſius
vniuerſitatis. oĩs eñi iuriſdictio deri/
uat̃ a pncipe tãq̃ a maiori vt le.⁊ nõ.
marie ꝑ bal.in.c.i.q̄s dicat̃ dux.coll.

x.pro hoc optime facit dicta.l.fi.C.de
iuriſ.om.iudi.vbi lex tribuit iuriſdicti
onẽ rectori cuiuſcunq; collegij q̄tũcũ
q; illi de collegio ſint diuerſe qualita
tis ⁊ habent iudices ſpãles vnde diſ/
ponitur vt ꝑtextu milicie vel alterius
dignitatis non poteſt quis declinare
iuriſdictionẽ rectoris ⁊ tamen certum
eſt ꝙ vniuerſitas nõ habet iuriſdictio
nem ĩ milites cum habeant ꝓprios iu
dices vt in.l.cũ magiſtri.C.de iu.om.
iudi.ſ; ex quo exercẽt illam ꝓfeſſionez
ſeu negociationez iura ſũmittunt eos
rectori quo ad iſtã ꝓfeſſionẽ ſeu nego
ciationẽ diſtinctione fori non habita.
Ita poteſt eleganter inferri ad ꝓpoſi/
tum noſtꝝ ꝙ licet clerici dicantur mili
tes ⁊ hñt ꝓprios iudices.tamẽ ex quo
exercẽt hanc ꝓfeſſionem ſtudioꝝ iura
ſũmittunt eos rectori collegij quo ad
illã ꝓfeſſionem et fortiter hoc ſentiunt
Bar.⁊ bal.in dictis locis qui tantum
req̄ſiuerũt vt rector ſit cleric⁹ nec q̄ ad
iuriſdictionẽ ꝑ eũ exercendã diſtinxe/
rũt an maior ps ſit clericoꝝ vel laicoꝝ
ſe hãc diſtinctionẽ fecerũt q̄ ad effectũ
ſciẽdi cui ſupiori ipm corpus collegij
ſubiaceat qd examinabo in ſequenti
dubio. Reſtat nũc dictũ Inno.in preal
alle.c.cũ ab eccleſiarũ ad qd poteſt ſic
rñderi ꝙ Inno.in ea pte loquit̃ de col
legio eccleſiaſtico cũ alias nõ poſſet eẽ
rector vel p̄latus eccleſie ſeu monaſte
rij ar.in dco.c.ex eo.in ſi.li.vi.de electi.
¶ Vel ſcdo põt dici melius ꝙ Inno.
nõ dicit ſimpliciter ꝙ rector debeat eẽ
electus a collegio eccleſie.ad hoc vt de
beat habere iuriſdictiõez in clericos ſ;
requirit ꝙ collegiũ ſit eccleſiaſticuz ad
hoc vt rector habeat iuriſdictionez ſpi
ritualẽ ſcilicet excõicandi interdicẽdi
⁊ ſimilia exercendi ⁊ ita ꝓprie loquit̃
quaſi aperte velit ꝙ talis rector ñ poſ
ſit aliter cẽſurã eccleſiaſticã exercere.aſ
fulminare nec de cauſa mere ſpiritua
li cognoſcere nõ aũt negat ꝙ in tpali/
bus ſeu ꝓphanis poſſit cognoſcere cõ
tra clericos ex quo rcõr eſt clericus et
electus ab vniuerſitate approbata . et
h̄ clarius videt̃ ſentire idem Inno.i.c
q̄to eo.ti.vbi dicit ꝙ electuſ ab vniuer
ſitate non conſequit̃ poteſtatẽ excõicã
di ſed ſolum iuriſdictionẽ ſed ſi confir

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mationē recepit ab ep̄o tunc nō poterit
interdicere. hanc enī ptātem recipiunt
ab ep̄o ꝯfirmante ⁊ nō ab vniuerſita-
te cū excōmunicatio ſit mucro ep̄alis.
xvi. q. ij. niſi ꝯ. ⁊ ꝑ hec notabilib' infero
ad deciſionē queſtionis nūquid rector
ſcolariū poſſit excōmunicare ſcolares
clericos vel laycoſ ad qḋ puto ſic dicē
dum ꝙ ſi eſt layc' nullo mō pōt ar. cōtra
q̄ nō. in. c. ij. de iudi. ¶ Si vero eſt cleri
cus tūc pōt duob' ꝯcurrentib' ſcilicet
ꝙ vniuerſitas ſit eccleſiaſtica vtputa
ſunt plures clerici q̄z layci vel ſaltem
ſūt pares numero ⁊ ꝙ rector ſit cleric'
ab ep̄o ꝯfirmatus aliaſ nō poterit hāc
iuriſdictionē ſpiritualē exercere qḋ nō
facit qḋ dixi in repetitione. c. ſiquis cō
tra clericū de fo. ꝯpe. vbi generalit̄ tra
ctaui qui iudices poſſint excōicare.
An aūt electus per vniuerſitatē ſit cō-
firmandus a ſuperiore vide glo. nota
bilem in. l. priuatoꝝ. C. de iuriſ. om. iu
di. q̄ dicit ꝙ ſic ⁊ ſequūt docto. ibi. Ele
ctio enī vniuerſitatis dat iuriſdictiōez
ꝫ ꝯfirmatio tribuit iuriſdictionis effe
ctum vel exercitiū ſm illā glo. ⁊ d ꝫ vl
timo ſcz de effectu ꝯfirmationis vide
bonā glo. que idē ſenſit in. c. q̄to. lxiij.
di. tenēt multi in. c. tranſmiſſa. de elect.
ſenſit Bar. in. l. ex eo. ff. de teſtam̄. mili
⁊ bal. in dicta auc. habita vbi loquēs
ſpecifice de rectore vniuerſitatis ſcola
lariū dicit ꝯfirmationē neceſſariam ⁊
nō. in dicta. l. priuatoꝝ. vbi ſtatutū vel
ꝯſuetudo diſponit ꝙ eo ip̄o ꝙ eſt cleri
cuſ nō habeat alia ꝯfirmatio niſi cēnt
duo rectoreſ electi in diſcordia tūc opꝫ
adiri ſuperiorē de neceſſitate ꝙ aut cō
pellat eos ad ꝯcordiā aut deferat alte
ri arg. in. l. huiuſmodi. in. §. fi. ff. de le. i.
dicit tñ ꝙ nunq̄ prius adminiſtrabit q̄
iuret licet enī a nā poteſtatē recipiat ī
excuſatione poteſtatis nō recipit anq̄
iurat in auc. iuſiurandū qḋ preſta. ab
his in rubro ⁊ nigro. facit auc. de de-
fen. ci. §. interim. ⁊ hec ſunt notāda et
ꝙ ꝯfirmatio ſit neceſſaria ſenſit ⁊ Inn
in dicto. c. cū ab eccleſiaꝝ. in pnci. facit
qḋ in alijs collegijs realib' legit̄ ⁊ nō
in. c. qualit̄ ⁊ qñ. ⁊. c. trāſmiſſa. de elect.
⁊. C. eo. ti. li. vi. ¶ Notandū tñ eſt dcꝫ
Bal. in eo qḋ dicit valere ꝯſuetudinē
vt abſq̄ ꝯfirmatione cōſequatur iuriſ
dictionē ꝙ pōt procedere ī iſtis collegijſ
pſonalib' in quib' ſolū tractat̄ de p̄iu
dicio ip̄oꝝ priuatoꝝ ꝫ in collegijs reali
bus ſaltē eccleſiaꝝ vel monaſterioꝝ
nō videt̄ valere ꝯſuetudo per. c. cū ve-
nerabilem. ⁊ qḋ ibi nō. de ꝯſue. ne ꝯtin
gat indignū cū diſpendio eccleſiaꝝ p̄fi
ci. ꝯſuetudo aūt eccleſijs grauoſa non
valet. vt i. c. i. de ꝯſue. qḋ firmat Hoſti
in. c. tranſmiſſa. de elect. ⁊ videt̄ etiā te
nere Inno. licet prius inferat opi. ꝯtrari
am ⁊ vide p Oldra. ꝯſilio. cxlvij. ⁊ per
hec habet̄ ſolutio p̄mi dubij. ¶ Et at
tende ꝙ nō oēs rectores collegioꝝ ha
bent iuriſdictōez. ꝫ oportet ꝙ ſint colle
gia ꝓpter aliquā negociationē vel pro-
feſſionē approbatā. ita loquit̄ tex. in di
cta. l. fi. C. de iuriſ. om. iudi. ſec' in iſtis
collegijs deputatis pietatis cauſa vl
ſimilia. rector enī in illis non habet iu
riſdictionē ꝫ p̄eminentiā quādam fri
uolam licet poſſꝫ priuare beneficio ſoci
etatis vt nō. bar. i. d. l. fi. ff. de colle. illi.
in ꝟ. ſ ꝯtra hoc dubitatur. ¶ Ad ſcdm
membꝝ nūc tranſcēdens nūq̄d ſcilicꝫ
talis appellatio ad ep̄m a rectore inter
poſita valuerit. inſtabo dūtaxat circa
iuriſdictionis ꝯpetentiā vel incōpeten
tiā. ¶ Et p̄mo adducā q̄tuor motiua
ad ptem negatiuā. ¶ Scdo totidē ad
ptē affirmatiuā. ¶ Tercio ſbmittā ſo
lutionē. ¶ Qd talis appellatio nō valu
erit arguo ſic. vbicūq̄ cleric' iudicat vt
layc' nō appellat̄ ad iudicem eccleſiaſti
cum ſeu ſecularē ſupiorē in illa iuriſdi
ctione vt pbat̄ in. c. romana. §. debꝫ iū
cta gl. i ꝟ. alio. de appel. i vi. vbi patꝫ ꝙ
ſi ep̄us iudicat rōe feudi ſecularis ap
pellat̄ non ad archiep̄m ꝫ ad dn̄m feu
di. licet ſecularē ⁊ idē tenet Inno. ⁊ cō
ter docto. in. c. ceterum. de iudi. et Bar
i. l. i. ff. de appell. ſed ratione vniuerſita
tis iudicauit i caſu noſtro tanq̄ layc'
quia vniuerſitas erat ſecularis cū plu
res erant layci q̄ clerici iuxta nō. per
Bar. i. l. fi. C. de colle. illi. ⁊ Bal. i auc.
habita. C. ne fi. p pa. dixi pleni'. ſ. in
precedenti dubio. habet enī iuriſdictio
nem tanq̄ quilibet laycus ⁊ nō vt cle
ricus in. l fi. C. de iuriſdict. om. iudi. er
go debuit appellari nō ad epꝫ ꝫ ad po
teſtatē loci. ꝫ ar. expſſe videt̄ formare
Bar. in dicta. l. i. §. ſiquis in appellatōe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ubi dicit ꝙ ſi clericus vel eps eſt fact⁹
rector alicui⁹ ciuitatis ꝙ debȝ tunc ap/
pellari ab eo ad dñm illius ciuitatis
Jnõ dicit ſi rex iudicat in aliqua cã vt
comes ꝙ debeat appellari ad ſuperio
ré ipſius inq̄tū eſt rex. facit. c. cū capel
la. de ꝑuile. hoc idem expſſe videt̃ ſen
ſiſſe in dictꝰ. i. in alia q̄ōe. que incipit
quero an aliqua ciuitaſ vbi firmat ꝙ
ſi aliqđ collegiū fc̃it ſibi rc̃orē cui dat
iuriſdictionē quã ꝑt vt in. l. fi. C. de iu.
om. iudi. ꝙ dȝ appellari ab iſto rectore
ad ſupiorē primū illi⁹ collegij quē di
cit eē rectorē ciuitatis ar. i dicto. §. ſiq̄s
in appellatione. ¶ Scđo ꝑncipalit̃ ꝓ
hac pte arguit̃ ſic. hec collegia inferio
ra ſubdita ſunt ſuperioribuſ poteſtati
bus ſeu iudicib⁹ illiuſ
ciuitatis ſeu loci vbi ipa collegia con
ſiſtunt. Si eni ſunt ſecularia ſb̄ijciant̃
dño ſeculari vt in dicta. l. fi. C. de iuri.
om. iudi. facit. l. i. ⁊ fi. C. de colle. illic. ſi
eccleſiaſtica ſb̄ijciūt̃ iudici eccleſiaſtico
vt in. c. ex lr̄is. ⁊ qđ ibi nõ. de oſti. in. c.
ab eccleſiaꝝ. de offi. ordi. ¶ Hanc con
cluſionē firmat Jnno. in. c. dilecte. đ ex/
ceſ. pla. in fi. vbi đ cit ꝙ iſta iferiora col
legia ⁊ rectores coꝝ ſubdita ſunt ma
ioribus ⁊ ordinarijs ptãtib⁹ intantuȝ
ꝙ ad coꝝ dictuȝ deſtrui ⁊ ipedire vt ſi
ant facit dicta. l. i. C. de colle. illic. ⁊ ap
pellatio ſꝑ eſt interponēda ad primū
ſupiorē vt in. c. dilecti. de appel. vt in. d.
l. i. eo. ti. ⁊. c. romana. eođ ti. in vi. ergo
debuit appellari in cãu noſtro ad ſupe
riorē ſecularē. ¶ Tercio arguitur ſic
vniuerſitas ſecularis non pōt dare
ſuo rectori iuriſdictionē eccleſiaſticam
ſed ſecularē dūtaxat. vt nõ. Jnno. i. d.
c. cum ab eccleſiarum. nemo enim dat
quod nõ habet. i. q. vij. daibertum. ⁊. c
qđ autē. de iure pa. facit. l. traditio. ff.
de adqui. re. do. Sȝ iuriſdictio iſta eſt
ſecularis tunc appellari debet ad iudi
cem ſecularem qui eſt ſuꝑ illam iuriſ/
dictionē vt in dicto. c. romana. §. debet
¶ Quarto ⁊ vltimo ꝓbatur ſic rector
ſtudij ſeu alterius profeſſionis ſeu ne
gociationis habet iuriſdictionē per le
gem ciuilem duntaxat in. l. fi. C. de iu.
om. iudi. de iure aūt canonico non le
gitur tributa iuriſdictionē. ergo appel
landū eſt ad eum qui tribuit iuriſdicti

onē. l. i. C. vbi ⁊ apud quē. g⁹ ad ptãtē
ſecularē q̄ in loco eſt vice imꝑatoris
. l. ꝑcipimus. ⁊ qđ ibi nõ. C. de appel.
Jn otrariū ad ꝑtem affirmatiuam ar
guitur ꝑmo ſic appellatio dȝ ſꝑ inter
poni ad ſupiorē illi⁹ qui iudicauit vt
i. l. i. C. vbi ⁊ apud quē. ⁊. d. c. dilecti. et
c. rōna. eo. ti. ꝑallegata. Sȝ iſte rc̃or
ex q̄ eſt clericus in nullo ē ſubiect⁹ iudi
ci ſeculari nec eē pōt tanq̄ rector cum
ſpãle ſit in feudo vt nõt in dicto. c. cete
ris. ⁊. c. verū. de fo. ope. Rector eni iſte
nihil tenet a iudice ſeculari rōe cui⁹ dȝ
eſſe ei ſubiectus. ſȝ ſb̄ijcit̃ iudici eccleſi
aſtico dūtaxat. xi. q. i. quaſi ꝑ totū. ⁊. c
ſiq̄s otra clericū de fo. cōpe. ergo recte
fuit appellatū ad epm cū ab iſtis cleri
cis inferiorib⁹ iuriſdictiōem hn̄tib⁹ ſit
ad epȝ appellandū. dčo. c. rōna. de appl.
li. vi corroborat hȝ argumentū dictum
Bar. i. l. ij. C. vbi ⁊ apud quē. vbi dic̃
ꝙ ſi homīes diuerſaꝝ iuriſdictionum
ꝯpromittunt i terciū alteri⁹ iuriſdictio
nis ⁊ ex forma ſtatuti poteſt appellari
a ſnīa arbitri appellandū eſt ad iudicē
arbitri ⁊ nõ ad iudicē partiuȝ. qꝛ q̄ ap
pellat ꝯquerit̃ de ſnīa iniqua ipſi⁹ iudi
cis ⁊ ꝑ ꝯñs dȝ appellare ad ipſius ſu
periorē. igit̃ ad epm q̄ eſt iudex clerici
merito fuit appellatū. Preterea ⁊ ſcđo
ſicut clericus iudicari nõ pōt a iudice
ſeculari in ꝑma inſtantia cauſe vt in. c
clerici. ⁊ i. c. qualiter. de iudi. ⁊ i. c. vni
co. de cle. ꝯiuga. li. vi. ita nec inſtantia
appellatiōis cū appellatio i pluribus
poſſet reformare ſnīaȝ vt i. c. raynuti⁹.
⁊. c. Raynaldus. de teſta. ꝙ ſuccedit lo
co ꝑoris iudic̃. vt i. c. vt debitus. de ap
pel. Sȝ i cãu noſtro reus erat clericus
nec deſinat eē reus in cã appellationiſ
ſicut ergo nõ potuit etiam ſponte ſb̄ij
ci examini iudicis ſecular. i cauſa ꝑn
cipali vt i. c. ſi diligenti de foro compe.
ita nec i cauſa appellationis recte ergo
fuit ad epm appellatuȝ qui fuit compe
tens iudex iudicis a quo ⁊ ipſius rei
originē. ¶ Tercio arguitur ⁊ fortius
ſic. iſte rector non potuiſſet ſentenciaȝ
cōtra clericū iſtum ferre niſi fuiſſet eē
ipe clericuſ de iudi. atſi clerici. dixi ple
ne ſupra in precedenti membro ſeu du
bio. Cum ergo qualitas clericatuſ ne
ceſſario concurrat ad validitatē ſentē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tie ⁊ ad potentiã iuriſdictiõis exercẽ/
de ergo poterit dici ꝙ iudicauerit non
vt clericus ſꝫ vt laicus ⁊ ꝑ ↄſequẽs dꝫ
recurri ĩ cã appellatiõis ad ſupiorẽ ſuũ
reſpectu illius qualitatis ſcðm quam
iuriſdictionez exercere potuit facit.c.cũ
capella de priuil.⁊.l.ſi qñ.C.de appella.
¶ Quarto ⁊ vltimo ꝓbatur alia conſi
deratiõe auct.habita.C.ne ſi.ꝑ pa.dat
ſcolaribus tres iudices inter quos eſt
loci epiſcopus ꝗlitercunq; iſte rector iu
dicauerit ſiue vt clericus ſiue vt laicus
potuit iſte epũs tanꝗ̃ ↄpetens in cã ſe/
culariũ clericoꝝ ⁊ laicoꝝ adiri Si eniꝫ
datur ſcolarib⁹ optio in ꝑma inſtantia
eligẽdi epm dñm ⁊ magiſtrũ auct.habi
ta etiã inuito reluctante actore vt in di
cta auc.habita.ergo fortius potuit iſte
in appellatione ſua ſibi eligere epm cuꝫ
appellãtis ⁊ nõ appellati ſit eligere epm
iudicẽ dũmodo ſit ↄpetẽs ij.q.vij.ad ro
manã ¶ Ad ſolutõez ieſu xpi eiuſq; pij
ſime matris beataꝝ virginũ agathe et
lucie ceterarũq; meaꝝ inuocato patro/
cinio ↄdeſcendẽs ad materiã ampliãdã
¶ Sciẽdũ ꝙ materia iſta poteſt diſcur
ri ꝑ ꝗtuor caſ⁹. Prim⁹ caſ⁹ qñ eſt eccleſi
aſtica vniuerſitas ⁊ rector cleric⁹. ¶ Se
cũdus caſ⁹ qñ actor ẽ laicus ⁊c. ¶ Ter
tius caſ⁹ qñ vniuerſitas ẽ eccleſiaſtica
⁊ rector laic⁹. ¶ Quart⁹ caſ⁹ ẽ cũ rector
ẽ cleric⁹ ⁊ vniuerſitas ſecularis ſicut ↄ
tingit in caſu nr̃o ¶ Primo caſu indu
bitãter dico appellãdũ ad epm loci tum
qꝛ ipa iuriſdictio eſt eccleſiaſtica exꝗ̃ taſ
vniuerſitas ⁊ appellatio interponẽda ẽ
ad ſuperiorez in illa iuriſdictiõe vt nõ.ĩ
dicto.c.romana.§.dꝫ ⁊ dicto.c.cetep.tũ
qꝛ ipe iudex eſt cleric⁹ ⁊ regula eſt ꝙ ab
ꝗ̃ſtis inferioribus citra epm appellãdũ
ad epm dicto.c.romanã.§.i.niſi de ↄſue
tudine vel ſtatuto iſte rector rcognoſce
ret aliũ imediatũ ſuperiorẽ quia tũc dꝫ
interponi appellatio gradatim ⁊ nõ o/
miſſo medio de quo tamen dicendũ vt
legitur et nõtur in.c.dilecti de appella.⁊
hanc ſententiam ſatis ſentit Bar.in di
cta.l.i.ff.de appell.vbi dixit a rectore col
legij appellandum ad ſuperiorem proxi
muꝫ illius collegij ⁊ licet ibi dixit recto
rem ciuitatis ⁊ proximum ſuperiorem
illud debet intelligi qñ collegium eſt ſe
culare puta qꝛ oẽs vel pro maiori pte

ſũt ſeculares ſeu laici ſecus aũt vbi eſſꝫ
eccleſiaſticũ vt quia õnes de maior pte
vel totidem ſunt clerici ꝗ̃ laici. naꝫ tũc
ſubijcitur epõ loci ⁊ non iudici laico iu
xta no.per eundẽ in.l.ſi.C.de colle.illi.
et per bal.in auc.habita.C.ne ſi.pro pa
¶ Secũdo caſu ꝑncipali quando rcõr
laicus et vniuerſitas ſecularis ſatiſ vi
detur de mente bar.ꝙ appellãdũ ſit ad
rectorem ciuitatis et facit qd̾ nõ. Inno
in.c.dilecti in fine de exceſ.prel. Bal.aũt
in dicta auc.habita nõ attingit hũc ca
ſum qñ appellatur a rcõre ſed qñ appel
latur a doctore ſeu poteſtate ⁊ ſic reſtri
git ſe ad alios iudices qui deputantur
ꝑ illã auct.et dixit ꝙ ſi in ciuitate eſt de/
putatus generalis iudex pro omnibuſ
appellatiõibus recipiẽdis ad illum po
terit appellari. ¶ Si aũt non eſt talis iu
dex ſed ſint ſpãles iudices appellatio
nũ ĩ certis caſibus ſeu in certiſ iudicib⁹
interponendiſ ⁊ tũc dicit ſi appellatur a
doctore poterit appellari ad pᵗãtem ſeu
epm quia licet iſti iudices pariſicãt in
dicta auc.habita tamen epuſ maior eſt
pᵗãte allegat glo.in.l.ex ea.ff.de poſtu.
⁊ vbi deficeret iudex appellationis ap/
pellãdum dicit ad dños ſeu ꝑores ciui/
tatis per.l.vbi adſunt.ff.de tu.⁊ cur.
Ego multum miror de his dictis bal.
que in veritate nec veritatis ſaporem
habere videntur licet eniꝫ epus ſit ma
ior pᵗãte non tamen eſt ſuperior in iu/
riſdictiõe temporali in.c.nouit de iudi.
⁊ in.c.eam.qui fi.ſint legi. ¶ In hac aũt
iuriſdictione.in cauſis ſcolariuꝫ ius pa
rificat eos in ꝓhemio ffoꝝ.in dicta auc
habita ergo non poteſt appellari de po/
teſtate ad epm cum appellatio ſit inter/
ponenda ad ſuperiorem iudicantem di
cta.l.i.ff.de appella.⁊ i.l.i.C.vbi ⁊ apud
quem. ¶ Idem dico cum eſt appellan/
dum a ſententia doctoris pone enim il
lum doctorem ſententiantem eſſe laicũ
⁊ litigantes laicos dicemus ne appellã
dum ad epiſcopum certe hoc nullo iuꝛ
perſuaderi poteſt nec obſtat ſi dicet ir
ꝙ cum dentur illi tres iudices a iure ĩ
cauſis ſcolarium intra quos eſt epus
quemadmodũ poteſt adiri epuſ in cau
ſa ꝑncipali ita in cauſa appellatiõis dꝫ
adiri poſſe certe iudicio meo iſta conſid
ratio nihil valet qm̃ illi tres.ſ.epiſco/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ptis poteſtas et doctoꝛ dantur iudiceſ
i cauſis ſcolarium et ſic cū pꝛicipaliter
cōueniuntur ipſi ſcolares ⁊ ꝺ ipſis cō/
queritur ſed i cauſa appellationis nō
conquerit̃ appellās de pte ſed de iudi/
ce ſentenciāte vt.l.i.ff.de appel.et ideo
iura voluerūt ꝙ appellatio ſit īterpoſi
ta nō ad ſuperioꝛē litigātiū ꝫ ad pri/
mū ſuperioꝛē ipſi⁹ iudicis ſētenciātis
vt legit̃ i dcā l.i.et ij.C.vbi et apud ꝙ
hinc ē ꝙ a ſentencia pꝛicipis nō appel
lat̃ qꝛ nō reperit̃ ſuperioꝛ et qꝛ pͣſumit̃
recte iudicaſſe vt i.c.cūcta ꝑ mūdum.ix
q.iij.⁊.l.i.ff.a qui.appel.non li.¶ Con
clude ergo qꝺ aut queritur de appella
cione interponēda a rectore vniuerſita
tis aut ab aliquo illorū triū de qͥbus
in dicta auct.habita ¶ Pꝛimo caſu te
neo appellationem īterponendā ad iu
dicē gnālē appellacōnū ſi taliſ iudex ē
in ciuitate cuꝫ eni iuriſdictio illa ſit ſe
cularis exquo vniuerſitas ſecularis
ergo debet ſcꝺm formā alioꝝ iudicuꝫ
ſeculariū ¶ Si vero nemo ē in ciuita/
te debet appellari ad rectorem ciuita/
tis Nam iſte dicit̃ ciuitatis dominus
vt l.ſpadonē.§.ſi ciuitatis pꝛiceps.ff.
de excuſa.tu.et i defēm debꝫ appellari
ad dnm̄ ſeu dnōs.niſi abſūt.ff.ꝺ tu.et
cu.da.ab his ¶ Si vero appellat̃ a iu/
dicibus datis per auc.habita.⁊ tunc
dicendū vt dicā.§.i.fi.hui⁹ ſolutionis
¶ Pꝛimo eni expediā modū appellati/
onis intͣponēde a rectore ¶ Ueio nūc
ad tercium caſum ſcilicet cuꝫ vniuerſi
tas ē eccleſiaſtica iudex laicus ſeu rec
toꝛ et hunc caſum nō puto poſſe de iu
re cōcurrere quia exquo vniuerſitas ē
eccleſiaſtica modo predcō rectoꝛ debet
eſſe clericus et non laicus nam rectoꝛ
debet eſſe vniuerſalis nō aūt minoriſ
partis ſed ſi omnes vł maioꝛ pars dꝫ
eſſe clericoꝝ iſte non haberet iuriſdicti
onem niſi ſup laicis tm̄ ⁊ ſic ſup mino
ri parte quod non eſt dicēdum facit c.
et eo.in fine de elec.in vi.et hanc ptēꝫ
ꝙ laicus non poteſt eſſe rectoꝛ hoc ca/
ſu affirmauit Bal.in dicta auct.habi
ta.ſed vbi pluresſ eſſēt laici ꝙ̄ clerici tē
rectoꝛ poteſt eſſe laicus nō tamē habꝫ
iuriſdictionē in clericos et hoc caſu in
telligerem dictū bart.in.l.fi.C.ꝺ colle
lli.vbi tenuit ꝙ in iſto collegio mixto
clericorum et laicorum poteſt laicus
eſſe rector.licet a iuriſdictione ſua ſint
clerici exempti.¶ Sed preſuppoſito ꝙ
etiam poteſt eſſe laic⁹ rectoꝛ in tali vni
uerſitate eccleſiaſtica dicereꝫ ꝙ exquo
iudicauit de laico et ipſe eſt laic⁹ appel/
landum ē ad ſuperioꝛē laicū licꝫ eps̄
ſit iudex collegij cū ſit ecclīaſticū nō tn̄
ſinguloꝝ ꝺ collegio exquo illi ſūt laici
nā aliud collegiū aliud ſinguli vt i.c.
qꝛ manumittit̃ xij.q.ij.et.l.lege C.de i
ius vocā.cū ſi.¶ Etſi diceres cum iu/
riſdictio ē eccleſiaſtica exquo collegiū
ē eccleſiaſticū gͦ appellādum ē ad ſupe
rioꝛē de illa iuriſdictione dicto.c.debet
Reſpōdeo ꝙ nō poteſt dici eccleſiaſti/
ca ſi in laicū et ꝯtra laicos ar.in.c.cau
ſam de pꝛeſcrip.¶ Quarto et vltio ca
ſu quādo collegiū eſt ſeculare ſꝫ rectoꝛ
ē clericus vt i caſu nrō cōtingit.certe
ē maius dubiuꝫ qꝛ iſte videt̃ iudicare
tanꝙ̄ laicus et nō clericus ergo vide/
tur appellādū ad ſecularē ¶ In cōtra
riuꝫ facit qꝺ ſine qualitate clericat⁹ ſi
potuiſſꝫ iudicare in cauſa cleri ſicut in
caſu nrō iudicauit.ꝯcurrit ergo neceſ/
ſario q̄litas clericat⁹ in iſta iuriſdcōne
exercenda ⁊ ſic ſum⁹ extra materiaꝫ ta
ctam ꝑ Bar.in l.i.C.de appel.ipe eniꝫ
loquit̃ qn̄ eps̄ vł cleric⁹ eſſet rectoꝛ ci
uitatis ſic iudicabit vt laic⁹ nec quali
tas clericatus eēt neceſſaria in illa iu
riſdictione exercenda.merito appellat̃
ad ſupioꝛē laicū ꝫ nos ſum⁹ in cāu pe
nitus diuerſo quē nō reperio ab aliq̄
tactū.tn̄ pt̄ q̄tidie ꝯtingere cū in italia
diuerſitas ſcholariū ꝯmuniter eſt vt ꝑ
maioꝛi pte ſcholares ſunt layci.rectoꝛ
tn̄ ex forma ſtatuti ē cleric⁹.Dicerē tn̄
ſic aut appellat̃ in cā layci ⁊ eſt appellā
dum ad ſuperioꝛē laycum quia in iſto
caſu iſte iudicauit vt laycus.nec qua
litas clericatus neceſſario hoc cāu cō
currit ad ſentētie valitudinē.Aut ap
pellat̃ i cauſa clerici qui erat reus oꝛi
ginarius ⁊ puto appellanduꝫ ad ſupe
rioꝛē eccleſiaſticum quia iudicauit cō
tra clericum tanquaꝫ iudex eccleſiaſti
cus alit̃ ei in caſu nrō poterat cadē iu
riſdcō cōtra clericum iuxta no.per In
no.i.c.cū ab eccꝫ.de off.oꝛ.facit.c.cū
nō ab hoīe.⁊.c.q̄liter.⁊.c.clerici.ꝺ iudi
¶ Preterea ad valitudinē hui⁹ ſentē

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cie ⁊ potentiā exercēde iuriſdictiōiſ cō
currebant in caſu noſtro due q̄litates
neceſſarie. ¶ Prima q̄litas rectoratuſ
¶ Scda qualitas clericat⁹ reſpectu p̄
me videtur appellandū ad iudicem ſe
cularē q̄ñ eſt ſupra collegium et ſic eſt
ſuperior in illa iuriſdictione Reſpectu
vero ſc̄de videt̄ appellandū ad iudicez
eccleſiaſticū.tū q2 reus originariuſ eſt
clericus q2 etiaz iudex eſt clericus de
cuius ſñia exponit̄ querela nec iudica
re vt laic⁹ vt ſupra plē dixi ¶ Cū ergo
ↄcurrant iſte due qualitates diuerſe
nature in facto īdiuiduo q2 ad vtrūq3
iudicem nō dz appellari p̄ualere debet
tanq̄3 dignior qualitas clericatus per
iudicem enī ſecularē non pōt expediri
obſtantibus rōnibus p̄dictis expedie
batur ergo totum ꝑ iudicē eccleſiaſti/
cū cui nulla obſtat incapacitaſ ad hoc
no.dictum Bar.in.l.eodem obſeruan
do.C.de appel.vbi per illum tex.no.ꝙ
ↄuent⁹ maiori indiuiduis gaudet pri
uilegio maiori facit.l.ſi ↄmunē.ff.q̄ad
mo.ſer.amit.⁊ vide bonā glo.in.c.vni
co de iure pa.in vi.Ex quo ſimpliciter
infert Bar.ibi ꝙ ſi laicus ⁊ cleric⁹ ſūt
mihi obligati in cā indiuidua licz cau
ſa ex ſui natura ſit ꝓphana rōne tam̄
clerici dz expediri corā iudice eccl'aſti/
co qd̄ ꝑpetuo nōndū Alid ſi'e nōndū
i.l.i.§.ſi q̄s in appellatiōe.ff.de appel.di
cēs ꝙ ſi in cā iudicarūt ſimul iudex ec
cleſiaſticus ⁊ ſecularis appellandum
eſt ad ſuperiorē eccleſiaſticū q2 ad ſecu
larē nō pōt appellari cū cleric⁹ nō p̄t ſe
illi ſubijcere etiā ſi vellet vt in.c.ſi dili/
genti de fo.ↄpe.nec eſt equū ꝙ ad vtri
uſq3 ſuperiorē appellarēt quia forte in
locis diſtātibus ⁊ ſeꝑatis ſūt nec poſ/
ſunt de facili ↄueniri.ↄgruentiuſ ergo
appellabit̄ ad ſuperiorē eccleſiaſticū ſe
cūdū eū cū iudex laicus poteſt ſe ſbij
cere ⁊ ꝑ ip̄m tota cauſa decidi ne cauſe
ↄtinentia diuidet̄ in hoc.ff.ex qui.cau.
maiores In ea.l.ij.⁊.l.nullus.C.d iu
di.⁊ in.l.ſi communez.ff.queadmo.ſer
amit. quod eſt notandum facit qd̄ le/
gitur et notatur in.c.per hoc de here.
in vi.vbi patet qd̄ ſi ordinaria iuriſdi
ctio in aliqua cauſa cum delegata op
poſita ordinaria tanq̄3 minor aſſumit
in diuiduis naturam delegate vnde

appellādū eſt ab vtroq3 ad ꝓprium ⁊ ſi
ad iudicem ordinarij ſuperiorē ad id
qd̄ in ſimili legit̄ ⁊ nōtur in. c.ſuper q̄/
ſtionū in §.ſi vero duo de offi.dele.et
ꝑ hoc patet reſponſio ad ↄtraria ſupi⁹
formata ꝓcedit eniz reſpectu q̄litatis
rectorat⁹ ex ꝑte iudicis ſui qua iuriſdi
ctio exerceri nō poterit Idem q̄litaſ cle
ricatus ex ꝑte rei q2 nō pōt ſe ſubijce
re ſponte iuriſdictioni iudicis ſeculari.
c.ſi diligenti.§.allega.ergo neceſſario
appellādū ē ad ſuperiorē eccleſiaſticuz
hec ꝓcedūt cū queritur de appellatiōe
interponēda a rectore vniūſitatis.
Sz nunc reſtat examinare aliud dubi
um.ſ.cum appellatio veniet interponē
da a iudicibus dat.ꝑ auct. habita.C.
ne.fi.ꝓ pa. In q̄ quidez articulo qd̄ ſē/
ſerit Bal.in dicta auc.§. retuli cuius
dicta minime placent ꝑ rōes ꝑ me ſup
formatas ¶ Mihi autē videt̄ poſſe di
ci ꝙ ad ſolū imperatorē ſit applādū q2
cū iſta iuriſdictio circa ſcolareſ tribu
atur eis.ſ.ep̄o rectori ciuitatiſ ⁊ docto
ri ex illa auc̄.⁊ ſic ab īperatore nec in il
la detur aliq̄s ſuperior ergo appellan
dū eſt ad illū qui eos deputauit cū ſꝑ
ad maiorē ⁊ ſuperiorē in iuriſdictione
ſit appellandū vt ſupra pluries dictū
fuit ꝓ hac opi.facit qd̄ in ſimili le.⁊ nō
in.c.ab arbitris de offi.dele.in vi.vbi
tex.ꝙ ab arbitris iuris appellat̄ ad ſo
lū papam q2 cum a iure habeāt iuriſ/
dictiōem illā ergo ad ip̄m ius a q̄ ha/
bet ptātem appellādū eſt. ⁊ ſic ad papā
qui eſt lex aīata in terris vt ibi nōt in
gl.tertia ergo idem dicēdū vr̄ in caſu
nr̄o.ſ.ꝙ dux eſt ſemper adire p̄ncipem
¶ Pono aliaz opi.que mihi plus pla
cet ꝙ dicamus ꝙ cū hec iuriſdictio tri
buta ſit ordinario cum tribuat̄ a p̄nci
pe ſeu lege certi generis ꝑſonaruz vt
no.Bar.in.l.i.ff.de iudi.⁊ l.ex eo.ff.de
mili.teſta.facit quod no.in.c.cuz ab ec
cleſiarum de offi.ordi.⁊ ſic incorpora/
ta eorum iuriſdictio appellandum ē ab
eis in iſtis cauſis per regulas iuri. ge
neraliter ſuper appellatione interpoſi/
ta traditas vt ſupra tetigi vnde ſi eſt
ep̄us appellandum eſt ad archiepiſco
pū vel ad papam facit quod in ſimili
notat Bar.in dicta.l. i.ff.de appel.vbi
dicit ꝙ ſi ep̄s h3 iuriſdictiōem tpalem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

īcorporatā iuriſdcōnē eccleſiaſtice vt q̄z
illū non habet in feudū. appellādū ē ab
ecc.in tali iuriſdictōne ad archiepm̄ pro
quo allego tex. apertū ī dicto .c. romana
§. debet. ❡ Si vero appellādum eſt a re
ctore loci appelletur ad ſuperiorē ſuum
ad quē in alijs cāis appellatur. cū de ip
ſi⁹ ſnīa exponat querela. vt dicta .l. i. ꝛ .ij
C. vbi ꝛ apud quē. ❡ Si autē appellā
dū eſt a doctore. tunc ſi doctor eſt ſecula
ris appellandum eſt ad doctorē ciuitat.
q̄ eſt proximus ſupior. dicta .l. ſpadonē
§. ciuitatis pͥnceps. Si vo eccleſiaſtic⁹
appellabit ad iudicē ſuum ordinarium
in dicto .c. romana §. i. de appel. li. vi. fac
qđ nō. Barto. ī dicta .l. ij. C. vbi ꝛ apud
quem. preſertim ſi cā fuerit mota cōtra
clericum ſcolarem ❡ Idem puto ſi cōtra
laicum ex quo ipe doctor clericus. q̄z cū
iuriſdictio ſit ſimpliciter tributa doctori
in dicta auc̄. habita. videtur data ſcḋm q̄
litatem ſuam ſicut patet in epo. ❡ Sed
circa hoc cadit dubitatio. de quo docto
re intelligitur tex. ſi ſcolaris itrat diuer
ſas ſcolas. Bo. tenet Bar. ī dicta auc̄.
ꝙ debet intelligi de pͥncipaliori qđ ſatl.
placet ar. inſtitu. de iure natu. gen. et ci/
ui. §. quotiens ❡ Preterea teneas mē
ti ad materiā duo. dicta Bal. q̄ ponit ī
dicta auc̄. habita. q̄ licet aperte ibi nō p
bent. facit tñ tex. ille optie in ar. vt pref/
tum fauore profeſſionis ſcolaſtice ſūt re
cipienda. ❡ Primū eſt ꝙ ſcolaris pōt
a quolibet grauamine appellare. licet ei
de iure ciuili non appel etur ab interlo
cutoria. niſi q̄z non poteſt ſubleuari in
appellatione a diffinitiua interponēda
vt i .l. ante ſentencie tempus .C. quorū
ſen. non reſcin. ꝛ .l. ij. ff. de appellation. re
ci. ꝛ .c. ſuper eo. de appella. vbi plene dixi
fauore tamen ſcolarium hec ſpeālitas
videtur i dicta auc̄. habita deducta dū
ab omni iiuria dicit illum releuandum
❡ Scḋm dictū qđ licet ad imperatorē
nō poſſit regulariter obmiſſo medio ap
pellari. vt i .l. imperatores. ff. de appella.
tamen ſcolaris in terris recognoſcentī
b⁹ iperatorem in ſuperiorem poterit ad
eum appellare. quia ipſe imperator exhi
bet ſe paratum ab omni grauamine il/
lum protegere . ꝛ defenſare . vt in dicta
auc̄. habita. Ex quo infero ꝙ in terris
nō recognoſcētibus . imperium poterit

appellare ad dñm ſeu dominos illi⁹ ciui
tatē cū ibi fuit loco iperatoris i illis lo
cis iuxta nō. p Bar. i .l. i famem. ff. de pb
iudi. ꝛ .l. hoſtes. ff. de capti. ꝛ .l. vnica. C
ne q̄s i ſua cau. ꝛ qđ ibi nō. Cy. qđ ē no
tādum. ❡ Ex omnib⁹ ꝛ predictis infero
ꝙ vbicūq̄ appellatio eſt iterponēda ad
ſuperiorē eccleſiaſticū cum nō valet ſta
tutum de non appellando ꝛ ſnīa rectorꝫ.
quātūcunq̄ fuerit confirmatū p ciuita
tē q̄z in preiudiciū ſuperioris eccleſiaſti
ci nō potuit ſtatutū de hoc diſponē vt ē
tex⁹ ſingularis i .c. venientes. de iuriu
rā. ❡ Item puto quo ad preiudiciū ſu/
perioris laici ſi ſtatutum nō fuit factū
ab vniuerſitate ſcolarium dūtaxat. nec
fuit ꝯfirmatū per ſuperiorē quia nō po
tuit vniuerſitas ħ ſtatuere i preiudiciū
ſuperioris. quinimo nec ciuitas potuiſ
ſet ſtatuere . vt i ciuitate nō appellāte in
preiudicium ſuperioris . ad quē de iure
fuerit appellādū. vt nō. Bar. i .l. oēs po/
puli. ff. de iuſti. ꝛ iure. in. v̄. iuxta p̄miſſa
q̄ro. ꝛ ſatis pbaꝰ p rōnem d di. c. veniē
tes ꝛ p p̄dicta remanet plene ſolutū ħ
2m dubiū. ❡ Circa tercium dubium an
dictus ſcilicet Gandulphus rector i ex
cōmunicatōnē ceciderit cum appellaue
rit poſt decenniū. ante tamen conditōiſ
euentum ꝛ anteq̄ excōicacōnis ſnīa in
ieciſſet vinculū. allegabo quatuor mo/
tia ad partem negatiam . ꝛ totidem ad
partem affirmatiuam. Tertō ſolucōnē
huius dubij ſubijciā. ❡ Qđ ergo in ex
communicatōnem non iciderit arguit
primo ſic. Appellatō iterponenda eſt in/
fra decennium grauaminis vt i clemē.
ſicut. de appel. facit. c. quod ad conſulta
cionem de re iudi. ſed ſen ent a condicō
nalis cum effectu non grauat ante con
ditōnis euentum. vt i .c. a nobis de ſen
exco. fac̄ iſti. de verborū. obl. §. ex condi
cōnali. ergo nō fuit neceſſe appellaē qñ
cunq̄ anteq̄ excommunicatō iijciat vi
culum. ꝛ tunc poſt infra decennium vi
detur poſſe appellare. quo ad deuoluen
dam cauſam. tum tunc incipiet curſus
ſentencie. argum̄. e⁹ quod nō i .c. ad rep
mendam de offō. ordi. licet tunc nō poſ
ſit appellare quo ad ſuſpēdendum excō
municacōnis viculum. vt in .c. paſtora
lis. de appella. ꝛ hoc eſt vltimum ſpeci
ale in excommunicacōe. vt ibi notatur

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Ad previcta fac̃ optime.l.i.§.biduū
ff. qñ appel. ſit vbi textus dic̃ vtile ē ap
pellare a tempore ſentēcie ↄdicionalis.
⁊ non exſpectare ↄditōnis euētū.vt.ij.q
i.biduum.ergo non eſt neceſſe appellare
añ ↄdicionis euentum. licet ſit vtile.vt
ibi.ℨ iſte gandulphus appellat īfra mē
ſem licet poſt decenniū. ergo ī excōicati
onem minime īcidit ¶ Scdo principſr
de hoc videtur text'i.c. ꝑterea de appel.
vbi fuit lata excōicatio.ſub cōditōe niſi
ſatiſfaciet infra viginti dies.⁊ dr̃ ibi ꝙ
medio tempore appellando ſuſpenditur
excōicationis vinculū qualitercunq̃
autē ſumatur ibi mediū tēpus ꝓ toto
eo tempore quod eſt infra ꝑmum ⁊ vl
timum diez termini ſiue pro tertō termi
no diuidendo illū in tres terminos ſem
per eſt īuenire appellatōnem fuiſſe inter
poſitā poſt decennium a tp̃e ꝓmulgati
onis ¶ Tertio arguitur ſic ſententia ex
cōicationis ↄditionalis non trahitur
retro ad diem late ſentencie.quia ſeq̃re
tur abſurdum. nā exiſtente ↄdicōne ap
paret illum fuiſſe excōicatum tp̃e ꝑteri
to quo nō fuit in culpa nec fuit de intē/
tione proferētis ita ꝙ debuiſſet ilico vi
tari.ꝑterea ſequeret̃ ꝙ medio tēpore nō
valeret appellatio cum reperiretur inter
poſita ab excōicato.quod ē contra dc̃m
c.ꝑterea.trahitur ergo excommunicatō
ad diez condicōnis.ergo ſatis eſt appel
lare quandocūq̃ ante condicōnis euē
tum ad effectum tamen deuoluēdi cām
ad ſuperiorem.vt ſupra dixi ¶ Quarto
⁊ vltimo probatur ſic poſito ꝙ ſentēcia
conditionalis grauet ilico cum ſit lata
tamen.quia vſq̃ ad condicōnis euētū
reſpectu ſpei grauamen eſt ſucceſſiuum
debet poſſe appellari ex nouo grauamīe
vſque ad euentum cōditionis iuxta ea
que notantur in ſimili in.c.dilectus.ij.d
reſcript.⁊ per hoc glo.in.c.ſepe.de verb.
ſignifi.℣.partibus.⁊ quod not.in clem̄.
paſtoralis.de re iudica. ¶ In contrari
am partem.videlicet ꝙ dictus gandul
phus ceciderit in excommunicationem
Arguitur primo ſic quicunque infra d
cennium a tempore promulgacionis ſi/
let videtur adquieſcere iudicatis. vt.l.
ab eo.ff.quomō ⁊ quando iudex.et.c.
intra de re iudi.ergo iſte gādulphus nō
appellādo ī.decēniū a tp̃e precepti ſibi

facti vr̃ adq̃euiſſe ꝑcepto. ⁊ tacite fateri
ꝑceptū ⁊ ſniaz iuſte fuiſſe ꝓmulgatū nō
pōt ergo appellare poſtea maxīe poſt cō
ditionis euentū cum ſit ī illa executio q̄
dam ꝑcepti ab executore aūt nō appella
tur.vt i.c.ꝙ ad cōſultacionē ī fi.de re iu
di.⁊.l.ab executore.C.q̃p app.non reci.
fac̃ optīe qd̓ ī ſiſi nō. Inno.in.c.ſepe.de
app.⁊ Jo.an.i.c.venerabilē.de ſē.ex.li.
vi. ¶ Scdo pñcipalit̃ vr̃ de ℨ caſ' in.c.
qd̓ ad cōſultacōnem ꝑall. vbi ſnia lata
fuit ſꝫ condicōne vel ad diē. ⁊ tñ op' fu
it appellare infra decēnium a tp̃e ꝓmul
gacōis alias vr̃ adq̃euiſſe ſentēcie.nec
adueniente termino datur appellādi fa
cultas. ¶ Tertio ꝓ hac parte fac̃ optīe
ī ar.c.romana.§.caueant.de ſen.ex.li.vi
vbi habet̃ ꝙ ſentēcia excōicationis nō
debet fieri pro futuris culpis. etiam ſꝫ
condicione puta ſi hoc feceris te excom
munico . niſi precedat culpa ſiue cauſa
legitima . quia talis ſententia licet ſub
ↄdicōe lata grauat ilico . al's nō prohi
betur illa forma fieri. et per conſequēs
eſt opus appellationi a tempore graua
minis ¶ Quarto et vltimo arguitur
a ſufficienti partium enumeracōne aut
talis ſentencia lata ſꝫ condicōe grauat
ante condicōnis euentū aut non ſi non
grauat nō debꝫ poſſe appellari per.c.vt
debitus de appell.cuius contrarium ꝓ
batur in dicto.c. ꝑterea. ſi grauat.ergo
debet poſſe appellari infra decennium
a tempore grauaminis dicta cle.ſicut.⁊
dicto.c.vt debitus cum ſi. ¶ In ſolutio
ne huius tercij dubij primo ꝑmittaz q̄
doctores noſtri ſenſerūt. Diuiſerūt eniz
in tres ſētētias. Prima Hoſt.⁊ Goffre
aſſerentium nullam eē differētiam quo
ad appellacōnez interponendam inter
ſentēciam excommunicacōnis cōdicio
nalem.⁊ alias ſētencias et ꝙ tēpus ad
appellandum currit in vtriſq̃ ab euen
tu conditionis.quia tunc incipit eſſe ſē
tencia.⁊ non ante allegant dictuz.c.pre
terea.⁊ inſti.de verbo.obli.§.ex ↄdicio/
nali.de voto licet.℣.ſciturus. Nec obſ.
ſcd̓m eos.§.biduum.quia ibi dicit̃ vti/
le non autem eſt neceſſarium. Scda fuit
ſentencia Tancre.⁊ Barto.Brixien in
quadam ſua diſputacōne que incipit.
eſto ꝙ iudices dicentium ꝙ in ſētencia
excōmunicatiōis ſub condicōe lata nō

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pōt poſt decenniū appellare all̃. p ꝟ caſū
in dicto. c. qḋ ad cōſultationē. ⁊ eis con
ceſſit. p. de ſan. exponēs cū Alicē. ⁊ egi.
ter. i dicto. c. pterea q̄ videt obſtare ibi
medio tpe. i. añ decē dies. vel i decĩa die
¶ Tertia fuit ſnia gloſatoris i dicto. c.
pteā. ⁊ Lau. Inno. Hoſti. abbatis gar/
ſi. ⁊ Jo. an. ⁊ Jo. mona. i. c. q̄cūq̧. de her
li. vi. vt intra ſniam excōicacōis ſit hec
differētia. vt i alijs ſit neceſſe appellare i
fra decem dies a tpe late ſentencie quā
tūcunq̧ ɔdicionalis. ſꝫ in ſentēcia excōi
cationis poteſt appellari quātūcūq̧ añ
conditionis euentum. ⁊ etiam per decē
dies poſt extantem conditionē. ſꝫ tamē
vltio caſu valet ſm eos appellatō ad ef
fectum deuoluendi cauſam ad ſupiorē
non autem ad ſuſpendendum vinculum
excommunicatōniſ. per. c. paſtoralis. de
appel. ¶ Pro ratione diuerſitatl int̃ haſ
ſententias dicunt. quia ſentencia excōi
cationis trahit ad dië conditionis. ſeu
ad diem ad quem lata fuit. alias ſeq̄re
tur ſi fieret retrotractus. ꝙ ſtatī eſſꝫ ex/
communicatus. ⁊ ſtatim vitandus. Et
ꝙ per appellationem medio tempore in
terpoſitam. non ſuſpenderetur p dictū
c. paſtoralis. Cuius contrariū probat.
i dicto. c. preterea. in alijs autem ſenten
cijs ceſſat hec ratio. ideo in eis appellat
vſq̧ ad decem dies tm̄. quare dicunt et
pricipaliter Inno. ꝙ ſi conditō. vel dies
in alijs ſentencijs exiſtat infra decē di
es. adhuc vſq̧ ad decē dies poterit ap/
pellari ſꝫ in ſentencia excommunicacōiſ
ſecus quo ad ſuſpendendum ipſius ef/
fectum. licet poteſt appellari. quo ad ne/
gocium deuoluens et nititur Joh. an.
hanc opi. defendere per dictum. c. pretēa
ſumendo illa verba medio tempore ſm
ꝓpriam ſignificationem vocabuli. eſt ei
medium ꝙ equaliter diſtat ab extremiſ
vnde qualitercunq̧ ſumatur ibi medi/
um reperitur appellatō interpoſita poſt
decennium. nam dicere ꝙ in decēnio fu
it appellatum eſt ponere ter. contra ꝓpri
am ſignificationem vocabuli. quia illō
quod fit in decima die non dicitur fieri
medio tempoē habito reſpectu ad termi
nū decem dierū qꝛ ibi fuit ꝑſirus. qm̄
nō diſtat pariter ab extremis ſicut dꝫ p
ꝑe mediū diſtare. dic tñ ꝑdicta ꝓcedere
in ſentencia ſubconditiōne lata ſecus

ſi per ſtatutum talis excōmunicatio ſb
conditione ferretur Tunc enim non vi/
ciatur appellatio ante conditōnem. vel
infra decem dies poſtea iteriecta rō ſm
eum quia a pena iuris non appellatur
i. c. qꝛ. nos. de appell. ⁊ i. l. ſi qua pena. ff.
de verbo. ſigni. Itē ſnia hoīs poteſt eſſe
iiuſta. xij. q. iij. c. i. ſed ſnia canonis non.
Dic etiam ibi notant Inno. limitādo p
dicta. ꝙ ſi quis excōicauerit aliquē niſi
vſq̧ ad annū ſoluerit vnū tm̄ eſt māda
tū. Vñ ſi vſq̧ ad ānū appellauerit q̄ñcū
q̧ nō ſolū releuabit q̄ ad ſentēciā excōi
catōis. ſꝫ etiam quo ad ſolutōnem fact
endam. quia ſublato principali. ſcilicet
excommunicatione tollitur acceſſoriū
ſcꝫ ſolutō. ſ. de conſti. trāſlato. ſꝫ ſi cōdē
naſſet pure et poſtea addidiſſet. ⁊ ñ ſol
uerit poſt annū ſit excōicatus. ſi iſte ap
pellauerit ifra decē dies reuelabit a cō
dēnacōne ⁊ a ſētēcia excōicationis. ſꝫ ſi
vltra decē dieſ appellauerit. licꝫ releuet
quo ad ſētēciā excōicacōis. nō tamē re
leuatur quo ad condēnationem q̄ tran
ſit in rē iudicatā. de re iudi. qḋ ad con
ſultationem. ſunt enim diuerſa manda
ta. Ideo nihil ꝓhibet in vno valere ap
pellatōē i alio non ar. in. c. rainuncius
⁊ rainaldus. de teſta. ¶ Hec ſunt que
hic ſcripta reperio. cum quibꝰ tranſeūt
communiter moderni ſcribentes ¶ Ad
uerte tñ anteq̄ alia attingam. quia Jo.
an. in. c. venerabilibus in prima colum
na de ſen. ex. li. vi. Ponit circa predicta
notabile dictum dicens. ꝙ ſi iudex dixe
rit. excōmunico talē. quia fuit cōtumax
in tali termino. licet iſta non ſit ſētencia
diffinitiua. tamen niſi appelletur nō au
dietur amplius ſuper expenſis. ⁊ cōtu
macia excuſanda de re. iudi. qḋ ad con
ſultationem licet audiatur petenſ abſo
lutionem. quia quo ad illam obtinēdā
nunq̄ excōmunicatio tranſit in rē iudi
catā. tranſit tamē illa quo ad itra iclu
ſum in ipſa ſententia excōmunicacōis
pro quo fertur ipſa ſētēcia. quod videt
prima fronte contra illud. quod ſupra
dixi tenendo Inno. vbi dicit. ꝙ ſi iudex
excōmunicauit aliquem niſi ſoluerit .ĩ.
annū vnicum eſt mandatū. Ideo q̄cū
q̧ appellādo infra annum releuet tam
ab excōmunicatione q̄ a ſolutōne vide
tur enī prima fronte ꝙ reſpectu huius

ſolutionis incluſe debuerit appellare in
fra decēnium qḋ puto veriſſimū ſi i ſen
tēciādo iudex i iudicio vel interloquen
do dixiſſet illa ꝟba. quia tūc reſoluunt
in duo ꝑcepta.ar.i.c. piſanis.de reſ.ſpo
⁊ in.c.cū dilecti.de do.⁊ cōtu. ⁊ hoc cāu
ꝓcedit dictū Jo.an.ſed ſi extra iuditiuꝫ
talem excōicatōnis ſentenciā tuliſſet ꝓ
cedit precedēs dictum Inno.quia talia
ꝑcepta extraiudicialia non trāſeūt i reꝫ
iudicatam.vt i.c.ꝯcertacōni.de appel.li.
vi. ¶ Venio tamē ad ꝑdictum pꝛīcipa
le ſaluo iudicio ſaniori xp̄i nomine iuo
cato eius ꝙ matris ꝑſidio dicerem ſic.
ꝙ aūt q̄ritur de alijs ſentēcijs ſꝫ condi
tione latis.⁊ tūc q̄cq̄d dixerūt Hoſt. et
Roffre.puto ꝙ tēpus decēnij currit ad
appellacōnem ſtatim a tēpoꝛe late ſentē
cie.⁊ non a tēpoꝛe ꝯditōnis extantis et
hoc ꝑmum ꝓbatur per dictū.c.qḋ ad cō
ſultacōnem ſm intellectum q̄ communi
ter tenetur ibi enim i ſententia lata ſub
condicōne ponderat in tex.ꝙ nō appellā
do infra decē dies videtur adq̄euiſſe ſē
tencie.nec i ratione littere pōderatur a
liter conſenſus partis .niſi interpretat᷒
⁊ fictus ex taciturnitate ad idem vr̄ tex
optimus i.l.i.§.biduum.ff.q̄n appell. ſit
vbi in hac queſtione dicit iuriſcōſultuſ
vtile foꝛe.vt tempus debeat ſtati ad ap
pellandū currere a die late ſentēcie.Et
pondera diligent̄. quia textus non dic
vtile eſſe tunc appellare.ſed vtile eſſet vt
tempus debeat ſtatim a tempoꝛe ſentē
cie currere quaſi innuat ꝙ licet potuiſſꝫ
dubitari propter ea que allegata.ſ. fu
erunt ad vtranque partem tamen vti
le viſum fuit iuriſconſulto. vt ſtatim de
beat currere eſt enim vtile ne ſentencie
virtus et validitaſ ſtet in pendenti i fu
turum.ar.in.l.fi.ff.cōia predi. ⁊ hāc opi
in iſtis ſentencijſ apertiſſime videtur te
nere Bar.ibi. ¶ Tertio pꝛobatur.quia
negari non poteſt quin ex ſentencia cō
dicionali oꝛiatur aliqua obligatio ſal
tem reſpectu ſpei in contractu condicio
nali.eſt eni ſpes in obligacōnē ire. vt i
§.ex condicōnali inſti.de ver.obli. ergo
idē dicēdū in iudiciali ſentencia cum in
iudicio fiat quaſi quidam contractus.
vt in.l.iij.ff.de pecul.ergo cuꝫ poteſt ps
pꝛetendere grauamen reſpectu ſpei dēt
ſtatim infra decennium appellare dicto

c.qḋ ad conſultacōnem.⁊ cle.ſicut ꝺ ap
pella. ¶ Pꝛeterea cū i iure generalr̄ cau
tum ſit.vt tēpus decēnij currat a tēpo
re late ſentēcie.vt in dicto.c.qḋ ad ꝯſul
tacionem.⁊ i cle.ſicut.de appel.⁊.c. cū in
ter.de re iudi . ⁊ i ſententia ꝯditōnali re
periatur ꝯtrarium diſpoſitū.ergo ideꝫ i
illa dicēdum.preterea cū tex. in dicto §.
biduum hāc ſentētiam videat̄ appꝛoba
re. Aut queritur i ſententia excōicacōiſ
ſꝫ conditione lata.⁊ ſi fuit lata i iuditio
puto idē dicēdum quod ſupꝛa i alijs ſē
tencijs dixi.vt tam reſpectu incluſi q̄ꝫ re
ſpectu ſuſpendende obligacōnis vincu
lum ſit neceſſe appellare infra decem di
es a tempoꝛe ſententie. vt pꝛobatur pꝛi
mo per rationes quas ſupꝛa in alijs ſē
tencijs allegaui.⁊ cōtrarium nō reperi
tur in hac excommunicacōnis ſnīa . g᷒
idē in iſta quod in alijs dicēduꝫ.Nam
ſaltem vbi fert̄ in iuditō nō pōt negari
quin aſſumat ſibi naturā ſaltē ſnīe int̄
locutoꝛie iuxta nō.p Jo.an.i.c. venera
bilē de ſen.excom.li.vi.Preterea ex q̄ excō
municatō nō fert̄ ſimpliciter.ſꝫ reſpectu
certe cauſe.vt q2 in iudicō dixit . niſi ſol
veriſ tali te e cōico.vid̄r tacite ꝑcepiſſe
de ſoluendo .⁊ reſpectu iſtius intercluſi
ꝑcepti ſi nō appellat̄ infra decēniū tran
ſit ſententia i rē iudicatam vt dixi.ſ.p᷒
Jo.an. nec reſpectu vicul i excōicatōis
poterit appellari.quia ex quo ex tacitur
nitate illi ꝑcepto adq̄euit . ꝓ quo fac̄ ex
cōicatio lata ſꝫ condicōe.nō hēt ampli
us mixtā cauſā appellādi . facit qḋ i ſiſi
nō. Inno.i.c.ſepe.de appel.vbi dicit ꝙ ſi
iudex ꝓnūciauit aliquē ꝯtumacē .licet
nihil tunc dixerit de expēſis.tn̄ q2 veni
unt acceſſoꝛie ad ꝓnunciacōnem contu
macie.ſi poſtea condemnat in expenſis.
non poteſt ab iſta condemnacōne appel
lare .debuit enim appellaſſe infra deceꝫ
dies a tempoꝛe quo fuit ꝓnunciat᷒ con
tumax. Iſta enim condemnatō ē execu
tio illius pꝛonunciacōis . niſi nunc mo
dum excederet in taxando.ita dico in ꝓ
poſito in cauſa reſpectu icluſi ꝑcepti de
buerit iſte appellaſſe infra decenniuꝫ.q2
ſi non erat obligatus nō poteāt negari
per ſupꝛa dicta. q̄n fuerit imediate gra
uatus tranſiuit illa ſententia in rem iu
dicatam.quia videtur adquieuiſſe pꝛe
cepto de ſoluendo. ergo nec reſpectu ex

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ↄmunicacōis ſuſpendēde poterit appel
lare. q2 nō hēt āplius mixtā cām appel
landi. ⁊ ad h̄ vt appellatio ſuſpēdat vin
culū excōmunicacōis. oportet ꝙ ſit legi
tima. vt ꝓbatur i. c. licet. de ſē. excō. ⁊ p̄t
etiam attēptare. ꝙ reſpectu abſolutōis
ſiēde. preceptū iclusum fuit purū. ar. i. c.
dilectus. de do. ⁊ contu. ⁊ in. l. celſ⁹. ff. de
arbi. licet cōditio fuit facta reſpectu vin
culi. voluit enī illum excommunicare. ſi
ſoluerit infra terminū prefixum. Idem
tamen poſſet dici ſi fuiſſet ſolutio etiam
ↄdicional. ſ3 primum plus mihi placet.
Et nota diligent̄ hāc rōnē3. q2 nemo pō
derauit. ¶ Ex his apparet ꝙ conſidera
tio Inno. Jo. an. ⁊ aliorū3 parū aut ni
hil valet quia ſiue viculū trahit ad diē
condicōis. ſiue retro ſtāt tamē3 ꝓ me rō
nes ſup̄ facte. ⁊ ad tex. c. ptēa. itelligē
do ꝙ fuerit illa excōicatio in iudicio la
ta poteſt reſponderi ꝑ mediū tēpus. de
beat capi taliter. vt reducatur ad termi
nos iuris. ſcilicet ꝙ añ elapſū3 decennij
fuerit appellatum. vel dic ꝙ appellat me
dio tpe immediati tpis. ⁊ ſic decimo die
cum fuerit ꝑfixus termin⁹ i. x. facit qd
legitur ⁊ notat per Bart. in. l. nemo ar
bitrer. C. de temp. app. Aut talis excom
municatio ſub conditōe fuit lata extra
iudiciū3. ⁊ tunc noua conſideracōe poſ
ſet dici vt ſufficiat qñcunq3 ante condi/
cionem exiſtentem appellare. quia cum
hoc caſu ſit contract⁹. vel quaſi cōtract⁹
cum ſit factum extraiudiciale a ſolo iu
dice factum. poteſt dici talē ſentenciam
ſub condicione non grauare an teq3 exi
ſtat cōditio. vñ cauſatur hic aliqua ob/
ligatio etiā reſpectu ſpei. ar. i. c. concerta
tio. de appel. li. vi. pro hoc adduco ſingu
lariter tex. in preall. §. i. ⁊. l. gaius. ff. de
execu. tu. vbi ſingulariter probat. ꝙ tu/
tori vel curatori dato ſub conditōe nō
currit tempus ad ſe excuſandum niſi a
tempore conditionis extantis. q̄ſi tunc
⁊ non prius incipiat grauari. ⁊ per tex.
in dicta. l. penul. ⁊. l. non tātum. §. ſub cō
dicione. ff. de bo. poſſ. contrarium ſingu
lariter ſentit Bar. in dicto. §. biduū3. ꝙ
ſpāle ſit propter auctoritatem rei iudic.
vt tempus ad appellandum currat a tē
pore ſentencie. ⁊ non a tempore condici
onis extantis. qd videtur innuere iuriſ
cōſultus. quaſi ſecus ē in alijs actib⁹ ex

traiudicialib⁹ nō reddit aliquā racōnē
diuerſitatis ſ3 collige rōnē ex ſupradciſ
⁊ ē notabile dictū ad multa ⁊ tunc intel
ligendo ꝙ ſnīa excōicacōis i dicto. c. pre
terea. fuerit lata extra iudicium non eſt
vis tenere. opi. Jo. and. ꝙ appellacio ibi
fuerit interpoſita poſt decenniū ↄſi dice
res ſi non grauat ante conditionē extā
tem. qualiter admittitur appellacio āte
ſentenciam ſuſpendendam vt ibi ꝑfecto
contrarium vr̄ difficile. ſ3 poteſt dici ꝙ
appellat a futuro grauamie. ex quo ſub
eſt iuſtus timor de preſenti cle. ſicut ⁊. c.
bone. eo. ti. qd nō. per hoc remanēt ſolu
ta ⁊ declarata ↄtraria formata ꝑ diuer
ſa parte Preterea vltimū ad qd reſpon
deo ⁊ dico ꝙ ꝓcedat niſi grauamen ite
ratur ex facto ſeparato ⁊ diſticto a gra
uamie priori. vt q2 ſemel fuit citatuſ ad
certum actum ad locum non tutū3 Iſte
non opoſuit ſe pro nunc ſubiecit ſe ꝑ ꝑ
te periculo ſi de nouo citatur ad alium
actum in eadē cauſa poteſt excipere etſi
non admittitur poterit appellare vt nō.
in contrario. §. formato. Idē dicendū3
in ſimilibus. ſecus autem vbi grauam̄
non eſt ſucceſſiuū reſpectu eiuſdē actus
a quo nō fuit decenniū appellatū. tūc ei
non poteſt ampliuſ appellari. vt nō. i cō
trario. §. formato. ex quo act⁹ de ſui na
tura nō erit ſucceſſiuus. videt̄ iſte non
appellando. illi actui ſcdm ſui naturam
conſenſiſſe. vt videtur tex. in. c. qd ad cō
ſultacionem preall̄. Idē videm⁹ i cōdē
nato. nā nō ſēp grauat⁹ ſi ſentencia fuit
iniuſta vſq3 ad mortem icluſiue. ſ3 nō p̄t
poſt decenniū appellare vt nō. Bar. i. l.
q̄ vltio ſupplicio. ff. de penis. ⁊ ſpec. i. ti.
de ſen. ex. §. videndum. v. porro. dici ple
niuſ i. c. iurgācium. de re iudi. Idē3 ē di
cendū in dānatis i metallū. ſeu ad op⁹
metalli. vel aliā penā ſucceſſiuā. ſi quis
appellauit tpe debito non pōt releuari
etiāſi ſnīa fuit iiuſta. ñ a ſolo pricipe. vt
i. l. mores. §. iuſte. cū ſe. ⁊. l. diu. ff. de pe.
Et hec ſufficiāt ad laudē ⁊ oīm ſcōꝝ.

¶ Diſputatio fuit hec ſupdicta per do
minū Nicolaum de ſicilia abbatē ⁊ de/
cretoꝝ doctorē i felici Seneñ. ſtudio An
no. dñi. M. ccc. xxx. ad vtrāq3 ptē dubio
rū. rñdit auditor me⁹ beniuol⁹ dñs Frā
ciſc⁹ archipſbr Fundeñ. Laus deo.

Epiſcopus

Et quidã rector pronieñ ꝑ
romanũ põtificez eoꝝ ꝑla
turis nulla rõnabili cau/
ſa ꝑuati ad futurũ conciliũ appellaue
rũt ꝯgregato cõcilio an prefata appella
tio eẽt admittẽda. Pñcipes ſclares ꝛ ꝑ
lati īferiores epiſ ac clerici ſine ꝑlaturis
epiſ reluctãtib⁹ concilio intereẽ conabã
tur. Interim romanus põtifex predicti
ꝙ epus ꝛ rector ꝓnieñ. dũ ꝓſoluerũt ex/
tremũ de quorum ꝑlaturis añ creacõez
romani põtificis aliq̃diu delatam ꝓ/
uidet concilium q̃buſdã optie meritis.
ꝛ tandẽ romanum põtificem cardinali
bus ꝯtradicẽtib⁹ elegit. Ex predicto the
mate ſbtiliſſima. ꝛ pulcerrima eliciũtur
dubia quatuor. ¶ Primum nũquid
dicta priuatio valeat. ¶ Scdm an ꝑ
fata appellatio debuerit per cõciliũ ad
mitti. ¶ Tertiũ vtrum dicta ꝓuiſio ꝺ
prelaturis tunc vacãtib⁹ romano põti
fice nondũ creato facta de iure tenuerit
¶ Quarto nũquid predicto caſu po/
tuerit cõciliũ reluctãtibus cardinalib⁹
ad romani pontificis electõnem ꝓcedẽ
¶ Venio iuxta ordinem ad ꝑmum ad
cuius partẽ affirmatiuã ꝓmouendam
primo adduco ſex motiua principalia.
¶ Primum ſic Papa hẽt ꝑfectam ī bñ
ficijs plenitudinẽ ꝑtãtis ratõe cui⁹ põt
ſuꝑ omne ius diſpenſare. etiamſi ſit diſ/
poſitõ concilij generaliſ. vt clare probat
in. c. ꝓpoſuit iuncto. c. ij. de conceſſ. prebẽ.
vbi dicit tex. papã poſſe ex plenitudine
ꝑtãtis inueſtire de vacantibus bñficijſ
licet hoc ſit ꝓhibitum in concilio latera
neñ. de quo in dicto. c. ij. hoc idez proba
tur in. c. ij. de prebẽ. li. vi. Etſi dicatur pa
pam nõ ſolũ poſſe ꝯferre beneficia. ſ; ec̃
dare ius ad vacatura. ꝛ vide gloſã. no/
tabilẽ in. c. vbi periculum de elect. li. vi.
que dicit papã poſſe de plenitudine po/
teſtatis reuocare ꝯſtitutõnem toci⁹ con
cilij. Et ratio eorũ poteſt colligi. ex. c. ſig
nificaſti. de elect. vbi dicit ꝙ concilia nõ
poſſunt prefigere legẽ romane eccleſie.
Et eſt ratio quia ipi petro ꝛ per eũ om/
nibus ſucceſſorib⁹ data fuit plena ꝑtãs
ligãdi ꝛ ſoluẽdi dicente dño quodcũq;
ligaueris ſuper terram ligatũ erit et in
celis. ꝛ habet etiã originaliter Mathei
xvi. ꝛ tranſſumptiue. iiij. q. i. quodcũq;.
xxi. diſt. ino. ꝛ. xxx. diſt. ita dñs cũ ſilib⁹
Et cũ diceret q̃dcũq; nihil excipit ꝺ ma
ꝛ obe. ſolite. l. vi. ſi romanorum. ꝛ cũ ipe
nõ diſtixit nec nos eius ꝑtãtem debem⁹
diſtinguẽ. xxx. q. i. ſi dormierit Inno. i. c.
q̃to. de ꝯſue. exponit illa v̾ba dñi quod
cũq; ligaueris ꝛc̃. ſcz ꝑ ꝯſtitucões ꝑcep
tis ei eius ī oĩbus obediẽdum eſt ī ſpi/
ritualibus ꝛ in his q̃ ad animã ſpectãt
niſi fiãt ꝯtra fidem vel ſpãliter ꝓhibita
hic Inno. i. c. deuoto dicẽ. ꝙ ꝑ illa verba
gñalia q̃dcũq; ꝛc̃. ꝛ ꝑ paſce oues meas.
Jo. vltimo. ꝛ trãſſumptie ī dicto. c. ſigni
ficaſti. recepit Petrus ꝛ eius ſucceſſoẽſ
ꝑtãtẽ ſuꝑ fidelibus iuxta v̾bũ dñicum.
vnum erit ouile. ꝛ vnus paſtor. ꝛ alibi
quantũ ad materiã belliſſime īquit. De
ſi ꝑꝑ aliquid ꝑcepit iniuſtũ cuz nõ hẽat
ſuperiorẽ coram q̃ agi poteſt. obediẽdũ
eſt ſibi ſi in ſpiritualib⁹ ꝛ eccleſiaſticis ꝑ
ſonis ꝑceptũ facit. quia nemini licet de
eius factis iudicare niſi mandatum pa
pe herchim contineret vel niſi ex ꝑcepto
iniuſto ꝑſumeretur vehementer pertur
bat⁹ ſtatus eccleſie. vel etiã m̃lta mala
futura eẽnt. quia tũc peccaret obedien/
do cũ debeat futura mala ꝑcauere non
iuuare Si aũt ꝑcipiat iniuſtum laico q̃
nõ eſt iuriſdictõnis ſue. nec ratõe ꝑſone
nec cauſe nec alia dicit ſe non videẽ ſi tñ
eum excõicet dz excõicationem ſeruare
quia cum ī poteſtate pape ſit eccleſia mi
litãs ad eius mãdat ꝺẽnt ſacramenta
miniſtrari nullus contra eius manda/
tum debz ſe eis immiſcere. quod eſt val
de notandum maxime ī hoc vltimo dũ
dicit ꝙ eccleſia militans eſt in poteſtate
pape. ꝛ ꝙ etiam reſpectu iniuſti precepti
deficit ſuperior ad quem habeat recur
ſus. Ad idẽ aliud pulcrũ dictum Inno.
in. c. cum ad monaſterium de ſtat. regu.
vbi dicẽ quoſdam dicere. ꝛ forte nõ ma
le ſcdm eum. quia licet in his que ſunt
ꝯtra votum tacitum vel expreſſum. et ī
alijs que ſũt contra euangelium non ꝓ
ſit pape diſpenſatio niſi ex cauſa fiat et
forte intelligendum eſt ſcdm eum. ſi diſ
penſet in his que ſunt contra generalẽ
ſtatum eccleſie non tamen hoc verum ẽ
in his diſpenſationibus que fiũt cõtra
ius poſitum cum ſicut apparet in ſtatu
tis. que facta ſũt ſuper ordinibus faci

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

endis. vel i triſticijs ipoꝝ et ꝙ q̄s nō pt
hr̄e duas curas. In his eni diſpēſatōi
b⁹ ſufficit ſola voluntas pape. etiā ſine
cauſa ꝓbatur hac rōne. ſicut eni ex ſola
voluntate poteſt cōſtitucionem relaxare
quia eius eſt deſtruere c⁹ eſt condē. ⁊ pn̄
ceps nō ligat legib⁹. l. digna vox. C. de
legib⁹. Hoſti. vero belliſſimū verbū in
quit i. c. q̄to. de trāſla. videlicet ꝙ dei et
pape idē eſt conſiſtoriū. ar. in. c. ij. ⁊ iiij. de
tranſla. pre. ⁊. c. romana. de appella. li. vi.
Ideo bene dici pōt de iur̄ papā q̄ſi oīa
poſſe. vt deū excepto peccato de pe. diſt.
ij. caritas ſpe. i hac materia late loquit
in. c. nūc oſtendēdū. ꝟ. le. i. ti. de leg. vbi
dicit. ꝙ ⁊ pp̄ eſt petri ſucceſſor ⁊ vicari⁹
Jheſu Chriſti. vicē non puri hōis. ſꝫ ve
ri dei gerēs i terris. vt i preal. c. ij. ⁊. iij
vnde ⁊ omnia regit ⁊ diſpōit. ⁊ iudicat
prout ſibi placet. ix. q. iij. cūcta ꝑ mundū
⁊ in. c. ꝑ principalez. licet ⁊ quilibet epūs
ſit quo ad quedā vicarius xp̄i. xxxiij. q.
v. c. mulierē. ⁊ de ſacra vnctiōe. c. vno. ꝟ
ad exhibendū habet etia papa plenitu
dinē poteſtatis ad quā vocatus ē. Alij
vero in partē ſolicitudinis ſunt vocati
de vſu pal. ad honorē. ⁊ dicto. c. decreto
ij. q. vi. dummō contra fidē non veniat
in omnibus. ⁊ per omnia poteſt dicere ⁊
facere quicq̄d placet auferendo et ius
ſuum cui vult. q2 nō eſt qui ei dicat cur
ita facis. xix. di. in memoriam. nā apud
eū eſt pro ratione voluntas. ⁊ quod ei
placet legis habet vigorē inſti. de iure
na. C. ſed qd̄ principi. ⁊ eſt ius tollere ō
nino. ⁊ de iure ſup̄ ius diſpenſare.
Item nō habet ſuperiorem de elect. lꝫ et
ipſe ſuper omnes eſt. nec poteſt ab aliq̄
iudicari. xxi. di. in nouo. c. cū aūt. ix. q. iij
cūc. ꝑ mundū. ⁊. c. nunc vero. ⁊ ſe ij. q. v.
audit. ¶ Item hēc celeſte arbitrium. C.
de ſū. tri. l. i. ¶ Itē ei iura celeſtis ⁊ ter
reſtris imperij a deo conceſſa ſūt. xxi. di
c. i. hec ſunt dicta ſpe. i loco ꝑallegato. ⁊
per hoc dicit Jo. an. in addi. in loco pre
alle. ſ nunc oſtendo. ꝙ etiam bn̄ poteſt
papa aliquē ſuo iure ꝓuare. Bal. vero
videtur hoc expreſſe decidere i. l. repeti
ta. C. de preci. imp. off. vbi tractāſ de po
teſtate pape quo ad ꝓpoſitū inq̄t ꝙ oīa
beneficia mūdi obediencialia ⁊ manu
alia reſpectu papalis poteſtatis ⁊ ideo
poteſt ſecundum eum pro libito poteſta

tis transferre ep̄m de ſua poteſtate ⁊ a
lium epatū. ⁊ ſic tunc procedit prouidē
do nō cogit ꝓuiſ⁹ trāſire q2 p̄ſumit fc̄m
eius fauore. aut p̄ſumitur iubendo. et
cogitur tranſire. q2 preſumit factum fa
uore eccleſie allegat. vij. q. i. omnes.
Ad ꝓpoſitū predicta reducēdo cū epatū
habuit iſte prouiſus epus aucto. pape.
vel eius conſtitutione. vt clare colligit
ex his que leg. ⁊ nō. in. c. i. ⁊. ij. xxij. di. et
xcv. diſti. olim potuit etiam ſine cauſa
eo priuari per papam. Et idē ⁊ fortius
eſt dicendū pp̄ nunc eſt ipſius vicarius
vt probatur in. c. firmiter. ꝟ. vna eſt. de
ſum. tri. ⁊ i c. nouacius. vij. q. i. ⁊. c. loq̄t.
et. c. prouidenda. xxiiij. q. i. et in canticis
canticorum. vi. c. dicite in perſonaꝫ xp̄i
de eccleſia vna eſt columba mea ꝑfecta.
et habetur tranſſumptiue in dicto. c. lo
quitur et apoſtolus ad epheſeos. iiij. c.
vnum corpus vnus ſpiritus vnus do
minus. citra rectorem curatum. argu.
xiiij. q. i. c. i. Naꝫ tituli beneficiales non
ſūt de iure diuino. ſꝫ poſitio i dicto. c. i. et
xij. di. c. i. et. ij. lxxx. di. in illis. et. xcvi. di.
c. i. nō. per Jnno. et alios. in. c. niſi cū pri
dem de renūc. et i. c. i. de ſimo. et preſup
poſito ꝙ iniuſte faceret. tamen eſt ei pa
rendum ex quo nō eſt contra fidē et dei
preceptum quātūcūq̄ preceptū videat
durum et patet ꝑ predicta et patet in. c.
memoriam. xij. di. ¶ Tercio p̄ncipaliter
probatur per tex. maxime iuncta gloſa
in c. a nobis. de deci. vbi paret ꝙ ſedes
apoſtolica poteſt aliquē eximere a p̄ſta
tione decimarūꝫ. ⁊ tamen decime debē
tur de iure diuino de deci. tua nobis et
ibi dicit gloſa cōtra ius naturale diſpē
ſare poteſt papa rem tēdo decimaſ ali
cui ſpecialiter licet non poteſt in totum
illud ius decimandi tollere. quia tūc eſ
ſet tollere ius diuinuꝫ quod papa tene
tur vſq̄ ad ſanguinem et animā defen
ſare. xxv. q. i. ſunt quidam. ¶ Tidem⁹
et a n in ſimili ꝙ li ex dictum ſit de iure
diuino in ore duorum vel trium ⁊c. Ta
men papa et imperator et multis cau
ſis querant q̄n̄q̄ maiorē numerū. q̄n̄q̄
minorem. de conſue. di. iiij. preſul. C. de
teſta. ſi vnus. e. l. ſi. C. de deci. cum alijſ
no. in. c. vniuerſis. de teſtib. Preſuppo
ſito ergo. Cū hec prelature competant
iſtis de iure diuino. tū habito reſpectu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝙ non omnes prelatos vult remouē. ſ3
tantum aliquos debet hoc ſibi ↄpeter e
ꝛ pro hoc videtur glo. expreſſa i.c. ꝑ pn̄
cipales.x.q.iij.que dic̄ papā poſſe depo
nere vnū epm̄. ſ3 non omnes. qꝛ ſic vniū
ſalem eccleſiam ꝑturbaret. ꝛ nota hanc
vltimā rōnem. ¶ Scdo videmus papā
poſſe in vno epātu ponere duos epos.
vt i.c. nō autem. vij.q.i. vbi hoc fuit ge
ſtum i ꝑſona auguſti. qui non ſucceſſit
ſed acceſſit valerio adhuc viuente. nec
fuit deputat⁹ ſimplex coadiutor. ſed ve
rus eps. vt ibi legitur ꝛ notat̄. ¶ Itē
duos epiſcopatus concedit vni epiſco
po. ita vt ſit eps vtriuſqꝫ. vt in.c. relatio
xxi.q.i. et ſic poteſt facere cōtra ſtatutū
ꝛ ordinacōnē concilij ꝛ beati petri apli
qui ꝑcipit vt ſingulꝭ ciuitatibus ſingu
li. ꝛ nō plures epiſcopi ponerent̄. ꝛ nar
rat beat⁹ clemēs in.c.i illis. lxxx. diſt. et
anacletus pp̄ i.c. ſequēti. ꝛ ꝑ aucte. bea
ti Gregorij in.c. ſingula. lxxxix. diſt. vbi
dic̄ ꝙ ſicut decoctio eſt i humano corꝑe
ꝑ alterum membrum alteriꝰ fungatur
officiō ita nociuum ſimulqꝫ turpiſſimū eſt
ſi ſingula rei miniſteria ꝑſonis totidem
nō fuerant diſtributa ꝛ tn̄ videm⁹ ꝙ pp̄
poteſt facere contrariū. vt in iure ꝑalle.
ergo eodem modo poterit vnum duos
vel plures ꝑlatos ꝑuare conſtitutionī
bus ↄrarijs non ob. iiij. ar. ſic pp̄ diſſol
uit matrimonium carnali copla non cō
ſūmatum vt communiter notatur in.c.
ↄmiſſum de ſpon. ꝛ quandoqꝫ ↄſūmatū
ſaltem inter īfideles et quandocūqꝫ alī
coniugum redit ad fidem altero nolen
te ſecum habitare ſine contumelia crea
tionis de diuortio. quāto. inter quos ē
verum matrimoniū. ꝛ eis dictum fuit a
dn̄o quos deus iūxit homo non ſeꝑet
de conſang. ꝛ affi. de īfidelibus fortiꝰ
ergo poterit ſoluere matrimonium ſpi/
rituale vel quaſi qd̄ eſt int̄ prelatū et ec
cleſiā ſuā. cum ſit iſtud ſpirituale forti/
us qꝫ carnale iuxta nō. ꝑ glo. in.c.ij. de
tranſla. ꝑla. maxime cum lege poſitiua
iſtud fuit ordinatū ꝛ aucte pape iſti fu
erunt inſtituti. Quinto oñditur iſtud
matrimonium ſpirituale quod contra
hitur inter epiſcopum ꝛ eccleſiam ſuā
ſpirituale fuit contractum non propter
bonū ꝑuatū ipi⁹ eccle dat̄ ei ſibi eccla
nō vt ꝑſit ſ3 vt ꝑſit vt ꝑbat in.c. qꝫ epatū

ꝛ i.c. qꝫ in ſcptuꝛis. 8.q.i. Hic dr̄ ꝙ ꝑlati
ſūt ꝓcuratores ꝛ diſpēſatores nō dn̄i vt
i.c. ſrnitatē de dona. ꝛ vide bonū tex. in
c. vidētes. xij.q.i. ¶ Huius aūt boni ad
miſtrator p̄ncipal eſt pp̄ qui ē vicarius
dei i terris de trāſl. ꝑla.c.ij. ꝛ.iij. ſi ergo
pp̄ vult ꝑlatū remouere nō pōt ſbditꝰ
reluctare cū eo ipo reddat ſe ſuſpectum
ꝛ remouibilē exqꝫ vult ſe īgerere admi/
niſtratōi inuito dn̄o pp̄. ar. optimū i.l. qꝫ
oia. ff. de ꝓcu. hic tex. i.c. ſcpture dicit ꝙ
debem⁹ toto deſiderio occupacōnes fu
gere ꝛ ꝙ loc⁹ regimīs deſiderātibus eſt
denegādus fugientib⁹ offerend⁹ ¶ Nec
mirum ſi non ita facile ſoluitur matrio
niū carnale carnali copula conſūmatū
iuxta ea que notant̄ in dicto.c. commiſ
ſum licet Io. an. diſputauerit ꝛ nō deter
minauerit in regu. actus legitimi. de re
gu. iur. li. vi. Nā inter vnū et reliquū
ſunt tres differentie quo ad propoſitū
Primo matrimoniū carnale contrahi
tur etiā propter bonum priuatum. iux
illud dominicum nō eſt bonū hominē
eſſe ſolum faciamus ſibi adiutoriū ſile
ſibi geneſis. ij.c. ꝛ apoſtol⁹ dixit vnuſqꝫ
qꝫ habeat ſuam propter fornicacōnem
euitandam. xxij. diſt. nerui. ¶ Item fuit
īductū ſeu inſtitutū a deo in paradiſo ꝛ
in ſtatu innocētie ꝛ ab ipſo deo recepit
vnionē ꝛ indiſſolubilitatem vt dic̄ tex.
in.c. vno. de voto. li. vi. efficiunt̄ ei vna
caro. vt in loco ꝑalleg. ꝛ.c. debitum. de
biga. ¶ Itē ꝛ tertio ſ3 matrimoniū car/
nale poſt conſummacōnē tranſit in ſa
cramētū indiſſolubile deſignat eni con
formitatem que conſiſtit in carne inter
xp̄m ꝛ eccleſiā vnde dicit ſignatum ē in
diſſolubile. quia carnem quam de⁹ ſemꝫ
aſſumpſit nunqꝫ diuiſit ita ꝛ ipm ſignū
debet eē īdiſſolubile. ¶ In matrimoio
vero ſpirituali iſta tria non reperiunt̄.
Primo eni hoc matrimoniū contrahit̄
propter bonum publicum. ꝛ non priua
tū. ꝛ ſic non mutatur principaliter vti
litas priuata non eſt de quo conquera
tur priuatus ꝑlatura. ¶ Scdo nō fuit
inſtitutū a deo ſaltem reſpectu eccleſie
ſpūalis de cuius diſſolutōe nūc qꝛitur
ſed a lege poſitiua. vt in iuribus. ſ. all.
qua lege papa non eſt alligatus. Ter
tio nō trāſit illud ſacramentum indiſſo
lubile quemadmodum carnale licꝫ pōt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

deſignare caritatem q̄ conſiſtit int̄ ipſuȝ
deū ⁊ iuſtā animā ſicut dicim⁹ de matri
monio ↄfirmato dicto.c.debitū. Illō ve
ro defacili ſoluit̄ ſicut ſignatū.qd̄ diſſol
uitur per pactuȝ iuxta nō.i.c. q̄ propter
xxvij.q.ij.ꝑatet hoc ex alio.n ī bigam⁹
ī carnali nō poteſt in.c.nup. de biga. ſe
cus in ſpirituali.vt patet de trāſla.pla.
per totū. ¶ Item nō poteſt q̄s etiā hr̄e
ex diſpenſatōe pape duas vxores eodē
tempore.q2 eſt contra legē diuinā.vt i.c
gaudem⁹ de diuor. ꝟ duas ſpirituales
poteſt habere.vt duos ep̄atus.vt i dc̄o
c.relatō.xxi.q.i. ¶ Sexto ⁊ vltio videt̄
ꝓbari i.c.ſi gratioſe.de reſcrip.li.vi.⁊.c.
paſce cū glo.ſua.xij.q.i.in quibuſ patet
papam vltra alios poſſe concedere ep̄a
tum.et inferiora bn̄ficia ad tps̄.⁊.vſq3
ad beneplacitum ſuum.⁊ ſub conditio
ne.vt in dictis iuribus.⁊ in.c.vēiens ī
fi.de fi.preſ.vnde dicit glo.notabilis in
dicto.c.ſi gratioſe.ꝙ in his q̄ papa vult
eſt pro ratione volūtas inſti.de iur̄ na.
§.ſed ꝙ principi.i.q.ij.quā pio.vij.q.i.q3
uis.lex.di.ſanctoꝝ.lij.di.precepta.⁊ op
tie ad predicta facit.c.i.de renunc.li.vi.
vbi papa qui eſt vicarius dei ⁊ ſpōſus
vniuerſalis eccleſie renūciat papatui ſi
ne alicuius licentia.qd̄ facē nō poſſ3.ſi
in perſonam ſuam eſſet paratus de iur̄
diuino abſoluere ſe non poteſt.vt nō.in
c.cū intra.de renunc.⁊.c. q̄ꝗto de iureiu
rā.⁊ ꝑ Io.an.in.c.ſignificaſti.de fo.com
pe.ita nec a papatu ſi in ꝑſonam ſuam
eſſet.de iure diuino.licet enim ꝑp̄tus in
ſe ſit de iure diuino non tamen in perſo
nam alicuius vltra petruȝ fuit de iure
diuino.ꝟ ex electōne humana iuxta nō.
ī dicto.c.vno.de renūc.ideo poteſt renū
ciare.quia non eſt ſibi de iure diuino cū
ergo pape ſit diſſoluere hoc vinculum
etiam a ſe ipō.⁊ nulli dubium ꝙ in ſe ē
de iure diuino fortius debet ſoluere vi
culum.quod ē inter epiſcopū ⁊ eccleſiā
ſuam.cum certum ſit ꝙ non contingat
in perſonam alicuius de iure diuino. ꝟ
ex electione humana.vel ex ↄceſſione ip
ſius pape. nec etiam ↄſtat ꝙ in ſe ſit de
iure diuino.imo potius imitatur cōtra
rium vt.§.alle.cā breuitatis. Ad ↄtrari
um non arguo.q2 ex his q̄ in ſolutione
h⁹ ſbiciā ſatis p3 ↄtraria patebit. Ad
ſolutionē igitur huius difficilis dubij

Iheſu Chriſti redemptoris noſtri. ſue
q3 glorioſiſſime genitricis Marie patro
cinio humiliter inuocato condeſcendēſ
valde vereor ipſius dubij difficultateȝ
cū ptās eccleſie veniat exponēda ne lin
gua tranſeūte ſuper terrā.xxi. Et vt cla
ri⁹ ad ſolutionē.tā preſentis q3 aliorum
dubiorum inferius premittā. Primo ꝙ
ex omnibus fidelib⁹ ↄſtituit̄ vna eccl'ia
⁊ vnum corp⁹ miſticū.de cō.diſ.i.c.eccle
ſia catholicorum collegio ⁊c̄.⁊ hui⁹ cor/
poris caput eſt verus ſpōſus ⁊ pōtifex
ipe iheſus xp̄s redēptor noſter papa eſt
ipi⁹ vicarius.vt ꝓbatur in.c.firmit̄.⁊.
vna eſt de ſum.tri.⁊ in.c.nouatius.vij.
q.i.loquit̄.⁊.c.pudēda.xxiiij.q.i.⁊ in cā
ticis.cāticoꝝ.i.c.dicit̄ ī perſona chriſti d̄
eccleſia vna eſt colūba mea ꝑfecta ⁊c̄. et
trāſſūptiē habetur in dicto.c.loquitur ⁊
apoſtolus ad epheſeos.iiij.c.vnū corp⁹
vnus ſpiritus vn⁹ dn̄s ⁊c̄.⁊ alibi xp̄us
aſſiſtens pontifex futuroꝝ bonoruȝ ⁊c̄.
⁊ ꝑ hoc vide bonā glo.i.c.ne romani.d̄
elect.i v̄bo nō conſonā. ¶ Huius autē
corporis duo ſunt membra. vt pticula
res eccleſie ⁊ ceteri prelati. ⁊ ceteri fide
les boni. ¶ Scd̄o p̄mitto ꝙ ſicut vna ē
eccleſia.⁊ vnus ē epū3 epoꝝ inſtoꝝ cō
cordia vniuerſitate diffuſ⁹.vt dic̄ tex.in
dicto.c.nouatiuſ.⁊.c.loquit̄.⁊ dicit vn⁹
ep̄atus.q̄ſi vnum caput.ſeu vna cura.
ſeu intētio. Ep̄atus eni eſt nomē grecū
⁊ latine interpretatur ſupitendēs. vt ī
c.ep̄atuȝ.viij.q.i. Et aduertes ꝙ l3 fuit
etiam in veteri teſtamento hoc vocabu
lū ep̄atus.vt patet in pſalmo ⁊ ep̄atuȝ
eis accipiet aliter ⁊c̄. Attamen cum nō
habebāt epiſcopatus ita diſtictos ſicut
hodie nec diſtinguebatur hoc nom̄ epiſ
copuſ ab hoc nomine preſbit̄ ⁊ ꝓmiſcue
omnes ſacerdotes in priſtina eccleſia ī
mediate poſt reſurectionem xp̄i appella
bantur qn̄q3 preſbiteri.quandoq3 epi.⁊
omnes communiter regnabant in eccle
ſia dei.ſed poſtmodum cum oriente ſciſ
mate.ita vt vnus vellet alteri preferre.
dicendo.ego ſum melior te. quia bapti
ȝatus fui a paulo alij dicebāt.quia fui
baptiȝatus a petro ⁊c̄. fuit ordinatuȝ ꝑ
apoſtolos ⁊ alios ſeniores ꝙ vn⁹ de pſ
biteris preponeretur. qui vocaretur e/
piſcopus cui alij obedirent.⁊ ſic epiſco/
patus prout hodie eſt fuit inuentus oꝝ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dinatione apoſtolorum. ⁊ alioꝝ ſenioꝝ
non aūt iure diuino. ita apte dicit Jhe
ronimus ⁊ multipliciter ꝓbat in.c.oliꝫ
xcv.diſt. ⁊ legimus.xciij.diſt. Vñ beat⁹
petrus in ꝑma epiſtola vocabat ſe pſbi
terum. ſic ſcribens pſbiteros. qui in no
bis ſunt preter ego compſbiter ⁊ teſtis
paſſionis criſti ꝛc. ⁊ cū in ſingulis ciuita
tibus ponerentur per apoſtolos epiſco
pi i ⁊ ſingulis ꝓuintijs archiepiſcopi vt
plenius habetur. crix. diſt. c. i. ⁊ c. in illis
lxxx. diſt. tamen adhuc in effectu epiſco
patus erat vnus. quia ſubditi nō erāt
diſtincti. vnde quos vnus concertabat
alius abſoluebat. vt nōt. in. c. cū cauſā.
de proba. ꝫ poſtea fuerunt diſtincte dioce
ſes prouintie ⁊ ꝑrochie. vt nō. i. c. i. xiij.
q. i. ⁊ ſic epiſcopus ſine epiſcopatu ſpeci
aliter eſt inutilis quaſi in eccleſia dei re
ſpectu admiſtratōnis licet ſit epiſcopus
vniuerſalis quo ad eccleſiaꝫ ⁊ dignita
tem. vt nō. hoſtie. in. c. ij. de trāſla. ꝑlat.
¶ Tertio ꝑmitto. ꝙ chriſtus redēptor
noſter non dedit pure ⁊ ſimpliciter pet⁹
ſibi poteſtatem ſꝫ petro ⁊ omnib⁹ apoſto
lis eorumqꝫ ſucceſſoribus dedit tāqꝫ ca
piti alijs tanqꝫ mēbris hoc probatur i
c. loquitur. xxiiij. q. i. ⁊ in. c. in nouo. xxi.
di. ⁊ in. c. ita dominus. xix. diſt. In his
enim iuribus aperte dicitur ꝙ chriſtus
poſt reſurrectionē ſuam omnibus apoſto
lis parem tribuit poteſtatē dum dixit.
Jo. xx. ſicut pater me miſit. ⁊ ego mitto
vos. Accipite ſpiritum ſanctum ꝛc. Vn
de hoc erāt ceteri apoſtoli ꝙ petrus fu
it pari conſortio prediti ⁊ honoꝛ. et po
teſtatis. tamē vt vnitatem chriſtus oſñ
deret voluit eccleſiam deriuari a petro
eum oſtendēdo paſtorem. ⁊ vt clari⁹ hꝫ
hec materia prout ex euangelijs colligi
poteſt. Aduertendum ꝙ in tranſlatōne
huius poteſtatis tā ante reſurrectōnem
qꝫ poſtea varijs verbis vſus fuit criſt⁹
tam ad petrum qꝫ ad oēs apoſtolos ſic
Primum eniꝫ ante mortem promiſit pe
tro apoſtolatum ⁊ poteſtatem clauiuꝫ
dū interrogauit diſcipulos quē dicunt
homines eē filiū hominis. et eis reſpō
dentibus Alij aūt Johannē baptiſtaꝫ
alij aūt heliā vos aūt quē dicitis eſſe rñ
dit petrus ego dico ꝙ tu es criſt⁹ fili⁹ dī
viui. tūc dixit xp̄s ⁊ ego dico tibi. ꝙ tu
es petrus ⁊ ſup hāc petrā edificabo ec
cleſiā meā ⁊ tibi dabo claues regni ce
loꝝ ⁊ quodcunqꝫ ligaueris ꝛc. vt habet
mathei. xvi. nō tamē ꝑ hoc dedit ſibi po
teſtatē nec fecit eum ꝑncipē. ſed tantuꝫ
ꝓmiſit vt patet per illa verba ⁊ tibi da
bo ꝛc. Itē patet ꝙ fuerunt prolata ante
reſurrectionem. vt habet in. c. ꝯſiderādū
⁊ c. fidelioꝛ. i. diſt. nō. in dicto. c. i nouo ⁊
dum dixit ſuꝑ hanc petram ꝛc. voluit di
cere ꝙ ſuper illo articulo fidei per eum
ꝯfeſſato dū dixit. petrus tu es chriſtus
filius dei viui. vt nō. glo. i. c. ita diuinis
ꝑalle. ¶ Scdo videtur chriſtum dediſſe
adhuc ante mortē poteſtateꝫ omnibus
apoſtol' vt habet mathei. xix. dum dixit
ſi peccauerit in te frater tu⁹ vade ⁊ cor
ripe eum inter te et ipſum ſolū. ſi autem
non obedierit tibi adhibe vnū vel duos
teſtes ⁊ immediate ſubiūxit loquendo
omnibus apoſtol'. Amē amen dico vob
quodcūqꝫ ligaueritis ſuꝑ terrā erit liga
tū ⁊ in celis. ⁊ quodcūqꝫ ſolueritis ſuꝑ
terram erit ſolutum ⁊ i cel' poſt paſſiōeꝫ
eandem poteſtateꝫ recēſuit dū inſlauit
in apoſtolos ⁊ dixit accipite ſpiritū ſan
ctum ⁊ quorū remiſeritis peccata remit
tuntur eis ꝛc. vt habetur Jo. xx. ſꝫ petro
poſt modū dixit. paſce oues meas. ⁊ cō
ſtituit eum ꝑncipem aliorum. vt habet
Jo. vltimo. c. ⁊ tranſſumptiue habetur
in. c. ſignificaſti. de electi. demum in aſſū
ptione dedit omnibus exercitium dum
dixit ite et predicate euangelium omni
creature ꝛc. vt mathei vltimo. c. ⁊ Marci
c. fi. in penthecoſtes vero ꝑ miſſionē ſpi
ritus ſancti oīa ꝓmiſſa confirmauit liqꝫ
de ergo patet ex ꝓmiſſis. ꝙ non ſoli pa
pe fuit data poteſtas. ſed omnib⁹ apoſto
lis tanqꝫ membris pape non tanquā ca
piti nec moueatur quiſpiā ad dicenduꝫ
qd alij apoſtoli habuerunt poteſtatem
ſolum reſpectu ordinis. et non iuriſdi
ctionis. ſed Petrus habuit ſolum reſpe
ctu iuriſdictōnis. quia dico ꝙ imo etiā
reſpectu ordinis hoc clare intelligitur
in illis verbis mathei. xviij. naꝫ voluit
vt reclamatio fieret apud eccleſiam. Et
imediate ſubiūxit quodcunque ligaue
ritis ſuper terram ꝛc. ¶ Item patet
in. c. noua. de peniten. et remiſſione. vbi
dicit textus. ꝙ chriſt⁹ dedit claues reg
ni celorum omnibus apoſtolis. ⁊ idem
ibi Johā anð. ad idem facit. c. firmiter

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

i.ꝟ.vna ē in fine. vbi colligit̄ ꝙ criſtus
dedit claues regni celoꝝ apoſtoľ ⁊ eoꝝ
ſucceſſoribus . ⁊ ſucceſſores fuerūt oēs
ſacerdotes rite ordinati. vt ibi colligit̄
⁊ notat̄.licet ex cōſtitucōe eccleſie epi. q̄
etiam ſūt preſbiteri habeant iuriſdictōꝫ
⁊ ceteri ſacerdotes repreſentent apoſto
los quo ad miniſtrationem ſanctoꝝ vt
nōt.glo.i.c.videtis.xij.q.i. ¶ Unde cla
ri⁹ dicēdo pōt dici ꝙ poteſtas data ī p/
ſonaꝫ petri ⁊ apoſtoloꝝ fuit data eccľie
alias illis mortuis nō potuiſſꝫ illā ptā
tem eccleſia exercere. quod ē abſurdum
cum nō ſit veriſimile ꝙ deus voluiſſꝫ ec
cleſiā ſuā dimittere ſine paſtore p⁹ mor/
tem petri. vt dicit Inno. i.c. ad apoſtoli
ce ǒ rei iu.li.vi.in fine. ⁊ ꝓ hꝫ ē tex. Augu
ſtini i.c. quodcunqꝫ.xxiiij.q i. vbi dicit.
ꝙ q̄ndo petrus recepit claues eccleſiā
ſanctaꝫ ſignauit. ⁊ ꝙ hec poteſtas ſit in
eccleſia.ſꝫ in ꝑ̄ tanq̄ i capite. Ultra il/
lud quod colligitur ex.c. ſup allegato.
adduco primo actuum.xv.c.ibi eni dici
tur ꝙ cum eſſꝫ antiochie cōtentio an cō
uerſi deberent circuncidi.fuit miſſū ad
apoſtolos ⁊ diſcipulos ſeu preſbiteros
qui erāt in iheruſalē ⁊ ibi conuenerunt
apoſtoli ⁊ ſeniores.vt viderent ⁊ decer
nerēt ſuper illa queſtōe. et dicitur ꝙ in
illa ꝯgregatōe petrus fuit locut⁹ tanq̄
vnus et apoſtolis poſtea vocatuſ fuit
Jacob⁹ ⁊ fuit vſ⁹ q̄ſito iudice ⁊ placuit
apoſtolis ⁊ ſenioribus . vt nō fieret cir
cunciſio . ⁊ ſcripſerunt epiſtolam ad an
tiochiam ſub hac prefatione . Apoſtoli
⁊ ſeniores fratres ⁊c̄.placuit nobis col
lectis in vnum colligere viros ⁊ cetera
viſum eſt enī ſpiritui ſancto. ⁊ nob̄ nihil
vltra onus nobis imponere. Et ſic ad
uerte ꝙ cōſultacio hec que non erat or
dinis nec fori penitencialiſ.non fuit fa
cta ad petrum tantum ſed ad apoſtoloſ
⁊ ſacerdotes quos ipſi ordinauerunt ⁊
deliberatio et reſponſio fuit facta in cō/
muni nec petrus fuit pre ceteris nomi/
natus. Si enim ipſe ſolus habuiſſꝫ po
teſtatem non accepiſſet illoſ in ꝯmuni
q̄ omnes erāt repleti ſpiritu ſancto. quī
imo eodem capitulo dicitur ꝙ paul⁹ po
ſtea deambulās ſyriam ⁊ ſiciliam preci
piebat cuſtodire precepta apoſtolorum
⁊ ſeniorum. Ubi nota verbum prece
pta quod ſapit iuriſdictionem conten/
cioſam et pondero ꝙ non ſolum mādā
bat ſeruari precepta apoſtolorum . ſed
etiam ſeniorum ⁊ aliorū preſbiterorum
vt colligitur ex verbis preallegatis cō
ſulatus dum fuit miſſus ad apoſtolos
⁊ preſbiteros. ¶ Item vt habetur actu
um.xvi.cuꝫ paulus ⁊ thimotheus per
tranſiſſent ciuitates tradebant eis cu
ſtodire que erant decreta ꝙ ſapit iuriſ
dictionem contentioſam iuxta nota.i.c.
ſi.de tem.ordi. ⁊ in.c.ij.de iud. ⁊.iiij.diſ.
hic ⁊ſi legibus i fine. Inſuper legitur a
ctuum viceſimo ꝙ paulus vocabat ma
iores natu.epheſeorum ⁊ int̄ cetera dic
it attendite vobis ⁊ vniuerſo grege in
quo vos ſpirit⁹ſāct⁹ poſuit epiſcopos
regere eccleſiā dei quā adq̄ſiuit ſāguine
ſuo. ¶ Itē criſt⁹ hꝫ aperte deſignauit dū
dixit. tu es petrus . ⁊ ſup hanc petram
edificabo eccleſiā meaꝫ. ⁊ porte inferi n̄
ꝑualebūt a dūſ⁹ eā id eſt eccleſiā ⁊ ſic a/
ptiſſime inuit ꝙ poteſtas ſit i eccľia. ad
idē qd̄ habet̄ i euāgelio Mathei dū dix
it diſcipulis.amē amē dico vob.ꝙ vos
q̄ ſecuti eſtis me ſedebitis ſup ſedē duo
decim iudicātes duodeci trib⁹ iſrahel .
Judicabit ergo iheſus i fine ſcľi cū om
nib⁹ apoſtolis ſic dicēdo i hac eccľia mi
litante. vt ipi ⁊ epiſcopi eoꝝ ſucceſſores
habeant iuriſdictōnē cum ꝑ̄ licet ꝑ̄ ſit
loco dei pncipalis. Hinc text⁹ i clemen
tina.ſi q̄s ſuadēte de penis dicit ꝙ epiſ
copi dicūtur ſanctiſſimi criſti legati pn̄
cipales fratres exiſtunt ſunt fratres et
coepiſcopi pape columne comprobātur
eccleſie. que ſunt verba notida ad idē
c.mulierem alias mulier.xxxiij.q.v.vbi
epiſcopus dicitur dei vicarius. ſcilicet
in parte.et idem dicendum in ſacerdote
vt ibi notat gloſa . et probatur in capi
tulo.ij.inter de.peniten.diſtincti .ij.et di
cto.c.vna. ⁊ pro hoc vide pulcra verba
ſeuerij ad Eugenium papaꝫ que refert
Archidiaconus in.c.non . decet .xij. di
ſtinctione. qui ait. Conſideres autem
omnium ſanctarum romanam eccleſiā
cui auctor depreſſe eccleſiarum matrem
etiam non dominam te vero non domi
num epiſcopoꝝ eſſe . Sed viri .nec ex ip
ſis porro ſlere n diligentium deum ⁊ ꝑ
ticipes timentium eum.et vide ibi laci
us. ⁊ quod ipſe notat in capitulo. non
liceat pape.xij.q. ſecūda. ¶ Ex quibus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

verbis colligitur . ꝙ nedū apl̄i ſ etiā fu
erunt ⁊ ſunt prelati per ſpiritū ſanctum
probati etiā ⁊ alio modo. Nā ſi apoſto/
li non accepiſſēt poteſtatem pro ſe ⁊ ſuc
ceſſoribus etiā reſpectu iuriſdictōnis cō/
tentioſe quomodo poſſēt in cauſa fidei
iudicare papam. qd̄ tn̄ poſſunt ꝑ.c.ſi pp̄
xl.diſt. ⁊ no.ard̄.i.c.i fidei fauorē d̄ her.
li.vi.cū a ihu xp̄o non receperūt ptātem
niſi per illa verba gn̄alia. ¶ Concludo
ergo ꝙ in pſona Petri ⁊ alia fuit data
ptās toti eccl̄ie tanq̄ corpori ⁊ pape tāq̄
huius corporis capiti. ⁊ ꝙ proprie oēs
ſacerdotes erāt ſucceſſores apoſtoloꝝ
ſ propter ſciſmata tollenda fuit ordia/
tum. vt nō omnes ſacerdotes haberēt
poteſtatem clauium ſaltē in iuriſdictio
nalibus. ſed aliqui eligendi ius. ex eis
qui appellarentur epiſcopi. ſed ſacerdo/
tibus reliquis adhuc fuit dimiſſa ptās
reſpectu ſacrorum adminiſtrandoꝝ . vt
in.c.vidētes. ⁊ colligitur aperte ex dciſ
pauli.ſ. allegatis. hoc vt puto conſide
rās beat⁹ Gregori⁹ cū hūilitate reſplen
dēs qū reprehēdit patriarchā alexādri
num q̄ in prefacōe epiſtole quā miſerat
ad eū appellauit eū vniuerſalē papā di/
cēs ꝙ illa verba vnitatē inflāt. caritatē
vulnerāt. cū ꝑ hoc detrahitur alijs pla
tis. nā ſi papa eſſet vniūſal. alij ꝓ nihilo
cēnt. qd̄ nō eſt dicendū. ⁊ de hoc ē text⁹
pulcherrim⁹ i.c.ecce.xcviij.diſt. ⁊ proṕ
hāc poteſtatis vnionē poſt reſurrectōnē
criſti apoſtoli de nouo elegerūt petrum
in principē coꝝ ⁊ eccleſie dando hāc for
mā cūctis ſucceſſoribus . vt dicit tex.i.c
ſacroſācta in fine.xij.diſt. ⁊ criſti apoſto
li ⁊ auctoritatē receperūt a petro ṕdicā
di. vt inuit tertus ⁊ clarius Hug.i pre
allegato.c.cū mēbra corporis ſeu ipſuz
corpus moueri ſine diſpoſicōne capitis
His tanq̄ ꝓ fūdamēto ṕmiſſis vento
nūc ad ſolutōnē huius pn̄cipalis que/
ſtionis quā ampliādo facio tria mem/
bra. Aut eni ſubeſt cauſa remouendi ṕ
latos ⁊ hoc ɔſtat . Aut enim nullā ē cā
rationabilis. ⁊ hoc eſt certum. Aut du/
bitatur de exiſtentia cauſe quia pp̄ eos
ſimpliciter remouit. Primo caſu dico ꝙ
papa etiam ſolus poteſt remouere quē
cunq̄ prelatum ſiue cauſa oriatur a pri
uando. quia deliquit ſiue oriatur ex bo
no publico. quia non poteſt ille profice

re plebi pro primo facit.c.ij.de tranſ.pre
lato. ⁊.ix.q. iij. cuncta per mundum per
ſcd̄m quod legitur ⁊ notatur in.c.niſi d̄
renunc. debet tamen illi remoto ſ ſcd̄o
caſu ſaltē ex honeſtate dare bonuz cābi
um. vt dicit Inno.i dicto.c.niſi cum ipſe
papa ſit caput toti⁹ eccleſie ex diſpoſicō
ne pn̄cipaliter diuina. vt in.c. nouo. ⁊ i
c.ſacroſancta ṕallega. ⁊ in euāgelio .ſ.
recitato ponit pro ſalute toti⁹ corporis
Unde criſtus i euangelio. Palma que
non facit bonum fructum excidetur ⁊c.
⁊ Iudas pp̄ ſuas iniq̄tates fuit expul
ſ⁹. ⁊ ali⁹ ſcz Mathias fuit poſit⁹ i locum
ſuū actuū.iiij. quinimo ⁊ hac ptāte am/
pliſſima quā a criſto recepit poteſt ſoluſ
etiā ſine ɔcilio deponere ex cauſa ipera
torem. licet req̄ſierat concilium in depo
ſicōne frederici vt clare legiẗ in.c.apl̄ice
de re iudi.li.vi. Nam ſolus regem fran
cie tanquam inutilem depoſuit . vt i.c.
alius.xv.q.vi . ⁊ ex quib⁹ cauſis poteſt
deponi imperator ſeu rex . vide bonam
gloſam in.c.ſed et papa.xl.diſti. ⁊ dicto
c.alius. ⁊ plenius per Hoſti. ⁊ Jo. an.
in dicto.c.ad apoſtolice. et per hoc etiaz
puto ꝙ ſolus papa poteſt etiaz depone
re cardinalem ex cauſa. ita vt non ſit ne
ceſſe conuocare concilium etſi conuoca
tur non eſt neceſſe ꝙ conciliuz deponat
ſed ipſe papa vt ſenſit Inno. ⁊ glo. in.c.
ex geſtis. de cle. nō reſi. licet aliud ſenſe/
rit in cardinalibus hoſti. ibi ſ primum
plus placet ⁊ hodie probatur aperte in
c.c. vnico de ſciſma.li.vi. concilium'. ta
men collegij cardinalium in huiuſmōi
arduis requirendum eſt. Eſt eni quaſi
i poſſeſſione. vt ardua non explicentur
ſine concilio collegij. vt nō. Jo.mo. in.c.
ſuper eo de her.lib.vi. et ꝙ illa poſſeſſio
ṕt de iure defēdi i dicto tex. valde ſingu
lari i.c.ꝑ venerabilē q̄ fi.ſūt leg.i.ꝟ. iu/
rib⁹ ⁊c.ꝑ quē tex.ṕt rōcinari maxime ex
auctoritate diuina q̄ ibi iducit ꝙ eē ceſ
ſāte oi pactōne dēt collegiū cardinaliū
i arduis ꝑ papā req̄ri. ⁊ ꝑ illū tex.ṕt ſu/
ſtineri vna ſinglarl. opi.lau. quā recitat
ard̄.i.c.ſūt q̄dā.xxv.q.i. vbi diẗ ꝙ gn̄alē
legē ſcz de vl̄i ſtatu eccl̄e ɔdere non pōt
pp̄ ſine cardinalib⁹ ſ ꝑticulari ſic.ar. xi.
di.catholica. ſ tu tene mēti illud.c.ꝑ ve
nerabilē. q2 non ſolet ad ṕdicta allegāi
¶ An aūt ṕtermiſſo concilio cardialiū

veniēt geſta p̱ ſolū papā reuocanda vi
de qd dixi in.c.ex geſtis de cle.nō reſi.in
lec.poīcta etiā dico glo.non ſimpliciter
verū dixiſſe in.c. anaſtaſius xix.di.q̄ di
cit papā artari ad requirenduꝫ ꝯſiliuꝫ
vbi de fide agit et tūc ſinod9 eſt maioꝛ
papa ꝙ ego ſimpliciter nō fateoꝛ qꝛ ex
ꝑſſe videt tex.i.c.maioꝛes de baptiſ.vbi
patet ꝙ queſtiōes maioꝛes maxie fidei
ꝯn̄t inferri ad ſedem petri et ſic ad papā
vnd nō.tex.xxiiij.q.i.et hec fides vbi pa
tet ꝙ ſolus papa pōt coꝛrigere erroꝛes
circa fidē. ¶ Itē in nulla pte noui teſta
mēti legit qd ꝯſilium papa nō errante
ſit ſupra papā in cā fidei vel ꝙ ꝯſiliū ne
ceſſario ſit vocādū fateoꝛ tñ vbi dubiū
eſſet maximū etiaꝫ vbi papa dubitaret
tūc dꝫ ꝯuocare ꝯſilium qꝛ tota eccleſia
errare nō poteſt. ¶ Preterea cū in ꝑſōa
petri errauit xp̄s vt eſt glo.ſingula in.c
arrepta xxiiij.q.i.et nō.in.c.maioꝛes ⁊ in
hoc caſu dubio facta fuit conuocatio ī
iheruſalēꝫ ſuper circunciſione fienda a/
ctuuꝫ xv.nec per hoc minuitur poteſtas
pape quia ipſius poteſtas includitur ī
conſilio qꝛ vt.ſ.dixi tota ptās eſt apud
eccleſiā ſed papa ē caput tocius coꝛpo
ris et per eum explicat nomē eccl'ie iu
xta illd dominicū dic eccleſie ꝛc. mathei
xviij.ad.c.anaſtaſius ꝙ videt ꝯtrariuꝫ
dico ꝙ dꝫ intelligi qñ papa vellꝫ aliqd
ſtatuere ꝯtra iam ſtatuta p̱ ꝯſilium ī cā
fidei.nam doctrina illius achach fuit
dānata xxiiij. q.i.c.i.hoc enim caſu qñ
papa vellet ſtatuere in cā fidei ꝯtra ſta
tuta per conſilium ꝑſumitur errare qꝛ
ipſe poſſet hereticus eſſe ⁊ inſufficiens
vt in c.ſi papa.xl.di.⁊ in.c.i.de renunti.
li.vi.ſed tota eccl'ia nō ⁊ hoc caſu pōt ī
telligi ꝙ ſinodus eſt maioꝛ papa alias
ſecus dico etiam vnum quod videbit
magis nouum ꝙ ſi papa etiam in fcīs
fidei mouetur melioꝛibus rationibus
etiam quam conferunt ſtandū eſſet dif
finitioni pape.nam conſilium poteſt er
rare ſicut errauit quando diſpoſuit vt
inter raptam ⁊ raptoꝛem non poſſet cō
ſiſtere matrimonium ⁊ tamen papa di/
xit contrarium motus melioꝛibus rō
nib9 ⁊ auctoꝛitatib9 ⁊ dictū eius fuit ꝓ
latū diſpoſitioni tocius cōſilij ⁊. xxxvi.
q.ij.c.tota iuncto.c.placuit ibi glo.⁊ vi
de gl.melioꝛē ⁊ Archi.i.c.i.xx.diſ.in ꝟ.il
loꝛum nec obſtat ſi dicatur ꝙ tota eccle
ſia nō pōt errare cum criſt9 p̱ eius fide
oꝛauerit vt ſup̱ dixi dico eni ꝙ ꝯſilium
generale licet repꝛeſentet totā eccleſiaꝫ
nō tñ eſt tota eccleſia.nā fides conſua
tur ſicut accidit poſt paſſionē criſti que
remanſit apud beatā ꝟginē vt cōiter di
cūt theologi et cū iam criſtus oꝛaueāt
vt nō deficeret fides ante paſſionē ꝫ vt
dixi nō defecit ex quo ꝯſeruat in vno q̄
cunqꝫ ſit ille ⁊ hac foꝛte ratione dixit gl
in.c.q̄uiſ xi.di.p̱ illū tex.ꝙ vbicūqꝫ ſūt
boni ibi eſt romana eccleſia nā eccleſia
romana nullam debet habere maculaꝫ
vel rugam ¶ Ex quo concludo ꝙ pa/
pa ſolus tanqꝫ caput poteſt exercere ō/
ī imodā iuriſdictiōem ex poteſtate cau
ſa rationabili nec eſt opus ꝯuocare cō
ſilium pro conſenſu habēdo Alij vero
ꝑlati nō exercēt ſine diſpoſitione capitl.
ſcilicꝫ pape habent eni poteſtatē a deo
ꝫ ī illa ſubmiſit pape tanqꝫ capiti ⁊ foꝛ
te ad hoc deſignandū Petro dixit mul
ta ſeperatim ſed alijs apoſtolis locut9
eſt ꝯiunctim ⁊ generaliter vnd petro di
xit tu es petrus et ſup̱ hanc petrā ꝛc.
Eidemqꝫ dixit paſce oues meas ⁊ non
ſemel ſed ter ⁊ pꝛo ſua fide ſpecialiter o
rauit patrē vt nō deficiat fides tua et
tu ꝯuerſus ꝯfirma fratres tuos ¶ Iteꝫ
ꝯſidera ꝙ in ſingulari dixit criſtus fiat
vnū ouile ⁊ vnus paſtoꝛ et ſic vnuꝫ vo
luit eſſe paſtoꝛem ⁊ non plures ꝫ hanc
poteſtatem paſcendi contulit petro dū
dixit paſce oues meas ⁊ ſic fecit euꝫ pa
ſtoꝛē nō plures loco ſui ipſe eni erat ⁊ ē
verus paſtoꝛ ⁊ pontifex et de ipō dixit
ego ſū paſtoꝛ bonus alij namqꝫ apoſto
li fuerūt coadiuuātes ⁊ cooperantes ⁊
idō recte dicit ꝙ papa fuit aſſūptus ī ple
nitudine poteſtatis alij in ptem d.c.ſol
licitudis ⁊.c.ad honoꝛē de auct.⁊ vſu.
pal.allega. ¶ Venio ad ſcdm caſū qñ
iſtos ſine cā rōnabili ⁊ ꝭ ꝯſtat ⁊ credo
ꝙ remotio illa nō valeat ſi papa ſuſtinē
d9 ſimilia attentans ꝓ9 ad ꝭ induco tex.
aptū in.c.ſic alteri9 vij.q.i.vbi dr ꝙ quē
admodū vxoꝛ carnal' viro viuēte ñ pt
ab alio diſponi ⁊ diſpēſari ita nec ſpon
ſa epī q̄ ē eccl'ia cū ſit ei alligata nō pōt
illo viuēte ab alio diſpoī ſeu diſpēſari
ſine ipi9 volūtate ⁊ ꝯſenſu alias adulte
rabit ⁊ poſt pauca ſubijcit ſi āt volupta

tis cā ad aliā ecc̄iam fuit initat⁹ poterit
non per ſe ſ3 romane ſedis trāſferre ⁊ ſic
romana auctoritas valet vbi ſubē cau
ſa diſſoluendi. Secūdo induco aliū bo
nū tex. in. c. quanto de trāſlat. prela. vbi
dicit̄ ꝙ matrimoniū ſpirituale ꝯſiſtens
inter ep̄m ⁊ eccleſiā neceſſitate vel vtili
tate illud diſſoluit non puri hoīs ſ3 ve
re dei vices gerēs vnde pō dero verbū
neceſſitate vel vtilitate ⁊c̄. ad idē3. c. ij. e
ti. i vtroq3 eni dicit̄ illā diſſolutionē de
us ꝑſumēdus ē reſeruaſſe ſuo iudicio
ſicut ibi reſeruauit diſſolutionē ꝯiugij
carnalis et obligationē et vinculū dei
auctoritate in eccleſia nō poteſt papa ſi
ne cauſa diſſoluere. xxxiii. q. iiii. c. ſi. is
qui. ſicut i ſimili dicimuſ de iuramento
et voto ⁊ alijs que ſunt ꝺ iure diuino ⁊
ſine cauſa a papa remitti nō poſſūt iux
ta nō. in. c. quanto. de iuriuran. et per
Inno. in. c. cum inter. P. de renunc. na3
diſſoluere tale viculū ex ſola volūtate
eſſet cōtra diſpoſitionē et doctrinā et or
dinationē apoſtolicā ⁊ ſāctorū cōſilioꝝ
et alioꝝ auctoritatē romanoꝝ pōtificū
et que cōtra rationē iuris naturalis ⁊
ciuilis. eſſet eni cōtra diſpoſitionē diui
nā quia xp̄s in perſonas apoſtolorum
miſit ep̄os et oēs ſacerdotes ad preſtā
dū ⁊ ſacramēta miniſtrāda q̄re ſine cau
ſa exquo ſemel ſūt vocati nō debēt re
uocari que ſpiritu dī loquūt̄ nō ſūt ſub
lege vt i. c. cū ex iniuncto de here. et i. c.
licet. de regu. et. c. ij. xix. q. ij. dignior ē ei
lex priuata que ſcilic3 ſc̄ribat̄ i cordibus
hominū ꝑ ſpiritūſanctū q̄3 lex publica
que edit̄ ꝑ papā xp̄s ei dei lex eſt et ne
mo pōt ſpirituiſācto r̄ſiſtere vt dicit tex
in d. c. due ⁊ ſi dices ꝙ iſti fuer̄t vocati
a papa ⁊ non a deo R̄eſpondeo ꝙ ymo
a deo nā ordinatiōe ſuperior mittit ma
num et deus inuiſibiliter adminiſtrat
gratiā ⁊ dat poteſtatē. i. q. ij. multi. et. c.
dictū. et facit. c. cū deputati de iudi. ibi
gratia diuina vocati ⁊c̄. nec de⁹ voluit
remouere Iudā ab apoſtolatu quē ſe
mel vocauerat lic3 ſubeēt cauſa exquo
illa nō erat alijs nota vt i. c. ſi ſacerdos
in. ſi. de. offi. or. ymo eū miſit ad ꝑdican
dum ſic̄ alios mathe. xviii. ⁊ expreſſius
per tex. i d. c. xp̄us. i. q. i. nec apoſtoli ſub
rogaſſēt aliū n̄ ille ſe ſuſpendiſſ3 actuu3
ij. et q̄3 iſte adminiſtratiōes ſpeciales

ſint de iure poſitiuo vt i. c. i. xxij. di. tū di
co ꝙ ſuccedūt loco adminiſtratiois ge
neralis ad quā criſtus vocauit oēs ſa
cerdotes vnde debent eē loco illi⁹ ſic̄ de
baptiſmo dicimus ꝙ ſuccedit loco circū
ciſionis de baptiſ. maiores et qꝺ i ſimi
li habetur i. c. eccleſia. vt lite pen. et per
Inno. in. c. ex ratione. de appel. et ꝙ hoc
ſit verū patet quia dicim⁹ deū reſuaſſe
ſibi diſſolutione3 huius cōiugij vt i iu
ribus preallega. qꝺ nō eſſ3 ſi ꝑrſus eſſet
de iure humano ⁊ ide3 per omnia dico
in alijs ſacerdotib⁹ reſpectu adminiſtra
tionis ſacramētorū per ſupdicta ⁊ con
tra ius diuinū papa ſine cauſa venire
nō pōt vt in. d. c. ſūt q̄da3. ⁊ ꝑ Innoc. i
c. que i eccleſiarū. de conſti. pro ſacerdo
tibus vero vide bonū tex. i. c. ſic̄ in vna
xxi. q. ij. vbi dicit̄ ꝙ etiā īter preſbiteru3
et eccleſiā ſuā ꝯtrahit̄ matrimoniū ſpiri
tuale q̄a exquo ſemel ē collata vni non
debet dari alteri vl̄ plurib⁹ ſimul q̄a de
bet eſſe vxor nō ſocia ⁊ dic ꝙ lic3 nō ſit
ita ſtrictū matrimoniū ſic̄ inter ep̄m et
eccleſiā ſuā et ip̄e ſol⁹ i ſignū matrionij
portat ānulū iuxta nō. i. c. clerici de vi
ta ⁊ ho. cleri. tū largo modo īter inferio
res ⁊ eccleſiā ꝯtrahit̄ matrioniū vt i. d.
c. ſic̄ de elect. ne ꝑ defcū vbi ꝑ mortē ab
batis etiā dicit̄ videri viduata eccleſia
Item ꝑſbiteri īferiores et alio reſpectu
ſūt electi iur̄ diuino cu3 ip̄e dn̄s vltimo
duodeci3 ap̄los deſignauit diſcipulos
et miſit eos ad ꝑdicātū vt luce. x. ⁊ trāſ
ſumptiē ꝑ gratiā in P. i. xx. di. quorum
vicē ⁊ formā gerūt preſbiteri īferiores
hodie i eccleſia dei vt dicit tex. gratia ꝑ
alle. et clarius in. c. i nono. xxi. di. i ſi. et
licet tex. ibi dicat ꝙ ap̄li elegerūt illos
deb3 itelligi ꝙ miſterialiter ſ3 de⁹ elegit
auctoritate vt ꝓbat̄ i euangelio ꝑall̄ ⁊
nō. ꝑ glo. ⁊ doc. ⁊ ſic eadē ratio ē i eis ⁊
ex ſolo capite pōt tal̄ r̄motio ſacta viti
ari dici etiā ꝙ ē cōtra ordiationē ap̄lo
rū. nā ap̄li ordinauerūt vt ep̄i ⁊ alij ꝑſ
biteri ponerēt i eccl̄ijs ⁊ eſſēt ꝑpetui g⁹
papa ſn̄ ratōnabili cauſa nō deb3 poſſe
facē ꝯtrariū cū ſ3 ꝯc̄nat ſtatū vniuerſal̄
eccl̄ie nā ſi poſſ3 r̄mouere vnū ſic etiā a
lios ⁊ plurios ⁊ alterar̄t ſtat⁹ ecc̄aſtic⁹
vt ꝓbat̄ i. c. veit. xi. q. i. vbi dic̄ tex. i ſi. ſi
ſua vnicuiq3 ep̄oꝝ iurl. dcō nō ſuet q̄d
alid agit̄ ſi vt pitoſ ꝑ q̄s ecc̄aſtic⁹ ordo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cuſtodiri debuit confundatᷣ ⁊ ɔtra or/
dinationē apoſtoloꝝ papa venire non
pōt tex.ē aptus in d.c.ſūt quidā.xxx.q
i. ¶ Qđ aūt apoſtoli hec ordinauerūt
pȝ i.c.i.lxxxviij.di.⁊.c.i ilſ.lx.⁊.c. vidē
tes.xij.q.i.et actuū.iiij dr̄ ꝙ paul⁹ ⁊ bar
nabas ɔſtituerūt eē in ciuitate p̄ſbros
ꝑ ſinglas eccleſias ⁊ apſtuſ ad Corinth
vij.in vna vocatiōe qua vocat⁹ eſt ma
net ⁊ tranſumptiue xxi.q.i.c.i ¶ Terciō
dixi hec eſſe ɔtra audoritatē concilij et
hoc aperte apparet in c.ſicut.xxi.q.ij.⁊ i
c.inuentū.xvi.q.vij.vbi fuit diffinituȝ
in concilio quod nō niſi pro graui cul
pa ab eccleſia ſua amouendus ſit quiſ
ɔtra vera concilia ⁊ ſtatū vniuerſal ec
cleſie papa diſpenſare ſine cā nō poteſt
vt legitᷣ ⁊ nō.in.c.que ad perpetuā.⁊.c.
contra.xxv.q.i. Nam audoritas Petri
manet vbi remanet ratio vt nō. dicᷣ tex
in.c.contra ea.cā.⁊ qđ ibi dicᷣ tex.ꝙ cō/
tra ſtatuta patrum concedere vel mu/
tare nec huiuſmodi quit ē ſedis poteſt
audoritas.hinc Auguſtin⁹ cū acceſſiſ
ſet cū Ualerio epus ordinatus ſum ⁊
ſedi cū illo qđ in concilio vicino fuiſſet
ꝓhibitum neſciebat nec ipſe ſciebat.
Dixi quarto ꝙ eſt contra audoritateȝ
romanoꝝ pontificū hoc claꝝ eſt nā di/
xit tex. Gregorij.lxxvi.di.ſatis ꝑuerſū.
⁊ contra eccleſiaſticā ꝓbat eſſe cenſurā
vt fruſtra quondā voluptatib⁹ ſuis cō
modis quis priuetᷣ.⁊c.⁊ in.c p̄cepta.ly
di.vbi dicit ꝙ beneficia debent eē ꝑpe/
tua ⁊ nō debet eis quis priuari etiā ſi
ſit impotens ad ſeruiendū ⁊ latius ha
betᷣ in ti.de cle.egro.⁊ in.c.vno.de cap.
mona.li.vi nec papa debet poſſe ēē ſta
tutū eccleſie alterare.tū qꝛ ɔcernit vni/
uerſalē ſtatū eccſie vt ad placitū p̄lati
nō remoueatᷣ tū qꝛ decoloraretᷣ ſtatus
eccleſiaſticus.nā alias videtᷣ ad libitū
redores remoueri tenentes eccl'ias nec
de facili inuenirentur q̄ vellent milita/
re vt nō.dicit tex.de cle.egro.⁊ vbicūqꝫ
contingit eccleſie decoloratio papa im
mutare nō poteſt a'iquid vt in c. ⁊ ſi il
la.iij.q.vij.nō. Archi.in dicto .c. ſunt q̄
dam.⁊ facit qđ nō. Abbas in c nullus
de ſen.ex.vbi dicit ꝙ papa ſine ɔcilio ſi
pōt tollere canonē in.d.c.ſi q̄s ſuadēte
xvi.q.iiij.⁊ facit illud.c.nulli vbi legitᷣ
⁊ nō.ꝙ papa nō pōt ſine cā diſpenſare

vt i ꝑune quis cōicet cū excōicato ɔtra
dodrinā apoſto i.ita eni que ſunt fun
data ſuꝑ dodrina fidei ⁊ boniſ morib⁹
⁊ ad decorē eccleſie nō debent relaxari
ſine cā.nā tūc papa nō diceretᷣ oueſ paſ
cere ſicut ei iniunduȝ fuit ȝ diſpertēre
⁊ necare ⁊ eccleſiā deprimere ⁊ deterio
rare ⁊ ſic potius ɔuinceretᷣ errare q̄m
legē dare arg.c.i.xl.di.⁊ d.c.ſunt q̄dam
⁊.c.que ad perpetuā.⁊.c.contra ¶ Qn̄
to dixi quod eſt ɔtra rōȝ naturalē ⁊ ci
uilem.ex q̄ eni ſemel placuit nō dȝ āpli
us diſplicere.xxxij.q.v.horrēdus. et in
reg.qđ ſemel placuit.đ re.iu.li.vi. et ſic
i ɔtrahendo hoc matrimoniū reqritur
ɔſenſus ꝑficiendi a p̄ncipio vt in.c.cuȝ
inter canonicos.de elec.⁊ de p̄ben.in.c
ſi tibi abſenti.li.vi.ita et forti⁹ debȝ req̄
ri in diſſoluendo vt ibi.nil eni tā natu
rale vt vnūqđqꝫ vinculū diſſoluatᷣ eo/
dem mō q̄ ligatū fuit de re iudi c.i. et i
l.nil tā nāle.ff.de reg.iur.et.l.i.et.ij. C
qn̄ licet ab emp.diſ. ¶ Itē etiā ſcđm le
ges ciuiles nō licȝ hrē filios tēporaleſ
.l.ſi cui.alias ſi tuū ff.de adop.et id qđ
nobiſ adq̄ſitū eſt ſine noſtro facto a no
bis euelli nō pōt in.l.id qđ noſtrū. ff.đ
re.iur.et.c.ab eo.de elec.li.vi.vbi ſoluȝ
dicit ꝙ papa pōt ɔcedere bn̄ficia vacā
tia vel ex plenitudine ꝑtātis dare ius
ad vacatura nō aūt dicit ꝙ de facto p̄t
aliquē p̄uare. ¶ Sexto et vltimo ꝑ au
doritatē glo.x.di.c.i. Et Archi.ibi vbi
ɔcluditᷣ papā nō poſſe ceſſāte legitima
cā diuidere ep̄atū in duos ſine ɔſenſu
epi.ꝑ.c.militis.xvi.q.i.⁊ ɔtra id qđ ſen
tit Jo.an.in.c.qđ ob grāȝ.de regu.iur.
li.vi.i mercu in illa q̄ſtione. nūquid p̄t
papa aliquē p̄latū trāſferre inuituȝ et
videtᷣ ɔcludere ꝙ nō cā ñ exiſtēte et for
te ob hoc papa Allexāder vltim⁹ ſtatu
it in ɔcilio ꝓrimo vt nullus epſ tranſ
ferretᷣ inuitus ad p̄oida facit optie.c.
ɔquerente.de reſti.ſpo.li vi.vbi dicit ꝙ
nō decet honeſtatē ſuꝑioris ſine mani
feſta et rationabili cā ſpoliare aliquem
ſuis bn̄ficijs.cū teneatᷣ illis paterna ꝓ
uiſione ɔſulere.facit.c.cū ſcđȝ apſm. ītē
dea gl.in.c.i.xij.diſ. q̄ dicit papā non de
bere ius vnius eccleſie ſine cauſa altēi
dare. ¶ Uenio ad terciū membꝝ ſcilȝ
qn̄ dubitatᷣ an ſubſit cauſa et multa i
hoc pn̄t allegari ȝ nō inſiſtā ꝓpter pro

lixitatē euitandaȝ ſed ꝙ ꝑmi vel eat ſa
ciunt nō. per legiſtas in.l.fi.C.ſi cōtra
ius vel vti.pub.et in.l.preſcriptione.C
de ꝑci.impe.of.vbi coiter volunt cauſā
ꝑſumi i principe etiāſi agat in hijs que
cōpetūt alicui de iure gen.et eē i hijs q̄
ſūt de iure diuino ſi illo reperit̄ aliquid
diſpenſatū et nō.per aliques in.d.c.q̄
in eccleſiarū Ego vero diſtiguo ſic ꝙ ſ
papa diſpoſuit ꝑturbando vniuerſalez
ſtatum eccleſie rōne apparente et nō eſt
ſuſtinendū.vnde nō preſumet̄ tūc iuſti/
cie cā ꝑ hoc facit nō.dictuȝ.Inno.in.c.
quanto de conſuetu. vbi dicit papā nō
eſſe ſuſtinendū.ſi ſine magna cā et alijs
nota imutaret vniuerſalē ſtatū eccleſie
vtputa ſi vellet auferre ep̄is poteſtatez
criſmandi vel baptiſandi ſcd̄m eū. Idē
dicerē in caū propoſito ſi vellet depone
re omnes ep̄os vel maximā mltitudinē
et ſic iudicio meo poſſet intelligi et ſal/
uāi glo.in c.per pricipē.ix.q.iii. que dic̄
papā nō poſſe deponere omnes ep̄os ſ̄
vnū ſicut in ꝯ.ꝑſumāt̄.cum nō ſit i om
nibus vel i magna multitudine ꝓpter
grauitatē preiudicij ar.op.i cle.paſtora
lis de re iudi.nā et Paulus ſolꝰ reꝑhē
dit Petrū cuȝ videret̄ deuiare a regul̄
et doctrinis coibus euitādo ⁊ iudaizā
do i moribus vt in.c. Paulus.ij.q.vij
et orignaliter habet̄ ad galat.ij.c. vbi
dic̄ ꝙ paulus reſiſtit Petro in faciē eo
ꝙ reprehenſibilis erat multo gꝰ fortiꝰ
hoc poterit tota eccleſia et ſ̄ faciet etiā
ex generali poteſtate ſibi tradita a dn̄o
vt ſuꝑ dixi.vt ſi caput dolȝ ⁊ errat debȝ
totū corpus r̄ſiſtere quia nō ē tūc bonꝰ
paterfamilias. vnde Jeronimꝰ.cxxx.
di.legimus.orbis ē maioꝛ vrbe ⁊ ſi dice
remꝰ cōtrariū poſſȝ papa dicere ſeu ad
ducere ad ꝯfuſionē totā eccleſiā ꝙ nō ē
dicēdū cū deus orauerit pro ea vt ſuꝑ
dixi In alijs vero particularibꝰ vbi nō
ꝑturbat̄ vniuerſalis ſtatꝰ eccl'ie ⁊ fides
nō violat̄.ꝑſumēdū ē pro eo ꝙ non mo
ueat̄ ſine cā rationabili. ꝑ ſ̄.c.cū a nob̄
i.ſi. de teſti.⁊ cle.litteris de ꝓbatio vbi
bonus tex.cū glo. ⁊ ſic ſalua dicta legiſ
tarū inſtar eni ſacrilegij habȝ diſputar̄
de iudicio ꝑncipū.xvij.q.iiii.ꝯ.q̄ autez
⁊ in.l.ij.C.de cri.ſacri.⁊ marie dicēduȝ
eſt ſ̄ i papa quē xp̄s ⁊ Petrus ſ̄ ſāctū
inueniunt ſ̄ ſanctuȝ faciūt.c.i.xl.di.⁊

Nunc reſtat reſpondere ad cōtraria ad
que breuitatis cauſa ſigillatiȝ nō reſpō
deo maxie quia ſi quis bn̄ ꝑdicta libra
uerit cōtraria. recipiūt limitationez per
ea que dixi in ſolutione. Nam fatendū
ꝙ papa pōt ex cā diſpenſare quandoqȝ
circa ius diuinū diſpoſitionē concilij et
vniuerſalē ſtatū eccleſie ⁊ auctoritatem
ſūmorū pōtificū ſed vbi omnino ceſſat
cauſa nō pōt vt plene liquet ex ꝑdictis
et ad.c.de renūc.li.vi.dic ꝙ papa renūti
auit ex cā nam ſine cauſa peccaret ꝑ ea
que habent̄ i.c.niſi cū pridē de renūc.et
per ea q̄ nō.in.d.c. Et aduerte circa hoc
coniugiū ſpirituale.cōtrahit̄ eni primo
coniugiū cū eccleſia vniuerſali cuȝ vni
cus ſit i ſe ep̄atus vt ꝑdixi et dicit̄ con
trahi eo ip̄o conſecrato tūc eniȝ impri
mit̄ ei caracter ꝙ ꝑ nullū ꝙ̄ ꝑ deū dele
ri pōt ⁊ remanet poſt morteȝ vt legit̄ et
nō.i.c.ij.xxxij.q.vij.⁊ ſ̄ ē illō ꝯiugiū ſpi
rituale qd̄ fortiꝰ ē ꝙ̄ carnale cuȝ illō diſ
ſoluat̄ morte i.c.penſ.⁊ vlti.de ſeē.nup.
et pleniꝰ d̄ ſ̄ ꝑ Hoſti.i.c.iter corporalia
de trāſla.prela.qui ſic itellexit pricipiū
illius.c. Secūdo contrahit̄ matrimoniū
ſpirituale ſcilicet iter ep̄ȝ et illā eccleſiā
particularē cui preficit̄.et ſ̄ cōiugiū nō
eſt ita forte. tamē nō poteſt abſolui ab
homie ad inſtar carnalis vt.in.d.c.ij ſ̄
per papā ex cā pōt diſſolui.ſine cā vero
non quia ſalteȝ deſignat cōiunctionem
que conſiſtit i ſpiritu inter ip̄m ⁊ fidelē
animaȝ vnde quemadmoduȝ inter ip̄ȝ
⁊ fidelē aiaȝ ſignatū. ſi diſſoluit̄ ſine cā
ita nec ſignū nō obſtat dēȝ.ſpec.ꝓcedit
eniȝ vbi nō decolorat̄ ſtatus eccl'ie vni
uerſalis nec ledit̄ ducē vel inducē ordi
natio dei vt ipſemet Spec.voluit eo. ti
ſub.ꝯca de diſpen.ꝯ.nunc breuiter cir
ca.fi.vbi poſuit caſus plurimos i q̄bꝰ
diſpenſare non pōt et maxime in ꝯ.ſ.xū
et ſe.vbi tenet inter cetera ꝙ diſpenſatō
pape non valet contra euangelica vel
vniuerſalē ſtatū eccleſie vel contra ea q̄
ſancti patres diffiniuerūt bn̄ ꝑ.c.ſi illa
i.q.vii.et xxv.q.i. que ad perpetuam. et
c.contra et.xv.di.c.ij.cum ſi.ſic etiam li
mitandū eſt dictuȝ Bal.maxime cū ip̄e
nihil boni allegat Et.c.omniſ. loquit̄ i
tranſlatōe ſiēda ex cauſa. c.ſi graciloſe
nō loquit̄ niſi matrimoniū eēt ꝯtractū
inter ꝑlatum et eccleſiā ſed q̄ſi diſpenſa

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rio ſit ad tēpus propter vtilitatem ꝓſo
narū ꝙ papa ex cauſa facere pōt arg.c
de iniuſta.de pbē. ⁊ hoc ſufficiat quo
ad pmā queſtionē ⁊ nō mireꝛ quiſpiaꝫ
de ꝓlixitate adhibita in hac prima q̄/
ſtione q2 non paꝝ eſt attingere et expli
care fundamentū poteſtatis totius vt
ita dixerim eccleſie et q2 ex ſupius dc̄iſ
faciliuſ inferꝛ ad deciſionē aliaꝝ q̄ſtio
num in quib⁹ breuitatē cū hac ꝓlixita
te cōpenſabo.ꝛc. ¶ In ſecūda q̄ſtiōe ar
guiꝛ pmo ꝙ pfata appellatio nō debue
rit ꝑ ꝯſiliū admitti.appellatio eſt ꝓuo
de minori iudice ad maioreꝫ ꝓuocatio
ij.q.vij.anterioꝝ.adeo ꝙ etiā ſi ꝑ erro/
rem appellaꝛ ad minorē iudicē nō valꝫ
in aliq̄ appellatio vt i.l.i.ff.de appel. ſed
ꝯciliū nō eſt ſupra papā imo ꝯciliū reci
pit auctoritatē a papa vt in.c. ſignifica
ſti.in fi.de elec.⁊.xxi.di.q̄uiſ patuit cla
rius ex multis ſupra in pmo dubio de
ductis.appellatio talis nō erat admit/
tenda. ¶ Secūdo videꝛ de h̄ ꝙ tex. ex/
pſſus in.c.cuncta ꝑ mundū.ix.q.iij.vbi
diciꝛ ꝙ a q̄libet ꝑte mundi ad ſedē apo
ſtolicā appellari pōt. ab illa autē nulli
ē appellare ꝑmiſſum.⁊ q2 nulla pceden
te ſynodo habet facultatē ſoluendi q̄s
ſynodus vnq̄ dānauerat ⁊ damnandi
quos oportuit nulla ſynodo exiſtente.
vt ē ille tex.valde nō.⁊ faciꝛ ꝓ his que
dixi in pcedenti dubio vt ſolus papa ſi
ne concilio pōt ex cā deponere etiā Im
peratorē ꝫ papā iudicare nemo pōt ad
idē.c.nemo.⁊.c.alioꝝ.⁊.c. pncipale.ea.
cau.⁊.q. ¶ Ex q̄b⁹ iurib⁹ colligiꝛ ꝙ a
toto clero ⁊ populo iudicari nō pōt.
Tercō ꝓbaꝛ ꝑ arg.a maiori cū eni.nec
ab impatore ſeculari.nec a ſnīa pfecti p
torio appellari pōt vt.l.i.ff.a qui.ap.nō
licet.⁊.l.vnica.C.de ſen.prefec.pre.multo
fortius nec a papa appellaꝛ ⁊ cū ipſius
ptās eſt lōge maioꝛ imperiali vt in.c.ſo
lite.de ma.⁊ obe.⁊ in.c.duo ſunt.lxxxv/
vi.di. ¶ Quarto fortiſſime facit q2 pa
pa eſt dei vicarius in terris in.c.ij.⁊.iij
de trāſla.pla. Sibi eni in perſona petri
dictū fuit paſce oues meas ⁊ quodcū/
q̄ ꝛc.de elec.ſignificaſti.⁊.xxiiij.q.i.ex.c.
loquiꝛ.ergo cū omnibus vice dei ipſe
preſit a nemine excepto deo corrigi ⁊ re
phendi pōt vt in dicto.c.alioꝝ.⁊ i.c.ne/
mo.⁊.c.cūcta.appellatio eniꝫ pſupponit

maioritatē quandā in eo ad quē appel
laꝛ vt.ſ.dixi adeo ꝙ de vicario epi ad
epꝫ appellari nō pōt cū ſit idē tribunal.
⁊ eadē iuriſdictio nec ꝯſuetudo in ꝯtra
rium valet tāq̄ ſubſtātie rei repugnās
vt le.⁊ nō.i.c.ij.de ꝯſue.li.vi. Sꝫ maio
ritas ꝯtra papā nunq̄ fuit tradita cō
cilio cū nullū verbū fuit apoſtolis dcꝫ
iuriſdictionis ſeu poteſtatis collatum
q̄ fuerit dictū ipſi Petro. imo multa ſo
li Petro fuerūt dc̄a vt plene dixi.ſ.i p⁹
dubio ꝑ q̄ ipſimet apoſtoli qui erāt ſpi
ritu dei pleni ad maiorē ꝯfirmationem
h̄ ipm voluerūt ꝫ ꝙ ipe petr⁹ loco dei
oibus pēſſet xxi.diſt.ſacro ſancta.ergo
hec appellatio nullo iure ſeu iuriſ colo
re fūdari pōt. ¶ Quinto ⁊ vltimo vꝛ ꝓ
bari in.c per venerabilē.q̄ fi.ſint leg.v.
rōnib⁹.vbi ex lege diuina ꝓbat tex. ꝙ
in oī dubio recurrendū eſt ad ſedē apo
ſtolicā ⁊ ipſius diffinitioni ⁊ mandato
loco dei obtemperandū ex oibus.nō er
go licet ꝯſilio de ipſius diffinitiōe iudi
care cū facta ꝯcilij ſūt ꝑ ipm papā corri
genda ⁊ approbanda vt ibi ⁊ in d.c.cū
cta ꝑ mundū. Ridiculū eiꝫ eēt dicere ꝙ
ſtatuta ꝯcilij pſſit tolli per papā vt nō.i
c.vbi periculū.de electi.li.vi ⁊ in.c.ſigni
ficaſti.eo.ti.⁊ a papa non pōt appellari
ad ꝯciliū ſi eni ꝯciliū eſſet ſupra papaꝫ
nō poſſent ꝑ eū illi⁹ ſtatuta violari vt i
cle.ne romani.de elec.qd̄ tn̄ eſt falſū vt
ſ.dixi. Ipſe eni papa ſupiorē in hoc ſe/
culo ñ recognoſcit vt i.c.ꝑ venerabilē.
ꝗ̄ ſi ſint leg.⁊ in.c.licꝫ.de elec.i fi.vbi di
ciꝛ ꝙ ad ſupiorē in ſc̄o pape nō pōt hri
recurſus ⁊ ē ille bo.tex.in mā appellati
onis. Et facit.c.ſignificaſti.eo.ti. ¶ In
ꝯtrariū ꝙ appellatio debuerit admitti
pmo ꝯciliū generale eſt maioris auct̄.
q̄ ſit ſolus papa ergo a papa ad illud
ꝑt appellari ꝯſequētia pꝫ ex ſe ⁊ i īra me
lius corroboraꝛ añcedēs.ꝓbaꝛ i ꝯcilio
gn̄ali nō ſolū itereſt papa ꝫ oēs prelati
orbis vt i.c.i.⁊.ij.⁊.iij.⁊.c.multi.xvij.di
et repſentaꝛ ꝑ h̄ ꝯciliū tota eccleſia vni
uerſalis vt pꝫ act.xv.faē.c.ſicut.i fi.xv.
di.c.eccl'ia.de cōſe.di.i.ꝫ nulli dubium
qn̄ tota eccleſia ſit iuncta cū capite ſuo
maioris auc̄tis ſit q̄ ſol⁹ papa.nā vt.ſ
i pmo dubio dixi ptās fuit tradita toti
eccleſie ſed per papā exerceꝛ tanq̄ ꝑ ca
put eccleſie.xxiiij.q.i.et in.c.ita domin⁹

xix.di.pleniſſime dixi ibi ſupra hic eſt ꝙ
maioris auctoritatis eſt cōſtitutio to
cius concilij ꝙ̄ tocius pape vt colligiť
ex.c.i.xx.di et ibi per Archi. Itez papa
ſolus pōt errare ⁊ eſſe hereticus xl.di.ſi
papa ⁊ inſufficiens ad regimen eccleſie
vt in.c.i.de renūc.li.vi.ſ₃ tota eccleſia er
rare nō pōt vt legiť et nō.in.c. arrepta
de baptiſ.hinc etiā eſt qḋ ardua ñ ſolet
papa explicare ſine pñtia concilij vt le
giť ⁊ nō.i.c.ad apſice de re iudic.li.vi et
ꝓ hoc in.c.ex geſtis de cle.nō reſi.ꝯſequē
tia ſatis corroboratꝑ optimū ſimile ar
chiepꝰs ē maior epis ſue prouīcie adeo
ꝙ ſuper eis habet ordinariaȝ iuriſdicti
onē vt i .c.paſtoralis de offi.or.vi.q.iij
ſcitote.nihilominꝰ ꝺ illo archiepō appel
lať ad conciliū ꝓuinciale cui intereſt ar
chiepꝰs tanꝗ̄ caput vt nō.ſcđm vnū in
tellectū in.c.multis nō.glo.in.c.a colla
tione ꝺ ꝓben.li.vi ⁊.ii.q.vii ois oppreſſꝰ
Item de ordine et ꝓ̄ſide appellať ad pre
ſidē.ff.qñ appel.ſit.l.i §.ſolent et de epō
et capitulo appellať ad ipm archepiſco
pum vt in d.c.a collatione ſic dicendū i
ꝓpoſito vt a papa poſſit appellari ad cō
ciliū cui interē papa vt caput Secūdo
adduco.c.veniā et.c.ſentenciaȝ.xxxv.q
ix.et maxīe iuncto c.ex litteris ꝺ i integ
reſti.vbi diciť ꝙ ſētētia romani pōtifi
cis pōt i melius ꝯmutari qñ iuſticia ꝓ
uilegiata nō ē ſ₃ reformatio ipſius non
pōt melius referri qm̄ ad totā eccleſiaȝ
nō interē eciā ipſe papa nā ⁊ ſolꝰ. Pau
lus reſtitit ipi Petro in faciē ⁊ ipm rep
hendit cū ex facto ſuo ſeqreť ſcandalū i
eccleſia dei ij.q.vij.paulus petrū rephē
dit vt lacius legiť ad galathas ⁊c̄ et
tamē petrus ꝓmo comedebat cū gētibꝰ
et diſcernebat cibos ab eis ſic̄ faciebāt
iudei demū ſupueniētibus ibi qbuſdā
iudeis timens eorū ſcādalū ſubtraxit
ſe a gentibꝰ ⁊ diſcernebat ab eis cibos
ſic̄ faciebāt iudei ⁊ ſic iniuſticie cogebat
ꝑ exēplū ſuū alios iudeizare ꝙ videns
Paulꝰ eū rephēdit ⁊ ſibi reſtitit i faciez
fortiꝰ hoc poterit facere tota ecclīa ali
as ſolus papa poſſ₃ deducere ecclʾā ad
ꝯfuſionē maximā ꝙ nō ē dicēdū ad idē
ij.q.vij Itē cū Balaā azina rephendit
Balaā ꝓphetā et ꝑ azinā deſignať ſub
ditus ꝑ ꝓphetā Balaaȝ platus ibi ad
denotandū ꝙ cū platus cogit ſubditū

ad malū poteſt ab eo repꝛhendi Tertio
facit quod colligiť.xvij.di.vbi dicit ꝙ ꝯ
ciliorū venerandorū auctoritas ſingu
larē i eccleſijs ſedis apoſtolice addidit
poteſtatē ⁊ dicit ibi ꝙ papa pñcipaliter
habuit poteſtatē a deo.xxi.di.ꝗ̄muis et
xxij.di.omnes ſecūdario vero a cōcilijs
ergo conciliū eſt maioris auctoritatis
ꝗ̄ ꝑ̄ alias ñ potuiſſet dare auctoritatē
pape cuȝ nemo dat ꝙ nō habet.i.q.vii.
dubiū de iure patro.c.ꝙ autē Quarto
videmꝰ ꝙ i arduis ⁊ ꝯcernētibus ſtatū
tocius eccleſie ⁊ in cauſa fidei recurriť
ad conciliū vt legiť ⁊ nō. anaſtaſꝰ.xix.
di et in .c.ſicut xv.di.et patet actuū.xv.
cuȝ eni fuit in ꝓmitiua ecclīa dubitatū
an cōuerſi ad fidem deberent circūcidi
miſſū fuit non ſolū ad Petrū ſ₃ ad totā
eccleſiam q̄ erat iheroſolimis nec legiť
ꝙ Petrus ꝓ̄ſtiterit maiorē auctoritatē
ſed omnes cōmuni cōſenſu ſtatuerūt ꝙ
nō fieret circūciſio ⁊ ſic ꝯmuni noīe fa
cta fuit reſponſio vt legiť vbi ſ̄ ⁊ pleni
us ibi dixi ſupꝛ ꝓmo dubio ergo cū opꝰ
erat recurrebať ad conciliū etiā inter il
los qui erāt ſpūſancto pleni et ſatis in
formati de potentia pape et ecclīe ergo
potuit h̊ caſu noſtro appellari ad conci
liū vt videať an epi ſint ſola volūtate
pape remouibiles qḋ dubiū ſatis ē ar
duū cū ipſi dicanť legati criſti iferiores
pape ⁊ colūne ecclīe vt i d.cle.i.ꝺ penis
⁊ ſūt loco apl̄oꝝ vt in.c.videntes .xij.q
i.et in.c.in nouo.xxi.di.⁊ i.c legibus.lx
xxiij.et ſūt vicarij dei ſaltē i parte.xxx
iij.q.v.mulierē nō obſtat ſi dicať quod
ſpeciale ē in cauſa fidei vt i ea ſit cōcili
um ſupra papā ſicut nō.glo.in.d.c.ſic̄ ⁊
in.c.anaſtaſius et in.c.ſi papa.xl.di.ꝗa
hec ſpecialitas nō probať iure diuino
vnde emanauerat poteſtas pape et ec
cleſie nō eni legiť ꝙ i cauſa fidei deꝰ de
dit maiorē poteſtatē ꝯcilio ſeu ecclīe ꝗ̄
in alijs caſibus vel ꝗ̄ pape criſtꝰ eni in
tranſlatiōe fuit vſus ꝟbis generalibꝰ
et pleniſſīe dixi ſ̄.i ꝓmo dubio cū ergo
eccleſia vſa ſit hac poteſtate in cā fidei
etiā ſ̄ papā gꝰ ⁊ in oibus alijs arduis
vt papa cū cōcilio vniuerſali errare nō
poteſt quia q̄ pōt maius ergo ⁊ minus
conceſſum videť vt dicit tex in.c.ex pte
el.ii.de deci.ſi eni conciliū repſentat to
tam eccleſiā vt dicā in tertio dubio diſ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ponā in cauſa fidei etiā ſupra papā vt
in.c.ſi papa.ſalſ.et.ij.q.iiij.§. Item cuȝ
balaam.&.item ſi maius.et qđ ibi nō.
Archi.in.c.in fidei fauorē.de here.lib⁹
vi.et hoſti.quē ſequi videt Jo.an.in.c
ꝓpoſuit.de ɔceſſi.ꝑben.et in.c.ꝑ venera
bilē.qui fi.ſint le.ergo poteſtatē iſtā re
cipit a deo.alias nō poſſet iudicare. iu
xta illud euangelicū poteſtatē non ha
beres in me vllaȝ niſi data eſſet tibi de
ſuper vt legit et nō.in c.nimis. de iure
iuran.et.xxi. di.inferior.de ma. et obe.
nec obſtat ſi dicat ꝙ i cauſa fidei iudi
cent qꝛ tota eccleſia errare nō poteſt cū
deus ꝑ ea orauit vt legit i.c.i aures.
de baptiſ.et glo.i.c.arrepta.xxiiij.q. i.
qꝛ vt dixi i dubio ꝓmo etiā concilium
poſſet errare nec per hoc deficit fides
cū pōt ɔſiſtere in ꝑſona vnius vetule q̄
nunq̄ interfuit ɔcilio ſicut accidit in ꝑ
ſona beate virginis poſt paſſionē xp̄i.
apoſtoli eni ⁊ alij credentes defecerunt
ante reſurrectionē.licet eiſdē dedit po/
teſtatē clauiū.vt in.c.officij.de peni. et
remiſ.vnde ap̄lus auctem habens i ec
cleſia.ſcribēs ad corinth.ſic in ep̄la ſcri
pſit.neſcim⁹ q̄m angelos iudicabimus
quantomagis ſcelera.⁊ dicit angelos
eſſe ſacerdotes qui ꝓpter excellentiam
ordinis in numero angeloꝝ cōputant
vt.xxvi.di.§.ecce.ver.hinc eſt mathias.
⁊ tranſumptiue hꝛ in.c.per venerabilē
&.paulus.qui fi.ſint le.⁊ q̄ꝫ hoſti.ibi
intelligat deū de papa ⁊ cardinalibus
ſ ego nō credo cū tp̄e apoſtoli nō eēnt
adhuc cardinales.ſ poti⁹ videt de to/
ta eccleſia vt ſatis colligit mens ſua.
Act.xv.ꝓpe mediū vbi dr̄ ꝙ paul⁹ voca
bat maiores natu eccl'ie epheſine ⁊ int̄
cetera dixit.attēdite nobis ⁊ vniuerſo
gregi in quo nos ſp̄us ſanctus poſuit
ep̄os regere eccleſiā dei quā papa adq̄ſi
uit ſanguine ſuo.⁊c̄. ⁊ ſic videt ꝙ regi
men eccleſie nō ſit in ſolo papa ſ in oi
bus p̄latis ⁊ ꝓ hoc bon⁹ tex.in.c.bone
lxxxviiij.di.vbi in alia cauſa q̄m fidei
conciliū diſcutiebat peragenda ⁊ diffi
niuit papa aūt locutus fuit ibi tanq̄ȝ
vn⁹ de ɔcilio.ad idē facit.c.i.de ſpōſa.⁊
c.oſius.de electi.⁊ in.c.aduerſus.p⁹ p̄n
de imu.eccle.i.q.vij ɔuentib⁹.⁊.c.Nori
anus.lxiij.di. Ultimo videtur de h
caſus.in.c.legim⁹. lxxxxiij.di. vbi dicit
hieronim⁹ ꝙ totus orbis eſt maioris
auctis q̄ꝫ ſola vrbs rōna.ex quo gl.ibi
colligit ar.ꝙ ſtatutū ɔcilij p̄iudicat ſta
tuto pape ſi ɔtradicāt adinuicē. Cum
ergo conſiliū ſit maioris auctis q̄ꝫ ſol⁹
papa ergo ab eo ad ɔciliū appellā pōt
ij.q.vij.anteriorū. Ad ſolutionē xp̄i
⁊ eius matris p̄cipue p̄ſidio humiliter
inuocato.ɔdeſcendēs arbitror ſic dicen
dum.qđ aut papa ɔſentit ꝙ appellatio
recipiat ⁊ examinet in ɔcilio eni debet
admitti nā cū p̄nceps nō pōt ſuā ſentē
ciam etiā nō mittā reuocare vt in.c.ve
niam.⁊ in.c.ſniaȝ.xxxv.q.ix.⁊ de in ite.
reſti.cū ex litteris.⁊.c.cū olim.de re iud
⁊ de do.⁊ ɔtu.cū olim.fortius pōt con
ſentire vt in concilio examinetur vt ip̄e
eſt intereſt ⁊ multuȝ bene facit.c. nos ſi
incōpetenter.ij.q.vij.⁊ ꝑ illū tex.ſeu ei⁹
rationē deberȝ papa velle vbi dicit pa
pa ꝙ ſi incōpetēter aliquid egit ⁊ in ſb/
ditis ſuis nō obſeruauerit etiā iudicō
impatoris paratus eſt illud emēdare
reddēs rationē nā ſi nos qui aliena de
bemus corrigere peccata peiora cōmit
timus ſ nō veritatis diſcipuli ſ quid
dolentes dicimus erimus p̄ ceteris er
roꝝ magiſtri ⁊c̄. Si ergo ex humilita
te papa ibi voluit ſe ſbijcere impatoris
iudicio forti⁹ dȝ velle pati vt factū ſuū
diſcutiat per ɔciliū.nā vt.ſ.dixi.⁊ ip̄e/
rator dicit nō erubeſcim⁹ ſi quid meli⁹
hoꝝ q̄ p̄us ip̄ſi dixim⁹ inueniam⁹ ɔpetē
tem p̄orib⁹ imponere correctiōeȝ ne ab
alijs corrigi expectem⁹.in auc.de nup.
circa p̄n.col' iiij.facit qđ legit ⁊ nō.in.c.
q̄lit ⁊ qn̄.el.i.đ accu.⁊ ꝑ iura p̄dicta p̄t
admitti appellatio de papa male infor
mato ad eundē bene informatū. nā in
papa nō debem⁹ iudicare ſm leges hu
manas cū cis nō aſt ingat vt in.c.ꝓpo
ſuit de ɔceſ.ꝑbē.⁊.c.inotuit.et.c.ſignifi
caſti.e.ti.ſ ſm rōeȝ naturalē et diuinā
hȝ q̄s ſuuȝ errorē corrigere imo dȝ eſſe
magne ſapie.xxij.qōe.iiij.c.magne.⁊.c
nos ſi.⁊ vr̄ eē ſi papa male agit.vn̄ al
tera ꝑſona cenſet cū poſtea bn̄ ē iudex
ſi nō ē iuſticia i eo de &.ſiq.forus. nā et
ip̄e deus ſuā ſniaȝ qn̄q̄ȝ imutat pecca
tor ſuoꝝ comitāte mores vt legit ⁊ nō
in.c.incōmutabilis.xxij.q.iiij.vn̄ dicit
diſce mutare mores quia venit mutā/
ſniaȝ ſuā vt ibi nō.ita papa debet fore

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ciuſ reuocare ꝙ male fecit exquo repe
rit cām aliter habere fateoꝛ etiā ꝙ iſta nō
eſt ꝓprie appellatio de quo iura faciunt
mentionē cū per ea nō ſuſpendat̄ ſentē
tia cuꝫ nec cauſa deuoluit̄ ad ſuperiorē
quod ē ꝓpriū appellationis ſꝫ eſt appella
tio generaliter ſumpto vocabulo appel
lat̄ enī.l.prouocat̄.ipe papa ut diligen
tius examiet negociū ſicut dicimus de
appellatione extraiudiciali ꝙ eſt quedā ꝓ
uocatio ad cāꝫ de appe.cū ſit romana ⁊
obtinet vim cuiuſdā ſupplicatiōis arg.
auten.q̄ ſupplicatio.C.de pci.impe.offe
et facit bene i ſimili.c.paſtoralis.de ap
pel.vbi dicit̄ ꝙ ſi papa ihibuit appella
tionē i aliquo negocio nihilominus ſi
appellat̄ debet ſuperioꝛ iſtantiā reuoca
re vel i appellatione deuoluere cauſaꝫ
licet nō ſuſpēdat̄ a iudice a q̄ vel i queꝫ
Fateoꝛ tamē ꝙ papa nō cogit̄ talē ap
pellationē admittere vt i iure ⁊ rōnibꝰ
ꝓalle. ⁊ maxie in d.c.veniā ⁊.c.ſentētiā
et.c.ex litteris cū ſi.Aut papa cōtradic
ꝙ ſupdicta appellatio admittit̄ i cōcilio
et tūc eſt dubiū ſed vt late habeamꝰ ma
teriā ampliādo termios dico ꝙ quedam
ſūt in quibus papa habet plenitudinem
poteſtatis vt in hijs que ſūt iuris poſi
tiui nec decolorat̄ ſtatus eccleſie et i ill'
nō debet admitti appellatio qꝛ nemo in
illis poteſt ſibi dicere.cur ita facis cum
ipſi fuerit data a xp̄o plena ptās diſpo
nendi etiā male diſponit de anime ſue
vt i.c.aliorū et in.c.nemo.ix.q.iij.et.xix
di.in memoriā.⁊ i his itelligo iura que
dicūt qd a papa appellari nō pōt vt i.c
cuncta per mūdū.ea.cau.et.q.quod ſic
loquit̄ ſi bene ponderet̄.i fine ſui maxie
quedam ſūt que papa attētare nō pōt
et i illis poterit quādoqꝫ admitti appel
latio et de his caſibus.vide per Specu
in ti.de legato ſub ſcta de ſpon.§.nunc
breuiter.⁊.hoc autē ſūt vſus ad ſi.q ſi
gulariter ꝓſequi lōgū eſſet Sed ponaꝫ
tres caſus i quibus credo appellationeꝫ
admittēdā etiā inuito papa Primꝰ cuꝫ
ꝓcepit aliqd cōtra fidē In hac enim cā
cōciliū ē ſup papā ⁊ licite recedet̄ a pa
pa xxiiij.q.i.achaciꝰ.xix.di.c.anaſtaſiꝰ ⁊
d.§.Itē ſciſmaticꝰ cū ſi.ſupra alleg.nā i
eo ꝙ papa ē hereticus minoꝛ ē quolibꝫ ca
tholico vt dic̄ glo.i dic.c.achacius nec
eſt caput eccleſie ſꝫ extra ecclīā ſꝫ autem

cognoſcere habet eccleſia cui i perſona
Petri data fuit poteſtas a xp̄o vt in d.
c.manet.xxiiij.q.i.etiā diceremus cōtra
riū poſſet eccleſia deduci in nihilum cū
papa poſſit eē hereticus d.c.ſi papa et
inſufficiēs vt i.c.i.de.renūc.li.vi.Et iſte
caſus iudicio meo nō habꝫ mltū dubi
tationis cū i hoc caſu fere omniū ſentē
tia poteſt iudicari a concilio vt ſup dixi.
forcius pōt eius ꝓceptū cōtra fidē cor
rigi per cōciliū ¶ Scd̄us caſus magis
dubitabilis cū ex ſuo precepto ſeu ſnīa
decolorat̄ ſeu immutat̄ vnū ſaltē ſtatꝰ
eccleſie nā cōiter papa hoc facere non
poteſt vt in gl.in.c.i litteris de reſt.ſpo
in.ver.de ſpon.⁊ i.c.ꝓpoſuit de.con.ꝓben
et Inno.in.c.cū ad monaſteriū de ſtatu
reg.et.Spec.in loco ꝓalleg.i.ver.xij.vbi
ſtatus et videt̄ tex in.c. etiā illa.i.q.vij.
et.c.q̄ ad perpetuā.xxv.q.i.per Archi i
d.c ſicut quedaꝫ.⁊ facit qd nō Abbas in
d.c.nulla de ſen.exco. glo.tamē decreti
ſin hoc vident̄ cōtrarie nā glo.in.d.c.q̄
ad perpetuā dicit ꝙ cōtra vniuerſalem
ſtatū eccleſie papa nō diſpenſat ſꝫ quā
do nō ē ita generale ſic exēplū ponit in
cōtumatia ſacerdotū ſꝫ glo.Bar.brixeñ.
i.c.ſūt quidā.ea.cauſ.⁊.q.dicit ꝙ quādo
dicat Jo.quādo papa diſpenſat cōtra
generalē ſtatū ecclie ſicut facit i ſe non
debet eſſe de cōſan.et affi.ſed cōcordan
do dico nō decorauit ſtatū eccleſie ſed
potius reformauit nec ſolus fecit ſꝫ cuꝫ
toto cōcilio vnde dicerē ꝙ cū ex muta
tione vniuerſalis ſtatꝰ eccleſie decolorat̄
eccleſia nō pōt papa etiā diſpēſare vt i
d.c.etiā illa ſecus ſi nō mutaret̄ ſꝫ potiꝰ
reformaret̄ vt ſentit Inno.i.c.quāto de
cōſue.vbi dicit ꝙ ex magna cā ⁊ alias
nō pōt papa venire cōtra vniuerſalem
ſtatū eccleſie qd ē nō.⁊ i hoc caſu credo
ꝙ valeat appellatio ad cōciliū ſaltē vt
cōciliū reſiſtet pape nec ſūdat dei eccle
ſiā nā vt nō dicit inno.in.d.c.quāto nō
ē papa ſuſtinēdus ſi vult veire ꝯtra ſta
tuꝫ vniuerſalē ſine cā maifeſta nō eniꝫ
pōt ſibi ꝯgruēciꝰ reſiſti qꝫ ꝑ totā eccliaꝫ
ſic paulꝰ reſtitit petro vt ſ dixi et ſub ſꝫ
caſu credo icludi caſū noſtꝝ vt plene te
tigi in ꝓmo dubio q̄re cōcludo ꝙ dicta
appellacō de q̄ i themate fuerit admittē
da ꝑ ea q̄ ſatiſ ꝑſe dicta ſunt ʒ.nec ſꝫ ca
ſu iudicat̄ ꝙꝫ ſꝫ pociꝰ ſibi reſiſtit̄ ne oſtru

ar.eccleſiā dei intereſt eni tocius corpo
ris ne caput male agat facit optime.d.
ꝯ.Jtē cū balaā ij.q.vij. Tertius caſ⁹
cū papa ꝑcepit id quod eſt in ſe malum
vl' vehementer ex ſuo ꝑcepto ꝓſumitur
ſcandalū futurū nā tali ꝑcepto non eſt
obtemperādū vt nō. Jnn.in.c.inquiſiti
oni de ſen.exco.ꝓbaẗ ix.q.iij.ſi is qui ꝑ
eſt et.c.qui reſiſtit ⁊.c. iulian⁹ ⁊.c.ſi dñs
⁊ xl.di.c.i.dꝫ ei tota eccleſia reſiſtere ſcā
dalis futuris ⁊ ne mala contra legē dĩ
omittanẗ adinſtar pauli qui repꝛhendit
petꝛ vt.ſ. dixi ⁊ azina que deneīat ſb/
ditū repꝛhendit Balaam ꝓphetā qui ð
notat ꝓlatū. Etſi q̄ris vnde conſiliū hꝫ
hāc ꝓrogatiuā ꝯgnoſcendi ⁊ reſiſtendi
Rn̄deo ꝑ ea que dixi in ꝑmo dubio.ſ.
in argumentis ꝓ iſta pte et bñ facit di
ãuꝫ hoſti.in.c.ꝓpoſuit de cō. ꝑben.vbi
dicit ꝙ licet papa nō pōt accuſari vel ꝯ
dēnari ab hoīe niſi ð hereſi. d.c.ſi papa
poteſt tñ moneri ſecrete ſi palaꝫ peccat
moꝛtaliter nam velit nolit ſubiacet euā
gelijs q̄ ad monitiōem faciendaꝫ que
cuilibet data eſt ij.q.i.ſi peccauerit dic̄
tñ ꝙ ñ ſubiacet q̄ ad,id qd ibi dicit ñ in
hereſi.ſi eni eſt impenitēs dꝫ dici ecc'ie
ſecūdum eum deū adoꝛando ꝙ ipe iſpi
ret eccleſie triūphāti vt oꝛet ꝓ ipſo.naꝫ
ſi imperatoꝛ ⁊ totus clerus ⁊ totus po
pulus ꝯuenirent ipm non poterūt iudi
care.caueat tñ ſe quia anima ſua i ma
nibus ſuis ⁊ ſibi terribili⁹ iudicium im
minet et intolerabilioꝛ cruciatus ix.q.
iij.nemo et.c.alioꝝ Jn ſubditiſ āt habꝫ
poteſtatē ſcdm euꝫ ꝙ eius ꝑcepta ad o/
bediendū eccleſie ſi dubiū ſit an ſit moꝛ
tale dūmodo vinci pt ꝯſciencia Si aūt
certū eſſet peccatū eſſe moꝛtale tūc ei ñ
eſt obediendū ſed recogno'cend⁹ ē papa
celeſtis ſcilicet deuſ .d.c.Julian⁹. Et ſic
eccleſia triūphās q̄ nō fallit ⁊ hoc vlti/
mū placet ⁊ ꝯcoꝛdat cū dicto Jnn.in.d
c.inq̄ſitioni ⁊ facit qd nō. Jo.an.in.c.ſi
gnificauit de offi.oꝛ.⁊ in.c. cū a deo de
reſcrip. ſed ꝑcedens dictum non placet
nā ſi papa ſtat in peccato notoꝛio ⁊ am
monitus ꝑ conſilium nō vult deſiſtere
⁊ ſic ſcandalizat eccleſiā pt puniri tāq̄
hereticus ꝑ ꝯſilium vt dicit glo. ſingu/
laris quā approbat totus mundus in
c.ſi papa pꝛealleg.et ſic per hanc viam
pōt denunciare conſilium crimen pape
⁊ ad effectū vt ꝑ eccleſiam amoueaẗ et
corrigatur pt appellari ad ꝯſiliū niſi pec
catū eſſet notoꝛiū et hec ſufficiant quo
ad ſcdm dubiū Jn tertio dubio videẗ
ꝙ tam ꝓncipes ſeculares q̄ȝ clerici etiā
ſine pꝛelaturis dñt intereſſe ꝯſilio gene
rali de ꝓncipib⁹ ſecularib⁹ vr̄ tex.i.c.ad
apoſtolice ð re iu.li. vi.vbi ꝑp pollicit⁹
fuit ſe vocaturū ad ꝯſiliū reges ꝓlatoſ
⁊ clericos tā eccleſiaſticos q̄ȝ ſeculares
vel ꝑ ſe vel ꝑ ſolēnes nūcios ad ꝯſiliuꝫ
ꝯuenirent de imperatoꝛe qui interfue/
rit ꝯſilio multū ſolēniter legitur in.c.nē
aūt xxi.di.et ꝙ plus eſt imperatoꝛ ꝓpo/
ſuit ſicut q̄libet ꝓlatus ad idem.c.adri/
anuſ lxiij.di.vbi dr̄ ꝙ Karol⁹ rex frācoꝝ
rū ꝯſtituit ſinodū generalē cū adriano
papa ⁊ non ſolū interfuit ſed etiaꝫ fuit
auctoꝛ ꝯſtituēdo i qua ſinodo fuit trāſ
lata in iperatoꝛē ptās inſtituendi ꝓla/
tos ⁊ in.c.ſe. quod incipit in ſinodo le/
giẗ ꝙ leo ꝑp i ſinodo ꝯgregata Rome
ꝯſtituit ⁊ ac ꝯfirmauit in ꝑſonā regis
Ottoni ꝙ ꝯceſſerat Adrian⁹ Karolo ⁊
ſic ꝓbat ille text⁹ ꝙ nō ſolum reges et
ꝓncipes ſed etiā laici iferioꝛes ac cleri
ci cuncti etiā ſine ꝓlaturiſ debeāt admit
ti ad ꝯſiliū generale etiā vbi tractatur
de reb⁹ ⁊ iurib⁹ ſpiritualib⁹ nā ibi fuit
conceſſa ptās illi Ottoni eligendi pa/
pā ⁊ alios ꝓlatos ad idē.c.nos ad fidē
cōfirmandā ſinodo intereſſe volumus.
videẗ ei ꝙ non tanq̄ȝ inuitus ſed ſuo iu
re debeat intereſſe.facit quod de hoc v̄
bo volumus nō.glo.in cle.i.de offi.vi/
car.facit.c.i.xvi.di.vbi conſiliuꝫ ꝑ actū
fuit imperante Conſtantino Auguſto
¶ Jtem non ſolum principes ſed etiaꝫ
iudices leguntur interfuiſſe conſilio vt
in.d.c.ad ſedem xxxv.q.i.vbi papa vo/
cauit ad ꝯſilium ep̄os et clericos ac iu
dices diuerſarum ꝓuinciarum et ſic ꝓ
bat ille tex.partem affirmatiuam.hui⁹
dubij reſpectu laicoꝛum et ſaltem pꝛeex
cellentium et pro clericis inferioꝛibus
videtur vltra pꝛedicta tex.i.c. Jn nomi
ne domini xxiij.di.vbi legiẗ epiſcopos
abbates pꝛeſbiteros diaconoſ iterfuiſ
ſe ⁊ cōſediſſe conſilio vt i.c.cōuentibuſ
i.q.vij.pꝛobatur de monachis vel ſaltē
abbatibus vt exponit ibi glo.in.c.ana
ſtaſius xix.di.pꝛeeſſe ſir mentio de epis
et pꝛeſbiteris ⁊ cunctis eccleſie catolic.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ad idem.c.olim.xcv.di.vbi dicit quod
licet epiſcopus ex iſtitutione ſit pſbite
ris maior omnes tamē debēt regere ec
cleſiaȝ in cōi vt in.c.i.xv.di.fit ſpecifice
mentio de pſbiteris i genere Et ex ſup
dictis iuribus in vnū collectis ſatis vi
det ꝓbatū ꝙ reges pricipes ⁊ alij preſi
dentes ⁊ plati iferiores epis et alij ſine
prelaturis debeāt intereſſe ɔcilio gene
rali Tertio pricipaliter probat ſic cōci
liuȝ repreſētat vniuerſalem eccleſiā vt
in.c.ſicut in.fi.xv.di.ſed etiā fideliū col
lectio dicit de cōſe.di.iij.eccleſia. ergo
quilibet fidelis deberet admitti ſi hoc
poſtulat cuȝ eni tractaret ibi de confir
matione tocius orbis cuiuſlibet itereſt
vt admittat pro hoc facit ꝙ nō. Inno i
c.noſtra de loca.et in.c.fi.de offi.legati.
vbi dicitur ꝙ cum epiſcopus vel lega
tus vult facere ſtatutū tangens alios
ſeu aliorū iura debet hoc facere cū ali
orū cōſenſu etiāſi ſint laici vel ſalteȝ de
bent eſſe preſentes arg.d conſe.di.iij.c.
i.et.c.fi.de ferijs et idē ſrede .de Senis.
concilio.xvij Quarto videt hoc ꝓbare
actuum.xv.vbi i cōcilio etiaȝ rei ardue
non ſolū iterfuerūt apoſtoli ſed etiā alij
preſbiteri ⁊ ſeniores vt reſponſum fuit
factū ſub noie apoſtolorū et ſenioruȝ ⁊
quod placuit ibi cōcilio dicit placuiſſe
toti eccleſie vnde dicit ꝙ placuit apl'is
et ſenioribus cū tota eccleſia ⁊ ſic ꝓbat
ꝙ interfuerūt apoſtoli et pſbiteri ⁊ alij
honorabiles viri qui repſentauerunt
totaȝ eccleſiā ꝙ ē nō.ſi eni apparet ꝙ illi
qui ducebāt ſancto ſpiritu hoc fecerūt
fortius debet fieri nūc.cum illorū actio
noſtra debet eſſe iſtructio arg.c.ſignifi
caſti de elec.et xi.di.eccleſiaſticarū ſic etē
i antiqs cōcilijs pſumit ſpm̄ ſcm̄ fuiſſe
locutū.l.di.ſi ille Quarto ſpecifice pro
regibus facit. cū enim iniungāt etiā ex
precepto dei in veteri teſtamento et ho
die etiam in nouo vt in ti.de ſacra vn.⁊
ij q.viij.§.Item cum balaam.videntur
perſone eccleſiaſtice Item ſuſceperunt
in eorum dignitatem eccleſiam dei tuē
dam de quo tenentur in ſtricto iuditio
rationem reddere vt in.c.principes et i
c.regum xxiij.q v.eorum ergo intereſt
concilio intereſſe vbi d regimie eccleſie
et tocius orbis agitur ¶ In contrariū
videtur primo tex.apertus in.c. vbinā

xcvi.di.vbi dicit ꝙ etiaȝ Imperatores
ſinodalibus actibus itereſſe non debēt
Secundo probat cōtra om ēs nō epos
per.c.ſatis euidenter.ea.cau.q.ij.vbi di
citur illicitū eſſe cū quiſ nō eſt in or dine
ſanctiſſimorum epoꝝ eccleſiaſticis imiſ
ceri tractatibus Tertio eſt bonus tex.
in.§.hinc etiam vbi dicit ꝙ ſinodo con
gregata apud vrbeȝ et i diſceptione po
ſita an accuſatores deberēt audiri con
tra ſimoniacū papā ſereniſſimus Impe
rator quaſi deo ſpirāte reſpōdit ſinodat
eſt arbitrari in tāto negocio ſequēda.ꝑ
ſcribētis ſtatuere nec aliqd ad ſe preter
reuerētiā de eccleſiaſticis negocijs ptī
nere cōfitens etiā poteſtati pōtificū vt
ſiue poſitū vellent audire negotiuȝ ſiue
vellēt ꝙ magis putarent vtile dlibera
rent deuotionē venerādi ꝓuiſione cōci
lij pax in ciuitate romana daret ecce er
go ex verbis Imperatoris ꝑ conciliū
approbatis ꝓbat primo ꝙ laici non de
bent ſe impedire de factis cōcilij pter re
uerentiā impediendā et ꝙ tantū pōtifi
ces cōciliū generale appellant ſinoduȝ
epiſcoporū ad idē.xv.di.c.i.vbi dicit ꝙ
ante Conſtātinuȝ Imperatorē nō erat
data epis facultas cōueniēdi in vnū ſȝ
Conſtātin' dedit poteſtatem criſtianis
cōueniendi et tūc incepit generale cōci
lium et inter cetera concilia nūc pacta
quatuor fuerunt venerabiles ſinodi q̄
totaȝ principaliter fidem complectunt
quaſi quatuor euangeliſte e t totidē pa
radiſi flumina et dicit ꝙ harū prior ni
cena ſinodus.ccc.x.et.viij.eporuȝ Con
ſtantino auguſto Imperatore pacta ē
et ſic ſolū epiſcopi intelligūt interfuiſſe
et idem dicit ibi de ſinodo epheſina ſci
licet que a ducētis epiſcopis fuit edita
ſi ergo illi ſpiritu ſācto pleni nō vocaue
runt ſacerdotes vel iferiores platos
videt ꝙ ncario nō ſūt vocādi ¶ Veio
ad ſolutionē hui' difficilis dubij qd ſ
repio in aliq iuris pte ſcribētes exaiaſ
ſe qd eſt valde neceſſariū cū iura ſ.alle
gata varie i hȝ loquāt ⁊ dū de facto in
cōcilio Senis habito tpre pape Marti
ni āno dn̄i.M.cccc.xxiiij.caſ' diſponēdi
accidiſſēt varij varia dicebant nihil tñ
ēca hȝ dterminatū extitit Ego aūt ꝓut
igenij mei capacitas diuia gratia miſ
trāte patit iferā ꝙ m̄ i dubio dicēduȝ

vt et ꝑmo inferã reſpectu laicoruꝫ.2ᵒ re
ſpectu clericoꝝ. ꝺ laicis eſt textꝰ in gl̃a
in.c.vlti.de his que fi.a ꝑla.qui dicit ſi
debere intereſſe laicos ꝯſilijs eccleſiaſti
cis niſi in tribꝰ caſibus.ꝑmus ſi ſpecia
liter inuitaret allegat.c. adrianus lxiij
in fi. Scḋus ſi tractat caſus fidei ꝟ.nã
Tertiꝰ ſi tractat de matrimonio qꝛ cum
tales cauſe eos tãgunt poſſũt intereſſe
xxxv.q.vi.ad ſedẽ Jo.an.in .d.c.fi.dicit
ꝙ in ꝑdictis caſibus intereſſent vt audi/
ant nõ vt iudicent vel vt doceant .lxij.
di.docendꝰ Itẽ dicit ꝙ etiã ad ꝑdicta ſi
eſt neceſſe laicos vocari cum ibi diffini
enda poterũt eis poſtea in ꝑdicatiõibꝰ
publicari que ꝑdicatio fieri põt etiã ex
coĩcatis de ſen.exco.reſponſo.dicit tamẽ
ꝙ laici poſſũt ad ꝯſiliũ venire ꝓ iuſticia
petenda vel diffinienda de iudi.nouit.
⁊ nõt hoc vltimũ pro q̃ ego allego tex.
opti.in.c.i.de ſpon. In eccleſiaſticis aũt
negocijs ⁊ clericoꝝ correctõibꝰ ſũt laici
excludendi ſcḋꝫ eum ar. in.c. maſſana.
ꝺ elec.⁊ expſſius in extrauagãti bonifa
cij de offi.ordi.⁊ cũ his dictis Jo.and.
trãſeũt coĩter ſcribentes Inno.ãt in.c.
graue plene tractauit ſatis plenẽ de de/
bentibꝰ intereſſe ꝓuinciali ꝯſilio ⁊ ep̃ali
vt ibi de generali forte dubitauit ꝓpter
iuriũ varietatẽ nec etiã Jo. an.hũc ar/
ticulũ tetigit niſi locoꝝ reſpectu vt.ṡ.te
tigi ſꝫ ego reperio in decretis gl.deuian
tẽ a iudicio Bernardi ⁊ Jo. an.ſcilicet
in.c.Adrianꝰ ea.l.i.lxiij . diſ. dicit eni ꝙ
ad cãs matrioniales laici qñ ꝙ inuitãt
⁊ ſic intelligit.c.ad ſedẽ in cauſis aũt fi
dei dicit ꝙ laici ĩteruenerũt etiã nõ vo
cati allegat.c. veniã ꝑalle.⁊ ſic ſentit ꝙ
ĩ cauſis matrimonialibꝰ nõ ſit ſpeciale
nõ eni intererũt niſi inuitati ⁊ in hoc ꝺ
uiat a iudicio Bernardi in cauſis ꝟo
fidei vult ꝙ interſit iure ꝓprio et in hoc
deuiare videt a iudicio. Jo.and. Ego
dicerẽ ꝙ vbi in ꝯſilio tractanda ſũt ne/
gotia eccleſiaſtica ſeu ꝑtinentia ad iu/
riſdictõem eccleſiaſticã nõ eſt neceſſe lai
cos vocari qꝛ poteſtas de his diſponẽ
da data fuit clericis ⁊ non laicis qꝛ pe
tro ⁊ apoſtolis et in ꝑſonis eoꝝ inſito/
rũ data fuit poteſtas de ſpiritualibꝰ di
ſponere vt plene dixi in ꝑmo dubio fac̃
c.eccleſia de ꝯſti.⁊.c.bene quidẽ.xcvi.di
ꝓbatur in iuribꝰ ꝓ ꝑte negatiua alle.⁊

maxime in.d. ꝟ.hinc etiã ⁊ expreſſius in
c.veniã cũ eni ibi videat excipe cãm fi/
dei dũtaxat ſad vr̃ formare regulã ĩ op
poſitũ xxxiij.q.vij.ad idẽ.d.c.ſaci.euidẽ
ter ⁊ bñ facit.c.ꝑnceps xvi.q.ij.vbi dici
tur ꝙ in eccleſia nõ eſt neceſſaria ptãs
ſecularis in ꝺfectũ vt ꝙ ſi valeãt effice
re ſacerdotes ſermone doctrine ptãs ſe
cularis imperet ꝑ terrorẽ vt in cã fidei
diſtinguerẽ Aut eni queriẽ nũqd de ne
ceſſitate ſũt vocãdi ꝑ eccliaꝫ ⁊ credo ꝙ
nõ qꝛ vt dixi ptãs plene diſponendi ſpe
ctat ad clericos maxime in cã fidei .eſt
eni iſta cã iuris eccleſiaſtici adeo ꝙ ſe/
cularis iudex põt in ea ꝯgnoſcere ſꝫ ſo
la executio ad petitiõem eccleſie ꝑtinet
ad laicũ vt nõ.ſingu.in.c.inquiſitiõi. ꝟ.
ꝓhibemꝰ ꝺ hereti.l.vi.nec ĩ ꝯſilijs ꝑnci
palibus a ſcĩs pr̃ibꝰ editis legiẽ laicoſ
fuiſſe vocatoſ licꝫ de fũdamẽto fidei fu
erit actũ vt patꝫ xv. di.c.i.⁊ ꝑ totuꝫ ſꝫ ſi
laici ſponte ſe offerũt ad ꝯſiliũ ĩ cã fidei
tũc puto ꝙ ꝺñt admitti ⁊ ſic ꝓprie loqt̃
c.illud eſt.vbi nã ĩperator obtulit ſe et
ſic ĩtelligo in.c.Adrianꝰ cũ eni fides ꝑt
remanere apud ſimplicẽ laicũ vt dixi in
alijs qꝛ nõ põt eccl̃ia eẽ nulla intereſt
cuiuſlibꝫ ſi vult ĩtereſſe vt admittatur
⁊ tũc puto ꝙ nõ ſimpliciter audient vt
dicit Jo.an.ſꝫ ꝯſulent ⁊ dicẽt opi.eoruꝫ
idẽ credo ꝙ tractabũt ſi nõ deſident ipſi
ſic ĩtelligo illud.c.veniã ibi eni ſolũ fit
mentio de tractatu q̃ eſt diuiſus ⁊ ſepa
tus a deciſione vt in.c.tua ⁊. c.fi.ꝺ his
que fiũt a ꝑla.⁊ in.c.vlti.de his que fi.
a maio.ꝑ.c.ꝙ tractari debeãt fac̃ ratio
preallega.quia poſſet laicuſ melius ſci
re veritatem ſicut olim penes beatam
virginem fides ſola remanſit. Item
facit.c.ad ſedeꝫ vbi laici tractarũt illaſ
cauſas matrimoniales. ſꝫ clerici habẽt
dicere quia populus eſt docẽdus ⁊ nõ
ſequendus vt in.c.docenduſ preallega
quia ⁊ laicis nõ licet iudicare ſpiritua
lia vt in dictis iuribus. habebũt ergo
laici in cã fidei vocẽ ꝯſultiuã . non aũt
deciſiuam quatenus eis ꝑmittetur eẽ
per conſilium. naꝫ papa põt eos facere
capaces iuriũ ſpiritualiũ ⁊ marie ptã
tis vocis dande vt in.c.adrianꝰ ij.lxiij.
di.⁊ in.c.ĩ ſinodo.c.di.legiẽ ⁊ nõ.ij.q.vij
mẽnam.quinimo poteſt dare laico po/
teſtatem excoĩcandi vt nõ.gl.xxxij.di.c.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

verum et.c.bñ quidem.xcv.di.et Jo.an
dre.in.c.ij.de.p̄ben.li.vi.et ſic ꝑ inuita
tioné eccleſie intelligo oīa iuꝫ in q̄bus
legit laicos interfuiſſe concilijs vt ap
tiſſime ꝓbat tex.iuncta glo.in.d.c.veiaꝫ
ibi eni dicit papa ꝙ nō legit Jmꝑato
res et alios maiores ſeculares iterfuiſ
ſe tractatibus niſi in cā fidei qḋ videt
falſū cū in multis alijs caſib' legimus
vt ꝯ plene allegaui in p̄ma pte ꝫ vt dit
glo.bñ interfuerūt tūc ſed inuitati. nō
aūt iure ꝓprio et ſic ꝓbat ille tex.ſic itel
lect' ꝙ in cā fidei iterſint iure ꝓprio ꝙ i
tellige vt dixi nō ob.ꝙ ad iuſſū impato
ris fuit ſinod' pluries ꝯgregata qꝛ ꝓceſ
ſit illḋ ſecundū ea tp̄a q̄bus nō erat fa
cultas criſtianis tuta i vnū cōueniēdi
ſed poſtmodū ſtatutū fuit vt ſine aucto
ritate pape nullo mō pōt ſinodus ꝯgre
gari xvii.di.ꝑ totū ⁊ vide ibi bonā glo
in ſumma per ꝯ dictā concluſioneꝫ q̄ di
cit ꝙ ſinodus generalis cōſtituit a pa
pa ⁊ ep̄is et ſic nil dicit de laicis Jtē ꝓ
bat tex.iuncta glo.in.c.ꝯcilia ſacerdotū
ea.di.dicerē tñ ꝙ vbi cōciliū vellēt diſ
ponere ſuꝑ iurib' vel rebus laicoꝝ vl
tra q̄ iuriſdictio eccleſiaſtica paciat ꝯ
deberet laicos ſeu eoꝝ pricipes tūc cō
uocare ſic itelligerē dicta Jnno.i.d.c.ſi
de ferijs et ꝯ cōſue.di.iii.c.i.facit cle.ij.ꝯ
confeſ.et ſic poſſet ſaluari mēs glo.in.d
c ſi.de hijs q̄ ſi.a p̄la.nec ob ſi dicat ꝙ
reges nō vident puri laici ꝓpter vnctio
nē qḋ eſt falſū nō eni ꝓpter ꝫ aliquē or
dinē recipiūt vt i.d.c.vno de ſacra vnc.
et vide.c.ii.de p̄ben.li.vi.i nouella Jteꝫ
non oēs clerici iterſūt in cōcilijs vt ſta
tiꝫ dicā ⁊ ꝑ hoc infero ꝙ i cā thematis
noſtri pricipes ſeculares nō poterūt in
tereſſe iuito cōcilio cū nō agit de fide ꝯ
de ualiditate illius diſpoſitionis et vi
detur tex.in ſimili.d.§.hinc etiā xvi.diſ.
et i.c.ſatis euidēter.xcvi.di.⁊ de p̄latis
et clericis iferioribus pōt magis dubi
tari cū varie iura loquāt mſtuꝫ.vt pa
tet i ar.allegad ꝓ ⁊ cōtra Reperio glo.
valde nō.i decre.xvii.di.i ſūma q̄ dit ꝙ
cōciliorū q̄dā ſūt vniuerſalia q̄dā ꝑti
cularia q̄daꝫ ep̄alia. Uniuerſale dicit
ꝙ papa vel eius legat' ꝯſtituit cū oīb'
ep̄is ⁊ ſic ꝯgtiſſie ꝙ de iure alij p̄lati in
feriores ꝯ neceſſitate nō ſūt vocādi et
q̄tenus illa glo.dit de legato pape itel

ligo ad hoc habēre ſpeciale mādatum
alias ſecus vt nō.glo.in.c.ii.ē.di.et.iii.
di. porro Et nō.ex illa glo.ꝙ papa pōt
mittere legatū loco ſui ad cōciliū gene
rale qḋ ꝓbat.c.ii.ea.di.Jtē ꝓbat in.c.a
drianus.lxiii.di.⁊ ibi appellāt miſſi ali
bi appellāt locū tenētes vt i c.ꝯueniēti
bus.i.q vii.⁊ vide ibi glo. in.ꝯ.vniuer
ſalibus.⁊ ſic pricipes ſeculares i caſib'
i q̄bus eē poſſint itererūt ꝑſonaliter vl
per ſolennes nūcios et ē tex.i.c.ad apo
ſtolice de re iudi.li.vi.Jtē i vniuerſitati
bus tū ꝑ ſe facile ꝯuenire ſi poſſint.c.ſi
de his que ſi.a p̄la.p̄lati vero debēt in
tereſſe ꝑſonaliter niſi iuſto impedimēto
detineāt et tunc debēt mittere legatos
xviii.di.ep̄us ad ſinodū et vide qḋ nō
Hoſti.⁊ Jo.and.i.c.ii.de ꝓcura.et vide
tex.cū gl.xc.di.c.iii De his alijs duob'
conciliis glo.ibi ꝓſequit Sed plenius
de illis duobus vide ꝑ Jnno.⁊ doct.in
c.graue.de p̄ben. Et an hec cōcilia pñt
condere canones particulares vide bo
nā.glo.in.d.c.porro et xvi.di.i ſūma Et
an legatus pape ex legatione generali
poſſet cōciliū ꝓuinciale celebrare vide
per glo.⁊ meli' ꝑ Arch.i.d.§.porro Ego
aūt hic ſolū ꝓſequor primū mēbrū ſcili
cet de cōcilio vniuerſali ꝙ nō ē bñ diffi
nitū per maiores noſtros licet eniꝫ illa
glo.xvij.di.in ſūma poſuerat opi. ſuam
nihil tñ iducit nec reſpondet ad diffini
ta contraria ꝯ ꝑ me allegata ⁊ ipſemet
gloſator i.d.c. cōueniētib'.i.q.vii.dicit
ꝙ abbates debent itereſſe cōcilio licet
ſecus dicat de monachis ſiplicibus et
in.c cōcilia.xvii di.ſentit primū facien
do mentionē de ſolis ep̄is Jtē ſentit in
ſe aliq̄d i glo.iii.que etiā ꝓſeq̄t ad quē
ſpectat impetratio iſtitutōnis cōcilii et
nō i hoc illā glo.Ego dicerē ꝙ i cōcilio
generali ep̄i ſolū de neceſſitate ſūt vocā
di ꝑ iura pro hac pte alleg.Jdem puto
de inferioribus p̄latis habentib' ep̄a
leꝫ iuriſdictionē vt ſūt magni abbates
hoc vltimū videt ꝓbare tex.i.c.conue
nientibuſ.i.q.vii.vbi Abbas tenuit lo
cū pape i ſcō cōcilio et mlti Abbates dede
runt vocem deciſiuā.quēadmoduꝫ ep̄i
quod de aliis inferioribus legit ibi ad
idem.c.adrianus.ii.lxiij.d.vbi dicitur
qḋ ſinodus illa fuit celebrata a cētuꝫ
quadragita tribus rligioſiſſimis ep̄is

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

⁊ abbatibus ⁊ ſic abbates illi equipa-
rant͛ epis nõ ſic legit͛ iferiores iterfuiſſe
itelligo ꝙ ſpecialiter fuerint iuitati ſic͛
⁊ laici qñq; inuitant͛ vt.ſ͂.dixi hoc ꝓbo
ratione ſuperi⁹ allegata. ¶ Ad ꝯſilium
ꝓuiciale ñ vocat͛ regulariter niſi epi vt
plene nõ. Inn.in.c.graue de ꝓben. ꝓba
tur in.c.ſicut olim de accuſa.⁊ xviij.di.
quaſi ꝑ totũ licet de capitul' eccleſiaꝝ
cathedraliũ dubitet͛ nũquid debeãt in-
uitari ad tractat⁹ ꝯſilij vt nõ.in dicto.c.
fi.de his que fiunt a prela. ergo fortius
ad ꝯſilium generale de neceſſitate vocã
di nõ ſũt.nã eadẽ rõ que ẽ de toto q̃ ad
totũ dꝫ eſſe de ꝑte quo ad ꝑtem vt in.c.
paſtoralis.§.Item cũ totũ de offi.dele.
⁊ in.l.que d͛ tota.ff.de rei ven. ſicut enĩ
in factis ꝓuincie nõ admittũt͛ clerici ĩ
feriores ꝓuincie ita nec in factis vniũ-
ſalib⁹ vocandi ſunt inferiores vniuerſi
naꝫ ſtatuere iudicare ⁊ reformare ſunt
iuridictiõis de reb.eccle. nõ alie.c.fi.de
accuſa.qualiter et qñ ꝫ ꝑtãs hec rema-
net penes epiſcopos ⁊ ꝑlatos magnos
ſatis ergo eſt ꝙ epiſcopi vocent͛ olim eĩ
eccleſia regebatur per omnes ſacerdo-
tes iõ nõ mirꝫ ſi oẽs ſeniores vocabãt͛
ad ꝯſilium ſed hodie non ſic vt xv.di.c.
i.nec obſtat ſi dicat͛ ꝙ epiſcopi vocãt in
feriores ad ſinodos ſuas licet iuriſdictio
nẽ nõ habeãt vt patet in.c.decernimus
xviij.di.q2 dico ꝙ nõ vocant͛ ibi inferi-
ores ad ꝯmunicãdum vel ſtatuendum
ꝫ ꝑncipaliter vt facta ĩ ꝓuinciali ꝯſilio
intimet͛ vt ibidẽ dicit͛ et in.d.c.ſicut olĩ
Item vt inquirat corrigit audiat que
relas ſingulorũ ⁊ ſimilia vt ibi ⁊ in.d.
c.de conſilijs ea.di. Si autem clerici oc
currerent ſponte ⁊ vellent admitti ad
conſiliũ credo ꝙ de neceſſitate non eſ-
ſent admittendi niſi ſicut ſupra dixi.de
laicis ꝫ videtur ꝓbari ĩ dicto.c.fi.d͛ his
que fiũt a prela.niſi ſpeciale diſponitur
in capitulis eccleſiarum cathedralium
reſpectu conſiliorũ ꝓuincialium Alij
autem clerici inferiores epiſcopis nõ ſũt
de neceſſitate admittent͛ i etiamſi ſpon
te veniant nã et d͛ capitulis ibi dicunt͛
et dico ꝙ tunc non habent ibi vocem d͛
ciſiuam ſed ſolum conſultiuã vnde ibi
fit mentio ſolum de tractatu qui eſt ſe-
paratus a deciſione vt ſupra dixi hone
ſtum tñ eſſet vt admitteret͛ ad tractatũ

ſaltẽ vbi deeſt copia epoꝝ vnde itelligo
omnia iura in quib⁹ legitur inferiores
iterfuiſſe ꝙ ſpecialiter nõ fuerũt ibi vo
cati ſeu gratia admiſſi ⁊ cũ maturiorĩ
conſilio ꝓcedere viderent͛ Et aduertẽ
dum ꝙ qñ papa celebrat conſiliũ non
ita vniuerſale vt vocet ꝑlatos oẽs de
vrbe ꝫ aliquos ſpeciales vt ꝓbatur in
c.in ſinodo lxiij.di. vbi celebrauit conſi
lium cum clero et populo romano hic
eſt ꝙ iura quedã conſilia pape appellãt
vniuerſalia ad differentiã aliorũ que
nõ fuerũt ita vniuerſalia vt ecce legũt͛
ſinodi vniuerſales vt in.c.ſancta et in
c.ſequenti xvi.di.⁊ in.c.conuenientib⁹
ꝑallega.hinc eſt ꝙ vna ſinodus dicitur
maioris auctoritatis q̃ alia ſcilicet ex
numero et qualitate eoꝝ qui interfue
rũt vt in.c.ſex.ſinod⁹ c.di. ¶ Sed ꝫ põt
ꝓbabiliter dubitari nunquid ſit ĩ opti
one pape qui ad ſinodũ vniuerſalẽ ſũt
vocandi ⁊ admittendi dicerẽ qd͛ ſic.ꝙ ĩ
his que ꝯſiſtunt in plena poteſtate pa-
pe poteſt vocare quos vult q2 de neceſ
ſitate non ꝯgregat illud cõſiliũ ꝫ de ho
neſtate ⁊ non habeat illoꝝ conſilium et
ſic põt intelligi d.c.ad apoſtolice de re
iudi.li.vi. In alijs vero puta in factis
fidei dubijs vel ꝯcernẽtib⁹ vniuerſaleꝫ
ſtatũ etiã ꝑ que decolorari poſſet ſtatus
ipſius eccleſie credo ꝙ neceſſario hꝫ vo-
care epos ⁊ alios magnos ꝑlatos ha
bentes epiſcopalẽ iuriſdictiõem niſi iſti
ſint a deo ꝯſtricti vt ſupra dixi in ꝑmo
dubio ad regimẽ vniuerſalis eccleſie.ſ.
papa ſit ſuꝑ oẽs alias nõbiles ꝑſonas
vt ꝑncipes ſeculares ⁊ iferiores cleri-
cos etiã vocare poterit ꝓ cõſilio hñdo
ar.c.ſi.xx.di.q2 ſicut plerũq; a ſcis patri
b⁹ noſcit͛ fuiſſe factum vt in iuribus.ſ͂
allega.nõ tñ puto ꝙ hoc cãu iuriſdictõ
ꝑtinet ad ꝯſiliũ ar.in reg.re cõi de re.iu
ris li.vi.⁊.l.ſabinus.ff.cõi diui.fac op-
ti.qd͛ in ſiſi nõ. Io.an.p⁹ ꝯpoſt͛.in.c.ſcri
ptũ de elec.vbi dicit ꝙ maior pars ca
pituli non poteſt etiam conſiſtente cõi-
care vocem non habenti quia iure cõ-
muni ⁊c.ſed bene poteſt maior pꝭ admit
tere alios pro conſilio habẽdo ar.in.c.
obeuntibus lxiij.di.⁊ per hoc patet q̃d
dicendum in caſu thematis noſtri ⁊ ge
neraliter in omnibus ꝯſilijs ⁊ ſatis pa
tet reſponſũ ad ꝯtraria ſuꝑi⁹ formata

50

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Ad quartum dubiū arguit̄ primo pro
parte concilij ptās tradita a chriſto do
mino eſt penes eccleſiā q̄q̄ explicet̄ per
papam tanquā caput eccleſie vt plene
dixi ſupra i primo dubio ergo mortuo
papa vel d̄poſito eccleſia poteſt hāc po
teſtatē exercere et pōt attentari qd̄ etiā
inuito papa poteſt cōciliū legittime cō
gregatū de dignitatibus et beneficijs
ꝓuidere cū criſtus ordināvi et diſponē
di eccleſiā omnib⁹ apoſtolis ⁊ i ꝑſonis
eorū ſucceſſoribus poteſtatē cōtulerit
vt in primo dubio pleniſſime allegaui
vbi vide et vltra ibi allegata iudicio
meo ad ꝓpoſitū vnū notabile motiuū
quod colligit̄ actꝰ.i.c.vbi patꝫ ꝙ vacan
te epiſcopatu Jude ꝓditoris om̄s apl̄i
et diſcipuli ſimꝉ tractauerūt d̄ ſucceſſoꝝ
et elegerūt duos ex omnib⁹ ſcilicet bar
nabā ⁊ mathiā et poſita ſup eis ſorte
quis illorū duorū p̄ferret̄ cecidit ſors
ſup mathiam et ſic fuit ille aſſumptus
in numero duodenario vt patꝫ in loco
p̄allega. ⁊ licet tūc nō eſſēt epiſcopatus
ita ſicut hodie diſtīcti in.c.olim.xcv.di
habebat tamē eū omni cura.i.q.i.ep̄s.
et nō.in.c.cum de cauſa.ꝓbat⁹ ⁊ de epiſ
copatu inde ītelligitur dictū pſalmiſte
et epiſcopatū eius accipiet alter ⁊c̄.vt
legit̄ i actibus apoſtolorū.c.iij p̄allega
ſi ergo Petrus q̄ erat ſpiritusancto ple
nus paſſus ē vt om̄s ꝓuidēnt i cōmui
ergo p̄ſumendū eſt ꝙ hec poteſtas apd̄
eccleſiā vniuerſalem vt reputat̄ per cō
ciliū vniuerſale vt ſupra dixi Secūdo
ꝓbat̄ p.c.ſi q̄s pecuniā.lxxix.di.vbi pa
tꝫ ꝙ mortuo papa cardinales cū mīto
clero excōicant inuaſorē in papā ⁊ ſic
collectio clericorū exercet iuriſdictionē
vacāte ſede romā ⁊ fac̄ cle.ne romāi de
elec.vbi ꝓhibēt̄ cādinales exercere ſpe
ctantia ad papā ſede vacāte ⁊ d̄ cōcilio
nihil dicit̄ ergo conciliū talia exercere
poterit ar.l.cū p̄tor.ff.de iudi.⁊ d̄ p̄ſūp
c.nōne. 3° facit arg.ab abſurditate vi
tāda. nā ſi poteſtas nō remaneret apd̄
eccleſiam vniuerſalē ſede vacante ſeq̄
retur ꝙ papa mortuo eccleſia remane
ret aliq̄ ſine paſtore in terris qd̄ nō ē p̄
ſumendum quia ſecundum hoc cum
reuerentia loquendo criſtus dominus
nr̄ nō feciſſꝫ tanq̄ bon⁹ paterfamilias
ar.c.ꝑ humāi d̄ homi.li.vi ⁊ qd̄ ibi nō.

per Jnno.nā multa poſſūt grauiſſima
occurrere ante creationē pape in quib⁹
neceſſariū eſſet vti plenitudine ptātis ⁊
forte de papa nō poſſꝫ de proximo ꝓui
deri valet arg. abſurdo de priuile.c.ex
ore ⁊.l.iij.C.de cōdi.īſer.Quarto ꝓbat̄
per illā auctoritatē criſti ſi peccauerit
in te frater tuus ⁊c̄ dum dixit ꝙ ſi te nō
audierit dic eccleſie vt habetur de iudi
nouit et.ij.q.i.ſi peccauerit.⁊ i euāgelio
ſup̄ allegato i primo dubio denotauit
ergo ꝙ poteſtatē tradiderit eccleſie ali
as ſequeret̄ ꝙ vacāte papatu n̄ poſſit
auctoritas exerceri reſpectu toci⁹ criſti
anitatis. qd̄ q̄ntū abſurditatis ſapiat
nemo eſt q̄ neſciat ⁊ ꝯtrariū videt̄ ꝓba
ri in.c.ſi duo contra .lxxxviij di.vbi pa
tet ꝙ ſi ē contētio īter duos de papatu
et ignorat̄ q̄s ſit in iure potior cōciliū
generale erit iudex vt ibi nō.in glo.et
ſic eccleſia exercet iuriſdictionē in caſu
dubij Ergo forcius vbi null⁹ ſubeſt pa
pa penitus Jtem conciliū olī eligebat
papā vt i.c.ſi trāſit⁹ eadē di. ⁊ ꝓuidebat
de papatu forti⁹ ergo de inferiorib⁹ di
gnitatibus Jtē eūtes ꝑ mūdū ordina
bant p̄ſbiteros eccleſias actuū.xiiii.ꝑ
pe fi.et ꝑ p̄ſbiteros vniuerſalis eccl̄ia
gub̄nabat̄ vt i.c.olim.xcv.di et ꝑ eccl̄iā
fuit ordinatū vt ex preſbiteris eligerē
tur q̄ eſſēt ſupra alios et appellarēt̄ ep̄i
vt in d.c.olim et in.c.legimus.xciij.diſ.

¶ Jn contrariū facit primo.c.ita dn̄s
xix.di.vbi dicit̄ qd̄ huius iuris ſacram̄
ta ad omne apoſtolorū officiū ꝑtinere
voluit vt in beatiſſimo Petro apoſtolo
rum omniū ſummo pricipaliter collera
ri vt ab ip̄o quaſi quodā capite ſua ve
lut i corp⁹ omne defūdet̄ Ex q̄bus ver
bis ſatis euidēter colligit̄ ꝙ om̄es ad
miniſtrationes debent a Petro ⁊ ſic a
papa ſucceſſore deriuare ⁊ ſunt illa ver
ba Auguſtini i libro ſecūdo de doctri
na criſtiana cū ergo eccleſia vniuerſal̄
abſq̄ papa ſit corp⁹ repreſentatū.papa
vero loco dei ſit caput hui⁹ corpis. Hic
petrus fuit appellat⁹ cephas id ē caput
et principiū vt in.c.ij xxij.di. Ergo con
cilium non potuit ſine papa hec dona
dei diffundere in corpus ſeu mēbra ec
cleſie ¶ Ad idem ſcd̄o inducit̄.c.loq̄tur
xxiiij.q.i.vbi dicit ꝙ vt vnitatem in ec
cleſia domin⁹ d̄ſignaret ſup vno ſcilicꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Petro eccleſiam fūdare voluit p illa v̄
ba tu es petr⁹ ⁊ ſup hanc petrā ꝛc. Itē
eni fuit tantū plat⁹ vt in.c.ij.xxij.di.⁊.c
in illis lx.di.non ergo poteſt cōſiliū de
dignitatibus ꝓuidere cū nō apoſtoli ſꝫ
ipſe petr⁹ tenuit hic in terris vicem dei
vt in.c.ij.d̄ trāſla.p̄la. ⁊ ſic in petra rō
ne vnitatis ad quā deſignandam dn̄s
petꝝ ſolū p̄fecit vt in iurib⁹ p̄alle.ꝛc.
Tertio faciunt iura q̄ dicūt ꝙ mortuo
papa vacat vt in cle.ne romani de elec.
⁊ i.c.vno de ſciſmati.li.vi. Si vacat g⁹
poteſtatē papalē exercere nō poteſt va/
let eni arg.a vi vocabuli de p̄ben.cum
ſcdm xxi.di.cleros. ¶ Quarto fac̄ hec
eccleſia militans ⁊ diuinitus exempla
ta ab eccleſia celeſti vt i.c i.ad h̄ lxxxix.
di.vt plene p glo in cle.ad noſtꝝ de he
reti.ſed in celeſti curia eſt vnus q̄ cūcta
miniſtrat ⁊ cui oīa parent ſcilicet deus
ſine q̄ nihil fit.ergo in hac noſtra eccl̄ia
militante vnus debet eſſe ſcilicet papa
qui omnia miſtrat ⁊ ſine q̄ ptās papal̄
exerceri nō dꝫ ⁊ ouile debet eſſe diſtīctū
a paſtore eccleſia ei eſt loco ouilis ⁊ pa
pa loco veri paſtoris . ſcilicet xp̄i nō g⁹
debꝫ ouile paſcere ſꝫ paſci nec occupare
officiū paſtoris ¶ Solutio i hoc dubio
non memini me legiſſe expreſſe aliquaꝫ
auctoritatē ſed ego meliori iudicio ſem
per ſaluo dicerē ꝙ ſi nulla vrgebat ne/
ceſſitas ꝓuident i dignitatib⁹ ante cita
tioneꝫ romani pontificis nō debet con
ſiliū de talibus ſe intromittere nā de iu
re ⁊ antiq̄ ꝓuiſione eccleſie ptās ꝓuidē
di de ep̄atib⁹ ꝑtinet ad papā vt dicit gl
nō.in.c.q̄ꝗ de elec.li.vi.⁊ ꝓbat̄ in.c. in
illis lxx.di.vbi patet ꝙ ſolus petr⁹ de
ep̄atib⁹ ⁊ ſuperiorib⁹ dignitatib⁹ ꝓuid
bat ad io.c.i.xxij.di.ptās vero ꝓuidēdi
īferiorib⁹ bn̄ficijs fuit tradita ep̄is xvi
q.vi.oēs baſilice ⁊ x.q.i.regenda nō dꝫ
ꝯſiliuꝫ ſine papa infringere antiq̄s or/
dinatiōes nec iura nec p̄eminēcias pa
pe violare ar.cle.ne romani de electi.de
ma.⁊ obe.cū inferior ⁊.c.licet i ſi.de elec
⁊ in c.p venerabilē qui ſi.ſint legit.⁊ fa
ciūt nō.ſupra p hac pte allegata ¶ Itē
ſic capl̄m rep̄ſētat eccleſiā cathedralē d̄
teſta.relatū.hoc nō ſuccedit in ptāte cō
ferēdi beneficia ſpectātia ad collatiōeꝫ
ſoli⁹ ep̄i vt in.c.vno ne ſede vacan.li.vi
Item nec ꝯſiliū rep̄ſētans vniuerſalem

debꝫ ſuccedere in ptāte ꝯferēdi dignita
tes ꝑtinentes ad ꝓuiſioneꝫ pape ita ſi
pōt dici plenū ꝯſiliū ⁊ plena eccleſia ſiī
papa xvi.di.mulier et.d.c.ſignificaſti ⁊
hoc credo in oīb⁹ que volūtarie gerūt̄
p ꝯſiliū ſicut in ſimili dicimus in.c.ſede
vacante ⁊ nō.cle.de here.⁊ in.c.vno de
maio.⁊ obe.li.vi.ſed vbi neceſſitas mt̄
tū vrgeret nec poſſet aliter ꝓuidere q̄ꝗ
p ꝯſiliū nec neceſſitas patit̄ dilationem
in euenti citatiōis romani pōtificis ar
bitror ꝓnūtiatiōem ꝯſilij valere p ea q̄
ſupra allegaui in p̄ma pte Vn̄ trade/
mus in hac materia hāc ꝯcluſionē ꝙ d̄
oibus ꝑtinentib⁹ ad papā ꝯſiliū poteſt
ſe ipedire ſi nc̄itas mag̃ vrget de p̄ſēti
nec aliter poteſt p ꝯſtitutiōes iā poitaſ
ꝓuideri nec ſine magno dāno exſpecta/
ri poſt creatiōem pōtificis Erit ergo
ꝯſiliū adminiſtrator neceſſarius nō āt
volūtarius et hoc eſt equiſſimū ⁊ cēſen
tur fere oēs abſurditateſ ⁊ rōes ad in/
uicē ꝯflectantes nec obſtat ꝙ dr̄ de Ma
thia qꝛ in illo ꝯſilio ſeu ꝯgregatiōe fu⁹
Petrus ⁊ ipſe tanq̄ꝗ principalis propo
ſuit negocium et fecit ad maioreꝫ firmi
tatem et propter eccleſie nouitatem .nā
et poſtea prouidet de epiſcopatibus vt
dicto.c.in illis xvij.di.et apoſtoli recepe
runt predicandi poteſtatē ab eo vt euꝫ
in ſuperiorem recognoſcerent licet de⁹
miſiſſet omnes vt nō. Archi.in dicto.c.
ita dominus et dici ſupra in primo du
bio et ſic papa hodie poſſet facere in cō
ſilio ſi vellet et ad ardua conuocat con
ſilium vt nō.in.c.ex geſtis de cle nō reſi
dent.⁊ in c.ad apoſtolice de re iudica.
li.vi.⁊ illud factum ſubſtitutionis eſt
nunc arduum nec obſtat ꝙ criſtus tra
didit poteſtatem toti.poteſt enim reſpō
deri dupliciter prima ꝙ omnes apoſto
los fecit pares conſecrationis et ordiſ
non autem iuriſdictionis in illa eni pe
trus prefuit omnibus vt nō. glo. in.c.i
nouo xxi.di.et in.c.loquitur xxiiij.q.i.et
videtur bonus tex in. c.in illis prealle
⁊ in.c.per venerabilem qui ſi.ſint legit.
¶ Secundo poteſt dici tenēdo ꝙ indu
xi in p̄mo dubio ꝙ licet poteſtas etiaꝫ
iuriſdictionis fuerit data omnibus fū
damentum tamen et caput fuit datum
Petro vt ꝓbatur in.d.c.loquitur vt im
probando literam vt improbat ibi glo

Alij ergo habent iuriſdictionez ſub pa
pa vt hodie eſt videre in epiſcopis q̄ nō
ſolum habent ordinem ſed etiam iuriſ
dictionem ſpiritualem in ſuis dioceſib⁹
et olim exercebāt per totam vrbem an
teq̄ȝ dioceſes eſſent diſtincte vt ſup̄ dixi
ſed iuriſdictionē habent ſub papa qui
dicit̃ habere plenitudinē poteſtatis nō
eni ſūt electi in partez plenitudinis vt ī
c.ad honorem .d. auctō ⁊ vſu pal.exerce
bāt ergo epiſcopi poteſtatē ſibi creditā
in dioceſib⁹ ſuis et nō alibi niſi vt dixi
quando neceſſitas magna aliud poſtu
laret quia tūc totū corpus gerit vicem
capitis et ipſe ep̄s cuius negocia agūt
erit h̄ caſu caput eccleſie .d.c.loquitur
papa autez eſt vicarius criſti vt ibi de
tranſla.prela.per totum eni neceſſitate
vrgente vnuz membrū vtit̃ officio alte
rius et nō aliter vt in dicto.c.ad hec et.
c.ſingula.lxxxix.di.ita et corpus totum
neceſſitate inſtante et non aliter debet
fungi officio capitis. ſicut ei eſt videre
in ep̄o et capitulo q̄ faciūt vnū corp⁹ vt
in.c.nouit et in.c.quanto.de hijs que fi
a.p̄la.⁊ mortuo capite fūgit̃ corp⁹ et ca
pitulū ip̄ȝ p̄tāte ī neceſſarijs ⁊ nō aliter
et hec ſufficiāt Et potes addere ad pre
dicta motiua q̄ faciebāt ꝓ collegio car
dinaliū an ſuccedet vacante ſede quod
videt̃ per glo.in.c.vno.de ſciſmati.li.vi
Sȝ ↄtra cardinaliū collegiū emanauit
hodie cle.preallega.ne romani.de elec.
in.§.cum conſonaȝ.que dicit ꝙ vicaria
tus fuit ſolum Petro ⁊ ſucceſſorib⁹ da
tus ⁊ ſi diceremus ↄtrariū ſequeret̃ ab
ſurditas quod nō eſſet neceſſariū papā
eligi ſed penes alios reſedert plenaria
poteſtas Ad quintū dubiū ⁊ vltimum
nunq̄d valuerit dicta electio facta p̄ cō
cilium reluctantibus cardinalibus Et
videt̃ primo ꝙ ſic concillo prouidēs in
caſu mortis nō debet extendi ad aliuȝ
vacandi moduȝ vt in.c.ſuſceptuȝ de re
ſcript.lib.vi.maxime quando venit cor
reptiue ad ius antiquuȝ.cū nō debeat
extendi iuris correptio etiaȝ per ſimili
tudinē rationis vt ī regula que a iure
exorbitant de regu.iuris lib.vi.et.l.qđ
contra de legibus.ff.nōt.Bart.ī autē.
quas actiones.C.d ſacro ſanct. eccle.c
in nomine domini.xxiij.diſ.c licet de ele
ctio.et communiter alij iura que dan

eligendi papam poteſtatez cardinalib⁹
loquunt̃ eccleſia vacante per mortē pa
pe ergo nō ſūt extendēda ad hunc caſū
noſtrum in quo vacabat papatus per
diſpoſitionē et ſic ī caſu nō ꝓuiſo rema
nebūt iura antiqua ſecūdum quod po
teſtas eligendi papam cōſiſtit penes cō
cilium generale Ut in.c.ſi trāſitus ſep
tuageſima nona.diſtinctōe xxi.diſtictōe
c.ſcđo vbi textus nō.dicit quod oēs
apoſtoli de nouo elegerūt Petrū in pō
tificeȝ ⁊ in eorū caput .Et hanc formā
ſuis ſucceſſorib⁹ et reliquis epiſcopis
tenendā tradiderūt Et ſic epiſcopi q̄ ſuc
ceſſerūt in locum apoſtolorum ſexta.q.
prima videntes viceſima p̄ma diſtic.in
nouo.nonageſima quarta diſtinctōe le
gim⁹ habent eligere ꝑſonā ex ordinati
one etiaȝ apoſtolorū Ex ipſis eni cōſti
tuitur conciliū vt ſup̄ dixi ī p̄cedēti du
bio Et pro hoc.l.precipimus in.fine.ff
de appellatio. Ubi dicit̃ qđ a iure anti
quo non eſt recedēdum niſi quaten⁹ re
peritur.ī nouo Secūdo ꝓ hac parte vi
detur textus i.c.ſi duo.lxxix.diſ.vbi ele
ctis illis duob⁹ qui contendebāt de pa
patu dicit̃ quod ille erat in ſede apoſto
lica premanſurus queȝ notat numer⁹
cleri coram noua ordinatione diuinuȝ
iudicium et vniuerſitatē conſenſus ele
gerūt que verba proprie adaptant̃ ad
concilium generale nō repreſentet vni
uerſitatem clericorū ſicut preſtātiores
ciuitatis ⁊ rectores nō r̄pſentant ipſaȝ
ciuitatis vniuerſitatem l.ij.C.de iura
mento calumpnie facit quod notat In
nocencius.in.c.ſi.de maio.⁊ obediētia
et iſte itellectus ad illū textuȝ tamquā
iuribus antiquis conſonans recipien
dus ē argumento regule.īſpicimus in
obſcuris de regulis iuris .libro ſexto.
Tercio probat̃ ſic vacāte eccleſia poteſ
tas reſidet in habitu et ī actu penes cō
cilium velle eligere p̄ ea q̄ dixi plene in
p̄rio dubio ⁊ penult.ergo potuit ↄciliū
velle eligere etiā ī caū cardialib⁹ ↄceſſo
et maxie q̄a caſus iſte ſi fuit ꝓuiſ⁹ ⁊ co
gitat⁹ p̄ papaȝ cū cardinalib⁹ dedit po
teſtatē eligendi Nō eni cogitauit papa
ad caſū quo cōciliū eſſet cōgregatū tpe
vacatiōis ħ poci⁹ vr̄ cogitaſſe difficul
tatē q̄ erat ī ↄgregādo ↄciliū cū interi
multa pūt eccl̄a vacāte īminere ꝑicula

pro hoc tex. in dicto. c. in nomine dñi. in
ꝑn. conſtitutio autē non extenditur ad
cauſaʒ veriſimiliter nō cogitatam pro
hoc tex. nō. in. l. ſi hominē. ff. mandati.
⁊ in. c. cum olim. de re iudi. ¶ Quarto
adduco. c. ſiquis pecuniā. lxxix. vbi di
citur ꝙ ſi quis ſine ꝯcordia ⁊ canōica
electione cardinaliū ⁊ ſequentiū religi
oſorum clericoꝝ fuit apoſtolice ſedi in/
troniſatus nō apoſtolicus ſꝫ apoſtati/
cus habeat ⁊ ſic ꝓbat ꝙ electio paꝑe ñ
ſpectat ad ſolos cardinales vbi ſūt alij
valentes eligere puta epōꝝ concilium
nā ipſi dicūtur religioſi in. c. ex multa.
de voto. Ad ſolutioneʒ obmiſſis argu
mentis pro cōtraria parte deſcendēdo
qm̄ ſatis apparebūt ex his que ſatis in
ſolutione ſubmittā credo equidē electi
onem de qua in themate non valuiſſe
⁊ generaliter arbitroꝛ electionē ſummi
pontificis ſpectare ad dominos cardi/
nales. ſiue eccleſia romana vacet ꝑ re/
nunciationē. ſiue per depoſitioneʒ. hoc
ꝓbo per cle. ne romani. de elect. iūcta gl
que eſt ſuper verbo moriente. ibi eī diſ
ponitur de electiōe pape certo modo ſi
enda in caſu mortis. ⁊ glo. ibi dicit idē
eſſe papa cedente. nā tūc quo ad ſedem
cenſet mortuus. vij. di. §. ecce. in quibus
eadē eſt ratio in caū ceſſiōis ſcilicet fa
uoꝛ eccleſie ⁊ cum eſſet ambitio dicitur
ceſſare ꝯrariū. c. ſuſceptū. de reſcriptis
li. vi. Ita dico in ꝓpoſito cū in fauorem
eccleſie vniuerſalis fuit inductū vt ele
ctio ſpectet ad cardinales ꝓpter facilio
rem expeditionē vt patet in dicto. c. ī no
mine domini. ⁊ ceſſat hoc caū ambitio
debet eē iaʒ idē ius quod ī alio modo
vacandi. ⁊ ꝓ hoc facit. c. in nomine do
mini vbi tex. nō fundat ſe ſuper morte
ſed narratiue de ea facit memoriā ⁊ ha
buit reſpectū ad qd̄ cōiter accidit ⁊ vt
dixi ſatis videt mortuus quo ad eccle
ſiam ille qui renunciat vel deponit.
¶ Secūdo ꝑncipaliter adduco theoricaʒ
Dy. in. l. ex ea. §. inſulā. ff. de ver. obliga
quā ſequit Bal. in. l. deo nobis. C. de
epi. ⁊ cle. ⁊ ſētit bar. ⁊ dicit ꝙ vbi mors
ciuilis operat eundē effectū quē mors
naturalis. diſpoſitū in naturali morte
habet locū in morte ciuili quod videt
ꝓbari in d. l. deo nobis. ⁊ in. l. intercidit
ff. de condi. ⁊ demō. ⁊ in. l. actione. §. pu
blicationē. ff. ꝓ ſocio. ⁊ in multis alijs
ſilib⁹ ⁊ ꝗ̄ꝗ̄ Jo. an. nō approbet illā opi.
agte ī. c. cū ſis. de ꝯurſione. vbi tractat
hūc articulū inſerēdo opi. ꝯtrarias tñ
eaʒ agte videt ꝓbare in dicta cle. ne ro
mani in glo. ſua ſup̄ alle. ¶ Tercio faci
unt iura dicentia ex identitate rōis diſ
poſitionē extendi in. c. cū dilecta. de ꝯfir.
vti. vel inuti. ⁊ in. l. nō poſſūt. ff. de legi.
⁊ qd̄ pl⁹ ē hoc ꝓcedit etiā in diſpoſitiōe
penali vt ē tex. nō. ī. l. ij. ad turpill. facit
c. ſi poſtꝗ̄. de electi. li. vi. in fi. ⁊ per glo. ī
c ī. de temp. oꝛ. li. vi. ⁊ ī cle. ī. de electi. nō
enī apparet aliqua rō ſpālis q̄re electio
debet ſpectare magis ad cardinales in
caū vacationis ꝑ mortē ꝗ̄ per renūcia
tionē vel depoſitionē. ¶ Quarto facit
ſicut enī inferioꝛes eligunt ꝑlatū in oī
caſu vacationis ita ⁊ cardinaliū colle
giū cū faciāt vnū coꝛp⁹ cū papa ⁊ ſint
ꝑs ſui coꝛpis benefacit. c. ꝑ venerabilē
q̄ fi. ſint le. ⁊. rōnibus. ⁊ in. c. fundamē/
ta. de electi. li. vi. nō obſtant ꝯtraria et
ꝑmo ad ꝑmū dicendū ꝙ ꝓcedat in am
bicioſis ⁊ odioſis ſꝫ ꝯceſſio facta cardi
nalib⁹ ē fauoꝛabil ⁊ in fauorē eccleſie
facta vt citius fiat ꝓuiſio. ideo debʒ re
putari fauoꝛabilis licet afferat ꝑiudi/
cium cōcilio. reputat enim ꝯſtitutio fa
uoꝛabilis. vel odioſa ab eo ꝙ ꝑncipali
ter itenditur vt legit ⁊ nō. ī. c. exceptio
nem. ff. de condi. idebi. ⁊ ꝑ gl. ī. c. faciāt
⁊ ī. c. fi. de elect. non ob. ꝙ per hoc indu
catur legum coꝛreptio quia ius abro
gatiuum non debet extendi ad coꝛrep
tionem alterius iuris per identitatem
rōnis ſꝫ ius derogatiuū bene extendit
⁊ ī veritate poteſt dici ꝙ non eſt extēſio
ſed potius venit ex mente vnde decla
ratur potius mens cōſtituentis ex idē
titate rōnis vt ſentit glo. nō. in dcō. c. ī.
de temp. oꝛdi. li. vi. ⁊ plene per Bar. ī. l.
ſi conſtante. vij. et. ix. q. ff. ſolu. mat. non
ob. ſcd̄m arg. de. c. ſi duo q̄ꝛ debet ītelli
gi. aut ꝙ loquatur anteꝗ̄ poteſtas trāſ
lata eſſet ī cardinales. aut de collegio
cardinaliū. nā ipſi faciūt vniuerſitateʒ
ſeu collegiū. vt ī cle. ne romani. ⁊ quod
ibi nō. de elect. et per glo. magnam. ī. c.
vno. de ſciſma. li. vi. et ꝓ hoc fac̄ q̄a ibi
non fuit facta aliqua diſpoſitio ſed fue
runt electi illi q̄ de facto ſe ītruſerant ī
papatu. nō obſtat ſcd̄m ar. q̄a vt plene

dixi in ꝑcedēti dubio ꝯſiliū nō debȝ ſe
impedire de ꝑtinētib⁹ ad papā niſi vbi
neceſſitas vrgȝ nō poteſt tollere ꝯſtitu
tionē pape vt i.c.ſignificaſti de electi.cū
ꝑ cardinales poſſȝ ꝓuideri vacacio ni
⁊ facili⁹ ꝗ̄ ꝑ ꝯciliū ⁊ hoc vide pleni⁹ in
dubio ꝑcedenti nō obſtat vltimū ꝯtra
riū de.c.ſi trāſitus nam religioſi clerici
vocant̄ ad cōſenſū electiōis facte ⁊ nō
faciende vñ debȝ reuoci ad terminos.c
in nomie dñi Et hec ſufficiāt ad laudē
tocius celeſtis curie.

¶ Diſputata fuerūt hec dubia ꝑ dñꝫ
Nicolaū de Sicilia abbatē momaceñ.
⁊ decretoꝝ doctorē Senis legentē An
no dñi.M.cccc.xxvi.in eccleſia ſcī Mar
ci ⁊ ad vtrāqꝫ partem dubioꝝ ſūme re
ſpondit vir notabilis ⁊ magne ſcientie
dñs Robert⁹ de calcātib⁹ de florencia
auditoꝛ meus benignus.

[S]tante ſtatuto

condito in ytalia prohiben
te minores.xxv.annis obli
gari ſine certa ſolēnitate obſ
ſuata.qꝛ poſtpoſito eod ſtatuto poſito
ꝙ ꝯtract⁹ ipſi in quib⁹ reperirent̄ mino
res obligati ſint ficticij et ſimulati ⁊ ꝑ
ficticijs ⁊ ſimulatis habeātur nec valȝ
iuramētū ſuꝑ eis ꝑſtitum ⁊c. Quidam
minoꝛ annis ſolēnitate ꝑ ſtatutū requi
ſita poſthabita ꝯtrahēdo ſe obligauit
ac iureiurādo firmauit ōnia ⁊ ſingula
in inſtrumēto cōtenta eſſe vera ⁊ nō ve
nire cōtra ac obſeruare ⁊ in nullo ꝯtra
facere vel cōtrauenire. Demū tempis
curſu diſpoſitiōe dicti ſtatuti mot⁹ alle
gando inſuꝑ verā ſimulatiōeȝ ꝯtract⁹
nullo pretextu iuramēti abſolutiōe ob
tenta Econtrario aduerſario reluctāte
⁊ excipiente ipſū occaſiōe iuramēti mi
nime audiēdum ac iudic̄.eccleſiaſti pa
trocinio inuocato ꝓ obſeruantia dicti
iuramēti. ¶ Ex quo themate vt lati⁹ tri
buat̄ copia diſputandi ⁊ quotidianas
difficultates enumerandi nunquid ſtā
te dicto ſtatuto i termīs predictis vera
ſimulatōe cōtractus aliter non ꝓbata
iuramentū neceſſario ſit obſeruanduȝ
poſito ꝙ ſtatutum in termīs iuramen
tuȝ impediat.probabiliter dubitari po
teſt ad materiam ampliādam. Quid ſi

ſtatutum ſimpliciter ꝓhibeat minores
ſine certa ſolemnitate obligari qua ceſ
ſante decernat ipſos cōtract⁹ irritos ⁊
inanes maxime annullando iuramen
tū preſtitū in oppoſitū vel ſi ſimulatōeȝ
contractus non preſumet ſuper poſito i
caſibus predictis iuramēti vinculo an
ſaltē verā ſimulationē ꝯtract⁹ allegan
do ſit audiēdus abſolutiōe a iuramen
to ꝑus nō obtēta an ſtante obligatiōe
iuramētali omni caſu predicto ſaltē pe
tendo iuramēti abſolutionē a iudice ec
cleſiaſtico ſit audiend⁹ aduerſa⁹.nō ob.
in ꝓceſſu hoꝝ dubioꝝ hunc oꝛdinē ſer
uabo Nam ꝓpter nimiā cōmunionē ꝙ̄
eſt inter ꝑmū ⁊ ſecūdū vt dixi ex īfra di
cendis apparebit inſtabo ſimul circa ea
indicēdo. Primo ſeptē motiua ad par
tem negatiuā Secūdo totidē ad partē
affirmatiuā ⁊ cōmuniter ānectam ſolu
tionē antequā faciam tranſitum ad ter
cium ⁊ deide arguaȝ ad vtrāqꝫ partem
tercij dubij ⁊ ibi ſoluam ⁊ ſic demuȝ ex
pedio quartū ¶ Venio igit̄ ad ꝑmuȝ
dubium ⁊ ſecundū videt̄ ꝙ iuramētuȝ
non ſit obligatoꝛium. Nam exquo lex
dirigit preceptum ⁊ ꝓbacioneȝ ad ꝑ'ſo
nam ꝓut facit q̄ſtio illa que ligat ꝯtra
uenientes ad pactū. Naȝ nō obediens
ſuꝑioꝛi peccat moꝛtalit̄ in.c.ij.de ma.et
obe.etiāſi ſuꝑioꝛ laicus ſit in.c.qui reſi
ſtit ⁊.c.iulian⁹.xi.q.iij.⁊.c.duo ſūt.xcvi
diſ.ſtatutū enim loci lex illi⁹ loci cenſe
ri debet in.l.omnes populi.ff.de iuſti.
⁊ iuri. ⁊.ij.diſ.ius ciuile.ergo iuramētū
non eſt obſeruandū cum ſine pctō moꝛ
tali ſeruari non poteſt perſeueratio eni
in actu contra legis precepta eſt nutriti
tiua peccati iam cōmiſſi ⁊ ſic non debȝ
iam cōpelli ad obſeruanciā iuramenti
ne cogatur perſiſtere in peccato ꝓ hoc
facit qꝛ ille cui prohibet̄ bona ſua alie
nare ⁊ alijs obligare poteſt equiꝑari il
li cui interdicit̄ adminiſtratio bonoꝛum
vnde ſicut ille non alienat nec valet cō
tractus.l.is cui.ff.de ver.oblig.ita nec
iuramentū prout ibi nō. Barto.qꝛ defi
ciunt comites quos habere debȝ iura
mentuȝ ⁊ deficiūt boni moꝛes vt ibi di
cit Barto.fuiſſe ꝯcluſū ꝑ valētē canoi
ſtam ⁊ ſic ſepius ꝯſuluiſſe ergo idem in
caſu noſtro Concludit ergo cōtractū
ꝓdigi cui bonis eſt interdictū iuramen
to nō confirmari adde qd idem tenuit

Frevē.de ſenis conſilio.xxx.et Bal.i.l.
qui habet.ff.de tute.Bal. et Ange. pº
Barto.in.l.iz cui bonis.ff.de ꝟ. oblig
et Ange.in.l.ſiquis ꝑ eo.ff.de fideiuſſo
et Bal.in.l.i. C.de ſacro ſanct.eccle. in
lec.in q̄rta colum.et in.l.ij.x.q. C. de re/
ſcin.vendi et i.l.i.ff.ꝺ cura.fur.vbi hāc
concluſionē multū pulcre limitauit. et
ꝑ iſta multa poſſent adduci. ſed ꝯtrariū
um tenuit Anto.de bu.et Innocl. in.c.
cū ꝯtingat.de iureiu.et Lodo.roma.in
ꝺca.l.iz cui. ¶ Secūdo ad idē ſic.vbi/
cūq̄ lex reſiſtit ꝯtrahēti ex tali ꝯtractu
lege reſiſtente inito non naſcit̄ obliga
tio nec naturalis nec ciuilis.vt in.l.cū
lex.ff.de fideiuſ.ꝛ i.l.nō dubiū. C. de le
gibꝰ.regula qui ꝯtra iura. ꝛ regula. q̄
ꝯtra ius.de re.iur.li.vi. Cū ergo ꝯtra/
ctus ſit nullus omni reſpectu nullo mō
pōt ꝯfirmari ꝑ iuramentū.eſſet eni im/
poſſibilis ꝯfirmatio niſi ꝓſupponamus
aliquod ſubiectū ꝯfirmandum de elec.
audit.facit.c.ad diſſoluēdū.de deſpon.
impu.ꝛ Inno.in.c.cū dilectus. de elect.
ꝑ eundē in.c.prudentiā.de offi.delega.
vbi dicit ꝙ actus nullꝰ ex defectu ſolen
nitatis nō pōt ꝯfirmari niſi actus ex ſo
la volūtate pēdeat ꝯfirmand.l.adoptō
ff.ꝺ adop.facit.iij.q.vi.hoc quippe. ꝛ tē
plenitudo ptātis illū actū ꝯfirmat. Cū
ergo in cāu nr̄o ꝯtractꝰ ſit prorſus nul
lus nec dependeat a voluntate ꝯtrahē
tis nō pōt iuramēto ꝯtrahētis ꝯfirma
ri.nec iuramentuz videt̄ habere aliqđ
vinculū.cū ſit ꝓſtitū ſup iure tercij ꝛ ſu
per actu nō dependente a ptāte iurātis
de fo.ꝯpe.ſi diligēti.ꝛ in regula acceſſo
rium.de re.iur.li.vi.imo expreſſe dicit̄
lex ꝙ iuramentū inꝑpoſitū ꝯtra legem
non tenet.l.iuriſgentiuz.§ vlti.ꝛ.l.ſe.ff.
de pact.Innocl.in.c.pleriq̄.de pact.vbi
allegat illā.l.etiā in.l.non dubiū. C. de
legi. ¶ Tercio cū minor ꝯtraxit contra
ſtatutū facit ꝯtra bonos mores.q̄ eniz
legē ꝯtemnit moribus abutit̄.ff. de iu/
ſti.ꝛ iu.l.veluti.ꝛ.l.iuſticia.§. ꝓcepta.er
go tale ſtatutū tanq̄ reprobatoriū con
tractus irritat iuramentū.vt in regula
nō eſt obligatoriū de re.iuris.li.vi.
Quarto ſtatutū contractuz iſtum vt ſi/
mulatū ꝛ annullans ipm iuramentuz
pōt ex cā fieri ꝛ in hoc lex ciuilis habꝫ
poteſtatē apoſtolici.ad hoc tex.ꝛ glo. ī
.l.adigere.§.quāuis.ff.de iure pa.ꝛ i.l.
ſiquis inquilinos.de leg.i.et.l. vt iure
iurā.ff.de ope.libe.nā ꝛ ꝓnceps pōt in/
terpretari ꝛ addere ex cauſa ad ius di
uinuz ſicut in illo.in ore duoꝝ vel triū
ſtat omne ꝟbum.et cum lex ciuilis in
teſtamento requirit ſeptē teſtes adeo ꝙ
vno deficiente corruit totū inſtrumētū
alias teſtamentū in.l.ſi vnus. C. de te/
ſta.ꝛ in donatione cā mortis requirūt
q̄nq̄ teſtes.l.fi. C.de donatl.cā mor.fac
ij.q.iiij.ꝓſulꝰ.ꝛ qđ nō.in.l.fi. C.ſi contra
ius vel vti.pub.ꝛ per Innocē.in.c.que
in eccleſiaꝝ.de conſti. naz ꝛ ſtatuit ius
ciuile ſup voto.l.iiij.ff.de pollicl. ¶ Qn̄
to cū lex ſiue ſtatutū ꝓſumat ꝯtractum
ſimulatū ꝛ fictíciuz quod pōt.l. qui ad
certum.ff.loca.ꝛ. C.de donatl.añ nup.
auc.ꝫ iā neceſſe facit.c.is qui fidem.de
ſpo.c.ad noſtrā.de emp.ꝛ vend.ꝛ.c.illo
vos.de pigno.ꝛ.l.teſtamentū.ff.de pro
ba.ꝛ.l.omnes.§.lucius. q̄ in frau. cre/
dito.ergo iuramentū ſup tali cōtractu
ꝓſtitum nō eſt obligatoriū.ad hoc glo.
in.l.iij. C.plus valere quod agit̄ nam
tantū operat̄ fictio in caſu ficto quātuz
veritas in cāu vero vt in iure ꝑalle.et
i.l.iij.§.ait ꝓtor.ff. de negl.geſ. ¶ Sexto
arguit̄ ſic ad hoc vt iuramentū ſit lici/
tum debet habere tres comites videlꝫ
iudicium.veritatē ꝛ iuſticiā etſi iſta de
ficiant nō iuramentū ꝫ periuriū ē cen/
ſendū .xxij.q.ij.animaduertendū.et in.c
etſi xp̄us.de iureiurā.ſed in cāu noſtro
nō habuit hos comites cum fuerit in/
terpoſitū contra legē ſuperioris et i ca
ſu ficto et ſimulato et a lege damnato.
et ſic nō habuit veritatē nec diſcretōez
nec iuſticiā ergo nec inducit vinculum
¶ Septimo et vltimo inſtatur ſolenni
tates ſunt introducte in fauorez publi
cum ſiue intelligimus de ſolēnitate ꝓ
batoria ſiue formali hinc eſt ꝙ ꝓuatus
nō pōt eis renūciare vt i.c.fi.de re iudi
li.vi. C.de teſta.l.antiq. C.ad vell.et.c.
qꝛ ꝓpter.de elec.ergo nec iuramentum
remitti poteſt qꝛ pacto et iuramēto pri
uato ius publicū remitti non poteſt ꝺ
fo.ꝯpe.ſi diligenti.et in.l.ius publicum
.ff.de pact. In contrarium deducūtur
multa alia argu.et ꝓmo nam ſicut ſta
tutū ꝓhibet hūc minorē cōtrahere ſiñ
certa ſolēnitate.vt. C. de ꝓdi.mi.nō ali

per totū.et tamē ſi in alienatiōe īterue
nit iuramētū non obſtante ſolēnitate
a lege requiſita tenet alienatio ⁊ ſic iu/
ramentū cōtra legē preſtituʒ eſt obſuā
dum in aud. ſacramēta pubez. C. ſi ad
uer.ven. ſicut eciaʒ ꝓhibetur alienatio
fundi dotalis. C. de rei vx.acc.l.rē in ꝓ
ſenti.§.cū autē ipothecaʒ.ff.de fun.do.
per totū.et eciā res donata ꝓpter nup/
cias vt in aud. ſiue a me ad vell.et tam
multipliciter mulier compellit in caſu
ſeruare iuramentū vt in.c.cum contin
gat de iureiurand.⁊.c.licet eo.titu.li.vi
¶ Item ſeruat in pacto ꝺ non ſuccedē
do quod reprobatur a iure.l.pactum.
C. de coll.et tamē iuramēto firmat vt
in capi.q̄uis de pac.in vi.ſed aliud vi/
detur ſentire ⁊ min' bn̄ glō.iuris ciuil
vt dicta.l.pactum ⁊.l.rem in preſenti.§.
⁊ cum a me. ¶ Secundo iuramentum
tanq̄ ſpirituale nō ſubicitur diſpoſitio
ni laicoꝝ.ſpectat eni ad forū eccleſiaſti
cū decernere an valeat vel non valeat
vt in.c.venerabilē de elec.⁊ in.c.nouit
de iudi.et in.c.tua de ozd.cog.⁊ in.c.la
toz in fi.qui fi.ſint legit.ergo ſtatutum
predictū reſpectu iuramenti nichil pōt
ſtatuere vel preſumere ergo iuramētuʒ
non reprobatū lege canonica vel diuia
neceſſario eſt obſeruādum vt in.c.ſi ꝟo
⁊ in.c.ſi xp̄s de iureiurand. ¶ Tercio
non debʒ admitti indirecte qd directa
via ꝓhibetur vt in capitulo tue de ꝓcu
ra.et in.c.cum quid de re iudi.li.vi. Sʒ
directe non ꝑt ius ciuile ſeu laici ſe im
pedire de iuramento ſeu alia re ſpūali.
vt in.c. decernim' de iudic.⁊ in.c.bene
quidem.xcvi.diſ.ergo nec indirecte de/
bet eis permitti qd eſſʒ ſi ſtatuta proh̄i
bēcia vel preſumēcia fictionē īpedirēt
vt eneruēt vires iuramēti. ¶ Quarto
iuramentū principaliter dirigit in deū
⁊ ſibi querit principalis obligatio vt ī
c.debitores de iureiurā.⁊ ī dicto.c.et ſi
xp̄s ergo nō pōt impediri nec tolli per
eundē nec ei' vicariū in ſpūalib'.ex cā
tamē non aliter vt ī ꝑdicto.ca.nouit de
iudi.⁊ qd legit ⁊ nō.ī.c.auctoritatē.xv
q.vij.⁊ ꝑ glo.in.c.cū.p.de renū.c.ſi is ꝙ
xxiij.q.iiij. ¶ Quīto ī ſpūalib' īſpicim'
pocius veritatē q̄ fictionē vt nō.archi
di.in.c.vnico de voto li.vi. Cum ergo
minoz iſte ex iuramēto ſuo vere agerēt
ſe obligare deo nō debem' attēdere ſi
ctōnē ſtatuti ⁊ hoīnū ſtatuētiū de' eni
coz reſpicit ⁊ id qd interi' agit non q̄d
ꝑ homines fingere ꝑſumit.xxij.q.iiij.ſi
quid inueniſti et.c.cū eterni de re iudi.
li.vi.⁊ ī.c.vt noſtꝝ vt eccia.bñfi. ¶ Sex
to ꝑiurijs via aperiri nō debʒ in.c.cuʒ
contingat de iureiurā.c.clericos de co
habi.cle.⁊ mulie.l.ij. C. de iudi.⁊ in cō
cernentib' periculū anime ꝑſumim' in
partē tuciozē vt nō.in.c.vnico de ſeru/
ti.et.c.iuuenis de ſpōſ.ſʒ tenendo ꝙ iu/
ramentū nō valeat ī caſu predicto ape
riret via ꝑiurijs ⁊ q̄nq̄ periuriū ōmit/
titur ceſſante vera ſimulatiōe ōtractus
ergo debem' in partē tuciozē inclinare
vt iuramētū valeat nec ꝑſumet ſimula
tio nec veritate ceſſante iuramētū ſine
cauſa euitat ¶ Septimo ⁊ vltimo argu
itur ſic vnicuiq̄ licʒ renūciare iuri ⁊ fa
uori ꝓ ſe introducto vt in.c.ad apoſto
licā ꝺ regula.⁊ ī.l.ſi q̄s ī ōſcribēdo. C.
de pac.maxime cū interpoſitiōe iuram̄
ti vt in.c.cū ōtingat de iureiurā.⁊ in.c.
ij.de pac.li.vi.ſed hoc ſtatutū ⁊ ſimiles
diſpoſiciōes emanāt in fauozē minozū
vt de ſe patet et ſentit Barto.in.l.ſi q̄s
ꝓ eo.ff.de fideiuſ.⁊ Dy.in regula non
eſt obligatoziuʒ de regulis iuri li.vi.er
go ſaltē cū iuramēto licuit renūciare.
Ad ſolutionē hoꝝ duoꝝ dubioꝝ cōde
ſcēdens xp̄i eiuſq̄ʒ matris necnō Aga
the glozioſe patrone mee noib' iuoca
tis Primo recitabo opi.ꝑncipales q̄s
in iure repio Secūdo ſubnectaʒ quid ī
genio meo breuiter videt. Et pri.d.iac.
de.bel.tam in filiofam̄.q̄ in minore ꝓ
hibito contrahere ſine certa ſolēnitate
diſputauit queſtionē quid iuris ſi con
traxit cū iuramēto nō ſeruata ſolēnita
te ſtatuti ⁊ ōcluſit in filiofa.ꝙ dicto ca
ſu iuramētū nō dat robur actui.cuʒ q̄a
eſt acceſſoriū ad ōtractū nulluʒ ergo ni
hil valet in.l.non dubiū. C. de legi.cuʒ
quia cōtra bonos mores nā tales con
tractus prebēt cauſā depdādi parētes
⁊ peccādi.l.i.ad macedo.⁊ in regula nō
eſt obligatoriū de regulis iuri.li.vi.er
go ⁊c̄. De minore dicit idē de iure ciui
li.ſed de iure canonico dicit euʒ obliga
ri ꝑ iura vulgaria iuris canonici et in
hoc reſidet ⁊ īcipit q̄ſtio lege puſina ca
uet ꝺ qua in addi.ſpe.in.ti.de ſen.et de

hís que ípam ſequuī.§.cū aūt.de reſti
in inte.§.i.poſt finē.i.colū.do.bar.tāgit
in auc.ſacramēta pubez.C.ſi aduerſ*
vē.⁊ latius in.l.ſiquis pro eo.ff.de fide
reliqui.in.l.ſi is cui bonis.ff.de verbo
obli.⁊ i.l.ſeyus ⁊ augerius.ff.ad.l.fal
⁊ plene in repetitiōe.l.oēs populi.ff.de
iuſti.⁊ iur.⁊ tandē videt ɔcludere.aut
lex dirigit verba ꝓhibentia in pſonam
⁊ tūc nec ɔtractus valet cōtra legē ſeu
ſtatutū vel iuramentū qꝛ peccat viuē/
do ɔtra legē ſupioris vt plene tetigi in
articulis primo loco factis etiāſi aliq̄d
nō fingat. Aut verba ɔferunt ad rem
⁊ nō ad pſonā vt qꝛ dicit ꝙ bona mio/
ris nō pñt alienari.ꝛc.⁊ tunc ſi lex etiā
nihil pſumit in ɔtrariū valet iuramen/
tum etiāſi ſtatutū expſſe ānullet iuram̄
tum ar.c.cū ɔtingat de iureiu.⁊ in auc
ſacramēta pubez.ſecus ſi dicat in ſta/
tuto ꝙ nemo aliter ɔtrahens pſumat
dolo ⁊ fraude inductus ad ɔtrahentū
Do.ange.ſimpliciter ſequit illā diſtin/
ctionē.Bar.an verba dirigant in rem
an in pſonā.⁊ pmo cāu valeat iuramē
tum.Scdo nō.⁊ ita ɔſuluit in quodaꝫ
conſilio quod incipit domine Katheri
ne.Do.bal.tangit in auc.ſacramenta
pubez.⁊ dicit ꝙ etiā ſtatuta ſi non fin
gāt dolū ⁊ ſimulationē.tñ ſi hñt ratio/
nem ⁊ equitatē puta quia malicia ho
minū illius loci erat multū ꝓmpta ad
decipiendū minores talia ſtatuta ānul
lātia iuramentū valēt nec iuramentuꝫ
eſt obligatoriū nā cū habeāt equitateꝫ
⁊ rationē naturalē nō poſſunt dici iur
ɔtraria. ¶ Fatet tamē bonā eſſe caute
lam que in multis locis ſeruat vt con
tractus cōtra ſtatuta geſti pſumantur
dolo extorti ſeu metu.ꝛc. ¶ Sed idem
Bal.in.l.nō dubiū.C.de legib⁹.in pe
nul.col.vult tradere aliā theoricā.dicit
enim de iure canonico eſſe dicenduꝫ ꝙ
interdictū tollit cauſaꝫ ꝓhibitionis iu
ris fictione tūc ſeruandū eſt iuramentū
verbi gratia ſi cauſa ꝓhibitionis ē mi/
nor etas iuramentū fingit maiorē ⁊ idō
tenet ɔtractus.ſecus ſi nō tollit cauſā
ꝓhibitionis. Exemplū ſtatutū ꝓhibet
minorem cōtrahere quia fingit dolum
certe ſecundū illud iuramētuꝫ nō tollit
cauſam doli pſumpti ⁊ ideo nihil ope/
ratur iuramentū ar.de legi.l.ſiquis in

quiſitionis.§.ſi.tantū igit operat iura
mentū quantū pōt operari in cauſa et
nō plus.nec ob.ſcdm eū.c.ij.de pact.li.
vi.qꝛ ibi cauſa ꝓhibitionis erat de iu
ſticia poſitiua ⁊ mutabili.nō ꝺ iuſticia
imutabili ⁊ ideo ibi iuramentū poteſt
operari.Illa aūt eſt imutabilis cū trāſ
greſſio nō inducit peccatum de iure di
uino.Illa vero iuſticia imutabilis cu
ius trāſgreſſio inducit peccatuꝫ qꝛ ius
diuinuꝫ eſt imutabile ⁊ in hoc fundat
ſcdm eū.c.nō eſt obligatoriū.de re.iur.
li.ſexto.hec ſunt vera quando agit de
efficacia iuramēti reſpectu iurantis ſꝫ
quando prohibitio concernit aliū ꝙ iu
rantē iuramentū vnius alij obeſſe non
poteſt.vt nō.C.de bo.que li.l.fi.§.filijs
autē. ¶ Ex pdictis breuiter concludit.
ꝙ aut iurat ſup iure ꝓprio aut contra
ius tercij.pmo caſu aut ratio ꝓhibitio
nis fundat ſup eq̄tate naturali ⁊ non
valet iuramentū ā fundat ſup quadā
eq̄tate poſitiua.et tūc valet iuramentū
¶ Tercio cāu nō valet iuramentum q̄
dīa dicit bene notanda.ad.c.debitores
de iureiur.Credo ꝙ iuramentū ſuper
viur ē ꝓhibitū in altero extremo ſcꝫ in
recipiēte ſꝫ nō eſt ꝓhibitum in ꝓmitten
te.ideo ꝓmittēs dꝫ obſeruare iuramen
tum.nō in fauorem vſurarij ſꝫ habēdo
reſpectū ad diuini numinis religioneꝫ.
qꝛ deo iurat.poteſt tam̄ peti abſolutio
vt in.c.i.ij.eo.ti.p Bal.in dicta.l.nō du/
bium.et demū ꝑ eum in l.fi.C.de ñ nu.
pec.⁊ in.l.pactū qd dotali.C.de collat.
⁊ in.l.ſeyus et augerius.ff.ad.l.fal.
Frede.de ſenis ɔ.ilio.cc.xlv.alʼs.iiij.in
ſiſi qdē nō videt facere dīaꝫ an ſtatutū
dirigat ꝟba ꝓhibitionis ad reꝫ.an ad
pſonā.imo omni caſu ſentit ꝙ agēs cō
tra ſtatutū.eſt trāſgreſſor legis.⁊ cōclu
dit ꝙ iuram̄tū eſt obligatoriū.licꝫ dicat
ɔtrahentē ſecū teneri ad relaxationem
iuramēti.de q̄ tñ infra dicam in penul.
dubio.ſꝫ tñ nihil attingit ibi qñ ſtatu/
tū pſumit dolū ſiue ſimulationeꝫ.ſentit
tñ ɔtra illā diſtinctiōeꝫ Bar.⁊ idē Do.
Pe.de ancha.i repetitiōe.c.canonū.de
ɔſti.dicit eni hāc diſtinctiōeꝫ eē ꝟbalem
qꝛ ſtatutū ānullando ɔtractū ſatis vi/
det ꝓhibere ɔtrahentib⁹ ne attemptēt
contrahere.c.quia contra iura.de reg.
iuris.li.vi.⁊ verba collata i rē ɔcernūt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pocius ꝑſonā ꝙ̃ res.c.tanta de exceſſi-
ꝑla.et nō refert cū quo ꝗs loq̃tur i.l.cū
pater.§.donationis de leg.iij.vñ cōclu
dit iuramētū obligatoriū ſiue ↄcernat
rem ſiue ꝑſonā.nō tamē attingit expreſ
ſe qñ ſtatutū preſumit dolū ſeu ſimula
cionez vel metū vel ꝗd ſimile.ſed ſatis
videt̃ ſequi Bal.in dicta auct.ſacramē
ta puberꝫ ex cauſa exiſtēte valeat tunc
ſtatutū reprobās iuramentum.⁊ idez
do.Car.refert in hoc vltimo ſe cōſulu
iſſe in.c.cum contingat eo ꝙ ſtatutū pt
preſumere dolū ſiue aliā iuſtam cauſā.
et quia tunc cōtrahens ſatis videt̃ in
dolo ar.c.ꝗ ↄtra iura mercat̃ de regul̃
iuris li.vi.⁊ Jo.d lig.⁊ do.eps Vincē
cius valētiſſim⁹ canoniſta eciam repro
bat illā diſtinctōez Barto.i preall̃.c.cū
ↄtingat ꝓdicta raciōe.qꝛ quãꝙ̃ lex pro
hibeat ſimpliciter tam̄ ↄtrafaciēs trāſ
greditur legē licꝫ verba ñ dirigãtur ad ꝑ
ſonam dicta.l.non dubiū nec eſt veruꝫ
ſcdm Jo.de lign.ꝙ quilibꝫ faciēs ↄtra
legem peccat mortaliter eciā ſi lex ſit ꝓ
hibitiua.niſi ſit cauſa ꝑpetua ꝓhibitio
nis cum alias lex in caſib⁹ permittat ⁊
ſic non pōt eſſe mortale. Do.Anto.de
bu.in dicto.c.cum contingat ſpreta illa
diſtinctōe Bar.cōcludit ꝙ ſtatutū ha/
bens fundamentū ſolū fauore illius ꝗ
iurat ꝙ iuramentū ſemꝑ obligat eciaꝫ
ſi in cōſequencias remotas adſit ꝓhi/
bicioni fauor publicus veluti ꝙ liberi
ꝑeant̃ vel ꝙ ciues diuites maneant
locupletes et nō depauperent̃.quia in
quantū preceptū dirigit̃ ad perſonā fa
uore perſone preceptū ſapit naturā cō
ſilij.ff.mandati.l.i.⁊ in.l.cū pater.§.mā
dato de.leg.ij.l.ticio in prin ff.de cōdi.
⁊ dmo.cum ſi.ꝓ hoc qꝛ precepta intelli
gunt̃ ſcdm naturā materie ſubiecte.xi.
q iij.rogo.Vnde ſcdm eū talia iuram̄
ta ſunt ſeruanda niſi lex ſtatuendo i ꝓ
hibendo habꝫ ad aliud ꝙ̃ ad fauorem
⁊ fragilitatē iurātis dū tñ iurās ſit do
li capax de delict.pue.c.i.⁊.ij.et hoc pu
tat verū eciamſi ſtatuta annullēt iura
menta vel prohibeant qꝛ ꝓhibere iura
menta nō ſpectat ad iudicē ſecularem
nec ad legem ciuilē ꝓ hoc qd nō.Hoſti
en.in.c.quēadmodum de iureiurand.
cum fre.in loco preal.Jdeꝫ dicit ſi ānul
laret inſtrumēta vel fraudem preſume

ret alia nō apparēte cauſa ꝓſumēdi vel
ſi ponerēt penas veniētibus ad contra
ctū qꝛ ōnia talia cōfringi poſſent ad ex
cludendū iura iuramentalem obligati
onem via indirecta vel directa fieri nō
poteſt cōtra regulā cū quid de regulis
iuris li.vi.⁊ in.c.quāto de ꝓiuil̃.nec ob
ſtat ſcdm eū qd dicitur de voto in.l.ij.
ff.de polli.quia non valēt leges inquā
tum infringūt votū ad hoc qd nō.glo.
in.c.mulier.xxxij.q.ij.⁊ qd ſcribit Fre.
cōſilio.cclxiiij ſed hoc intelligitur ſcdm
nō.per Inno.⁊ per hoc puto ꝙ alio ex/
trinſecꝫ.non accedente iuramentū obli/
get ꝓdigum dū tamē ſit ſenſus capax
quicꝗd ſenſerit Fred.in conſilio.xxx.et
Bar.in.l.is cui.ff.de ver.ob.ad hoc qꝛ
inq̃rendo equiparatur pupillo pubertati
ꝓximo vt nō.in dicta.l.is cui et ex deli
cto obligat̃ vt ibi nō.ergo ex iuramēto
de delic.pue.c.i.⁊.ij.nō obſtat ꝙ interdi
cta ſit ei adminiſtratio nec ꝑ hoc inter/
dictuꝫ eſt iuramētum nec interdici pōt
nec obſtat ꝙ lex equiparat euꝫ furioſo
quia non attendit̃ in hoc equiparatio le
gis ⁊ quia totum ſit fauore ſuo nec ob
ſtat ꝙ legis reſiſtencia īpediat natura
lem obligationē ff.de fideiuſſ.l.cum.l.
et in.l.ſi nō ſortē.§.i.ff.de condi.indebi.
pari ergo racione iuramentū vt.xcij.q.
vlt.iuramenti.qꝛ illud verū quando il
li ꝓhibicioni conſonat ius diuinū vt i
locis preall̃. ¶ Jtem licꝫ poteſt infrige
re naturalem inquantum obligat̃ par
ti et eciam iuramentalem quo ad obli/
gatiōeꝫ ſecundariā que dirigit̃ in ptēꝫ
nō tamē infringit nec infringere pt ob
ligationē iuramenti inquantū pri⁹ di/
rigit̃ in deum nec in hoc tūc ſunt pari/
a ſimplex loquela et iuramētū qꝛ iura
mentū principaliter in deū dirigit̃ loꝗ
la in partē quo ad ei⁹ cōmodū lex potu
it obligationē impedire ad hoc.c.debi
tores preall̃.⁊ ſic aperte ↄcludit do An
to.quantū in ꝓmo dubio qñ lex preſu
mit dolū ſeu fictionē habuit veriſſimaꝫ
cauſā prohibendi ſec⁹ ſi fecerit mere fa
uore minoris hee ſunt principaliores
opi.ꝗs in materia reperio. Nunc ne ca
ptiuū intellectum ſubiciā quid in hijs
dubijs ſentio Vnde meliori iudicio ſē
per ſaluo cui me ſemper ſubicīo ſic puto
diſtinguendū ꝙ aut ſtatutum ſine aliꝗ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝑſumptione fraudis ꝓhibet aliā obli/
gationē ſeu aliū ↄtractū etiā ānullādo
iuramentū niſi tota ſolennitate ſuata
vt ī ſecūdo dubio. Aut ꝑſumit fraudē
dolū fictionē metū vl' quid ſimile vt in
ꝑmo dubio. Primo cāu dico iuramen/
tū indiſtincte obſeruandū ⁊ qd̓ p̄ncipa
liter in fauorē ipſius iurāt emanāt ſta
tuta licet in ↄſequētiā ⁊ ſecūdario con
cernit fauorē publicū ſiue v̓ba ſtatuti
dirigant̄ in ꝑſonā vt null' minor ſe ob
liget ꝛc̄. ſiue dirigant̄ in rem vt qd̓ res
minoris nō pōt obligari niſi ꝛc̄. ⁊ ꝑ h̓.c
cū ↄtingat de iureiurā. ⁊ c. licet. eo. tit.
li. vi. ⁊ in. c. ij. de pact. eod̓. li. ⁊ in auc̄. ſa
cramenta pubeꝝ. C. ſi aduerſus vēdi.
nā in iurib' p̄allc. fit ꝓhibitio fauorē ꝑ/
ſone p̄ncipaliter ⁊ ſecūdario fauore pu
blico vt in iurib' p̄allegatis iūcta. l. i. ff.
ſol. ma. ⁊ nō. bar. in. l. ſiquis pro eo. ff. d̓
fideiuſſ. ⁊ Dy. in regula iuris nō ē ob/
ligatoriū. licet eni lex potuit q̄ ad ↄmo
dum ſubiecti ⁊ incōmodū alteri' impe
dire obligationē ↄ̄tenus adquirit̄ par
ti. nō tñ potuit ↄ̄tenuſ adq̄ritur deo p̄n
cipaliter ⁊ eſt in iuramēto. ⁊ hoc cū ꝑ/
ſtatur ī materia ↄcernente p̄ncipaliter
ipm iuramentū. ad hoc qd̓ nō. in. c. nō
eſt. de voto. ⁊ in. c. ſi x̄p̄us. de iureiurā
⁊ in. c. ſiquis. xxij. q. iiij. ad hoc optime
facit qd̓ nō. Inn. in. c. ij. de regul̄. et trā.
ad reli. vbi dicit ꝙ in his ſp̄ualibus iuſ
naturale prefertur poſitiuo. Unde cō/
cludit quo ad offerēdū filiū ordini nec
eſt dr̄a inter patrē ⁊ matrē. facit. c. ſi an
num. de iudi. li. vi. vnde cum ↄtractus
minoris habeat ſtū eſſe ſcd̓ꝫ naturalē
equitatē ⁊ ſcd̓m ius gentiū et inuenit
iuramentū nō eſt curandū de ſolēnita/
tate iuris ciuilis obmiſſa. iuramentuꝫ
enī ſupplet omnē defectū ſolennitatis a
iure ciuili inductū vt ī dicta auc̄. ſacra
menta pubeꝝ. ⁊ ꝑ hoc vltimū ↄtrariuꝫ
factū ad ꝑtem negatiuā. ꝓcedit eniꝫ in
ſolēnitate inducta in fauorē publicum
p̄ncipaliter. ſꝫ iſta ſolennitas de qua in
ſtatuto fuit introducta in fauorē mino
ris vt ꝓbatur in ſili in auc̄. ſacramēta
puberū. alias autē iuramentuꝫ nō va/
leret cui' ↄtrarium ibi decidit̄. ad idem
quod nō. glo. in. l. ſi is. ff. de predijs mi
nor. non ali. ¶ Ad predicta facit quod
legitur ⁊ nō. in. l. i. C. de ſa. ſanc. eccle.

In ↄcernentib' enim animam attendi
mus ſolennitatem iuriſgentium ⁊ non
iuris ciuilis vt ibi nō. ⁊ in. c. relatum.
de teſtamen. nec potuit lex ciuilis exp̄ſ
ſe reprobare iuramentum etiamſi mio
res erant ſoliti in tali iuramento deci
pi quicquid dicat Bal. in preallc. auc̄.
ſacramenta puberum. hoc non ſpectat
ad legem ciuilem ſed ad papam ſpectat
diſcernere inualiditatē vel validitateꝫ
iuramenti. Ad idem quod nō. in. c. cuꝫ
ſit generale. de foro compe. ⁊ per Jo. an
in. c. ſi. eo. ti. li. vi. ⁊ xcvi. di. ſi imperator
vbi expreſſe dicit ꝙ in iſtis ſpiritualib'
debet etiā Imperator habere recurſum
ad eccleſiam ⁊ facit quod ponit Fred.
conſilio. lxxxxi. vbi dicit non valere ſta
tutum laicorum ꝙ ex aliquo facto ſiue
geſto preſumit contractum vſurarium
puta ſi apparet ſolutio de minori quan
titate quam contineatur in inſtrumen
to intelligatur ↄtractuſ vſurarius nec
tangit ſpiritualitatem ideo nō poſſunt
laici ſuꝑ hoc ſtatuere in. c. ſi. de re. eccle
nō alienā. c. eccleſia ſancte marie. de cō
ſti. de ex. cogni. tuam cū ſi. facit etiā qd̓
nō. Johan. an. in c. ſtatutū. de here. ⁊ li.
vi. vbi concludit ſimile ſtatutum non
valere etiaꝫ reſpectu pene. vt ſi impona
tur pena contrahenti matrimonium
ſine conſenſu parentum ⁊ dico in ꝓpoſi
to ꝙ licet per ſtatutum laicoꝝ ꝓhibea
tur contractus non tamen decernetur
inualiditas iuramenti et quo nō ꝑſta
tur ſuper re turpi qd̓ non eſt de foro ſe
culari ſed eccleſie. de iudi. c. nouit. nec ī
hoc habet auc̄teꝫ apoſtolicam imo in
hoc immitteret falcē in meſſem alteriuſ
ſeu alienā nec deceptione ſeu leſione iu
rantiſ curauit Imperator in dicta auc̄.
ſacramenta puberū nec papa in. c. ij. de
pact. li. vi. ⁊ in. c. cum contingat. Nam
ꝓpter fragilitateꝫ ſexus et etatis expo
ſitorum multis deceptionibus emana
runt illa iura in fauorē minoris ⁊ mu
lieris. et tamē non reſiſtunt iuramēto.
ff. ad vell̄. l. ij. vbi dicitur ꝙ pretor in h̓
fuit ſecut' eq̄tatem naturalē vt tūc nō
reſiſtūt iuramēto vt ſupra. nec etiā pla/
cet dictū Bar. an verba conferantur ī
rem vel in perſonā qr dico ꝙ ſemper in
telliguntur collata in perſonam. ſi enī
reſ ꝓhibet̄ alienari ipa ꝑſona ꝓhibita
vr̄ ꝙ res per ſe alienari nō pōt. nō eniꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

debet inſpici cũ quo lex loq̃tur §. i quẽ
diſpoſitiõis effect⁹ dirigat⁊ vt dicit tex.
in.l.cum pretor.§.dona.ff.de leg.ij. pro
hoc qđ nõt glo.in.l.i.C.ne fideiuſ.do.
den.que dicit ꝙ ſi q̃s ꝓhibet dare alt
ꝓhibet accipere.ad hoc qđ nõ.Bar.i
l.ſi.ff.de accepti.⁊ in.l.penul.C.ne iure
iuran. Idem ergo ⁊ forci⁹ dicend̃ ſi res
ꝓhibet alienari quelibꝫ perſona intel/
ligit ꝓhibita. Notarij ex ſeipſis ⁊ alij
ſub inuolutiõe verboꝝ obripiũt iura
menta talia a minorib⁹ ⁊ maxie femis
q̃ nõ intelligũt qđ agũt hec autẽ v̾ba
do.Anto.q̃ ſunt elegãcia ⁊ q̃tidiana i
eo autẽ ꝙ diſtinguit inter maiorẽ ⁊ mi
norẽ quãtũ ad hunc caſũ ex toto non
placẽt puto eī ꝙ eciã maior poterit cõ
trauenire quantũcũq; illa v̾ba fuerint
late concepta data leſione enormi vel
enormiſſima.q: notarij hodie cõmunit̃
ſolẽt apponere illa verba ad maiorẽ va
liditudinẽ cõtractus cõtrahentes tamẽ
putãt illud eẽ verũ preciũ rei nec putãt
in aliquo decipi.vñ ſicut poſſent cõueī
re ⁊ petere ſaltẽ abſolutionẽ ſi dol⁹ intẽ
uenit ex ꝓpoſito ar.in ꝑdictis legib⁹ cre
ditor ⁊ .l.ab auidio ita ꝙ dolus intue/
nit re ipſa eq̃paratur eī dol⁹ ex ꝓpoſito
⁊ dol⁹ re ipſa vt in.l.ſi q̃s cuꝫ alit̃ paſſ.
⁊ in.l.ij.ff.de do.excep.⁊ hoc veꝝ niſi in
aliq̃bus circũſtanciis cõtrahentẽ appa
reat voluiſſe vere illud in quo fuit leſ⁹
donare ⁊ ſic põt intelligi.l.ſi q̃s donati
onis.ff.de contrahen.emp. ¶ In dubi
o enī quãtũcũq; illa verba late ſint cõ
cepta nõ ꝑſumaꝫ animũ donandi ſed
poci⁹ appoſita ex ↄſuetudine notarioꝝ
apponenciũ hec verba ſiue plus valeat
ſiue nõ.valet enī ar.a cõmuniter acci/
dentib⁹ vt in.c.i.de cle.nõ reſiden.⁊ qđ
ibi nõ.⁊ ad predicta facit dictũ nõ.ſpec.
de emp.⁊ ven.§.nunc diduũ.v̾ſi.quid ſi
vendideris equũ vnde ponit queſtiõeꝫ
de illo qui vẽdit equũ qui dolebat ſal/
uo ꝙ q̃ñ erat calefact⁹ in eundo ⁊ vẽdi
tor dixit Ego do tibi iſtũ equũ ꝓ ſtrabo
gibboroſo dolente ſpatulã et ꝓ haben
te oẽs magagnias nec volo ex aliquo
teneri an nichilominus teneat̃ ſi alias
ſpecifice nõ ꝓpalauit ⁊ ocludit ꝙ ſic q̃a
videtur fuiſſe deceptus emptor ꝙ ven
ditor falſitatẽ dixerat i aliis expſſatis.
vñ credit verſimilit̃ dixiſſe falſũ d̾ mor

bo ſpatularũ ⁊ ſic dico ad ꝓpoſitũ cum
notarij et cõtrahẽtes ſolent ad cautelã
verba lata ponere excludẽcia ↄ̃nia re/
media certe in dubio iſte nõ videt̃ doã
re vere vł pati ↄ̃nem leſionẽ. Unde i ſi
mili ſi locus interdicit̃ ne in eo celebrẽt
clerici ibi exiſtẽtes videt̃ īterdict⁹ ī iſto
loco celebrari adeo ꝙ ſi celebrãt cõtra
interdictũ incurrunt irregularitatẽ vt
in.c.is cui de ſent.excõi.li.vi.⁊ facit eci
am .c.quanto de ꝑuil.debem⁹ enī cape
re effectũ verboꝝ ⁊ non verba dumta/
xat vt in.c.fi.de renunc.li.vi.⁊ in.l.non
dubiũ.C.de legib⁹.reſiſtit enī legi qui
reſiſtit voluntati in ordinatõe legis vt
xi.q.iij.q̃ reſiſtit et in prealł.regula fi.et
ꝙ nõ ſit differẽcia ꝓbatur optime alia
ratiõe.lex dirigit preceptũ ad rẽ quod
res minoris nõ alienet̃ ſine iudicis de
creto ⁊ dicit lex qđ eſt factũ ↄtra legis
ꝓhibitionẽ nõ valeat vt.l.ſiquidẽ ⁊ in
.l.ad reſoluendã.C.de ꝑdi.mi.non ali.
hinc eſt ꝙ nulla orit̃ obligacio nec na
turalis nec ciuilis vt no.Bar.in.l.cuꝫ
lex de fideiuſſ.ergo minoris venditõ ſi
ne iudicis decreto peccat mortalit̃ qui
fuit trãſgreſſor legis ⁊ ſic non tenet̃ ad
obſeruãciam iuramenti qđ eſt falſũ vt
in auct.ſacramẽta puberꝝ ad idem in.c.
ij.de pac.li.vi.vbi dicit ꝙ lex ciuilis im
probat pactuꝫ factũ a filia de ↄtemptu
⁊ nullũ regreſſũ habeat ad bona pater
na ⁊ ꝓbat̃ in.l.pactuꝫ.C.de colla.ergo
filia paciſcẽs venit ↄtra ius ciuile ⁊ ſic
ↄtra petitũ ꝑ ſuperiorem ⁊ ſic ſcđm Bar
to.tanq; peccãs nõ deberꝫ compelli ad
obſeruantiã iuramenti cui⁹ ↄtrarium
apte ꝓbat̃ in.l.i.ff.de dona.inter vi.et
vxo.ne maritus ⁊ mulier mutuo amo
re ſe ſpoliẽt donando ⁊ interpoſitũ iurã
mentũ ↄtra ꝓhibicionẽ ſuperioris valet
vt ipſe Bar.nõ.in.l.ſeius ⁊ augeri⁹.ff.
ad.l.fal.⁊ Bui.d̾ cu.i.l.§ ſi poſſeſſori.§.
itẽ ſi iurauero .ff.de iureiurã.⁊ canoni
ſte in dicto.c.cũ cõtingat. ¶ Itẽ ad hoc
optie tex.in.l.qui ↄtra ſenat⁹ cõſultum
ff.de fideiuſ.mi.vbi dicit̃ ꝙ mutuãs fi
liofam.facit ↄtra ſenatus ↄſultũ ⁊ ta
mẽ verba ſenatus cõſulti macedoniãi
nõ dirigũtur ꝓceptiue ſed ꝓbatiue ad
ꝑſonam .ſed tñ dicit̃ ꝙ illi nõ det̃ actio
vt in.l.ij.ff.ad macedo.ergo aperte p3
ꝙ ex quo ſimpliciter aliquid prohibet̃

ne fiat ſatis videt̃ ꝓhibita pſonã ne fi
at ei ſic ſi faciat dicit̃ facere ↄtra legem
etiã ſi ꝓhibet dare ergo filiusfa. ꝓhibe
tur accipere vt in ſili nõ.glo.in ꝑalleg.
Bea.C.ne fide.do.den.⁊ tñ ſi minor ac
cipit ⁊ iurat obligat̃ iuramento vt ipe
met bar.voluit in.l.ſiquis ꝑ eo.⁊ ſic cõ
clude qd.c.cũ ↄtingat ꝓcedit generalit̃
vt exq̃ lex aliq̃d ꝓhibet ꝑncipaliter fa
uore pſone iurant̃ iuramentũ in cõtra/
riuʒ pſtitũ ⁊ obſeruandũ exquo nõ im/
minet peccatũ nõ ẽ ↄtra bonos mores
vñ dico ꝙ ſi iſte de cuiꝰ fauore ꝑncipali
ter tractat̃ iurauerit nõ peccat etſi ĩ ali
quo peccauerit iurãdo nõ tñ peccat ob
ſeruãdo imo peccat ↄtrauẽniẽdo. Pri
mũ ꝙ nõ peccauerit iurando ꝓbat̃. qꝛ
cũ lex ꝓhibuerit ꝑncipaliter in fauorẽ
pſone ⁊ eiꝰ ↄmodũ nõ intẽdit ipam p/
ſonã illaq̃are trãſgreſſiõe ad peccatum
ſʒ potiꝰ ipm ꝑuilegiare ne q̃d ſtatutũ eſt
ĩ fauorẽ tẽdat in damnũ ⁊ delictũ ↄtra
legẽ qd fauore.C.de legi. ⁊ ĩ regula ꝙ
ob gratiã.de regu.iur.li.vi. Nã iuxta
illud vulgare cuilibet licet renunciare
ꝑuilegio ſuo.l.ſiq̃s in ↄſcribendo.C.ð
pact.⁊ ĩ.c.ad apoſtolicã.de regul̃.vbi hʒ
optie ꝓbat̃ iſtud ꝑncipio.c.ĩ rõe decidẽ
di naʒ ibi in ꝑncipio dr̃ ꝙ añ vniꝰ anni
ꝓbationẽ regularit̃ inſtitutio ĩterdicit̃
⁊ tñ ibi decidit̃ q̃ñ añ annũ q̃s fuit ad
miſſus ad ꝓfeſſionẽ ꝙ efficacit̃ obliga
tur.qꝛ vtrq̃ ſcʒ recipiẽs ⁊ receptꝰ videt̃
renũciare iuri ſuo.al's fauori ſuo.ãnuſ
eni fuerat inductꝰ in fauorẽ vtriuſq̃.et
ſic apte ꝓbat illud.c.ꝙ ĩterdictio ſupio
ris emanata in fauorẽ ꝑuate pſone pt
is de cuiꝰ fauore agit̃ licite ⁊ ſine pecca
to renũciare.iuxta illud q̃ ñ vult bene/
dictionẽ elõgabit̃ ab ea.ad idẽ optime
iiij.di.c.hʒ ⁊ſi lcimꝰ.vbi idẽ ꝓbat̃ nõ eni
debemꝰ inſpicere ad v̑ba.l.an ſint ꝑcep
tiua vel ꝓhibitia q̃ ad effectũ illũ q̃ in/
de ſequit̃ ex trãſgreſſiõe.hʒ ꝑmo ad ſub/
iectaʒ mãm.ad hʒ cle.exiui de paradiſo.
de v̑.ſig.⁊.i.di.humanum genus.⁊ qd
ibi nõ.glo.⁊ ĩ cle.i.de teſti.⁊ ĩ.c. nã ↄcu
piſcentia.de ↄſti.exq̃ eni lex intẽdit ꝑui
legiare ſeu facere homĩes meliores liʒ
vtat̃ v̑bo ꝑceptiuo vel impatiuo nõ in
tẽdit illaq̃are ex trãſgreſſione ĩ peccatũ
ſʒ potius ſapit in ↄcilium qꝛ hʒ eſt de na
tura talis materie vt nõ.in iuribꝰ ꝑall̃

ꝓ hoc qd nõ. Inn.in.c.i.de vi.⁊ ho.cle.
⁊ gl.x.vi.q̃s.⁊ illud euãgeliũ va. et vẽ
oia q̃ habes ⁊ da pauperibꝰ.⁊ illd.oia
q̃ vultis vt faciãt vobis hoies vos ea
dem faciatis illis vt nõ.i.c. humanuʒ
genꝰ.ↄcor.ꝑdictis.l.cũ pr̃ ꝯ mãdo.ff. de
le.ij.hʒ vbicũq̃ ſupioris ꝑceptuʒ ẽ fũda
tum ſup publica vtilitate ſeu aiarũ ſa
lute ⁊ bõis moribꝰ.⁊ tẽ bñ ↄtrafaciẽs
peccat mortaliter et ita dʒ itelligi.c.ij.
de ma.et obe.⁊ ſiſia iura tã canõica q̃
cilia. Ad ꝑ̃ca belliſſime adduco tex. ĩ
.l.i.ꝯ.deinde q̃rit̃.ff.de op.no. nũci. vbi
nõ.vult tex.ꝙ ſi pꝰnouũ opꝰ nũciatũ cõ
ueniat cũ aduerſario vt opꝰ fiat valet
ↄuẽtio.⁊ nõ.ſbijcit tex.nec ẽ piculuʒ vt
pactio priuatoꝝ iuſſui ꝑtoris añpoſita
videat̃.nil aliđ ei agebat pretor q̃ hʒ vt
ↄtrouerſias eoꝝ dirimeret a q̃bꝰ ſi ſpon
te receſſerit debebit hʒ ratũ haber̃.ꝛc
Ex q̃bꝰ v̑bis ſingularit̃ ꝓbat̃ ꝙ lʒ ꝑtor
ſiue lex iubeat ĩ fauorẽ ꝑncipalit̃ priua
toꝝ pñt tñ ꝑtes de q̃ꝝ fauore agit̃ lici
te ↄuenire ne pacto aliq̃ iuoluant̃ ⁊ ſic
iuſſus ex ſe iportat neceſſitatẽ vt i.l.i.ff
ꝙ iuſſu.tñ ſecꝰ ẽ ſi fit ĩ fauorẽ ꝑuato cõ
ſentiente eo de cuiꝰ fauore ꝑncipaliter
agit̃. Ad idẽ adduco tex.i.l.iuriſgẽtiuʒ
ꝯ.ſi paciſcar.ff.ð pac.vbi dic̃ tex.gñali
ter obſeruãdũ vt ĩ ↄcernẽtibꝰ rẽ famili
arẽ valeat pactũ vel ↄuẽtio nõ obſtãte
lege ſeu ꝑtoris impio.ſecꝰ ĩ reſpiciẽtibꝰ
leſionẽ publicã ⁊ ſic põdera pactũ vt ñ
neceſſitet ſeu illaq̃at ad peccatũ ſi ↄcer
nit rẽ familiarẽ.ergo idẽ cãu nr̃o dicẽm
q̃litercũq̃ lex loq̃t̃ exq̃ ꝑncipalit̃ cõcer
nit minorẽ ꝑ q̃ ẽẽ dicerẽ circũſcripto iu
ramẽto valere ↄtractũ niſi ſtatutũ dice
ret ipʒ ↄtractũ nullũ. Adduco etiã tercõ
tex.i.l.i.ff.de feri.vbi tex.loq̃t̃ ꝑ v̑ba ꝓ/
hibitiua ↄcernẽtia pſonã dicẽdo ne q̃s
meſſiũ vindemiaꝝ tpe q̃ aduerſariũ co
gat ad iudiciũ venire vt ĩ oratiõe diui
marci exꝑmit̃ qꝛ occupati circa rẽ ruſti
cam ĩ foꝝ ↄpellẽdi nõ ſũt vt ſbijcit tex.
qd ſi fecerit aduerſariũ accuſari et iſte
ñ oppoſuit tʒ iudiᵐ ⁊ tñ iſte fecit ↄtra ꝑ
ceptũ legl.q̃ ſcdario magis ↄcernebat
vtilitatẽ publicã q̃ ĩ cãu nr̃o. Itẽ vt di
xi.S.poito ꝙ ĩ hʒ repiet̃ aliq̃d pc̃m ñ tñ
dʒ ꝑmitti vt vetat ↄtra iuramẽᵐ exq̃ in
eiꝰ obſuãtiã pc̃ʒ ñ nutrit̃ ne itꝝ peccet
⁊ hʒ ꝓbo aptiſſie lex diua ꝓhibʒ iurare

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſup̄ creatura vt i.c.etſi xp̄s etiſi iurāt cō
mittẽ.xxij.q.i.mouet et ꝑall.c.etſi criſt⁹
et nichilomin⁹ teneť obſeruare iſtō iuā
mētū ꝙ i ei⁹ obſeruātia iminet pc̄m̄ vt
i preal.c.mouet ⁊ optiſſiē h̄ ibi ꝯtra re
gulā dn̄i Bar. Nā vͣba iſta dirigūtur
ad ꝑſonā vt patz i ꝑalle.c.etſi xp̄us ibi
nolite iurare ⁊c.et tam̄ ſi iurāt.l.ꝯmiſſū
fuit pc̄m̄ i iurādo teneť tn̄ ad obſeruā
ciā iuramēti et idē videm⁹ i iuramēto
temerario.licz eni iurādo temē maleſe
cit.tn̄ ſi in ei⁹ obſeruāciā nō iminet pec
catū nec ꝯtra bonos mores iſtud ē obſ
uādū vt ꝓbať in.c.illicitū.xxij.q.iiij.vl
qꝛ ad ſi et facit qd̄ nō.i.c.cū q̄dā de re.
iur⁹. Ego puto circa hoc poſſe dari ta
ē theoricā ꝙ q̄ntūcūqꝫ iuramētū ſit te/
merariū ſeu illicitū exq̄ tn̄ nō ē ꝯtra bo
nos mores nec i eius obſeruātia immi
net pc̄m̄ ſꝫ eſt obſeruādū vt optie ꝓba
tur ꝑ ſup̄ allata ⁊ dico limitādū iſtud
qd̄ in iuamētū nō h̄ns illos tres comi
tes ē poci⁹ ꝑiuriū qꝛ tūc peccauit teme
re iurādo vn̄ exponit Archi.illō vͣbū
ꝑiuriū vl' illicitū ex ꝑuerſis iuramētuz
eſt tn̄ obſeruādū ne ex trāſgreſſiōe itez
peccz vt patz ex p̄dictis qd̄ ē notādum
vn̄ cū minor obſeruādo tal' iuramētuz
nō peccz cū ante veniat in ſui p̄iudiciū
c.ij.de pac.li.vi.debz ꝯpelli ad obſeruā
tiā vt i ꝑall.c.cū cōtingat ⁊ i auct.ſacra
menta puberꝝ ad q̄ facit.c.ſi.d̄ ꝑſcrip. vbi
papa tollit generalit̄ ōnes leges ōnia
ſtatuta oēm ꝯſuetudinē q̄ nō p̄nt ſua/
ri ſine pc̄ō mortali et in.c.cuz cōtingat
tollit legē ꝑ quā apit' via periurijs nec
p̄t ſeruari ſine pc̄ō ꝑ trāſgreſſionē iuā
mēti ſpōte p̄ſtiti intelligi debz eē ꝓbatū
⁊ hoc quo ad p̄mū membꝝ ⁊ ſic patz d̄
ciſio ſecūdi dubij. Terciū mēbꝝ diſti
ctionis fuit cū ſtatutū preſumit fictōez
ſiue ſimulacionē vel metū vl' q̄d ſimile.
tūc dic ꝙ aut in illo apparz ſpecifica vl'
veriſimil' ꝯiectura p̄ſumēdi fraudē ⁊ ſi
valet q̄ ad eneruand̄ iuramētū.qꝛ non
apparēte cauſa vrgēte nō p̄t obligatio
de eo q̄rēda ſiue ipſū ius diuinū impe
diri ar.optimū.xv.q.i.ſūt q̄dā ⁊ qd̄ nō.
in.c.q̄ in eccliaꝝ de ꝯſti.ꝑ Inno.⁊ ꝑ eū/
dē in.c.qꝛ pleriqꝫ de immu.eccle.⁊ i.l.ſi.
C.ſi ꝯtra ius vel vti.pub.eſſet eni tale
ſtatutū cauſa ꝓſidei ⁊ periurij ꝯtra.l.i.
C.ſi aduer.ven.⁊.c.cū ꝯtigat Aut ſub

eſt cauſa p̄ſumendi vt qꝛ ꝯmunit' in lo
co minores decipiātur ⁊ inducebātur
dolo ad ꝯtrahēdū ⁊ ſepe ſingebāť con
tract⁹ obligatorij ꝯtra minores vn̄ ſta/
tutū arguēdo a ꝯmunit' accidētib⁹ licz
arguere in.c.i.de cle.nō reſi.⁊ qd̄ nō.ibi
laci⁹ Cald.⁊ ꝑ glo.⁊ Ci.in.l.neqꝫ nata
les.C.de ꝓba.introduxit quādaz ſolē/
nitatē qua obmiſſa preſumit ꝯtract⁹ ſi
mulatus ſiue doloſus ⁊ tūc ꝯſtat vere
ꝑ ipſū minorē ꝯtractū eē veꝝ et nō ſila
tū et puto ipſū aſtrictū ad obſeruātiam
iuramēti.qꝛ in foro anime credit' ꝯfitē/
ti in p̄iudiciū ſuū de homic'.ſignificaſti
⁊ qd̄ nō.glo.i clemē.i.de penis.⁊ ceſſat
racio ſtatuti. Nā exq̄ eſt ad obligatiōez
diuinā ceſſante cā ſtatuēdi ceſſat diſpo
ſicio.ad hoc qd̄ notāter ponit Innoc.i
c.pleriqꝫ ꝓpe finē ſui apparat⁹ d̄ immu.
eccle.⁊ faciūt iura arguētia a cā ceſſan
te de appel.cū ceſſante.xvi.q.i.generali
ter cū ſi.et optie facit qd̄ nō .glo.i.c.nō
eſt de voto ⁊ idē videť dicēdū q̄ ad foꝝ
ꝯtēciosū vt ſi apto ore ꝯfitent' poſtmo
dū ꝯtractū eē veꝝ ⁊ nō ſimulatum ſiue
doloſū q̄d teneat ad obſeruātiaz cū ceſ
ſat ratio ⁊ cā ſtatuendi q̄ ſublata rema
net iuramentū validū nā ⁊ ꝯtra p̄ſum
ꝑcionē iuris et de iure admittit' ꝓbatō
i ꝯtrariū ꝑ ꝯfeſſionē ei⁹ de cui⁹ fauore
agit' vt nō.i auct.ſꝫ iā īteſſe.C.d̄ dona
ci.añ nup.⁊ i.c.ia q̄ ſidē d̄ ſpōſa.⁊ ꝑ In
no.i.c.qꝛ pleriqꝫ d̄ imu.eccle.vbi ſingu
larit' dicit ꝙ eciā poſtq̄ ſētētia trāſiuit
i rē iudicatā ſi ꝯſtat de ei⁹ iniq̄tate per
ꝯfeſſiōez ptis ꝓ q̄ lata fuit debz reuoca
ri.qꝛ ceſſat p̄ſumptio q̄ opať in rē iudi
catā multo ergo forti⁹ debz hoc dici in
iuramēto qd̄ obligat p̄ncipaliter d̄o vt
i.c.debitores ⁊ i.c.etſi xp̄s de iureiurā.
nō eni debz iſte iurās ꝯtra ꝯſciētiā trāſ
gredi iuramentū.qꝛ edificarz ad gehē
nā quāq̄ꝫ hoc ſit occultū eccie militanti
ar.optimū in.c.lr̄as de reſti.ſpoli.⁊ i.c.
inq̄ſiciōi d̄ ſen.excōi.et hoc itelligo quā
do recōfeſſiōe minoris adhibita ſit de
bita ſolēnitas ⁊ an et qñ valeat dicen
dū vt no.ꝑ Bar.i.l.certū ſ.minorē ff.d̄
ꝯfeſſ.et ꝑ Ci.i.l.claꝝ.C.de auct.p̄ſtan.
et i.l.vnica.d̄ ꝯfeſ.ā mior allegat p̄ſūp
tā fraudē ꝑ ſtatutū ſeu ſi dicit cōtractū
ōnino licitū et tunc poterit ſeruari opi
nio Bal.et aliorum vt iuramētū tunc

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nō ſit obligatoriū q2 iuramētū3 nō tol
lit pſumptionē ſtatuti inducūt. nec dici
cit iſte venire ꝯtra ꝯtractū iuratū. licet
veniat ꝯtra ꝟba ex ꝗ̄ ñ venit ꝯtra intꝑ
tationē ad hoc tex. ſingu. in. l. ſi. C. de ñ
nu. pec. vbi par3 ꝙ ſimplicit ꝯfitēs rece
piſſe mutuū. poteſt infra biēniū excipe
ꝯfeſſionē emanaſſe ſpe future numera
tionis. q2 pſumit ꝯfeſſio alias ſimula
ta. ꝫ qñ iuramentū fuit īterpoſitū non
vt ibi dr̄. vñ notāter ꝓbat ꝙ oīs pſum
ptio ꝗ̄ eſt in ꝯtractu ſeu tacita cōditio.
tollit iuramēto ſup eo pſtito qḋ nō. ibi
bal. ⁊ allegat nō. p Inno. in. c. veniēs. ꝺ
iureiur. ꝫ melius facit qḋ idē Inn. nō.
i. c. p tuā. de arbi. vbi nō. dicit ꝙ ſiquis
iurat ſimpliciter ſeruare arbitriū. intel
ligit iuramentū ꝯdicionaliter appoſitū
ſc3 ꝙ ſi nō ſuabit arbitriū ſoluet penā.
ſicut ē de natura arbitri vt obligatio
ſit alternatiua. ita ⁊ iuramentū p eum
pſtitū recipit ſenſu3 alternatiuū. nā cū
minor iurat poſt ꝯtractū pſumit eode3
dolo. i. eadē fraude fuiſſe inductum ad
iurandū ſic ⁊ ꝯtrahendū. ad ꝭ qḋ nō. i
ꝑalle. auc̄. ſiue a me. C. ad vell. ⁊ in. l. ſi
mulier. C. e. ti. vbi nihil ſibi pꝛiudicat q2
adhuc ex ꝯſequētia ſue fragilitatis in
ſecundā lecꝺ. inciderit ⁊c̄. ⁊ facit qḋ nō.
C y. i. l. ex cautione. C. de nō nu. pecu. in
illa. q. an valeat renūciatio exceptiōis
nō nume. pec. ⁊ p hoc remanet declara
tu3 etiā pmū dubiū ⁊ ꝯtraria ꝓ vtraq3
pte fc̄a remanēt declarata nec expedit
aliter rñdere d3 enī intelligi ⁊ reduci ſe
cundū pdicta. ¶ Ad vnū tñ aduertēm
ꝙ puto in mā ſpāle ⁊ ſingulare nec ne
gari pōt p iudices ſeculares ꝙ cum ex
argumētis ⁊ opi. ſuꝑ poſitis reddatur
ſaltē ꝓbabile dubiū ſup validitate iu
ramēti nō poterit iudex ſecularis de ꝭ
ꝯgnoſcere. ꝫ debet deferre ad iudicē ec
cleſiaſticū de or. ꝯgnī. tuā. de ſen. excō. ſi
iudex layc⁹. de iudi. nouit. de fo. ꝯpe. cū
ſit generale. ⁊ p Jo. an. in. c. ſi. e. ti. li. vi. ⁊
videt ꝓbare tex. i. c. venerabilē. de elec.
ꝙ ſolus papa hoc ꝯgnoſcit ex quo orit
ꝓbabile dubiū. ꝫ Specu. in ti. de loca.
§ nūc de ep̄oꝝ. ꝟ. itē papa fingit dic ꝙ
etiā inferioꝛ a papa poſſet interpretare
iuramentū qñ dubitat de eiuſ validita
te allegat de appell. ſignificante. Ad. c.
venerabilē rñdit dupliciter. pmo qḋ ꝓce

dit in negocio arduo ⁊ inter magnas
pſonas. vel qñ vult dare licentia3 ſine
pmutatione vel ꝯmutatione aliq̄. ⁊ ꝭ
dictū Spe. ſequit do. Anto. in. c. quāto
de iureiurā. ⁊ ꝓ hoc adduco dictū Inn.
in. c. debitoꝛes. eo. ti. vbi tenet ꝙ ep̄us
pōt ſuper iuramentis ex cā diſpenſare
et ſic fortius interpretari. imo etiā intꝑ
pretationē expreſſe ſentit vt in exēplis
per eum poſitis ⁊ per pdicta ſint ſoluta
pma duo dubia. ¶ Nunc deſcendens
ad terciū dubiū adducā quinq3 ad ptē
affirmatiua3. et ꝗ̄tuoꝛ ad partē negati
uam. ¶ Ad ptem igitur affirmatiuā ꝙ
debeat audiri etiā nulla petita abſolu
tione ex quo ſe fundat ſupeꝛ vera ſimu
latione ꝯtractus. Pꝛimo arguit ſic. iu
ramentū obligat iurantē ex intentiōe
ipſius iurātis. xxij. q. v. humano aureſ
et. §. ſi. ergo ex his ⁊ de iureiurā. quāto
ꝫ qui ſimulate ꝯtrahit in veritate nihil
agit q2 deficit ibi ſubſtātia ꝯtractus. ſ.
conſenſus. vnde perinde eſt acſi nihil
fuiſſet factū. vt in. l. emptoꝛ. et qḋ ibi nō
ff. de aqua plu. et in. c. illo vos. de pig.
et in capitulo ad noſtrā. de emp. et ven.
et i. l. ſi ancilla. cū. l. ſe. C. de ꝯtrahē. em.
ergo ex iuramēto ſup eo pſtito nō obli
gat ꝓ hoc tex. nō. in. l. ſi. C. de nō nu. pe
vbi nō. probatur ꝙ iuramentū recipit
oēs tacitas ꝯditiones ⁊ qualitateſ cō
tractus. ſi enī fuiſſet confeſſus ſpe futu
re numeratiōis. ita etiā pſumitur nar
raſſe ita dicamus in ꝓpoſito ſi ꝯtractuſ
fuit ſimulatus ſic ⁊ iuramentū fcīt qḋ
nota. ponit Innocen. in. c. per tuas. de
arbi. quandoq3 quis iurat ſeruare ar
bitriū vt intelligatur ꝓmiſiſſe ſcḋm na
turam contractus ſcilicet ſeruare arbi
trium vel ſoluere penam. ¶ Secundo
ad idem inducitur quod nō. Bar. in. l.
nemo. ff. de leg. i. in illa queſtione an re
nunciatio exceptionis fictioniſ et ſimu
lationis valeat et concludit ꝙ non ꝗ̄a
inter eos actū eſt ꝙ ꝯtractus ſit ſimula
tus et ſic deficit in ſubſtantia et ſic nō
eſt cōtractus imaginarius. ff. de regu.
iur. et in. l. ſimulate nupcie. de ritu nup
et ſic renunciatiꝫ ſimulationis in eodē
ꝯtractu facta nō valeret. ¶ Item eſſet
dicere ꝙ eſſet ſimulatū et non ſimulatū
quod eſſe nō debet ar. in dicta. l. nemo.
ff. de legi. et. c. cum ſuper. de offi. deleg.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

de appell. ſollicitudině vna enī ⁊ eadē res non debꝫ opari ↄtrarios effect' de bap. maiores ꝑterea ſcdm eū ſicut ↄtractus ipe fuit ſimulat' ergo nō eſt renūciacio. Opponitur ergo ꝙ totus ille cōtract' ⁊ quicq̄d cōtinetur in illo inſtrumēto eſt ſimulatū. Ad idě qd nō. C. y. l. l. ſi ex caucione. C. de nō numera. pecu. vbi concludit nō valere renūciatiōem exceptionis nō numerate pecunie i eodem cōtractu factam qꝛ ſicut inducitur ad cōfitendū ita ⁊ ad renūciādū arg. l. ſimiliter ad vell. ⁊ idē videt̄ in omni ꝑuilegio inducto alicui ꝑ eius fragilitatem alias de facili tolleret̄ ꝓuiſio legis ſed cum non poteſt replicari q̄d eſt renūciatū exceptioni ſimulatiōis qꝛ ōnia iſta fuerūt ſimulata ſecus tamē eſſet ſcdm Barto. ſi talis renūciatō fierꝫ ex interuallo ar. l. ij. C. quod me. cau. ita dico in ꝓpoſito ꝙ ex quo actū fuit vt cōtractus eſſet ſimulat' ergo ⁊ iuramētū ⁊ quicq̄d ſecutū eſt in ↄtinenti eſt ſimulatū non ei eſt dicendū ꝙ voluerūt valere ⁊ non valere in ↄtinenti argu. in. l. nam ⁊ ea. ff. de cōdi. ⁊ demon. Non ei ꝑſumitur quis incōtinenti velle recedere a ꝓpoſito ſuo vt ibi ⁊ arg. in capitulo Maiores. de bapti. ⁊ in. l. eum qui volūtatě mutatam dicit. ff. de ꝓbat̄. ¶ Tercio inducit capi. tua. de ſpon. vbi patet ꝙ eciā in matrimonio qd eſt fauorabile et in multis preiudicabit̄ de cōdi. appo. c. fi. ⁊ de re iudi. c. vlt̄. ſimulato eciā ex vna parte qd plus eſt et doloſa ⁊ deceptoria impedit vires matrimonij erḡ conſtare poteſt de ſimulatione ⁊ hoc q̄a defuit ibi conſěſus ſine quo ceťa neq̄ant proficere fedus ↄiugale vt ibi dicitur ad idē. l. nupcie ff. de ritu nup. vbi dicitur ꝙ ſimulate nupcie nullius ſūt momenti facit qd nō. glo. in. c. tuarū de ꝓuil̄. de illo qui ſimulauit ſe monachū vt corrūpet monialě vt ꝑ hoc nō ſit notatus de quo tamē ibi latius ꝑ docto. ⁊ ꝑ glo. in. c. vt clerici de regula ⁊. c. q̄d interrogaſti. xxvij. di. ergo nec iuramētum obligare debet conſtito de ſimulatione ⁊ ſi de alienatiōe cōſtet. ¶ Quarto adducit̄. c. i. qd me. cau. vbi patet ꝙ eciā votum ex iuſta cauſa ſimulatū nō obligat vouentě. et facit qd nō. glo. in c. abbas. eo. tit. que dicit ꝑ metū factū non tenet qꝛ eripit liberū arbitriū i vouente de voto licꝫ voluntariū militem ſibi elegit xp̄s. xv. q. i. nō eſt. Adhuc ex predictis ↄcludit ꝙ eciā i iure ſpūali fictio viciat vt nihil oꝑet̄ actū ergo iuramētū nō eſt obligatoriū ⁊ ꝑ ↄſeq̄ns nulla petita abſolutiōe pōt ↄtrauenire. ¶ Quīto ⁊ vltio videt̄ ꝓbari ꝑ. c. q̄cūq̄. xxij. q. v. vbi dicit̄ ꝙ q̄cunqꝫ arte ᷓboꝝ quis iurꝫ de' tñ qui ↄſciencie teſtis ē ita hoc accipit ſicut ille cui iurat̄ ⁊ ſic apte ibi dē ꝓbatur ꝙ de' nō alit̄ recipit obligatiōeꝫ iuramēti eciā vbi interuenit dol' ex pte iurātis ꝗ fuerit intěrio recipientis ꝫ in caſu nr̄o ſimulate ↄtrahebāt et ſic recipiēs nō itědebat obligare iurantě ad obſeruāciā ↄtract' ſimlati nec de' alit̄ recipit ⁊c. ¶ In cōtrariū ad partē negatiuā ꝙ debeat audiri abſolutōe nō petita. inducit̄ ꝑ°. c. qd iterrogaſti. xxvij di. vbi tex. ponit caſū de q̄dā muliere q̄ poſt obitū mariti ſacrū velamē ſuꝑ caput ſuū impoſuit ⁊ finxit ſe ſub eod velamīe ſcāꝫ monialě eē poſtea ᷓo ad nupcias redit. ⁊ ↄcludit̄ ꝙ q̄a ꝑ ypocriſim eccīaꝫ ↄturbare voluit ⁊ ferme in voto ſuo ꝑmāſit vt penitēciā agat de illuſiōe nephāda ⁊ reuertat̄ ad id qd ſpē ꝑtendit ⁊ i ſacro mr̄imonio maneat qd īchoauerit ⁊ belliſſime ſubicit hec ᷓba nā ſi ↄſětis ꝙ oīa ſacťa eccīaſtica q̄ſq̄s ꝓut vult fingat ⁊ nō vere faciat oīs ordo eccleſiaſtic' turbet̄. nec catholice fidi via ſubſiſtit ⁊c. et ſic videt̄ ille tex. valō nōbilit̄ ꝓbat̄ ꝙ i ſpūalib' adō fictio reꝓbat̄ vt attědat̄ nō měte ſimlata ↄcipit̄ ꝫ qd i hoim ↄſpectu agit̄ ne popul' decipiat̄ ⁊ res eccīaſtica ⁊ tot' ordo ꝑturbet̄. Et per ꝭ glo. ↄcludit ibi ꝙ ſiq̄s ficte ſit mōch' ad hꝫ vt poſſit fieri abbas nihilominꝰ licꝫ ficta et ñ ſincera ſit ei' itětō vt id videt̄ ſětire i alijs ſpūalib' ergo ad ꝓpoſitū et ꝑſuꝑponědo ꝙ ficte iurauit ne tñ abutat̄ re ſpūali ⁊ illudat dō cui obliga' q̄rit̄ prin' fictō tollit̄ et remāet ᷓitas obligatiōis facit qd i ſili ꝓbat̄ i ꝓfitěte cū ↄdiciōe habědi ꝓpriū facit qd nō. Jo. an. i dicto. c. fi. de ↄdi. appo. ¶ Secūdo adducit̄ illō ſile. nā ſic ficte accedětes ad baptiſmū vl̄ ad ſacra. baptiſmatis ñ ficte ꝫ veracit̄ ſuſcipiunt ſacťa et obligātur vt aperte vult tex. in capi. ſic ficte. i. q̄ſtione ꝑma et. c. malo. de baptiſ.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

n hic vt puto qꝛ eoꝝ fictio nõ potuit i/
pedire virtutẽ ſacramenti ita ſicte debꝫ
iurans obligari deo veraciter ad quẽ
pncipaliter dirigiẗ primaria obligatio
iuramẽti ne populus vane decipiatur
Jdẽ videtur ſtatutũ de iure ciuili in li
bertate pſtanda vt fingẽs certo caſu p
ſtare libertatẽ ⁊ ſic ſequiẗ libertas vt i
.l.vna.§.ꝫ qꝛ pilleati.C.de lati. lib.tol.
ꝛc.¶Tercio pbatur ſic ſimulate cõtra
hens ⁊ recipiens iuramentũ a contra
hente de nõ veniẽdo contra.ꝛc. intẽdit
iurantẽ illaqueare vt ſaltẽ ꝯtra apparẽ
tia ꝯtractus nõ veniat nec detegat vi
cium ſimulatiõis.ar.in pal'e.c.illo noſ
de pigno.⁊.c.ad noſtrã.de emp. ⁊ ven.
⁊.c.debitores.⁊ c.ad noſtraꝫ.ij. de iure
iuran.⁊ etiã ſe intendebat ad hoc obli
gare.ergo nõ debet audiri allegando
ſimulationẽ quia tetigit viciũ ꝯtract⁹.
qḋ eſt ꝯtra intentionẽ recipientis iura
mentũ qḋ eſſe nõ debet ar.in.c. q̃cunqꝫ
arte.xxij.q.v. ¶Quarto ⁊ vltimo alle/
gans turpitudinẽ ſuã maxime in illuſi
one rep ſpiritualiũ nõ eſt audiẽdus de
ꝯceſ.pre.cũ ſup.de dona.inter dilectos.
ff.de leg.i.l.ſi ſeruus pluriuꝫ.§.quid er
go ſi per iniuriã. ⁊ pbaẗ plene in.l.ſi p⁹
mortẽ.ff.de adop. ſed iſte allegando ſi/
mulate iuraſſe allegat turpitudinẽ ſuã
videlicet ꝙ dei nomẽ ⁊ eius religioneꝫ
inuanũ ⁊ deceptorie aſſumpſit.xxv.q.v
q̃cuꝫ quid in fine.ergo nõ eſt audiẽd⁹
maxime cũ iurauerit oĩa in ꝯtractu cõ/
tenta eſſe vera.nã allegauit piuriuꝫ al
legando ſimulationẽ facit.c.cũ impoſi
tionib⁹.de iureiurã.li.vi.¶Ad ſolutio
nem hui⁹ dubij deſcendẽdo pmo repiẗ
glo.in.l.ẽptione.C.plus valere qḋ agi
tur dicens ꝙ iuramentũ nõ obſtat q̄n
poteſt opponi de ſimulatiõe quaſi actũ
ſit.ꝛc.C.de legi.l.nõ dubiũ.⁊.C.de con
emp.l.ſi ancillam.ex qua colligit ibi gl
ꝙ pena ſimulato ꝯtractui adiecta ſi cõ/
trafieret nõ ꝯmittitur quod dicit pcul
dubio verum cum in hoc loco reproba
tur qui vere agiẗ alius ſimulatur. Mo
anto.in dicto.c.cũ ꝯtingat.late proſeq̄t
⁊ iudicio meo valde intricate nec cõp/
hendit omnes caſus qui poſſunt acci/
dere in materia cui⁹ verba ſũt hec que
ſequuntur puto ꝯſiderandũ motum ſi
mulatiõis ſi ſimulant ſe agere qḋ intẽ
dunt nõ valere licꝫ iurent ⁊ ſic ſimulãt
iuramentũ inẗ collectas ⁊ cõdemnatio
fingo mea tibi vendidiſſe attamen eſt i
ter me ⁊ te ꝙ cõtractus nõ valeat tunc
iuramentum nõ obligat qꝛ deficit i vo
luntate iurãs ⁊ recipiẽs licet ſic fingãt
vel iuramentũ eſſet ꝯtra intentioneꝫ et
haberet quandã ꝯtrarietatẽ. ⁊ ſic dicit
ſe intelligere Bar.in dicta.l.nemo põt.
ſi ſimulatio eſt de vno contractu ad ali
um eſt magis dubiũ ſi agant vt verus
ꝯtractus ſubſtet ⁊ ille ſeruetur ⁊ nõ appa
rens.¶Jtẽ ecce de ꝯtractu venditiõis
nõ ſoluiẗ gabella ſicut de ꝯtractu dona
tionis agunt vendere ſed ſimulant do
nationem.¶Jtẽ quia voluntas ſe ob
ligandi in apparentia deficit ſi agũt vt
ſeruetur apparens ꝯtractus ⁊ nominiſ
cuius loco ſimulaẗ vt quia vſurarius
ſimulat de pignore venditiõeꝫ vt lucre
tur fructus vel vt vſuras habeat et tẽ
hic ſurrogatus ſuccedit loco veri ⁊ nõ
eſt ver⁹ contractuſ ⁊ hoc cãu poſſunt ꝙ
ſi vterqꝫ cõtractus põt ſeruari ab vtro
qꝫ pacto vel turpitudine probat iuram̃
tuꝫ ⁊ ſeruari debeat quod iuratur. Si
autem ſurrogatur loco contractus tur
pis vel qui non poterat ſeruari abſqꝫ
periculo anime tunc iuramentum non
aſtringit iurantem ſeruare ſimulatum.
qꝛ ſimulatio ⁊ iuramentum ad imple/
mentũ pmi ꝯtractus illiciti. ⁊ ſic nõ ob
ligat ſicut non obligatur reſpectu pmi
contractus illiciti.⁊ illa remedia habꝫ
que haberet contra primum verum cõ
tractum ſi eſſet mercator et in hoc ⁊ in
precedenti membro loquitur Do.An.
confuſe et videtur quodam modo im/
plicare contrarietatem. ſi enim ſimulat
vnum contractum in locum alterius q̃
agitur vt ſi ſimulatus ſeruetur et non
ille in cuius locum ſimulatur cum ille
ſit verus contractus qui agitur inter
partes ⁊ non ille qui ſimulate cõcipiẗ.
¶Jtem inq̃tum dicit ꝙ ſi vterqꝫ ꝯtra
ctus poteſt ſuari abſqꝫ periculo anime
ſeruandꝰ eſt et vtraqꝫ ergo ſimulatio
nihil operatur quod videtur ꝯtra om/
nem rationem de hoc infra ſubijciam.
¶Sed nũc proſequor dicta ſua hec di
cit vera inq̃tum iuraſſet ſimpliciter et
non veniendo contra contractuꝫ ſimu
latum ⁊ de illo obſeruando ſed ſi preſ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

titiſſet iuramentum quod cõmuniter p̄
ſtare ſolent vt quia iuraſſet õnia ⁊ ſin
gula eſſe vera que in iſtrumento ſūt cõ
tenta vt cõmuniter hodie notarij appo
nunt. tūc iuramentū excluderet in q̄tū
contrauenirete oſtēdēdo ſimulationez ſi
ex hoc detegeret ſe periurū ⁊ ſic repellit
tamq̄ tegēs turpitudinē ꝯ dona. inter
dilectos. niſi veniret per viam denūcia
tionis euāgelice ad exonerāduz conſci
entiā aduerſarij quia ī hoc obſtaret tur
pitudo in q̄tū animā inſequit̄ vt nō. de
teſti. ex tenore. ꝯ iureiuran. q̄admoduz
hec ſūt verba do. An. Sed reperio dñz
Angelū de puſio in ꝑdicto ꝯcilio quod
incipit domina catherina ſentire ſimpli
citer ꝙ ſi iuramētum ſimplex eſt ſuper
contractu debet ſimplex peti abſolutio
loquitur tamē quando vnꝰ cõtractus
ſimulatur ī locū alterius. Dicit enim ſi
quis iurat ſe ſoluere vſuras. aut nō ve
nire cõtra contractū pignorationuz. fa
ctum in forma venditionis īmoderate.
cum eſt abſolutus pōt ſequi ius ſuum
quia tale iuramentū nō confirmat pro
miſſionez Sz do. fre. de ſenis cõcilio. ccc
alias. cc. lxxxix. etiaz ſentit abſolutionē
neceſſariā ⁊ loquit̄ in caſu ī quo loq̄tur
do. Ange. ꝯ peruſio et aperte ſentit h̄ ꝑ
cedere vbi iurauit omnia contenta in ī
ſtrumēto eſſe vera quod eſt cõtra dñm
Anto. qui hoc caſu dicit abſolutionē h̄
vltimo ego expediaz ꝑ᷑io ſeq̄ti dubio
¶ Sed hic ſummittā quid mihi in hoc
dubio videt̄ et procedā per enumerati
onem caſuū q̄ poſſunt cõtingere iſte eni
procedendi modꝰ eſt clarior q̄ꝫ ꝑ viam
diſtributiōis q̄ nimis lōga obumbrat
intellectum ¶ Primus qn̄ ſimulās in
terceſſit ex ꝑte vtriuſq̄ contrahentis ⁊
actū fuit inter partes vt tam cõtractuſ
q̄ꝫ iuramētū eſſēt ſimulata. interceſſit ſi/
mulatio ex mixta cauſa puta ꝓpter iuſ/
tum timorez. vel debitor obnoxius ad
ſoluendum mutuum concepit pignus
ſub forma venditionis vt ille creditor
lucraretur fructus. ⁊ tunc ſiue ſurroge
tur in locum alterius contractus ſiue
non. iuramentum non obligat quia de
ficit conſenſus et fuit iuſta cauſa ſimu
landi ad hoc. c. i. de no. et l. fi. C. de non
nu. pecuñ. et xxij. q. v. quacunq̄ et. c. hu
mane et alia iura in ꝓma parte iducta

Secundus caſus quando interuene
runt omnia que ponūtur in precedenti
caſu qꝛ cauſa ſimulandi fuit iniuſta ⁊
praua vt fraudet̄ gabella finxerūt aliū
contractum et iurarūt vel ad deceptio
nem alterius et tūc eſt magnū dubiuz
propter iura allegata ſupra ī parte ne
gatiua. Sed ī hoc caſu dico aduertēdū
ad formā iurandi. ſ͛ eni iurauit ſingu
la cõtenta in iſtrumēto eſſe vera et tūc
incontinēti fuit piurus. licet ī mēte cõ
ciperet illa eſſe falſa. qꝛ ſimulatio inten
tionis ex iuſta cauſa nō excuſat vt no.
in precedenti. c. quod īterrogaſti. ſic cõ
tingit ī illo q̄ prece vel ꝑcio corruptꝰ ꝯ
ponit falſū vt in. c. ſicut de teſti. et in. c. i
de cri. fal. vnde nō debet audiri allegāſ
ſimulationez cū fatet̄ turpitudinē ſuā
videlicet ſe piurū et habuiſſe doluz ad
deceptionē alterius ad hoc. c. cum ſuꝑ
de conceſ. preben. et alia iura allegata
ſupra in vltīo contrario Sz ſi iurauit
nō venire contra illū ꝯtractū quē ſimu
labat et tūc puto quo ad deū licet gra
uiter peccet aſſumendo religionē iura
menti inuanū et maxie ad deteſtationē
alterius cum tranſgredit̄ nō īcidit in ꝑ
iuriū quia hic affuit intentio ſe obligā
di vnō reſpectu dei nō exigit̄ abſolutio
ad hoc. c. tua de ſpon. prealle. et ī. l. nup
tie. ff. de ritu nup. et quod no. glo. in. c.
tuarū de ꝓuil. et Archꝯ. in pealle. c. qꝺ
interrogaſti. vbi poſt quoſdaz ſentit ꝙ
illa nō eſt vera monacha ſ₃ propter ſui
culpā ꝯpellit̄ eſſe ī monaſterio ⁊ maxie
nō poterat ꝓbare ſimulationē. deꝰ eniꝫ
recipit verba q̄lia ex intꝰ proferūt̄. xxij
q. v. humana et. §. ſi ergo. nec obſtat. c. ſi
cut. i. q. ij. ⁊. c. maiores vbi patet ꝙ vere
confertur baptiſmus. quia ītelligitur
quando ipſe ſolus habebat intētionez
vt quia non perfecte intendebat recipe
bapt. ſmuz ſed dans credebat baptiza
re vt vtriuſq₃ verborū ⁊ ſacramēti im
primatur de quo tamen per Inno. in. c
i. de appell. ſed quo ad forum contenti
oſum compelleret̄ ſeruare iuramentum
quatenus venit in ſui preiudiciū et nō
imminet periculuz quia non debuit ꝯ
fundere ordinem rerum et maxime ſpi
ritualium et abſenti iuramento maxie
ad alterius deceptionez. vnde nō debꝫ
audiri hanc turpitudinem allegās ad

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

hoc optime predictū.c.tua.de ſpon.
Tercius caſus qñ ſimulatio ɔtractus
interuenit ex parte vtriuſq ⁊ iuramen
tum fuit preſtituȝ ſuper tali contractu
⁊ actum fuit vt non veniret contra ap
parentē contractū.ſȝ in veritate ſeruat
verus ɔtractus puta pignoratitius ⁊
tunc abſq dubio nō pōt cōueniri ñ pe
tita abſolutione. Et hoc caſu intelligi
tur dictū Angeli.⁊ dictū Fre.⁊ do.an.
¶ In tercio membro hoc eniȝ iurat ex
parte ⁊ ſcðm intentionem vtriuſq obli
gati ⁊ nō detegat ſimulatio ⁊ vt ſerue/
tur verus ɔtractus pignoratitius for
te ⁊ ſub iuſto velamine recipiat fructuſ
loco vſure vnde inde ē ac ſi iuraſſet ſol/
uere vſuras quo cāu nō licet ɔtraueni
re abſolutione nō petita vt in.c.i.⁊ i.c.
debitores.de iureiurā.⁊ iſte cāus iudi
cio meo nō habet dubiū qñ ɔſtat ꝙ iu/
ramētum ad hoc fuit interpoſitū vt cō
tractus ſi ſtatꝰ ſuat quo ad apparentiā
⁊ ſic nō detegat ſimulatio ¶ Sȝ dubiū
eſt qd ſi iuramentū fuit ſimpliciter p̄ſti/
tum ⁊ nō apparet ꝙ ɔſenſerunt contra
hentes circa iuramentū.⁊ de hoc in ca
ſu ſequēti. ¶ Quartus caſus eſt quan
do fuit ſimulatꝰ ⁊ iuramentū fuit ſuꝑ
codē preſtitū ſcilicet ſi pōt ɔſtare de iu/
ramenti ſimulatione.⁊ iſtū caſuȝ repu
to dubium.⁊ tūc puto dicendū ꝙ quo
ad talē obſeruantiā ɔtractus ſimulati
tūc obligat ex iuramento quia eſt p̄ſu
mendū ꝙ incōtinenti ex interpoſitione
iuramenti voluerit contractū valere ꝯ
quo actū erat vt non valeret ſi ex inter
uallo iuraſſet vt dicitur in ſimili ꝑ bar
ꝯ.in p̄ma pte.ſcðo articulo vbi hoc op
time ꝓbatur.ſed quo ad obſeruantiaȝ
ɔtractus incōtinenti donec probet ꝙ
tacite fuit inter ɔtrahentes actū. puto
in foro anime ſtandū intentioni iurātl.
qꝛ generaliter ſic interpretat iuramētū
in foro cōſcientie vt notabilit̄ dicit In
no.in.c.veniēs.de iureiurl.facit.c.ſigni
ficaſti.de homici. In foro vero conten/
tioſo ibi fit interpretatio ſcðm ius ⁊ ex
varijs circumſtantijs vt ibi nō.⁊ facit
c.veniens.⁊.c.ad noſtrā.e.ti. quia vide
mus preſumere ꝙ volunt abuti iuram̄
to quia ſic preſumemus peccatū quod
non eſt dicendum ar.eorum que nō. in
c.inquirenduȝ de pecul.cle.iūcta.l.ſi de
fundus.C.de arbi.tu.⁊ in.l.etiam. C.
de dona.inter vi.⁊ vxo.nā vt in p̄dictiſ
iuribꝰ patet.aliter p̄ſumitur in adquiſi
tis ꝑ tutorē ⁊ aliter in adq̄ſitis ꝑ cleri
cum ſeu ꝑ vxorē ɔſtante matrimonio ⁊
hic ne p̄ſumatur peccatū vt in eis nō.
¶ Itē iuramentuȝ habet vim clauſe ſi
non valet vt ago qð ago valeat vt va
lere pōt.l. cuȝ patrē.§.filijs matrē.ff.de
le.ij.facit.c.ad noſtrā.ij.de iureiuran.
nō.Bar.in.l.ſiquiſ pro eo.ff. de fideiuſ
et quod notat Cy.i prealle.l.ſi ex cauti
one.C.de nō nu.pecu.vbi concludit ꝙ
iurans nō opponere exceptionē nō nu
merate pecunie obligatur licet ſimpli/
citer renunciatio non valeat.ergo indu
bio ſi nō obligat ad talē obſeruantiaȝ
contractus ſimulati ſaltē obliget quo
ad obſeruandum colorem contractus
¶ Itē quia creditor ſolȝ ſic caute iura
mentum recipere ergo arguamus a cō
muniter accidentibus.valet enim tale
argumentū vt in.c.i.ꝯ cle.non reſi. vbi
hoc nō. Jo.calð.⁊ per glo.et docto.in.l.
neq natales.C.de proba. ¶ Item qa
hec interpretatio conuenit nature rei
ex ſe enim et ex ſono verborū habȝ ob
ligare et preſumitur ex actu contra vo
luntatem iurantis vt ipſum obliget ꝯ
renunci.ſuper hoc. ¶ Item hec inter/
pretatio tutior eſt vt euitet peccatum.
ergo amplectenda et alia fugienda vt
nō.in.c.veniens.de ſpon.in cle.exiui.de
verbo.ſigni.⁊ hoc dico ꝓcedere niſi tot
eſſent circumſtantie ex aduerſo ꝙ tolle
ret predictas preſumptiones et qð nō.
in.c.tranſiuiſſe.qui fi.ſunt legi.⁊ predi
ctum caſum intellige quando ex iuſta
cauſa ⁊ non ad decipiendum tercium
fuit facta ſimulatio alias ſeruet quod
dixi in ſecundo caſu. ¶ Quartus cāuſ
eſt de vno contractu ad alium qui non
poteſt ſeruari niſi interitu anime vł eſt
contra bonos mores puta agitur ve/
re cōtractus ſimulatus et alius ɔcipit
et iuratur et tunc ex tali iuramento ñ
tenetur nec ad obſeruantiam totalem
ɔtractus nec quo ad apparentiam exq̄
ex obſeruatione iminet peccatum. licet
enim peccauerit tūc iurando tñ nō pec
cat contrauenienndo vt.xxij.q.iiij.pro te
et de iureiuran.ſi vota facit.c.fi. de pa/
ctis.et.l.fi.ff.de ꝟbo.obliga. ¶ Quin

tus caſus ē quādo ſimulatio īterceſſit
ex parte iurantis tantū vt quia aliud
gerebat in corde aliud in ore vel calliď
eſt vſus verbis iurando et tūc iuramē
tum ītelligit ſcd̄m intentionē recipiētiſ
et ſic deus videt recipere vt ē textus ī
c.q̄tum.xxij.q.v.et in.c.ī his omnibus
eadem cau.et.q.et generaliter qualiter
iuramēta ſint recipienda ē bona gloſa.
in.§.queritur eadez cauſa et queſtione
primū quando alter habuit rectū intel
lectū et alter doloſum .Scd̄m quando
vterque doloſum ¶ Tertium quando
vterque rectum et verba ſūt dubia de
his ibi et aliq̄d in ſimili in glo.ī.c.ex lit
teris de ſpon.et p̄ predicta tertiū mem
brum remanet clare ſolutū debet enim
diſtingui ſcd̄m p̄dictos caſuſ ⁊ totalis
materia r̄manet decta que ſatis quoti
diana eſt et contraria oīa debēt reduci
et ītelligi ſcd̄z caſ⁹ p̄dictoſ Quartū du
biū an poſita iuramētali obligatione ī
caſib⁹ p̄dictis audiat iſte minor petēdo
abſolutionē ī iuramēto nō obſtāte con
tradictiōe aduerſarij Et q̄tuor argumē
ta faciaz p̄ parte affirmatiua ⁊ quinq̄
pro parte negatiua .Ad p̄tem affirma
tiuā q̄ debet audiri arguit ſic vbicūq̄
enim iuramentū continet turpitudinē
ex parte recipiētis tale iuramentuz eſt
relaxādū vt in.c.i.de iureiuran.vbi pro
batur de iuramento p̄ſtito d̄ vſuris ſol
uendis ad idez.c.verū et.c.ſi vero eo.ti
vbi abſoluit q̄s a iuramēto p̄ſtito per
metū in odiuz ipſorū metū inferētium
ſed in caſu noſtro cōtinet turpitudinez
ex p̄te recipientis q2 ɔtraxit cū minore
cōtra legis prohibitionez ſemper dol⁹
intelligit exceptus vt in.c.ſi vero et ī.c.
cum cōtingat de iureiuran.et ī auct.ſa
cramēta puberū.§.ſi aduer.vendi.et ī.c
ij.de pact.li.vi.cuz ſi.§ cōtrahens cū mi
nore videt eſſe ī dolo contrahendo ī ca
ſu a lege prohibito vt ī regula qui.con
tra iura mercat de regu.iu.li.vi.quēad
modū.C.de agri.⁊ cenſi.li.xi.q̄ contra.
viij.di.ergo hoc iuramētū vel ñ obliga
torium vel ſaltem relaxandum Tertio
ex facto demeritorio eſt quis recipiēd⁹
alias puniendus et cōmodū reportare
non debet.C.de dona.inter vi.et vxo.
et ſi neceſſe .xv.q.ī.legi.ff.de negoc.geſt
Sue hereditaria de preben.eū qui.li.vi

ſed contrahens cū minore prohibito ɔ
trahere tanq̄ veniens cōtra p̄ceptū ſu
perioris debet ex hoc puniri vt ī.c.q̄ re
ſiſtit.xi.q.iij.et in.c.ij.de ma.et obe.ergo
non debet ex cōtractus obſeruātia cō
modum reportare et ſic iuramentū ē re
laxandū ne indirecte aliq̄d cōmodū p̄
cipiet contra.c.tuū de procur.et regulā
cum q̄s de regu.iu.li.vi. Quarto iura
mentum ſeruādū debet habere tres co
mites veritatem iudicium et iuſtitiaz.c
animaduertendum.xxij.q.ij.et in.c.et ſi
xp̄us de iureiurau.ſed in hoc iuramen
to nō requiret iuditiuz nec iuſtitia cuz
non ſit iuſtuz neq̄ diſcretū ſe obligare
contra leges ſuperioris.ar.c.i.de his q̄
fi.a ma.parte ca.ergo ⁊c.nec conditio
aduerſarij habet ī aliquo obeſſe Tum
propter rationes p̄dictas tum q2 ɔtra
euz poteſt replicari q̄ doloſe excipiat ɔ
tra abſolutionē petitā cū ipſe teneat §
iuramento de regu.iu.li.vi. In cōtrari
um .ad partez negatiuam arguit p̄mo
per auc.ſacramenta puberuz.C.ſi ad/
uer.ven.vbi in iuramentis preſtitis cō
tra legis precepta etiam a minoribus
dicit imperator talia inuiolabiliter ob
ſeruari vnde pōdero verbū iuiolabile
ſicut ī ſimili pōderat dictio oīno ī cle.
vt hi qui de eta.et quali.que excludit
etiaz diſpenſationez et ſic per iſtud v̄bū
inuiolabiliter videt q̄ nō debeat venit
etiam petēdo abſolutionē Nam quem
admodū violat q̄ petit ab obligōe erui
Secundo induco.c.cuz cōtigat de iure
iuran.⁊.c.licet eo.ti.li.vi.c.q̄uis d̄ pac
eo.li.que iura ſimpliciter et abſolute di
cūt illa iuramēta licz cōtra legis prohi
bitionem preſtita debere obſeruari nec
ullam mentionem agunt de abſolutio
ne vnde ſi ī tali caſu poteſt peti abſolu
tio papa feciſſet mentionē ſicut in ſimi
li facit in caſu in.c i.et.c.debitores et.c
verū ⁊.c.ſi vero d̄ iureiuran. Tertio ſiu
ramēta ſunt de iure diuino vt in .c.et ſi
criſtus de iureiuran.v̄.redde domino
iuramenta tua ⁊c̄ ſed cum hoc iuramē
tum ſit obligatorium nec reperitur per
miſſum q̄ debeat relaxari ergo obſer/
uandum ar.eorum que no.ī.c.quanto
de iureiuran.et.c.cum inter p.de renūc
Maxime cum non detur materia de fa/
cili iurandum et ſepe veniendi con/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tra iuramentũ cõtra.c.ſi vero.⁊.c.verũ
ꝑalle. ¶ Quarto iuramentũ repſentat
maiorẽ minorem ⁊c̃.vt nõ.in auc̃.ſacra
menta puberũ.⁊ in.c.penul.de empti.et
vendi.ergo incõtinenti ꝙ interuenit iu
ramẽtũ ceſſat ratio ſtatuti que ꝓuidit
tñ minorib⁹.⁊ ꝑ oñs in tali ↄtractu nul
la reperit̃ turpitudo ergo ſeruandum
nec indulgendũ abſolutionis benefici
um. ¶ Quinto ⁊ vltimo aut nullũ pec
catũ hoc iminet aut ſic ꝑmo cãu nõ dʒ
fieri abſolutio.qꝛ cũ ipe minor nõ obtẽ
perandi legi ſe obligauerat fuit etiã in
culpa.xi.q.iij.qui reſiſtit ſicut ⁊ ſecũ cõ/
trahens.ſʒ currente paritate turpitudi
nis iſte nõ debet audiri in regu.i pari
cauſa.de regu.iu.li.vi.ſed cũ culpa dʒ
ↄpenſari.vt.ff.ď ↄpen.l.ſʒ cũ ambo. vbi
notãter dicit tex.ſi ambo ſocij parẽ ne/
gligenciã ſocietatis adhibuerũt dicẽm
eſt deſinere eos eẽ obligatos ipo iure
ↄpenſatione negligẽtie facta.⁊c̃. ⁊ ſic eẽ
dolũ cum dolo.de adul. intelleximꝰ. et
iuramentalis obligatio remanebit in
ſuo robore maxie pſumendo minorem
nõ fuiſſe captũ ⁊ ꝙ vltrocitroqꝫ nata
ſit.obligatio enĩ in delictis minorib⁹ ñ
ſubuenit̃.l.auxiliũ.§.in delictis.ff de mi
no.⁊.C.ſi aduer.deli.l.i.nec etiã i alijs
qñ non reperiunt̃ enormiter leſi.l. qđ ſi
minor.⁊.l.non oĩa.ff.de mino. Idem et
fortius dicendũ eſt vt nõ ſubueniatur
ↄtra iuramentũ maxime cũ illud pſtet
maior ⁊ ſic ceſſat fauor minoris etatis
¶ Criſti eiuſqꝫ matris ſuffragio implo
rato ad ſolutionẽ huiꝰ vltimi dubij ve
niendo iuxta ordinẽ ſupra recitatũ reci
tabo ꝑ ꝑus opiniones. Et ꝑmo Dñs
fre.de ſenis.ↄcilio.cclxiiij.format vnũ
punctũ quaſi in terminis noſtris quã/
do ſtatuto ciuitatis cauebatur ꝙ ſiue
ↄceſſio ſiue ꝓmiſſio fc̃a a filiofamilias
ſine cõſenſu patris non valet ipſo iure
etiamſi iuratum fuerit.⁊ quidã filiuſfa
milias hoc nõ obſtãte ↄpromiſit ⁊c̃.
Tõluđit idẽ fre.iuramẽtũ obligatoriũ
ſʒ qꝛ iuramentũ fecit ↄtra ꝓhibitionem
ſtatuti ciuitatis ex cauſa facti cui obtẽ
perare debuerat ⁊ nõ ↄtrauenire. viij.
di.que contra.⁊.xi.q.iij.qui reſiſtit nec
ex tranſgreſſione debet reportare ↄmo
dum ſed potius puniri ꝙ põt ↄpelli ad
relaxandũ iuramentũ fatet̃ ſe obliga
tum eſſe iuramento ſicut accidit in eo
qui iurauit ſoluere vſuras qui obliga
tur ex iuramento ⁊ tñ petit relaxatiõeʒ
de iureiu.debitores.⁊.c.i.ſicut ergo re/
cipiens iuramentũ ſuꝑ re illicita q̃ ad
ſe tenetur relaxare ita hic ſm eũ erat
illicitum ex parte recipientis ꝓpter pro
hibitioneʒ legis municipalis debebat
obtemperare ⁊ in hac ↄcluſione reſidet
ipſe Ioẽ videt̃ tenere Ԝin.in.c.cũ con
tingat.dicit enĩ ꝙ in terminis illiꝰ.c.iu
ramentum obligat mulierem ad obſer
uantiam contractus ſed debet inſtare
vt abſoluatur. Si ergo in terminis il/
lius.c.tenet mulierẽ poſſe inſtare ꝓ ab/
ſolutione quia ↄtra prouiſionem legis
conſenſit multo fortius ſentit ꝙ poteſt
in caſu thematis vbi verba prohibito
ria diriguntur ad perſonam Do.Ant.
in predicto.c.cum contingat. dicit ꝙ ſi
non eſt aliqua deceptio que non habet
in ſe dolum annexum ſalteʒ preſumptũ
nullum remedium competit contra iu
ramentum per quecunqꝫ verba loqua
tur ſtatutum ſed vbi deceptio arguere
tur in contractu tunc haberent locum
remedia ſi deceptio eſſet enormis de q̃
bus in.c.debitores.ad hoc glo.in.c. ve
niens.de iureiurã.preallc.⁊ qꝛ ex enor
mi leſione preſumitur dolus.ſubeſt eiʒ
cauſa ſic preſumendi vt in.l.omnes.§.
lucius.ff.de his que in frau.cre.et in.l.
qui teſtamentum.de proba.⁊ quod ibi
notatur.vnde adeſſʒ turpitudo ex ꝑte
eius cum quo contraxit ⁊ cui iurauit.
⁊ idem putat eſſe ſi contractus iuretur
cum veriſimiliter preſumptiue hoc con
ſtaret aut eui[illegible]ntia facti quia notorie
eſſet ꝓdigus vel cui bonis vt ꝓdigo
foret interdictũ quia hic aliqualis eſt
turpitudo ex ꝑte contrahentis qui ma
teriam dat pſumptiue ad proprium cõ
ſumendũ vt lex ex cauſa legitima frau
dem in talem preſumit vt.ff.pro empto
re.l.ſi quis tñ ſciret.ff.de mino.l. quod
ſi minor.§.fi.ff.mandati.l. ſi vero nõ re
munerandi.§.adoleſcens.⁊ in.l.ij. qua
rum re.ac.non da. vnde etiam conclu
dit ꝙ ſi mutuaret vel contraheret cum
parato ad ludũ vel corruptũ notorie
in actu ludi vł in vanitatibus mulierũ
bene foret remedium aduerſus iuramẽ
cum per iura predicta ad hec verba ſa

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tis placet vt īfra dicā latius Dominꝰ
petrus de anco. in repetitiōe. c. canonū
de conſti. aperte nō exꝑmit q̄d ſentiat ī
caſu quo minoꝛ aliter nō eſſ3 leſus ſed
attingit caſu3 quo interuenit deceptio
et concludit idem ꝙ Jo. an. ⁊ quia caſꝰ
eſt quotidianus recitabo priꝰ ꝟba ſua
firmat enim pūctu3 ſuper quo cōſuluit
in hac ciuitate ſenarū nā in hac ciuita
te cauet ſtatuto ꝙ nullꝰ contractus fi/
nis et quitantia ſi fieret ꝑ minore3. xxv
annis valeat nec ꝺ eo ius reddat niſi
interceſſerit certa ſolemnitas hoc ſtatu
to premiſſo contigit ꝙ patruus tradit
nuptui neptem ſuā dans ī dote3 quin
gentos et iſta neptis renūciauit dicto
patruo omni iure ſibi cōpetēti ī ꝓdicta
hereditate q̄ valebat plus ī q̄druplum
iurauit nō cōtrauenire querebat an eſ
ſet aliq̄d remediū reciſiuum illius con
tractus finis et quitantionis. Et cōſu
luit ipſe ꝙ poterat peti abſolutio iura
mēti. ſiue relaxatio ad hoc ꝓmo induce
bat regulā ꝙ iuramētū nō deb3 eſſe in
iq̄tatis vinculū. c. cū inter cetera. xxij.
q. iiij. q̄d verbu3 iniquitatis multū pō
derabat Item iuramētu3 debet habere
tres comites ſcilicet veritatē iuditiu3
et iuſticiam eadem cau. et q̄ſt. Animad
uertendū. in. q. aute3 predicta euidens
apparet iniquitas cū ꝑ modico q̄ſquis
renūciat hereditati paterne et ita locu
pletari paria ſūt diſpoſitiōe dolū adeē
ex ꝓpoſito vel re ipſa vt ē caſus i. l. ſi q̄ſ
non aliter. ff. de verbo. obli. et. l. ij. ff. de
do. excep. hic autē nō ſolū re ipſa ſalte3
poteſt graue damnū nedu3 enim vſq3
ad quadruplū ſed vltra dimidia3 vere
extimationis iura ſubueniunt deceptis
etiam maioribꝰ. l. ij. C. de reſcin. vendi.
In caſu autē ꝓpoſito eſt cū enormi de
ceptione cōiuncta minoꝛ etas et ſexus
fragilitas quibꝰ iura multu3 ſubueni
unt ꝓpter naturalem eq̄tatē ⁊ deceptio
nem veriſimilem tam ī contrahendo q̄3
in ſolemnitatibus adhibēdis. l. i. ff. de
minori. et i. l. doli. §. diuerſis. C. ꝺ dona
ti. Ex qualitate igitur perſonarū ⁊ illiꝰ
facti arguit cōtrahens cū tali ſua nep
te de dolo ad hoc. l. i. ⁊ q̄d ibi no. ff. ꝺ do
excep. ratione ergo euidētis iniq̄tatis
et doli ſaltem re ipſa inherentis illi rnū
ciationi videtur ſcd3 iuramentu3 relax
andum ſicut cū per metū renunciat q̄s
bonis cum iuramento. c. ſi vero de iure
iuran. ⁊ paria ſūt ad deciſionē cōtractꝰ
dolus et metus. c. penul. et. c. abbas ꝗ
me. cau. ⁊ ad hoc adducit prealle. c. viri
qui vult ī caſu. c. cū cōtingat poteſt mu
lier inſtare pro abſolutione ergo m̄lto
fortius in caſu ꝓpoſito vbi cōcurrit ſex
us fragilitas et minoꝛ etas et enoꝛmis
leſio et etia3 reuerencia quam puella ſi
ue femina habere debet ad patruū ſuū
in cuius domo et gubernatione remā
ſerat poſt moꝛte3 patris ad hoc. l. i. §. q̄
onerande. ff. quarum rerū ac. non da. ꝑ
Bar. et. xxij. q. iiij. vnuſq̄ſq3 et ſcdm ꝓdi
cta dicit limitari auct. ſacramenta pube
rum vt nō habeat locū in caſibus in q̄
bus poteſt contractus ſeu diſtractus ar
gui de iniquitate euidenti et dolo re ip
ſa et proſpicuis indicijs. l. dolum. C. ꝺ
dolo. hec ſūt ꝟba que ſatis placēt ideo
ſeriatim recitaui ⁊c̄. Et aduertēdu3 in
q̄tum ſup̄ recitaui opi. Min. videt ea3
approbare do. De. ⁊ ꝯſētire ꝙ nlla data
leſione ex quo cōtraxit cōtra lege3 pōt
petere abſolutionem ⁊ idem etiam reci
tando prealle. dictum fre. et cum eo trā
ſeundo ſed iq̄tum ſupra dixi auc̄. ſacra
menta puberū limitandū quādo cōtra
ctus non poteſt argui de euidenti iniq̄
tate aperte ſentit ꝙ in caſu illius auct.
non cōpetit abſolutio alias non eſſet li
mitatio nec reciperet hanc reſtrictione3
q2 et quando apparet de iniquitate req̄
ritur abſolutio ergo ceſſante deceptiōe
enoꝛmi nō fiet abſolutio et ſic videt in
ħ recedere a dictis Min. S3 vt dixi a ꝑ
te hoc nō cōcludit. Bar in. l. ſi q̄s ꝓ eo
ff. de fideiuſſo. ſatis ſētit hoc licet apte
non dicat ꝙ ex ſolo cōtractu cōtra legē
non competit abſolutio dicit eni ꝓmo
ꝙ cōtractus q̄ reꝓbat odio creditoris
nō firmat iuramēto ſed ipſū iuramētū
eſt ſeruandū. ꝯpetit tamen abſolutio ħ
quando cōtractꝰ reprobat fauore debi
toris tūc dicit ꝙ firmat iuramēto vt ī
auct. ſacramēta puberū et nihil dicit ꝺ
abſolutione ſentit ꝙ hoc caſu nō cōpe
tit abſolutio loquitur tamen quādo ꝟ
ba ſtatuti diriguntur ad rem ¶ Ego
autem ad totale3 materiam clare enar
randam procedam per caſuum enume
rationem prout in precedenti dubio ſe

a. ¶ Primus ergo caſus ſit qñ iura/
mentũ omni ex pte licitũ ẽ tam ſcilicet
ex pte iurantis ꝙ̃ ex pte recipiẽtis etiã
ꝙ̃ ex pte materie ſuper qua preſtatur ⁊
tũc abſolutio nõ eſt imponẽda ſ; ↄpellẽ
dus eſt iurans ad eius obſeruãtiaꝫ ꝺ
iureiurã. etſi ſpus. quinimo in illa cau
ſa extrinſeca exiſtẽte etiam papa a tali
materia ab eius poteſtate nõ pendẽte
vt in fauorẽ tercij ad hoc qꝺ nõ. glo. in
.c. quãto. de iureiurã. Inno. in. c. cũ int.
p. de renunci. ⁊ p glo. in ſili in. c. non eſt
de voto. imo puto ꝙ nec in melius põt
papa hoc iuramentũ ↄmutare inuito
eo cui adquiſita eſt obligatio ꝙ vnũ p
alio inuito creditore ſolui non põt. ff. ſi
cer. pe. l. ij. inſti. q̃. mo. tol. ob. in pñ. ad ſ;
qꝺ nõ. Jo. an. in regula in malis. de re.
iu. li. vi. in mercu. ⁊ Inno. in. c. ij. de ↄfir.
vti. vel inuti. ⁊ in. c. inquiſitioni. de ſen.
exco. ⁊ in. c. que in eccleſiaꝝ. de ↄſti. ſecꝰ
ſi ad honorẽ dei qꝛ tũc poſſet in melius
ↄmutare ſic itelligo. c. peruenit. ij. de iu
reiurã. qꝺ nõ. Inno. in. c. debitores. eo.
ti. vbi vult ꝙ etiã epus poſſet iuramen
ta in melius ↄmutare ſicut ⁊ nõ. de vo
c. i. ⁊. c. magne. cũ ſi. ¶ Scꝺs caſus qñ
iuramentũ ex parte iurãtis põt ſerua/
ri ſine interitu ⁊ ſine diſpẽdio ſalutis etẽ
ne ⁊ tũc nulla petitur abſolutio pecca
tum fuit eni iurãdo nõ trãſgrediendo
c. in litteris. de iureiurã. ¶ Tercius ca
ſus eſt qñ iuramentuꝫ põt ſeruari ſine
interitu ⁊ ſine diſpendio ſalutis eterne
ſ; eſt ↄtra bonos mores ⁊ tũc etiaꝫ nul
la requiritur abſolutio in regula nõ eſt
obligatoriũ de re. iu. li. vi. ¶ Quartus
caſus eſt qñ iuramentuꝫ pceſſit calore
iracundie. põt tñ ſuari ſine piculo ſine
iteritu ſalutis etne vt ſi qſ calore iracũ
die iurauit ꝙ nũq̃ loq̃ret cum aliq̃ vel
vna ſecũ cibũ capiet vel q̃d ſimile ⁊ tũc
nõ eſt obligatoriũ qꝛ ſi habuit comiteꝫ
diſcrepatiõiſ ⁊ iuſticie. xxij. q. i. iurabat
et ea. cã. ⁊. q. ij. aĩaduertẽdũ. et tñ debet
tenere talia iuramẽta licꝫ ↄpetat abſo
lutio de q̃ i. c. q̃daꝫ. de iureiurã. ⁊ ſatis
põt teneri ꝙ ſi iracũdie caloꝛ fuit tantꝰ
ꝙ deliberate tale iuramẽtũ nõ pſtitiſſ;
nõ erat obligatoriũ qꝛ volũtas nõ eſt
diſcreta dicimꝰ ſic. ꝙ cõfeſſio caloꝛe ira/
cũdie nõ piudicat niſi det perſeuerãtia
et bene dicit gl. in. c. ex litteriſ. de diuoꝛ

facit. l. q̃cq̃d calore. de regu. iu. Nõ eniꝫ
oĩno volũtariꝰ et ſic nõ videt deus talẽ
obligationẽ indiſcretã recipere. xv. q. i.
nõ eſt. vel ſi dicimꝰ tenere de facili debꝫ
per epm abſolui. ar. in palle. c. cũ q̃dã.
Quintꝰ cãus qñ iuramentũ a pncipio
ẽ ſuper mã indifferẽti ſ; poſtea deuenit
ad caſuꝫ de q̃ ſi cogitaſſet in pncipio iu
ramentũ nõ fuiſſet illicitũ vel nõ iuraſ
ſet et tũc nõ. dicit archi. i pal. c. aĩaduer
tendũ ꝙ põt ꝓpria auctẽ trãſgredi iura
mẽtũ nec req̃rit abſolutio puta ſi iura
ui nõ negociare nõ recipere feudũ a tli
et deuenit cãus ꝙ niſi negociũ vel reci
piã feudũ a tali alit viuere nõ poſſũ qꝛ
i tpe iuramẽti nõ cogitauit de iſto cãu
et ſic nõ ligat vltra mẽtẽ ſuã. i. c. veniẽſ
et. c. q̃ntaualſ. de iureiurã. ſi cogitauit
illicitũ. iõ nõ ſuãm. c. i. de vſu. li. vi. et fa
ciũt ſ; ad qõeꝫ q̃tidianã ꝺ eo q̃ iurauit
nõ fideiubere p alio certe iuramẽm a pn
cipio ẽ licitũ. maxie qꝛ iurauit qꝛ pluri
es deceptꝰ ab his p q̃bꝰ ſe obligauerat
ſic pt q̃s iurare p vtilitate primi ita p
vtilitate ꝓpria ad ſ; qꝺ nõ. arch. xxij. q. i
nõ ẽ. Jo. an. i addi. ſpe. de iureiuri. pꝰ pn
dic ꝙ ſi ſalꝰ primi piclitaret ex nõ fide
iuſſiõe ꝙ nõ tet ad obſuãtiã iuramẽti
qꝛ l ſ; ſic caꝰ excludit a iuramẽto ẽ licitũ
⁊ ſic puto diſtinguẽm in eo q̃ iurauit nõ
mutuare vl q̃d ſile facẽ. ¶ 6ꝰ cãus qñ
iuramẽm fuit dolo aduerſarij extortuꝫ
⁊ ſic ↄſidera ꝙ ſi ↄtractꝰ ſup q̃ pſtat ẽ a
lege reprobatꝰ in fauorẽ iurãtiſ tale iu
ramentũ nõ eſt obligatoriũ. ⁊ ſic ẽ cãuſ
a cõtrario nõ cauillãdo lrãm q̃cq̃d ibi
ſenſerũt doct. in dicto. c. cũ ↄtingat. et i
c. q̃uis. de pact. li. vi. et i. c. licet. de iure/
iurã. eo. li. ⁊ in auc. ſacmẽta pubeꝝ. oĩa
iſta iura excipiũt cãus in q̃bus dolus
interuenit. et idẽ pbat qñ intuenit me/
tus vl vis exq̃ ei tlia iuramẽta veniũt
ↄtra legẽ nõ ligãt niſi ſint oĩo volunta
ria. Fateoꝛ tutiꝰ eẽ ꝙ in his caſibꝰ peta
tur abſolutio. et ſentiũt ibi doct. ſ; pmũ
notabiliter pbat ex illis iuribꝰ non ca
uillãdo. Si do iuramentũ nõ venit cõ
tra diſpoſitũ a iure et interuenit dolꝰ
ꝙ excludit mentẽ iurantis et qꝛ ceſſan
te dolo modo ſe obligaſſet vt qꝛ dedit
cãꝫ ↄtractui ⁊ tũc iuramentũ nõ ligat
et põt ↄtrauenire nulla petita abſolu/
tione ar. opti. in. l. tres frẽs. ff. de pactiſ

et in.l.ſorori.C.de colla.et ſic intelligo.
Fred.ꝯſilio.c.xliiij.al'.c.xcliij.vbi hoc ex
preſſe ſentit ponẽdo termios in minori
xxv.ãnoꝝ que dotat a frib' renũciauit
hereditati paterne q̃ valebat longe pl'
q̃ habuit in dote qd eſt notãdũ ꝓ limi
tatiõe.c.ij.d pac.li.vi.qd nõ ꝓcedit vbi
dolus dedit cauſã ꝯtractui nã vbi do
lus ibi excludit volũtas vt in iurib' ꝓ
alle.⁊ in.l.i.ff.de dolo ⁊ iuramẽtũ non
obligat vltra mẽtem iurãtis vt in.c.ve
niẽs ⁊.c.q̃nto ⁊.c.quitauall'.d iureiurã
do ⁊ qd no.Jo.an.i.c.vno de cõmo.vbi
dol' interueniẽs nõ excludit cõſenſuꝫ
⁊ quia nõ dat cauſã cõtractui vt qꝫ me
ducis ad ꝯſenciendũ hac arte ⁊ tũc exi
git abſolutio que debꝫ preſtari nõ ob
ſtante aduerſarij ꝯtradictiõe ꝓpter eius
turpitudinẽ ⁊ dolũ ⁊ ſic intelligi debẽt
nõ.in prealle.c.cum ꝯtingat ⁊.c.ſi vero
⁊.c.veꝝ de iureiurand.⁊ idẽ itellige de
metu ⁊ vi vt reqratur abſolutio que d
bet impẽdi ſine difficultate in odiũ ad
uerſarij vt in iurib' preall. ¶ Septim'
caſus qñ iuramẽtum ꝯtinet turpitudi
nem ex parte ſuſcipiẽtis vt maxime cõ
currẽte eciã turpitudine materie ſuper
qua preſtat ⁊ tunc iuramentũ obligat
⁊ poteſt peti abſolutio nõ obſtante con
tradictiõe aduerſarij ⁊ iſte eſt ꝓmus ca
ſus.c.i.⁊.c.debitores de iureiurand.et
in.c.verũ ⁊ in.c.ſi vero eo.ti.⁊ per iſtuꝫ
caſum poteſt decidi quid dicendũ in fi
liofamil'.renunciante macedoñ.⁊ iurã
te nõ contrauenire Bar.in dicta.l.ſi q̃s
ꝓ eo decidit q̃ſtionẽ ſcdm caſũ predictũ
vt iuramentuꝫ obliget ⁊ cõpetat abſo
lutio et hoc eciaꝫ ſentit Jo.an.in addi.
ſpe.in ti.de ſen.prola.§.hoc autẽ vbi eci
am plus ſentit ꝙ nec iuãmentũ teneat
quia ꝯtra bonos mores Jo.an.cuius
dictũ ſatis placet in dicto.c.cũ cõtigat
dicit ꝙ ſi ſtatutum vel lex adeſſet in lo
co vbi hoc frequẽtatur ꝙ filij ex hoc in
uitarent ad parẽtes occidendos quia
talia iuramenta vt turpiter preſtita et
ꝯtra bonos mores nõ obligarent iurã
tem ſaltem reſpectu ſecundarie obliga
tionis que dirigitur in partẽ et anteq̃
ſolueret poteſt peti abſolutio.vbi autẽ
eſſemus in loco vbi cõmuniter ex mu
tuis nõ inducerent ad tãtum malũ vt
xpianis hodie talia vald abhorrẽt tũc

iuramentũ obligaret nec poteſt peti ab
ſolutio ad hoc qd no.Inno.in.c.quia
plerīq̃ de immu.eccle.in fine ſui appa
rat' ⁊ maxime hoc ꝓcederꝫ vbi euidẽs
neceſſitas eẽt in filiofam.macedoñ eni
homicidia tunc ꝓſumpſit q̃a tũc freqñ
tabat in loco Et cũ ceſſat hodie hec pre
ſumptio debꝫ ceſſare legis ꝓſũptio con
currẽte iuramẽto attẽdi debꝫ cõmuni
tas al'.veritas ⁊ dei obligatio remanꝫ
inuiolata Ex hoc patꝫ q̃d dicẽdũ in iu
ramento ꝓſtito ſup pacto legis ꝯmiſſo
rie de quo in.c.ſignificãte de pigno.⁊ i
l.i.et ij.C.de pac.pig.⁊ ſi.de q̃bus etiã
ꝑ Bar.in ꝓalle.l.ſi q̃s ꝓ eo. ¶ Octau'
caſus qñ nulla alia turpitudo repitur
in iuramẽto niſi q̃a eſt ꝓſtitũ ꝯtra legeꝫ
⁊ in hoc diſtingue Aut eni lex reſiſtit i
fauorẽ publice vtilitatis principaliter
⁊ nõ ẽ neceſſaria abſolutõ q̃a iuramẽtũ
nõ valuit vt in.c.dilecti de fo.cõpe.Aut
principalit in fauorẽ iurãtis licꝫ ſecun
darie in fauorẽ publicũ vt in muliere ⁊
in minore in caſibus dicti.c.cum cõtin
gat et.c.q̃uis d pact.li.vi.et auct.ſacra
mẽta pubeꝝ cum ſi.et tũc ſum' in caſu
dubij noſtri naꝫ lex ſeu ſtatutũ ꝓhibẽs
minorem obligari ſine certa ſolẽnitate
principaliter ꝓhibet in fauorẽ minoris
vt no.Dy.in regula nõ eſt obligatori
um de regu.iu.li.vi.et ſentit glo.in.l.et
ſi is.C.de ꝓdi.mi.nõ alie.et ſentiũt do
ctores in dicta auctẽtica ſacramẽta pu
beꝝ et patꝫ ſatis ex ſe.§ ſi principaliter
nõ cõcernerꝫ fauorẽ minoris etatis iu
ramentũ in cõtrariũ nõ valet ar.c.ſi di
ligẽti cui' ꝯtrarium ꝓbatur in iurib'
preallegatis et dixi lati' ſup ꝓmo et ſe
cundo dubio.et tunc puto ꝙ abſolutõ
eſt denegãda ꝑ ea que allegaui ſupra
i parte negatiua nã ꝓmo eſt regula ge
neralis ꝙ iuramẽtũ eſt obſeruãdũ exq̃
poteſt ſeruari ſine ꝑiculo anime vt i iu
ribus vulgarib'. ¶ Item quia reperit
hic turpitudo nam ex quo lex ꝓuidet ꝑ
ſone et talis perſona renunciat iurãdo
fauori ſuo nulla reperitur turpitudo i
contrahente nam lex dei hoc non habꝫ
pro turpitudine vt ſeruet iuramẽtum
nec ex parte cõtrahentis poteſt argui
dolus nec aliqua alia deceptio nec de
ſe materia eſt turpis ar.opti.in ſimili i
ꝓallega.c.ad apoſtolice de re iudi.li.vi.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Inducēdo vt ſupra induxi in ar. et ſic ſumus extra terminos.c.debitores ⁊.c i.⁊.c.verū ⁊.c.ſi vero de iureiurā. ibi eī repit̄ turpitudo ex pte recipiētis ⁊ peccatū iure ꝓhibitū qꝛ de ſe vſure ſūt ma le de vſuris ſup eo.q̄ oīa ceſſant in caſu noſtro etſi qua culpa reperit̄ ipſe minoꝛ nō repit̄ imunis vt dixi ī arg. ⁊ ſatis ē ꝙ ſtatutū punit intricatiōem actus.
Itē ſi in eo qui eſt ɔtra ſtatutū ſeu legē emanat ɔtractus.petet̄ abſolutio de fa cili dicto.c.cū ɔtingat petendo abſoluti onez a iuramento nec eſt veriſimile qḋ ibi vel in.c.licet eo.ti.li.vi qꝛ emanauit cū ſolēnitate vlla fuiſſet facta mentio ꝺ abſolutiōe nec ī auc̄. ſacramenta pube rū q̄ inuiolabiliter mādat talia iuāmē ta ſeruari.vnde non placet dictū Vincen.nec frede.⁊ videt̄ caſus ꝑ hoc con tra eos in p̄dicto.c.cū ɔtingat intelligē do tex.ſcdm cōem intellectū doc. qꝛ etiā in caſu illi⁹.c.iuramētū dolo vi vel me tu extortum eſt obligatoriū. c.veꝝ et.c. ſi vero.ſed itelligūt ar.a ɔtrario ſenſu ī effectu qꝛ ɔpetit abſolutio.cū iuramētū eſt ſponte p̄ſtitū nō ɔpetit abſolutio ali as non eſſet differentia inter preſtitum metu ⁊ ſponte ⁊ tamen iura communi ter in hac.l. loquētia excipiūt quando interueit dolus met⁹ vel vis ergo his ceſſantib⁹ nec tali cā exiſtente abſolutō denegabit̄. ¶ Quid āt ſi iteruenilſʒ ma gna deceptio ex parte minoris dicam ī caſu ſequenti.antequaʒ illa attingam rn̄deo ad ɔtraria q̄ in h̄ caſu ſūt poſita cū in dubio nō p̄ſumam⁹ minoꝛeʒ enoꝛ miter leſū nō obligat̄.p̄mū ɔtrarium h̄ reperit̄ ex pte recipientis in eo ꝙ cōtra legem ɔtraxit qꝛ vt ſupra dixi ſtatutuʒ diſponebat in fauoreʒ minoris p̄ncipa liter.⁊ iurādo renūtiſt fauori ⁊ ſic nul la turpitudo marie r̄ſpectu dei ⁊ ī actu ſp̄uali vbi r̄putat̄ maioꝛ de iudi.ſi ānuʒ li.vi.⁊ ibi attendit̄ ius naturale ⁊ diui nū potius q̄ʒ poſitiuuʒ ⁊ laicale vt nōt Inn.in.c.i.de regula.⁊ per hoc etiā ſol uitur ſecūdū ar.ɔtrahēs ɔtra legē pub licam vel bonos moꝛes p̄ſumitur eſſe ī dolo ſecus ſi ɔtra edictū in fauorē ipi⁹ ɔtrahentis ⁊ pro hoc tex.apt⁹ in d.c.cū ɔtigat ⁊.c q̄ʒuis ⁊.c.licet ⁊ in auc̄.ſacra menta puberū vbi ɔtract⁹ fuiſſet geſtuſ ɔtra legē vt dixi in p̄mo dubio ⁊ tn̄ ex

cipiunt caſ̄ʒ qn̄ interuenit dol⁹ g⁹ ex ſolo ɔtractu ɔtra tale ſtatutū nō p̄ſumit̄ do lus ſatis ſufficiens ad enarrādum iuramētū qḋ ꝑte fac̄ ɔtra Fred. ¶ Ter tiū argumētu etiaʒ pōt tolli p̄dicta rōe qꝛ ex q̄ lex erat ɔdita in fauorē minoriſ cui potuit renūtiari nō debet ſecū ɔtra hens aliq̄liter puniri.⁊ ſatis eſt ꝙ iura mento nō interueniēte nihil agitur.⁊ ꝑ h̄ iura allegata que ſi vllā culpā vl̄ dolū notāt in ɔtrahentes puniri in retractatiōe act⁹ ſeu ī abſolutiōe ipendenda bn̄ exp̄ſſiſſent facit etiā.c.i.⁊.c.verū ⁊.c. ſi vero de iureiu.ad hoc qḋ bene tetigi ſup p̄mo ⁊ ſcdo dubio ¶ Nō obſtat q̄r tū argumentū ꝙ iuramētū dʒ habere comites ⁊ veritat ꝛ iſpecta nō fuerit Iu ſtum eſt enim vt ſeruet ſuū iuramētum ex q̄ nulla repit̄ turpitudo qḋ licuerit fauori ſuo renūciare nec ſibi ſecūdo aſfuit diſcretiōis iudiciū ex q̄ nō temere nō caloꝛe iracundie ꝓceſſit nec decept⁹ fuit maxime enoꝛmiter ⁊ hoc ꝑ dēm.c. apoſtolice de re iudi. Et ꝑ hoc ɔcluden do rn̄deo ad vltimū qḋ de ɔditiōe adū ſarij ꝙ veriſſime pōt excipe cū ſua inter ſit ſaltē reſpectu ſecūdarie obligationis vt teneat̄ ad relaxatiōeʒ cū nulla eorū turpitudo repiatur. ¶ Nonus caſ⁹ eſt qn̄ retentis ſupradictis terminis vt qꝛ ſtatuto reſiſtente ɔtrahit̄ dat̄ leſio ī con tractu vel dat̄ leſio a ſtatuto reſiſtente ī minere.nūquid tūc peterit abſolutō pe ti a iuramēto et tūc dico qḋ leſio aut ē modica ⁊ de tali leſione iura nō curant ad h̄.c.abbas qḋ met⁹ cā ⁊ in.c. freq̄ʒs de reſtitutiōe ſpoli.li.vi. ⁊ in.c.i.de reſ.ī integꝝ facit.l.i. C.de reſcin.vend.⁊.c.cū dilectus ⁊.c.penul.de empt.⁊ venditio ne Aut leſio ē enoꝛmis ⁊ tunc ſi iuram̄ tum fuit ſimpliciter preſtitū ꝺ nō veniē do contra audietur allegando enoꝛmē leſionem quia in tali enoꝛmi leſione pre ſumitur dolus vt in.l.omnes.§.lucius de his que in fraudem cre.et i.l. que te ſtamentum.ff. de probatio. Non enim videtur iurans ad hunc caſum ſe obligaſſe argu.in.c.veniens ⁊.c.quintaual lis ad hoc quod communiter iura exci piunt dolū in talibus iuramentis ſed paria ſunt ꝙ dolus interueniat ex pro poſito vel re ipſa.l. ſi quis cuʒ aliter de verboꝛuʒ obligatio. ¶ Iteʒ turpitudo

reperitur ex parte fecipientis et pro ſ
faciunt ea q̄ viri ꝯ ſcḋm dominuȝ An
to.et videntur vera nõ ſolum ſi iuram̄
ta ſeu verba ſint indefinita.ſed etiaȝ ſi
ſint generalia.vt quia iurauit non con
trauenire nulla ratione vel cauſa qua
cũqȝ.quia hec verba debent ciuiliter i
telligi ⁊ ab eis excipi tales exceptiões
argu.optimũ in.l.creditor.§.lucius.ff.
mandati et in.l.ab aurelio.§.primo.de
liber.legata. ¶ Si autem verba ſunt
magis ſpecifica et lata ita quod aper
te videantur excludere remedia vt q̄a
iurauit non cõtrauenire eciam ratiõe
leſionis enormis.et tunc ſi verba cõclu
dunt ad vnum dumtaxat remedium ⁊
non aliud.vt quia iurauit non contra
uenire ratione minoris etatis illud tã
tum remedium videtur excluſiuum nõ
aliud.vnde non poterit contrauenire
tanquã maior.ad quod notat.c.penul
timum de emptione ⁊ venditione.facit
c.non poteſt de prebenḋ.li.vi. Et quod
notat Bar.et Cy.in.l.ij. de reſcinden.
venditione.vt quia iurauit non veni/
re contra nulla ratione neq̧ tanquam
maior ⁊ tunc tenet dominus Anto.in
c.cum contingat quod in maiore iura
mentum excludit remediũ reſcindẽduȝ
contractũ ⁊ remanebit cõtractus vali/
dus exquo aliter nõ ãnullatur a iure.
Idem tenet in minore quo ad leuẽ leſi
onẽ quo ad enormẽ poſuit non valere
cõtractum ⁊ iuramentuȝ ſed poterit pe
tere abſolutionẽ a iuramento in caſu
enormi⁊ enormiſſime leſionis quãtum
cũqȝ dicat ⁊ in iuramento ſpecificet ꝙ
non veniet cõtra cõtractum ratione e/
normis leſionis licet Bartho.⁊ alij te
nent cõtrarium in preallegata.l.ij.C.
de reſcinden.vẽditiõe.quod putat ve/
rum Do.Anto.etiamſi minor dixiſſet
quod illud quod plus valet dat ⁊ do/
nare intẽdit cõtrahenti ſecum ⁊ multa
ponũt in cõtractu quia nõ eſt ſine frau
de ⁊ dolo qui contrahit nedum cuȝ cõ
ſumpturo ſed in actu male conſumeture
.ff.pro emptione.l.ſi quis cum ſciret et
l.ſi vero nõ remunerandi.§.ſi vero ado
leſcens.ff.mandati.ff.de minor.l.quod
ſi minor.§.ſi.⁊.l.ij.ff.qua.rerum actio.ſi
datur vnde cum fraus ſit ex parte reci
pientis canonica iura nõ aſſiſtunt tali

bus iuramentis ⁊ hoc poſſunt etiaȝ ſi
minor iurauit omnia ⁊ ſingula eſſe ve
ra ⁊ illud eſſe verum precium quia cõ/
ſtito de oppoſito talia poſſunt reuocari
ḋ iureiurã.cũ i poſitionib᷒.et ꝙ ibi nõ.
quia iuramẽtum preſtitum cenſetur ſḃ
cõfidentia.quia illud ſit verum preciũ
qḋ ſtatuit vnde repto rem aliter ſe ha
bere nõ eſt piur᷒ licet taliter iurauerit
de iureiurã.quẽadmoduȝ.xxij.q.ij.ꝑ to
tũ ⁊ ſic dicit de facto ſe cõſuluiſſe i cau
ſa cuiuſdã puelle que a quodã ſuo atti
nẽte fuit inducta vt iurarȝ.nã talia ꝟba
ſepe apponũt notarij ex ſeipſis ⁊ alij ſḃ
inuolucro verboꝝ obripiũt iuramẽta
talia a minorib᷒ maxime femis que ſi
intelligũt quid agãt hec autem verba
do.Anto.ſunt elegãtia ⁊ quotidiana.
In eo tamẽ qḋ diſtinguit inter maiorẽ
⁊ minorẽ quo ad hũc caſum ex toto nõ
placẽt puto ei ꝙ eciã maior poterit cõ
trauenire quãtũcũq̧ illa verba fuerũt
late ↄcepta data leſiõe enormi vel enor
miſſima quia notarij cõmuniter hodie
ſolent apponere illa verba.ad maiorem
validitatẽ cõtractus ↄtrahentes tam̄
putãt illud eſſe verũ preciuȝ rei nec pu
tãt in aliquo decipi vnde ſicut poſſent
cõuenire ⁊ petere ſaltem abſolutiõeȝ ſi
dolus interuenit ex propoſito argumẽ
to in preallega.l.creditor ⁊ i.l.ab aure
lio ita ꝙ dolus interuenit re ipſa equipa
ratur eni dolus ex propoſito ⁊ dol᷒ re
ipſa vt in.l.ſi quis ãnualiṫ.preallega.
⁊ in.l.ij.ff.de doli ex.et hoc verũ niſi in
aliquib᷒ circumſtãcijs cõtrahẽtem ap
pareat voluiſſe illud vere in quo fuit le
ſus donare⁊ ſic poteſt itelligi.l.ſi quis
donatiõis.ff.de cont.emptiõe Induco
enim quãtumcũq̧ illa verba late cõce/
pta nõ preſumãt aĩmuȝ donãdi ſed po
cius appoſita ex cõſuetudine notarioꝝ
apponẽtium hec verba ſiue plus vale
ant ſiue nõ valeãt eſt enim ar.a cõiter
accidẽtib᷒ vt in cle.i.de cle.nõ reſi.et ꝙ
ibi nõ.⁊ ad predicta facit.d.nõ. Specu.
i ti.ḋ empti.et.vẽdi.§.nũc dicẽdũ.ꝟ.qḋ
ſi vendẽs equũ.vnde ponit q̄ſtionẽ de
illo qui vẽdit equũ qui dolebat ſaluo
q̄ quãdo erat calefactus in eũdo et vẽ
ditor dixit ego do tibi iſtũ equũ ꝓ ſtra
bo et gibboroſo dolẽte ſpatulã et hẽbit
oẽs magagnias nec volo ex aliq̄ teneri

an nihilominꝰ teneatur ſi aliter ſpecifice
ꝓpalauit.et cõcludit ꝙ ſic qđ videtur ꝺ
ceptoꝛ fuiſſe vendens ꝙ falſitatez dixe
rat in aliis expreſſat.l.vñ credidit ꝺiſſimi
liter dixiſſe de moꝛbo ſpoꝛtulaꝝ ⁊ ſic di
co ad ꝓpoſitũ ꝙ cũ notarii ⁊ ꝯtrahẽtes
ſolent verba ad cautelã lata ponere et
cludentia oĩa ꝛ̃media.certe ĩdubio iſte
nõ vr̃ donare vel ſeu pati oẽm leſionez
ĩndubio enim quis nõ p̃ſumit iactare
ſuũ.l.cũ de indebito.ff.de ꝓbać.⁊.c.ſuꝑ
hoc de renũc.accedant nõ.ꝑ eundẽ do.
Anto in.c.quitauallis de iureiurã.vbi
dicit ſe de facto ꝯſuluiſſe ꝙ ꝗ̃tũcũ ꝗ ꝺ/
ba late ꝯcipiãt in ꝑſonis arbitroꝛuz vt
puta ꝙ poſſent ius vnius ꝑtis in totũ
vel in ꝑtẽ dare alteri ⁊ ꝙ poſſet ꝓcede/
re alte et baſſe ⁊ ĩ modico ledere ⁊c̃.ꝙ ni
hilominꝰ poſſũt ꝙ poterit enoꝛmiter de
ceptus ꝯtrauenire licet nõ appareat de
dolo ex ꝓpoſito ꝫ tm̃ ꝺ ipa ĩ genere ⁊ ef
fuſo ſermone ꝓbata videtur emanaſſe
ſub ꝯfidentia ꝑſone ⁊ amicicia arbitra
toꝝ non enim extendit in tantũ mens.
vt verba ſonãt.qꝛ ꝺ verbis facile deue
nit ad oſtendẽdũ mẽtẽ ⁊ hoc faciũt po/
cius vt arbitroꝝ captẽt beniuolentiaz
ad nõ ledẽdũ ꝗ̃ ad ledendũ.ſi ergo ſe ꝺ
ceptos ꝯſpiciũt in hac re.dꝫ eis ꝓuide
ri.facit de inſti.c.cũ veniſſent vbi bonꝰ
ter.⁊ ibi nõ.ꝑ iſta generalitate verbo
rũ ⁊.dicto.c.veniẽs de iureiurꝰ.ff.de ad/
opẽ.l.libertus ⁊ maxime ꝫ ꝓcedit attẽ
to eo ꝙ hec ꝺba multociens apponunt
notarii p̃ter volũtatem ꝓmittenciũ Et
idẽ diſputãdo tenuit dñs Pe.de ãcha.
p̃miſſa ratione quia dolus ex ꝓpoſito
non tollitur ꝓpter hec verba latiſſima
nec dolus re ipſa ¶ Fateoꝛ tñ ꝙ Bar.
in.l.ſi ſocietatem.§.arbitroꝛũ.ff.ꝓ ſocio
ſentit contrarium quãdo verba ſũt ita
lata ⁊ non appareat ex ꝓpoſito Et idem
Hoſti.in dicto.c.quintauallis ⁊ Jo.an
in addi.ſpeć.in ti.ꝺ arbi.§.vt autẽ ꝺ.itẽ
quid ſi ꝯpromiſſum ſeu p̃mũ dictũ pluſ
placet rõnibus p̃dictis. ¶ Decimuſ ca
ſus ſi quando turpitudo repit ex parte
recipientis iuramentuz ita ꝙ locus eſt
relaxationi ⁊ abſolutioni ſed iurãs añ
petitiõem abſolutionis incidit in ꝑiuri
um nunquid hoc non obſtãte poteſt pe
tere abſolutionẽ ⁊ in hoc ꝯſidero duos
diuerſos modos iurandi quandoꝗ ei

quis iurat non venire ꝯtra ꝯtractũ ſed
ſoluere vſuras directe quãꝗ iurat õnia
⁊ ſingula contenta ĩ inſtrumẽto eſſe ve
ra ꝗ̃ verba erãt falſa ⁊ ficta in fraudez
vſurarũ in p̃mo modo iurandi aꝑte ſẽ/
tit Fred.ꝺ ſenis ꝯſilio.cclxxxiiii.in fi.ꝙ
ſi dꝫ audiri abſolutionẽ petẽs exꝗ̃ inci
dit ĩ ꝑiuriũ dić eni ꝙ petens abſolui a
iuramento dꝫ ꝑuenire terminũ ſolutio
nis faciende quia poſt terminuz nõ dꝫ
audiri cũ inciderit in periurium ⁊ fru/
ſtra legis auxiliũ inuocat ⁊c̃.de vſuris
qꝛ fruſtra allegat ⁊c̃.qđ nõt Jo.an.ĩ di
cto.c.debitoꝛes tenet oppoſitum Mouet
qꝛ ad duo erat iuramento obligatꝰ ad
ſoluendũ in termino ⁊ ad ſoluendũ ſim
pliciter.ff.de arbi.l.celſus et de dolo et
contu.cũ dilectuſ.etſi nõ ſoluit in termi
no.in hoc peccauit ⁊ eſt ꝑiurus.inꝗ̃tũ
ergo ſoluere eſt obligatꝰ.poſt terminuz
non peccat.⁊ ſic petere poterit abſolutõ
nẽ vel ſaltẽ poterat ſoluere ⁊ poſtea re/
petẽ ſcđꝫ eũ.⁊ ꝫ vltiᵐ vt ſoluat ⁊ repe
tat m̃ plꝰ placet.qꝛ lꝫ inciderit in ꝑiuri
um.non tamen debet repelli a proſecu/
tione iuris ꝓꝛii iiii.q iii per totum.ꝓba
re eñi poteſt ꝙ ius repetendi ſibi ꝯpetẽſ
ſit ſublatũ ex eo ꝙ incidit in periuriuz
ſed in quantum dicit ꝙ poteſt etiãſi ve
lit petere abſolutionem et mihi nõ pla/
cet indiſtincte ꝓut loquitur ꝑ ea ꝗ̃ no/
tant in.c.debitoꝛes et quod ſtatiꝫ ſubii
ciam Nec obſtat ratio do.Anto.imo fa
cit potius ꝯtra eum Si enim etiaꝫ poſt
lapſum remanet obligatꝰ.ergo dꝫ ꝯpel
li ad ſolutionem per.ca.debitoꝛes.nec
debet audiri petens abſolutionem.qꝛ
petendo remaneret in peccato.ſemꝑ ei
poſt terminũ eſt in moꝛa vt in p̃ealle.l.
celſus ⁊ in dicto.c.cum dilectus.et ideo
aſſidue peccaret.⁊ peccatuꝫ eſſet tanto
grauius quanto diuturnius de cõſue.
c.fi. ¶ Item tociens quis incidit ĩ ꝑiu
rium quotiens quis venit contra iurã/
mentũ.c.ad apoſtolice de regulis iuris
in vi. ¶ Unũ tamẽ puto ꝙ ſi petendo
abſolutionem non ꝑſeuerat in peccato
qđ poſſit petere abſolutiõem poſt termi
nũ licet inciderit in ꝑiurium ⁊ hoc rõe
obligationis inſtantis.Pone exẽplum
in vendente rem per metũ ⁊ iurante ſi
contrauenire quanꝗ poſtea contraue
niat non petendo prius abſolutionem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

a iuramēto tamē illā petēdo nō peccet
nec ꝑſeuerȝ in pctō cū tamē fuerit illud
pctm̄ momētaneū ⁊ nō ſucceſſiuū quā
quā enī quis nō cōtrauenirȝ nō tamē
peccat petēdo abſolutiōeȝ qꝛ hec nō iu
rauit ar.c.ad audienciā qd me.cau.⁊.c.
verū.⁊.c.ſi vero de iureiurand.intelligi
tur enī ꝙ nō ɔtrauenir ſtāte iuramēto
ar.c.ſicut de ſpon.⁊ ſic poteſt reduci ad
ɔcordiā hoꝝ doctrina .In ſecūdo vero
modo iurādi ſcȝ omnia ⁊ ſingula vera
eſſe ⁊c.que tamē ſunt ſimulata ⁊ falſa
ſentit agte do.Ifred.in dicto cōſilio ꝑri
mo qd poteſt petere abſolutiōeȝ ⁊ ꝙ ex
tali mō iurādi nō īciderit in ꝑiuriū ⁊ h̄
ſentit iuncto prin° cū ſi.nihil eū inouē.
¶ Sed dn̄s Anto.in dicto.c.cum ɔtin
gat incidēter ſentit oppoſitum ſcȝ ꝙ iſte
ſit ꝑiurus ⁊ ꝙ nō debet audiri allegās
ſimulationē quia ī hoc detegerȝ turpi
tudinē ſuā cū ex hoc allegaret ſe ꝑiurū
de dona.inē dilectos niſi ſm eum veni/
ret ꝑ viā denūciationis euangelice ad
exonerādū ɔſcienciā aduerſarij quia h̄
non obſtarȝ turpitudo inq̄ntū animaȝ
īſequiē vt in.c.quēadmodū de iureiu
rand. ¶ Sed aduertendū quia in hoc
expreſſe ſentit cōtra Ifred.nec de eo fa
cit mentionem. ¶ Item videtur cōtra
illud quod ipſe facit in.c.debitores vt
ſupra recitaui vbi tenet ꝙ etiaȝ poſtq̄
incidit in periuriū poteſt petere abſolu
tionē.concordando dicta ſua dictis fre
derici iudicio meo ꝙ niſi quis aliqua
neceſſitate ductus ſic iurauit falſum vt
quia alter alias nō poterat recipe mu
tuum.vel euadere metū ſibi illatum ꝙ
tunc habito reſpectu ad neceſſitateȝ in
qua erat ɔſtitutus.⁊ quia ex quo ɔtra
ctus fuit ſimulatus ꝙ audiatur peten
do abſolutionē.et quia ſic iurādo fuit ī
aliqua culpa aduerſarius tamē reperi
tur in maiori ar.l.ſi obſtitrix in fi.ff.ad
l.acquil.⁊ hoc caſu ꝓcedit dictum Fre
deri.ſed ſi nulla neceſſitate ductus hoc
fecit imo potius ad deceptionē alteri⁹
tunc non audiatur allegādo ſimulatio
nem ad cōmodum ſuum ex quo tetigit
turpitudinem ſuam in ꝑalſ.c.inter dile
ctos ⁊ in.l.ſi quis predium.§.quid.ff.d
lega.ij.⁊ hoc caſu procedit dictum do.
Anto. Et circa hunc caſum ⁊ prece
dentem aduerte.quia quidā cōſuluerit

per nō.i.c.debitores ꝙ in predictis caſi
bus ī quib⁹ cōpetit abſolutio nō debet
ſuperior abſoluere niſi in ſubſidiū qn̄ il
le nō vult relaxare cū fuerit ɔſtituȝ ad
hoc .c.i. de iureiuran.vt ſentit Innoc.i
c.debitores ⁊ prima frōte videē etiā ſe
qui Jo.and.in addi.Spec.de iureiurā
do.ſuper.lx.c ſed tamē videē ɔcludere
in oppoſitū ⁊ aperci⁹ do.Anto.tenet in
c.i.et in.c.debitores preall.⁊ ſic pricipa
liter pōt adiri ſuꝑior ꝓ abſolutione ha
bēda. ¶ Itē ꝙ licȝ remedia ſunt eq̄ pri
cipalia nō min⁹ ad aliud ſubſidiarium
pōt recurri ⁊ ſic poterit ergo iurat⁹ pe
tere vt creditor ɔpellaē relaxare iuram̄
tū. ¶ Itē ſi vult poterit directo petere
a ſuperiore vt eū a tali iuramēto abſol
uat q̄ abſolutionē debȝ etiā impedire
creditorē relaxādo non cōtumacē.debȝ
tamē vocari creditor in abſolutione qꝛ
ſua intereſt vt ipſe ɔcludit ⁊ ibi Jo.an.
et ꝓbaē in.c.ſi vero.⁊.c.verū de iureiu
rand.⁊.c.ad aures ⁊.c.abbas qd me.
cau.in quib⁹ iurib⁹ patȝ ꝙ data turpi
tudine ex parte recipiētis pōt p̄ncipali
ter adiri ſuꝑior ⁊ ſic ſunt duo remedia
principalia ⁊ hoc ſatis videtur ſentire
frede.de ſenis in ɔſilio.cc.lxxxviij.iūcto
ɔſilio.c.xciiij.qui de hoc ordine nō vid
tur aliqualiter cogitaſſe.h̄ imo p̄ſuppo
naē qd petebaē relaxatio ab adūſario
In alio vero ꝙ petebaē abſolutio a ſu
periore principaliē ⁊ ibi ꝑ eū eleganter
An iudex eccleſiaſtic⁹ poteſt mittere in
diſtincte inhibitoriaȝ iudici ſeculari vt
non procedat ſuper inſtrumēto pendē
te queſtiōe corā eo ſuper abſolutiōe ⁊c.
¶ Undecim⁹ ⁊ vltim⁹ caſus quando
quis iurauit nō repetere nec petere ab
ſolui nec aliquā querelaȝ aut querimo
niam ſuper his deponere ⁊ tūc ꝑ nō.in
c.i.ad noſtraȝ el.ij.de iureiurando.con
cludo ꝙ duo erant principalia remedi
a ⁊ tuta.vnum ꝙ iudex procedat ex of
ficio ſuo quod poteſt ex quo intendit
ad correptionem peccati vt in dicto.c.
ad noſtrā ⁊ videē caſus apertus in.c.
tuas de vſurl.Secūdum remedium vt
debitor procedat per viam denūciatio
nis euangelice ſeu cuiuſdam intimaci
onis.nam hoc remediū denūciationis
nullo remedio poteſt excludi.quia non
poſſet ſeruari ſine periculo anime vt in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

c.quadmodū de iureiurā. ⁊ qđ ſbi nōt i
dicto.c.ad noſtram ⁊.c.i. ⁊ qđ nō.gl.xv.
q.vi.auctoritatē ⁊ ſi elegit viā denūcia
tionis requirit p̄cedens monitio p.c.ſi
peccauerit ij. q.i.de iudi.nouit Si v̄o p
viā denūciationiſ ſimpliciter tūc putat
dn̄s Anto.in dicto.c.monitiōem nō ne
ceſſariā qđ ſatis placet vt ſic facta mo/
nitiōe ſimplici p̄t ſuperior ex officio ſuo
pcedē ad correptōez peccati ar .xxiiij.q
iiij.ecce Poſſent et alij caſus adduci
ſed ſatis reducibiles ſunt ad predictos
⁊ per hoc plene ⁊ clare habetur materi
a q̄tidiana abſolutiōis obtinēde ſeu d
negande q̄ in varijs locis ingerit diffi/
cultatē maxie iuuenib⁹ ⁊ librorum copiaz
nō hn̄tib⁹ Laus deo.

Diſputata fuit hec qō p dn̄m. Nico
laū de ſicilia decretorum doctorē in famo
ſiſſimo ſtudio Senarum et ad vtrāqꝫ ptē
dubiorum r̄ndit periciſſim⁹ vir dn̄s Petr⁹
Antonij auditor meus ciuis ⁊ canoni
cus Seneñ. Anno dn̄i M.ccccxxi. Die
vero xxviij. Januarij.

Ad honorē glorioſiſſimi dn̄i nr̄i ieſu
xp̄i eiuſqꝫ piiſſime genitricis Marie ⁊ fe
licitatē eccleſie ac rei publice oīm qꝫ ſtu
dio iuril.operā dantiū.has diſputatiōeſ
ſubtiliſſimas dn̄i Nicolai abbat. Sicu
li.flores ac dicta ſigularia legū ac cano
nū i ſe oplectēteſ ego Jo. Coelhoff ciuiſ
inclite ciuitatis Colonie ex Jtalico
exemplari neapoli antea ſat corrupte i
curia equidē correctori. impreſſo emen/
datas ipmere ꝑprijſ curaui ſūptibus.ß
Anno domini M.cccc.lxxvij. de quo ſit
Laus deo. Amen

Ilo clerici

de Ordine inſigniti quorum alter
exemptiōis p̄uilegio erat re
dimitus ſe ad inuicem inuidia vel indi
gnatione pcuſſerunt ſicqꝫ in ſniam ca/
nonis Si quis ſuadente pariter incide
rūt.ab ep̄o loci manus abſolutioniſ ex
emptuſ obtinuit.ↄtra alterum vero ipi⁹ ex
officio pceſſit vt pro tāto exceſſu dignā
reciperet vltionez.ipe aūt ad iudiciū in
ipſius ep̄i p̄n̄tia euocatus in ipz ep̄z ex
iuſta ⁊ rōnabli cā exceptōem recuſatio
nis obiecit Sed ep̄us hac recuſatiōis
exceptiōe ↄtempta ad vlteriora pceſſit
q̄ſdam qz articuloſ explicauit poſt hoc
ipam cām ante iudicialem ſniaz cuidā
puido delegauit corā quo iſte clericus
euocatus aduerſus pceſſum poſt recu
ſationem ꝑpoſitam p ep̄m initū. queſtio
nem mouit. Et tantem propter hoc ⁊ a
lia grauamina ad metropolitanū omiſ
ſo ep̄o delegante in vocem appellatiōiſ
prorupit interea vero quidam Abbas
ad quez cui⁹dam beneficij p dictū cleri
cum poſſeſſi collatio ↄpetebat. eundem
clericuz quia multis annis in dicto be
neficio reſidentiam non fecerat ppetuo
ab eodem beneficio duxit ſequeſtrādū
Ex hoc themate quatuor p̄ncipaliter e
liciunt dubia quorum p̄mū ē tale
Nūquid a iuriſdictōe ep̄ali exempt⁹
in ſniam canonis incidens valuit ab e
odem ep̄o munus abſolutiōis cōſequi
2m An pceſſus initus p iudicem p⁹
recuſatiōem in ipius iudicis pſonā et
cauſa ꝑpoſitam citra appellationis int̄
poſitionem teneat
3m ſi a delegato ordinarij r̄cuſati ap
pellare ↄtingat An poſſit ad ſuperiorē
ipius recuſati eo recuſato omiſſo appel
lari An vero ſit ad eundem recuſatum
vt alium delegatū deputet appellandū
4m Nūquid p̄latus citra ep̄m alicu
ius beneficij collatiōem de iure cōi vel
ſpeciali ſibi vendicans intitulatum de
eodem beneficio al's ſibi non ſubiectuz
valeat non reſidencie occaſione.eodem
beneficio ppetue priuare.

e Et vt morem fideliſſime vetu
ſtatis ſeruez iuxta. l.teſtamē
tum. C.de teſta.⁊ cū ↄſuetu/
dinis vſuſqꝫ longeui non ſit

leuis auctoritas de con ſue.c.cū in cen
ſuetudinis Arguaꝫ pmo ad partē affir
matiuam primi dubij videlicet ꝙ exem
tus excoicationis vinculo inodatus
valeat ab epo abſolui Et pꝰ ſic priuile
gio et iuri non odioſo ſed i alicuius fa
uorem inducto renuntiare quis poteſt
ſiue illud ius ſit conceſſū collegio et or
dini de puile.c.ſi de terra et.c.accedenti
bus et de conſti.cum acceſſiſſent ⁊.c.cū
M.et de pben.pro illoruꝫ.ſiue ſingulari
bus perſonis de elec.quod ſicut.de re
gula.ad apoſtolicam et.c.ſtatuimus.v
iij.q.i.quam piculoſum.C.de pac.ſi qs
in conſcribendo et.C.de procura.l.non
eo minus.cum ergo hoc ius exemptio
nis ſit fauorabile non odioſum et reſpi
cit priuatam vtilitateꝫ exempti potuit
illi renuntiare faciēdo ſe abſolui ab epo
Et maxime quia ſi artaret pro abſolu
tione ire ad curiaꝫ romanā vel ad ſuū
ſuperiorem longinquum illud puilegi
um foret ſibi damnoſuꝫ et contra regu
lam quod ob gratiā alicui concedit in
eius diſpendiuꝫ retorqueri non debet
de re.iu.li.vi quod ob gratiā alicui oce
ditur et in pdicta.l.non eo minꝰ et de p
uile.in his et.c.ſi papa eo.ti.li.vi.Et p/
dicta vident pcedere ſiue dicamꝰ abſo
lutionem eſſe de foro contentioſo vt qꝛ
alterū ledit.facit c.excoicatos. ⁊ qđ ibi
notatur i glo.xi.q.iij.que dicit aduerſa
riuꝫ citanduꝫ in abſolutione ſiue dica
mus eam eſſe de foro pniāli.iuxta glo.
in.c.ij.de.pe.et remiſ.li.vi.vtroqꝫ eni ca
ſu videt abſolutionem p epiſcopū fieri
poſſe Nec obſtat ſi dicatur quē nō poſſe
etiam in clericū conſētire ſine auctorita
te dioceſani vt in.c.ſignificaſti de fo.cō
pe.et de pe.et remiſ.omnis. papa auteꝫ
eſt dioceſanus exemptoruꝫ vt notat de
pui.c.auctoritate.li.vi .et in.c.nulla.xci
iij.di.ergo ſine pape licentia clericus R
non poteſt nam reſpondet mltiplicīter
Et primo ꝙ aliud ē ſubiectū ordinario
mero iure communi in aliquem penitꝰ
extraneum conſentire ſine ſuperioris li
centia et aliud exemptum conſentire in
eū qui alſ ē ſuꝰ iudex licꝫ ſpeciali puile
gio fuerit ab eiꝰ iuriſdictione exēptꝰ Rō
diuerſitatis ē qꝛ res đ facili reuertit ad
naturā ſuā.xxxv.di.ab exordio.ff.đ pac
ſi vnꝰ.§.qđ i ſpetie ſic i ſiſi. tollit faciliꝰ

actio vel exceptio cōtra ius cōmune cō
petens quā iuri conſona.ad hoc ꝙ nōt
glo.xvi.q.vlti.c.ſi.iuriſdictio autem or
dinaria eſt conſona.exceptio vero diſſo
na Itē nō habet hic đ facili copia pape
p exēptoſ ſic copia ordiarij p nō exēptos
⁊ ſic difficultas pmittit alias phibituꝫ
lxiij.dicū lōge et xliij.q.i.putēda ⁊ xciij
di.iuxta.de teſti.c.pſtata Item ſi ſubdi
tus epi poſſet ipſius iuriſdictiōem effu
gere ſine eiꝰ licentia poſſet et ſecūdus ⁊
vlterior et ſic euacuaret ipſorū iuriſdi
ctio q̄ non ceſſat i papa ix.q.iij cuncta p
mundum.concedat ergo exempto ꝙ nō
cōcederet nō exēpto Ad idē optime.c.lu
minoſo.xviij.q.vbi i loco exēpto eps ni
hil iuriſdcōis exerceꝫ niſi fuerit mutatꝰ
gꝰ ab exēpto pōt id ꝙ alias nō poſſꝫ Et
c.cōir intelligit de exempto monaſterio
per id qđ legit et notat in.c.cum epiſco
pus de offi ordi.li.vi.et facit pro hac p
te glo.ſi.in.c.de offi.lega.que videt in
nuere exemptos poſſe in alium iudiceꝫ
conſentire facit etiam quod notat in.c
abbatibus.xviij.q.ij . et in.c. interdici
mus xvi.q.i.et in.c.cum et plantare ſu
per v.pleno iure.de puileg.nec p eo qđ
exemptus ē debꝫ eſſe peioris conditio
nis et ſaltim in abſolutione obtinenda
debet cenſeri eodē iure quo alij clerici
non exempti cenſēt ad hoc qđ notat in
c.de monialibus de ſen.excō.facit etiā
mens et ratio.c.religioſo de ſen.excō.li
vi ne detur iſti exempto preſertim ſi eſt
religioſus materia vagandi Ad predi
cta faciunt nō. per bar.in.l.hoſtes.ff.de
capi.et poſtli.reuer.vbi dicit qđ populi
gaudentes libertate .exemptionis pui
legio vt ſunt veneti nō deſinunt eſſe de
ciuitate romana vnde poſſunt vti legi
bus cōmunibus quia priuilegium nō
debet eis hoc incōmodū afferre alleg.
l.in libello.§.ſiquis ſeruum.ff.e.vbi ptꝫ
ꝙ oſtitutio inducta in fauorem alicuiꝰ
non debet opari incōmodum et nocu
mentum. facit regula quod ob gratiaꝫ
de re.iu.li.vi. Eodeꝫ modo reſpōdet ad
c.oēs đ pe.⁊ remiſ.et ad.c.ij.e.ti.li.vi.qa
illa vendicant ſibi locum quando tota
lit velle extraneū eligere p abſolutione
obtinēda ſ epus loci nō ē totalit extra
neꝰ nā licꝫ pp vl legatꝰ ſit ordinariꝰ exēp
top tamē ⁊ epus ē ordiariꝰ illop volētiū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cium.vnde ſecūdū Innoc.in.c.paſtoral
de offi.ordi.epus eſt ordinarius etiam
exemptoꝝ quia in multis caſibus ha
bet iuriſdictionē in eos vt i. c.ad abolē
dam cum ſimi.de here.⁊ bonus tex.in.c
i.de priuile.li.vi.vnde ſaltem habitu hꝫ
ordinariam Et pro hoc quia contractus
celebratus ꝑ exemptum in aliena dio/
ceſi non facit ſortiri forum niſi quatenꝰ
le.et nō.de fo.compe.romana li.vi.ſi ta
men exemptus contrahat in dioceſi vbi
eſt exemptus remanet efficaciter de fo/
ro epi.nec hoc caſu contractus dat vel pa
rat forum ſed tollit ꝓuilegium quo de/
fendebat a foro de ꝓuile.c.i.li.vi.vbi tex
apte innuit ꝙ ratione delicti rei.vel cō/
tractus exemptus.prorſus in illis caſi
bus caret omodo libertatis. Secundo
ꝓncipaliter arguit de.c.dilecti de fo.cō.
vbi patet ꝙ ꝓuilegium alicui cōceſſum
vt non poſſit coram certo iudice conue
niri refertur ad inuitum nō autem ad vo
lentem vnde epus ibi renūtiauit ꝓuile
gio vt non poſſit conueniri vltra mare ⁊
valuit renunciatio etiā in ꝑiudiciū ſuc
ceſſorum facit.l.ſi quis in cōſcribēdo.C.
de pac.⁊ in.l.ij.§.ſed ſi agant.ff.de iudi
¶Tertio ꝓbatur quia exempti poſſūt
ſibi eligere confeſſorem quencūqꝫ de pe.⁊
remiſ.c.fi.fortius poſſunt ſibi eligere di
oceſanū ꝓprium vnde ꝑiculum aīe etiā
ſi viuens ſit in mora debet aliquid ope
rari facit.c.ſacro de ſen.excō.⁊.c.paſtora
lis.§.ꝓterea de offi.ordi. ¶Quarto ꝙ
valuerit abſolutio quia etiam ꝑſuppoſi
to ꝙ prorſus quis non poſſit renūtiare
priuilegio exemptionis in ꝑiudiciuꝫ ſu
perioris.poteſt tamen ipſi ꝓuilegio renū
tiare q̄tenus ipſuꝫ tangit vt nō.in.c.cū
tempore de arbi.videtur enī in poteſta
te exempti vti ⁊ non vti priuilegio ⁊ ta
men ſibi non preiudicat in ſequentibus
actibus facit quod nō.per glo.et doct.
in.c.priuilegia de ꝓuile.in cle.ſepe de v
ſig.⁊ per Jo.an.in.c.fi.de cōſue.facit.C.
de epiſ.et cle.auc.pſbiteros.ij.⁊ ſummiſ
ſio tenet quo ad ipm ſe ſubijcientem ⁊ n̄
quo ad ſuum ſuperiorem qđ me.cau.
cum dilectus ⁊ de donati.inter dilectos
ſic et renuntiatio beneficij facta in mani
bus eius ad quem non ſpectabat tenet
enim in preiudicium ipſius ſcilicet renū
tiantis non in preiudiciuꝫ ſuperioris. vt

nō.de renun.qđ in dubijs ⁊ melius de
ſta.reg.quod dei timorem ſic ⁊ abiura/
ratio dignitatis tenet quo ad iurantē
ſed non quo ad dignitatem de inſtitu.
c.cum veniſſent Item ⁊ quia maior ꝓt
ſe ſubijcere minori.ij.q.vij.nos ſi icōpetē
tis ⁊.ff.de iuriſdic.om.iudi.eſt receptū
multo fortius iſte exemptus qui alias eſt
minor ordinario potuit abſolui ꝑ ipſuꝫ
ordinarium. Item ꝓuilegiū parit exce/
ptionē fori que dilatoria eſt vt colligit
de priuile.cum perſone li.vi. Sꝫ excepti
one fori non introducta in fauorem rei
publice ſed ſingularium ꝑſonarum q̄s
ꝑt renūtiare tacite ⁊ exꝑſſe iij.q.vi poſtu
latꝰ ⁊.c.exceptō de re iudica.iter mona
ſteriū ⁊ de ap.c.ſi duobꝰ Quito qđ va
luerit etiam abſolutio ꝓbatur quia cē
tenendo ꝙ exemptus non poſſit exꝑſſe
renunciare foro poteſt tamen tacite cō/
trahendo in loco non exempto de ꝓuil
c.i.li.vi. Iſte autem recipiendo abſolu/
tionem ab ordinario tacite renūtiauit
foro de his que fiunt a ma.p.ca.ex ore
tunc quedam licent tacite que nō licēt
expreſſe vt patet de iura.calū.c.i.li.vi.⁊
c.dilecti ⁊.c.fi.de fo.cōpe.⁊ nō.co.ti.ſi dili
genti ⁊ facit qđ nō.gl.xi.q.i.inolita vñ
exemptus permittēdo ꝙ quis ꝓſcribat
contra ꝓuilegiuꝫ exemptionū ſpacio xl.an
norum illi renūtiat ſicut de alijs ꝓuile
gijs dicit de ꝓuile.accedentibus.facit
de capel.monacho.c.ij.eccleſie tamen ro
mane non ꝑiudicat niſi per ſpacium cē
tum annoꝝ vt nō.xvi.q.vlti.volumꝰ
ſicut de vaſallo nō.i.c.ad audientiā de
reſcrip. Idem cauetur in ſnia.nam ſnia
lata contra exemptum ſup iure iuriſdicti
onis tranſit in rem iudicatā reſpectu ex
empti ſed non reſpectu pape qui non fu
it in iudicio vt in.c.ſuborta ⁊.c.cuꝫ ſup
de re iudica.facit.c.inter dilectos in fi.de
dona.ſi enim ſaltem tacite non poſſit ex
emptus renuntiare ꝓuilegio talis ſnia
non tranſit in rem iudicatam ꝓcedit a
conſenſu ptium vt in.c.qđ ad conſultatōeꝫ
de re iudica.⁊ in.l.ad ſolutionem.C.de
execu.ſen.hinc eſt ꝙ vbi actus nō depē
det a conſenſu ptiū ſnia nō trāſit in rē iu
dicatā vt in.c.lator ⁊.c.tenor ⁊.c.cōſan
guinei de re iudica.⁊ maxime de hoc ꝑ
glo.in ꝑallega.c.lator.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

In contrarium et ad partem ne/
gatiuā ꝙ non valuit ab epiſco
po abſolui inducuntur etiā plu
ra. Et primo qui poteſt condem
nare poteſt abſoluere, q̄a par eadem qꝫ
poteſtas eſt ligandi et abſoluendi ꝺ.pe
di.i.verbum.de ma.ꝛ obe.cum inferioꝛ.
xxi.di.inferioꝛ. ſed oꝛdinarius non pōt
ligare exemptum vel iudicare ergo nec
abſoluere poteſt.ad hoc faciat illud ge
nerale quicq̄d fit coram iudice icompe
tenti vel per ipſum eſt ipſo iure nullum
de iudi.at ſi clerici.de conſue.ad noſtrā
ij.q.i.inp̄mis et optime quo ad exemp
tum.xvi.q.i.frater noſter de ſen.excō. a
nobis.facit quod nōt hoſti. de exceſ.
pre.nimis.vbi dic̄ ꝙ exempti etiā volū
tarij non poſſunt oꝛdinario cōfiteri cū
habeant papā in iudicem oꝛdinariuꝫ
vt ſupra dictum eſt. pro quo facit.c.om
nes.de pe.et remiſſ.et.c.ij.i.li.vi. Secun
do adducit̄ illud generale. pacto priua
torum iuri publico minime derogat̄ ꝺ
ꝑ.compe.ſi diligenti.ſed ius publicum
conſiſtit in ſacris et ſacerdotibus.i.di.
ius publicuꝫ. et habet hoc locuꝫ ſi tale
ius eſt conceſſū alicui nō i eius fauorē
tantū ſed et alteri⁹ de ſen.ex.contingit
de emu eccle.aduerſus de.arbi.cuꝫ tp̄e
cum ergo papa habeat ius dioceſani i
exempto vt ſupra in p̄ma pte probatū
fuit non potuit iſte exemptus ſine ipſi⁹
licentia i aliuꝫ iudiceꝫ ꝯſentire Tertio
ad hoc facit qꝛ ſicut clericus ſine epi li
centia nō renūciat beneficio de renun.
c.admonet et.c.quod i dubijs. Sic nec
exemptus ſine pape licētia de renunc.c
ſi.de elec.ſi abbateꝫ.li.vi.nec ad aliam
eccleſiā poteſt ſe trāſferre etiāſi hoc ha
beat cōſuetudo de conſue.cum venera
bilis etſi renūciat exēptus ſine pape li
centia etiāꝫ quo ad ipſū renūciatio nō
tenet.vi.q.iij deniq̄ꝫ.facit tex.in prealle
c.ꝙ in dubijs. Licet glo.ibi contra. vn
de dicit pau.et cōmuniter doc.i cle.vni
ca de renūc.ꝙ renuncians i manibus ſ
ſupioris nō ꝑdit ꝓprietatē licet ſic poſ
ſeſſionem. Allega.xvij.q.ij.conſaldus.
ſꝫ melius probatur ꝙ etiam quo ad ſe
non tenet reſpectu proprietatis in.c.ſi.
de renunti. ¶ Quarto probatur nam
ſicut clericus ſine ſui epiſcopi licentia
ab alio non recipit oꝛdines ſic nec exēp
tus ſine papa licentia de epiſcopali oꝛ
dine patet.lxiij.di.ſalomitane.de alijs ē
optimus tex.in.c.nullus ꝺ tempo.oꝛdi
lib.vi.niſi aliud ex priuilegio compeat.
de preſcrip.veniens. Si ergo nō pōt ab
alijs oꝛdinari ergo nec abſolui vl' aliter
iudicari.ix.q.ii.nlſ.ꝺ ꝑoch. ¶ Et vr̄ ꝓ
bari in ſimili ꝑ.c.auctoritate.de p̄uile.li
vi.i.§.iubemus.vbi patet ꝙ exēpti etiā
in loco exempto nequnt conſtituere ec/
cleſiam cū licentia ipſi⁹ dioceſani epi ſꝫ
requirit̄ licentia pape Vn̄ eodē modo
et fortius videt̄ ꝙ nō poſſet abſolui cū
notabilius et piculoſius ſit exercere iu
riſdictioneꝫ et auctoritatē p̄ſtare in ꝑſo
nam circa locū.xii.q.i.p̄cipim⁹. Et hec
argumēta ſufficiāt ad vtramq̄ꝫ partem
Ad ſolutionē ergo breuiter cō
deſcendens inſerā p̄mo i hoc
arduo dubio q̄ ꝑ doc.iuri.ca
nonici tacta repio. Et ꝑ pri⁹
dictum fre.de Senis concilio.xiiii.vbi
hanc queſtioneꝫ attingit et ibi decidit̄
abſolutionē valere motus aliquibus
rationib⁹.ſꝫ.in p̄ma pte deductis. dicit
tamen ꝙ Jo.an.i.cle.penul.de ſen.excō
in glo.ſi.ſentit oppoſitū Sed ſi illud eſſꝫ
veruꝫ dicit ꝙ ſequeret̄ maximuꝫ abſur
dum ꝙ monachi regulares exempti ꝓ
qualibet abſolucióe habebūt ire ad cu
riam cū eorū abbates nō niſi in caſib⁹
iure expreſſis a ſententia canonis eos
abſoluere poſſūt vt ipſe plene diſputat
in eodem cōcilio.et bene facit tex.i cle.i
de p̄uil.ꝓ hoc vltio dicto Sed nō reſpō
dit fre.ad tex.p̄alle.cle.penul.que vide
tur ꝓbare oppoſitū eius ꝙ ipſe decidit
vbi epi abſoluunt exēptos a ſnia cano
nis in caſu illi⁹ cle.auctoritate aplica ꝛ
ſic tāq̄m delegati ꝛ nō tāq̄ꝫ auctoritate
ꝓpria Et plus ſētit fre.i cōcilio p̄alle.ꝙ
etiam i aliis cōtentioſ poſſūt exempti
ꝓrogare iuriſdictionē epi ſeu ipſoruꝫ p̄
uilegiis nō vti nec ꝑ hoc p̄iudicat̄ eis
in ſequentib⁹ actibus Et videt̄ pricipa
liter moueri qꝛ talia p̄uilegia i fauoreꝫ
p̄uilegati cōceſſa Item ꝑ.c.luminoſo.x
viii.q.ii. Jo.de liſia.i cle.ne in agro de
ſta.regula.ſequitur opinioneꝫ frede.po
nendo ibi verba Fre. de v̄bo ad verbū
de eo tamen mentionem nō faciens.do
anto.in.c.ſignificaſti de fo.compe.inci
denter ꝛ ſuccincte tetigit hanc q̄ōnem

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dicens determinacōnem Fre. fore falſam
ꝑ tex. preall'. cle. penult. cum ſua glo. nec
obſtat ſm eū. c. luminoſo. quia loq̇tur in
his in quibus. ſufficit ſola inuitacō. et
non prorogacō exigitur. vel ibi de alijs
non exemptis. ſʒ priuilegiatis. nihil ali⸗
ud dicit do. Anto. ſed conſideraui ad il
lum textum facilem reſponſionem. naʒ
ideo ibi abſoluunt epiſcopi auct. apoſto
lica. quia in caſu illius clemen. papa re
ſeruauerat ſibi abſolucōnem. quo caſu
epiſcopi. etiam ſubditos abſoluere neq̄
unt. vt in. c. nuper. de ſenten. excom. ⁊ ſic
non racōne exemptionis. vt dicit ibi gl
ſed ratione reſeruatōnis oportebat epiſ
copos fungi in abſolutione. auct. apo
ſtoli. ſimile. in. c. irrefragibili. de off. ord.
⁊ i. c. i. de ſta. reg. li. vi. ⁊ i. c. i. de cle. egro.
ꝯ di. ¶ Item contra do. An. facit ꝙ ipſe
tenet poſt Jo. de ligna. in preal. c. ſignifi
caſti. vbi dicit clericum ſubiectum abba
ti. etiam vbi non pōt preueniri epiſcopꝰ
poſſe prorogare iuriſdictōneʒ epi ſui. et
ſine conſenſu abbatis. Sed hoc dictum
indiſtincte nō fui ibi ſecutus. ¶ Quarto
reperſo Jo. an. in regula ſcienti. de re. iu.
li. vi in mercu. ſenſiſſe oppoſitū eius qd
tenuit Fre. non tamen loquitur ſpecifi⸗
ce i terminis queſtiōis noſtre. ſʒ format
ibi queſtionē de exempto cōtrahente in
loco exempto. ⁊ promittēte ſe nō declinaē
forum dioceſani ſi ſtatuto termino debi
tum nō ſoluiſſet. de quo ſoluendo ꝓcep
tum dioceſani recipit lapſo termino. et
debito non ſoluto dioceſanus ignorās
illum exemptum. quia nec talis cōmūit
reputabatur illū citauit. ⁊ quia non cō
paruit. vt contumaceʒ excōicauit. vnde
vt querebatur an talis ſētencia ligaue
rit exemptum. ex quo prius renunciaue
rat quo ad illum articulum exemptōis
ꝓuilegio. Et concludit ibi ꝙ non. quia
exemptus ꝓuilegio fori renūciare nō pt
tacite vel expreſſe ſine pape licentia. etſi
renūciat proceſſus vel ſētencia non te⸗
net cum tale priuilegium reſpiciat etiā
ſuperioris fauorem. ne ſuus ſubditus
iudicet ab alio facit ad romanos. xiiij.
q. ij. ⁊. ij. q. i. nomē. vt. c. multa. de iureiur
nimis. ⁊ de arbi. cum tempore. ꝙ valeat
renunciatō quo ad renunciantem. qꝛ il
lud ⁊ omnia ſimilia procedunt. quādo
renunciatō ſolum ledit ius renunciātiſ

⁊ non ſuperioris. vel alterius bene fac
ſm eū de foro cōpe. romana. li. vi. vbi et
conſētientibus ptibus archiepſ obmiſ
ſo appellacōnis articulo. non cognoſcit
de pncipali. ¶ Ad idē qd dicitur renun
ciari tacite contrahendo. vl' deliquēdo
vel preſcribi ꝑmittendo. Reſpondet qd
hoc nō fuit ſine auct. pape. ⁊ iur̄ ꝯmuniſ
hoc ꝑmittentis eodem modo reſpondʒ
ad decre. vlti. de pe. ⁊ re. Et per hoc ap⸗
te ſentit Jo. an. abſolutionem nō tenere
cuʒ non poſſit exemptus ꝓrogare iuriſ
dictōnem ordinarij. ſine pape licētia ſm
eū Fre. tn̄ in loco preal. minime alle. Jo
an. in ꝓdicta regula. habemus ergo ex
ꝓdictis duas opiniones cōtrarias per
doctores ſummi ingenij. ⁊ maxime repu
tacōnis poſitas. quorum vnus minie
alterum allegat. nā Fre. de ſenis ⁊ Jo.
de ligna. inclināt in vnā ſnām ꝙ exēptꝰ
ſine pape licētia poſſit prorogare iurdi
ctionem epi. Sed Jo. an. ⁊ do. an. ſenten
tiam contrariam ſatagūt. ⁊ ſic minime
poteſt elici cōmunis opi. quāuis articu
lus ſit quotidianus. Sed ego licet mi
nus ⁊ ꝑſus indignus i tantorū docto
rum contrarietate officij calamū excita
re. confiſus tn̄ pbi ſnīe. ꝙ etiam ex falſis
ſcriptis quis debet commendari. qꝛ per
ipſa iueſtigande veritat. via alijs ꝓpa⸗
ratur ſūmittā qd mente cōcepi. Et pro
elucidacione materie premittaʒ quedā
iuuenibus incognita. Et in nouo teſta
mento non ſolum petrus. ſed etiā ceteri
apoſtoli pari conſortio ⁊ honore. ⁊ ptā⸗
tis ꝓditi fuerunt. nam chriſtus poſt re
ſurectionem ſuam parem poteſtatem in
omnibꝰ apoſtolis tribuit dicens. Sicut
me miſit pater. ⁊ ego mitto vos. Accipi
te ſpiritum ſāctum quorum remiſeritis
peccata remittunt eis. ⁊ quoruʒ retinu
eritis peccata retenta eſſent. vt patʒ Jo
xx. ⁊ trāſſumptie i. c. loquit. xxiiij. q. i. et
xxi. q. iij. in nouo. quod eſt intelligendū
reſpectu ordinis ⁊ cōſecrationis. Nam
in ordine ⁊ conſecratione petrꝰ nō erat
maior alijs apoſtolis. Sic nec hodie ꝑ
alijs epis. ſed in adminiſtratione bene
erat maior quia ipſe ſolus erat pnceps
ipſoꝝ. vt in palleg c. loquitur. ⁊. c. nouo
⁊. lxxx. diſt. in illis. ⁊. xxvi. diſt. plectis ⁊
voluit xp̄s vnū preferre. ⁊ eccleſiam ſu
per vnum conſtituere ad deſignanduʒ

vnitatem in eccleſia dei vnde ſicut vnus
eſt eccleſia ita vnus debet eſſe paſtor vt
dicit tex. in preallega. c. loquitur. Item
eccleſia militans eſt diuinitus exempla
ta a triumphanti dicente Io. in apoca
lip. duodecimo. Et vidi iheruſalem ſan-
ctam nouam deſcendentem de celo etc. et
moiſi dictum eſt exodi. xxv. quod omnia fa
ceret ſecundum exemplar in monte ſibi
monſtratum et hoc etiam probatur in. c
ſi. lxxxix. diſtinc. vnde ſicut in eccleſia tri
umphante vnus eſt princeps ſcilicet de
us cui cuncta obediunt ita et in militā-
te vnus debet eſſe princeps ſcilicet papa
cui omnes homines obedirent. et de hoc
eſt etiam glo. nō. in cle. ad noſtram de he
reti. Et ex hoc infero quod licet concilium
nullo papa ſuperſtite ſupremam habeat
poteſtatem. non tamen poſſet ſtatuere quod
nullus eligeretur in papam ita quod chri-
ſtianitas regeretur per concilium. quia
deus diſpoſuit vnum preſidere debē vnde
papatus eſt de iure diuino. vt in iurib9
ſuperius allega. vt nō. per Io. an. in. c. i.
de renū. li. vi. et ius diuinum per inferio
rem tolli non poteſt. xxv. q. i. Sunt qui
dam. quia inferior nequit tollere legem
ſuperioris. in cle. ne romani. de electi. Ex
hoc etiam infero quod credens papatum
poſſe conferre penes duos eſt heretic9.
quia peccat in illum articulum. et vnā
ſanctam eccleſiam etc. vt dicit glo. ſingu-
laris in. c. non autem. vij. q. i. Secus au
tem ſi duo crearentur in diſcordia et qli
bet crederet eccleſiam conſiſtere penes ſe
iſti enim non ſunt hereti. licet aliter pec
cent nec etiam in eos credentes cum om
nes fateantur vnam eccleſiam et hoc vo
luit glo. ſingularis. xxiiij. q. i. §. i. redeūdo
ergo ad primum oēs apoſtoli diſtribu
tiue ſacerdotes ordinabant ligabant et
ſoluebant auctoritate ſibi eis per xpm
conceſſa vnde tota eccleſia regebatur tunc per
apoſtolos et alios ſacerdotes non enim
erant diſtincti termini nec parochie ſed in-
diſtincte exercebant poteſtatem ſibi tra
ditā. nec adhuc erant epi. ſed erat idem ſa
cerdos quod epus et cōi presbyterorum conſenſu
eccleſie gubernabantur. Sed poſtmo
dū orta fuerunt ſciſmata in eccleſia dei a
deo quod qlibet eos quos baptizauerat ſuos
eē putaret. vnde vn9 dicebat. ego ſum pauli
ego cephe etc. vnde vt ſciſmata tollerentur ſu

it decretū in toto orbe per eccleſiā vniūſa
le. vt vnus de presbyteris eligeretur qui deberet
preſidere ceteris quē appellam9 epm. i. ſu
perintendētem. vnde epi nō a deo ſed poti9
ab vniūſali eccleſia ratiōe prouiſionis fuerunt iſti
tuti hec probantur. xcv. diſt. olim. et. c. legim9
xciij. diſt. nec fuerūt in principio diuiſi epiſ
copatuū fines. ſed vn9 epus abſoluebat
exīntem in alio territorio. vt nō. Inno. de
pbs. cum cauſam. Et ex predictis poteſt in
ferri quod vacāte eccleſia pōt concilium epos
creare cū originaliter ab eccleſia fuerunt
inſtituti. vt ſup dixi poſtmodum creſcēte
multitudine fideliū fuerunt diſtincte pro
uincie et dioceſes reſpectu epor et primar-
charum et archiepiſcoporū. xcix. diſtinct. c. i. et
lxxx. diſt. c. i. Et decretum fuit quem nō
debere trāſgredi terminos ſibi ſtatutos
nec alterius parochianū ſeu ſubditum iu
dicare vel ordinare. vel excōicare nec ad
pniam recipe vel aliqua ſacramēta confer
re. vt hec omnia habentur. ix. q. ij. per totum
de pe. et re. omnis. xiij. q. i. c. ſnia. vnde prop
ſus ſubditum alienū et alteri commiſſū quiſ
non valet abſoluere vel ligare etiā vo
lentem. vt i iuribus ſup alle. hodie ergo
licet omnes presbyteri tam religioſi quam ſecula
res quando promouentur ad ſacerdo-
tium recipiant poteſtatē predicādi bap
tizādi penitētiam dandi peccata dimit
tēdi et alia ſpiritualia exercendi executi
onem tamen poteſtatis. eis tradite nō habēt
vnde habent hāc ptātē tamen in habitu nō autem
in actu. ſed tunc habent executiōnem cum
cura fuerit eis per ſuperiorē legitime com
miſſa. ad hoc bon9 tex. in. §. ecce in ſi et. §.
ecce ſufficienter cū. c. ſequenti. xvi. q. i. hic
glo. notabilis in cle. i. de priuile. dicit parro
chianos etiā de licentia ſuperioris nō poſ
ſe eligere ſacerdotē nō habentem curā
quod intelligit ibi pau. de eliza. quando pro
prius ſacerdos non committit ſeu dele
gat. ſed ſimpliciter dat ſuo parochiano licē
tiā vt poſſit ſibi eligere confeſſorem. Sec9
ſi alteri committit. quia tunc poteſt cōmit
tere cuilibet ſacerdoti etiam curam nō
habenti. Et ratio differentie ſecundum eum.
quia primo caſu videtur ille preſbiter abſoluere ſuo
iure. quod nō poteſt vt. ſ. eſt. per prorogatiōem iuriſ
dictionis. quia ex quo nō habet iuriſdictiōem fori pe
nitētialis in actu nō poteſt eius iuriſdi
ctiō prorogari. vt in. c. p. et. g. de offi. deleg.
ſed ſecundo caſu ille exercet curam non

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

exe pro ẽpo. ſʒ tanquam delegatus. ⁊ ſic
noĩe alterius. quod eſt notandũ ꝑ itel
lectu. c. omnis. de pe. ⁊ remiſſ. ⁊. c. ij. eo ti
li. vi. Simile nõtur ĩ. c. ſignificaſti. d̃ fo.
ↄpe. fuit ec̃ ſtatutũ. qd̃ habeť in. c. nup.
de ſẽtẽ. ex. remanet ergo dubitatõ ĩ exẽ
pto. an poſſit voleñſ ab ẽpo loci abſolui.
Et credo firmiter tenẽdũ ꝙ non ⁊ ſic ꝙ
opini. Frederi. ⁊ Johann. de lignano.
non ſit vera. Nam per exemptionem ex
emptus efficitur non ſubditus ⁊ imme
diate ſubeſt pape. vt in. capitu. ſi papa.
de ꝓuile. li. vi. ⁊ ĩ. c. penul. de offi. ord. nã
dicitur ſubditus quaſi ſub alterius di/
cõe. i. poteſtate poſit⁹. Sed per exẽpcõeʒ
ẽpus deſinit habere aliquã poteſtatem
ĩ exẽptis. n̄ ĩ caſib⁹ exp̃ſſe ſibi ↄceſſis vt
in iuribus ſup̃ all̃. ⁊ ĩ. c. frater nr̃. xvi. q.
i. dum dicit ibi tex. poſtq̃ʒ euʒ eccl̃iam q̃ʒ
euſ de tue iuriſdictõiſ poteſtate exemit
rurſus in eis aliquid iuriſdictõis vſurpa
re preſũpſeris ꝛc. Et ibi vt fraternitas
tua ab eo eccleſiam q̃ʒ eius omnẽ añ ha
bite vice ſue ptãtẽ iuriſdictõnis abſtine
at ꝛc. ergo nequit ꝑ ẽpm̃ abſolui. q꞉ ex q̃
ꝑꝑ exemit illum a iuriſdictõne ẽpi nõ de
bet ẽpus tranſgredi ꝑꝑrioſ terminos. ⁊
ſibi non ſubditũ abſoluere vel ligare. nec
poteſt ſubditus exemptus ẽpi iuriſdictõ
nem ꝓrogare. ſiue dicamus abſolucõeʒ
eſſe de foro contentioſo ſiue pniali. naʒ
ſi eſt de contentioſo nõ poteſt. quia cleri
cus ſine ſui ſuperioris licentia ĩ aliũ iu/
dicem ↄſẽtire nõ põt. vt in. c. ſignificaſti
de fo. cõpe. nec valet ſi dicať illud veruʒ
quando cleric⁹ ↄſẽtire vult in penit⁹ ali
enũ. ſʒ ſi in ẽpm̃ loci ſec⁹ vt voluit Fre. d̃
ſenis. quia hoc videtur ↄtra tex. p̃al. ſig
nificaſti. vbi dicitur clericum conſentiř
non poſſe ĩ iudicẽ nõ ſuum ſine licentia
ſui ſuperioris. cum ergo epiſcopus loci
non ſit iudex exempti. vt ſupra probatũ
eſt. ergo nõ poterit in eum conſentire ſi
ne licentia pape qui eſt dioceſanus. et
immediatus ſuperior exemptorum. vt ĩ
iuribus ſup̃ allega. nam maiorem pote
ſtatem habʒ archiep̃us in ſubditos ſui
ſuffraganei. cum ſit iudex totius proui
cie. ⁊ certis caſibus habet ordinariam.
etiam ĩ ſubditos ſui ſuffraganei. vt ĩ. c.
paſtoralis. de offi. ordina. quam habet
epiſcopus in exemptos. vt ĩ preallegat.
c. frater noſter. ⁊ nõ poſſunt ſubditi ſuf

fraganei cõſentire in archiepiſcopum ſi
ne licentia proprij epiſcopi. vt patet in. c.
romana. de foro compe. li. vi. multo for/
tius non poterit exemptus conſentire
in epiſcopum loci ſine pape licẽtia. tam̃
etſi vellet non poſſet renunciare priuile
gio libertatis. ⁊ optime facit preallega
c. aucte. de priuilegijs. li. vi. vbi colligi
tur. quod epiſcopus loci non poteſt eſſe
ordinarius exempti etiã volentis aliaſ
enim poſſit renunciare priuilegio exem
ptõnis quod eſt falſum. vt in. c. cum tẽ
pore de arbitr. ⁊ in alijs iuribus ſupra
allegatiſ. quod videtur expreſſe contra
Fredericum. Si enĩ priuilegia exempti
onis concernerent merum fauorem ex/
emptorum poſſent exempti illis renũci
are cum regula iuris ĩdubitata dictet
quemlibet poſſe renunciare fauori pro
ſe introducto. videmus etiam in ſimili
feudatarios non poſſe in caſibus ĩ qui
buſ dominuſ feudi eſt iudex dominũ di
mittere. ⁊ alterius iuriſdictõnem ꝓroga
re. etiam ordĩarij loci. vt nõt. Innocen.
in. c. ceterum. de iud. ad hoc. c. trãſmiſſa.
⁊. c. ex tenore. de fo. cõpe. ⁊ ibi nõ. Bart.
i. l. i. §. ⁊ poſt operis. ff. de no. ope. nun. ⁊
ff. de iudi. l. i. vbi dic̃. ꝙ ſi domini habẽt
aliquẽ ſubiectum non ſub nomine nudõ
iuriſdictõnis. ſʒ reſpectu alterius ſubie
ctõnis. vel tributi. non poteſt ſubiectuſ
ad iſtar clerici prorogare iuriſdictõnem
vt ĩ vſi. feu. ſi de feu. fuerit contrauer. c.
i. ⁊ de ꝓhi. feu. alie. ĩperialem. ⁊ de hoc
etiam ibi per glo. ⁊ idem tenet Hoſtien.
in ſumma de foro compe. §. i. v̓. ſʒ nec vi
detur. allegat autẽ. de ſanct. epiſ. §. ꝑco
nomos. ⁊. §. ſequenti. Ad hoc optime
qui filij ſunt legit. per venerabilem. §. ĩ
ſuper. vnde cum vaſallus non poſſit ꝓ
rogare iuriſdictõnem. Etiam alias ſui
ordĩarij ſine conſenſu domini.. multo er
go fortius. nec clericus poterit ſine con
ſenſu pape. omnes nanque rationes ꝓ
hibentes clericum conſentire in alium
ſine ſui ſuperioris licentia habere etiaʒ
videntur locum in exempto reſpectu pa
pe ⁊ huius prohibitionis triplicez cau
ſam aſſignat. Johan. in. c. inolita. vnde
cima queſtione prima. quia clericus nõ
poteſt de calumnia iurare ſine conſen/
ſu ſui iudicis. vt in. c. i. de iura. calump
ni. et litigare non poteſt. ſi non poteſt

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſiurare quod ſecus ē in alio. z° qꝛ nō po
teſt ab alio ep̄o ordines recipe ergo nec
iudiciū qd̄ mai⁹ eſt. xi. q. ij. nullas ꝑmas
z° qꝛ ab alio q̄m ſuo p̄lato nō pōt petē
iudicium aīe quod eſt occultum. g° for
tius nec manifeſtum. de pe. diſti. vi. pla
cuit. Aliam rationem ſentit Bar. in. l. ij.
ff. de iudi. ⁊ in p̄alleg. l. i. de no. ope. nun.
videlicet ꝙ ideo clerici non pn̄t ꝓrogar̄
iuriſdictōnem alterius ſine cōſenſu ꝓprij
iudicis quia clerici p̄latis ſuiſ ſunt ſbie
cti non ſolum reſpectu nude iuriſdictiōn
ſ; etiaꝫ quo ad alia dicunt̄ ſbiecti quod
ſecus eſt in laicis ideo i caſu in quo lai
ci vltra nudū exercitium iuriſdictionis
ſbijciuntur iudici nō poſſunt prorogare
iuriſdictōnem vt feudatarij. vt in p̄alle.
c. ex tenore. ⁊ c. ex trāſmiſſa. ⁊ c. veruꝫ de
fo. compe. ⁊ nō. de iudici. ceterum. ⁊ hoc
dictum Bar. declarat Jo. de lig. in. c. ſig
nificaſti. de fo. compe. plus eni aſtringit̄
clericus ep̄o ꝑmo racione bn̄ficij quod
ꝑcepit ab eo. Item ⁊ ratione ordinis qꝛ
etiam tranſlatus ē ſm animā ⁊ corpus
in deū. xij. q. i. cui portio. xxi. diſti. cleros
cuius vicarius eſt ep̄us reſpectu ſubdi
torum. he enim rationes vendicant ſibi
locum in clerico exempto reſpectu pape
fortius enim clericus exemptus ſubeſt
pape q̄ꝫ non exēptus ep̄o. ar. ix. q. iij. cū
cta ꝑ mundum. ⁊ c. per principalem. de
p̄ben. c. ij. li. vi. ergo cum non ſit pape ſb
iectus ratione nude iuriſdictōnis tātū.
non poteſt alteri⁹ iudicis iuriſdictōneꝫ
ꝓrogare ſine pape licētia ſicut ⁊ alij cle
rici pn̄t. Interē eni pape ſeu alteri⁹ ſu
ꝑioris ſuū ſbditū per aliū non iudicari
⁊ diſcuti. vt i iurib⁹ ſup̄ allega. Idē ſi di
camus eā eſſe de foro pn̄iali ꝑ. c. oīs. de
pe. ⁊ re. ⁊ per. c. placuit. de pe. diſt. vi. ⁊ ꝑ
ea que ſtatim dicta ſūt. ⁊ fortius hoc ca
ſu quā in p̄cedēti. Intereſt eni iudicis i
mediati ſuū ſbditum ab alio non abſol
ui vt vultū ſui pecoris ꝯgnoſcat ꝓuer
bioꝝ. xxvij. ⁊ nō. de pe. ⁊ re. omnis. ⁊ de
peni. ⁊ remiſſi. in. c. ſi ep̄us. li. vi. in glo. ſi
eni. nā p̄cipue ꝓpter hāc rationē etiā de
linquēdo in alterius territorio nō ſorti
tur ibi forum reſpectu pn̄ie. vt dic̄ glo. i
c. placuit. xvi. q. i. ⁊ nō. i. c. i. de raptor. ⁊ i
c. quod clericis de fo. compe. Iteꝫ ſi poſ
ſet exemptus prorogare iuriſdictionem

quo ad abſolutionē ita poſſꝫ in alio ca
ſu ⁊ alio ⁊ ſic in infinitum. ⁊ ſic ex toto
renunctiare priuilegio libertatiſ qd̄ face
re nō poteſt. vt in. c. cum ep̄e de arbi. ad
hoc qd̄ in ſimili nō. ꝑ Jo. an. in. c. cum ve
nerabilis. de cenſi. Item ſi ſpeciale eſt i
caſu. c. ſi. de pe. ⁊ re. vt exempti p̄lati poſ
ſint ſibi eligere confeſſorem. ergo regula
riter nequeunt i alium iudicē conſentir̄
Item puto ꝙ vigore illi⁹ ꝯceſſionis ele
cti ꝑ exemptos nō poſſunt abſoluere ab
excōicatione nec i alijs caſib⁹ ipſis reſer
uatis. ar. in. c. ij. de pe. ⁊ re. li. vi. vnde ca
ueāt ſibi exempti. vt a papa vel ſuis ſu
ꝑiorib⁹ obtineāt ſpecialem indulgētiaꝫ
ſuper hoc. Et ſic concludo iudicīō melio
ri ſemꝑ ſaluo abſolutionē non valere ꝑ
hec. ⁊ ea que allegaui ad ꝑteꝫ negatiuaꝫ
Et ꝑ p̄dicta ſatis vr̄ reſponſuꝫ ad argu
menta in ꝯtrarium alle. vnum tamē an
necto qd̄ ponit accur. in. l. i. C. vbi d̄ cri
mi. agi opor. ꝙ vbi iudex ē taliſ ꝙ citat⁹
ip̄m iudicē facere nō pōt non nocet taci
turnitas facit. c. dilecto. ⁊ ibi nō. de p̄bē.
⁊ ſic eſt reſponſum ad id quod dicebat̄
ꝙ ꝑmittēdo ſe abſolui tacite ꝯſenſit. nā
cum ipſe eum iudiceꝫ facere non poſſit.
vt ſup̄ dixi. nec etiam ille pōt mittere fal
cem in meſſem alterius. vi. q. i. c. i. Sua
taciturnitas nō hēt in aliq̄ opitulari. ſ;
talis abſolutio tanq̄m obtēta a iudice
non ſuo viribus non ſbſiſtit. ix. q. ij. ꝑ to
tū de pe. diſt. vi. placuit. ⁊ de pe. ⁊ re. om
nis. ⁊ c. ij. e. ti. li. vi. hāc tamē deciſionem
ſupplendam et corrigendam ſbijcio iudi
cio p̄ris ⁊ p̄ceptoris mei ſingulariſſimi
dn̄i Fran. de zabarellis Cardinal̄ florē
tini digniſſimi q̄ in hac ſacratiſſima ſa-
pientia iā dudum obtinuit p̄icipatum
⁊ tantum de illo. ¶ Sequitur dubium
ſecundum.

Venio ad z^m dubiū an ꝓceſſ⁹ i
itus ꝑ iudicē p⁹ recuſatōeꝫ in
ipſius iudicis ꝑſonā ex iuſta
⁊ ꝓbabili cā ꝓpoſitam citra
appellationis interpoſitionem corruat
et hoc dubium dependet ab alio. An
recuſatio ipſo iure ſuſpendat iuriſdictō
nem. Et primo allegabo ad partem ne-
gatiuam quod non ſuſpendat ipſo fa-
cto. ſed opus eſt appellatione. ⁊ videt̄

q videtur aperte probari in.c.ſuper que
ſtionū i fi.de offi.deleg.vbi dr̃.ꝙ ſi dele/
gatus pꝛīcipis ꝯpellit ꝑtem litigare co
ram ſubdelegato ſuſpecti ꝙ licite a tali
grauamine poteſt appellari ad papam.
⁊ quod fuit attēptatum poſt huiuſmo/
di appellacōnē iudicari debet irritū.⁊
inane.⁊ ſic pōderat ⁊ expoſtulat ibi tex
appellari ad irritacōnem proceſſus. idē
videtur velle tex.in.c.quotiens.ij.q. vi
licet glo.ibi ſentiat contrarium ¶ 2° ſȝ
videtur probare tex.i.l.nō diſtiguemuſ
§.cum quidam.ff.de arbi. vbi dicitur.
ꝙ ſi arbiter recuſatus profert ſētentiā
ꝙ contra agentem ad penam obſtat ex
ceptio doli.⁊ ſic cōpetit actio.alias non
daretur exceptio q̄ eſt actōnis excluſio.
de oꝛdi.cogni.c.cum dilect⁹. ⁊ ſic tenuit
de rigoꝛe iuris geſtum ꝑ arbitrū recu
ſatum. ¶ 2° ad hoc inducunt.c.cū ſpecia
li de appel.⁊.c.ſi quis cōtra clericū.ꝺ fo
ꝯpe.⁊.c.iudex.de offi.dele.li.vi.in q̄bus
ꝓbat etiam iudicē delegatū habere iur̃
dictōnem ſaltē ante pronūciacōnē ſuꝑ
recuſacōne.ſi ergo habet iuriſdictōnē
debet tenere proceſſus.licet ꝯtra exerci
tium iuriſdictōis ꝯperat exceptio.⁊ licȝ
iudex grauauerit non admittendo ex/
ceptionē.attamē imputādum eſt parti
non appellanti.nā vbicunq; contra iu
dicis proceſſum obijcitur exceptio.et iu
dex ꝓcedit ad vltēioꝛa.videt illū reijcē.
⁊ tacite pronūciare ſuꝑ exceptōne. ⁊ tȝ
ꝓceſſuſ ſi non appellaret.vt i.c.ex ꝑte.iij
de appella.vbi tex.optim⁹.⁊ i.l.a ꝓcedē/
te.C.de dila.vbi etiam ꝓbat. Et optie
faciūt nō.ꝑ glo.i cle.vnica de do.⁊ ꝯtu.
⁊ ꝑ Inno.i.c.paſtoꝛalis.§.p̄terea. de off
dele.ſi eni appellat ab īterlocutoꝛia ⁊ iu
dex ꝓnūciat illam eē friuolā. ⁊ ab hac ꝓ
nūciatōe iteꝝ nō appellat p̄ma appella⁹
ē deſerta.vñ tenebit ꝓceſſuſ poſtea ꝑ iudi
cē init⁹ idē vr̃ ⁊ foꝛti⁹ dicendū in recuſa
tōne procedendo eni ad vlterioꝛa videt
illā ꝓnūciare friuolā.⁊ imputādū eſt ꝑ/
ti que non appellauit. ¶ Quarto nō dȝ
operari plus reſtitutōis exceptio.quā
appellatōis interpoſitō.ar.c.ſuꝑ eo.ij. de
appell.⁊ quod notat.glo.in.c.ſi contra
vnum de offi.deleg.li.vi.ſed geſtū poſt
appellationem ab interlocutoꝛia non ē
nullum ipſo iure. ſed pendet ex futuro
euentu.vt in.c.non ſolum.de appel.li.vi

niſi preceſſerit inhibicō iudicis ad quē
vt ibi. Ergo multo foꝛtius geſtum poſt
excepcōnē recuſacōnis non debȝ coꝛru
ere ipſo iure.nec alicubi probat iuriſdi/
ctōnem eſſe ſuſpenſam per ſolam recuſa
cōnē ſtabimus ergo regule generali vt
teneat geſtum a iudice.licet egerūt ꝯtra
ius litigatoꝛis.vt in.c.cum inter.de ſē.
⁊ re iudica.

IN contrarium ⁊ ad ꝑtem
affirmatiuā. ꝙ ſuſpendat
iuriſdictō eo ipo ꝙ ꝑ recu/
ſacōnis ꝓpoſicōnē allegat
p̄mo text⁹. aptus i.l. vna.
C.ſi quacūq; p̄di.po.vbi pater iudex cō
pellens quē ad matrimoniū contrahen
dū. ⁊ a iure nō īterdictū punitur certa
pena.⁊ dat facultas cōpulſo cum tota
familia ſua illi⁹ iuriſdcōnē vitādi ⁊ da
tur alteri iuriſdictō. ⁊ ſic ipo facto abdi
cat iuriſdictōnem a recuſato ⁊ i alium
trāſfūdit ¶ 2° adducit.c.iudex de offic.
dele.li.vi. vbi apte dicitur iudicē non
poſſe poſt recuſacōnem propoſitam cāȝ
committere ſine recuſatoꝛis aſſenſu mľ
to ergo foꝛtius nō dēt in cauſa pꝛīcipa/
li poſſe ꝓcedē.ar.auc.multo magis.C.
de ſacro ſāct.eccl.nā ⁊ ſubdelegare ē iur̃
dictōe vti.ff.de iuriſ.om.iu. moꝛe maio
rū.⁊ i.l.iij.in fi.co.ti.nō.glo.in p̄all̃.c.iu
dex.nā facili⁹ ꝑmittit delegatō ſeu cau/
ſe ꝯmiſſio quā ſuper pꝛīcipali proceſſu.
de fo.ꝯpe.ſiq̄s ꝯtra clericum.ſed p̄muȝ
non permittitur indiſtīcte iudici recuſa
to.ergo multo minus 2ᵐ.ſcilicet.vt per
ſe procedat quanq; enim recuſatus nō
deſinat eſſe iudex per ſolam recuſacōnē
ꝓpoſitionis. Tamen exercitium iuriſdi/
ctionis videtur ſibi interdictum.vt in p̄
allega.c.iudex.⁊.c.ſuſpitionis.⁊.c. 2° re
quiris.de appella.propter quod non de
bet tenere proceſſus.ar.i.c.prudentiam
de offi.dele.vbi patet.ꝙ duo iudiceſ da
ti ſimpliciter.vel cum clauſula lȝ omneſ
habent iuriſdictionem. tamen exercitiū
non habēt niſi pro parte ſi vnus proce/
dit ſine altero propter exercitium inter/
dictum non tenet proceſſus vt ibi.2° ap
pellacō recuſacō.⁊ relacio procedunt a
pari.quod patet ex co. quia inſimul in/
titulātur.vt patet in titulo.de appella/
cioni.recuſa.⁊ relati.⁊ facit capitulum
ſuper eo.ij.de appellationi. Sicut ergo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

non tenet actus poſt appellatõnem legi
timã cũ ꝑ eam ſuſpendat iurdictio ipſo
facto ita etiam ꝑ recuſacõnẽ ex quo i ve
ritate ẽ legitia vt ẽ tex.in.c.ſuꝑ q̃õnum
in fi.de offi.dele.⁊ in.c.ſi a iudice.de ap/
pella.li.vi.⁊ nõ.i.c.non ſolũ .e.ti.⁊.li.⁊ i
c.ꝑ tuas.de ſẽten.excõ.nec tenet poſt re
lationem.vt in.c.ĩtimaſti.de appella.ita
nec tenere dẽt poſt recuſatõnem.ad hoc
c.ſuſpitõnis.de offi.delega.⁊.c.2° requi
ris.de appel. ¶Quarto iducũt nõ.ꝑ In
nocen.in.c.ceterum.de reſcrip.vbi dicit
ꝙ ſi reuocato i dubiũ de validitate plu
rium reſcriptorũ.ita ꝙ iudices debeant
ꝓcedere ad electõnem arbitrorũ ſm pra
cticam.c.paſtoralis.de reſcrip.vbi ſi iu/
dices habent ordinem .⁊ pretermittũt
⁊ ꝓcedũt in pñcipali non tenet ꝓceſſ⁹ qꝛ
eſt initus contra ſolitum ordinẽ iudicõ
rum.ij.q.vi.§.itẽ ſẽtentia.⁊.C.de ſentẽ.
⁊ iuṝ.om.iudi.l.ꝑlatam.ſic ad ꝓpoſitũ
ſi iudex recuſatus nõ ꝓcedit ad arbitro
rum electõnem ſm ꝙ iura diſponũt.ꝫ ꝓ
cedit in pñcipali non debet tenere ꝓceſ
ſus.ad hoc bene facit glo.in.l.aptiſſimi
C.de iudi.que dicit ꝙ iudex recuſatus
deſinit eſſe iudex his argumẽtis ꝓ vtra
ꝗ parte premiſſis

Ad ſolutõnem condeſcendẽs
dei ⁊ eius matris nominib⁹
inuocatis premittam; opini/
ones quas in materia reperi
o. Prima fuit opi.glo.in.c.quociens.ij.
q.vi.⁊.iij.q.v.quia ſuſpecti ꝙ proceſſus
non teneat etiã citra appellatõnez ⁊ ſic
iuriſdictõ ſuſpendatur ipſo facto .hanc
opi.ſequitur.Bar.in.l.quia poterat.ff.
ad trebel.⁊ dicit eſſe caſum in ꝓalleg.l.
vna.C.ſi quacunq ꝓd.po.ſequit hoc
in.c.legitima de appel.li.vi.⁊.c.cum ſpe/
ciali.e.ti.⁊ do.pe.de ancha.in ꝓalle.c.
iudex per illum textum.⁊.l.vnicam ſpe.
in tit.de recuſa.§.qualiter fuit varius.
nam in principio illius.§.dicit ꝙ propo
ſita contra iudicem recuſatioñ ſuſpẽſa.
eſt ipſius iudicis iuriſdictõ .In fine do
illius.§.dicit ſe credere tenere proceſſuz
initum per delegatum vel ordinarium
recuſatum niſi appellaretur vel per aliã
actum in alium transferatur iuriſdictio
Scda fuit opi.Innocen.in.c.cum ſpẽa/
li.de appel.vbi dicit ꝙ nõ meminit ſe le
giſſe ꝙ non valeat proceſſus niſi appella

ret.hãc opi.Inno.ſequitur angelus de
peruſio in.l.qui poterat.ff.ad trebelli.ſe
quitur etiam in.c.cum ſpeciali alle.do.
Car.⁊ do.an.de but.tenet ꝙ proceſſus
teneat antequã a iudice abdicetur iuṝ
dictõ funditus quod quando ſit colligi
tur ex.c.iudex.⁊.c.2° requiris .⁊ ex ibi
nõtis.3° fuit lapi.in dicto.c.iudex ꝙ pro
ceſſus interim ſit in pendeñ .⁊ pendeat
ex futuro euentu.nã ſi pronunciabitur
pro recuſante detegetur proceſſum non
valuiſſe ſecus ſi contra eum.qꝛ tunc de
tegetur valuiſſe.ſicut dicimus in ſimilẽ
in appellatõne ab interlocutoria.vt alle
ſupra pro ꝓma parte ¶Alij vero moder
niores hanc tertiam ſequẽtes nituntur
reducẽ ad ↄcordiã opi.Inno.⁊ Bar.vt
opi.Inn.⁊ ſeq̃tiũ ꝓcedat d iuṝ canõico
ſm ꝙ non ſufficit tantum allegare.ſed
oportet quod ꝓbet.vt in .c.ſuſpitõnis.
⁊.c.cum ſpeciali.opi.do Bar.⁊ ſequati
um ꝓcedat de iure ciuili ſm qd ex ſola
voluntate ſine alia ꝓbatõne põt iudex
delegatus recuſari tamquam ſuſpect⁹.
vt legit ⁊ nõ.in.l.aptiſſimi.C.de iudic.
vñ tantum videt opari recuſatõ de iuṝ
canonico ſecuta ꝓbatione ⁊ ſnia.et ſic
videt ꝙ ſicut de iure canonico lata ſnia
oĩmodo deſineret eẽ iudex ⁊ ſic ꝓceſſus
oĩmodo de iuṝ canonico non valeret ip
ſo iure.ita vꝛ ꝙ de iuṝ ciuili eo ĩpo ſolo
ꝙ facta ẽ recuſatõ ĩpo iuṝ deſinat eẽ iu
dex ⁊ ꝑ conſequẽs non valebit ꝓceſſus
⁊ ſic ſm iſtos .opi.Inno.poſſet ſaluari
⁊ reducẽdo ad opinionem lapi .⁊ plus
vꝛ ſm iſtos ꝙ etiã ſi appellaret non cor
ruerz ꝓceſſ⁹ ĩpo facto de iuṝ canonico.
qꝛ appellatio ab interlocutoria non red
dit ꝓceſſũ nullũ ex ħ ſolo.qd eſt appella
tum ſi nõ eſt aliq̃d attẽptatũ poſt ihibi
tõnem iudicis ad quẽ ꝑ ea q̃ habẽtur i
c.non ſoluz de appel.li.vi.⁊ ſic multomi
nus ex ħ ſolo ꝙ facta eſt recuſatõ nõ dz
ꝓceſſ⁹ poſtea fact⁹ eẽ null⁹.niſi ħ detega
tur ex poſtfacto ꝓbata veritate cãe ⁊ la
ta ſnia ꝓ recuſañ.ꝫ hec opin.nõ vꝛ indi
ſtincte ꝟa nã ſi appellatõ eſt legitia ⁊ ꝓ
babilis in ↄtinẽti ſuſpẽdit iuriſdictõ iu
dicl.vt i.c.ſi a iudice.d ap.li.vi.nec tz p⁹
tea geſtũ vt ẽ tex.apt⁹i ꝓal.c.ſuꝑ q̃õnã
i fi.⁊ i.c.ꝑ tuas.d ſẽ.ex.lz geſtũ nõ dcat
reuocari niſi poſtq̃ꝫ conſtiterit illã cãm
eſſe veram.et loquitur ita.c.non ſolum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝺe appel.naȝ ī veritate in cōtinenti ꝓceſ
ſus eſt nullus.vel aliquis. nam qđ cer
tum eſt nature certum ē canoni. Ad hoc
c.licet.de ſente.exco.⁊ quod ibi nō. Item
ꝙ ſi poſt recuſacōnem ꝓpoſitā recuſans
cōparet coram recuſato.nā ſcđm hāc opi/
nionem de iure ciuili adhuc nō valeret
ꝓceſſus.quia ſi in cōtinēti deſijt eſſe iu
dex priuatorū conſenſus nō poteſt illū
iudicem facere.l.priuatorum.C.de iuriſ.
om.iu.de foꝛ.cōpe.ſignificaſti.⁊ hoc vr̄
contra mentē illiꝰ.l.⁊.l.cū ſpāli. ꝟ. ilico
autem.naȝ de mēte illiꝰ tex.vr̄ ꝙ ſi recu
ſās infra triduū nō eligit arbitrum vel
arbitros.qui cognoſcāt de pꝛīcipali.De
pꝛimuſ iudex recuſatus non cenſet remo
tus.imo debet coram illo litigare. Item
poſſet attentari. ꝙ etiāſi cā recuſacōis
nō ſit vera.exquo tamē hoc nō conſtat.
imo cauſa de ſe ē pꝛobabil̄ ⁊ legitima ꝙ
non valebit ꝓceſſꝰ poſtea initꝰ licet po/
ſtea conſtet illam cām nō eſſe verā.tum
quia ex ſola ꝓpoſitione videtur ſuſpēſū
iuriſdictōnis exercitiū.vt i.c.ſuſpicōnis
de offi.dele.⁊ in.c.legitima.de appella.li.
vi.⁊ in.c.ſcđo requiris.de app.⁊ ī pꝛeal.
c.iudex.que iura aperte innuūt iudiceȝ
non debere ꝓcedere in pꝛincipali niſi p̄
uſqȝ conſtiterit cauſā recuſacōnis non
eſſe legitimam.tum quia ꝓceſſus initus
poſt recuſacōnē ꝓpoſitam eſt cōtra ſoli
tum oꝛdinem iudicioꝝ attemptatꝰ cū
iura velint arbitros debere eligi.⁊ pꝛius
diſcuti cām ſuſpicōis.vnde cū iſte oꝛdo
fuit pꝛetermiſſus initꝰ viciatur pro ceſſus
ar.coꝝ que nō. Inno.in.c.ceterum.đ re
ſcrip.ad hoc.ij.q.vi. Itē ſnīa.⁊.C.de ſē.
⁊ int̄ om.iudi.l.ꝓlatam. q̄ non militat ī
appellacōis cauſa.cū ſi cauſa non ſit ꝟa
non ſuſpenditur iudicis iuriſdictō. nec
reperitur proceſſus attēptatus contra
oꝛdinem iudicioꝝ.vt in c non ſolum de
appella.li.vi. Et ex hoc poteſt elici vnuȝ
nouū.vt quo ad iſtū effectuȝ plus opet
recuſacō q̄ȝ appellacōis ex alio grauami
ne intꝑoſitō. Ad pꝛedicta faciūt ī ar.c. ex/
hibita.de iudi.⁊.c.intꝑoſita.de app.vt ſi
cut hūc effectum ſꝫ opetur ibi ſola ꝓba
cōis oblacō.ita ⁊ hoc cāu ſola reſtituti
onis ꝓpoſicō propter oꝛdinem ꝑuerſum
⁊ exercicij iuriſdictōnis ſuſpēſionē.vnđ
ego puto in hoc articulo diſtiguenduȝ
ꝙ aut recuſacōne ꝓpoſita proceſſum iā

geſtum. ⁊ ſententiam foꝛe latā nititur
quis ſuſpēſionis pꝛetextu de nouo detecte
retractare.vt glo.ſingular̄ in.c. cum inđ
de excep.colligit ar.ex illo tex. ꝙ ſētētia
teneat ſꝫ debet retractari pro hoc. quia
non fuit de mente pape iudici ſuſpecto
cām ↄmittere.vt ibi.⁊ facit .c. eam.te.et
quod ibi nō.de eta.⁊ qua.⁊ idem ſentit
glo.in.c.quia ſuſpecti.iij.q.v.⁊ bene facit
ibi tex.etiam in oꝛdīario.facit quia. pꝰ
litem conteſtatam.non licet iudicem re
cuſare.vt i.l.cum ſpeciali.C.de iudi.⁊ ī
auc̄.offeratur de li.conteſt. ⁊ tamen ad
noticiam poteſt ꝓponi.vt in.c.inſinuan
te.de offi.dele.⁊ nōt. Jo.cal.in.c.ij.de oꝛ
di.cogni.dūmodo tamē pꝛimo fuit ſoli
citus in inquirendo.ar.i.c.paſtoꝛal̄.de
excep.⁊ vide glo.ſingularem.in.c.excep
tio.iij.q.vi.ꝓ illo dicto cal. ꝙ etiāȝ ſi aſſi
competebat exceptio.exquo tamen nūc
de nouo peruenit ad noticiam pꝛoponi
poteſt etiā poſt litem ↄteſtatam.⁊ exten
dit multum.c.inſinuate de offi.del.vnū
tameȝ indubitatū eſt ꝙ ſi ante pꝛopoſi/
tam recuſacōis delegatꝰ ſubdelegauit
in totum pꝛetextu ſuſpicōis non pōt com
miſſio reuocari. Secus ſi aliquid de cā
ſibi reſeruauit vt dicit tex.in pꝛallle.c.iu
dex. Aut pꝛopoſita fuit recuſatio ⁊ pꝛi
ter in oꝛdinario ⁊ delegato dico for̄ ſuſ
penſā iuriſdictōnē iudicis in pꝛincipali
ſiue fuit in arbitrum compꝛomiſſum vt
pꝛobatur in.c.legitima in.fi.de appel.li.
vi.ſiue non exquo petitur compꝛomit/
ti.vt pꝛobat in.c.ſuſpitionis in fi.⁊ ī .c
ſcđo requiris et.c.cum ſpeāli ſuperius
alle.licet enim delegati iuriſdictō nō ex
tinguatur pꝛoꝛſus ante pꝛonunciacio/
nē ſup ſuſpicōe.vt in pꝛeall̄.c.iudex per
ſolā tn̄ recuſacōis ꝓpoſicōȝ iuriſdictō ſuſ
pēdit ſeu exercitiū iuriſdictōis.lȝ in eo re
maneat habitꝰ.vt i iurībꝰ ſup allegatis
⁊ marie i.c.iudex vbi pȝ ꝓpoſita recuſa
cōne non poteſt iudex ↄmittē alteri cau
ſam niſi de recuſatoris aſſēſu vnde pō/
dero ꝙ negacō pꝛecedit verbum pōt ⁊ ſic
impoꝛtat neceſſitatē.vt nōt.glo.in regu
la.i.de reg.iu.li.vi. Si ↄmittere nō pōt
mlto foꝛtiꝰ ꝑ ſe ↄgnoſcē.ar.c. ſi q̄s ↄtra
clericū de foꝛ.cōpe.nam delegare ē iur/
dictōne vti.vt i.l.iij.ff.de iuriſdi.om.iu.
Et ſic licet non extinguatur iuriſdictio
ſuſpenditur tamē iuriſdictōis exercitiū

Simile ē in.c.paſtoral.de reſcrip.ibi enī
delegatus hēt iuriſdictōnem ī cōtētos
ſb clauſula generali.ſ3 non habet iuriſ/
dictio ñ exercitium antequā perſone exp̄
mantur.ꝛ pro hoc optime alle.c. legitia
in fine vbi dicitur.ꝙ ex tūc ſcilicȝ lapſo
termino ad terminādum negotium ſuſ
pitōnis iudex non omittat procedere in
pñcipali.ꝛ ſic poſt lapſum termini tātū
recuperat exercitiuȝ iuriſdictioñ aū enī
non habet vnde ſi ante procedit nō tene
bit proceſſus ex defectu exercitij.ꝛ quia
contra legem initus.C.de legi.non du/
bium.x.diſt.vides.ꝛ regula que contra
ius de reg.iur.li.vi.ꝛ contra ſolitum or
dinem iudicōrum vt ſupra dixi. Tamē
aduertendum quia hoc puto verū cum
limitatōne ſequēti.Aut enī proponens
recuſationē poſt eam ꝓpoſitam compa/
ruit coram iudice ſponte.vel ad ipſi' ci
tationem factā ſuper proceſſu pñcipaliſ
cauſe.ꝛ indubie proceſſus tenet. q̄a iu/
dex videtur ſuper ea pronunciaſſe ꝓce
dēdo ad vltēiora ꝛ ille videtur acquie
uiſſe ꝛ exceptōni ſue renunciaſſe.arg.de
offi.dele.gratum.de teſti.cum veniſſ3 de
appel.c.ſolicitudinem.ꝛ.c. ex parte.ij. et
qd̄ nō.in.c.ſi a iudice.de app.li.vi.de hiſ
que fi.a ma.parte ca.ex ore.aut nō ꝯpa
ruit ad citatōnem iudicis factam ſuper
pñcipali ꝛ dico ꝓceſſum nō tenere quia
cum exercitium iuriſdictioñ ſit iudici in
terdictū ſuper pñcipali per ſupdicta nō
potuit eius citatō artare citatū cū pri'
debeat diſcuti recuſatōis articulus ad
hoc optime fac̄ preall .c. ſi a iudice cōpa
rando recuſatiōm appellatōni. Itē vbi
cunq3 certum ꝛ notoriū eſt pti abſēti ex
ceptiōm declinatoriā competere non te
netur ps abſens citata ad iudicio cita
tiōm venire etiam allegatura exceptio
nem ſibi competentem.etſi iudex proceſ
ſit non tenet ꝓceſſus hoc aperte ꝓbatur
in.c.ſi duobus de appel.ꝛ melius in cle.
paſtoralis .§. piſana. de re iudica. ꝛ ibi
glo.ſup verbo notorio ꝛ latius tenet ꝛ
ꝓſequitur Inno.in.c.ij.de dila. vñ exq̄
ps iudicem ex cauſa legitia ꝛ ꝓbabili
recuſauit offerens ſe ad arbitroꝝ electi
onē cert'ē iudex ſe nō poſſe ſup pñcipali
ꝓcedē.ꝛ ꝙ abſēti quē citat ꝯpetit excep
tō declinatoria nā exq̄ ſemel exceptiōm
recuſatioñ ꝓpoſuit pſumit̄ grauarī ī ea

dē exceptōne ꝛ ītētione.ff.de ꝓba.eu3 q̄
volūtatē d baptiſ.c.maiores.de reſcrip
ſi gratioſe.li.vi.ꝛ ſic iudicis taxatio tā/
quā temeraria.ꝛ ꝯtra iuris ordinem.et
emanās a non habente iuriſdictioñ ex
ercitium nō habuit afficere citatū facit
de elect.bone z°.ꝛ qd̄ nō.ibi glo ¶ Item
eſto ꝙ hec citatio non corruet ex iuriſdi
ctōis defectu quia tñ hēt notoriā iuſti
tiam nō hēt artare citatū.ꝛ idē dico ibi
vbi ꝯparuit ꝛ exceptōnē recuſatōis ite
rū ꝓpoſuit.q2 cū ſuſpenſū ſit iuriſdictio
nis exercitiū.nō potuit ꝓcedē ſine ꝑtiu3
ꝯſenſu ī pñcipali cā.vt ī iurib' ꝑri.alle.
ꝛ hec puto ꝓcedē tā de iure canōico .q3
ciuili ñ ꝙ de iur̄ ciuili geſta poſt recuſa/
tiōm indubie irritabūt̄ incōtinēti de iu
re vero canōico pōt ꝓbabilit̄ dubitari
per ſupdicta tamē puto ꝙ idē ſit ſc3 ꝙ ꝑ
ceſſus ſit ipſo iure null' ꝛ dēt reuocari
etiā añquaȝ ꝯſtet cām recuſatōis eē ve
rā ꝑ ea que ſupra dixi. ſ3 quo ad effectū
abdicādi iuriſdictōnē funditus erit dif
ferētia tā in ordinario q3 in delegato q2
ordinari' de iure ciuili nō recuſat̄.vt in
auc.ſi quādo contingeret.C. de iudi.et
nō.glo.ī.l.apertiſſimi.Sz de iur̄ canoni
co pōt recuſari .nec dat̄ ſibi coadiūct'.ſ3
ſic de iur̄ ciuili.vt ī.c.cū ſpeciali. de app.
Item de iure ciuili recuſat̄ delegatus.
eſt non ꝓbetur recuſatioñ cā.vt ī ꝑalle
l.apertiſſimi.ꝛ.l.cum ſpeciali. ſ3 de iure ca
nonico dēt ꝓbari legitiā cā.alias iudex
reaſſumit iur̄dictō3.vt ī.c.iudex.ꝛ ī.c.cū
ſpeāli.ꝛ.c.ſuſpitōis.ꝛ.c.legitia ꝑall. pu
to tñ ꝙ de iur̄ ciuili ſi ordinari' ꝓcedit
p' ꝓbatā recuſatō3 añquā det̄ ſibi adiū
ct' ꝙ ꝓceſſus corruat ipō facto ſiē ſupra
dixi de iur̄ canōico.q2 iur̄dictōis exerci
tium ſibi ſoli ē interdictū vt in ꝑalle.auc.
ſi qñ ad ſ3.c.vno.ꝛ.c.cām.de offi.del.Si
ſcđo ꝓnūciatū fuit ſup exceptōe recuſa/
tioñ nec fuit appellatū delegat' ꝑiſ' de
ſinit eē iudex.vt in ꝑalle.c.iudex.q̄ caſu
ꝓceſſus ꝑ eū poſtea habit' corruit etiā
de ꝑtiu3 ꝯſenſu.q2 ꝑuatus ꝯſēſus ic̄.vt
in.l.priuatorū.C.de iu.om.iudi.ꝛ.c.ſig/
nificātibus.de offi.dele.ꝛ.c.ſignificaſti.
de fo.ꝯpet.Si vero eſt ordinarius tunc
dubium pēdet ex eo.an deſinat eē iudex
per pronunciatōne3.et breuiter puto ꝙ
non.ꝑ.c.cum ſpeciali.de appel.ꝛ.c. ſi q̄s
contra.de foro compe. nota.glo.in.c.z°

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

requiris.de app̄ella.⁊ ſic in eo dico diſti
guendum prout ſupra dixi in mēbro p̄/
cedenti. Et hec ſunt que breuiter ſentiō
in hoc articulo.⁊ ad hanc diſtinctōnez
poſſunt reduci ſupra omnia argumēta
ſupra formata.⁊.ad.c. ſuper queſtōnuz
in fi.quod videtur multū vigere.¶ Rñ
deo ꝙ ibi factū narratur quod patet ex
vbi.precedenti. Itē delegatus ſubdele/
gans ↄpellebat ibi ꝑtem ad litigandū
corā iudice ſuſpecto . vñ vt euitaret gra
uamen ſaltē facti.vtile fuit ibi appellar̄
quanq̄ꝫ enim per recuſacōnem propoſi/
tam.ſuſpendatur iudicis iuriſdictō per
eam tamē non deuoluitur ad ſupiorez
ſicꝫ per appellacōnē quod patet ex eo.q̄a
eliguntur arbitri.vnde vtile eſt appella
re ſi iudex nō admittit recuſacōnē.quo
ad validitatem tñ proceſſus ſuper prin
cipali ſufficit ſola recuſatō modo predi
cto.poteſt reſponderi ⁊ aliter ꝙ ibi pon/
deratur appellacō ad effectū iudicandi
irritum ⁊ inane poſtea geſta non ſoluz
reſpectu iudicis ſubdelegati recuſati.ſꝫ
eciam reſpectu ſubdelegātis.nā ibi ſub
delegans nō in totū cōpellebat̄ litigaē
coram ſubdelegato ſuſpecto ⁊ ob h̄ gra
uamen appellatur ad papaz.vnde ſi bñ
ponderet̄ ibi tex.non appellatur a recu/
ſato.ſꝫ a ſbdelegāte cōpellente.vnde vir
tute appellacīōiſ iudicabit̄ irritum ⁊ in
ane.quicquid fuerit geſtum ec̄ ꝑ ſubde
legātem.licet ipſe non fuerit recuſatus
ſꝫ eius ſubdelegatus.quod etiā patz ex
eo.quia ibi appellatur a ſubdelegato qꝛ
tunc fuiſſꝫ appellatum ad ſbdelegātem.
exquo nō ſbdelegauerat in totum. vt i
.§. porro in eodem.c.⁊ hec ſolutō eſt nō
bilis ⁊ ſbtilis ad illū tex. Ad.l.non diſti
guemus.§.cum quidā rñdetur ꝙ ibi lo
quitur in arbitro ex cuius ſētentia non
agebat̄ ſꝫ ex ſtipulacōne penali. Et ideo
licet alias ſentēcia iudicis redderetur
nulla nō per hoc impeditur ipō iure cō
miſſio ſtipulacioñ penal̄.vt patz ex.l.ita
demū.ff.eo.ti.vbi patet. ꝙ licet arbit̄ tu
lerit ſentenciaz ꝑ pecuniā.quo cāu ſnīa
eſſet nulla i iudice.vt.ij.q.vi.diffinitiaz
ꝟ.venales ⁊.C.qñ prouo.nō eſt neceſſ.l
venales.tñ ↄmittitur de mero iur̄ rigo
re ſtipulacō penalis licet obſtet exceptō
⁊ ſic patet ꝙ eo cāu quo iudicis ſētēcia
redderet̄ nulla eo cāu obſtabit exceptō

peticioni pene quando ſētencia fuit la/
ta per arbitꝝ.nō autē ipō iur̄ impediet̄
commiſſio ⁊ ſic etiaz debet intelligi. qđ
habetur in.l.apud celſum.§. atq̄ꝫ .ff. de
do.excep.⁊ quod ibi nō. Bar.¶ Ad 3m
rñdetur.ꝙ licet i iudex nō deſinat habet̄
iuriſdictōnem. tamen exerciciuz perdit
ꝑ recuſacōnis propoſicōnem. Nec erat
opus appellare. exquo amplius coram
eo non cōparuit ſuper principali.vt ſu/
pra dixi. ¶ Ad quartum ꝙ non debet
plus operari recuſatio ⁊c.reſpondeo fa
tēdo.ꝙ non debet plus operari. ſꝫ vt ſu
pra dixi ſi cauſa eſt legitia. ⁊ probabiliſ
geſtum poſt appellacōnez eſt ipſo iure nl̄
lum.licet veniat reuocandum modo p̄/
dicto poteſt etiā reſponderi ⁊ ſubtiliter
ꝙ quo ad effectū innullandi proceſſum
plus operetur recuſatio .q̄ꝫ appellacōis
interpoſicō per ea que ſupra dixi. Alia
vero argumēta inducta ad probanduz
ſuſpicōnem iuriſdictōnis optie reduci
poſſunt ad hāc diſtictōnem.nā.l.vnica.
C.ſi quacunq̄ꝫ.ꝓdi.po.procedit quādo
iudex ſemel fuit recuſatus nec poſtea a
ditus. Si enim de nouo fuiſſet aditus
nō negat ibi tex.validitatem proceſſus
Inno.tamē in.c.inſinuante.de off.dele.
ſentit.ꝙ ibi eſt ſpāle.⁊ idem do. Ange.i
l.quia poterat ꝑall̄.nam ibi ius eximit
ↄpulſū.⁊ totam eius familiaz a iuriſdi
ctōe illi⁹ iudicis ꝑpter acerbitatē delicti
⁊ illam tribuit alteri iudici Sed vt dixi
idē poſſim⁹ dicere in omni legitia cā re/
cuſacōnis.ar.l.apertiſſimi.⁊.l.cum ſpecia
li.C.de iudi.⁊.c.iudex.de off.dele.li.vi.
⁊.c.cū ſpāli.vñ ius tm̄ reqrit.vt ↄgnoſ/
catur an cā recuſacōnis ſit vera.⁊ idē vr̄
dicēdū i ꝑall̄.l.vnica.ad h̄ vt ex toto il/
li⁹.l.diſpoſicō vēdicet ſibi locū.⁊ hec ſuf
ficiāt de iſto articulo. Aduertendū tñ ꝙ
inſpecto iure ciuili poteſt vt ſup̄ dixi. ꝙ
illa.l.ponat caſum ſpālem.nā eo iur̄ or
dinari⁹ ꝑ recuſacōnem non deſinit hr̄e
iuriſdictōnem etiam in illa cauſa.ſꝫ da/
tur ſibi coadiuct⁹.vt i auc̄. ſi qñ ↄtigēit
C.đ iud.⁊ qđ ibi nō.⁊ i ꝑal.l. vnica rōe
ſuſpicōis deſinit hr̄e iurdictōez.g° pōit
caſū ſpālē. Idē ec̄ ꝑt dici iſpecto iure ca
nōico.qꝛ ec̄ eo iur̄ ordiari⁹ recuſat⁹ non
deſinit oīno iudex ſaltē i ↄmittēdo.vt i
c.ſiqs ↄtra clericū.de fo.ↄpe.⁊.c.cū ſpeā
li.de app.nō.glo.i.c.ſcđo requiris.e.ti.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

AD tercium dubium ſi a delegato
ordinarij recuſati appellari cō
tigit an poſſit ad ſuperiorē ipi
us recuſati eo ſpreto appella
ri. An vo ſit ad eundē recuſatū. vt aliū d
legatū deputet appellādū hoc dubiū ex
poſcit declaratōez alteri⁹. an iudex recu
ſat⁹ poſſit ptib⁹ inuitis cām delegare ali
cui neutri pti ſuſpecto. Et p̄mo arguaꝫ
ad ptē negatiā. ꝫ.p.c.licet i fine.de fo. cō
pe. vbi pbata cā ſuſpitionis cā remittit
ad ſupiorē. ad idē ter.i.l.vna. C.ſi qcū
q̄ ꝑoi.po. vbi nō dat facultas iudici re
cuſato aliū deputādi. ſꝫ iuriſdictō eo cā
i aliū trāſfert. ad idē.c.cū ſpeciali de ap.
vbi dr̄ q̄ pbata ſuſpitōe iudex recuſat⁹
dēt omittē cām de recuſatoris aſſēſu. vl
ad ſupiorē remittere. ⁊ ſic ſine recuſato
ris aſſēſu cām omittē non valet. 2⁰ pāci
palit̄ inuoco.c.iudex.de offi.deleg.li.vi.
vbi delegat⁹ allegat⁹ ſuſpect⁹ añ pnūcia
cōnē eq̄patur ordiario. ſꝫ delegat⁹ recu
ſatione ꝑpoſita nō valet committere cāꝫ
niſi de ꝯſenſu ptium. vt i p̄alleg.c.iudex
ergo nec ordiarius. Itē delegare eſt iur
diction is ꝑs. vt i.l.ij.i fine.ff.de iu. om.
iudi. ⁊ nō.glo.in.c.ſi a ſꝫ delegato. ⁊.c.iu
dex.de offi.dele.li.vi. ſꝫ ordi ꝑꝫ ē pnūcia
tum iudicem eē ſuſpectū pdit ordiarius
oīe exercitiū cāe ergo ſi ptes ꝯſētiāt cō
mittere nō valet cū omittēdo vtit̄ iuriſ
dictōe. ꝑterea ſi poſſet omittē poſſet ledē
multū recuſātē quēadmōm etſi p ſe cog
noſceret. deputādo videlicet aliū magiſ
ſuſpectū quem forte recuſās nō poſſit p
bare ſuſpectū. ſi ergo recuſatus cōmitte
re nō pōt inuitis ptib⁹ fruſtra querim⁹
An ſit appellādū ad recuſatū qꝛ ſi omit
tere non valet cām pn̄cipalē multo fortī
us nec cāꝫ appellationū vt ꝭ. patebit

IN cōtrariū ⁊ ad ptē affirma
tiāꝫ qd poſſit delegare aduu
cit̄.c.ſi q̄s ꝯtra.de fo.ꝯpe. vbi
vſ̄ ter. apt⁹ inducēdo vt ꝭ. indu
cā in ſolutōe. Ad idē.c.ad hec ⁊ ꝭ. de ap
ſ ſi.facit. 2⁰ in ſiīi pbat̄ p.l ꝑtor.ff.de iu.
om.iudi. vbi ꝑtor pōt omittere cām ſine
ptiū ꝯſēſu. in q̄ p̄mo aduocationū offici
um exercuerat ⁊ tamē principalit̄ in cog
noſcēdo reddit ur ſuſpect⁹ vt nō. Inno.
in.c.irrefragabili.de offi.or. ⁊ archidi. ⁊
Jo.an.in.c.ſi ꝯtra vnū de offi.dele.li.vi

facit.c.ſtatuendū.ij.q.vi. ⁊ c.ſi.de teſti.
li.vi. ⁊ nō glo.in prealleg.l.pretor. Itē
papa cauſam ꝑpriam vt videtur ſuſpitō
alijs omittit. vt nō.glo.in.c.cū dilecta.d
confir.vti.vel inu ti. ⁊ nō.in.c. cuꝫ veniſ
ſet.de iudi. Iteꝫ ſi iudex a quo efficitur
iudex ad quē licet non poſſit pn̄cipalit̄
de cauſa cognoſcere rōne ſuſpitōnis pt
tamen delegare. vt nō.glo.in.c.querela
de elect. ⁊.iij.q.vij.tria.ꝟ. ſed ꝯtra patrē
⁊ nō.glo. C.de appella.cos. ⁊ nō. in ſpe.
in ti.de appel.§.nunc tractem⁹. Ex q̄buſ
omnib⁹ pbat̄ q̄ legitie ſuſpect⁹ in cā pn̄
cipali nō per hoc creditur ſuſpect⁹ in cāe
omiſſione cum in committendo ſit ſim
plex executor ⁊ cuilibet ptium reſuat̄
facultas talem iudicem delegatuꝫ recu
ſandi. vt in p̄alle.c.ſi quis contra clēicū
fac̄.c.nouit.de appel. Item de iure ciuili
ordinarius nō recuſatur in totum. ſꝫ ei
datur adiūct⁹. vt in auc̄.ſi qn̄ contigerit
C.de iudi. ius ergo canonicū cū prebēſ
facultatē iudicis ſuſpecti iuriſdictōneꝫ
vitādi debet ſtricte intelligi vt ſaltē aliū
iudicem deputare poſſit vt ſit minor re
ceſſus a iur̄ ciuili quātum fieri pōt. ar.
eorū que nōnt̄ in.c.i.de no.ope.nun. Et
hoc p̄ſuppoſito q̄ omittere poſſit cauſā
pn̄cipalem videt̄ ad eum appellandū vt
omittat etiam cām appellationū. qꝛ ſi nō
redditur ſuſpectus i omittendo i cā pn̄
cipali. ita ⁊ i cā appellationū.

AD ſolutōnē p̄iſ p̄miſſis dei
eiuſq̄ mr̄is marie nōib⁹ inuo
catis ꝯdeſcēdēs. p̄mo ſoluaꝫ
hāc qōnē incidētē 2⁰ poti⁹ de
cidēdo q̄ arguēdo ānecti deciſionē du
bij pn̄cipal. ⁊ vt oīm ſcribētiū habeatur
noticia ſciēdum q̄ Inno.in p̄allega.c.ſi
q̄s contra ſētit ordinariū omiſſioneꝫ fa
cere non poſſe ſine conſenſu recuſatoris
per.c.licet. ⁊.c.cuꝫ ſpeciali prealleg. Idē
tenet do.vincē.p.c.iudex. ⁊ quia perdit
exercitium iuriſdictionis per pnūciati
onem ſuper ſuſpitōne. ſpecu.in.ti.de re
cuſa.§.ſi.ꝟ.ordinarius late attingit hāc
queſtionem. ⁊ tandem opin.concordañ
videtur concludere q̄ ordinarius recu
ſatus de partium non tantum de recu
ſatoris aſſēſu dēt cām omittere. vt in p̄
alle.c.cum ſpeciali. ⁊ de offi.dele.ſup qd
nū.§.i.ibi dummodo de partiū cōſenſu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ff. ꝛ §. verū. etſi ptes nō concordāt. ipſe
ordiari⁹. vel eius executor coget aliqs
eligere. quibuſ ipſe cauſam committat
vel ipſe per ſe alicui neutri parti ſuſpcō
omittat. vt in iurib⁹ ſup alleg. etſi malit
remittat cām ad ſuperiorē. ſua enī3 eſt ī
hoc optō. vt ī pdicto. c. cū ſpāli. ꝛ ſ3 hūc
ītellectū eſt lr̄a illius decretalis exponē
da ſm eum. vt illa clauſula de recuſato
ris aſſenſu dt̄minat primā partē diſiū/
ctiue tantū. vt ibi nō. licet ꝛ Hoſt. hanc
opcōnem det recuſatori dicens. ꝙ pnci
pale nō omittit ſine recuſatoris aſſenſu
ꝗſi nō ꝯſentiat recuſator iudex. recuſat⁹
remittet negotium ad ſuperiore3. quod
tamē nō placet ſpe. ¶ Delegat⁹ āt nihil
poteſt partibus īuitis. ꝛ ſic ītelligit de3
Hoſt. in delegato. Jo. an. in. c. ſcdo req̄
ris ī fi. diſtiguit ꝙ aut recuſacōe ꝑpoſi/
ta ꝛ ꝓbata an̄ ꝓnūciacōnē vult omittē
cām. ꝛ id pōt. l3 hui⁹ ꝯtrarium ſēciat ī. c
cum ſpeciali. Aut vult omittere poſt ꝓ
nūciacōne3. ꝛ non poteſt quia deſijt ha
bere exercitiū iuriſdictōnis. glo. ī. c. ſcdo
requiriſ. ꝛ in. c. cum ſpeciali tenent ꝯtra
riam opinionem. ſcilicet omiſſionem fie
ri poſſe. etiā poſt pronūciacōnem ptib⁹ ī
uitis Joē videtur velle hoſtiē. in. c. cu3
ſpeciali. vt ps illius diſiūctie referatur
ad ordinarium. vt ille omittat alicui in
quem ptes conſētiunt ¶ Alia vero ps
de remiſſione ad ſuperiorem ꝓcedat in
delegato. dicēs nō ſeruari in ordinario
vt cā remittatur ad ſuperiorē. glo. in. c.
ꝑuenit. xi. q. ī. hanc queſtōnem tetigit. ꝛ
nō apparet quid velit. ¶ Mihi videt di
ſtiguēdum. ꝙ aut loqm̄ur in delegato.
aut ordinario. Primo cāu queſtō vide
tur deciſa p. c. iudex. de offi. deleg. li. vi.
Aut enī vult cōmittere anteq̄3 cōtra eū
ꝓponatur recuſatio. Aut poſt. pmo cāu
ſi cōmiſit in totum. vlterius recuſari vl̄
facta per eū commiſſio impugnari non
poteſt. ſecuſ ſi aliquid iuriſdictōnis ſibi
reſuauit. tunc enī dicendū eſt. vt ī ſeq̄n
ti membro. ¶ Si vero vult committere
poſt recuſacōnem ꝓpoſitam. Aut fuit ſu
ꝑ ea pronūciatū. ꝛ non pōt etiam de pti
um conſēſu. qꝛ ex tūc omnino deſinit eē
iudex Aut ante ꝓnūciacōnem. ꝛ tūc pt
de ptium conſenſu. ꝛ nō aliter. ſiue recu
ſatio ſit tantum ꝓpoſita. ſiue propoſita
et probata. et hec omnia probantur in

preallega. c. iudex In ordiario vero ma
ius eſt dubium. vt patet ex pdictis. ꝛ ex
nō. in preall̄. c. cum ſpāli. Ego vero ſic
diſtiguo ꝙ aut propoſita recuſacōne or
diari⁹ tanquam lites execrās. non vult
deuenire ad arbitrorum electionem. Et
tūc poteſt cām indubie committere. etiā
ptibus inuitiſ dūmodo committat per
ſone neutri parti ſuſpecte. conſultius tn̄
agit ſi partium conſenſum in cōmiſſiōe
requirat. vt facultatem in infinitū recu
ſandi excludat. ꝛ dico de hoc eſſe caſum
ſm vnum intellectu3. qui bene congru
it lr̄e in. c. ſi quis ꝯtra clericum de fo. cō
pe. ꝛ in. c. ad hec infra de appella. nam ī
prealleg. c. ſi quis contra primo dicitur
ꝙ recuſatus debet dare delegatum. ꝛ
nulla fit mētio de partium cōſenſu. imo
ſenſus illius littere eſt. ꝙ deputet ſine ꝑ
tium conſenſu. vt patet ibi ex ſequētib⁹
ꝛ ſic ne iſte deputatus per recuſatu3 re
cuſetur. ne in infinitum contingat recu
ſacō prouidet ille tex. vt ordinarius re/
cuſatus compellat partes ad eligēdu3
iudicem cui ipſe poſtmodu3 committat
ſuas vices. aperte ergo in hoc apparet
diuerſitas inter ordinarium. et delega
tum. quoniam delegatus propoſita re
cuſatione. non poteſt committere. niſi
de partium conſenſu. vt in preallegato
c. iudex ordinarius autem poteſt parti
um conſenſu minime requiſito. Si eni3
ordinarius non poſſet committere ſine
partium conſenſu. ſicut delegatus. non
erat neceſſarium ſubijcere in iſto textu.
quia ſi actor illum delegatum refugit.
ꝙ tunc deputetur executor qui compel
lat ꝛc. etſi ſemel conſenſiſſēt. niſi ex ſuper
ueniente cauſa. nequiuiſſent amplius
reſilire. vt in. c. inter monaſterium de re
iudi. ꝛ in. c. inſinuante. de offic. delegati
ꝛ. l. cum apertiſſimi. ꝛ. l. cū ſpeciali. C. de
iudicijs. ꝛ. iij. q. iij. offeratur ¶ Item in p
allegato. c. Si quis contra compellit p
tes ad eligendum ſibi iudicem. ꝛ dat eē
iudicem ad compellendum quod face
re non poſſet ſi exercitium committendi
eſſet ſibi interdictum ſine partium con/
ſenſu. Et ideo ſolutio Domi. Vincen.
ad capitulum ſi quis contra. dum dicit
quod ibi partium conſenſuſ in commiſ
ſione interuenit. aperte reprobatur per
illum textum. ¶ Item ordinarius de

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

iure ciuili in totum recuſari nõ poteſt.
Licet poſſet peti vt detur ſibi adiun/
ctus. vt nota. gloſa in preallegata .l.a/
pertiſſimi .C. de iudicijs. ⁊ probat tex
tus in autentica. ſi quando contigerit
ibi poſita. multo ergo fortius de iure
canonico debet poſſe committere. Aut
pronunciatum fuit ſuper recuſatõne. ⁊
tunc dubium eſt arduum propter clau
ſulam de recuſatoris aſſenſu. poſitam i
preallegato. c. cum ſpeciali. Sed nihilo
minus puto idem. videlicet quod poſſit
committere etiam inuitis partibus. ⁊
de hoc eſt caſus in preallegato capitu
ſi quis contra ſm vnam lecturam que
habet hunc textum procedere quando
recuſationis cauſa erat notoria. ⁊ pro
hac lectura facit. quia verba dẽnt intel
ligi cũ effectu. vñ ex q̃ tex ibi dicit ꝙ ſi or
dinarius fuerit recuſat⁹ deputet῀ ⁊c impo
nitur neceſſitas committendi. apparet
quod ſuper recuſatõne fuit pronuncia/
tum vel cauſa recuſatiõis erat notoria.
alias non dixiſſet deputetur. ſed depu
tari poterit. vel arbitri eligantur. vt di
cit in. c. 2⁹ requiris. in. c. ſuſpitõnis. ⁊. c
cum ſpeāli. ⁊ intelligẽdo ꝙ nõ fuit pnũ
ciatũ. ſꝫ ꝙ erat notoria idẽ dicẽdũ noto
rietas enĩ facti operatur id qḋ notorietas
iur῀. q̃ ex ſnĩa orit῀. Ad hꝫ qḋ nõ. Inno. ĩ
ꝟ. ſig. ex pte. i. ⁊ in. c. pterea. de dila. facit
cle. paſtoral῀ §. piſana. ⁊ qḋ ibi nõt. de re
iudi. ad idẽ. c. cum oli. de. ꝟ. ſign. imo ali
q̃n plus opat῀ notorietas facti q̃ iur῀ vt
i cle. i. de ſepul. iuncta glo. q̃ eſt notabil῀
Item facit c. cũ ſpeciali vbi clauſula de
recuſatoris ↄſẽſu tñ annectit῀ pſone pti
diſſidẽte. ⁊ ſic optõ omittẽdi vl῀ remitten
di cauſã ad ſupiorẽ videt῀ dari iudici re
cuſato ⁊ non recuſatori. ar. i pꝫlleg. c. ſi
q̃s ↄtra. hoc enĩ. c. interptat῀. c. cum ſpeā
li. ſi enĩ requireret inuitis ptibus ↄmit
tere. optõ indirecte daret῀ ipſi recuſatori
ſeu ipſis ptibus qḋ eẽ nõ dẽt. ſatis enĩ
eſt ꝙ in totum declinat eius adiutoriũ
⁊ maxime q̃ vt dixi de iure ciuili ordina
rius nõ valet in totũ recuſari. vñ inq̃n
tum ius canonicum deuiat in hoc a iu
re ciuili. debet multum reſtringi. argu. c.
i. de no. ope. nunci. ⁊ quod nota. in. c. rai
nutius de teſta. Et ad clauſulam de re
cuſatoris aſſenſu poſitam in illo. c. cum
ſpeciali. Dico ꝙ non fuit ibi poſita. vt
ꝑ eam daretur optio recuſatori. vel vt
neceſſario requireretur in commiſſione ꝑ
tium ↄſenſus. ſꝫ fuit poſita poti⁹ iſtructi
ue vt euitaretur infinitas iudicem rcu
ſandi. vt ſit ſenſ⁹ ꝙ ſi iudex recuſat⁹ dẽt
committere cauſam ne contingat recu/
ſatõnem fieri. congruum eſt ꝙ requirat῀
partium conſẽſũ. ad hoc allego optimũ
tex. in. c. ſuper queſtionum in. ꝟ. cum au
tem vbi dicit tex. ne auditor datus ſup
medijs cauſe valeat recuſari ſtatuimus
vt de partium detur vel recipiatur aſſẽ
ſu. Et fuit vſus verbo ſtatuimus. non
tamen ſtatuendo. ſꝫ potius conſulendo
vt ibi etiam nota. in glo. quia et ſine pti
um aſſenſu poteſt delegatus commiſſio
nem facere. vt in pꝫalleg. c. ſuper queſtio
num in. §. quem vero. ſi enim illa verba
de recuſatoris aſſenſu intelligerent῀ pro
prie ſequeretur abſurditas pmo ꝙ i op
tione recuſatoris eſſet trahere reum ad
remotum iudicem ſine illius culpa. Itẽ
indirecte daretur optõ recuſatori. quia
ſi non poſſet delegare eo inuito idirecte
compelleretur iudex cauſam ad ſuperi/
orem remittere. Et ex iſtis aperitur in
tellectus illius. c cum ſpeciali. vt potius
conſultiue quã neceſſitatiue fiat ibi mẽ
tio de recuſatoris aſſenſu. licet ſecus ſit
in delegato. vt probatur in pꝫallegato.
capitulo. iudex. ibi enĩ exigitur neceſſa
rio partium conſẽſus. quod patet ex eo
quia negatio preponitur verbo poteſt.
quo caſu illud verbum importat neceſſi
tatem. vt eſt glo. nõ. ⁊ ſingularis i regu
la. i. de regu. iur῀. li. vi. ⁊ poteſt eẽ diuerſi
tatis ratio inter delegatum ⁊ ordinari
um. Delegatus enim nihil habet iure
ꝓprio. ſꝫ iure delegãtis vt le. ⁊ nõ. i. c. p. ⁊
g. ⁊. c. ſane. de offi. dele. delegãs ꝟo non
tenõit cãm pſonis ſuſpectis ↄmitt῀. vt
dicit textus in capitulo cum inter de ex
ceptioni. ⁊ in. l. apertiſſimi. ⁊. l. cum ſpeci
ali. C. de iudicijs. Ideo ſi iſte delegatus
eſt ſuſpectus non poteſt committere ſñ
partium conſenſu. quia non habet iur/
dictionem efficaciter ⁊ pro hoc facit glo
ſa quam ſupra allega. poſita in prealle
gato capitulo. cum inter. Sed ordinari
us habet iuriſdictionem generalem. et
licet propter ſuſpitionẽ non habeat ex
ercitium in cauſa principali hẽt tñ iur/
dictionem ⁊ poterit cãm delegar῀ reſpcu

ordinarie ꝛ gñal iuriſdictõnis.qꝛ ĩ omit
tendo neutri pti ſuſpecto.maxĩe de ptiũ
conſẽſu.nulla põt ſaltem legitima oriri
ſuſpicõ.ergo poterit omittẽ.exquo ceſſat
cõmiſſionis cauſa ĩ articulo omiſſionis
vt ĩ ſili nõ. Inno.de.ꝟ.ſigni.ex pte.i.vbi
dicit platum poſſe iniuriã ꝓpriam noto
rie illatam vlciſci.qꝛ ibi ceſſat ſuſpicõis
cauſa.ꝛ ſic etiam ĩ ꝓprio facto põt vti iu
riſdictõne.exquo ceſſat ſuſpicio.ad hoc
qđ legit ꝛ nõ.ĩ.c.ꝓpoſuit.de app. ꝛ.iij.q.
v.qꝛ ſuſpecti.et per hoc tollitur alia ob/
iectõ q̃ faciebat do. Ali.videlicet.ꝙ nõ
poterat omittere. qꝛ committere ẽ iuriſ
dictõe vti.quia licet vtatur iuriſdictõe.
nõ tamẽ vtitur in cã pñcipali. ꝫ in arti
culo ĩ quo ceſſat ſuſpicio.ſimile ĩ.c.cũ te
neamur.de app. Item ceſſat alia obiectõ
quã faciebat.de c.iudex.quia illud ꝓce
dit ĩ delegato racõne pdicta. Et ꝑ dr̃a ĩ
ter delegatũ ꝛ ordinariũ vltra pdicta
facit quod de iur̄ ciuili delegatꝰ recuſa
tur ex ſola voluntate ſine cãe ꝓbatione
vt ĩ.l.apertiſſimi.ꝛ.l.cũ ſpeciali.C. đ iu
di.ꝫ ordiarius nõ recuſat.vt ĩ auc̃.ſi qñ
contigerit. C.de iud. Ad.c.licet.de foro
cõpe.alle.ĩ ɔtrarium multiplr reſpõdet
ꝛ pmo ꝙ illud ꝓcedit de conſuetudine
vt colligitur ibi ex tex.ꝛ tenet ibi glo. ꝛ
no.ſpe.ĩ .ti.de recuſa.§.ſi.ꝟ.ordinarius
vel illud.c.dẽt ĩtelligi ſm.c.cuꝫ ſpali. vt
recurrat ad ſupiorẽ niſi omittat. vl' dꝫ
adiri ſupior quãdo contigit receſſus in
iudice appellacõis vtputa quia illi ɔſu
les recuſati nihilominꝰ ꝓcedũt.ꝛ hoc ꝓ
bat lr̃a illa cum dicit ſicut ſupius ꝛc.qñ
loquat quando appellacõis via ꝓcedit
ꝓpter recuſacõnem iã factam.ꝛ non ad
miſſã.nã ſupra locutus fuerat.qñ ſupi
or fuerat adi'ꝰ appellacõis via ſꝫ Hoſ.
ĩ pall'.c.licet ad.l.vnicã. C.ſi quacũqꝫ p/
di.po.reſpõdet vt.s.ĩ pcedẽti argumen
to.ꝙ ponit caſũ ſpecialẽ. quod pꝫ ex eo
qꝛ ordiarius ibi ꝓpter recuſacõneꝫ deſi
nit habere iuriſdictõnẽ .regularit̃ cõtra
vt ĩ auc̃.qñ ɔtigerit.C.de iud.ad id qđ
vltio opponitur. qꝛ poſſet omittẽ pſone
ſuſpecte. ꝛ ſuſpitionem forte non poſſet
recuſator probare. Reſpondetur ꝙ ſuꝰ
hoc non cõ ĩderat.nec pſumit.naꝫ eadẽ
ratõ eſt ĩ ordinario.nã poſſibile eſt ordi
narium eſſe ſuſpectũ ꝛ ſuſpitõnis ſeu re

cuſacõnis cauſam nõ poſſe ꝓbari. ꝛ tñ
iura canonica non ſtant ſimplici allega
cõni.ſꝫ oportet recuſacõnis cauſam pro
bari . ꝛ ꝙ hec conſideratõ nõ habet ob
ſtare aperte ꝓbatur per palle.c. ſi quis
contra.vbi cõmittit recuſatus ſine pti
um conſẽſu.ꝛ de app.ad hec et ĩ. dicam
ĩ incidẽti dubio ſic deciſo.

Ueniſo ad deciſionem dubij
pricipalis.videlicꝫ ad quẽ
debeat appellari a delega
to recuſati ordinarij. ꝛ vt
dixi procedam deciſiue qꝛ
ꝑ predicta ſatis fieri pñt argumẽta ad
vtranqꝫ partem.glo.hoc primo tetigit ĩ
c.ſi quis contra.ꝛ ponit duas opiniões
prima opinio ꝙ appellandũ eſt ad papã
quia ad ordinarium recuſatuꝫ. non eſt
appellandum.neqꝫ ad metropolitanum
obmiſſo medio.de app.dilecti. 2ª opio
que videt ibi placere glo.eſt.vt appella/
ret ad ipſum ordiarium recuſatum nõ
vt ipſe ꝑ ſe de cauſa ɔgnoſcat ſed vt alij
pſone non ſuſpecte cõmittat. 3ª opponit
de.c. placuit .ij.q.vi.vbi nõ appellat de
iudicibus datis ĩ locũ epiſcopi ad epiſ
copum.ſꝫ ad conſilium.ꝛ hoc contrariũ
glo.nõ ſoluit. ꝛ ſic videtur reſidere cuꝫ
pcedẽti opi.vin. hoſt.ꝛ ſpe.de app.§.nũc
tractemus in fine pme colũne.dicunt ꝙ
ad archiepũm appellandum eſt.qꝛ cum
epiſcopus ſit recuſatus . remotum eſt
medium.ꝛ ſic non obſtat capitulum di/
lecti.ad hoc allegant.c.ſi is cui.de offi.
deleg.libro.vi.ꝛ.c.ſi a ſbdelegato.eodeꝫ
ti.libro.vi.ꝛ idem tan.ꝛ phi.qui dicunt
ad ſuperiorem appellandum.nõ ad epiſ
copum.qui eum dlegauit.et idem vide
tur hic ſentire Johannes andree . qui
redarguit glo.dicens.ad epiſcopum ap
pellari nõ poſſe.vt committat.quia poſ
ſet committere magis ſuſpecto . quam
primo. Et tamen licet appellare Ter
cio vult dicere in hoc vltimo . Quod ſi
contingeret quod ſuper ſecunda appel
latione committeret.non poſſet ab hac
commiſſione appellare . quia non licet
tercio appellare . vt in capitulo ſuam .
de appellatio.ꝛ.C.ne lice.in vna.ꝛ eađ
cauſa.ter appella. in ru.ꝛ nig. vel forte
intendit ꝙ nõ poſſet appellari. Tercio a

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſm ru. ⁊ ni. vel forte intendit ꝙ non poſſꝫ
appellari ꝫ° a ſnia diffinitia. neqꝫ poſſet
illum recuſare ante ſententiam. qꝛ forte
nõ hẽt ꝓbatões ꝓnas. ⁊ ſic immineret
mai⁹ ꝑiculum in cã appellatioñ. ꝙ̃ in cã
pñcipali. Itẽ ſi omitteret duob⁹ qui ſer
rent ſnias contrarias. in epiſcopi optõ
ne eſſet alteram approbare. de re iudi. c.
ſi. quod redundat i graue ꝑiudiciuꝫ re
cuſantis. poſſet etiã induci aliud argu
mentum. pone eni ꝙ recuſator appellet
ſi eni tenetur appellare ad iudicem recu
ſatum eẽt ꝯrari⁹ ſibi ipi. qꝛ per recuſati
onem dicit illum nõ habere exercitium
iuriſdictionis. ⁊ ꝑ appellatõnem tacite I
nueret ꝯrarium ⁊ ſic eẽt repellẽd⁹ vbi/
cunqꝫ enim appellãs negat iudicẽ imme
diatũ habere iuriſdictõnem nõ tenetur
ad illũ appellare. imo ad ſupiorem ꝓuo
cat vt ẽ tex. in. c. ſi a ſb delegato de offic.
dele. li. vi. Alij ⁊ vltramontani ſm Jo.
de ligna. diſtinguunt ꝙ aut recuſato
ordinario ꝓnũtiatur ſuper recuſatione
⁊ quia ex hac finita ẽ iuriſdictõ non po
tuit ãplius ad eum appellari. ſꝫ ad ſupe
riorẽ. qꝛ non facit graduꝫ. ar. de offi. de
le. iudex. li. vi. Si non ẽ ꝓnũtiatum ſꝫ ꝑ
poſita recuſatõe ſtati delegauit. q̃s ad
huc remanet iudex ſaltẽ vt delegꝫ pote
rit appellari. hec opi. nõ placet Jo. de lig
na. qꝛ licet ꝓnũtiatõ ſup recuſatõe exti
guat in delegato iuriſdictõnem ipꝰ iur
nõ tamẽ in ordiario. imo ipſa vt firma
remanet poſt ꝓnũtiatõnem. Itẽ ſatis ꝓ
nũciare vr̃ eo ꝙ delegat propter recuſa
tõnem quia tacite vr̃ ſe dicere ſuſpectuꝫ
remanet ergo Jo. de ligna. cũ glo. quia
q̃uis ordinari⁹ recuſetur. non deſinit eẽ
iudex. Opi. vltramontanorũ placet do.
an. in. c. ſi q̃s ꝯtra clericum ⁊ dicit eã q̃n
ꝙ ſibi placuiſſe. licet vltramõtanos nõ
vidiſſet. ⁊ ad motiua Jo. de lig. rñdet. ꝙ
licet ꝓnũtiatõ iuriſdictõnem ordinarij
non extiguat illam tamẽ inutilẽ reddit
quo ad illũ articulum vnde fit inutilis
quo ad ꝯgnitõnem. ⁊ quo ad factuꝫ de
legãdi. ⁊ illa inutil⁹ non facit graduꝫ. ſꝫ
q̃i nondũ ꝓnunciauit ſꝫ tantum ꝑpoſi/
ta recuſatione delegauit. nõ detecta eſt
inutilitas iuriſdictõnis ⁊ conſequenter ad
huc remanet iudex. appellari ergo dꝫ ad
eũ. forte eni nũc vellet diſcutẽ hoc. An
ſit ſuſpect⁹ qđ añ nõ voluit diſcutẽ. ſꝫ ki

diſnenti delegatõnis actum eligit. ideo
propter hoc quia dubium ſaltem eſt an
ſit competens iudex debet adiri nec ob
ſtat ſm eum ꝙ delegando tacite videa
tur pronunciare ſe fore ſuſpectum. qꝛ h̃
eſt falſum. poteſt enim hoc velle cõmit/
tere execrans litem ſuper hoc. an ſit ſuſ
pectus do. cardi. ſequitur glo. ⁊ Johã.
de ligna. ꝙ poſt pronunciatam recuſati
onem poteſt committere vt ſupra eſt di/
ctum ⁊ diſputatum eſt. Ego puto indiſti
cte ad epum delegantem appellandum
ꝑ ea que in precedeñ queſtione pleniſſiẽ
dixi. nam ſicut in cauſa pncipali non
poſſunt adire ſuperiorẽ pretermiſſo epo
⁊ ſuſpecto. vt aꝑte probat in. c. ſi q̃s con
tra. Eodem modo non debet poſſe ipm
obmittere in cã appellatioñ. nam ſicut a
ctor habens ordinarium legitime ſuſpe
ctum ipſum adit nõ vt per ſe cognoſcat
ſꝫ vt alteri cauſã deleget ita ⁊ appellãs
debꝫ ad eũ appellare nõ vt cognoſcat. ſꝫ
vt appellatioñ cauſam alteri delegꝫ. Si
cut enim non iudicatur ſuſpectus i cõ/
mittendo in negotio pncipali ita non
dẽt iudicari ſuſpectus in commiſſione
cauſe pñcipalis Et hanc opinionẽ te
nendo leditur regula que habet a dele
gato appellandum ad delegantem. que
aperte lederetur fouẽdo contrariam ſẽ
tenciã. ⁊ pro hac opi. optime facit tex. in
ꝑalle. c. ſi q̃s contra in eo ꝙ ſi recuſat de
legat⁹ ſbrogat⁹ i locũ e ꝑi ſuſpecti. aditur
ipſe epiſcopus qui ipſum deputauit. vt
alium ſurroget. multo ergo fortius ſi
appellatur a tali delegato debet appella
ri ad epiſcopum delegantem. cum hoc
caſu agatur de iniquitate iudicis dele/
gati. vel quia forte pars appellans de
ducere intendit quod in principali cau
ſa obmiſit iuxta. c. cum Johannes. de
fi. inſtrumen. ⁊ primo cum forte malicõ
ſe epiſcopum deputauit. ⁊ nihilominuſ
dolitur vt alium deputet. et recuſatio et
appellacio in non nullis equiparantur
caſibus de appellatio. ſuper eo. ſecun/
do. ¶ Item facit textus in preallegato
capitulo. ſi quis contra. etiam in alio.
videlicet in eo. quia deputauit delega/
tum ad compellendum partes. vt in ali
quem conſenciant. Mandat inſuper ex
ecutioni ſui delegati ſentenciam. et ſic
vbicumque ceſſat ſuſpitio iuriſdictio

ne vtitur. cum ergo in committendo ceſ ſet ſuſpicio. vt ſupra dictum eſt ad eū appellari debet. vt cauſam alteri mandet.

¶ Nunc reſtat reſpondere ad allegata in partem contrariam. Et primo ad rationem Hoſti. ꝛ ſequatium. ꝛ ꝙ cum ſit ſublatum medium per recuſationē de bet appellari ad ſuperiorem. Dico enim non eſſe ſublatum quantū ad commiſ ſionem. etſi ſublatum ſit quantū ad cognitōnem. ſic non cenſetur ſublatū quā tum ad cauſam principalem. vt ſupra. Item quia non deſinit eſſe iudex cuꝫ ergo remanet iudex ſaltem reſpectu ꝯmiſ ſionis ad eum eſt appellandum. ꝛ iura allegata per hoſtiē. procedunt quando medium eſt penitus ſublatum etiam reſpectu commiſſionis fiende vt in eis pꝫ

¶ Rationes Jo. an. non obſtāt. ꝛ p̄mo dum dicit. ꝙ poſſit recuſatori imminere periculum ſiue preiudicium ſalteꝫ reſpe ctu appellationis. q̄a non licebit tertio appellari a tali commiſſione. eius dictū eſt falſum. quia etiam a tali grauamīe poteſt appellari. vt in. c. ſuper queſtionū §. fi. de officō deleg. nec obſtat illud qđ non licet tertio appellare. illud enim vē dicat ſibi locum reſpectu eiuſdeꝫ articu li. non autem reſpectu diuerſorū. vt nō. de appella. directe. ꝛ. c. ex parte ꝛ i clem. i de re iudi. eſt auteꝫ hic articulus diuer ſus a precedētibus. ¶ Item hec ratio Jo. an. militat etiam i cōmiſſione cau ſe principalis. ꝛ tamen ea non obſtante committit. etſi commiſſarius recuſatur aditur ipſe epiſcopus, recuſatus vt al teri committat. ¶ Si vero intelligit Johā. anđ. ꝙ non licet ſic appellare tertō a diffinitiua. vt q̄ꝛ primo non valuit ꝓ bare recuſacionem. hec conſideratio vi detur aliquātulū vigere. ſꝫ reſpōdeo ꝙ ius hoc ſi ꝓfuit. alias enī nō daret ſibi facultatem delegandi. ſicut faciūt in iuribus preallega. ¶ Item vt dixi nō cre ditur parti ſuper recuſacione. niſi ꝓbet vnde deficit proba° ſibi ꝛ non ius Iteꝫ forte dabit delegatum de ꝯſēſu vtriuſqꝫ partis. ꝛ ſic fundit° ceſſabit hec racō Jo an. ¶ Ad ſcđam eius rōnē dicendū. Q nō erit i eiuſ poteſtate. recuſati reprobati approbare ſnīam. cū nō habeat circa p̄ncipale iuriſdictōis exercitiuꝫ. ſꝫ hāc ap pellacōnē alteri ꝯmittet. ¶ Ad aliaꝫ racōnē quā induxi poſt Jo. an. de ꝯtrarieta te appellacōnis. q̄ꝛ p̄mo negaui illū hr̄e iuriſdictōnē quā nūc fateor appellando ad eūdē. Rn̄deo ꝙ nō appellabit ſimplr̄ ad eūdē. ſꝫ appellabit ad eū. vt cām alte ri audiēdā ꝯmittat. ꝛ ſic nō erit ſibi con trari° q̄madmodū ſit i cā p̄ncipali. naꝫ et actor pōt iudicē recuſare ꝛ petē. vt cām alteri ꝯmittēt. ꝛ ſic r̄cuſat iudicē adeūđ nō aditū vt ꝓbat in ꝑalle. c. Si q̄s ꝯtra ad. c. placuit etiā all. i ꝯtrariū pōt rn̄dē duplr̄ ꝛ p̄mo ꝙ illi nō erāt delegati epī. ſꝫ a iuē dant in locū epī. vel alit̄ ꝛ meli°. ibi adtint vicini epi ꝑ viā appellacōis. q̄ꝛ forte nō erat ibi metropolitan°. vt di cit ibi gl. vn̄ ad ipos nō appellat ab epo q̄ꝛ ipſi° ſuperiores ſūt quo ad articulū appellacōis ꝛ ꝓ hoc facit p̄ncipiū illi° ca ꝑ. in eo ꝙ dic ſi de iudicijs ſuoꝝ epoꝝ queſti ſunt. ꝛ ſic nō loq̄tur i cā recuſacō nis. nō obſtat ibi text. in eo qđ requirit ꝯſēſum epi in electiōe illoꝝ epoꝝ. q̄ꝛ ſup fluū ē. maxime. vt ſuppl ibi glo. vl̄ forte requirit ꝯſenſ°. ꝙ illi ꝓprie nō ſūt iudices appellacōnis. vn̄ voluit ꝓ ꝙ i de fectu metropolitani aſſumerent vicini de ꝯſēſu ꝓriū. Reſtat reſpondē ad vnā rationē Jo. ant. duꝫ dicit ꝙ delegādo re cuſacōne ꝓpoſita. nō videt tacite confi teri. q̄ꝛ potuit delegar̄ execrās lites hoc dictū ꝓcedēt qn̄ delegaſſꝫ ꝓteſtacōe pre miſſa. tūc enī exq̄ factū eſt multiplicit in telligibile ꝓdeſt proteſtacō ad declara cōnē animi. vt nō. i. c. cum. M. de conſtit ſꝫ vbi nō p̄cedit ꝓteſtacō. tūc videt ſcm correſpondē v̄bis p̄cedētib°. ar. c. i ex ꝑ te. iij. de app. naꝫ ſicut reſponſio coadap tat ad iterrogacōꝫ vt iſti. de iuti ſtipu. §. preteā. de ſpō. c. de muliere ita ꝛ factū ſubſequēs adaptatur verbiſ precedēti bus. ar. in. c. iter dilectos. §. ceterū de fi. inſtru. nā ꝛ facto appellatur ꝛ ipſo facto mentimur. ꝛ deum negamus de appe. ad audientiam. ꝛ. c. dilecti. xxij. q. vi. ca uere. xi. q. iij. extimant. ꝛ optime ad pre dicta facit. c. ex ore. de his que fi. a mai. par. ca. ꝛ cle. i. de ꝑcu. ¶ Itē etſi ꝓnūciaret expreſſe non per hoc deſinit eē iudex reſpectu cōmiſſionis vti precedēti que ſtōe pleni° dixi. ¶ Et hec ſufficiant quā tum ad tercium dubium.

AD quartum dubiū accedēs arguit̄ pmo ad ꝑtē affirmatiuā videlicet ꝙ hñs collatōnē de iure cōi vł ſpeciali hēat ⁊ ius deſtituēdi ꝓpter nō reſidētiā. Aut enī ſpectat ad aliquē īſtitutō de iur̄ cōi vt ſm illā opinionem ꝙ collatō bñficiorum fūdatorū in eccleſia collegiata ſpectat ad prelatū ⁊ capl'm illi' collegij. et tūc habeo ꝓpoſitū ꝙ etiā deſtitutō ꝓpter nō reſidentiā ſpectat ad eundē. iſta enī ꝯnera ſunt vnde ad quē ſpectat inſtitutio ſpectat ⁊ deſtitutio. vt legit̄ ⁊ nō. in c. cum ex iniūcto de here. ad hoc de pui. cum ⁊ plantar̄ §. in eccleſijs. ⁊ de pbē. in lateraneñ. facit d capl'. mona. c. i. Sic examiatio ad eū ꝑtinet ad quem man' īpoſitio ſpectat de elect. venerabilē. ⁊ c. nihil. ⁊ c. cū nob. Aut de iure ſpeciali ⁊ tūc aut ex ꝑuilegio pape vel epī ⁊ idem videt̄ dicendū p. c. viſis. xvi. q. ij. cum eī iſta videantur connexa. ar. pallega. c. ex iniūcto in fine. concedēdo id quod mai' eſt. videtur conceſſum qḋ minus ē. maxime cū per minus ꝑueniatur ad mai'. quia ꝑ deſtitutōnem ꝑuenit̄ ad īſtitutōnem. ꝑ pdictis optie faciūt. c. ex ꝑte. de deci. ⁊ palle. c. viſis. ⁊. xij. q. i. pcipimus ⁊ de do. poſt diuoꝛ. reſti. ꝑ veſtras. Item cui concedit̄ finis ꝯceſſa vident̄ ea ꝑ q̄ ꝑuenitur ad finem. ff. de ꝓcura. ad rem ⁊ l. ad legatū. ⁊ c. pterea. ⁊ c. prudētiam de offi. dele. ⁊ cui ꝯcedit̄ hauſtus ad fōtem ſimilit̄ conceſſū videt̄ iter ad fontē ff. de ſui. ruſti. p. l. iij. §. fi. Et cui relictū eſt iter ad quod ꝑ domum tranſitus cēſet̄ relictus vł ⁊ trāſitus ꝑ domum. ff. de ſui. ruſti. pre. olimpo. facit regula cui licē de re. iur̄. li. vi. Aut ex pſcriptōne ſeu cōſuetudine. ⁊ videt̄ idem ratione ānexionis facit. c. cū in tua dioceſi. de deci. fac̄ l. qui ſaccū canonizata. l. diſ. vbi dicitur ꝙ ſurripiēs ſaccū hñtem pecuniā. etiā tenetur furti ratione ſacci. licet non habuerit aīm ſurripiēdi ſaccum. ⁊ hoc rōe acceſſiōn. ad idē. c. fi. de offi. archidi. vbi exercēs aliqua iura ī aliquib' monaſterijs adq̄rit eadem iura ī alijs monaſterijs. Item exercens vnū ius in vno loco videtur adq̄ſiuiſſe omnia iur̄ epiſcopalia. vt in. c. i. de religi. domi. Ad predicta facit. l. vulgau. canonizata de. peni. diſt. i. ⁊ nō. ꝑ Inno. in. c. dilect'. de capel. mona. de ꝯſti. tranſlato. ⁊ l. vt pomū. ff. de ſui. vtens eī vno articulo aīo ⁊ intētione querendi totum. querit et retinet totum. vt in palle. l. vt pomum. Item in priuatione ꝓpter nō reſidentiā non req̄ritur ſolennitas iudicialis nec eſt neceſſe ꝙ feratur aliqua ſententia ſuper priuatione ſi enim requireretur ſolēnitas iudicij exigeretur citatio que eſt fundamētum iudicij inſti. de pe. te. liti. §. vlti. vnde iura non req̄runt hoc cāu citationē. ſed monitionem. vt in. c. ex parte de cle. non reſiden. ⁊ qḋ ibi nō. hoſti. nec requiritur ꝙ ſnīa priuatōnis ferat̄ ꝓpter nō reſidētiam ſed ꝙ ſpoliatur ad hoc. c. ex tue. ⁊ c. fi. de cle. nō reſiden. ⁊ ꝑ hoſti. in palle. c. ex tue vnde hec ſpoliatio eſt q̄dam iur̄ executio. hinc dicit oldꝛa. ꝯſilio ccxxx. ꝙ epūs in hac admonitōne ⁊ ſpoliatione non tenetur requirere conſiliū capl'i cū tm̄ exeq̄tur iuris diſpoſitōnē. cū g' iſte adquiſiuit ius īſtituēdi. ⁊ ꝓpter hāc ſpoliatōnem. ſeu iur̄ executōnem ꝑueniat̄ ad ius inſtituēdi. vł ꝙ poſſit hāc ſpoliatōnem facere. ⁊ bñ fac̄ palle. c. ex ꝑte de cle. non reſidē. vbi nulla ſentētia fert̄. ſꝫ tantū dat̄ poſt lapſū t̄mini ptās eligendi. fac̄. c. prudētiā. de offic. dele. ⁊ alia iura ſupius alleg. Itē intereſt collatoꝛi. ne bona ⁊ reddit' eccleſie idebite occupētur. ar. c. de multa. de pben. cū indēnitati eccleſie nō poſſit ſbuenire niſi pmo ſpoliet abſētem. ⁊ poſtea eidē eccle ꝓuideat videt̄ tal' ſpoliatō ꝑmiſſa. fac̄ qḋ nō. oldꝛa. conci. ij. v. ix. vbi refert ſe cōſuluiſſe fres pdicatores poſſe ire ꝓceſſionalit̄ ꝑ ꝑrochiā alic' plebani eo inuito ꝓ funē ꝑrochiani eligētis ſepulturā apud eos quia ex q̄ eis cōceditur ſepultura videt̄ ꝯceſſum ꝙ poſſint exercere ea que in funere exerceri ꝯſueuerūt. conceſſo eī fine videntur omnia conceſſa ſine quibus aperte ad finem non peruenitur vt in iuribus ſupra allegatis. Ad idem facit quod notat do. antho. in. c. in litteris de reſtituti. ſpolia. vbi dicit ꝙ habens collationem poteſt titulum exigere a poſſidente beneficium quia ſua intereſt propter collaciōm ne indebite et illegitime beneficium poſſideatur. argu. c. de multa palleg. ⁊ de inſtituti. c. iij. facit etiam quod nota. doct. in. c. ij. ⁊ iij. de reſtituti. ſpoliato. vbi dicit ꝙ is ad quem ſpectat

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

collatio poteſt poſt renũciationez factã
per beneficiatũ illum priuare poſſeſſiõe
niſi de facto ei incũbat cum exequatur
officium ſuum.

In contrariũ poſſũt adduci
multa p̃mo. quia ad epi offi-
ciuz ſpectat abſentez ad reſi
dentiã reuocare et otumaceſ
puare ex.di.c.ſi.l.di.cõtumaces vij.q.i.
Si quis preſbiter nõ.compoſ. de conſti
cum omnes Ad idem de cle.non reſidẽ
c.ſi.licet ergo inferior habeat ius inſti
tuendi nõ tamẽ p̃ hoc videtur habere
ius priuandi et a beneficijs amouendi
Ad hoc.c.vnicum de capel. mo.li.vi.et
c.cũ ⁊ plantare de priuile.et.c. cum ex ĩ
iuncto de here.in fi.vbi tantum fit men
tio de epo xi.q.i.per totum Item niſi ec̃
concedatur inferiori pleno iure non vi
detur habere poteſtatez deſtituendi vt
in.c.in lateranẽ de p̃ben.⁊ in p̃alle.c.cuz
et plantare §.in eccleſijs de priuile.
Nec dicit pleno iure competere eo q̃d
habet ius inſtituendi ſed requiritur ꝙ
epus nulluz ius pcipiat in illa eccleſia
vt no.glo.in p̃alle.c.cum et plantare et
pbatur per tex.notabilem in. c.quoniã
per confeſſionem de p̃uile. vbi etiam p̃
hoſti. Item p̃ſcriptio non extenditur de
caſu ad caſum.ſed tantũ eſt p̃ſcriptum
quantum poſſeſſum.maxime quãdo p̃-
ſcriptio ẽ otra iuſ vt in.c. cũ otingat de
deci.⁊ in.c.auditis d̃ p̃ſcrip. et quod ibi
nota.per gl.⁊ in regula ſine poſſeſſione
de re.iur.li.vi.facit regula odia de reg.
iur.li.vi.et notatur per doc.in p̃allega.
c.cum ex iniuncto faciunt etiam no.per
doc.in.c.qualiter de cle. non reſiden.

His relictis pro ⁊ contra ve-
nio breuiter ad ſolutionem
dei ⁊ eius matris nominibꝰ
inuocatis Et primo ſciendũ
ꝙ do.An in.c.cum contingat de fo.ope
intricate ⁊ incidenter tetigit hunc arti-
culum dicens inferiores p̃latos nõ ha
bere poteſtatez deſtituendi ſuos ſubdi-
tos ab eorũ beneficijs.niſi forte habe
ant poteſtatem inſtituendi de conſuetu
dine.quia et conſequenter habẽt pote
ſtatez deſtituendi pro culpis ⁊ negligẽ
cijs.ſi tamen non ſũt ſupra curam inſti
tuti de capel.mo.c.i.li.vi.qñimo ſm euz
etiamſi ſint ſupra curã inſtituti.facit gl

in p̃allega.c.vno §.ipſis a contrario ſẽ
ſu.ꝙ ſi iſti ſuperiores habent eccleſias
pleno iure ⁊ ſic habeant ptãtem inſtitu
endi.etiaz de conſuetudine poſſent ⁊ ta
les deſtituere.nec ob.tex.ibi in eo q̃d di
cit conſuetudine vl̃ ſtatuto ꝛc̃. quia poſ
ſet intelligi ſm eum.qñ ↄſuetudo vl̃ ſta
tutũ diſpoſ̃it vt tales ſuperioreſ poſſint
deſtituere hos p̃ſbiteros inſtitutos ad
curã.cũ tñ illi ſcz ſuperiores nec de cõ-
ſuetudine nec aliter habent ptãtem in-
ſtituendi ⁊ hoc ſm euz videt̃ ſonare ibi
glo.in §.ↄſuetudine.tñ relinquit hoc ſb
dubio dicendo Cogita.videt̃ p̃ p̃dicta
ſentire do.an. ꝙ aut iſti inferiores hñt
ptãtem inſtituendi et per ↄſequens ha
bẽt ptãtẽ deſtituẽdi. ſi cl̃es clerici ñ ſũt
ſup̃ curaz.Si vero ſũt ſup̃ curã. nõ pñt
niſi habeant ſub ſe illos pleno iure vl-
tra ius inſtituendi.et ſic intelligendo.h̃
vltimũ.puto verum.et pbatur in.c.cuz
et plantare §.in eccleſijs de p̃uile.ſ; p̃ᵐ
dictũ nõ pcedit indiſtincte.vñ in hoc ar
ticulo vltra doctores laciꝰ diſtinguo ꝙ
aut ad iſtos ĩferiores p̃latos hñtes iu
riſdictionem in pſonas illorum de colle
gio non ptinet inſtitutio ⁊ ratiõe illiuſ
iuriſdictioñ minime hñt inſtitutiõez.ad
h̃ q̃d nõ. Jo.an in.c.ſi.de offi.archi.vbi
poſt Ja.dic̃ nullũ citra epz poſſe p̃uare
quem ſuo beneficio.etiã pter nõ reſidẽ
tiã.q̃d dictũ ſic itelligo qñ vult ſeruare
ratione iuriſdictionis tantũ quã obti-
net de iure cõi in pſonas illoꝝ de colle-
gio ⁊ facit p̃allega.c.cum ex iniuncto &
ad eoſdẽ ſeu ad alios ptinet inſtitutio
⁊ tũc aduertendũ q̃ iure ⁊ quali modo
eis cõpetat Aut ei ↄpetit de iure cõi ſᵐ
illã opi.q̃ h; collatiõez bñficioꝝ ſuorũ
ĩ eccleſijs collegiatis ſpectare ad p̃latũ
⁊ ſuũ collegiũ de q̃ nõ.de elec.cũ eccl̃ia
vulterana ⁊ in.c.poſtulaſti de conceſſ.
p̃ben.⁊ tũc puto q̃d etiã deſtitutio pti-
nebit ad eoſdẽ q: cui ↄpetit iſtitutio de
iure cõi.ↄpetit ⁊ deſtitutio vt in p̃alle.c
cũ ex iiuncto.q̃d puto veꝝ qñ ĩminet de
ſtitutio fiẽda pter nõ reſidenciã vel p
pter malã admiſtrationẽ.ſecꝰ ſi pter a
liud crimen q: de crimine clerici nõ co-
gnoſcit aliq̃s citra epz ad h̃ xi.q.i.de p
ſona de offi.or.c.i.xvi.q.ij.viſ in fine et
q̃d no. Inno.in.c.in lateraneñ de p̃ben.
Aut ↄpetit de iure ſpeciali ⁊ tũc aduen

tenduꝫ quale ſit iſtud ius ſpeciale. Aut
enim competit. qꝛ eccl'ia vel bñficiũ ple
no iure ſpectat ad eos. ⁊ poterũt etiam
deſtituere. et ſic intelligo ar. a contrario
ſēſu i ꝑall. c. vno. de capell. mõ. li. vi. Ad
hoc. c. i. latraneñ de ꝑbē. ⁊ c. cum ⁊ plan
tare de ꝑuile. ⁊ itelligo ꝙ poterũt remo
uere ex cã ⁊ cũ cauſe ↄgnicioñ ſm Inno
in ꝑalle. c. in latraneñ. vbi dicit cauſam
vel accuſacõnez criminalē huius ſacer
dotis nõ audiēt iſti inferiores. licet for
te ꝑpter malam adminiſtracõnem liceat
remouere allegat in argumētum. xvi. q.
ij. viſis. nam vt ibi dicit pctã ſacerdotũ
ꝑ epm puniunt qð dico notanduꝫ. Aut
eccleſia ſpectat ad eos quia conceſſa eſt
eis i ꝓprios vſus. vt ſolet ↄcedi religio
ſis ꝓpter ipſorũ paupertatem. vt i. c. con
ſultacõnib'. de dona. ⁊ in. c. paſtoralis.
de ꝑuile. cum ſi. ⁊ tunc plene diſtiguēdũ
eſt. vt nõ. Inno. i ꝑalleg. c. in latraneñ ⁊
plenius ꝑ Jo. an. ⁊ alios ſcribētes in. c.
de monachis. de ꝑben. Aut iſtitutõ ſpe
ctat alio iure. vt ex ↄſuetudine vel ꝑſcri
ptione. ⁊ non ↄpetit deſtitutõ. qꝛ nõ pñt
ↄſentire ceſſioni ⁊ hoc qꝛ ꝑſcriptõ ē odi
oſa de ꝑſcrip. vigilanti. vñ preſcriptõ in
vno non extendit ad aliud vt ſuꝑ plene
allegaui. ⁊ hoc dictuꝫ ponit pau. in pre
alle. cle. vna de renũ. ⁊ ſentiũt co mmunit
ter doct. in ꝑalle. c. cum ex iniũcto. ⁊ alle
go tex. optimũ in. c. cum olim. de ꝑſcrip.
vbi ius iſtituendi ⁊ deſtituēdi reſpectu
iuris ꝑſcribendi ponantur vt diuſa vn
de oportet ꝓbare ꝑſcriptũ in vtroqꝫ iur
⁊ ſic hoc caſu quãdo iſtitutõ cõpetit ex
ꝑſcriptõne nõ poteſt colligi. ar. a contra
rio ſēſu i ꝑalle. c. vno. de capel. mõ. quia
ſequeretur abſurdũ ꝙ quis ꝑſcribe et
non poſſeſſũ. Itē ꝓptiũ ar. a ↄtrario ſen
ſu illius lr̄e eſt quãdo eccleſie ſpectarēt
ad religioſos pleno iur̄ vt qꝛ etiã quo
ad curã populi ad eos ſpectaret inſtitu
tõ. ⁊ ſic hoc caſu non põt verificari dcm
do. an. de quo ſuꝑ. Aut ſpectat ad eos
ex ꝑuilegio. ⁊ ſic fuit ↄceſſa iſtitutõ cum
dictõe taxatia ſeu reſtrictia vt cũ dictõe
tm̄ ⁊ nõ puto ꝙ trãſeat deſtitutõ. quia
ↄſtat de mēte ↄcedentis. de cã poſ. ⁊ ꝓpri
cũ eccl'ia. fac quod nõ. xvi. q. ij. in ſũma
⁊ c. paſtoralis. de dona. ⁊ quia inuitus
vel ignorãs non donauit. c. q. ij. ↄtarie.
⁊ l. nec ignorans. ff. de dona. Aut fuit
ↄceſſa ſimpliciter. ⁊ tũc intelligitur etiã

ↄceſſa deſtitutio. ⁊ et̄ poteſtas recipiēdi
reſignacõnem ⁊ hoc vltimuꝫ ponit pau
i ꝑall. cle. vnica. de renũ. allegi. xviij. q. ij.
abbas. ⁊ de heret. cũ ex iniũcto. qð di co
nõdum. ⁊ pro hoc dicto faciũt ratões
quas allegaui. Ad ptez affirmatiuã
poteſt adduci ꝑalle. c. vnicum. de capel.
mõ. a contrario. hec ei iura inſtituēdi et
deſtituēdi vident̄ onera. vt i ꝑalle. c. vi
ſis. ⁊ de heret. cũ ex iniũcto. ⁊ ꝑ vnũ per
uenitur ad finem alterius. idõ vno ↄceſ
ſo trãſit ⁊ reliquum ar. de oſti. trãſla. et
de deci. ex pte. ⁊ aliorũ que ſuꝑ ad par
tem affirmatiuã allegaui. quod tamen
limito vt ſuꝑ dixi poſt Inno. quãdo in
tendit ad ꝑuacõnem propter nõ reſiden
tiam vel malã adminiſtracõnem ſec' ſi ꝓ
pter crimen. Et ad hanc meam diſtictio
nem poſſunt adduci omnia argumēta
superius formata pret̄ id quod dictũ eſt
de ꝑſcriptioñ. Sꝫ ad iura in contrario al
legata reſpõdetur ꝙ ꝓcedunt i iuribus
que hñt ſe indiuidue tunc eniꝫ qui par
tem tangit totum tetigiſſe videt̄ vt i au
ricula hõis. quedam ſe hñt diuidue vt
ſũt iura epalia. ⁊ qui tãgit vnum aliud
tetigiſſe non videt̄. vt i. c. auditis de ꝑ
ſcrip. ita dic̄ ibi hoſ. cũ ei aliud ſit iſtitut̄
⁊ aliõ dſtitut̄ ⁊ vtruqꝫ ſpectat ad iuſ epa
le lꝫ ꝑſcripſerit vnũ nõ tamē videtur ꝑ
ſcripſiſſe reliquũ. Ad hanc ſolutõnē ho
ſtien. põt adaptari qð fre. de ſenis concil
lio. c. xxv. vbi querit de tali qſtõne lepro
ſi morantur in quadã domo que voca
tur hoſpitale tal̄ loci. in tali domo ñ eſt
altare nec cãpanile nec alia ꝑ q̄ ꝓma fa
cie poſſꝫ dici loc' eccleſiaſtic' vel religio
ſus. nec et̄ appꝫ ꝙ auctē epi fuerit fũ
datã vel deputat. nec eos vnqꝫ viſitauit.
vl̄ ab eis aliqð recepit ñ ꝙ de teſtamētl.
⁊ relictl. ibidē aliquã ptē habuit mõ ab
ipis vult epus petē iura epalia ſic ab alijſ
hoſpitalib' ſibi ſbiectl. ⁊ rõez adminiſtratõ
nis ſibi reddi illi ↄtradicēt qrit qð iur. do
fre. ibi. ꝫ. ↄſuluit ꝙ tal̄ loc' ñ dꝫ cēſeri ec
cleſiaſtic' nec eccl'iaſtice ptãti ſbiect' ad
duc̄ ad hꝫ nõ. ꝑ hoſt. ð reli. do. c. iiij. ⁊ Jo.
an. ⁊ pau. i cle. lr̄as. ð ꝑbē. nec obſtat ſꝫ
eũ ꝙ epi ꝑcepit qrtã q̄ ē de iur̄ epali vñ
eo ipo ꝙ ꝑcipit qrtã ē ſignum ⁊ preſum
ptio ꝙ etiam in alijs ſit ſbiectus. etiam
eccleſiaſtice poteſtati ille locus. ar. de re
in loco vel in domo de qua certum eſt
religio. domi. c. i. Illud eni habet locum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝙ eſt eccleſiaſticus. loq̄tur enī de eccl̄ia
que de neceſſitate ſb̄cē dēt alicui ep̄o q̄
ad iura epiſcopalia. ꝫ iſte locus non eſt
eccleſiaſtic⁹. Ergo poſſeſſio vel p̄ſcptio ī
vno articulo nō dēt extēdi ad alia iura
de p̄ſcrip. auditis. ⁊ qđ ibi nō. hec tamē
ſolutio. ⁊ eē ſ hoſt. poſſent calūniari per
ea que nō. Inno. in. c. dilectus de capel.
mō. nā ſuffič. qđ deť contiguitas ī gn̄e
vt apprehēſio vni⁹ articuli extēdatur ad
alios articulos eiuſdē genēis. vnde di
cendū. ⁊ melius ꝙ aut q̄s vtitur certo
iurꝫ animo ⁊ volūtate adq̄rēdi oīa alia
iura eiuſdē generis ex certa ſciētia eiuſ
contra quē p̄ſcribitur. ⁊ querit totū. ita
ꝓcedūt nō. pˀ Inno. ī p̄allega. c. dilectus
⁊ ī. c. ſi. de offi. archi. cū ſi. Aut ceſſat
animus adq̄rēdi totū vel ceſſat ſcientia
eius ɔtra quē preſcribit. ⁊ ꝓcedit qđ. ſ.
dictū eſt ꝙ preſcriptio nō extēdit. vt in p̄
all̄. c. auditis. In dubio enī preſumit ꝙ
velit querere poſſeſſionē ad limites v ſᵒ
⁊ nihil plus querit vt ꝓbat ī p̄all̄. c. au
ditis. ⁊. c. cū oli. vel ꝓcedūt predicta quā
do null⁹ eſt ī poſſeſſione alioꝝ iuriūꝫ. vt
nō. in. c. i. de. reli. do. ꝫ p̄cedēs ſolucō vēi
oꝛ ⁊ ſubtilioꝛ facit. l. quotiēs. ff. de ſui.
⁊ qđ nō. Inno. ī c. bone. 2ᵒ de poſtula. p̄
la. ⁊ de reſti. ſpo. in l̄r̄is. ⁊ ī p̄all̄. c. ſi. de
offi. archi. vn̄ cū in ꝓpoſito dubio iſta iu
ra ſunt diūſa. ⁊ tm̄ apparet. quaſi poſſeſ
ſeſſio ī vno nō dēt extēdi ad aliud. Nec
obſtat qđ dꝛ ꝙ hec ſpoliacō contigens
ꝓpter non reſidentiā eſt quedā iuris exe
cutio. ē tn̄ actus iuriſdictōnal̄ ɔpetens
tm̄ ep̄o. vt ſup̄ dictū fuit. nec obſtat ꝙ di
cit conceſſio ſiue ꝛc. qꝛ ſine iſta p̄uacōne
p̄ōt ꝑueniri ad illū finem q̄ᷓadmodum
p̄mo ꝑuenit qn̄ ſcripſit. nā idē eſſet dicē
dum ī debentib⁹ eligere ꝙ etiā poſſꝫ p̄i
uare. vt ꝑueniāt ad electōnē. quod ē fal
ſū. vt cōiter nō. in. c. ex ꝑte. de cle. nō reſi.
⁊ ꝓbat ī. c. abbas. xviij. q. ij. vbi patet ꝙ
non debēt eligē. ſ ep̄us capiet reſignati
onē abbatis multo forti⁹ nō p̄ōt p̄uare
Ad idē. c. nullā. e. cā. ⁊. q. Ad alia argu
menta poteſt faciliter reſponderi ꝙ in il
lis caſibus nō p̄uat collatoꝛ aliquo iu
re iam queſito. ꝫ extinguit titulū. ⁊ pri
uat poſſeſſione facti. vt ius ſibi compe
tens cōferēdi exerceat. tunc enī intereſt
ſua ſi non ɔferet ex quo vacat ar. ī p̄all̄.
c. de multa. Secus quando nō vacat li

ꝗ iminēat caſus p̄uan di. Et hec ſuf
ficiant ad laudem indiuidue trinitatis
p̄ris filij ⁊ ſp̄us ſc̄ti. glorioſe ꝙ domie
nr̄e atq̄ Agate ⁊ Lucie ⁊ B̄n̄dc̄i patro
ni mei toci⁹ ꝙ celeſtis curie triū p̄hātis
omē que omnia vt. ſ. ī primo articulo p̄
libatus ſū ſb̄mitto correctōi ⁊ ſupplecōi
illius patris Reuerēdiſſimi atq̄ vnici
mei p̄ceptoꝛ dn̄i cardialis florētini per
quē in hac ſacratiſſima ſapiētia erudi
t⁹ ſū occurrit nāq̄ ī hoc vltio illud Ihe
ro. vt trāſſūptū ē legi. ⁊ nō. xvi. q. i. reuer
timini Si q̄s erudit⁹ lege dn̄i p̄ōt alios
erudire nō dēt ſue aſſignare prudēcie i/
genioq̄ ꝙ poſſidet. Sꝫ g̃as agat p̄mū
deo q̄ ɔcta largit. deinđ ſacerdotib⁹ ei⁹
ac miſtris a q̄b⁹ doct⁹ ē. Si ei nō egerit
g̃as. ꝫ ſciaꝫ ſibi vēdicauēit in penuria
maledicet. ꝙ ſi itelligēs largitorē deuꝫ
⁊ agēs his g̃as ꝑ q̄s erudit⁹ ē. a deo
humiliauerit ſe. ⁊ ī oꝛien̄ dei attulēit ci
bos. ꝫ ē ſcripture alimenta in eccl̄ia dei
populo miſtrauēit. ſtatī aperiēt catara/
cte celi. ⁊ effūdet pluuia ſp̄ual̄ ⁊ manda
bit nubib⁹ ſuis vt pluāt ſuꝑ eū ymbreꝫ
⁊ abundantia reꝝ oīum ꝑfruet. hec ille
vbi ſup̄. Nicola⁹ abbas.

¶ Et ſic elegantiſſime dn̄i abbatis ſi
culi. alias dn̄i panormitani queſtō
nes diſputate finiūt. De quo ſit
laus deo. Amen. l 5 .

¶ Sequitur nũc ſolẽnis repeti
tio eiuſdẽ dñi abbatis ſiculi
alias panormitani circa .c. ec
cleſia ſcẽ Marie de conſti.

Ecclesia san
cte Marie

De ↄſtitutõib⁹. famoſũ
capl'm. tũ ꝓpter materiã
hic contentam. tũ proptẽ materiã ſibi ad
ↄprabilem que ex infra dicẽdis appare
bit difficilliſma. ⁊ valde plexa exiſtit. ⁊ co
nabor hĩ inſerere tacta p doct. iuris vtri
uſq;. humani ſcʒ et diuini in varijs ⁊ di
uerſis locis. An ⁊ qñ lex iperial' vel iſe
rioris aliq̃ modo includat eccleſias .ec
cleſiaſticas pſonas vel eaꝝ bona. ⁊ ſup
quibus hẽnt ptãtem ſtatuẽdi in ↄcernẽ
tibus quoquo mõ eccleſias ecclaſticas
pſonas ⁊ ipaꝝ bona. Et ſolet hĩ.c. cõit
ſũmari hoc modo. Cauſe eccleſiaꝝ p cõ
ſtitutões laicoꝝ diffiniri nõ dẽnt. Ego
do ſũmo ſic. ſcdm intellectũ quẽ infra te
nebo. Statutũ gñale laicoꝝ. ecclas. ec
cleſiaſticas pſonas vel earum bona. in
eoꝝ piudicium nõ ↄprehẽdit. nec ſpẽale
etiã ſi eaꝝ ↄmodum ⁊ fauorem ↄcernat
Diuiditur in duas partes. In pma po
nit motiuũ diffinicionĩ. In ſcda diffinit
duplicem rõnem aſſignando . quarum
2am. exempto corroborat. Scda rõ ibi a
q̃bus. exemplum ibi vnde. Scda ps pñ
cipal' ibi qd a ſenatore. Et ſciẽdũ ꝙ hoc
c. i. ⁊ vt li. pẽ. c. eccla. i. ⁊. ij. ponit eundem
caſũ. ſꝫ ſignabo caſũ vt attinet dũtaxat
ad. c. nrm. ⁊ put colligit' ex glo. pall'. c. ec
cleſia. i. li. pẽde. Eccleſia ſancte marie in
via lata mouet qõnem ↄtra Jo. ancho
ra ſup quibuſdã poſſeſſionib⁹ corã iudi
ce ſeculari lite coram iudice conteſtata.
Idem Johãnes illas poſſeſſiones tran
ſtulit in monaſteriũ ſancti Silueſtri. de/
mũ. b. occaſionĩ ſenatoꝛl. cuiuſdã ſtatuti
q̃ cauebat. ꝙ ſi quis rem litigioſaʒ trãſ
ferret in aliũ pendeñ lite poſſeſſio auſer
ret' poſſeſſori. ⁊ detur petitori ſpoliauit
monaſteriũ aliter nõ vocatum nec dui/
ctum nec ↄfeſſũ poſſeſſionib⁹ illis ⁊ eas
reſtituit eccleſie ſancte Marie. finalit' ad
q̃relã monaſterij ꝓp reuocauit geſtũ per
ſenatorẽ. ⁊ eaſdẽ poſſeſſiões reſtituẽdas
monaſterio ſancti Silueſtri ſnialit' diffi
niuit reddens duplicem rõnem. primo
qꝛ illud ſtatutum laicoꝝ ex defectu ptã
tis nõ ↄprehendebat eccleſias vel eccle
ſiaſticas pſonas q̃ꝝ gñalit' loqueretur
Scda qꝛ ſi motu proprio aliq̃d ſtatuũt
laici etiaʒ in fauorem eccleſiaꝝ illud ta
le ſtatutũ non tenet ex defectu ptãtis niſi
ſi fuerit p romanũ pontificẽ roboratuʒ
⁊ hoc pbat exemplo baſilij. multo ergo
fortius ſtatutũ valere nõ debeat quod
non afferebat ↄmodũ. ſꝫ poti⁹ piudiciuʒ
Secũdario factũ ſenatoꝛi. tacite iprobat
ex defectu ordinis iudiciarij . q̃a mona
ſteriũ non fuit vocatum nec ↄuictũ nec
confeſſum ⁊ ſic fuit lata ſnia ſine cãe ↄg
nitõne. nũc lege lrãm qua lecta colligo
notabilia. Et pmo nõ. ſm pdictã caſus
poſitõnem tex. agtũ ↄtra opi. Bar. in. l.
ↄctos populos. C. de ſũ. tri. vbi dicit ſta
tutũ gñale laicoꝝ diſponẽs ſup contra
ctib⁹ vel delictis. ſeruãdum i vtroq; fo/
ro et ↄtra eccleſias ⁊ eccleſiaſticas pſo/
nas dũmõ ſit honeſtum. ⁊ non cõtra ea
ſit q̃ ſũt eccleſie i puilegiũ ↄceſſa. ſꝫ ei ſta
tutũ erat gñale nec ↄtinebat peccatum
cũ puniret delictũ litigioſi. ⁊ tamẽ non
ↄphendit ecclas. ⁊ hĩ. qꝛ ſtatutũ recipit
vires ⁊ ãpliat' ex iuriſdictõe ſtatuentis
de ſẽ. ex. a nob. ⁊. c. ij. ⁊. e. ti. ⁊. l. fi. ff. de iur.
om. iu. vñ cũ laici ñ hẽant iuriſdictõem
i ecclas vl' clericos ad ipos eoꝛuʒ ſtatu
tũ nõ extẽdit'. nõ ergo valet diſtictõ bar
An ſtatutũ ſit gñale an ſpeciale ſup ec/
cleſijs ⁊ eccleſiaſticis pſonis qꝛ cã nulli
tatis ſurgit ex defectu poteſtatis ⁊ non
ex fõrlitate ſtatuẽdi ſeu diſponẽdi . vt hĩ
exp̃ſſe colligit' in vtraq; rõne tex. qñimo
pl⁹ dico tale ſtatutũ gñale nõ ↄphẽdere
eccleſias vel eccleſiaſticas pſonas . etiã
ex mente ſtatuẽtis nõ enim fuit de mẽte
ſtatuẽtis velle ↄprehẽdere nõ ſubiectos
vt i preall'. c. a nobis. imo nec ſbditos ſi
bi non obedientes de facto. ar. in. l. fi. de
langui. ⁊. l. i. in fi. C. de no. codi. ↄpo. ⁊ d
hac materia infra latius ſubijciã. Scdo
colligo ꝙ laicoꝝ quidam ſunt religioſi
quidam non religioſi. ⁊ poteſt iſtud no/
mẽ religioſi ſumi late vt comprehenda
tur quilibet fidelis religioſe et catholi
ce viuens ſic dictus . qꝛ debitam religi
onẽ deo deuote ⁊ fideliter impendit. Si

cut enim parētibus debetur honor. ita
deo religio. Itē poteſt ſumi ꝓprie.vt ſo/
nat ⁊ ſtricte. ⁊ tūc ↄprehēdit laicus con
uerſus ⁊ i vtroqꝫ ſenſu verificat̃ hec lr̃a
Nō tertō ibi ſup eccleſijs ⁊ pſonis ꝛc. ꝙ
pſone eccleſiaſtice gaudēt priuilegio eo
dem cū eccleſijs. ⁊ glo.colligit.ar. ꝙ eo/
dem modo cēſeri dēnt bona clericorum
⁊ eccleſiarum.tex. tñ hic nō dicit ſed tā/
tum facit mēcōnem de pſonis. ⁊ idē qḋ
hec glo.tenet.gl.in.c. ex lr̃is. de pigno.
reddēs cauſam ⁊ rōnem.qꝛ bona cleri/
corum ſūt tacite obligata eccleſie ꝑ ma
la adminiſtracōne.idē ⁊ laci⁹ nō.glo.in
c.finalit̃.xv.q.i.in gl .in.c.fi.de vi.⁊ ho.
cle.ꝫ nec dictum nec ratō indiſtīcte ꝓce/
dunt.Non eni per oīa bona clericorum
gaudēt eodē priuilegio cū bonis eccle
ſie.pro hoc glo.ſingularis i.c.poſſeſſiōeſ
xvi.q.iiij.q̄ vult ꝙ bona patrimonialia
clericoꝝ preſcribi pñt ſicut bona laicoꝝ
quod ſētit etiā hoſti.in.c.ſanctoꝝ de p̄
ſcrip.⁊ ſic nō requirit̃.xl.an.preſcptō ad
idē gl.i.c.quanqꝫ.de cenſi.li.vi.⁊ ibi per
archi.qui dicit nō eē perpetue veruꝫ ꝙ
bona clericoꝝ gaudeāt eodē priuilegio
cum bonis eccleſiaꝝ. ⁊ idē ibi gl.dic̃ eē
ſpe.in.ti.de in inte. reſti.§. qualiter.ꝟ.ꝫ
nūquid. clericū leſum i patrimonialib⁹
nō audiri petēt̃ in itegrū reſtitucōneꝫ
qḋ etiā ſētit glo.i cle.vnica de i inte.reſ.
Et caſus in quibus clerici gaudēt i re/
bus proprijs ꝑuilegio.ponit ſpe. i ti.de
cle.diuga.§.i. Itē ratō nō eſt vera quia
multi ſunt clerici nō habentes bñficia.
exquo ſequeretur ꝙ illoꝝ bona . quia i
eis ceſſat ratio nō gauderēt in aliq̄ ꝑui
legio eccleſiaſtico.ratō tñ in ſe mihi pla
cet.vt bona clericorū ſint tacite obliga
ta eccleſie ꝑ mala admiſtracōne.non tñ
apte ꝓbat̃ iure.ꝫ idētitate rōis.ſicut eni
bona mariti ſunt tacite obligata vxori
pro dote.l.fi.C.q̄ po.in pig.ha.⁊.c. ex li
teris.de pigno.ita ⁊ bona clerici eccl̃ie
q̄ dicit̃ eius vxor .in.c.ſicut.vij.q.i.itē ſi
cut bona tutoris ſūt obligata pupillo.
l.fi.C.de legi.tu.ita ⁊ bona clerici q̄ cō/
pat̃ vxori.i.c. fraternitatis de dō. vide
glo.v.q.iij.qꝛ epi. Itē bona cōductoruꝫ
vectigaliū ſunt obligata fiſco.l.ſemꝑ.§.
diuus.C.de iur̃ imu.⁊ eccl̃ia in priuile
gio equiparatur fiſco.vt nō i.c.l. de i in
te.reſti.⁊ pro ꝑdictis vide glo.in.c. fina

liter ꝑalle. Idcirco dico poſt do.an.in.c
ſi diligēti.de p̄ſcrip.poſſe dari regulam
ꝙ nunquā gaudēt niſi i caſibus iur̃ ex
preſſis. Ad iura que gnalit̃ loquuntur
reſpōdeo.ꝙ gaudēt eodē ꝑuilegio quo
ad defenſionē.vt ſpecu. dic̃ in ꝑal.ꝟ.ſed
nunqd.⁊ glo ſētit i ꝑalle.c.finalit̃. nun
qd autē gaudeāt quo ad materiā hui⁹
c.infra ſbijciam. ¶ Nota ſtatutū propo
motu laicoꝝ conditū etiā fauorabile ec
cleſijs nō valere.quod itellige quando
ſpecifice diſponit de eccleſijs.ſec⁹ ſi gnā
liter.tūc eni valꝫ ſi porrigit aliquod cō
modū in eccl̃ias vel eccleſiaſticas perſo
nas.ar.c.dilecti.de fo.ↄpe.quod itelligē
dum eſt.vt infra ſbijciam. Nota vnū ca
ſuꝫ reſeruatū romano pōtifici.ſcꝫ appro
bare ſtatutuꝫ laicoꝝ ſup rebus eccleſie
editū.⁊ ſic epi ⁊ alij prelati nequeūt ap
probare tale ſtatutū qḋ itelligo iquan
tū deuiat a iure cōi.vel inquātum intē
dunt approbare.vt liget tanqꝫ ſtatutuꝫ
laicorum . quia non poſſunt hanc iuriſ
dictōnem tribuere laicis ſup eccleſijs.⁊
eccleſiaſticis pſonis.ar.c. decernimus.
de iudi.aliud i ꝑꝑ qui laico etiā poteſta
tem excommunicandi conferre poteſt .
vt nō.glo.ſingularis i.§.verū.xxxij.diſ.
in.ꝟ.duobus.⁊ nō.in.c.quanto de con
ſue.facit tex.in.c.mennaꝫ .ij.q. v.⁊ .lxiij.
diſt.adrian⁹.nō tamē poſſit laico demā
dare vt conficiat corpus xp̄i. quia hoc
ſolum pbr̃is ↄceſſum eſt a deo. dum ait
diſcipulis hoc facite in meam cōmemo
racōneꝫ ꝛc.vt in.c.i.§.vna.de ſum.trini.
⁊ ponit gloſa in capitulo peruenit.xcv.
diſtinctio.que circa hoc ponit quedam
pulcra. ⁊ lacius de matēia per doctor .
in preallegato.c.quanto.de conſuetud.
¶ An autem papa poſſit ſe ſubijcere iu
dicio laicorum. ¶ Videtur ꝙ ſic . quia
eſt ſupra omne forum . et poteſt deſtrue
re condere et diminuere formam iuris.
pro hoc capitulum .nos ſi incompeten
ter.ſecūda queſtione ſeptima. quod ad
hoc q̄tidie ſolet allegari facit.l. eſt rece
ptum.ff.de iuriſdiction.omni.iudic̃. Jo
hann.andree notabiliter hic tenet oppo
ſitum dicens.quod in preallegato capi
tulo ponitur iudicium pro diſcretio/
ne.et ſic aperte ſentit quod etiam iudi
cio imperatoris ſe ſubijcere non poteſt
⁊ hoc quia detraheretur dignitati ſum

l

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mi apoſtolat⁹ ⁊ iniuria irrogaretur dez
vt ſuus vicarius poſſit ab alio iudicari
⁊ fac.c.ſi diligenti.de for.cõpe.etiã ꝓcedit
in papa. Illud aũt certũ eſt ꝙ in foro cõ
ſciẽtie põt ꝑ̃ſ̃ ſe ſbijcere iuditõ ſacerdotis
cui peccata ſua cõfitet vt nõ.glo.i.c.ſane
ij.de offi.dele.⁊ ꝑ hoſt.in ſũma.de pe. et
remiſſ.§.cui cõfiten dũ.ẽ.cui ꝑ̃.⁊ vide ꝙ
nõ.Io.an.in.c.ſignificaſti.de for.cõpe.et
ix.q.iij.nemo. An aũt in cõtẽtioſo poſſit
ab aliq̃ iudicari.remitto ad nõ.i.c.ſi ꝑ̃
xl.diſt.⁊.lxxix.diſt.ſi q̃s pecuniã. ⁊.ix.q.
iij.aliop.⁊.c.nemo.⁊.c.ꝑter pñcipaliter.
⁊.c.cũcta ꝑ mundum.⁊ ꝑ archi.in.c.in fi
dei fauorẽ.de here.li.vi.⁊.c.ſi duo.lxxix
diſt.xxi.diſt.nũc aũt. Nõ.hic tex.ꝑ dicto
doct.i.c.i.§.e. ꝙ cã eccleſiaꝝ etiã inquã
tum tractat pñcipaliter corã iudice ſcła
ri nõ eſt decidẽda ſꝫ laicoꝝ ſtatuta Nõ
ꝙ iudex laicus etiã incidenter i cõtingẽ
tibus lite pendẽ.non extẽdit officiũ ſuũ
ad ꝑſonas eccleſiaſticas qð fac ad duo
ꝑmo cõtra accu.i.l.nullũ.C.de teſti. ⁊ ꝑ
Inno.i.c.vex.de fo.cõpetẽ.vt de crimine
clerici nec pñcipaliter nec icidẽter poſſit
laic⁹ ſe intromittere.de q̃ ꝑ archi.in. c.i
de cle.cõiug.li.vi. Scdo ꝙ clericus non
poteſt recõueniri coram iudice ſeculari
de quo ple.nõ.in.c.at ſi clerici.de iudic.
Vltimo colligo iũcta glo. fi. nõ valere
ſẽtentiã in ſi cõuictũ vel nõ cõfeſſum ⁊ ſo
let allegari hec glo.ꝙ non valet ſẽtẽtia
ſine medijs.ꝑ hac glo.vr̃ tex.i.c.nos in
quẽq̃.⁊.c.ꝑmates.ij.q.i.⁊ nõ.glo.ij.q.i.
i ſũma.⁊ Innocen.i.c.tua.de coha.cle.⁊
mu.⁊ ẽ rõ huius glo.quia inter cetera.
q̃ reqrunt ad ſẽtentiã.exigit cãe cõgnitõ
⁊ hec de ſbſtantia ordinis iudiciarij vt
nõ.glo.pall.ij.q.i.i ſumma.⁊ ꝓbat in iu
ribus ꝑal.ſi ergo fert ſentẽtia ex arrup
to.non valet tanq̃ lata cõtra ſolitũ ordi
nem iuditioꝝ.ij.q. vi.§ diffinitiua.et.l.
ꝓlatã.C.de ſẽ.de q̃ in ſpe.i.ti.de ꝑpara
to.iudi.i pñcipio.imo plus ſentit Bar.
in.l.ꝓlatam.C.de ſententi. ꝙ etiamſi
iudex receperit probationes in cauſa.ſi
ex temporis breuitate apparere poteſt.
ꝙ ſententiam tulit ſine cauſe cognitio
ne non valet ſententia maxime ſi acta
ſint magna Inſtitu. dubia. ⁊ cauſa eẽt
ardua ⁊ valde intricata.argu. opti. de
in integrũ reſtitu.cum ex litteris de pe.

diſtin.ij.§.hec que de caritate. Reddo ⁊
aliam rationem nullitatis vbi enim ſẽ
tentia continet apertam ⁊ manifeſtam
iniquitatem viribus non ſubſiſtit. nec
eſt opus appellatione vt eſt tex.notab.
in.c.int ceteras.de re iudi.nõ. Innoc.in
c.fraternitatis.de frigi.⁊ archi.in.c. ve
nerabilibus.de ſen.excõ.li.vi. at iſta la
ta ex arrupto eſt huiuſmodi ergo ⁊c.⁊ ꝑ
has rationes dico ſẽtentiã nullam eſſe
ſimpliciter.nec eam validat partis peni
tentia appellacõez obmittẽtis.licet con
trarium ſentiat hic do. cardi. nullitas
eni releuat ab onere appellãdi. ⁊ quod
ſupra tenui videtur etiam ſentire Bar
i dicta.l.ꝓlatam.⁊.l.ex ſtipulatione.e.
ti.hec omnia dico limitanda per tex.no
tabilem in.c.afferte.de preſump. videli
cet quando in cauſa nihil prorſus actũ
eſt.ſecus ſi aliquod fuerit ibi actũ. qð
preſumptiue potuiſſet iudicis cauſam i
formare. nam ex preſumptione violẽta
poteſt iudex ferre ſententiam licet illaꝫ
non redegerit i actis vt ꝓbat ibi tex.no
tabilis.⁊ facit quod nota. Innocenti⁹.
in.c.poſt electionem de conceſſ.prebendõ.
prope finem . et in .c. quoniam contra.
de proba.facit tex.cum ibi nota.in.c.cũ
cauſam.de re iudica. ¶ Et pro declara
tione predictorum et eorum que dicunt
in glo.penulti.⁊ vlti. diſtinguẽdum eſt
breuiter quod aut proceditur cõtra ab
ſentem non citatum vel conuictum vel
confeſſum.⁊ ſententia ſm omnes ẽ nul
la.vt.ij.q.i.nos in quenquam.et in.c.ꝑ
mates.⁊.c.i.de cauſa poſſeſſi.⁊ proprie
tat.et.c.inter quatuor.de maiori.⁊ obe
dien.⁊.l.ꝓlatam.C.de ſentent.⁊.iij.q
ix.omnia.⁊.c.caueant.⁊.c.abſens.cum
ſimi.quod procedit ſm Innocenti.in.c.
tua.de cohabi.clericorum ⁊ mulierum
etiam in facto notorio.quia ibi etſi per
omnia ordo iuris non eſt neceſſario ſer
uandus. debet tamen fieri citatõ.et ſic
communiter tenẽt gloſe vbi attingunt
hanc materiam.vt in.c.ad noſtram .iij.
de iureiu ran.de purga. canoni.cum di
lectus.ij.q.i.manifeſta cum ſimilibus.
quod puto verum. niſi factum adeo ſit
notorium quod certum ſit abſenti nul
lam defenſionem competere.vt in capi
tulo cum olim . de re iudicata . Ubi

vbi caſus nobilis ſm vnū intellectum
⁊.l.ij.§.qđ ſi de frumētaria. ⁊ qđ ibi nō.
Bar.ff.de adml.re.ad ciui.ꝑtinen. Aut
ſententia fertur contra citatū.⁊ nō viſiſ
actis ī cauſa factis.⁊ ſic ſine cauſe ꝯgni
cōne.⁊ etiam non valet vt nō.ij.q.i. ī ſū
ma.⁊ ī ꝑall.l ꝓlatam.⁊.c.cuȝ Bertold⁹
de re iudi.⁊.c cū ex lr̄is de in īteg.reſtit.
Idem ſi ꝓſūctorie vidit.ita ꝙ nō potuit
plene īſtrui quod pōt perpendi ex tēpis
breuitate ſm bar ī ꝑall.l.prolatam. Quū
ꝗȝ fertur ſnia contra citatū nō data ſibi
copia defēdendi.⁊ ſic prorſus excluſa e⁹
defēſione.⁊ nō tenet ſnia etiam in noto
rijs ſm Inno.in.c.ꝑall.tua.q2 ex quo ci/
tatur debȝ audiri eius defēſio facit qđ
nō.glo.ij.q.i.in ſumma. Quūꝗȝ datur co/
pia parti ſe defēdendo. ⁊ audiūtur exce
ptōnes ſue.ȝ ſi iudex nō vult admittere
ꝓbacōes excepcōnis.⁊ tūc dicit Inno.
in preali.c.tua. ꝙ ī notorijs valet ſnia
In non notorijs ponit duas opin.vna
ꝙ valet ſnia Alia ꝙ non .⁊ hec videt̄ ſi
bi placere Cal.tȝ ibi ſententiam eſſe ali
quam.licet īiuſtam.⁊ hāc opi.etiā ſequi
tur do.an.hic. quia licet hoc ſit de iuſti/
tia.non tamē de ſubſtantialibus.ꝓ hoc
qđ nō.ſpe.in.ti.de ꝑparato iud.§.i.circa
pn̄cipium.⁊ hoc puto verum.ꝑ ea q̄ nō.
Inno.in.c.poſt electōnem de ꝯceſſ.ꝑben
vbi dicit iudici tributam eſſe facultatē
repellendi excepcōnes . quas putat fri
uolas ⁊ malicioſe ꝓponi.ar.ī.c. interpo
ſita.⁊.c.vt debitus.de appel. vbi patȝ ꝙ
appellacō non iuſtificatur ex ſola reiecti
one excepcōnis. niſi ꝓbetur veritas ex/
cepcōnis.vñ potuit nō admittere ex cā
⁊ ad hāc diſtinctōnem pōt reduci ⁊ dēnt
omnia ꝑdicta.nunq̄ȝ autem requirat̄ ci
tatio ſi ps eſt preſens ⁊ ſe defenderit. vi
de ꝑ Io.an.in.c.fi.de electōne.li.vi. vbi
concludit ꝙ nō.idē ⁊ Bar.in dicta.l.ꝓ
latam. ¶ Hijs notabilib⁹ expeditis ve/
nio ad diffuſam materiam. Et vr̄ ꝙ ȝ
ſtatutum debuit ſeruari.etiā reſpectu ec
cleſiarū ⁊ clericorū. ⁊ nedū ī foro ciuili.
ȝ in canonico.vt l.c.i.de no. op.nū. vbi
papa mandat cauſam int̄ duas eccl'as
vertentē decidi ſm canones ⁊ leges ſe/
culi.ad idē.c.dignum.iij.q.ix.vbi cauſā
criminalē contra clericū mādat decidi
ſm obſeruatōnem canonum ⁊ legū. ad
idem.x.diſt. Si in adiutoriū.⁊ de ꝯceſſi.

ꝯtreben.auctoritate.li.vi.in fine.⁊ de reſ.
in inte.conſtitut⁹ vbi ſpecifice tangitur
de ſtatuto laicoꝝ. Ad idē .c. cū veniſſēt
de eo qui mit.in poſ.⁊.c.cum cā de re iu
dica.a ꝯtrario ſēſu. Ad dilucidandam
materiā ipſam proſequar ꝑ duo mēbra
pn̄cipalia.primo quando.l.emanauit a
pn̄cipe.2m quando ꝓceſſit ab inferiori.
Circa pmū duas theoricas reperio tra
ditas per doct.ī diūſis locis.nā in.c.fi.ꝯ
ſolu.dicunt ꝙ leges eccleſijs oneroſe et
damnoſe nō ligāt eccleſias nec ꝑſonas
eccleſiaſticas.niſi fuerint ꝑ eccleſiaȝ ap
probate. Si autē fauēt eccleſijs ⁊ eccle
ſiaſtis ꝑſonis ſemper itelligunt̄ appro/
bate.⁊ recepte per eccleſiā.x.diſt.c.i. ⁊.ij.
⁊ originaliter hec fuit theorica Innoc̄.
quā etiam refert ⁊ ſequitur archidiac.
x.diſt.imperatoris.⁊ hoc qn̄ lex eſt pn̄ci
pis. Si vero eſt inferioriſ ſiue ꝑiudicat
ſiue faueat non valet.niſi expreſſe appro
betur ꝑ papā vt hic. Aliā theoricā ponit
Io.an.poſt abbatem.in.c.i.de no. oper.
nū.vbi ſic diſtīguit.ꝙ aut leges nō con
tradicūt canonibus .⁊ mixti allegātur
ī vtroꝗȝ foro. Aut ꝯtradicunt expreſſe.
⁊ tūc aut lex poteſt ſuari ſine peccato .
vt in numero teſtium in teſtamentis.et
ſimilibus.⁊ tunc lex ſeruabitur in foro
ſuo.et canon in foro ſuo .vt notatur in.
c.cum eſſes de teſta.⁊.c.relatum.⁊.in.c.
ſecundo de arbi. libro ſexto. ¶ Si vero
lex inducit peccatum .tunc indiſtincte ī
vtroque foro ſtatur canoni .vt in capi/
tulo finali.⁊ quod ibi nota.de preſcrip.
Et nota.gloſ. in regula poſſeſſor. de re
gulis iuris libro ſexto. Et hanc theori/
cam ſequitur Bartolus. Et poſt eum
Baldus in.l.pꝛiuilegia. C.de ſacroſan
ctis eccleſi. Quandoque caſus occur
rens non eſt deciſus.ſed ſub diſputaci/
onibus doctorum caſus eſt poſitus. et
ſi reperitur deciſio legalis. eſt omnibuſ
opinionibus preferenda. Idem ecōtra
ſi ſint opiniones de iure ciuili.et reperi/
tur deciſio canonica ſecundum Iohan
nem andree in loco preallegato ¶ Ego
expediam hanc materiam ſub enumera
tione caſuum.vt clarius pateat quoni
am diſtinctio prolixa obſcuritatem parit
¶ Et primus caſus eſt quando lex ſpe
cifice diſponit ſuper re ſpirituali vel ec/
cleſiaſtica.vt ſunt leges que tractāt de

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

oꝛdinacõnibus ⁊ pꝛomocõnib⁹ clerico
rum.vt.C.de ſũ.tri.l.ſi. ⁊.C.de ſacroſa.
eccle.l.omnes cum ſimi. ⁊ hoc cãu dicit
Cal.in.c.i.de no.ope.nunci.ꝙ de neceſſi
tate non ſeruaẽ in foꝛo eccleſie. põt tamẽ
ibi ſuari ſi nõ ↄtradicit canoni ſm euʒ.
deciſio huius caſus depẽdet ex alio.an
lex in quacũq; materia diſponẽs ſit ap/
pꝛobata per eccleſiam ſi canoni nõ ↄtra
dicit.ſi ei eſt approbata.ar.c.i.de no.ope
nunci.⁊ ſimilium.tũc dictũ cal. ſolũ ꝓce
dit reſpectu pape ⁊ nõ reſpectu ĩferioꝛũ
qꝛ ſi talis lex eſt approbata . ergo ĩferio
res de neceſſitate tenẽtur illã obſuarẽ vt
ĩ pꝛeal.c.i.⁊.c.dignum.iij.q.ix.Si vo nõ
eſt approbata.tũc nõ ꝓcedit qꝛ ad ſoluʒ
romanũ pontificem ſpectat approbatio.
vt hic.⁊ ꝙ tal lex ſic ſpecifice diſponens
de ſpũalib⁹ nõ ſit approbata.vñ hic caſ⁹
intelligendo ꝙ iſte baſili⁹ cui⁹ ſtatutum
fuit repꝛobatum eẽt impatoꝛ . ſʒ in veri
tate nõ erat ĩperatoꝛ ſʒ erat ſenatoꝛ ⁊ te
nebat rome locum regis.vt dic̃ tex.in.c.
bene quidẽ.xcvi.diſt.ſʒ nihilominus pu
to talem legem nõ tenere.licet canoni ſi
contradicat. qꝛ diſponit ſup materia ſi/
bi nõ ſbiecta.nec talẽ legem videtur pa/
pa approbare.ſʒ potius impꝛobarẽ.quia
poſſent alij hoc in exemplum aſſumere .
⁊ quodammodo notaretur ſuperioꝛitaſ
in impatoꝛe reſpectu ſpiritualium. vt a
perte innuit tex.in.c.ꝑallega.bene q̃deʒ
⁊ maxime in fi.vnd̃ nec de honeſtate ta
lis lex ſeruanda eſt.cum ſit res mali ex/
empli. nam quod ad religionem ↄpetit
diſcere ei ↄuenit nõ docere ⁊ filius eccle
ſie eſt nõ pꝛeſul.vt dicit tex.in.c. ſi impa
toꝛ.xcvi.diſt.⁊ eoipſo videtur vſurpare
iuriſdictõnem alterius ⁊ eſſe ingratus
beneficij recepti ſuper adminiſtratione
tempoꝛalium.vt ſbijcit tex.in pꝛeallega.
c.ſi impatoꝛ.ad ſacerdotes enim voluit
deuſ que eccleſie ſunt diſponenda perti
nere non ad ſeculi poteſtates vnde ĩ ſpi
ritualibus recurrendum eſt ad papam
In tempoꝛalibus vero ad imperatoꝛẽ
vt in.c.cum ad veruʒ.⁊.c.ſatis.⁊.c.que
dam.⁊ in pꝛeallega.c.ſi imperatoꝛ.xcvi
diſt.⁊ hoc aperte ſenſit Innocen. in.c.i.
de re.eccle.non alie.li.vi.⁊ faciunt nota
ꝑ docto.in.c.tanta.qui ſi.ſint legiti. vbi
communiter tenent.legitimari pꝛolem.
per ſequens matrimoniũ non obſtante

l.ciuili.requirente inſtr̃a dotalia. et q̃ᵭ
etiam de honeſtate ſeruari non debeat
optime facit textus.in capitulo ſingula
lxxxix.diſtinctio.vbi pulcre inter cetera
dicit quod ſicut varietas membꝛoꝛum
per diuerſa offitia ⁊ robur coꝛpoꝛis ſer
uat et plenitudineʒ repꝛeſentat.Ita va
rietas perſonarum per diuerſa nihilo /
minus diſtributa offitia et foꝛtitudinẽ
⁊ venuſtatem ſancte eccleſie dei manife
ſtat.⁊ ſicut indecoꝝ eſt in coꝛpoꝛe huma
no . quod alterum membꝛum alterius
fungatur offitio Ita nimirum noxium
ſimulque turpiſſimum eſt ſi ſingula re /
rum miniſteria perſonis totideʒ non fu
erint diſtributa . Ad idem facit textus
in.c.ad hec.c.diſtinc̃i. ⁊ procedunt hec
quando imperatoꝛ facit legem motu ꝓ
pꝛio.Secus ſi ad inſtantiam eccleſie. xc
vij.diſtinc̃i.c.i.⁊.ij.⁊ nõ.lxxix.diſtinct.§.
ſed queritur alleg.§.de his.Et hec dice
rem vera.niſi lex pꝛincipis eſſet mere ꝑ/
uilegiatiua eccleſiarmm vel clericoꝛum
ſic intelligo capitulum nouit.de iudici.
vbi alleg.lex theodoſij imperatoꝛis Itẽ
ſi lex eſſet fundata ſuper ratione natura
li.nec reperitur canon in contrariuʒ poſ
ſet illa ſeruari in foꝛo eccleſiaſtico nõ ra
tione pꝛincipis ſed pꝛopter rationem ſu
per qua fundatur.argu.c.paſtoꝛalis.ꝺ
fi.inſtrumen.nam deficiente lege ſeu ca
none recurrendum eſt ad rationem na/
turalem.vt.l.ſcire opoꝛtet.§.ſufficit.ff.ꝺ
excu.tu.⁊.c.2⁹ requiris.in fi.de appella.
nõ.glo.i.diſtinct.conſuetudo. ¶ Secūdus
caſus eſt. quando ſpecifice non diſpo /
nit de ſpecialibus ſed generaliter aliq̃d
ſtatuit.⁊ inducit peccatum ⁊ non valet
etiam in vtroq; foꝛo.vt in.c.ſi.de ꝑſcrip
⁊.c.litteras.de reſtituti.ſpolia.non eniʒ
poteſt imperatoꝛ legem condere contra
legem dei.ſicut nec papa.xxv.q.i.ſunt q̃
dam . tũnc enim potius conuincitur er
rare quam legem condere.vt in pꝛealle
gato capitulo ſunt quidam.facit.vnde
cima queſtione tercia.ſi dominus. ⁊ ca
pitulo iulian⁹.⁊.c. qui reſiſtit. ⁊ in his
leges non dedignantur ſacroſ canoneſ
imitari.capitulo clerici.de iudicijs.et in
autentica.vt clerici apud pꝛopꝛios epiſ
copos § penultimo.collatione ſexta.
¶ Tertius caſus eſt.Quando diſpo/

nit generaliter. nec cõtinet peccatū nec
contradicit canoni. ⁊ tūc ſeruatur ī vtro
q̄ foro. ſi eſt lex fauens ⁊ nō p̄iudicialis.
⁊ ē iſte proprius caſus. c. i. de nou. oper
nū. ⁊ iuriū ciuilium. ⁊ facit. c. i. de cōſue.
Secus ſi eſt preiudicialis. ar. ī p̄eall. c.
i. de conſue. ⁊ nō. doct. in p̄alleg. c. ſi. d
ſolu. Sed circa iſtum caſum oritur du/
bium quando lex dicatur oneroſa et p̄/
iudicialis. nam ſunt quedam materie.
de quibus modicū ⁊ ſuccincte tractat ī
iure canonico. vt de contractib⁹ bone fi
dei ⁊ ſtricti iuris. vt commodati depoſi
ti locati empti. ⁊ venditi de pignoribus
de teſtamētis mandato. ⁊ ſi. De his et
⁊ multis alijs parum habetur ī iur ca
nonico. vt tangit archi. viij. diſt. quo iu
re. ⁊ in iure ciuili habentur tractat⁹ ⁊ ti
tuli diffuſi ⁊ prolixi. dicemus ne q̄ ſup
his ⁊ ſimilibus iudicentur clerici ſm le
ges. ex quo deficiant canones. an dēat
haberi predicta conſideratō an ſint one
roſe vel fauorabiles eccleſijs. ⁊ p̄ſonis
eccleſiaſticis. vt ſētiunt doct. ī p̄eal. c. ſi
Do. pe. de ancho. ī repeticōe. c. i. S. e. tenz
q̄ eccleſie ⁊ p̄ſone eccleſiaſtice. poſtq̄ in
adq̄rendo diſponēdo ⁊ retinēdo de tem
poralib⁹ omniū predictorum titulorum
ſunt capaces vt ſbiaceant legibus que
prodite ſunt ſuper talibus bonis adq̄rē
dis retinendis ⁊ diſponendis. ⁊ ſic ſm
naturas actōnū. ⁊ interp̄tacōnes iuris
cōſultorum debebūt clerici ⁊ eccleſie iu
dicari. nā iuris conſulti ſubtiliſſimo et
diuino quodammodo motu ad iſtas a/
ctōnes p̄uenerunt. l. ſi. C. de lon. tem. pre
ſcrip. nec tal lex poteſt dici eccleſijs. vel
clericis dānoſa licet clericus vel eccl'ia
quia forte venit ↄtra premiſſa. vel dolū
ſiue fraudē adhibuit in contractu āpli⁹
condemnetur. vel interpretacō in ſeip̄a
equa in damnum ſuū cedat. nā ⁊ ſecū
contrahēs. ſi quod tale ſibi acciderit ſi
militer cōdemnaretur non debet ergo
clāudicare contractus. ⁊ hoc ſentit Jo.
an. in. c. quod quibuſdam de fideiuſſo. ī
nouella ad finem glo. magne. Scōm er
go facti accidentia legalis prouiſio p̄t
eſſe vtilis vel damnoſa eccleſijs. ⁊ p̄ſo/
nis earum quo caſu ille qui ſe habz p̄iū
ad damnum ⁊ ad commodum non pōt
pretendere leſionem. licet forte ſiniſtrū
euenerit. ar. l. ſi pater. C. de inoffi. teſta.

facit quod nō. glo. in. c. pleriq̄. xiiij. q. iij.
⁊ quod nō. in. c. per tuas. de do. poſt di/
uor. reſti. ⁊ hoc videtur veriſſimum. ⁊ ē
de mente canonum ⁊ omniū canoniſta
rum ⁊ aperte ſentit Hoſti. in. c. eccleſia. ſ.
vt li. pen. ſuper glo. ſi. his enim caſibus
canones adiuuantur p̄ leges. vt dicit
tex. in p̄all. c. i. de no. ope. nū. intelligo er
go legem eē preiudicialem quando ſim
plex infert onus ⁊ p̄iudiciū ⁊ quando ſi
ne cauſa. ſecus ſi cum cauſa. iij. q. ix. dig
num. Et ex his infert do. pe. q̄ clericus
inſtitutus ſi nō fecerit inuentariū tene
bitur vltra vires hereditarias iuxta. l.
fin. C. de iu. deli. hoc dictum puto indu
bie procedere ī clerico. ⁊ ſic intelligo glo
in. c. i. de ſolu. an aūt procedit ī eccleſia ī
ſtituta herede vel fiſco ſuccedēte alicui
Bal. in. l. ſi. p̄all. dicit q̄ ſi fiſc⁹ occupat
bona vacantia nō ↄfecto inuētario nō
per hoc tenetur vltra vires hereditari
as. ff. de iu. fiſ. l. i. §. an bona. Idē ſi fiſc⁹
procedit propter delictum alicuius. q̄a
non dicitur tunc fiſcus proprie heres. ſz
vindicte cauſa ſuccedit. ff. de in inte. reſ.
non ſolum. §. ſi. ⁊ quocunq̄ ſuccedat fiſ
cus non tenetur vltra vires hereditari
as. quia intelligitur ſibi delata heredi
tas quatenus non ē oneroſa dicto. §. an
bona. ⁊ l. non poſſunt. e. ti. ⁊ ſic idē in ec
cleſia que gaudet priuilegio fiſci. vt nō
in. c. i. de in inte. reſti. ⁊ hoc ſequitur do.
car. in. c. i. de ſolu. p̄alleg. reperio glo. ap
te ſentientem contrarium in. c. i. de teſta
Sed p̄mū dictum videtur magis equū
vt hoc ſit priuilegium eccleſie ſicut et fiſ
ci. ar. eius quod nō. glo. in. l. miles. ff. de
re iudi. Sicut directe bona eccleſie alie/
nari non debent. ita nec indirecte de re
gu. iur. cum quid vna via. li. vi. ⁊ de p̄
cu. tue. Et idem reperio tenere Bartol.
in repeticōne. l. i. C. de ſacroſanct. eccle.
concludētez. q̄ ſi eccleſia vel pauperes ī
ſtituantur. vl ſacerdotes ītuitu eccl'ie vl
p̄ anima. vt adeant hereditatē ſine bn̄
ficio inuentarij q̄ non teneantur in ſoli
dum. p̄mo ad ſimilitudinez fiſci. l. i. §. an
bona. et. l. non poſſunt. ff. de iu. fiſci. Itē
quia iura ciuilia non poſſunt obligare
eccleſiam. et pia loca vltra vires heredi
tarias. cum talis obligatio non ſit de
iure naturali. ¶ Item in extraneo here
de. eſt ratio. quia preſumitur vſurpaſſe

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

paſſe bona in auc.de heredi.⁊ fal.§.ſan
cimꝰ q̄ rō ceſſat in eccleſijs ⁊ pijs locis
Item adduc̄ tex.in auc̄. ſicut alienatio
C. de ſacroſā.eccle.vbi eccleſia nihil det
adq̄rere ex q̄ obliget ⁊ oneret vltra quā
accipiat ſed ſi ſacerdos inſtituat heres
ratione ꝯſanguinitatis.vel amicitie pu
tat eum teneri.in auc̄.de heredi.⁊ fal.§.
penul.Et ex prius dictis infert ꝙ ſi clē
cus non adimplet volūtatē defūcti pri
uabitur hereditate iuxta auc̄.§ ampliꝰ
C.de fideicōmiſ.Idē in caſibus in qui
bus quis vt indignus hereditate ꝓua
tur vt ꝓuabit ⁊ clericus.ff.⁊.C.de his
qui.vt indig.Item ſi non petit tutorem
pupillo priuabitur eius ſucceſſione. vt
in.l.ſciant hoīes.C.de le.here.Idē here
ditatē nō aditā non trāſmittit ſicut nec
q̄libꝫ alius.l.i.§.nouiſſimo.C.de cadu
cis.Idē in caſibus in q̄bus ꝑ ius ciuile
ē prouiſum.vt perdat poſſeſſio etiā cleri
cus ſicut laicus eam pdet.l.ſi.C.de adq̄.
poſſ.iunctis nōtis in.c.olim.i.de reſtit.
ſpoli.Et idē videtur dicēdum in caſibꝰ
ꝓdictis ⁊ ſimilibus ꝯ eccleſijs.quod de
clericis.ſaluo ꝯſtitutioñ bñficio ⁊ alijs
ꝓuilegijs in ſuis caſibus eccleſijs ⁊ cle
ricis cōceſſis.vt in toto titulo.C.de ſa
croſanct.eccle.cuꝫ ſi.ad ꝓdicta nota.doc
in.c.i.de teſta.¶ Quartus caſus eſt qñ
lex generalit̄ diſponit ſuꝑ rebus tꝑali
bus deuiat tamē a diſpoſitione canoni
ca.vt in caſu.c.ij.de arbit.li.vi.⁊.c.cum
eſſes.⁊.c.relatum.de teſta.⁊ tunc cōiter
dicit legem ſeruandam fore in foro ſuo
⁊ canonem i ſuo vt cōiter nō. in iuribꝰ
ꝑalle.niſi temporale forū ſit de tꝑali iu
riſdictōne eccleſie.quia tūc ꝓuabitur ca
non de appel.ſi duobus.⁊.c.qđ clericis.
de fo.compe.⁊ qui fi.ſunt legi. ꝑ venerā
bilem hāc ꝯmunē theoricam vr̄ extēde
re glo.in.c.cum ſecūdum leges.de here.
li.vi. etiam quando lex diſponit in ma
teria ſpectante pricipalit̄ ad eccleſiā et
poſſet hic caſus ꝯſtitui ſeꝑatus a prece
dētibus ſcꝫ quando lex diſponit ſpecifi
ce in materia ſpectāte ad eccleſiam collē
do lucꝝ quod alias ꝯtulerat vel appo
nendo aliā penā. tūc enim ꝓuabitur lex
i foro tꝑali quātūcūq̄ priuat quē bñ
ficiō quod ꝯtulerat. licet nō ꝓuetur i pri
cipalit̄ diſpoſito.Et ideo ꝯcludit ꝙ ſi ra
pta ꝯtrahit matrimoniuꝫ cum raptore
ꝯtra diſpoſitōnem legalem.licet ſecūdū
permiſſionem canonicam teneat matri
monium.nihilominus in terris impēij
priuabitur mulier bonis que ſibi obue
nerant a raptore.licet glo.in hoc teneat
ꝯtrarium in.c.de puellis.§.quibus.xxx
vi.q.ij.Similis eſt queſtio i contrahen
te matrimonium contra diſpoſitionem
legalem infra annum luctus.⁊ ſecūduꝫ
permiſſionem canonicam an puniatur
penis legalibus de quibus in .l.i.⁊.ij.
C.de ſecun.nup. Item de contrahente
cum raptore.⁊ infra annum luctus ꝑpe
rlo.freder.de ſenis in vtraq̄ queſtione
tenere contra glo.in preallega.c.cuꝫ ſm
leges.⁊ ſequi.glo.in prealleg.c. de puel
lis concludit enim poſt multa concilio.
xxxv.omnem penam legalem ceſſare de
quibus in.l.i.⁊.ij.C.de ſecun nup. Ad
hanc deciſionem mouetur. quia matri/
monium cum ſit vnum de ſeptem ſacra
mentis eccleſie nō iure fori ſed poli.i.nō
ſecundum leges ſꝫ canones regi debet.
vt.ij.q.iij.hinc colligitur.⁊ in hmōi tali
bꝰ ſpūalibꝰ pōt recte lex itelligi ꝙ lex nō
dedignat ſacros canones imitari de ſe
cun.nup c.penl.⁊ vlti. vnde q̄cq̄d dicāt
leges circa ꝑmittēdū vel ꝓhibēdū matri
moniū nō ſtamꝰ illꝰ ſꝫ canōibꝰ vñ legibꝰ
dicētibꝰ ꝙ filia nō pōt ꝯtrahere ſine ꝯſē
ſu eiꝰ.in cꝰpāte ē. et ꝙ rector ꝓuintie cū
ꝓuīciali vel tutor cum pupilla non ſtat
ratio eſt quia iudex laicus de huiuſmo
di iuribus ſpiritualibus nec principali
ter nec incidenter poteſt ſe intromittere
de ordi.cogni.per tuam.⁊ qui fi.ſunt leg
lator.idem cuꝫ ſimilibus vt patet de he
reti vt in.c.inquiſitioñ de hereti.li.vi.§.
prohibemus.Ideꝫ in repudijs ⁊ diuor
cijs ⁊ impedimentis matrimonialibus
ſtamus eniꝫ canonibus quid enim ipſi
ſtatuerint leges ꝙ ꝯpater cum ꝯmatre
vel cū filia ſua ſpūali nō poſſit ꝯtrahē.
vel cū ſpōſe ſue ꝯſanguinea. vel de illo
titulo de eo q̄ ꝯgno.ꝯſāg.vx.ſue. vel de
eo q̄ duxit in matrimoniū quā pol. per
adul.Et his gꝰ ꝯcludit ſm eū ꝙ mr̄io
nia ⁊ acceſſoria ⁊ pēdētia ab illꝰ iure ca
nonico regulāt.ſ i ꝓpoſito apl's aplicꝰ ⁊
canones dicūt ꝙ mlr ſoluta a lege viri
ꝑ eius mortē licite infra annum luctus
nubat de ſecun.nup.c.penl.⁊ vlti.vij.q.
i.ſicut videt.ij.q.iij.§.hic colligit gꝰ cuꝫ

licite cõtrarit.penã nõ meretur.q2 q̃ fac̃
auctoritate legiſ penã nõ meretur. xx.ij
q.iiij.qui peccat. Si enĩ contrarium di/
ceretur iã mulier deciperetur cũ auctori
tate legis laqueus ei paretur qδ eẽ nõ
debet.xxvij.q.ij.de viduis.tenẽdũ eſt er
go ſm eũ omnẽ penã legalẽ ĩpoſitam ex
eo ꝙ nubit ĩfra annũ luctus eẽ remiſſaȝ
Etſi nulla rõ huius dicti haberetur ſm
eum.deberet ſufficere auctoritas tanto
rũ patꝝ.nam hoc tenet accur.C.de ſec.
nup.l.i.in glo.quando. ⁊ glo.ĩ decre.ij.
q.iij.ĩ ſi.ĩ glo.vlti.⁊ dam.⁊ hoſti poſt cũ
in ſũma de ſecũ.nup.ĩ fine.Itẽ Inno.ꝑ
iiij.⁊ honorius qui fuerunt lux iurium
hoc tenẽt de ſecũ.nup.c.ſi.vbi ſatis de
hoc ꝑ hoſti.poſt Inno.facit qδ nõ.glo
ĩ preallega.c.de puellis.⁊.vi.glo.ordia
ria de ſecũ.nup.c.ſi. licet dicat alios di
cere ꝯtrarium ȝ ſtandũ eſt opinioni tan
torũ ⁊ patrũ ſuperiꝰ nominatorũ.ita cõ
cludit Frede.ĩ loco pall.pro ħ dicto Fre
de poſſȝ allegari glo.ſingularis in.c.ſi.
xxxij.q.ij.que dicit. ꝙ licet filia ꝯtrahat
matrimoniũ ſine conſẽſu patris.⁊ ſic cõ
tra diſpoſicõnẽ legalẽ.nihilominꝰ tenet̃
eam pater dotare.⁊ ſic agẽs ꝯtra leges
poteſt vti bñficõ legis.que ꝯpellit p̃rẽȝ
ad dotandã filiam.l.fi.C.de do.ꝓmiſ.⁊
de hoc ꝑ doct.i.c.i.de deſpon.ĩpube.⁊ ꝑ
glo.ĩ.c.ď raptoribꝰ.xxxvi.q.i.Bar.tam̃
ħ ſingulariter limitat ĩ.l.obligamur.ff.
de actio.⁊ ob.quando filia ꝓmiſit dotẽ
ſecus ſi eſt maritata ſine dote. quia tũc
ceſſat ratio quare pater cõpellit̃ ad do
tandũ.quod ſatis placet tunc enĩ tenet̃
maritus alere ⁊ ĩputãdũ ẽ ſibi ꝙ duxit
vxorem ſine dote iuxta nõ.in.c.ꝑ tuas.
de do.pꝰ diuor.reſti.de hac materia ple
niſſime nõ.ĩ preall.c.ſi.vbi Jo.an.refert
dicta Cy.ĩ.l.ſ.ꝑalle.vbi etiaȝ de hoc per
Bal.⁊ cõis opinio eẽ videt̃.ꝙ q̃daȝ ſũt
pene que fũdant̃ ſuꝑ odio ſecundarum
nuptiaꝝ.vel feſtinacõne tranſitus ⁊ ta
les pene ſunt correcte.vt ĩ ꝑall.c.penul
⁊ ſi.quia cõtrahere matrimonium non
eſt odioſũ.nec ꝓhibitũ.ȝ ab apl̃o ⁊ cano
nibus ꝓmiſſũ.⁊ ſic fundamẽtum cauſe
ẽ falſum ⁊ iniuſtũ ſm deum.⁊ in hoc ca
ſu ꝑdunt alle.per Fred.q̃ in veritate
loquitur de talibus penis.de his enim
loquitur.l.i.⁊.ij.C.de ſecũ. nup. hoc ve
rum niſi ex nimia feſtinacõne reſultaret

perturbatio ſanguinis ⁊ incertitudo ꝓ/
lis puta .quia peperit in nono mẽſe pꝰ
mortem viri ſui.ita ꝙ poteſt eſſe ꝑmi.q̃a
natus in nono menſe.et etiam ſecundi.
quia in ſeptimo naſci poteſt etiam perfe
ctus.vt in.l.ſeptimo menſe.ff.de ſta.ho
⁊ hoc caſu videtur ꝙ mulier debet pa/
ti õnes penas legis.i.⁊.ij.vt refert bal.
in.l.liberorum.ff.de his q̃ no.infa.pau.
de lyaſa.⁊ Rap. conſuluiſſe. licet enim
apoſtolus dicat mortuo viro nubat in
domino.tamẽ debet ĩtelligi quando nõ
timetur de turbacõe ſanguinis modo
ꝑdicto vt ſic ius diuinum diſtinguatur
ꝑ ius humanũ ⁊ ciuile vt ĩ multis caſi
bus contingit.vt nõ.S.e.que ĩ eccl̃aruȝ
ſ idem Bal.in.l.decreto.C.de hiſ q̃ no.
infa.vbi etiam hãc materiã attingit nõ
ſeq̃tur concilium iſtorum.ȝ eſt cõtentuſ
ſimplici recitacõne.ȝ in dicta.l.liberorũ
eos ſequitur qδ etiam placet do. pe. in
repeticõne.c.canonũ.nõ enĩ eſt veriſimi
le.ꝙ apoſtoluſ permittẽdo ſtati mortuo
viro nupcias.cogitauit de nupcijs pro
pter quas poſſet reſultare ĩcertitudo ꝓ
lis ⁊ ſcandalũ apud bonos ⁊ graues.
⁊ hoc dictũ videtur mihi prima frõte ſa
tis ꝓbabile.nã ⁊ certo cãu ꝓhibet̃ mr̃i
moniũ ſeu vſus mr̃imonij ex certa cau
ſa vt tẽpore quadrageſimali ⁊ alijſ tem
poribus de q̃bus in.c.capellanus de fe
⁊.xxxiij.q.iiij.nõ oportet cũ tribus.c. ſe
quẽ. Itẽ ablactacioñ ⁊ mẽſtrui tempor̃
vt in.c.ad eius vero.v.diſt. multo ergo
fortius ꝓpter hanc cauſam licite ꝓhibe
tur matrimoniũ.Quedã ſunt pene que
fundantur ſuper fauore filiorum primi
mr̃imonij.vt ꝙ mulier nõ nubat nõ red
dita ratione ħ caſu leges nõ ſũt corrẽe
ȝ adhuc hodie durant.⁊ ideo pene de q̃
bus in.l.hac edictali.⁊.l.femine.⁊.l.fin.
C.de ſecũ. nup.⁊ in auc̃.de ſecũ.nup.§.
quia vero a ctenus.⁊.§.ſi vero colla.iij.
non corriguntur.nec ille de quibus.C.
ad turpilia.l.omnem mater. ⁊ in auten
ti.denique.§.fina.et hec procedunt vt
prediri vbi non contingit perturbatio
ſanguinis.puto quia ſecundo nubens
eſt vetula vel vir primus deceſſit in ab
ſentia vbi fuit per plures menſes vl̃ cer
tum eſt illam non fore pregnantem alr̃
autem vt ſupra dixi habebunt locum
omnes pene ſuper hoc edite Et quanq̃

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

hec videat cōis opio. vt iſte pene iſtitu
te filioꝝ fauoꝛe nō intelligātur ſblate ꝑ
dictū apoſtoli.⁊ apl'ici.vt nō.glo.⁊ bar.
in.l.liberoꝝ ꝑalle.⁊.l.i.C. de ſecū. nup.
qñimo glo.i.l.decreto.C. ex q̄.cau.nō.i
fa.tenet ꝙ nulla pena itelligit ſblata ta
men ego diſputatie tenerem ɔtrarium
ſcilicꝫ ꝙ ois pena appoſita mulieri trāſ
eūti ad ſecūdas nuptias ſiue infra tē
pus luctus ſiue poſtea cenſeant hodie
ſblate ⁊ ita tenui in lectōne c.ſi. de ſecū.
nup. Motus pn̄cipalit̄ per ꝑmam rōneꝫ
illi⁹ tex.cum dicit ꝙ mulier cū vtatur a
poſtoli ɔceſſiōe nō debet ſuſtinere iactu
rā legal' infamie que quidem ratio vē
dicat ſibi locum in oī pena legali. quia
ducta auctē.l.non peccat.l. graccus.C
de adulte.⁊.xxiij.q.iiij.qui peccat ⁊ clāi
us patet ibi in deciſa illi⁹.c. Nā in anti
qua ibi dicebat ꝙ ad nullam iacturam
vel īfamiā debet alligare trāſitus ad
ſecūdas nuptias. Item tex.ibi dicit.ꝙ i
fra ānū luctus libere poteſt ⁊ īpune mu
lier nubere.vnde pondero dictōnem in
fra que denotat liberam facultatem cō
trahendi in qualibet pte anni.nō ergo
ex incertitudine prolis poſtea ſubſequē
ti pena affici debet.ne decipiat auctori
tate apoſtoli ⁊ eccleſie.argu.in.c.lr̄as ꝺ
reſt.ſpo.preterea facit ratō general' que
ponitur in fine illius.c.dū dicit ꝙ leges
non dedignant in iſtis ſacros canones
imitari. que quidem ratio concludere
debet ad ōnes penas et per conſequēs
omnes penas ſbmouere. Item impera
toꝛ non potuit ſuper matrimonium ſta
tuere cum non ſpectet ad iuriſdictōnem
ſuam.de oꝛdi.cogni.tuaꝫ.nec penas ap
ponere per quas intimidet matrimoni
um.facit quod nota. Jo.an.i.c.ſtatutū
de hereti.li.vi.maxime cum non tollat
luctum quod attulit.⁊ ſic ſumus extra
glo.c.cum ſecundum leges de hereti.li.
vi.quinimo ⁊ contra illam glo.eſt glo.i
c.de puellis.xxxvi.q.ij. ¶ Item ex pena
legali poſſet faciliter ſequi foꝛnicatio
quia mulier timens cōtrahere ne pena
legis afficiatur potius committet foꝛni
cationem.nec debet obſtare fauoꝛ filio
rū.quia ē irrationabilis ⁊ ɔtra matrio
nium.quod eſt ſanctum. ⁊ a deo permiſ
ſum.facit de do.poſt diuoꝛ.reſti. nuper
nō tamē dico ſblatas penas quas mu

lier īcurrit ex facto ⁊ culpa ſua.vtputa
quia agnouit tutelam filioꝛuꝫ ⁊ poſtea
trāſiuit ad ſecundas nuptias.non pe/
tito tutoꝛe filijs vt.l.oēm mr̄i.C.de ſur
⁊ idem in ſimilibu ꝰ.ħ illas penas dico
ſblatas quas incurrit mulier ex eo ſolo
quia tranſiuit ad ſcdas nupcias de q̄
bus in.l.i.⁊.ij.⁊.l.feie.⁊ hac edictali.⁊.l
ſi.de ſecū.nup.cū ſi.⁊ hoc videt ſatis hu
manum ⁊ probabile. ¶ Ex predictis
conclude aliuꝫ ⁊ ſic quintum caſum ꝙ
vbicunque lex diſponit circa actum ſpi/
ritualem apponendo penam per quam
intimidatur actus quod tunc talis lex
non eſt ſeruanda . niſi ſubſit euidens
cā modo ꝑdicto.ꝑ hoc quod nō. Johā.
an.i.c.ſtatutū.de here.li.vi. vbi ɔcludit
nō valere ſtatutū ꝑ qd pena īponit mu
lieri ɔtrahēti ſine ɔſenſu pr̄is vel fratꝝ
⁊ ħ puto veꝝ etiā ſi īponit pena tollēdo
lucꝝ legi.alias datum cū illa ɔtraherēt
cū raptoꝛe.vñ puto ꝙ glo.c.cū ꝛ^m de he
ret.li.vi.nō bñ dicat.licet do.an. et ſeq̄t
i.c.i.de ſpō.qꝛ cum canon ꝑmittat mr̄io
nium cum raptoꝛe.vt i.c.cām.de rapto.
nec valet lex apponēs penam fundataꝫ
ſuꝑ odio matrimonij.quia ꝑ ħ īcimida
tur mr̄ioniū cū raptoꝛe.⁊ i hmōi ſpūali
b⁹ ⁊ appēdicijs leges nō dedignant ſa/
cros canones imitari.vt.ṡ.dixi.fac qd
nō.i.c.rainaldus de teſta. Sext⁹ caſ⁹ eſt
qñ lex diſpōit circa accidētalia ad actū
ſpūalē vt de dote lucrāda vt nō. ⁊ valꝫ
lex vt i.c.rainūti⁹ de teſta. ⁊ qd ibi nō .
Illud tamen.c. loquitur in conſuetudi
ne loci.q̄ ꝑiudicat canoni ſic̄ ⁊ legi.i.c.
ſi.de ɔſue. Sed dubium ē quid in lege i/
periali.quo cāu dico ꝙ aut nō ɔtradicit
canoni et eſt ſeruanda ad hoc quod nō
in.c.i.⁊.ij.de do.poſt diuoꝛ.reſtit.qꝛ non
diſponit i hoc cāu ꝑciſe ſuꝑ actu ſpuāli
ſed ſuper accidentibus .⁊ his bonis q̄
ſbiacent iperio.viij.diſt.quo iure. Si ve
ro ɔtradicit canoni tunc deciſio pendet
ex illa queſtione. Cui videlicet ſubiace
at cauſa dotis. An iudici ſeculari.an ec
cleſiaſtico de qua queſtione per gloſ. et
doctoꝛ. in capitulo de prudentia de do
te poſt diuoꝛti.reſtituenda .gloſa ibi cō
cludit quod aut agitur de dote inciden
ter.vt quia principaliter queſtio pende
bat coꝛaꝫ eccleſiaſtico ſuper mr̄ionio .⁊
tūc poteſt eccl'aſtic⁹ de dotis cā agnoſcē

Aut mouet᷑ dotis cauſa principalit᷑.
vt quia altero mortuo vxor repetit do/
tem vel viro vergente ad inopiã. ⁊ tunc
ꝯgnoſcat ſeculari. ⁊ hoc de iure cõi. fate
tur tñ glo. ꝙ de cõſuetudine ſpectat ad
eccleſiã. etiã ſi principaliter moueat᷑. ⁊ il
lam glo. ſeq̄tur ibi do. an. niſi ſit vidua
oppreſſa circa dotẽ. etiã vr̄ tenere gaſ. i
c. non ẽ de ſpon. Inno. vero i ꝑaſſ. c. de
prudentia ꝫ verũq̧ iudicẽ poſſe ꝯgnoſ
cere. ⁊ ſic ꝙ ſit mixti fori ⁊ hoc mihi pluſ
placet. ꝑ. c. i. ⁊. ij. ⁊ ꝑaſſ. c. de prudẽtia. ⁊. c
ꝑ vr̄as. de do. p⁹ diuor. reſti. que iura a
ꝑte inuũt iudicẽ eccleſiaſticum poſſe ſu/
ꝑ dote pñcipaliter adiri. ⁊ h̄ ꝓpter nimi/
am ꝯnexitatem. q̄ eſt int᷑ matrimoniũ et
dotẽ h̄ ꝓmiſſo ad caſũ ſup̄ dictũ dico ꝙ
lege ⁊ canone diſcordãtib⁹ obſuabitur
lex fori vbi queſtio tractabit᷑. ar. c. qđ cle
ricis. ⁊ qđ ibi nõ. de fo. ꝯpe. ❡ Septim⁹
caſ⁹ eſt qñ lex circa actũ ſpiritualẽ preſu
mit vnũ ⁊ aliud ꝓſumit canon. ⁊ tũc di
cendũ canonẽ obſuãdũ. ⁊ tũc licet lex ꝓ
ſumat matrimonium ex cohabitacione
matrl. ⁊ femine. l. i. libꝫ. ff. de ritu nupt.
Canõ tñ preſumit adulteriũ. niſi alia i/
teruenerint. vt le. ⁊ nõ. in. c. alit᷑. xxx. q. v.
Et per hoc etiã puto. ꝙ licet lex interdi/
cat ep̄o habere ſecũ mulierẽ. etiã talẽ. q̄
oĩno ſuſpicõnẽ fugiat. vt i auc. ep̄o nul
am. C. de epiſ. ⁊ cle. ❡ Attamen ex quo
canõ ꝑmittit. vt i. c. interdixit. xxxij. diſtin.
ſtãdũ eſt canoni ⁊ nõ legi. q2 vt ſup̄ dixi
i iſtis ſpũalib⁹ ⁊ dependẽtib⁹ ſpectãda
eſt diſpoſicõ canonis. ⁊ nõ legis. ⁊ gña
liter dicerẽ ꝙ in ſpectãtibus ad eccliam
nõ põt lex valide aliquid ſtatuere vel ꝓ
ſumere. cũ de illis nõ poſſit ꝯgnoſcẽ. de
ordi. ꝯgni. tuã. qui ſi. ſint leg. c. lator. ⁊. c
ſi iudex laic⁹. de ſẽ. excõ. li. vi. ⁊ fac illud
dictum Frede. ꝙ lex nõ põt ꝓſumere. ꝙ
ex certis indicijs q̄s cõuicat᷑ de vſura
ſeu preſumat᷑ ꝯtract⁹ vſurari⁹ ꝓ dictis rõ
nibus. ⁊ fa. qđ nõ. Bar. i. l. ticia. ff. ſolu.
mat. ⁊. l. i. ff. de iu. om. iud. quod puto ꝓ
cedere niſi lex ex iuſta cã preſumat non
pñcipaliter ſup̄ actu ſpũali ſed tempoꝛa
li ei annexo. ⁊ ſic poteſt ſaluari. Bar. i. l.
omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iu. vbi dicit
valere ſtatutũ ꝓſumenſ ꝯtractũ certo ca
ſu ſimulatũ. etiam ad finẽ inualidãdi iu/
ramẽtũ ſuper eo appoſitũ ❡ Octau⁹ caſ⁹
eſt qñ tangit᷑ materia peccati. ⁊ tũc etiã

in foro ciuili ſeruandus eſt canon. ⁊ ad
eius obſeruantiã poteſt iudex ſecularis
ꝯpelli per iudicẽ eccleſiaſticũ. de iuriur.
licet. li. vi. de ſen. excõ. decernimus. eo. li.
⁊ i. c. cũ. c. laicus. ⁊ qđ ibi nõ. de fo. cõpe
eo. li. per hoc conſuluit do. an. vt ipſe re/
fert in. c. quod clericis. ꝙ ſi iuaſores bo
noꝝ eccleſiaſticorum conueniantur a
clerico coram iudice ſeculari heredeſ eo
rum tenent᷑. q2 huiuſmodi cã decidi dꝫ
ſecũdum canones. qui habent. ꝙ ad ex/
onerandam conſciam defũcti heredes
conueniunt᷑ ex delicto defũcti licet ex de
licto nihil deuenerit ad heredẽ. dũ tñ h̄
paciantur vires hereditarie. ⁊ quod pe
titur non ſit mere ꝑſonale. ſꝫ agens ſuũ
dãnum proſequatur ⁊ intereẽ. etiaꝫ da
to ꝙ cõtra defunctũ nõ fuerit lis ꝯteſta
ta. quia in hoc caſu vbi agitur đ exone
racõne conſciẽtie dꝫ ſeruari canon de
ſepul. c. fi. videt᷑ per hoc do. an. ſequi cõ
munẽ opinionem cũ ſimpliciter nõt in h̄
diuerſitatẽ int᷑ ius canoĩcuꝫ ⁊ ciuile. vt
nõ. glo. i prealle. c. fi. ⁊ in. c. mulieres. de
rapto. ⁊. c. q̄q̄. de vſu. li. vi. de ſolu. c. i. et
i. q. iiij. §. item peccata. xij. q. ij. ep̄os qui
filios. xvi. q. vi. ſi ep̄m. facit. xcvi. diſt. be
ne quidem. de vſu. tua. ⁊ de pigno. c. ij.
⁊ glo. xxiiij. q. ij. i ſũma. que dicit. ꝙ de q̄
cũq̧ crimie ciuiliter agi põt cõtra defũ/
ctũ ꝓpter dãna data reſarcienda eẽ tene
tur hẽs. ⁊ h̄ ſecũdũ canõicã eq̄tatẽ h̄ eẽ
ſẽtit Fre. de ſenis cõſilio. xxi. dicit enĩ ꝙ
eq̄taſ mouit latorẽ iuris canõici ad ſta
tuẽdũ ꝙ hẽs q̄ habꝫ bona defũcti licite
q̄ſita. tenet᷑ ad reſtitucõeꝫ illicite q̄ſitoꝝ
etiã ſi illicita nõ ꝑuenerint ad heredem.
⁊ etiã ſi lis nõ ſit cõteſtata cum defũcto.
Ego i. c. fi. tenui nullã dr̄am in hoc fore
int᷑ ius canonicũ ⁊ ciuile. nec iura q̄ ad
hoc cõit᷑ ſolent allegari h̄ ꝓbãt. imo pro
bãt potiuſ oppoſitũ. nã i. c. fi. de ſepul. vt
dicit ibi Inno. nõ agebat᷑ ꝯtra heredem
ex delicto defũcti. ſꝫ ex caucione de dote
recepta. q̄ nõ abſoluit excõicatum. ſi ca/
ueat de ſatiſfaciẽ. de appel. qua fronte.
§. ſane. de ſẽ. excõ. ex tenore. ⁊ illa ſtipu/
latione agent quorum intereſt de vſu.
quanquam. libro ſexto. ff. rem pu. ſal. fo
nam preallega. c. quanquã non ſolum
precedit i caucõne. de vſuris reſtituen/
dis. ſꝫ in omnibus illicite adq̄ſitis põt
eni ſacerdos gñalit᷑ ſtipulari i his q̄ ad

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

el' officiū ſpectat vt circa vſurarios ⁊ il
licite recepta. vt nōt. Ja. de are. in. l. i. §.
ius pōlicū. ff. de iuſti. ⁊ iu. Do. an. ſup ī
p̄hemio vbi latius ɜ tetigi In pall. eni. c
fi. ille defūct' fuit abſolut' dū ageret in
extremis vñ eſto φ cautōnē ecpiſſe non
ex̄hibuiſſet. tñ tacite vr̄ mandaſſe de ſatiſ
faciedo. nā cū in abſolutionē reqrat cor
dis ɔtritio ⁊ penitētia de delicto. q̄ vult
abſolui ⁊ h̄ petit tacite videt velle ſatiſ
facere. ſine q̄ ſatiſfactōne abſolutō nō p
deſſꝫ. ar. de ſen. ex. a nob. xiiij. q. vi. ſi res
vñ potius ibi agit ex q̄ ɔtractu ex eo qꝛ
ī abſolutōe itelligit q̄ ɔtrahi int̄ eū qui
abſoluit ⁊ abſoluēdū. ⁊ h̄ ſentit Jo. an. i
ſpe. de ap. § in q̄bus. v. ħ nunq̄d h̄. Cō
cludo ergo φ et de iur̄ canonico ſimpli
citer nō poteſt agere ɔtra heredeꝫ ex de
licto defūcti ſi cautio de ſatiſfaciedo ſic p̄
ſtita ſacerdoti. nā tal' cautō h̄ꝫ vī nō ſo
lū litis ɔteſt. ħ cuiuſdā q ıañ ɔtract' vt
actō fiat trāſmiſſoria ad herdē ⁊ nō. ſpe
in. ti. de interroga. §. ij. v. q̄d ſi is. ⁊ Bar
i. l. i. ff. de priua. delic. vel ſaltē pecierit
abſolutōnē a ſacerdote quo cāu videt
m lōare ſuis heredibus vt ſatiſfatiant
ei ſic videt quaſi ɔtrahi inter abſoluētē
⁊ eum q̄ abſoluit vt. ſ. dixi. ⁊ ad pdicta
facit tex. i pall. c. fi. q̄ ponderat φ ille fuit
abſolut' iuxta formā eccleſie. ⁊ loquit
de forma contēta in pall. c. ex tenore. et
c. cū deſideres de ſē. exco. vbi dic̄ glo. et
vtrobiq; exp̄mit φ abſoluēdo dēt iura
re parē mādatis eccleſie. ⁊ ſic p ɔſequēſ
ſatiſfacere his q̄r itereſt. ⁊ idē ſētit tex.
i. c. mulieres. de ſē. excō. ⁊ p hoc induco
glo. fina. in. c. a nob. i. de ſē. excō. q̄ nota/
biliť dicit φ exquo aliquis ī morte pēi
tet ⁊ ɔtrit' ē quātū in ſe eſt ſatiſfēc. vñ
heredes dēnt ɔpelli ad ſatiſfatiendū p
ipo. ⁊ ſic dic̄ intelligendū. c. fi. ⁊. c. i. i fin.
⁊ iſtis caſib' agi poterit etiā de iure ci/
uili. cum nō agat ex mere delicto defun
cti. ħ potius ex ɔtractu vel q̄ſi hec oīa p/
cedunt ī deciſorijs. ⁊ cū lis ē inter cleri
cum ⁊ laicum. Quid aūt ſi lis ē int̄ cle
ricum. ⁊ laicū in foro eccleſiaſtico vel ci
uili. an iſtis foris diſcrepātibus ⁊ veri
uſq; data validitate ſtatuti in foro ſ3o
ſit iudicandum ſm canonē. an ſm legē
dicēdū vt dicā in ſequēti membro. quā
do lex iferioris ɔtradic̄ canoni. In pre
paratorijs vero cōiter p doc. dat̄ regla

φ in obſuātia legū ɔſuetudinis ⁊ ſta/
tutoꝝ q̄ ad ordinatoria iudicij attēdit
loc' vbi iuditiū exercet. ⁊ ſic dēt itelligi
glo. c. qđ clericiſ. q̄ dic̄ φ ſi cleric' litigat
corā iuditio ſclari dēt cā tractari ſm le
gē ciuilē. ⁊ ſtatuta municipalia. ⁊ ē glo
nō. nō ſolū circa p̄paratoria clerico liti
gañ in foro ciuili dēt obſuari lex princi
pis. ħ et ſtatutum municipale. ⁊ p hoc.
qꝛ h̄ cāu non diſtiguit pſona ħ cā regu
larit̄ ⁊ exq̄ cā eſt in foro ciuili dēt regula
ri ſm ſtatuta illi' fori ad h̄. l. iij. ff. de te
ſti. l. i. C. de emā. libe. ⁊. l. ij. C. quēad. te
ſta. api. ⁊ qđ nō. glo. xij. diſt. illud. p Cy
de mā. in. l. i. C. de ſū. tri. p Inno. ⁊ ɔpoſ.
de ɔſue. ſup ſcca. aliq̄d p Inno. ⁊ hoſti.
de fe. c. fi. p guil. i ſpe. de fe. §. i. v. ħ pone.
de iſtru. edi. §. ɔpēdioſe. v. q̄d de ɔſuetu/
die. ⁊ ſē. §. q̄lit̄ aūt. ⁊. v. dꝫ iformari p Jo
an. i addi. ſpe. in ti. de ɔſti. cū p̄nci. p cal.
i diſputatōe ſua q̄ incipit ſtatuto caue
tur vbi limitare vr̄ hāc regulā q̄ñ ius ē
rōnabile. ⁊ p hāc regulā dic̄ cal. φ tunc
cū clericus litigat corā ſclari cā recipiet
pemptōꝫ iſtantie ſic̄ alia cā ciuil. nec at
tendit forus natural' clerici ſm quē cā
non recipit pemptōnem inſtantie vt i. c
penul. de iudi. ⁊ quod ibi cōiter nō. Ad
h̄ glo. in cle. diſpendioſam de iudi. que
dic̄ φ ſi cā vſuraꝝ tractet coram iudice
ſclari. nō tractabit de plano ⁊ ſiñ ſtrepi
tu ⁊ figura iudicij. ħ ordine iur̄ obſua
to. ⁊ ſic ſm ɔſuetudinē ⁊ ſtatuta illius
fori vbi tractatur. ad hoc auc. clericus
ſignata ſup. l. omnes populi. C. de epiſ.
⁊ cleri ⁊ quod ibi nota. Cy. facit quod
nota. archidia. ij. q. vi. non ita. vbi quo
ad appellationes ante ſentētiam. dicit
φ exquo agitur in foro ſeculari ſerua/
bitur ius ciuile vt nō admittantur ap
pellationes niſi prout admittūt leges
quod eſt notandum propter ſtatuta vel
conſuetudines que in inſtrumentis cō
feſſionatis tollunt facultatem appellā
di. vt etiam clerico litigāte in foro ciuili
non admittatur appellatio ⁊ hoc proce
dit. etiam in reconuētionis cauſa. quia
exquo cauſa ibi tractatur debet ordia
ri ſecundum ſtatuta illius fori. ad hoc
quod nota. archidi. in prealle. c. non ita
vbi dicit φ ſi cauſa clerici in reconuenti
one tractetur coram ſeculari non pote
rit appellari ante ſententiā niſi vbi ius

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ciuile ꝑmittit.⁊ idem dicit de laico recō
uento coram eccleſiaſtico.qꝛ poterit ap
pellare quandocūqꝫ ante ſentenciam.¶
Et dicit.ꝙ primo caſu appellabitur ad
iudicē ſecularem ꝑ clericum.2° ad eccle
ſiaſticum ꝑ laicū.quod eſt nōbile.Ad h
c.ſi duobus.de appell.ſemꝑ enī appellā/
dum eſt ad ſuperiorē eius a quo appel
lat.vt in.c.romana.§.debet.⁊ de appel
li.vi.iūcta glo.i verbo alio que eſt nōbi
lis.Et ſm predicta poteſt itelligi glo.in
c.deniqꝫ.xcvi.diſt.que dicit.ꝙ in cā recō
uētionis clericus ſubijcitur diffinicōi/
bus principum ⁊ laicorum.debꝫ enī in
telligi quo ad ordinatoria. vel quo ad
ſentētias diffinitiuas.qꝛ eius cauſatū
poteſt diffiniri ꝑ iudicem ſecularem nō
autem debꝫ intelligi quo ad deciſoria.
quia ſic intellecta ſimpliciter non eſſꝫ ve
ra.vt ſubijciāꝫ i ſequēti membro.⁊ hoc
quo ad primum mēbrum ¶ 2m membꝝ
videlicet.quando lex proceſſit ab inferi
ori. etiam proſequar ꝑ enumeratōnem
caſuum.⁊ primo excludam caſus miꝰ
dubitabiles.Et ꝑmitto ꝙ in preparato
rijs ſeruandum eſt id quod ſupra i ꝑri
mo mēbro dixi.In deciſorijs vero cum
lis eſt inter clericum ⁊ laicum in foro ec
cleſiaſtico vel ciuili.dicenduꝫ eſt.vt ſtati
ſubijciam ꝑ caſuum enumeracōneꝫ ad
faciliorē intelligentiam. primus caſus
eſt quando ſtatutum ſpecifice diſponit
de eccleſijs ſeu ꝑſonis eccleſiaſticis.ſeu
rebus eorum.⁊ tunc ſtatutum nō valꝫ
etiam in fauorem ipſorum. quia diſpo/
nit ſuꝑ non ſibi ſubiectis.⁊ iſte eſt ꝑriꝰ
caſus.hic in v̄ſi.quibus ꝛc.pro hoc.c.a
nobis de ſētē.excom ꝗ.⁊.c.vt aīarum de
conſti.li.vi.fac.l.ſi.ff.de iu.om.iud.⁊.l.i.
C.de ſum.tri.vbi hoc etiam Bar.⁊ Jo.
an.in addi.ſpe.in ti.de oſti.in pricipio.⁊
licet doct.aperte non dicāt de rebus pro
prijs clericorum ipſorum.tamē glo. hic
hoc tenꝫ quam puto veram quo ad ca/
ſum huius.c naꝫ ⁊ ſuꝑ rebus proprijs
poſſunt conuenire laicum coraꝫ iudice
eccleſiaſtico.ſicut ſuꝑ rebus eccleſie. vt
eſt tex.nō.in.c.ſi clericus laicuꝫ.de fo.cō
pe. multo fortius eorū bona ab eis poſ
ſeſſa non ſubiacēt diſpoſicōni laicorum
facit.c.quanqꝫ.de cenſi.li.vi.Clerici enī
cum bonis proprijs ſunt ſub iuriſdictō
ne iudicis eccleſiaſtici.vt in ꝑal.c.ſi cleī

cus.⁊.xvi.q.i.ſimilis.⁊.xcvi.diſt.deniqꝫ
⁊ videtur tex.aptus in.c.i.de immu.ec
cle.li.vi.qui loquitur de adq̄ſitis per ec
cleſias ⁊ ꝑ clericos.vt de illis non tene
antur ſoluē collectas ꝑ ſtatutū laicorū.
fac quod nō.Jo.de ligna.i clemēt.ꝑnti.
de cēſi.⁊ archi.in ꝑalle.c.i.⁊ hoc dico in
diſtincte tenendum. niſi ſit res feudalis.
quicquid ſēſerint aliqui.dicentes.ꝙ cū
agitur reali pōt clericus ꝯueniri coraꝫ
iudice ſeculari.quia tunc perſona cleri
ci non trahitur.ſꝫ res hoc enī dictuꝫ nō
placet.⁊ videtur expſſe contra tex.in.c.
ſi.de iudi.vbi patꝫ.ꝙ nedum pncipalit
nequeūt conueniri clerici corā iudice ſe
culari.ſꝫ etiam ratiōe cōitatis cauſe.vn̄
cā poſſeſſionis termiata coraꝫ ſclari cle
ricis agentibus non poſſunt clerici cō
uēiri etiā coraꝫ eodē iudice ſuper ꝓprie
tate.Et q̄qꝫ poſſꝫ dici.ꝙ illud caplm lo
quitur i re eccleſie.⁊ non ꝑrimonialibꝰ
ipſius clerici.tamē idem videtur dicen
dum in hoc quo ad rem clerici ꝑ ꝑalſ.c.
ſi clericus.vbi patꝫ.ꝙ reſpectu minoris
eodē priuilegio gaudēt clerici i rebꝰ pro
prijs.⁊ i rebus eccleſie.Ad idē.c.qualit
de iud.vbi tex.ꝓhibꝫ omnino clericum
trahi ad iudicē ſclarē.vn̄ ꝓdero v̄buꝫ
oīno.⁊ fac qd nō.arch.i.c.vno.ꝺ cle.cō
iug.li.vi.fac et auc.nullꝰ.⁊ auc.ſtatuiꝰ
C.ꝺ epiſ.⁊ cle.vbi tex.ꝓhibꝫ clericū tra
hi ad iudiciū ſclare.tā i cā crīali q̄qꝫ ciui/
li ⁊ ꝯpōit penā actori ⁊ iudici.nec obſtat
ſi dicat ꝙ n̄ trahit cū agit reali.qꝛ idire
cte trahit timoē ne ꝑdat cām ad h.c ꝑal
le.ſi.ꝺ iud.⁊ qd i ſili nō.Jo.an.i.c.rōna
§.ꝯtrahētes.ꝺ fo.ꝯpe.li.vi.Itē ſi ꝑſō eſt
exēpta a iuriſdcōe alicꝰ iudici et res tāqꝫ
ſeq̄ntes ꝑſonā vidēt exēpte.ff.ꝺ cēſi l.ſi.
⁊ hāc ꝑtē tꝫ curia rōna.vt refert colſ.i.c
q̄lit.⁊.c.clēici.ꝺ iudi.⁊ iſte ꝑmꝰ caſꝰ ē miꝰ
dubitabil cū ſtatutū ē ꝯtra libtatē eccle
ſiaſticā q̄ cāu ſm vtrūqꝫ iuſ ſtatutū ē nl
lū.vt i.c.nouēit.⁊.c.grauē.ꝺ ſē.ex.⁊.c.ſi
ꝺ imu.ecc.li.vi.⁊ i auc.caſſa ⁊ irrita.C.
ꝺ ſacroſāct.eccle.ſꝫ i h cāu cum ſtatutū
ē contra libtatē ecclaſticā ſtatuarij ſūt
excōicati.⁊ icurrūt alias penas ꝺ qbꝰ i iu
ribꝰ ꝓrie all.⁊ iſte caſꝰ ꝓcedit et ſi v̄ba
ſtatuti dirigāt i ſbditos ſtatuētiū ꝗ ſta/
tuēcl.dū tn̄ idirēce ⁊ i effcu ſit ꝯtra libta
tē eccleſiaſticā.vt i.ꝑal.c.ſi.ꝺ imu.ecc.li.
vi.⁊ dicūt ſtatuta ꝯtra libtatē ecclaſti/

eam oīa que ſūt contra ꝓuilegia ɔceſſa
eccleſie vniuerſali ſiue a deo ſiue a vica
rio eius. ſcȝ a ꝑ ſiue ab īpatore. vt nōt.
Inno. in ꝓalle. c. nouerit. de ſē. excō. ⁊ re
fert Cy. in dicta auc̄. caſſa. Bar. in. l. i. §.
que honorāde. ff. qua. re. ac. non da. dic̄
ꝙ etiā ſi ꝑ ſtatutū clerici pñt reddi timi/
diores. dr̄ ſtatutū contra libertatem ec
cleſiaſticā. ar. in illo. §. que honorande.
ꝑ hoc glo. in auc̄. de non alie. §. degene
ri. ⁊ per hāc theoricam patet ꝙ ſtatutuȝ
quo cauet̄ ꝙ illi q̄ declinauerit fo. pſena
toꝝ vel poteſtat̄. nō reddat̄ ius. ⁊ ꝙ poſ
ſit impune offēdi ⁊ ſic ɔtra ꝓtectōneȝ cō
munis ꝙ tale ſtatutū ſit contra liberta
tem eccleſiaſticā. qꝛ reddit clericos timi
dos ad allegandum ꝓuilegium fori. ſi
ɔueniantur coram eis. ⁊ idō nō valet q̄
ad clericos. de q̄ Bal. in dicta auc̄. caſſa
⁊ irrita. ⁊ ꝑ Bar. in dicto. §. q̄ honorāde
Sed vr̄ ꝙ ec̄ ex alio capite hoc ſtatutū
non extēdat̄ ad clericos ſcȝ ex defectu i
tencioīs ſtatuētis nō eni agebant in du
bio ɔphendere nō ſubditos. vt. s. dixi.
Sed circa iſtū caſum occurrūt aliq̄ du
bitatōes Prima ꝙ ſtatutū dic̄ ꝙ decli/
nās iuriſdictōnem pᷓtis ſit extra prote
ctiōn̄ cois ⁊ poſſit īpune offēdi. ⁊ pᷓtās
de tali iniuria nullā habet iuriſdictōnē
ɔgnoſcendi. verum ergo ſi clericus offē
datur ⁊ accuſat offēdētē poſſit eū audi
re. breuit̄ dic ꝙ non. qꝛ cum iſto cāu nō
habeat iuriſdictōnem qꝛ ſtatutū eā ſibi
denegat ē habend᷒ vt ꝓuatus. ſꝫ ſi ſtatu
tū nō diſponeret ſuꝑ iuriſdictōne nō cō
ferēda. ſꝫ ſuꝑ iure reddēdo puta diceret
nō reddat̄ ius tūc quia ꝓſuppoſita iuriſ
dictōne debet ius reddi nō valet ſtatu
tum. Ponderāda ergo ſūt ꝟba ſtatuti.
qꝛ aꝉ nō ɔfert iuriſdictōnē aut admittit
ſeu diſponit de pena ſeu ꝓceſſu. Primo
caſu valet ſtatutū in aliis nō. ita dicit
Bal. in auc̄. ſtatuimus. C. de epiſ. ⁊ cle.
Do. pe. i preal. repetictōe tꝫ ſtatutū non
valere īquātū nō ɔfert iuriſdictōeȝ pᷓtā
ti ſuꝑ iniuriis ⁊ offenſis illatis clericis
declinantibus eius forum quod ē con
tra eccleſiaſticam libertatē. qꝛ ꝓpter hoc
ſtatutū clerici timebūt offendi. ⁊ īpune
trucidari vt dicto. §. q̄ honerāde ꝑ bar.
vnde non videt̄ ꝙ a generali iuriſdictō
ne collata poſſit excipi hec defenſio cleri
corum. que ē de iure publico. vt. l. i. ff. de
iuſti. ⁊ iu. l. diſ. ius pūblicū nā iniurie vel
offēſe q̄ inferūtur cler cis. q̄libet tenet̄
obuiare cū pōt. vt nō. in. c. quāto. de ſen
ex. ergo mltō forti᷒ ciuitas ꝑ ſtatuta ſua
Itē ꝓuilegiū declināndi foꝝ iudicis ſcla
ris ē ɔceſſū clericis in ꝓuilegiū. de foro
ɔpet. ſi diligēti. xcvi. diſt. ſi impator ⁊ di
cta auc̄. ſtatuim᷒ ergo ſtatutū i ɔtrariū
ē ɔtra libtatē eccleſiaſticā. nō potuit er/
go ſtatutū ɔferendo iuriſdictōnē pᷓtāti.
iſtū caſū ſbtrahē lꝫ aliud ſenſerit breuit̄
⁊ p᷒ eū Bal. i dicta. auc̄. caſſa ad qd̄ nō
Bal. i. l. i. C. de iudi. vide ibi. vbi dic̄ ꝙ
ſic̄ ſtatutū nō pōt ꝓhibē clerico ne decli
net ita nec diſponē ꝙ clerico declinante
ɔſāguinei tēant̄ ſoluē penā. fac̄ qd̄ le. et
nō. i. c. gēma. de ſpō. Itē ſi nō vꝫ ſtatutū
ꝓhibitoriū. g᷒ nec penale. ad ħ qd̄ nō. in
regl̄a acceſſoriū de re. iur. li. vi. i fi. gl. et
ꝑ dy. i regl̄a nēo ꝑt. e. ti. ⁊ li. ꝑ gl. in. c. ſig
nificātib᷒. de off. del. ⁊ hec opio plꝫ. nec
obſtat ſi dicat̄ ꝙ nō dar̄ iuriſdictōȝ pᷓtā
ti certo cāu ſi ſit ɔtra libtatē eccl̄iaſticā
qꝛ ħ veꝝ eſt quando ſimpliciter non da
ret. ſꝫ in cāu noſtro nō dat̄ reſpectu cleri
corum offēſoꝝ. ⁊ ſic īdirecte ē ɔtra libta
tē eccleſiaſticā. ⁊ ideo nō valꝫ. ar. c. fi. de
imu. eccle. li. vi. ¶ Scdō qo in q̄ ɔſuluit
Bar ſtatuerīt ꝑuſini. ꝙ oēs ɔductores
poſſeſſionū cuiuſcū ꝗ fuerit clericoꝝ vel
laicoꝝ pñt renūciar̄ ɔductōnib᷒ ꝑ futu
ro tpe. ⁊ ꝙ null᷒ officiar̄ ꝑuſii de ħ poſſꝫ
ɔgnoſcē vl̄ iuriſdictōȝ hr̄e ɔtra dcōs cō/
ductoēs. Querit̄ an tale ſtatutuȝ poſſit
eccl̄iis ꝓiudicar̄. z᷒ an iudices cōis ꝑu/
ſii pñt ꝺ ħ ɔgnoſcē qo hēant facē mōſte
ria vl̄ eccl̄iaſtice ꝑſone dic̄ ꝑ ꝓmo ꝙ ſta
tutū nō poſſit liberar̄ ɔductores eccl̄iaꝝ
ꝓbat̄ ꝓmo ꝑ iuā vulgaria. s. e c. q̄ i ec/
cleſiaꝝ. i. de re. eccle. nō ali. c. fi. ⁊ ſ. z᷒ qꝛ
ſtatuit de reb᷒ ſue iuriſdictōi nō ſuppoſitis.
puta ꝺ reb᷒ eccl̄iaꝝ ab aliis ɔductꝭ. l. cū i
iuſ. §. ſi is q̄ de bo. auctō. vt poſſit. z᷒ qꝛ ē
ɔtra libtatē eccl̄aſticā qd̄ ꝑtꝫ. qꝛ ꝑ tale
ſtatutū diſſoluit̄ obligatio qua tenent̄
ɔductores eccl̄iis ɔtra auc̄. Item nulla
cōitas. C. de epiſ. ⁊ cle. Sup z᷒ dic̄ ꝙ of
ficiales cōis nō pñt ɔgnoſcē poſtꝙ per
ſtatutum adempta ē eis iuriſdictō. l. iu/
dicium ſoluit̄. ff. de iudi. ſꝫ in hoc melius
videtur dicendū vt ſuꝑ in ꝓxima. q. dixi
non ei in hoc videtur valere ſtatutū tā
quam ɔtra libertatē eccleſiaſticā. Sed

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

pſerto qđ poſſit adimere dic̄ bar. ꝙ cle/
rici adeant p̄ſidentes ciuitatis vt dent
eiſ iudicē qui ſi neglexerint ꝯuoluetur
iuriſdictio ad iudicē eccleſiaſticū. c. licꝫ
ꝗ. c. ex tenore de fo. ꝯpe. ⁊ ſubdit in dicto
conſilio ꝙ iſto caſu iudex eccleſiaſticus
ꝓcedet in cauſa eo mō ⁊ forma quibuſ
ꝓcederet iudex ſecularis puta ſūmarie
⁊ ap. remota ſi ita ꝓcederet ſecularis ꝺ
ma. et obe. ſolite ⁊ ibi per Inno. ⁊ hoſti.
ꝓ hoc vltimo facit cle. Quia regulareſ
de ſup. ne. p̄la. ⁊ nō. Jo. ꝺ ligna. in. c. licꝫ
ex quadā p̄alle. naꝫ ex quo eccleſiaſtic⁹
ſurrogatur in locū ſecularis debet vti
eodem iure vt in p̄alle. cle. qꝛ regulares
Et conſiliū Bar. incipit dn̄i p̄ores ha/
bētes. Tertia qō ī q̄ ꝯſuluit do. pe. Ar/
chiep̄us ſpoletan⁹ hꝫ extra ciuitatē ali
qua molendina ex largitione regū vn/
garie. ⁊ ſimiliter cōmune ſpalatri habꝫ
alia extra ciuitatē p̄dictam. ⁊ hoīes de
ſpalatro ꝓut volūt vadunt ad iſta vel
ad illa. ⁊ ſoluunt certā menſurā. Statu
it cōe ſpalatri ꝙ oēs ciues qui cā molē
dini irent extra ciuitatē tenenť ſoluere
in egreſſu p̄orte menſurā de qua ſupra
⁊ alij ad eoꝝ molendina volentes acce
dere ſoluere non teneanť Ex quo ſeq̄ť
ꝙ homines coacti ſoluere ī egreſſu por
te vadunt omnes ad molendinū ꝯmu/
nis vbi talia ſoluere non tenentur qui
ſi irent ad molendinū archiep̄i ſoluere
tenerentur Archiep̄us hoc dicit ſtatu/
tum non valere de iure queritur quid
iurl Et videtur p̄mo ꝙ valeat qꝛ artat
ſuos ſubditos ⁊ in ſuo territorio ratio
ne ergo pſonaꝝ ⁊ loci videť ſtatutū poſ
ſe diſponere. l. fi. C. de decre. ab ordi. fa.
Item cuilibet eſt licitum ſibi ꝓſpicere et
ſuā ꝯditionem facere meliorē circa rem
ſuam. etiā cum alterius detrimento. l. ꝓ
culus de dam. infec. facit. c. eccleſia vul
terana de elec. Contrariuꝫ ꝯſuluit Do
pe. nam cum liberꝝ debet eſſe iter ſiue ac
ceſſus ad molendinū archiep̄i. cogēdo
volenteſ accedere ad ſolutionē in egreſ
ſu porte videntur eum impedire in ſua
poſſeſſione. l. vim facit. ff. de vi et vi ar.
Item lex dicit ꝓhiberi quis videť ſiue
in loco ꝓhibeať ſiue in itinere arceatur
l. ij. §. i. de mor. infe. Et alia. l. cauetur ꝙ
his qui habent ius ſepeliendi cōpetit
etiam ius ꝑ alienos vicos ⁊ territoria

funera deferre. ff. de ſepul. in. l. iij. §. non
ꝑpetue. non obſtat ꝙ in re ſua eſt licitū
facere quodlibꝫ. etiamſi ex hoc ali⁹ dā
num patiať qꝛ in laicis et eoꝝ reb⁹ ma
xime deputatis ad vſū publicū habent
clerici pticipiū vt in. c. i. et fi. de imu. ec/
cle. Item licet verba ſtatuti dirigantur
ad ſubditos tamen ex eo aggrauať ar
chiep̄us. vnde nō eſt curandū cū q̄ quiſ
loquať. ſed in quē volūtatis ītentio di
rigatur. l. cū pater §. donationes de le.
ij. Multotiens eni ꝯtingit ꝙ in diſpoſiti
one vn⁹ exp̄mitur ad aliuꝫ vero effect⁹
dirigitur per obliquū. ⁊ hic debet ꝯſide
rari non pſona interpoſiti vel exp̄ſſi vt
l. i. §. nūc de effectu ⁊. l. ſi quis reum §. i. ꝺ
libe. le. et. l. cū dote ad. l. fal. ⁊. c. q̄ꝫto de p̄
uile. ⁊ quod ibi nō. vel poſſunt ſanc in
telligi ſtatuta ꝙ hoīes coganť ſoluere
in egreſſu porte illi ſcilicet qui volūt ire
ad molendina cōis. nō autē ad molēdi
nū clericoꝝ ad qđ debet eſſe liber acceſ
ſus. et ſic debent cogi ad declarandum
generalitatem ſtatuti alꝯ ſunt excōica
ti tanquā ſtatuentes contra libertateꝫ
eccleſiaſticā vt nō. Jo. an. in ſimili in. c.
fi. de imu. eccle. li. vi. Quarta queſtio
per ſtatutum laicoꝝ p̄ori cuiuſdā frat
nitatiſ laicoꝝ eſt ꝯceſſuꝫ ꝙ poſſit petere
exigere. diſtribuere legata ad pias cāſ
Queritur nūquid tale ſtatutū valeat
⁊ videť ꝙ non qꝛ hoc ſpectat ad ep̄ꝫ vt
ad patrē pauperū. l. ſi quis ad declinā/
dam §. vbi autem. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊. c. ſi
heredes et. c. tua de teſta. vñ videtur ꝙ
conceſſum ep̄is per leges ⁊ canones in
p̄uilegium non poſſit adimi ꝑ ſtatutuꝫ
quia hoc vidˀtur ꝯtra eccleſiaſticā liber
tatem ꝑ iura ſupra allegata. do. pe. in p̄
alle. repeti. refert ſe reperiſſe ꝯſultū cō
trarium ſcꝫ ꝙ ſtatutuꝫ valeat quia iſta
iura que ꝯceſſerunt iſtaꝫ poteſtatē ep̄o
fecerūt hoc in fauorē defuncti vt ei⁹ vo
luntas facilius adimpleretť in auc. de
here. ⁊ fal. §. ⁊ nullus Item exequi po/
tuit magis on⁹ īimicum ep̄o. q̄ꝫ priuile
gium appellari. cum nullū ꝯmodū inde
ſentire debeat vt dicta. l. ſi quiſ ad decli
nandā. et ꝑ hoc ceſſat ꝯtrarium ſup̄ for
matū ꝙ hoc erat ꝯtra libertateꝫ eccleſi
aſticaꝫ. cum exequi non poſſit appellari
p̄uilegium ſed magLonus Item per. l. ſi
quis. ⁊ alia iura ſupra allegata que ꝫ
m i

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

comiſerunt epiſcopo non videtur ad/
empta poteſtas ciuili iudici ſimiliter ex
equendi per legem hereditas.ff. de pe.
heredi.alleg C.vide ad predicta tex.in
auc.de eccle.titu.§ ſiquis edificatioẽm
ibi et ciuilis iudicis ꝛc.nã cuꝫ noua lex
venit ad corroboratioẽm antique legi.
non videtur eam corrigere ſed cum ea
concurrere Ita ꝙ vtraqꝫ locum habet
l.i.§.dixit aliquis de pub.ꝛ.c.felicis §.
ꝑ hoc tamen de pe.li.vi.Et per iſta vid
tur ꝙ etiam ſtatutuꝫ potuerit ſupꝑ hoc
ꝓuidere ꝛ cumulare epo ꝛ ciuili iudici
etiã ſupradictũ ꝓorem.ꝛ ſic inter eos ſit
locus ꝓuentioni ſicut ↄtingit in pluribꝰ
habentibꝰ iuriſdictioneꝫ inſolitum.l.ſ.
ff.de offi.ↄſul.facit.c.ꝑ hoc ꝛ qđ ibi nõ.
de hereti.li.vi.ꝛ hec placent ꝛ facit.c.li/
cet de iuriurã.li.vi.vbi iudex ſecularis
ↄpellit ad obſeruantiã iuramenti ꝛ qđ
nõ.Jo.an.in.c.cũ.c.laicus de fo.ↄpe.
Jtẽ ↄpellit ad reſtitutioẽꝫ vſuraruꝫ vt
nõ.in.c.cũ ſit generale de foro compe.et
in cle.diſpendioſam de iudi.facit.etiaꝫ
c.ſiquis epoꝝ de re.eccle.non alie. Jteꝫ
hoc concernit vtilitatem publicã vt de
putata in pias cauſas mandantur exe
cutioni.l.diſ.ius publicuꝫ potuit ergo
ciuitaſ ſupꝑ hoc ſtatuere ¶ Quinta que
ſtio ſtatuto cauetur qđ idem ius ſoda
tur clericis in curia ſeculari qđ laicis
ſoderet i curia eccleſiaſtica.põe gꝰ ꝙ ſũt
ꝗdam ſtatuta laicoꝝ multũ fauorabi/
lia puta ſuper executione inſtrumẽtoꝝ
in ordine ꝓcedẽ ꝛ ſimilibꝰ et cum non
vigeant in curia epi.poteſtas non vult
ꝙ clerici ꝑcipiant de ꝓdictis ſtatutl.vtꝝ
hoc ſit contra eccleſiaſticam libertatem
Bal.in auc.caſſa.C.de ſacro ſan.eccle.
tenet ꝙ non qꝛ reducit clericos ad meꝫ
ius cõe.ꝛ licet alteret ꝓuilegium.iſtud
tale non eſt ꝓuilegium conceſſum ꝑ iuſ
canonicuꝫ vel ciuile vel imperatoreꝫ et
ideo non dicit contra liberateꝫ eccleſie
ſed ſi ex cauſa infert fauorem ſtatuti ſui
ꝛ hoc placet et ad hunc caſum poſſet re
duci glo.in.c.cũ ſm leges de here.li.vi.
¶ Secundus caſus principalis eſt qñ
ſtatutum generaliter diſponit non fcã
ſpecifica mentione de eccleſiis vel eccle
ſiaſticis ꝑſonis.et iſte caſus poſſet ſub/
diuidi in tres.Primus caſus eſt quan
do ſtatutum iniecit vinculum ante cle/
ricatum.Scđus quando iniecit vincu
lum poſt clericatum.Tertiꝰ eſt qñ ſtatu
tum fuit editum poſt clericatuꝫ ſed ius
agendi ſeu obligatio oritur ex facto cle
rici vel quaſi facto.ꝓmo caſu quando i
iecit vinculum ante clericatum.ꝛ tunc
ſtatutum ſequitur clericuꝫ et eum obli
gat vt iudicetur etiã foro eccleſiaſtico
ſecundũ ſtatuta ꝛ ↄſuetudines ſecula/
res vt vult Jo.an.in regula ſine culpa
de re.iur.li vi.in mercur.ꝛ ſic poteſt in
telligi ſm cal.c.ↄſtitutus de i ĩte.reſti.ꝛ
c.cum veniſſent de eo qui mit.in poſ.cã
rei ſeruã.vl' põ intelligi illud.c.cum ve
niſſent qñ eſt cõis conſuetudo clericoꝝ
ꝛ laicoꝝ.tũc eni non iudicat inter cleri
cos ſm ↄſuetudinem laicoꝝ tantũ.ſed
etiam ipſoꝝ clericoꝝ Jdeo dicit Jo.an
in ꝓalle.regula ꝙ ſi ſtatutũ quo cauet
ꝙ ꝓmogenitꝰ ſuccedat in hereditatem
fuit editum ante clericatũ iã erat adqſi
tum ꝓmo ius ꝓmogeniture.Jdeo non
debet tolli ꝑ clericatũ ſupueniẽteꝫ.fac
qđ nõ.in.c.vno de obliga.ad rõ.ꝛ.c.ꝑ/
poſuiſti de foro ↄpe.ꝛ.l.quedam puella
ff.de iu.om iudi.¶ Et ex his reſtringit
c.qđ clericiſ de fo.ↄpe.qđ ſimpliciter di
cit cauſam clerici tractãdã in foro eccle
ſiaſtico ſcđm iura canonica nõ eni ꝓce
dit qñ ſtatutũ iiecit vireſ ad clericatũ.
ꝛſtringit ꝛ alit vt infra dicã Circa iſtũ
caſũ cadit talis q̃ſtio vtꝝ valeat ſtatu
tũ quo cauet ꝙ igrediẽs monaſteriũ ñ
ſuccedat.bal.i.l.ſi.C.de pac.ꝛ.l.deo no
bis.C.de epiſ.ꝛ cle.ꝙ ſic ſi loqt de igre/
diente puta dic ſtatutũ igrediẽs vel ſi
quis igredit religioẽꝫ nõ ſuccedat.naꝫ
h̃ caſu nõ diſponit circa clericũ.ſ circa
laicũ.nã laicꝰ eſt ille qui ingredit.ſicut
viuẽs morit.l.q̃ duos de mañ.teſta.nõ
obſtat ſm eũ auc.niſi C.ad.trebel.quia
ibi grauabat ꝓpt ingreſſũ h̃ do a lucro
remouet ar.l.ticio cẽtũ.ff.đ ↄdi.ꝛ dmõ.
Si do ſtatutũ diſpoit de iã igreſſo ꝛ tũ
ñ valꝫ ſtatuᵐ qꝛ ñ ꝓt ei aſſiſtere ius ſuũ
Statutũ gꝰ circa iã igreſſũ nõ ꝓt diſpo
nere.ſꝫ igredientẽ ꝓt ihabilitare.ſaudi
relicta tali legitia.q̃ capit nõ vt lucꝝ ſꝫ
vt debitũ.in auc.h̃ apliꝰ.C.de fideicõ/
miſ.poterit gꝰ citas q̃ ad ſubditũ ſtatu
ẽdo.qđ ꝓt pr̃ teſtãdo ſm bal.i loc.ꝓalle.
h̃ dcm bal.mihi non placet qꝛ ꝓbet im/
pedimẽtũ vite ↄtẽplatiõis mee.nã filiꝰ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

timens repelli a ſucceſſione paterna re
mouebit a voto religionū ⁊ caſtitatꝰ. ma
xime cū filius cenſeatur quaſi dñs bo
norum patris .i. §. ſed ſui Inſti. de here.
qua. ⁊ diffe. ⁊ qđ ibi nō. Ideo videns ſe
ab illis repelli de facili retrahetur ab in/
greſſu religionis. et ꝓ hoc videtur tex.
in aut. ſanc. epiſ. §. ſed hoc pñte ſm̄ ꝙ illū
§. coiter intelligunt doc. vt bar. ⁊ Cy. i
aut. ſi rogati ⁊ Ricar. malum. ⁊ dy. in. l
ſi quis ita. ff. de le. ij. ⁊ cōiter moderni ī
c. in pñtia de ꝓba. ⁊ c. Raynaldꝰ de te/
ſta. dicūt eni pfati doctores ꝙ ſubſtitutꝰ
excluditur ꝑ religionis ingreſſum in ca
ſu illius §. ſed hoc pñti. non ex eo quia
monaſterium habeatur loco filij. ſed re
ꝓbatur illa ꝯditio ⁊ pro non ſcripta ha
betur quia pbet impedimentū vite ꝯtē
platiue. vnde ꝯcludunt ꝙ etiāſi teſtator
dixerit ſi deceſſerit ſine liberis maſculiſ
ab ipſo legitime deſcendentibꝰ. volo ꝙ
reſtituet hereditatem tali. ſi inſtitutus
intrat monaſteriū euaneſcit fideicom/
miſſum. pdicta ratione. licet quidā ꝯtra
vt nō. in locis palle. Sed pmū veriꝰ eſt
et coīuſ ⁊ ita ꝯſuluit bar. ⁊ ꝓ hoc quia
inter monaſterium ⁊ monachum nō di
citur matrimonium ſpūale cum ſolus
abbas dicatur ſponſus vt de elec. quia ꝓ
pter. ſed ſi fideicōmiſſum relinquitur ſb
ꝯditione ſi nuptias ꝯtraxerit ⁊ ille gra/
uatus intrat monaſterium. nō tenetur
ad fideicōmiſſum vt dicto §. ſed hoc pñ
ti. apparet ergo ꝙ non eſt ideo qꝛ videa
tur defeciſſe ꝯditio. ſed grauamen pro
non adiecto ⁊ nō ſcripto habetur cū vite
ꝯtemplatiue ꝯtrarietur ſic videtur dicen
dum ad ꝓpoſitum Item videmus ſi alī
quid relinquitur mulieri ⁊ ipſa graua
tur fideicōmiſſo ſub ꝯditione ſi non nu
pſerit ꝙ tale fideicōmiſſum pſtare non
tenetur etiamſi nupſerit vt. l. quotiens
ff. de ꝯdi. et demō. ⁊ hoc ideo qꝛ cōditio
retrahit a matrimonio ꝯtrahendo ⁊ in
ducit viduitatem ergo multo magis ī
caſu noſtro nō debet valere ſtatutū. qđ
eſt impedimēto religioni ⁊ vite ꝯtēpla/
tiue. nec obſtat dictū bal. quia hoc caſu
ſtatutū tollit duntaxat lucrum. qꝛ hoc
lucrum eſt quaſi debitū ex iuris diſpo
ſitione. Et ex his infertur ad deciſionē
q̄ſtionis quid ſi teſtator vni filie reliq̄t
mille ſi nupſerit. et ſi monaſterium intra

uerit reliquit. l. An in caſu ingreſſus r
ligionū debeat habere. lꝰ an mille Et di
cit do. an. in. c. in pñtia de ꝓba. ꝙ abſq̄
dubio habebit mille ꝑ dictum §. ſed hoc
pñti quia in quocūq̄ relicto cōditio nu
ptiaꝝ vel dotiſ. reijcitur fauore matrimo
nij ⁊ vite ꝯtemplatiue. ſic inquā ad pro
poſitum ꝙ cum iſtud ſtatutum ſit ꝯtra
rium vite ꝯtēplatiue et ꝯtrarium religi
oni abſtrahens indirecte ab ingreſſu. ſi
tenet ⁊ fauore religionū tollitur īgratitu
dinis vicium. quod incidit filius dum
eſſet in ſeculo vt in. c. penl. xix. q. vlt. nō
obſtat qđ dictum eſt de patre hoc volē/
te quia illud accidentale nec puto ipm̄
prēm hoc expreſſe facere tali cōditione
⁊ grauamine adiectis videlicet ſi non
nupſerit volo ꝙ mihi ſuccedat ꝑ palle.
§. ſed hoc pñti. ⁊ ea que ſupra dicta ſūt
ſed ſtatutum eſt regulare ⁊ abſtrahit ī
directe a religionis ingreſſu. vel ſaltem
eſt contra puilegium collatū monaſte
rio per imperatorem ꝑ pdictū. §. ſꝫ hoc
pñti ſecundū intellectum quē ponit do
an. in palle. c. in pñtia qui dicit ꝙ illud
eſt puilegium monaſterio indultū ex q̄
dam equitate ⁊ fauore monaſterij. ⁊ ne
ex hoc ꝯtingat melius bonū impediri
quod patet quia ſubſtitutio alteri ꝓ lo
co ceſſat hic. et ſic fauore monaſterij in/
ducitur vt ille habeat acſi nuptias cō
traxiſſet vel ſi liberos ꝓcreaſſet. Et ſm
hunc itellectū poſſet dici hoc ſtatutum
eſſe ꝯtra libertatem eccleſiaſticā cum ſit
ꝯtra puilegiū indultū monaſterijs per
imperatorem. Secūdus caſꝰ diſtinctio/
nis eſt qñ ſtatutū iiecit vinculū poſt cle
ricatū vel monachatū. ⁊ iſte caſꝰ pt ſub
diuidi in duos pmus eſt qñ tendit in
ipoꝝ piudicium. 2° qñ in fauorē. primo
caſu ſtatutū nō extendit ad clericoſ vñ
ſi facto clerico. 2° genitꝰ ſuccedat in he
reditate non ligaret clericū ſm Jo. an
in regula ſine culpa de re. iur. li. vi. Itē
ſi haberet conſuetudo ꝙ pmogenitus
legitimatꝰ ſuccederet qꝛ ſi actus legiti/
mationū fieret iam effecto clerico nō piu
caret 2° genito. non eni debet legitima
tio retrahi cū piudicio clerici de reſcrip
ſi pro te li. vi. Et hoc caſu indubie pro/
cedunt iura que dicunt ꝙ ſtatuta non
ligant clericos. e. que in eccleſiarum et
hic et xvi. diſ. bene quidem de re. eccle. ſi

m 2

alle.c.ſi.de re iudi.cum cauſam ad hoc
quod no. C y.in.l.ij.que ſit lon. conſue.
ſunt eni ſuperiores ⁊ non ſubditi iuriſ
dictioni ⁊ ꝯſequenter nec ptāti ſtatuēdi
xcvi.diſ.deniqꝫ pro hoc quod nō.bar.in
auc. Item nulla cōitas.⁊ archi.in.c.i.de
immu.eccle.li.vi.vbi dicunt ꝙ ſi ius col
lectandi ꝑuenit rem in eccleſiam trāſla/
tam.illā afficit pro vt illa tranſit ad ec
cleſiam.ſecus ſi ſucceſſit quia tunc non
extenditur ad bona iam adquiſita.per
hoc dicit lapus ſua cōcluſione vij.ꝙ ſta
tuta inhabilitantia quem ad ſucceſſio/
nem ſi preueniunt monachatum vel cle
ricatum ligant.ſecus ſi poſt Ideo ſta/
tuta.que excludunt feminas a ſucceſſi
oē vſqꝫ ad certū gradū ꝯgnatoꝝ.ſi fo
rent monachate.eis nō ꝑiudicarēt.⁊ ſic
in facto ꝯſuluerūt do.an.et do.pe. ſecuſ
ſi eas ꝑuenirent ante monachatū. qd
intelligo modo ꝑdicto qn nullam men/
tionē faciunt de ingreſſu ſed ſimpliciter
excludunt feminas a ſucceſſiōe vſqꝫ ad
certum gradum.ꝑdicta ſunt vera inqꝫ/
tum ſtatutū iniiciens vinculū ante cle
ricatum vel ꝑori clerico ꝑuilegium ſit
rationabile.⁊ non nutriat peccatū aſo
non ſeruaret.nec ꝓ clerico nec ꝯtra cle/
ricum nec ſi ante clericatū nec ſi poſt in/
iecisset vinculum.vnde determinat Io
an.in.c.ſi.de excep.li.vi.ꝙ laicus factuſ
clericus . non poſſit ſe tueri exceptione
preſcriptionē.quia non poteſt compelli
debitor ad ſoluendum debitū certo tē
pore lapſo. quo debitum non ſit petitū
quia talis ꝑſcriptio vt malefidei non
debet iuuare clericū in foro eccleſiaſti
co de preſcrip.c.ſi.quinimo nec valebit i
foro ſeculari ꝑ dcꝫ.c.ſi.ſm Io.an.ibi.qd
videtur contra bar.in.l.ſequit.§.ſi via
ff.de vſuca.et.l.ſi.ff.queadmo.ſer.amit
vbi videtur velle tale ſtatutum valere
et pro hoc dicto bar.facit qd nō. doc.in
c.cura de iure patro.et Inno.in.c.quia
pleriqꝫ de imu.eccle. Sed pro concordia
haꝝ opinionum diſtingui in prealle.c.qd
clericis .ꝙ aut debitor tenebatur offer/
re debitum creditori et tunc quia fuit i
culpa.preſcriptio ipm non iuuabit ar.c
ſi.de preſcrip. Aut debitor non teneba/
tur ſed potiuſ creditor tenebatur ire ad
domum debitoriſ vt quia erant diuerſi
fori et tunc ꝓcedit opinio bar. qm in ħ

caſu in nulla culpa reperitur debitor ħ
totaliter ꝑſcriptio fuit inducta et ſola
negligentia non petentis Et an ⁊ quā
do teneatur debitor ire ad domum cre
ditoriſ. vel econtra vide bonum tex.iun
cta glo.in.l. Item illa.ff.de cōſti. p.⁊ qd
nō.glo.in.c.ſignificaſti de pigno. Bar.
tamen in.l.oīs populi.ff.de iuſti.et iu.
tenet ſtatutū non valere. Sed⁹ caſuſ
ſub diſtinctiōis eſt qn ſtatutū iniecit vi
res poſt clericatū. ħ porrigit cōmodum
⁊ fauorem.⁊ tūc dicit lapus ꝑalle.alle/
gatione ꝙ extenditur ad clericos.quā/
quā ei ſtatuta ſpecialiter de clericis lo
quentia ⁊ rebus eccleſiaſticis non ꝓſi/
ciant eis nec valeant niſi ab eccleſia ap
ꝓbent.l.diſ.lege ⁊ nō.de no.op.nun.c.i
⁊ in.c.ſi.de ſolu.pro vt tamē ſtatutum
in genere loquitur porrigens aliqd cō
modū illud extendit ad clericos. dū tñ
nō ſtatuat ꝑcipiēdo vel vetando vl ꝓ/
hibendo vel i agēdis ꝑ eos formā dā/
do.l.i. C.de eman.libe.ad hoc de fo.ꝯpe
dilecti.vbi ꝑuilegiū anglici.ꝯceſſū exten
ditur ad clericos ⁊ ſic ꝑt etiā intelligi ꝑ
alle.c.cū veniſſent ⁊ ſic latiſſime cōſulu
it Io.de lig.in qdā qſtione tāgēte lapū
abbatē de ſcō minate.ꝑ q̄ ꝯcluſit ꝙ ſta/
tutum excludens feminas a ſucceſſiōe
ſupſtite aliq agnato.vſqꝫ ad certū gra
dū ſi extet cleric⁹ vel monach⁹ intra illū
gradū.feīe excludant. qd ꝯſiliū ponit
lapus ꝑalle.ꝯſilio vij.⁊ ſequitur do.an
in.c.qd clericis. Idē bal.in.l.cūctos po
pulos. C.de ſū.tri.vbi dicit ꝙ ſtatutū
generale laicoꝝ includit clericos i iclu
ſione fauorabilī.vñ ſi ſtatutū dicit ꝙ fi
lia nō ſuccedit ſupſtite maſculo.icludit
in iſto bñficio clericus monach⁹. ad ħ
ꝑalle.c.dilecti ⁊ x.diſ.ſi i adiutoriū. Itē
ſi cleric⁹ hꝫ inſtrumentū guarentiſie cō
tra me.ꝑt vti bñficio ſtatuti circa para
tā executiōez.ſic eni hꝫ actiōem ciuilem
ꝯ que eſt de iure ciuili ita hꝫ officiū iu/
dicis qcqd ſit de iure ciuili muniti iure
poli. do.pe.i ꝑalle.ſpeti.videt tenere op
poſitum ꝑ hoc.c.vbi patet ꝙ ſtatutū lai
coꝝ etiā. fauorabile eccleſijs ⁊ eccleſiaſti
cis pſōis nō valet niſi approbatū ꝑ ec/
cleſiā. Sꝫ ſm dcꝫ m̄ placet. ad ħ autē.c.
rñdeo ꝙ inqꝫtum dicit non valere tale
ſtatutum intelligitur inquantum ſpe
cifice diſponit de eccleſijs ſeu clericis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tunc enim non valet nec attenditur ſu
perioritas in ſtatuendo ⁊ hoc apte vo/
luit tex. in ſcda ratiõe ibi a quibꝰ ſi q̊ð
motu. fateoꝛ tamen ꝙ p̃ma ratio poſita
hic in p̃ncipio qñ ſtatutū loquitur ge/
neraliter prout diſponebat hic ſtatutū
ſed ꝓcedit quando ſtatutū nõ īfert cõ
modum ſimpliciter vel quando loquit̃
p̃cipiendo vetando vel ꝓhibendo q̇buſ
caſibus non ↄp̄hendit clericos. q2 vide
rentur habere poteſtatē in clericos vt
eccleſias ⁊ voluit tex. ibi tributa facul
tas ⁊c. Secus ergo ſi ſimpliciter infert
ↄmodū Et ex hoc colligitur diuerſitas
inter ſtatutum p̃ncipis quod põt ſe ha
bere ad ↄmodū ⁊ incõmodum. tenet eẽ
reſpectu clericoꝝ. Secus in ſtatuto īfe/
rioris vt hic. nam ſtatutum hoc poteſt
redundare etiam in fauoꝛem eccleſiaꝝ
vt ſi eccleſia litigante alienatio rei liti/
gioſe fuiſſet facta in laicum ⁊ tamẽ non
extenditur ad clericos vel ad eccleſias
quod eſt apte ↄtra bar. in p̃alle. l. cūctoſ
populos Item puto q̇ð etiamſi ſtatutū
laicoꝝ diſponeret ſpecifice de eccleſijs
vel clericis ex quo tamen non p̃cipiẽdo
vel vetando ꝓhibendo vel certam foꝛ/
mam in agendis p eos dando ꝙ valet
ſtatutū quia pocius cenſetur p̃uilegi
um q̃3 ſtatutum ex quo ſimpliciter poꝛ/
rigit cõmodū vnde potius aſſumit na
turam p̃uilegij q̃3 ſtatuti. ad hoc glo. in
ꝟ. de cetero in ꝓhemio cle. ⁊ ibi p pau.
Quid enim ſi ſtatutum dictaret ꝙ cleri
cus ſuccedat patri in totum relicta legi
tima alijs filijs vel ꝙ eccleſia vel hoſpi
tale habeat certam ꝑtem bonoꝛum de/
functi Quis enim diceret tale ſtatutū
⁊ conſimilia non valere. nec obſtat iſte
tex. quia loquit̃ qñ diſponit vetãdo vl
p̃cipiendo vel certam foꝛmã in agendiſ
p eos dando vt erat ſtatutū baſilij. q̇ð
vetebat alienationẽ rerum eccleſiaſtica
rū ⁊c. vt patet in. c. bene quidē xcvi. diſ.
vnde ſumptus fuit finis capituli ¶ Et
circa iſtos duos caſus dubitat̃ de his
queſtionibus. per ſtatutum mulier ꝓhi
betur teſtari vel ſe obligare ſine conſen
ſu propinquoꝝ. nunquid poterit teſtari
vel bona ſua offerre ſine tale ſolẽnitate
Et dicendū ꝙ ſic ſiue offerat ſe ⁊ ſua tã
tum. nam pia cauſa eſt p̃uilegiata ⁊ cõ
tra p̃uilegium quod reſpicit ip̃m deū

non poteſt ſtatutum diſponere ⁊ hoc ſẽ
tit bar. in. l. p̃alle. cunctos populos facẽ
c. relatum et. c. cū eſſes de teſta. ⁊. l. i. C.
de ſacro ſanc. eccle. ſiue enim mulier ſe ⁊
ſua offerat ſiue ſua tantū. eſt actꝰ ſpũa
lis ſuper quo ſtatutū non poteſt diſpo
nere. nam iſta eſt donatio in qua eccl̃ie
ſunt p̃uilegiate vt in p̃alle. l. i. vnde nõ
valent ſtatuta contra p̃uilegium ⁊ hoc
etiam ſentit bal. in. l. generali. C. de ſa/
cro ſan. eccle. Scda queſtio ẽ ſtatuto ca
uetur ꝙ teſtamenta non inſinuata per
ſex menſes per heredem. non valent nū
quid extendatur ad clericoſ bal. in auc
caſſa. C. de ſacro ſan. eccle. dic̃ ꝙ ſi cleri
cus ẽ heres non ligatur tali ſtatuto. tñ
in teſtamento clerici in quo laicus eſt ī
ſtitutus ſtatutū locum habet. p̃uatur
ergo ꝓpter delictum ſuum quia non fe
cit inſinuari ſicut p̃uaretur ſi non vindi
caret necem defūcti clerici. l. in ↄgnitiõe
cum ſimilibus. ff. ad ſelleya. ⁊. l. i. C. de
his quibus vt indig. hec ratio plus
placet quam illa quam ponit bar. in. l.
cunctos populos qui dicit talia ſtatu/
ta ſup inſinuatione teſtamentoꝝ exten
di ad clericos non relinquentes in piã
cauſã q2 hunc actum nõ habent ex p̃ri
uilegio ſed eis ↄpetit vt de iure cõi tan
quã cuilibet alteri hoi Dico eī nõ hac
ratiõe extendi ad clericos teſtantes q2
licet teſtent̃ tanq̃3 alij homines. tñ cleri
ci ⁊ ipoꝝ actus nõ ſubijciūtur ſtatutis
laicoꝝ vt h̄ ⁊ q̇ð nõ. i. c. cū eſſes de teſta
Statutū tñ valet in tali teſtamẽto q2 ī
effectu ↄcernit heredem ⁊ ip̃m punit de
delicto ſuo. et ex hoc puto ꝙ ſi clericus
eſt īſtitutus p clericū. ꝙ nõ h3 locū ſta/
tutū q2 nõ põt ↄcernere nec teſtatoꝛem
nec heredem. Tertiꝰ caſus diſtinctioñ ẽ
qñ ſtatutū fuit editū poſt clericatū vel
ante. iuſ tñ agendi ſeu obligatio oꝛitur
ex facto clerici vel q̄ſi. facto cū eo. vt ex
ↄtractu vel quaſi. ⁊ tūc bar. in. l. cūctos
populos. C. de ſū. tri. dicit vt ſup̄ dixi ī
notabilibꝰ ꝙ ex q̊ lex ſeu ſtatutū nõ loq̊
tur ſpecialiter de clerico ſ3 generalit̃ di/
ſpoit ſup ↄtractibꝰ delictis vel q̄i cõtra
ctibus vel alijs actibus vel ſup litibuſ
oꝛdinãdis vel decidendis. ex q̊ tale ſta
tutū nõ nutrit pccē3 nec diſponit ſpecifi
ce. d clerico nec derogat p̃uilegijs eccle
ſiaſticiſ nec eſt irrationabile. ꝙ ligat cle

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ricos.et ſm illud iudicandus eſt cleric⁹
ſiue agatur in foro ciuili ſiue in foro ec
cleſiaſtico alle.de re iudi.cum cauſa ⁊ ꝺ
reſti.in inte.conſtitut⁹ ⁊.c.ij.de eo q̄ mie
in poſ.cā rei ſer.ꝑ que dicit ꝙ valent ſta
tuta vt inſtrumentuꝫ guarentiſie hēat
executiōem ꝑatam ꝯtra clericum ⁊ pro
clerico ⁊ in foro eccleſiaſtico ⁊ in foro ci
uili.ad quod alle.dictum hoſti.in ſūma
de conſuetu.§.ad veritatem ꝟ.ſed pone
dicit etiam ſi ſtatuta que volunt teſtamē
tum inſinuari.extendi ad clericos teſtā
tes.inq̄tum non relinquant in piā cāꝫ
et dicit hoc debere ſeruari in quocunq̄
foro cauſa agitur et hoc dicit.reiecta di
ſtinctione hoſti.in ſumma de teſta.§.q̄liē
ꝟ.verum qui dicit ſtatuta debere ſerua
ri prout agitur coram ſeculari.non ꝑut
agitur coram eccleſiaſtico Idem quod
hoſti.vt diſtinguatur quo foro agatur
vult Jo.an.in additione ꝑdicta ⁊ Do.
an.in ꝑalle.c.quod clericis.nam ſm cū
contrahentes vel actuꝫ agentes vel q̄ſi
contrahentes cum clerico.vel clerici cū
alijs ꝯtrahentes.tacite videnť ꝯſentire
legibus fori in quo cauſa agitanda eſt
⁊ ꝯſentire pn̄t et ſtatutis ſubijciuntur
ex diſpoſitiōe legiſ canonice que ꝑ foro
clericum ſubmittit legib⁹ ex ꝯſequentia
neceſſarie regule.q꞉ ex quo ibi agit ſm
illas leges iudicandus eſt. ideo ſm eū
inſtrumentū guarentiſie habebit execu
tiōem contra clericum in foro ſeculari
⁊ ꝯtra laicum.ſed in foro eccleſiaſtico ñ
habebit executionē contra clericum q꞉
ſic videť laicus conſenſiſſe cum clerico
contrahendo Item putat in teſtamēto
clerici inq̄tum cauſa diſcutiť in foro ec
cleſiaſtico iudicabitur ſecunduꝫ ius ca
nonicum inq̄tum in foro ſeculari cau
ſa tractabitur ſm iura ſecularia Ideo
ſi eccleſia inſtituta a clerico agat cōtra
eccleſiam pro legatis valebit teſtamen
tum ſine īſinuatione.ſi inſtituto laico a
clerico.legatarij agāt ꝯtra laicū.vel pe
tat heres hereditatē a laico.nō valebit
teſtamētū nō inſinuatū. ſic ei ſm eū vi
detur ꝯſenſiſſe clericus teſtando vt ei⁹
teſtamentū ſubijciatur legib⁹ fori. vbi
cauſa agitāda eſt. Et ſi dicať quomodo
ſtatuta laicoꝝ ligant actus clericorum
Reſpondet ꝙ non ligant actus clerico
rum quos faciunt vt clerici. ſed vt alij

homines vt etiā dicit bar. hec ratio ſi
non placet per ea que ſupra dixi vel ſm
ea.non ligant actus clericoꝝ imediate
ſed ex legis diſpoſitione ſcꝫ canonice q̄
actum in executione ſubijciēdo foro ſe
culari ſubijcit eum ⁊ legibus fori.et ta
cito etiam ꝯſenſu actum agentis Ideꝫ
putat in teſtamento laici vt inq̄tum hꝫ
executionem et agatur in foro eccleſia
ſtico.ꝙ ſubijciatur legibus eccleſiaſtič.
Ideo putat ꝙ ſi laicus inſtitutus in ec
cleſia decedat legatarius ex teſtamēto
cum duob⁹ teſtibus ⁊ ſñ inſinuatione
poterit petere legata.maxīe quia teſta
mentum non poteſt quo ad aliquid va
lere.quo ad aliquod non. nec auditur
eccleſia.hanc allegans incōſtantiam ꝙ
teſtamentum valeat inq̄tum eſt inſtitu
ta et inq̄tum non eſt legata data ſunt
et quia tale legatum venit petendum
in foro eccleſiaſtico q̄ putat vera inquā
tum teſtamentum ſubmittitur ex toto
legi eccleſiaſtice quia ꝑncipalis inſtitu
tio eſt in piam cauſam in qua inſtituta
eſt eccleſia vt dixi Si autēꝫ totale teſta
mentum ſubijceretur legi ſeculari tūc
quāq̄ legatarij habeant petere legata
contra clericum in foro eccleſiaſtico. te
ſtamentum illud non iudicaretur ſecū
dum ius canonicum quo ad legata ne
diuerſo iure cenſetur. Idem ſm eum ſi
ſola executio prout non in piam cauſā
eſt legatum deuolueretur ad eccleſiam
ex teſtamento laici.quia fieret executio
legatoꝝ ſecundum ſolēnitateꝫ iuris ſe
cularis ⁊ non eccleſiaſtici.ad hoc quod
le.⁊ nō.in cle.quia regulares de ſup.ne
gli.ꝑla.⁊ quod ſupra dixi.hec ōnia pu
tat verum inq̄tum forus eſt regularis
ſed ſi aliquo accidenti ex poſtfacto dare
tur foruſ ſeu accumulareť ñ ex origina
li natura contractus vel actioniſ geſte
vt quia laico agente in foro eccleſiaſti
co ibidem reconueniretur.vel clerico a
gente in foro ſeculari ibidem ꝛconuenia
tur.tunc credit cauſam iudicandam et
decidendaꝫ ſm legem naturalis fori ⁊
non accidentalis ad hoc.l. qui habet
ff.de tute.naturalis cauſa.cauſam ab
ſorbet accidētalē vt ibi. Et ideo ſi ex pa
cto nudo reconueniretur laicus coram
eccleſiaſtico.nō habꝫ executionem ſicut
nec ī foro ciuili ⁊ ſic de ſinguľ Et ſi cleric⁹

recōueniret corā ſeculari Item forus
vt legibus eccleſiaſticis iudicaret. nec
obſtat qđ nō.archi.ij.q.vi.non ita.quia
in actib⁹ appellādi ab interlocutoria fa/
tendū eſt ꝙ attendit forus loci iudicꝭ.
qꝛ illa non ꝯcernūt deciſoria ſꝫ ordina/
toria ad litem ſeu ꝑparatoria ⁊ ſic dic̄
intelligendū qđ dic̄ Jo. i.c.deniq3 xcvi.
diſ.in glo.fi.hec ſunt dicta formalia do
an.que ex toto nō placent vt ſtatim ſbij
ciam.dicit tamen in alio loco in ꝑalle.c.
ꝙ clericiſ .hoc ꝓcedere in re patrimoni
ali clerici vel cum agatur de eius obli/
gatione ſi vero de re eccl'ie.et tūc etiā in
ꝯtractum tractatur in foro ſeculari determi/
nanda eſt ſm ius canonicū vt dicūt ec̄
doc.in.c.i.§.e.vbi dicunt eſſe caſū ſecun
dum vnum intellectū ad idez auc̄.cleri
cos ⁊ ibi per Cy.de epiſ.⁊ cle.ſꝫ dictum
limitat hoſti.quando agitur reali ⁊ ſic
de re incorpata eccleſie.ſed ſi agitur per
ſonali vt quia peteret legatum vel he/
reditas ⁊ tunc debet ſecūdum leges iu
dicari hoc ponit in ſumma e.ti.§.i.v.qđ
ſi clericus.do.an.putat ꝙ etiā hoc caſu
inꝯtum ſtatutum diſcrepat a lege cōi
⁊ naturali ꝙ in caſibus ad pias cauſaſ
diſpoſitis iudicanda eſſet eccleſia ſecun
dum ius canonicum alle.ꝑ caſu de te/
ſta.cum eſſes ⁊.c.relatuz per que putat
ꝙ ſtatuta loquentia de inſinuatiōibus
aīs relicta ānullant vel que requirunt
in teſtamentis ſolēnitates poſitas ꝙ ta
lib⁹ legib⁹ vel ſtatutis nō eſt eccleſia iu
dicanda quo ad res quas petit ad ſꝫ.c
bene quidem xcvi.diſ.⁊.c. ſi.de re.eccle/
non alie.cum ſimi.quod etiā tenet bal.
vt ſupra dixi. Idem quod ſupra tenet ī
ꝯtractu inꝯtuz pōt cavere in piā cauſā
In ꝯtractib⁹ vero cū eccleſia in quibuſ
nulla eſſet liberalitaſ ex ꝑte laici.ꝙ hoc
facere diceret ob aīam ⁊ piam cauſam
Idem dicit quod ſupra qñ agitur de re
patrimoniali clerici ſeu eius obligatio
ne.hec ſimpliciter non placent maxime
inꝯtum iſti innuūt in ꝯtrahentib⁹ vel
quaſi vt iudicetur ſecūdū legē fori vbi
cauſa ventilatur.ꝑmo eni ex hoc dc̄o ſe
quitur maximū abſurdū.qꝛ idez cōtra
ct⁹ in vno loco ſeu foro valebit ⁊ ī alio
non.finge eni ſtatuto caueri ꝙ niſi em/
ptor apphēderit poſſeſſionē rei empte
infra annum ſit ꝯtract⁹ nullus ſeu ꝑſu
matur ſimulatus.nam ſm theoricā pre
dictam ſi laicus agit ꝯtra clericū lapſo
anno ad ꝑcium in foro eccleſiaſtico .nō
poterit allegari illud ſtatutū. ⁊ ſic ꝯtra
ctus ibi iudicabitur validus. Si vero
clericus ꝑus agit ꝯtra laicum in foro
ſeculari ad traditionem rei. poterit illđ
ſtatutū allegari ⁊ ibi non tenebit ꝯtra/
ctus.⁊ ſic claudicabit cōtra.l.ſi cū dies
§.penul.et quod ibi notatur.ff. de arbi
C.de reſcin.ven. l.i. Item iudex habet
iudicare ſecundum ꝯſuetudinē litigan
tium et eorum ſtatuta et non ſecunduz
ſua vt nō.xij.di.illud ⁊ per Innoc. ſuꝑ
Rubrica de conſue.⁊ Cy.in.l.ij.C.de ꝯ
ſtitu.pecu.facit.c.iij.de eo qui mit.ī poſ.
nec apparet ratio concludens.quare in
ter clericum ⁊ laicum debeat iudex po/
tius iudicare ſecundum conſuetudinē
⁊ iura laici.quā ſecūdū iura clerici.nec
eſt verum ꝙ conueniendo eum in foro
ſeculari ſubiecerit actum ſtatuti illius
fori. quia hoc non proced' in deciſorijs
ſed tantū in ordinarijſ vt nō. in ꝑalle.lo
cis vt ſupra dixi ⁊ notat Cal .in dicta
diſputatione Adiuit enim ſecularez vt
faciat ſibi ius ſecunduz ius commune
⁊ non ſecundum ius municipale.quod
non habet eum ligare Sicut enim deli
quendo non ſortitur foruz in iudicio ſe
culari.ſed epiſcopi. ita nec contrahēdo
de foro compe.dilecti et capitulo poſtu
laſti Item non procedit dicta theorica
ex alio. quid enim ſi ſtatutum cōcernit
ſolemnitatem actus dicemuſ ne ꝙ eccle
ſiaſticus debeat iudicare ſpreto illo ſta
tuto.cum laicus pretermittendo ſolem
nitatem requiſitam a lege ſui ſuperiorꝭ
nihil egerit licet cōtraxerit cum eccleſia
argu.in.l.cuz lex.ff.de fideiuſſo.⁊ quod
notat fred.conſilio xxvij.et infra dicam
Item quid ſi ſtatutum concernit perſo
nam.dicemus ne comprehendere cleri/
cum.licet agat in foro ſeculari.certe nō
vt voluit apte Cal.in dicta diſputatōe
vbi dicit qđ ſi ſtatutum laicorum non
admittit probationem ſolutionis per
teſtes.clericus non artatur iſti ſtatuto
licet agat in foro ſeculari quia non po
tuit ſtatutum comprehendere perſonā
ipſius clerici Ad idem quod notat Cy
in.l.ij.prope finez.C.que ſit lon. conſue
do.meuſ do.cardinalis varie in hoc ar

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ticulo locutus eſt. ꝙ̃ notiſſie ſup ꝛc.ſſ. de
eo qui mit in poſ. aſſerens circa hoc ꝑ/
miſiſſe diligentem ⁊ maturã deliberati
onez Sic breuiter dixit. ꝙ ſemper in de
ciſorijs tam in foro eccleſiaſtico quam
ſeculari ſeruabitur ſtatutuz ſeu dſuetu
do illius contra quem inducitur. poīt
exemplum ſi laicus petit rem a clerico
in iudicio eccleſiaſtico. ⁊ ipſe excipꝫ ꝙ ꝑſcri
pſit. ſufficit ꝑſcriptio x. vel xx. ãnoꝝ ſed
non requiritur xl. qꝛ tantum quadrage
naria currit contra eccleſiam de ꝑſcrip
de quarta. ⁊ pro hoc quia clerici non li
gantur ſtatutis laicorum nec contra. ſ
hec regula non videtur mihi ſufficiens
Quid enim ſi ſtatutũ cõcernit rem ſub/
iectam laico dicemus ne quod non poſ
ſit allegari contra clericum ad effectuz
concludendi contractum nullum Item
quid ſi dcernit ſolẽnitatem actus ũt ve
ſtatim ſubijciam Item etiam exempluz
poteſt calũniari quia preſcriptio x. vel
xx. annorum eſt communis tam cleric.
ꝙ̃ laicis vt nõ. Jo. an. in regula qui ad
agendũ de re. iuris li. vi. in mercu. l. ſed
in fauorem eccleſie eſt introductum ab
vtroqꝫ iure vt contra eam non currat
ꝑſcriptio xl. annorum. et ſic in hoc exem
plo non reperitur diſparitas iuriũ niſi
forte intellexiſſet de clerico agente noīe
eccleſie Ego vero in hoc articulo tranſi
bo fere prout diſtinxi nuperrime in ca/
pitulo quod clericis de foro cpe. in le/
ctura. quam nouiter deo fauente com/
pono vnde dico ꝙ vbi due etiam diuer
ſe iuriſdictiõẽ concurrunt in loco. non
eſt dubium quod iudicabitur ſm̃ legez
loci dtractus. ff. de euic. l. ſi fundus ⁊ ꝑ
Cy. in. l. i. C. que ſit lon conſue. et ꝑ Jn
no. ſuper rubrica de conſue. quia ratiõe
contractus quis ſortitur ibi forum Sꝫ
dubium maximum eſt quanto clericus
contraxit vel quaſi cum laico. non eniz
poteſt dici ꝙ clericus ſortiatur forum
iudicis ſecularis laicus forum eccleſia
ſticuz vnde inſurgit dubitatio reſpectu
ſtatutoꝝ An ille contractus iudicabit
ſcdm legem ciuilem. an ſecundum legẽ
canonicam. cum partes non ſubijciant
niſi foris ſuis. Sꝫ hoc caſu ſic diſtiguo

ꝙ̃ aut ſtatutum ſeu conſuetudo concer
nit ſolẽnitatem actus adhibendaz tem
pore contractus ⁊ tunc ſiue ſit ſtatutuz
laici ſiue clerici nõ valebit contractus
niſi illa ſolemnitas fuerit obſeruata. et
hoc ideo quia non potuit ſubditus cõ
trahere etiam cum non ſubdito ſpreta
lege ſui ſuperioris. imo peccauit de ma
iorita. et obedien. capſm ij. et. ff. de le. iij.
l. nemo poteſt ⁊ de teſta. requiſiti. ⁊ nul
la contrahitur obligatio cuz lex reſiſtit
dicta lege cũ lex de fideiuſſo. ⁊ quod no
tatur in capitulo cum contingat de iu/
reiurãdo et ſic contractus non potuit
ex vna ꝑte conſiſtere cum debeat eſſe vl
trocitroqꝫ obligatorius. l. labeo. ff. de
verborum ſignifica. facit capituluz ad
monet et. c. quod in dubijs de renunci.
ſicut in ſimili videmus ꝙ in donatione
exigitur inſinuatio. ſi excedit certaz q̃ti/
tatem a lege taxatam. licet fiat dona
tio non ſubdito. ſi non eſt facta inſinua
tio valet vt. l. ſciꝫ. C. de donatio. Jnſi
cit enim poteſtatem donandi ex cauſa
et iuxta hoc ſtatutuz iudicabitur inter
clericum ⁊ laicuz in vtroqꝫ foro quia ſi
contractus non valuit non debet ex eo
ius reddi. ad hoc quod nõ. Cy. in. l. ij. C
que ſit longi. conſuetu. debet eniz iudex
attendere ad ſtatuta et conſuetudines
litigantium vt ſupra dixi. nec per hoc
ſtatutum laicorum ligat clericos. cum
diſponat circa ſubditos ſuos ad bonũ
finem. vnde ſi clericus vult illuz ſibi ob
ligare debꝫ omnia ſeruare ſine quibus
ille ſe obligare nõ poteſt pro hoc qd in
ſimili nõt [illegible]. in dicto cõſilio lxxvij.
vbi dicit ꝙ ſi ſtatuto cauetur nobilem
non poſſe recipere ceſſionem actionum
contra popularez. non valebit ceſſio fa
cta nobili etiam per eccleſiam. quia ſta/
tutum diſponit in caſu licito et inter ſb/
ditos ⁊ non in fraudem nec animo re/
ſtringendi libertatem eccleſiaſticam
Et ex hoc infero ꝙ laicus teſtando de/
bet adhibere omnes ſolennitates legis
ſue alias teſtamentuz non valebit quã
quam inſtituerit clericum niſi hoc fece
rit pro anima ſua. quia in iſtis diſpoſi/
tionibꝫ ad pias cauſas ſufficit ſeruare

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſolénitates iuriſgentium ⁊ ius canonū
cum preualet iuri ciuili vt in capitulo
cum eſſes ⁊.c. relatum de teſta. ⁊ ſupra
plene dixi Quādoq; ſtatutū decernit rē
exemplū ꝙ res dotalis non poſſit alie
nari.et tūc puto ꝙ ſi clericus emat non
valet alienatio. quia venditor non po/
terat vendere facit.c.ij. de mu. et obe.et
dicta .l. cū lex ꝯ fideiuſſo.nec ex hoc ſta/
tutum dicitur ligare clericos ſed tantū
ſubditum.⁊ impedit obligatiōem oriri
ex contractu ⁊ ſup re ſua poteſt quiſq;
ſtatuere.l.in re mandata.C.man.de cō
di.appo.c.verum ⁊ quod nō.bar.in.l.re
ſcripto.ff.de mune.⁊ hon.Et ſecundum
hanc legem iudicabitur in vtroq; foro
quia ſi non valet contractus non debz
ex eo iudicari vt dixi in ꝑcedēti. articu
lo. et in his duobus caſibus pōt practi
cari opi.bar.in.l.cunctos populos.⁊ in
dubie non videtur ꝑcedere opinio illo
rum doctorum aliud ſentientiū. ſed for
te non conſiderauerunt iſtos caſus qr
arbitror ꝙ aliter decidiſſēt. Quādoq; ſtatu
tum cōcernit ꝑſonas. vt quod aliquid
debeat facere poſt contractum ꝑfectum
vt apprehendere poſſeſſionem rei empte
infra certū tempus vel ꝓbare per tot
teſtes.et tunc non ligabit cleric⁹ etiā in
foro ſeculari.Et idem dicam in laico ꝛ̄
ſpectu ſtatuti ep̄alis.non eniz pōt extra
neos artare ad aliquod explicandum
ſed.ſubditum ſtatuentis bene apprehen
det.vbicunq; ligauerit.quod dico verū
quando aliquid eſt explicandum ꝑ ſub
ditum extra iudicium vt ī illo exemplo
quando debeo apprehēdere poſſeſſiōez
infra certum tempus a tempore contra
ctus.Secus videtur in iudicio vt in ſe
cūdo exemplo vt ꝙ ꝓbatio fiat ꝑ teſtes
vel quid ſimile.quia tunc non artatur
alienuſ iudex.ſecundum illam legem ꝓ
cedere.ad hoc quod nō.glo.in cle.diſpē
dioſam de iudi.et in regula poſſeſſor de
re.iuri.li.vi. ⁊ cum hoc tempamēto poſ
ſit ꝓcedere opinio domini Car. Ad ꝓ
dicta faciunt nō.per bar.in.l. cūctos po
puloſ.C.de ſū.trini.vbi dicit ꝙ ſtatutū
concernens ꝑſonaz non extenditur ad
forenſes.etiamſi habeant bona in loco
ſtatuti.etiamſi ſtatutum tangat illa bo
na.exemplum dicit ſtatutum ꝙ p̄moge
nitus ſuccedat. certe ſm eum non extē
ditur ad forenſes licet ibidem bona ha
beant.ſecus ſi principaliter concerneret
bona vt ſi diceret ſtatutum ꝙ bona de
ferantur ad primogenitum ad hoc fac
l.i.ff.de tuto.et cura.da.ab his et optie
facit queſtio diſputata per dominū lā/
bertū de rāponibus.quam recitat ⁊ ſe/
quitur Jo.an.in additio.ſpecu. in titu.
de emp.et vendi.§.vltimo in ij.queſtiōe
In iſtis terminis.ſtatuto mutinenſi ca
uetur ꝙ ſi aliqua res mobilis vel imo/
bilis poſſeſſa ab aliquo euincatur ab
ipſo.ꝙ non teneatur poſſeſſor illam rez
reſtituere niſi prius reſtituto ſibi precio
quo oſtenderit ſe emiſſe.nunc bononien
ſis litigat mutine contra mutineñ ⁊ ob
tinuit ſententiam pro ſe Queritur nun
quid bononieñ vigore ſtatuti mutineñ
teneatur precium reſtituere.determina
uit dictus doct.ꝙ non .et hoc quia illō
ſtatutum non porrigit vires ſuas ad
extraneos licet ibi litigantes ita ⁊ for/
tius dicam in clerico cum ſit et ītelliga
tur extraneus reſpectu ſtatuentis Et ſ
infero ad notabilem et quotidianam q̄
ſtionem communiter vbi ſunt iudei v/
ſurarij vel xp̄iani exercentes damnabi
le fenus ex ꝑmiſſione ⁊ conuencione fa
cta cum domino ciuitatiſ.viget ſtatutū
ſeu prouiſio vel conuentio inter eos fa
cta vt non teneatur vſurarius reſtitue
re pignus ei qui probauit dominiū rei
pignorate niſi prius reſtituto debito ꝓ
quo fuit res pignorata. accidit ꝙ res
clerici vel laici extranei fuit pignorata
domino inſcio.Queritur nunquid tene
atur reſtituere debitum ante reſtitutio
nem.et per predicta videtur dicendum
ꝙ non quia illud ſtatutum non potuit
fieri in preiudicium non ſubditorū ma
xime clericorum.nec poteſt dici ꝙ ſtatu
tum concernit rem quia ſi res erat cle/
rici non ſubijcitur iuriſdictioni laicorū
in.c.ſi.de vi.⁊ ho. cle.⁊ in . c.i.de immu
eccle.li.vi.ſi laici extranei adhuc idē cū
fuerit res delata ad locum furtiue et ꝯ
tra voluntatem domini.et ſic nō poteſt
dici de iuriſdictione ſtatuentis. ſicut di
cimus de re mobili que non eſt permā/
ſura in loco vt nō.in.c.ſi.de foro compe
facit.l.heres abſens.ff.de iudi. Quan/
doq; ſtatutum dat modum decidendi
cauſam et tunc ſi prefingit legem iudici

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

exemplum ꝙ iudex in iudicando tene
tur ſequi libros mercatorum.et tunc in
iudicio ſeculari facit fidem in preiudi/
cium ſubditi ſeu in preiudicium clerici
non quia non poteſt porrigere effectuꝫ
ſuum ad non ſuppoſitum iuriſdictioni
ſtatuentis.et pro hoc notabiliter facit
tex.in.c.quod clericis de foro compe.in
telligendo generaliter et non localiter
ꝑiſius licet ibi aliud ſenſerit glo.dicit
enim ibi tex.cauſas clericorum deciden
das ſecundum ius canonicum etiam ſi
clerici agant contra laicos et ſic etiam
ſi in foro ciuili ventiletur queſtio. quia
non debet allegari contra ſi ſubditū.fa
teor tamen ꝙ ſi non clericus vult reci/
pere librum pro ſe vigore ſtatuti tenet
recipere et contra ſe.ar.c.cum olim de
cenſi.⁊ in regula ex eo de re.iuris li.vi.
ſed in foro eccleſiaſtico iudex non tene
tur ſequi illud ſtatutum etiam contra
laicum ibidem litigantem.quia nō po/
tuit ſtatutum prefingere legem iudici
nō ſubiecto et hoc caſu opinio Car.nō
ꝓcedit. ¶ Si vero ſtatutum non prefin
git legem iudici ſed loquitur generali/
ter vt ꝙ fides adhibeatur libris merca
torum.tunc puto quod in vtroque fo/
ro habebitur ratio ſtatuti contra laicū
ſubiectum quia lex ipi᷒ poteſt vbicunꝙ
allegari contra eum ſed contra clericū
non ex quo non eſt ſubiectus ſed ſi reci/
pit pro ſe debet recipere contra ſe Et ꝑ
hoc dixi glo.non bene dicere in.l.ij.C.de
conſti.pecu.que dicit ꝙ ſi homines ali/
cuius profeſſionis habent aliquod ſta
tutum deuians a iure communi ſm il/
lud iudicabitur ſi agant coram ipſoruꝫ
iudice quem habere poſſunt ſecundum
diſpoſitioneꝫ.l.ſi.C.de iuriſdic.om.iudi
et nō.Innocen.in capitulo cuꝫ ab eccle
ſiarum de offi.ordi. ſecus ſi agant corā
alio puta coram poteſtate ciuitatis. qꝛ
ille habet iudicare ſecundum ius com/
mune et non ſecundum ius ꝓuatum ip
ſorum.naꝫ certe glo.illa male dicͭ.qꝛ iu
dex habet iudicare ſm leges ⁊ ſtatuta
litigantium.et non ſecundum propria
pro hoc capitulum ex literis ꝭ.e.et ca/
pitulum cum .M.ferrarienſis eo.titulo
et capitulum conſtitutiſ de reſcrip.⁊ ca
pitulū dilecto de preben . Optime facit
textus in capitulo cuꝫ omnes ſupra e.

titu.vbi videtur caſus contra illam gl.
facit.l.die ſabbato.C. de iude.vbi prin/
ceps in iudicando habet reſpectum ad
conſuetudinem ⁊ ſtatuta litigantium
vt in dicto capitulo iij. de eo qui mit.in
poſ.Et ſic reperi poſtmodum illam glo
reprobari per Cy.in dicta.l.ij. dicenteꝫ
ꝙ inter homines eiuſdem profeſſionis
valet ſtatutum etiam coram communi
iudice tocius ciuitatis.quia concernit
deciſoria ar.ff.de euictio. l. ſi fundus.ſed
inter alias perſonas non valeret.quia
eſt ius priuatum ipſoruꝫ de vniuerſita
te.et forte per hanc rationem vltimam
poſſent ſatis eque limitari omnia per
me ſuperi᷒ recitata vt quando queſtio
eſt inter clericum et laicuꝫ eo caſu quo
ſtatutum non valet contra clericuꝫ. nō
valeat et in eius fauorem. cum ſtatu/
tū fuerit editum vt eſſet lex communis
ipſis ſubditis litigantibus . non auteꝫ
vt non ſuppoſitiſ iuriſdictioni poſſit eo
vti in ſuum fauorem contra ſubditum
et non in eius preiudiciuꝫ.quia hoc nū
quam fuit de mente ſtatuentis cuꝫ lex
debeat eſſe communis iiij.diſ . erit autē
lex niſi lex eſſet mere priuilegiatiua per
ea que ſuperius dixi Ad predicta facit
quod nō.Innoce.in capitulo ſi . vt lite
penden.in addi.et in.c.que in eccleſiaꝝ
de.e.et quod le.et nō.in.l. cunctos popu
los.C.de ſum.trini.

¶ Prima concluſio

¶ Lex ꝓncipis ſecularis ſpecifice diſponēſ
ſuꝑ ſpiritualibus ſeu eccleſiaſticis etiā
in fauorem non tenet quāquā canoni
non contradicit.

¶ Secunda concluſio.

Lex ciuilis peccati nutritiua licet ſuper
ſuis ſubditis diſponat in nullo foro eſt
ſeruanda.

¶ Tertia concluſio.

¶ Si lex ꝓncipis ſeculari. generaliter di/
ſponit ex qua non reſultat peccatū nec
canoniſ ꝯtradictio.ſeruari debet ī vtro
ꝗ foro etiā ſi penam clericis et eccleſijs
infert dummodo ſimpliciter et abſolute
inferat onus et preiudicium. Ex qua ī
fertur illud correlarium.

¶ Cōcluſio q̄rta Et ꝓmū correlarium
Lex generalit̄ diſponēs ſuꝑ reb᷒ tēpali
b᷒.deuiās a diſpoſitiōe canoīca.ſuādo
ē ꝯſtatuit ī foro ſuo . niſi diſponat ſuꝑ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

conſequētijs ⁊ acceſſorijs ad matrimo
niū. vel ad aliquid aliud ſpectās ad fo
rum eccleſiaſticū niſi ſubſit ratio hone/
ſtiſſima in ſtatuendo Ex qua 2ᵐ corre/
larium Secūdū correlariuꝫ

¶ Q mulier trāſiens ad ſcda vota in/
fra ānum luctus vel poſtea euitat ōnē
penā ex ſolo trāſitu impoſitā etiāſi con
cernat filioꝝ fauorē. Concluſio 5ᵃ

Pena īpoſita ꝑ.l.ciuilēꝫ ꝑ quē ītimida
tur actus ſpūalis nō tenet. etiāſi tollit
lucꝝ alſs ꝑ ipam.l.collatum. Ex qua
tertiū correlariuꝫ.

¶ Tertium correlarium

Q rapta nupſerit ↄtrahit cum rapto/
re. et tutor cum pupilla ⁊ rector prouin
cie cum prouinciali ꝛc.

¶ Concluſio ſexta.

Si lex diſponat circa accidentalia ad
actum ſpūalēꝫ. nec ↄtradicit canoni va
let in vtroqꝫ foro. ſi autē ↄtradicit que
libet.l.ſeruabit in foro ſuo.

¶ Concluſio ſeptima.

Si circa eundem actū ſpūalem. l. ⁊. ca/
non ꝓſumunt ↄtraria ſtanduꝫ eſt cano
ni. ex qua infertur correlarium q̄rtum.

¶ Quartum correlarium

Q ex cohabitatiōe maris ⁊ femine alio
non apparente ꝓſumit fornicatio ⁊ nō
matrimoniū. et ꝙ epō licet cohabitare
cum femina non ſuſpecta.

¶ Octaua concluſio

In materia peccati ſeruand⁹ eſt canon
etiā in foro ciuili ⁊ ad eius obſeruātiā
poteſt ſecularꝭ. iudex ꝑ eccleſiam cōpelli

¶ Nona concluſio.

Clerico litigante in foro eccleſiaſtico
ſuanda ſunt ſtatuta ordinarij ipi⁹ fori
⁊ idē in laico litigante ī foro eccleſiaſti/
co. Ex qua ſequitur correlariuꝫ quītuꝫ

¶ Quintum correlarium.

Q cleric⁹ litigans in foro ſeculari non
poterit appellare niſi vbi et ad quē iura
ciuilia ꝑmittūt appellari. ⁊ cā ibi r̄cipi/
et ꝑemptionē inſtātie Idē ī laico litigā
te in foro eccleſiaſtico vt in iſtis ⁊ ſimili
bus teneat ad obſeruātiā canonis.

¶ Decima concluſio

Statuta ſecularia inferiorꝭ. a ꝑncipe. li
cet generaliter diſponant ⁊ canoni non
ↄtradicant. ad clericos ⁊ ad eccl'ias nō
extendūt. forti⁹ ſi de eis ſpecifice loquū
tur ¶ Undecima concluſio.

Statuta laicoꝝ ↄtrahentia iuri clerico
rū ⁊ eccleſiaꝝ vel ꝑ quod clerici reddū
tur timidiores non valet. etiamſi ſit iurꝭ
dictiōis ꝓtātis vel alteri⁹ ſubtractiuuꝫ
Ex quo infert ſextum correlariuꝫ

¶ Sextum correlarium.

Pr̄tātem debere ius clerico offenſo red
dere licet alſs declinauerit iuriſdictiōēꝫ
ſuā. nō obſtañ ſtatuto dictañ vt tali ca/
ſu ꝓtās nullā iuriſdictiōem habeat.

¶ Septimū correlarium.

Nō valet ſtatutū laicoꝝ ꝑmittens con
ductoribus renūtiare ↄductiōem ꝓ fu/
turo tempore ſiue ſint clericoruꝫ ſiue la
icoꝝ. ⁊ hoc quaten⁹ tangit clericos.

¶ Duodecima concluſio.

Non valet ſtatutū ꝑ qd volētes ire ad
molendinū clericoꝝ vel laborare coruꝫ
terras. aliq̄d in cōi ſoluere teneantur.

¶ 13ᵃ concluſio

Ualet ſtatutū laicoꝝ ꝑ quod cōcedit
alicui citra epꝫ. poteſtas exigendi ⁊ de
ſcribendi legata ad pias cauſas.

¶ 14 .concluſio.

Non valꝫ ſtatutū laicoꝝ diſponēs vt i
grediens religionē non ſuccedat.
Si teſtator relīqt filie mille ſi nupſit. ſi
āt religionē intrauerit centū debet filia
omni caſu habere mille.

¶ Quinta decima

Statutū laicoꝝ ↄꝑhendit clericos ſi in
iecit vinculū ante clericatum dūmodo
ſit rationabile.

¶ 16.concluſio

Laicoꝝ ſtatutū porrigēs mēꝝ fauoreꝫ
extēdit ad clericos. ſi nō iprobrioſe ꝓce
dit. Ex qua nonū correlarium

Q ſtāte ſtatuto vt ſupſtite agnato. femīe
a ſucceſſiōe excludāt clericus agnatus
in ſucceſſiōe prefertur feminis

¶ 17.concluſio.

Pōt q̄s teſtari vł donare eccl'ie. licet for
ma ſtatuti req̄rentꝭ. in hmōi certam ſo/
lēnitatē ñ fuerit ſuata 18.cōcluſio

Cleric⁹ iſtitut⁹ heres. nō ligat ſtatuto
laicoꝝ. q̄ cauet vt teſtamēta nō inſinuā
ta infra ſex menſes nō valeāt. ſecus in
laico etiam a clerico inſtituto.

¶ Decima nona concluſio.

Cōtract⁹ vel q̄ſi īnit⁹ inter clericū ⁊ lai/
cū. nō ſubijcit ſtatutꝭ. ſeculariū loci niſi
ↄſeruat ſolēnitatē act⁹ vel ipaꝫ rem añ
trāſlatiōēꝫ dñij. ¶ Uiceſima ↄcluſio

Non pōt clericus vel ſtatuto laicorum
ad fauorem ſuum ⁊ preiudiciuꝫ laicoꝝ
niſi ɔſeruat ꝑparatoria vel ſit ſtatutum
mere priuilegiatiuū.

Repetitio dñi Nicolai abbatis ſicu
li alias dñi panormitani nūcupati ſuꝑ
capitulo.

SI quis ɔtra clericum de

foro ɔpe. Huic.c.de foro ɔ
pe.ſituato duplex materia ɔnecti poteſt
vna intrinſeca ⁊ alia extrīſeca ⁊ vtraqꝫ
difficiľ.ꝑma ſcilicet intrinſeca circa tria
dubia ꝑncipaliť ɔſiať ꝑmo quo ad mo/
dum ⁊ effectum recuſatioñ ꝓponēde tā
ɔtra ordinariuꝫ q̄ꝫ ɔtra delegatuꝫ.2° er
ga appellationem a recuſati delegato ī
terponendam. 3° circa executionem ſen
tentie late a delegato inferiori.l.a ꝑncipe
et hec duo vltima dubia attingunť hic
ꝑ glo.⁊ doc.ſed ſuꝑ ꝑmo trāſeunt mul/
tū lente Ego vero late infra explicare
conabor. Materia extrinſeca tendit ad
declaratiōem ꝑncipij hui⁹.c.⁊ ɔſequen
ter alioꝝ multoꝝ iurium. cum tex. hic
generaliter ⁊ abſolute dicat. clericum
coram ſuo epō conueniendū. tamē in
multis caſibus tam in ciuili q̄ꝫ in crimi
nali corā alio ɔueniri ꝑt.vt ex inferius
dicendis patebit.et hanc materiā doc.
nō ꝓſequūť hic nec alibi in vno ⁊ eodē
loco enucliať ſed in diuerſis locis ſpar
ſa.maximā difficultatē ingerit.vt in ſiſi
dicit tex.ſupra in ꝓhemio.Sed deo fa/
uente in hoc.c.vbi bene cadit marie ha
bito reſpectu ad titulum plene inferam
tangendo etiā materiā monachorum
corā quo ſcilicꝫ ſint ɔueniendi ſiue aga
tur ciuiliter ſiue criminaliť. ⁊ ꝓceſſum
contra eos fiendum inquiſitionis via.
Aliquid etiam attingam de ꝑtāte ꝑla/
toꝝ inferioꝝ ⁊ de loco in quo ius red/
dere debent.Et breuitatis cauſa.omiſ/
ſa rubrice ɔtinuatione alijſqꝫ ꝑfatiōib⁹
⁊ additiōib⁹ ad tex. que menti faſtidiū
generare.⁊ ꝑncipalem materiā diſcutiē
dā īpedire ſolēt. deſcēdo ad .c.examina
tiōem.Et hoc.c.cōiter ſūmari ſolet Co/
rā epō ſuo ɔueniend⁹ eſt cleric⁹ qui ſi re
cuſať dabit delegatū ꝑtib⁹ nō ſuſpectū
Ego do ſūmo aliter ɔſiderata mēte ca
pituli Et ꝑmo ſic.epus ſi recuſatioñ cō
tra euꝫ ꝓpoſita ad arbitros venire non
vult.ꝑt etiā ꝑtiū nō reqſito ɔſenſu cau/
ſam ꝑncipalem alicui nō ſuſpecto ɔmit
tere.cui⁹ ſniam executioni mādabit. vľ
aliter ſm aliū intellectum Epus vt ſu/
ſpectus recuſatus de cui⁹ ſuſpitiōe no/
torie ɔſtat.pōt dare delegatū ꝑtibus ſi
ſuſpectum.cui⁹ ſniam poterit ꝑ ſe execu
tioni mandare hoc dicit.pōt dupliciter
diuidi ſecunduꝫ varios intellectus.nā
ꝑmo ꝓuidꝫ reo.2° ibi aut ꝓuidet actori
⁊ hoc dupliciter.ꝑmo circa delegatiōeꝫ
2° circa executiōem.ibi a quibus.nunc
ad collectiōem notabiliū condeſcēdenſ
ꝑmo nō illā regulā vulgarē.ꝙ actor ſeq̄
dꝫ forū rei in.c.cuꝫ ſit generale ⁊.c.ſi cle
ricus ⁊ in ɔcordantijs ibidē allega.ī.e.
hāc regulā limito.qñ de aliq̄ re ꝑncipa
liter ɔtendiť Secus ſi agatur ſuꝑ exce
ptione vt qꝛ reus originari⁹ añq̄ꝫ ɔue/
niať.vult ſuꝑ exceptiōe agere.qd aliqñ
ꝑt.l.ſi ɔtendat.ff.de fideiuſſo. fač.c.i.de
iureiurā.ħ eni caſu.agentū eſt corā iu
dice corā q̄ ageret ſi ipſe reus ɔueniret
quia attendi debet cāe naturaliſ origo
nō qd actualiter ɔtingit Cā eni natura
lis vincit accidentalē.l.qui habebat.ff
de tute.nā glo.iuncto tex.in ꝑalle.l.ſi ɔ
tendat ſentit ꝙ licet fideiuſſor habeat
exceptiōem vt nō ɔueniať in totuꝫ ħ vt
fiat diuiſio inter alios fideiuſſores ⁊ q̄
libet teneať ꝓ ſua ꝑte ſi ſunt ſoluendo
l.inter fideiuſſores.ff. de fideiuſſo. ⁊ in/
ſtitu.e.ti.§.ſi plures nō.in.c.ij.e.ti. Tamē
vn⁹ ex fideiuſſorib⁹ ſi vult ꝑt añq̄ꝫ ɔue
niatur īplorare officiū iudicis. vt fiat
illa diuiſio.et pro reliqua ꝑte īponitur
ſilenciū creditori Ad idē allego aliam
gl.nōbilē ⁊ magis clarā in.l. aurelius
§.centū.ff.de libe.le.q̄ apte ſentit ꝙ tu/
tus exceptiōe.ꝑt agere añq̄ꝫ ɔueniať ī
plorādo officiū iudicis.vt ſilenciuꝫ īpo
natur actori.ſic in negatoria q̄ dať poſ/
ſeſſori vt.l.ſi forte.ff.ſi ſerui. ven.et nō. ī
c.examinata de iudi ⁊ c.cum eccleſia ſu
trina de cau.poſ.⁊ ꝓprie. et hoc puto ꝓ
cedere quando moleſtatur de facto vel
veriſimiliter timet moleſtari ar.in l. diſ
famari.C.d inge.mañ.⁊ capľꝫ ɔq̄rente

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

de offi.ordi.iũcto ti.vt nemo inuit⁹ age.
co.C.et de hac materia plene in.l.ſi fini
ta.§.elegant.ff.de dam.infec.Et ad hec
reduci debent nõ.ꝑ gl.in.c.ſi autẽ de re
ſcrip.⁊ ꝑ Inno.in.c.dilecti ⁊.c.duduꝫ.ꝛ⁰
de elec.⁊ hoc etiam voluit bar.in.l.ſi ſo
cietatem.§.arbitroꝝ.ff.pro ſo.Et idem
videtur ſi agatur cõditione.l.diffamari
C.de inge.ma.⁊.c.ꝯquerente de offi.or
Idem voluit frede.de ſe.conſilio.ccxix.
in examinatione teſtium ſuper exceptio
ne.quando recipiunt ad ꝑpetuã rei me
moriam vt in terminis.c.ſignificauit ⁊
c.albricus de teſti.vt hec examinatio fi
at coram iudice.ipſius rei coram quo q̃
ſtio ꝑncipalis ventilaretur.hinc etiam
notabiliter dicit lapus in allegatiõe q̃/
dam cuꝫ qui iurauit vſuras ſoluere ex
traneo poſſe petere a iudice ſuo abſolu
tionem a iuramento.tum qꝛ nihil perit
ab aduerſario.tum quia originaliter ẽ
reus.Et hec puto vera in exceptione ꝓ
ꝓrie dicta.que tantuꝫ cõpetit ſtimulato
ſeu ſtimulando ſtimulo citatioñ.Secuſ
puto in exceptione iꝓprie dicta que ꝯ
petit etiã non ſtimulato.et hoc ratione
publici intereſſe vt eſt videre in excepti
one que opponitur contra electum con/
firmandum.vel contra electum ꝯfirma
tum conſecrãduꝫ.hec eniꝫ exceptio iꝓ
ꝓrie dicta ꝯpetit añq̃ in iudicio agatur
⁊ ei contra queꝫ non dirigitur ſtimula
tio actioñ.et ſatis eſt ꝙ actio ſit in potẽ
tia vt deduci poſſet.et appellatur.hec ex
ceptio intentionis.quia licet elect⁹ non
petat ꝯfirmationẽ vel conſecrationem
habet tamen intentioneꝫ vel habere dꝫ
ipſam petendi.vt nõ.Inno.in.c.cum di
lecti de elec.Et habet hec exceptio i mł/
tis vim et naturã actioñ.vt nõ.idẽ In
no.in ꝓalle.c.cum dilecti et.c.cum ſuper
eo.et.c.duduꝫ ij.e.ti.hec eni exceptio i/
ꝓprie dicta non diſcutieť coram iudice
rei.quia coram eo nõ eſt diſcutienda q̃
ſtio ꝑncipalis.ſed potius coram iudice
ipſius electi.contra quem excipitur.
¶ Nota ꝛ⁰ epiſcopum eſſe ſolum ordinari
um totius diocẽ.concor.c.i.de offi.ordi
⁊.c.cum epũs eo.ti.li.vi.de quo ĩfra la
cius.Aduertendum quod etiaꝫ legati
deputati per ſedem apoſtolicam habẽt
ordinariaꝫ in loco vt in.c.ij.de offi.lega
li.vi.Sed ipſoꝝ poteſtas eſt extraordi/
naria ⁊ ſupꝑinducta et ideo tanq̃ ꝑiudi
cans iuriſdictioni epiſcopoꝝ eſt reſtrin
genda.Iuriſdictio vero epiſcoporuꝫ vt
naturalis ⁊ fauorabiliſ eſt amplianda
ad hoc tex.cum glo.notabili in cle.ij.de
offi.ordi.glo.tamen ibi dum dicit ꝙ po
teſtas legatoꝝ eſt extraordinaria debꝫ
exponi.i.extraordinario modo idducta
qꝛ ipoꝝ ptãs ordinaria eſt vt in ꝓalle.
c.ij.de offi.lega.li.vi.¶ Nota ꝛ⁰ ꝙ appel
latione executioñ ꝯphendiť delegatus
concordat.c.ſuſcitatuſ.§.de reſcrip.Eſt
eni ꝑncipaliter cognitor ꝛ⁰ executor in
q̃tum exequitur ad finẽ ius agendi et
reddendi vnicuiq̃.quod ſuũ eſt.vnde ⁊
executor datus ad beneficia eſt delega
tus vt nõ.in.c.tibi qui de reſcrip.li.vi.
⁊ in.c.ſi ſup grã de offi.dele.e.li.¶ Sic
dicim⁹ ꝙ ius eſt executio iuſtitie vt nõ.
gl.in.l.iuſtitia.ff.de iuſti.⁊ iu.⁊ inſti.e.§.
iurl.prudentia.ꝓprie tamen executor di
citur ille.qui habet exequi ſniam iam
ab alio latam vt eſt tex.in.l.executorem
C.de execu.rei iudi.⁊ facit.c.paſtoraliſ
§.pterea de offi.dele.⁊.c.de cetero de re
iudi.⁊ xxv.q.ij.etſi non cognitio.Idem
puto ꝙ in ſtatutis vbi verba ſtricte itel
ligunť de iniu.c.in noſtra vt appellatio
ne executoꝝ nõ veniet delegat⁹.¶ Nõ
quarto iudicẽ ordinariũ etiamſi epãli
ꝑfulgeat dignitate poſſe vt ſuſpectum
recuſari ⁊ in totũ ab exercitio iudicãdi
in illa cã remoueri.de q̃ aliq̃d infra.
¶ Nõ quinto ꝙ epõ recuſato archiepũs
in iuriſdictiõe nõ ſuccedit.ſꝫ ipe recuſa/
tus dat dlegatũ.vel ſeruabiť quod ha
beť in.c.cum ſpeciali.§.de ap.¶ An aũt
epõ negligente iuriſdictionem exercere
ſuccedit ĩmediate archiepuſ i iuriſdicti/
one nõ.in.c.paſtoraliſ in ꝑncipio de offi
ordi.⁊.c.nullus de iu.patro.⁊ viij.q.iij
in ſũma ⁊ in.c.cum ſcimus.e.cã ⁊.q.et
de cenſi.romana.§.notoria li.vi.⁊ pleni
us i.c.i.de ſup.ne.ꝓla.e.li.⁊ infra ſbijci
am.¶ Nota ſexto iũcta gl.iiij.duplicẽ
practicã ꝓcedeñ quando ordinarius re
cuſatur.prima eſt ꝙ ſi recuſatur a reo.
ipſe dat delegatum.ſi ab actore datur
iudex qui compellat ptes mutuo con/
ſenſu aliquem ſibi eligere cui epiſcopuſ
delegabit vices ſuas.Sed hic intelle/
ctus non placet ne inter actorem ⁊ reuꝫ
diuerſitas notetur contra regulam nõ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

licet actori de regul̄ iuri.li.vi.⁊ de mu.
peti.c.i.et ij. Secunda practica que pluſ
placet eſt quando iudex ordinarius re/
cuſatur a reo.datur delegatus. ⁊ idem
dico ſi recuſatur ab actore Sed ſi iſte de
legatus ſurrogatus in locum recuſati
recuſetur ab actore.tunc ne in infinitū
ↄtingat recuſationē fieri.ↄpelluntur p/
tes mutuo ↄſenſu iudicem ſibi eligere
cum ipſe ordinarius delegabat cauſam
vt ſup. Et idem dico ſi recuſet a reo vñ
ſenſus littere eſt ꝙ iudice vt ſuſpecto re
cuſato.dabitur delegatus ſed ſi iſte de
legatus iteruz recuſetur ne in infinitū
ↄtingat recuſatio.ptes ↄpellunt iudicē
ſibi eligere.poſſet tamen a pͥncipio ſi iu
dex vellet de ptiuz cōi ↄſenſu delegatū
deputare.vt in.c.ſup qſtionuz.§.nos āt
de offi.dele. Et ex hoc et ex tex.nō ſeptī
mo iudicem ordinariū ⁊ delegatū ſur/
rogatū in locuz ordinarij.poſſe ab acto
re recuſari.legitima cauſa recuſādi ſub
ſiſtente. Et intelligo ꝙ actor recuſet iu/
dicem adeundū.nō ſcilicet aditū. niſi ex
cauſa ſupueniente de offi.dele. inſinuā
te.et.l.aptiſſimi. C.de iudi.ad hoc glo.ī
c.ſtatutum.§.cum autem de reſcrip.li.
vi.ſuper verbo recuſet. ¶ Nota octauo
bonam cautelaz ad excludendaz facul
tatem recuſandi vt detur iudex de com
muni partiuz conſenſu non eniz poſſūt
partes eum recuſare in quez ſemel con
ſenſerūt niſi legitima ſuperueniēte cau
ſa vt in capitulo inter monaſterium .ꝭ.
de ſen. ⁊ re iudi.⁊ in auc. offeratur. C.
de li.conteſta. canonizata iij. queſtione
iij.capitulum offeratur ⁊ in.l.aptiſſimi
C.de iudi.⁊ in prealleg ato capitulo ſu
per queſtionum.vnde dico ꝙ hec prouiſ
ſio vt cōpellantur ptes ad eligendum
iudicem. fit ad cautelam . nō autem de
neceſſitate quia ſicut primo delegat.ſi
ne partium conſenſu.ita etiaz ſecundo
⁊ vlterius. reſeruata tamen facultate
recuſandi. ar. eoruz que leguntur ⁊ no
tantur in pallegato capitulo ſuper que
ſtionum. ¶ Nota nono ordinarium eti
am ſuſpectum debere exequi ſentētiam
ſui delegati. Et ex hoc colligunt quidā
argumentum quod delegatus inferio
ris a principe. ſuam ſententiam exequi
non poteſt ſed pro executione aditur or

dinarius.de quo infra latius ¶ Et ex
hoc et ex textu ¶ Nota decimo ꝙ quan
tumcunqꝫ ordinarius ſit ſuſpectus non
valet. pretextu ſuſpitionis repelli ab
actu executioñ ſententie hinc eſt ꝙ exe/
cutor non valet vt ſuſpectus recuſari .ꝭ.
de appel.nouit facit.c.ꝓpoſuit e.ti. Et fa
ciunt hec pro notabili opinione Innoc̄
in.c.ex pte ij .ꝭ.de ver.ſig.vbi ſingularit̄
dicit iudicem poſſe iudicare iiuriam ꝓ
priam notorie ſibi illatā. cū hoc cāu po/
tius ſit executor qͣ̄ iudex. quia exequi/
tur penam a iure impoſitam. ⁊ ideo nō
valet vt ſuſpectus recuſari Sz illud di/
ctum dico reſtringenduz.quando certa
pena eſſet arbitraria.qz tūc inqͣ̄tum ar
bitraretur eſſet verus iudex ⁊ poſſet in
arbitrando excedere modum. hinc ē ꝙ
a iudice penam arbitrante poteſt appel
lari vt dicit glo.notabilis in. c.ſup his
de accuſa.licet a pena iuris appellari nō
poſſit.de ap.quia nos.⁊ quod nō. glo.ī
c.cupientes in ꝟbo puatoſ de elec.li.vi.
Et hanc limitatiōem ſenſit aliqualiter
archi.in.c.quia ſuſpecti iij.q.v. Idez pu
to ſi ex tali delicto ↄmiſſo in pſonā ordi
narij dicatur illum incidiſſe in certam
penam.vt niſi notorie ↄſtet non valeat
ille declarare illum incidiſſe in illam pe
nam qua poſſet falſe declarare nec illa
eſſet ſententia iuris ſed hominiſ. Ad h
bona gl.in palle.c.cupientes.his nōbi/
libus ſic collectis venio ad expeditiōez
intrinſece materie.in qua expediam et
tacta hic per doct.oppono igitur contra
tex.de.c.cum ſpāli .ꝭ. de app. vbi ꝓpoſita
recuſatione coram iudice debent eligi
arbitri vt decernant de iuſticia vel iiu/
ſticia recuſatioñ.hic abſolute dicitur ꝙ
epus recuſatꝰ dat delegatum. Solutio
glo.pͥma ſentit hoc contrarium ⁊ tacite
reſpondet ꝙ illi decretali ſtandum eſt.
que iſtam interpͥtatur. Aliter gl. non d
clarat.et ſic videtur ſentire ꝙ hec nihil
noui hodie inducit. vel ſit ſublata per
illam. Goffre. dicit et melius vtranqꝫ
habere locum in caſu ſuo.quandoqꝫ eī
non refertur queſtio An ſit ſuſpectus
ſed quelibet partium hoc fatetur vt qz
ſuſpitionis cauſa ē notoria.et habet lo
cum iſta decretal̄ vñ epus ſtati delega
bit cāz abſqꝫ arbitroꝝ electiōe.qñqꝫ ꝟri

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

catur in dubium de ſuſpitione ⁊ ꝓcedꝰ
decre.cum ſpeciali.poſſet etiã dici hoc.c
ꝓcedere quando epũs execrans litem
malit ↄmittere q̃ ad arbitroꝝ electõez ↄ
uenire.vel ꝙ debeat intelligi ẜm illam
cũ ſpeciali vt eps̃ ↄmittat pꝰ ꝓnũciatio
nez arbitroꝝ cũ hic dicat tex.ſi vt ſuſpe
ctus fuerit recuſatus ꝛc. verba eni dñt
intelligi cũ effectu.c.relatum de cle.non
reſiden.de pe.di.i.§.hec autem verba et
ff.ꝙ quiſq̃ iuri.l.i.§.hec autem Et forte
hunc intellectum habuit gl. Ex his col
ligo vnam differentiã inter ius canoni
cuz ⁊ ciuile.naz de iure ciuili non eſt ne
ceſſe deuenire ad electionem arbitroꝝ
nec aliter eſt neceſſe ꝓbare cauſaz ſuſpi
cioñ.ſed ex ſola volũtate recuſatur taz
delegatus q̃ ordinariꝰ. et ſufficit ꝙ iu/
ret ꝙ non calũnioſe recuſz vt in.l.aptiſ
ſimi ⁊ quod ibi nõ.gl.⁊.l.cũ ſpeciali.C.
de iudi.⁊ in auc.Si vero ↄtigerit .C.e.
vnde non eſt neceſſe etiam exp̃mere cãz
de iure ciuili vt nõ.glo.in.l. qꝛ poterat
ff.de tribu.⁊ in.l.Item ſi ſuſpectꝰ.ff.de ꝓ
cura.notat bar.in.l.aptiſſimi. C.de iud
ſentit glo in.c.zᵒ requiris in fi.de appel/
latio.⁊ infra tangam Releuatur tamẽ
ordinarius de iure ciuili in alio . quia
non in totum remouetur ſuſpicioñ pre
textu.ſed datur ſibi adiunctus ꝙ de iur
canonico ſecus vt hic ĩ ꝑalle.c.cũ ſpe
ciali.¶ Et ex hoc tex.poteſt colligi alia
differentia inter hec iura. et hec opinio
communioꝛ eſt ꝙ de iure ciuili ordina/
rius regulariter in totum non remoue
tur.ſed datur ſibi coadiutoꝛ vt in ꝑal
leg.auc.ſi vero et nõ.glo.et bar. poſt eã
in p̃dicta.l.aptiſſimi et glo. in.l.vna.C.
ſi quacũ.ꝑdi.po.licz aliqui contra vt
nõ.in ꝑalle.l.aptiſſimi. ¶ Secũdo op
pono contra tex.⁊ contra p̃dicta.de pre
alle.c.cum ſpeciali vbi dicitur ꝙ iudex
recuſatus debet de recuſatoris aſſenſu
ꝑſone idonee cõmittere negociũ. vel ad
ſuperioꝛem trãſmittere.hic vero ſimpli/
citer dicitur ꝙ ab eo eſt deputandꝰ dele
gatus.Solucio glo. in.c.zᵒ requiris et
aptius in.c.cum ſpeciali ſimpliciter ſtãt
ↄtrario.dicunt eni recuſatũ poſſe ↄmit
tere auctoꝛitate tamen ⁊ partiũ aſſenſu
Sed ſi malit negociũ ad ſuperioꝛem re/
mittere hoc poterit etiam ꝑtibus inui/
tis.vt ſic clauſula illa de recuſatoꝛis aſ
ſenſu poſita in dicto.c.cum ſpeciali. det
minet duntaxat primam ꝑtem diſiun/
cte.vt ſcilicet in commiſſione ꝛ̃quiratur
conſenſus ꝑtium. nõ autem in remiſſio
ne ad ſuperioꝛez.ſentit tamen glo.in p̃/
alle.c.cum ſpeciali ꝙ conſenſus ꝑtium
non requiratur in ꝑſona cui fienda eſt
commiſſio.ſed refertur ad verbuz com
mittat.quod aptius declarat ⁊ ꝓſequi
tur ibi Jo.an.nihil aliud ibi dicens.gl.
in.c.ꝑuenit xi.q.i.tangit ⁊ ñ apparet q̃d
velit . Jnn.tamen hic videtur ſentire id
quod ſupra dictum eſt dicit enim hoc.c.
foꝛe correctum in p̃alleg .c.cum ſpeciali
⁊.c.licet.ꝗ.eo.ti.vbi dicitur ẜm eum ꝙ ſi
iudex recuſatoris aſſẽſu non potuerit
cauſã ↄ̃legare ad ſuperioꝛẽ ꝛ̃mittat Et
hãc ſniam hic ſequit dñs vincentius.
Confirmat hec per.c.iudex ꝑalle.vbi
patet ẜm eum delegatum equiꝑari oꝛ/
dinario quo ad ↄmiſſionẽ arbitroꝝ nõ
tamẽ p̃t ↄmittere ſine ꝑtium aſſenſu
¶ Jtez delegare eſt ꝑs iuriſdictionis.l.iij
in fi.ff.de iuriſ.om.iudi. nõ.glo.in.c.ſi a
ſubdelegato ↄ̃ offi.dele.li.vi. Ez poſtq̃
eſt ꝓnũciatuz iudicem oꝛdinariũ eſſe ſu
ſpectũ.ꝑdit omne exerciciũ cauſe. niſi ꝑ
tes cõſentiant ergo ꝛc. p̃terea ita poſſet
ledere recuſantem.dando alium magl.
adhuc ſuſpectum licet cauſam ſuſpitio
nis ꝓbare non poſſit Ad hanc decre.ꝛ̃
ſpondit vt ſupꝛa quod ẽ correcta vel lo
quitur quando ꝑtes bene ↄſentiũt ꝙ ↄ̃
leget.Secus ſi hec vellent ꝑtes vel al
tera ipaꝝ hanc opinionẽ cõez vt neceſ
ſario exigat in cõmiſſiõe ꝑtiũ ↄſenſꝰ.ſe
quitur ſpe.in ti.de recuſa.in fi.oꝛdinari
us ãt.loq̃tur tñ aliq̃tulũ intricate ma
xime in delegata nec ex toto explicat ↄ̃i
tatẽ Jo.an.in hoc pũcto videt ſibi ↄtra
rius.⁊ loquit in ꝑte ↄtra tex.c.iudex.ↄ̃
offi.ↄ̃le.li.vi.⁊ apte colligit ex dictl.ſuis
in.c.zᵒ requirl.⁊ in.c.cũ ſpeciali de ap.
Et forte vel ex lapſu lingue vel erroꝛe
ſcriptorl.vel de recenti non viderit illa
iura.nã in p̃dicto.c. zᵒ ꝛ̃quirl.diſtinguit
ꝙ aut recuſatiõe ꝓpoſita añ ꝓnũciatio
nẽ ſup ea vult iudex ↄmittere ⁊ põt etl.
ꝑtibꝰ inuitl. Jdẽ ea ꝓpoſita ⁊ ꝓbata añ
ꝓnũciatiõem ꝓbatã nõ p̃t ↄmitti inuitl.
ꝑtibus qꝛ deſijt habere exerciciũ iuriſ/
dictioñ ẜm eũ. Hoſtl.in p̃dicto.c.cũ ſpãli
dicit ꝙ p̃ma ꝑs illius diſiunctiue refer

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tur ad ordinariuꝫ vt ille omittat alicui
in quem ptes oſenciunt. Alia vero ps
de remiſſioñ ad ſupiorem pcedat in de
legato. dicens non ſeruari i ordinario
vt cā remittat ad ſuperiorē. Sꝫ ipe idē
hoſti. videt ſenſiſſe otrarium in. c. licet d
fo. ope. pmo vbi dicit ꝙ ſpeciale eſt i epo
pter dignitatis excellentiaꝫ ⁊ fauoreꝫ
pncipal iuriſdictōiſ vt poſſit omittē cāꝫ
recuſatioñ Alij vero inferiores cām re
mittūt ad ſuperiorem. ⁊ ſic itelligit vno
modo illud. c. licet vbi pter ſuſpitiōem
ſit recurſus ad ſuperiorē Sed neutꝝ di
ctum placet vt infra ſubijciam. hec ſūt
que in materia pncipaliter ⁊ effectuali
ter ſcripta repio p que non enucliatur
intellect9 illius. c. nec illius. c. cum ſpeci
ali cum p hec iſtud. c. remanet correctuꝫ
vl modici aut nulliuſ effectus. nec in h
habet verus intellect9 illius. c. cū ſpāli
vnde primo expediam materiam in de
legato. 2° in ordinario. in delegato vid
tur hodie expeditū q ad facultatem cō
mittendi p. c. iudex de offi. dele. li. vi.
Aut eniꝫ vult omittere añq̄ꝫ otra eum
ponatur recuſatio. aut poſt. pmo caſu
ſi omiſit in totum. vlterius recuſari vel
facta p euꝫ omiſſa ipugnare nō pōt ſec9
ſi aliquid iuriſdictioñ ſibi reſeruauit. tē
eni dicendū eſt vt in ſequenti membro.
Si vero vult omittere poſt recuſatiōeꝫ
poſitam. Aut fuit ſup ea pnūtiatum
⁊ non pōt etiā de pciū oſenſu. qꝛ ex tunc
oīno deſijt eſſe iudex. Aut ante pnūtia
tioneꝫ et pōt de oſenſu pcium ſiue recu
ſatio ſit tantum poſita. ſiue ſit poſita
⁊ pbata. ſine oſenſu pciū nō pōt. vt hec
oia pbantur in ſalle. c. iudex In ordi
nario magis eſt dubium vt patet ex p
dictis ❡ Cois tamē opinio videt. vt ſit
in optione ſua. an omittat an remittat
cauſam ad ſuperiorē. ſi tamen eligit cō
mittere exigitur in omiſſiōe cōſenſus p
cium non in pſona cui ſienda eſt cōmiſ
ſio ſed in omiſſione ſienda. Ego vero ſic
puto diſtinguendum Qz aut poſita r
cuſatione iudex tanq̄ꝫ litem exercens ſi
vult venire ad arbitroꝝ electiōem. ⁊ pt
cauſam omittere etiā ptibus iuitis. dū
modo omittat pſone neutri pti ſuſpecte
conſultius tamen agitur ſi pcium con
ſenſum in omiſſione requirat vt recuſā
di facultatem excludat ⁊ de hoc dico ſo
re caſum hic ſm vnū intellectū. qui bñ
ogruit litere ⁊ in. c. ad hec ⁊. j. de appell.
hic enim in pncipio abſolute dicitur ꝙ
ab ipo recuſato deputand9 eſt delegat9
nec vlla mentio agitur de ptium oſen
ſu. quod clari9 liquet ex ſequentib9 vbi
exigitur oſenſus qñ delegat9 ſurrogat9
in locum ordinarij recuſatur. pmo ergo
caſu non exigitur nec etiā 2° caſu de ne
ceſſitate. ſed ad cautelam ne in infinitū
contingat recuſatio vt ſupra dixi. ⁊ p h
c. ſup q̄ſtionū de offi. dele. non eni appa
ret. quare de neceſſitate magis exigerē
tur. 2° caſu q̄ꝫ pmo Et ex hoc apte pateꝫ
differentia inter delegatū ⁊ ordinariuꝫ
etiā antequā pnūtietur ſup recuſatiōe
qm̄ delegatus recuſatione poſita non
pōt omittere cauſam pncipaleꝫ. niſi pci
um oſenſuſ accedat vt ſalle. c. iudex. or
dinarius vero pt etiam ipis iuitis. qd
patet ex eo quia ſolum vt euitetur infi
nitas recuſandi opellit ptes ad eligen
dum iudices. facit quia de iure ciuili ñ
obſtañ recuſatione ognoſcit licet detur
coadiutor vt in ſalle. auc. Si quando
otigerit. C. de iudi. Multo ergo fortiuſ
d iure canonico. poterit omittere vt ſta
tim vberius pbabo. ſi. enim exercicium
omittendi eſſet ſibi interdictum ſine pci
um conſenſu. non poſſet deputare aliq̄
ad opellendum ptes ad electioneꝫ iudi
cum. Et ex hoc tollitur dictum domini
vincencij in eo ꝙ dicebat ptiuꝫ oſenſuꝫ
hic itercesſiſſe. facit etiā ſalle. c. ad hec
et. j. Aut pnunciatum fuit ſup recuſati
one ⁊ tunc dubium eſt magis arduum
pter illam clauſulam de recuſationis
aſſenſu poſitam in ſalle. c. cum ſpeciali
Sed nihilomin9 cōi opinione nō obſtā
te puto idem dicendum videlicet ꝙ poſ
ſit omittere etiā inuitus ptibus ſalua
tamen facultate recuſandi. p hoc dico
fore caſum hic ſecundum aliam lecturā
que etiam optime adaptatur lr̄e vt itel
ligatur qñ ſuſpitionis cauſa erat noto
ria. notorietas enim facti opatur id qd
notorietas iuri. q̄ ex ſententia oritur vt
in. c. ſi. de coha. cle. ⁊ mu. facit quod nō
Inno. in. c. ex pte pmo de ꝟb. ſig. ⁊ in. c.
pterea de dila. facit. c. paſtoralis. §. piſa
na ⁊ quod ibi nō. p glo. de re iudi. imo
aliquando plus operatur notorietas
facti quam iuri. vt eſt glo. ſingularis in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cle.i.de ſepul. Jtez videtur caſus hic ſe
cundum alium intellectum quia hic in
telligatur quando priuſ pronunciatur
ſuper recuſatione qꝛ verba vt predixi
debent intelligi cum effectu.nec aliter ꝑ
verba imꝑatiui modi diceretur ꝙ iſte r̃
cuſatus debet delegare vt patet ibi exe
cutoꝛ ab ipſo deputet̃ ꝛc.non obſtat.c.cū
ſpeciali de quo doctores faciūt ſūdam/
tū qꝛ dico ꝙ illa clauſula de recuſato/
ris aſſenſu.nō ponit̃ ibi neceſſitatiue.ſꝫ
potius inſtructiue vt euitaretur iudici.
r̃cuſandi facultas vt ſit ſenſus ꝙ iudex
recuſatus debet omittere cauſā. ſed ne
contingat recuſatiōem fieri in infinitū
congruum eſt.ꝙ requirat ꝑciuꝫ ꝯſenſū
Ad hoc allego tex.opti.in ſimili in.c.ſu
per queſtionū in ꝟſi.cum autem de offi.
dele.vbi dicit tex.ne auditoꝛ datus ſuꝑ
medijs cauſe valeat recuſari.ſtatuim⁹
vt de ꝑtium detur vel recipiatur aſſen/
ſu ꝛc.Et dixit ſtatuim⁹ vt ibi dicit gl.nō
ſtatuendo ſed potius ꝯſulendo. qꝛ ⁊ ſiñ
ꝑcium aſſenſu pōt delegatus omiſſiōem
facere vt in ꝑalle.c.ſuꝑ queſtionum ꝟſi
quē vero.Si ergo verbum ſtatuim⁹ ibi
ꝯſultiue ponitur ⁊ nō neceſſitatiue. qꝛ
materia non neceſſitat multo fortius i
caſu ꝑalle.c.cum ſpeciali cuꝫ ꝟba neceſ
ſitare non dēbent Et pro hoc iſte tex.ibi
in pⁱma omiſſione nihil dicit̃ de ꝑciū cō
ſenſu.ſed poſt modū vt euitaretur infi/
nitas recuſandi ꝯſultiue requirit̃ Jtem
illa verba de recuſatoriſ aſſenſu nō pñt
intelligi ꝓprie vt iacent.qꝛ ſequeret̃ ab/
ſurditas.pⁱmo ꝙ in recuſatiōis optiōe
eſſet trahere reum ad remotum iudicez
ſine eius culpa Jtem iudex deputaret̃
vni ꝑti tantum ꝯtra.l.obſeruandā.ff.de
iudi.et nō.in.c.cum R.de offi.dele.⁊ ſic
iudiciū claudicaret quia liceret vni qd
alteri ꝯtra regulam non licet de re.iur.
li.vi.⁊.c.i.⁊ ij.de mu.peti.⁊.l.ſi cum dieſ
§.ſi arbiter.ff.de arbi.vnde ⁊ glo.⁊ doc
tenentes ꝯtrariam ſententiam.īpropri/
ant illa verba.⁊ addunt dicentes ꝙ nō
requiritur ꝯſenſus alterius ꝑtis. Sꝫ ſi
neceſſitatiue loqueret̃ ibi tex. abſqꝫ du/
bio feciſſet mentiōem de conſenſu vtri/
uſqꝫ ꝑtis.bene eniꝫ ſciuiſſet dicere ſi vo
luiſſet.c.ad audientiā de deci. Sed qꝛ loqͥt̃
inſtructiue egit mentiōem de recuſato/
ris aſſenſu quia erat ꝑſumptio contra
eum ne iterum recuſaret ar. hic ⁊ in re/
gula ſemel de re.iur.li.vi. licet ſecus ſit
in delegato vt ꝓbatur in ꝑalle.c.iudex
in omiſſione enī fienda ꝑ euꝫ neceſſario
exigitur ꝑtium ꝯſenſus qꝛ negatio pre
ponitur verbo pōt.quo caſu illud ꝟbū
īportat neceſſitatē vt dicit glo. ſingula/
ris in regula bñficiū de re.iur.li.vi.Et
pōt eſſe diuerſitatis ratio inter delega
tum ⁊ ordinariū.qꝛ delegat⁹ nihil habꝫ
iure ꝓprio ſed iure delegātis vt le.⁊ nō
in.c.p.⁊.g.de offi.dele.⁊.c.ſane e.ti.et.l.i
in ſi.de offi.eius cui man.eſt iuriſdic.de/
legans vero non intendit omittere cāꝫ
ꝑſonis ſuſpectis vt in.c.cū inter ꝑorem
de excep. Jdeo ſi delegatus eſt ſuſpect⁹
nō pōt omittere cauſam ſine ꝑciū ꝯſēſu
qꝛ non habet iuriſdictionem efficaciter
ſed eliſibilem.imo plus dicit ibi gl. nō
biliſ ꝙ ſi ſnīa eſſet lata a iudice ſuſpecto
poſſet retractari ſi poſt ꝓbatiōem ipſius
detegit̃ ſuſpitio.qꝛ papa nō intendebat
ſibi cauſam omittere.et idem tenet glo.
i.c.quia ſuſpecti iij.q.v.⁊ bene facit ibi
tex.⁊ in.c.accedens pⁱmo ſupra vt li. nō
ꝯteſta.facit quod in ſimili nō.glo .in.c.
exceptio iij.q.vi.⁊ Jo.cal.in.c.ij.de ordi
ꝯgni.⁊ qd nō.in.c.inſinuāte de offi.dele
Ordinari⁹ vero habet iuriſdictiōem ge
neralē ⁊ licet ꝓpter ſuſpitiōem nō habꝫ
exercicium in cauſa pⁱncipali. habet tñ
iuriſdictiōem.et poterat cauſaꝫ delega
re reſpectu ordinarie ⁊ generalis iuriſ
dictiōis quā habet.qꝛ omittendo neu
tri ꝑcium ſuſpecto maxime de ꝑcium ꝯ
ſenſu nulla pōt ꝯtra eum oꝛiri ſuſpitio
facit quod.ſ.dixi ſm Jnno.in ꝑalle.c.
ex ꝑte de ꝟ.ſigni.vt iudex ꝓpriam iiuri
am poſſit vlciſci qñ ceſſat ſuſpitiōis cā
⁊ facit.c.ꝓpoſuit.ī.de appel.ibi patet ꝙ
alſ ſuſpectus pōt ſuſpitiōñ non obſtā
te in facto notoꝛio ꝓcedere. ⁊ tñ etiā tūc
pōt excedere modum in exequendo. vt
in.c.quod ad ꝯſultatiōem de re iudi.de
quo iura non curant quia ꝓmptū ē ſꝫ
caſu remedium appellandi. ita ad ꝓpoſi
tum licet ſit alſ ſuſpectus in ꝯgnoſcen
do non tamen in delegando etſi omittit
ꝑſone ſuſpecte ꝓmptū eſt remediū recu
ſandi vt hic.et appellandi ſi non admit
titur r̃cuſatiōñ exceptio in.c.ſuper que/
ſtionuꝫ in ſi.de offi.dele.Et ꝑ hec tollit̃
alia obiectio quā faciebat dñs vincen/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eius videlicet ꝙ non poterat cõmittere
quia vteretur iuriſdictione qꝛ licet vta/
tur non tamen vtit in ꝑncipali ſed in ti
tulo in quo ceſſat ſuſpitio Simile in. c.
cum teneamur ⁊ quod ibi nõ. de appell.
⁊ in.c.ij.de mat.cõtrac. contra interdic.
eccle.vbi iudex a quo ſe intromittit de
innouatione poſt appellationẽ et de his
que tendunt in faciliorem exitum cau
ſe appellatioñ.exquo non tangit articu
lum appellatioñ Itẽ ceſſat alia obiectio
quam faciebat do. vincen. ꝺ.c.iudex qꝛ
procedit tantum in delegato ratione ꝑ
dicta.hinc eſt ꝙ de iure ciuili delegatuſ
recuſatur ex ſola voluntate ſine cauſe ꝓ
batione dummodo ceſſat calũnia vt.l.
aptiſſimi ⁊.l.cuȝ ſpeciali.C.de iudi.Sȝ
ordinarius non vt in auc. Si quando
contigerit C.e.⁊ nõ.glo.in ꝑalle.l.aptiſ
ſimi ad ꝑdicta optime facit.l.ꝑtori.ff.de
in.om.iudi.vbi pretoꝛ poteſt committe
re cauſam ſine ꝑtium conſenſu in qua
ꝑmo aduocatioñ officium exercuerat
⁊ tamen ꝑncipaliter de cauſa cognoſcẽ
do redditur ſuſpectꝰ vt ibi nõ.et nõ.In
nocen.in.c. irrefragabili de offi. ordi.et
archi.et Jo.and.in.c.ſi contra vnum ꝺ
offi.dele.li.vi.facit.c.ſtatuenduȝ ij.q.vi.
⁊.c.ſi.de teſti.li.vi. Item papa cauſaȝ ꝓ
priam alijs committit vt euitetur ſuſpi
tio vt nõ.glo.in.c.cum dilecta de confir
vti.⁊.c.cum veniſſent de iudi. ꝑterea ſi
iudex a quo efficitur iudex ad quem.li
cet non poſſit de cauſa cognoſcere ratõ
ne ſuſpitioniſ.poteſt tamen delegare vt
nõ.glo.in.c.querelam de elec.et iij.q.vij
.ꝟ.tria ꝺ ſi.ſed contra patrem vt nõ.glo
C.de appell.eos ⁊ ſpe.in ti. ꝺ ap.in.ꝟ.nũc
tractemus Ex quibus oĩbus ꝓbatur
ꝙ legitime ⁊ notorie ſuſpectus in cauſa
principali per hoc nõ redditur ſuſpectꝰ
in cauſe comiſſione cuȝ in committẽdo
ſit ſimplex executoꝛ.⁊ cuilibet ꝑtiũ reſer
uatur facultas iudiceȝ recuſandi. Itẽ
inqꝫtum ius canonicũ in hoc deuiet a
diſpoſitione iuris ciuilis debet ſtricte i
telligi.cum enim de iure ciuili ordinari
us ex toto recuſari non poſſit et de iur
canonico ſic non debet reſtringi facul/
tas committendi Et per hec tolluntur
motiua doc.⁊ glo.⁊ hoc.c.remanet icoꝛ
rectum ⁊ etiam interpretatur illud.c.cũ
ſpeciali Abſurdum enim eſt dicere ꝙ ħ

c.ſit correctum vel ſuꝑfluum eſſet enim
contra tex.ſupꝛa in prohemio ibi reſeca
tis ſuperfluis ⁊c. Et ex his eliciunt treſ
ꝑncipales intellectus ad iſtum tex. pri/
mus vt intelligatur quando iudex litẽ
execrans non vult deuenire ad electio
nem arbitroꝛum tunc enim debet com/
mittere.ſcđus quando ſuſpitionis cau
ſa eſt notoꝛia.tertius quando ẽ pronũ/
tiatum vel aliter conſtat de ſuſpitione
per ꝓbationes.non eniȝ artaret iſte tex.
ad electionem faciendam niſi de ſuſpiti
one conſtaret notorietate facti vel iuriſ
vt in.c.cum ſpeciali de appella. Et quili
bet horum intellectuum ſuſtentabilis ẽ
⁊ verus in ſe.nec predictis obſtat.c.licȝ
de fo. compe.vbi recurſus habetur ad
ſuperioꝛeȝ exiſteñ ſuſpitioñ cauſa.quia
vt ibi nõ. multipliciter intelligitur ille
tex.ꝑmo ꝙ habebat conſuetudo vt ibi
nõ.glo.⁊ ſatis innuit ibi tex. ſcđo ꝙ ibi
fuit appellatum propter recuſationem
non admiſſam ideo appellatioñ via de
uoluta fuit cauſa ad ſuperioꝛem.vel in
telligitur ſm̃ diſpoſitionem iſtius.c.⁊.c
cum ſpeciali Et ex predictis euidenter
confunditur opinio hoſt.in.c. licet duȝ
dixit ꝙ ſpeciale eſt in epiſcopo vt poſſit
committere cum quibus ipſemet ſentit
contrarium in.c.cum ſpeciali vt vna pſ
alternatiue intelligatur in ordinario.a
lia in delegato quia hoc ẽ ſeparare cau
dam a capite ⁊ cuiuſlibet auctoꝛitatis
ſeu oꝛationis vnicus debet eſſȝ ſenſus
vt in caplo maioꝛes de baptiſ.⁊ quod
nõ. Item aduertendum ꝙ ſicut in recu/
ſatioñ effectu.notatur diuerſitas inter
ordinarium ⁊ delegatuȝ.ita ⁊ in modo
ipſam recuſationeȝ ꝓponendi ⁊ ꝓbandi
vt patebit ex diſtinctione quaȝ ĩ.ſubijci
am quam ex varijs iuribuſ collegi vbi
plene de modo ꝓponendi ⁊ probandi re
cuſationem vt qui poſſũt vt ſuſpecti re
cuſari Aut eniȝ conatur quis recuſarẽ
conſiliũ generale.cui preeſt papa vel eẽ
ſine papa vbi eſt alias legitime congre
gatum ⁊ non poteſt.ix.q.iij. cuncta per
mundum.et.c.per principalem Tota eĩ
eccleſia errare non poteſt xxiiij.q. ꝑma
loquitur.et capitulum de pudenda et
quod legitur ⁊ notatur in capitulo ma
ioꝛes de baptiſ.et ſic debet intelligi glo
in capitulo de iudicijs. ¶ Aut vult re

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

cuſare papam.et etiam non poteſt imo
etiam in cauſa ꝓpria patrimoniali de
abſoluta potētia iudex eſſe poteſt ar.ff.
de legi.p̄nceps et.C.e.digna vox.⁊ me/
lius in.l.proxime.ff.de his qui in teſta.
delen.in fi.vbi patet ꝙ p̄nceps iudicat
in cauſis fiſcalibus que equiparantur
patrimonialib⁹ ⁊.l.bene a zenone.C.d
quadrien.p̄ſcrip.nō.in.c.cum veniſſent
de iudi.et vide bonam glo.in.c.Si q̄s
pecuniam lxxviij.diſ.honeſti⁹ tamen fa
cit alteri omittendo vt nō.in p̄alleg.c.
cum dilecta et.c.cum veniſſent Et p in
Innocē.in.c.ex parte p̄mo de ꝟ.ſig.Itē
ſi agatur contra papã de crimine q̄m
in cauſa ꝓprij delicti poteſt eſſe iudex qꝛ
a nemine iudicatur excepta cauſa here
ſis vel niſi crimen eius ſit notorium et
graue ita ꝙ ſcandalizatur eccleſia ⁊ de
eo ſit incorrigibilis.nã tunc p̄ſumitur
hereticus hec leguntur et nōntur in.c.
ſi papa xl.di.et.c.aliorum et.c.nemo ix.
q.iij.et per archi.in.c.in fidei fauorem
de here.li.vi.et per Inno.in.c.p̄alle.c.ex
pte et eſt bon⁹ tex.cum glo.in.c.nunc aūt
xxi.di.Secus autem vbi iſta tria nō cō
currunt videlicet enormitas incorrigi/
bilitas et notorietas.tunc enim accuſa
ri papa non poteſt etiamſi illud crimen
large dicatur hereſis.vnde non poteſt
accuſari d ſimonia licet largo modo di
catur hereſis vt in.c.quotiens de ſimo.
⁊.i.q.i.preſbiter et c.cauſa.q.iij.altare ⁊
de hoc eſt glo.notabilis in.c.ſiquis pe/
cuniam lxxxviij.diſ.Et idem dicit bar.
in non recognoſcente ſuperiorẽ vt poſ
ſit eſſe iudex in cauſa ꝓpria vt ipſe nō.in
l.i.C.vt nemo in ſua cauſa allegat.l.et
tiberius.ff.de here.inſti.vbi imperator
iudicauit ſuper inſtitutione facta de ſer
uo allegat etiam gl in.l.Si ſalus.§.bel
liſſime.ff.qđ vi aut clam et in.l.eſt rece/
ptum.ff.de iu.om.iudi.et ſenſit glo.nō/
bilis in.c.guiliſarius xxiij.q.iiij.in ꝟſi.
anathematizari Et formã ſententie q̄ꝫ
papa i cauſa delicti ꝓprij ferre debet po
nit archi.in prealle.c.nunc autẽ Et ſic
in caſibus p̄dictis nō eſt opus ꝙ eligã
tur arbitri in articulo ſuſpitionis cum
tales non neceſſitentur ad arbitroꝝ ele
ctionẽ.Aut recuſatur ſinodus ꝓuinci
alis vel inferior quod poteſt fieri vt nō
in.c.i.de iudi.per doc.Et ad hoc bonuſ

tex.in p̄alle.c.licẽ d foro compe.⁊ in cle
paſtoralis.§.piſana de re iudi.et nō.gl.
in.c.in ſingulis de ſta.regula.⁊ nōnter
dicunt doc.in p̄alle.c.i.de iudi.ꝙ in recu
ſando conſilio non exigitur ꝙ omnes
de conſilio ſint ſuſpecti ſed tota ſinodus
redditur ſuſpecta eo ꝙ maiores de ſino
do ſint ſuſpecti vel etiã caput vt metro
politanus iij.q.v.quia ſuſpecti et in.c.
ſi.de ꝓcura.Et hoc caſu puto eligēdos
arbitros in recuſationis cauſa ar.in p̄/
alle.c.cum ſpeciali et quod nō.glo.in.c.
ſi contra vnum de offi.dele.li.vi.que di
cit ꝙ etiam cum recuſatur ep̄us eligūt
arbitri Item tex.in p̄alle.c.cũ ſpeciali
loquitur abſolute i quolibet ordinario
Aut recuſatur archiep̄us vel ep̄us et
idem per ſuperius dicta Idem ſi recuſa
tur iferior etiamſi iuriſdictio competat
ſibi de iure ſpeciali vt apte ſentit glo.in
c.cũ contingat infra e.ti.Aut recuſat
delegatus ⁊ tūc ſi plures ſunt dati cũ
clauſula quod ſi nō omnes intereſſe ne
quiuerint alter procedat ſiue cum alia
clauſula cuius ꝟtute vno r̄moto iuriſ
dictio deuoluatur ad alios.cauſa recu
ſationꝭ eſt ꝓponenda coram recuſato.ſed
probanda coram collega ad quem i ca
ſu iuſtitie ſuſpitionꝭ deuoluitur iuriſdi/
ctio.q̄m in hoc caſu legitimus iudex eſt
ſiē alias ꝯgnoſcit an ſua ſit iuriſdictio
⁊ ſic hoc caſu nō eliguntur arbitri.hec
ꝓbantur per tex.et glo.in p̄alle.c.ſi con
tra vnum.An ſūt dati plures ſine clau
ſula.et tunc idem dicendũ quod i vno
et ſtatim ſubijcio Aut eſt mutus etſi eſt
principiſ eliguntur arbitri.difficile enī
eſſet partibus adire principem in recu/
ſationis articulo vt in.c.ſcđo requiris
et quod ibi nō.de appella.Aut eſt dele/
gatus inferior.l.ſiue ordinarij ſiue dele
gati.et non eliguntur arbitri.ſed recu/
ſatio ꝓbanda et proponenda eſt coram
delegante vt probatur in preallega.c.
ſuper queſtionum.§.quem vero de offi
dele.⁊ in.c.ſi contra vnum de offi.dele.
li.vi.Idem ſi recuſatur vicarius epiſco
pi probatio cauſe ſuſpitionꝭ fieri debet
corã epiſcopo vt in preallega.c.ſi cōtra
vnum.licet contrarium et male ſenſerit
glo.in capitulo ſi clericus xi.q.i.Et pre
dicta vera quando epiſcopus ſeu infe/
rior delegans ſunt preſentes.Si vero

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſunt abſentes tunc Innocen. ⁊ hoſtien
in.c.cum ſpeciali dicunt ꝙ recuſatio ꝓ
ponetur coꝛã delegato. ⁊ petitur ꝙ ſu
perſidat donec adeatur epiſcopus vel
poterit appellari Idem ad literam poſt
archi.in ꝓ̄alle.c.ſi contra vnum. et cum
hoc ſolent tranſire doc.in ꝓ̄alle.c. cum
ſpeciali Sed Io.an.in pꝛealle.c.ſi cõtra
vnum dicit hoc dictum procedere poſſe
quando epiſcopus eſſet intra diocẽ.vel
in loco vicino. Si vero eſſꝫ in loco ꝛ̃mo
to.tunc eſſet valde iniquum ꝙ reus ꝓ/
uocatus recuſans officialem ſiue dele/
gatum ipſius epiſcopi.teneretur ipſum
epiſcopum adire in loco notabiliter re/
moto Et idem dicendum in actoꝛe non
eſt enim equum vt teneatur ius ſuum
deferre in tantum tempus et ideo hoc
caſu dicendum ꝙ in recuſatiõ officialꝭ
epiſcopi. eligentur arbitri ar.alle.c. cuꝫ
ſpeciali.cum ipſe habeat oꝛdinariam vt
nõ. Inno.in.c.ſuaꝫ de offi.vica. ⁊ nõ.gl.
in.c.i.eo.ti.li.vi.et in.c.perlectis xxv.di.
et in recuſatiõ delegati epiſcopi adhi/
betur ipſius epiſcopi vicarius ar. opti/
mum in.l.ſi hominem.ff.man.vbi ſingu
lariter probatur procuratoꝛem genera
lem.poſſe ex cauſa inhiberi ſpeciali. ne
faciat ſibi iniunctum per dominũ. et ſic
põt ex cauſa mandare contrarium eiuſ
quod mãdauit dñs. Et ſingulariter ꝑt
adduci illa regula ꝙ legatus generaliſ
in ꝑtibuſ põt ex cauſa ꝑcipere delegato
pape ne procedat.licet cauſa non exiſtẽ
te ille dicatur eo maioꝛ quo ad illã cãꝫ
vt in.c.ſtuduiſti de offi.lega. qđ eſt no/
tandum.facit quod nõ.glo .in.c.tẽpoꝛa
penitudis xxvi.q.vij. Et per illam.l.ſin
gulariter dicit bal.in.l.omneſ populi.ff
de iuſti.et iu.epiſcopum poſſe ex euiden
ti cauſa ſtatuere contra ius cõmune et
facit glo.in.c.ꝓ̄alleg.tempoꝛa.que dicit
epiſcopum ex cauſa poſſe diminuere pe
nitentiaꝫ iniunctam per papam ar. c.la
toꝛem xxxiij.q.ij.et ꝓ̄allega.l. ſi hominẽ
facit quod nõ. do.de rota deci.cclv.vbi
dicunt ex magna cauſa poſſe epiſcopũ
diſpenſare contra conſilia ⁊ dicunt hoc
tenere Iohã. de ligna.in capitulo at ſi
clerici de iudi. Que autem ſunt legitie
cauſe recuſatiõ vide plene per nõ.in.c.
cum ſpeciali et.c.poſtremo de appellati.

et.c.cauſam.ij.de iudi.et.c. accedens.ꝛ°
vt lite non conteſta.in.c.cuꝫ ſuꝑ de offi
dele.vbi bona glo. Et enumerat Io.an
in.c.legitima de appella.li.vi. Unuꝫ tñ
aduertendum ꝙ glo.in.l.qꝛ poterat. ff.
ad trebel. ⁊ in.l. Item ſi ſuſpectus .ff.de
procura.dicunt ꝙ delegatuſ recuſatur
etiam ſine cauſa ⁊ dicunt aliqui illas ñ
eſſe veras qꝛ cauſa legitime eſt ꝓbãda
ꝑ iura ꝓ̄dicta. Ego vero dico vt ſuꝑ di/
xi illas ꝓcedere de iure ciuili. Et hanc
differentiã inter ius canonicum et ciui
le ponit etiã glo.in ꝓ̄alle.l. Item ſi ſuſpe
ctus Et diuerſo reſpectu vtraque conſi
deratio bona fuit.nam foꝛte ius ciuile
conſiderauit periculoſum eſſe coꝛaꝫ iu/
dice ſuſpecto litigare.l.apertiſſimi. C. đ
iudicijs et exprimere cauſas quandoqꝫ
non expedit ne incidat in maioꝛes ini/
cicias vel propter ipſarum turpitudi/
nem vel aliquid aliud argu. in .l. quia
poterat ⁊ modicum preiudicium eſt ꝙ
delegatus remoueatur cũ ex facili cau
ſa hoc contingat vt notaꝭ in capitulo
cum R. de offi.dele. Sed ius canonicuꝫ
conſiderauit fraudem cum ſepe fraudu
lenter ⁊ cauſa dilatandi negociũ talis
recuſatio fiat voluit ergo ꝙ ex cauſa le
gitima talis recuſatio fiat vt debitus
honoꝛ iudici deferatur argumẽ.in.c.vt
debitus de appel. ⁊.c.cum ſpeciali eodẽ
titu.cum ſimili. Sic ſimilis diuerſitas
inter ius canonicum et ciuile diuerſa
conſideratione prehabita habetur in
capitulo.ij.de arbi.li.vi. Et tunc vbi eſt
diuerſa rõ.non eſt ꝓ̄rie ꝯtrarietas iter
iſta duo iura.nec ꝓ̄rie repiri poteſt.ꝓ̄ꝑ
diuerſitatẽ rationũ de quo per Io.an.
in regula peccatum de re.iuris li.vi.in
mercuꝛi. Illud tamẽ in hac materia no
tandum quod ponit Io.an in.c. pia de
excep.li.vi.vbi dicit ad arbitros nõ ha
bendum recurſuꝫ niſi in caſibus expreſ
ſis a iure. Ideo ſi opponiꝭ alia exceptio
contra iudicem quã recuſatiõ. non eli
gentur arbitri ſed debet adiri ſuperioꝛ
Et hoc tenenduꝫ quicquid ſenſerit In
nocen.in capitulo cum ſuper de offi. đ
le.nam cum iſti dicantur arbitri iuris
vt in capitulo ab arbitris de offi. dele.
libro ſexto.non debent aſſumi niſi vbi
ipm ius.dans eis iuriſdictionẽ.exꝓ̄mit

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Aliud tamen ſentire videtur Ideȝ Jo
an. in glo. ſua in. c. ſtatutum in pͤncipio
de reſcrip. li. vi. vbi dicit ꝙ exiſtente dtē
cione inter iudicem et ꝑtem an locꝰ vbi
eſt facta delegatio ſit inſignis. vel poſſꝰ
ibi haberi peritoꝛuȝ copia aſſumēdi ſūt
arbitri. et tamen ille caſus non eſt iure
expꝛeſſus. Ideo puto ꝙ in expꝛeſſis. ⁊ ō
nino ſimilibus. aſſumentur ar. in. l. non
poſſunt. ff. de legi. et. l. ſi. ff. de conſti. pe.
et. c. cum dilecta de confir. vti. et. c. trāſla
to de conſti. Et ex predictis poſſunt elici
multe concluſiones pͥma. Quāquaȝ pͥn
cipis delegatus ſuſpicioſi cauſa coram
eo legitime ꝓpoſita nequeat citra ptiuȝ
conſenſum cauſam ſibi delegatam alte
ri demandare oꝛdinarius tamen poteſt
debet tamen committere pſone neutri
ptium ſuſpecte. Scda concluſio oꝛdina
rius recuſatus etiam partium non req̄
ſito conſenſu cauſam non ſuſpecto com
mittere poteſt. licet ſuper recuſatiōe fu
erit pronuntiatum Secus tamen eſt in
delegato qui ſupraſcripto caſu iuriſdi/
ctionem etiam partium intercedente cō
ſenſu mandare non poteſt. ȝª concluſio
papa vel alius pͥnceps ſuperioꝛem nō
recognoſcens pretextu ſuſpitioſi recuſa
ri non poteſt. Idem in concilio generali
Secus in prouinciali vel alio inferiori
Ex qua infero correlarium papaȝ poſſe
cognoſcere de cauſa propria etiam ſi cri
minaliter agatur nec ab alio inuitus
iudicari valet niſi agatur de hereſi ꝓba
vl preſumpta ¶ Quarta concluſio licȝ
in recuſatioſi articulo ꝓpoſite contra de
legatum aſſumendi ſunt arbitri ſecūdū
iuris formam Secus tamen in ipſius e/
piſcopi officialis recuſatioſi niſi epiſco
po in loco notabiliter remoto exiſtente
Quinta concluſio ſuſpitioſi cauſa con
tra epiſcopi delegatum ꝓpoſita coram
ipſo epiſcopo et non coꝛaȝ eius vicario
eſt ꝓbanda niſi epiſcopus in remotis ex
iſtat Ex qua infero correlarium ꝙ in re
cuſatione delegati inferioris a principe
aſſumptioni arbitroꝛum locus regula
riter non exiſtet Sexta concluſio In re
cuſatione ꝓpoſita contra vnum ex plu/
ribus delegatis arbitri non aſſumunt
ſed coram collegis eſt probanda ſi illo
remoto ad eos deuoluitur iuriſdictio
Et per hec predicta ſit expedita pͥma gl.

cum ſua materia. ¶ Expediendo conſe
quenter ſcdaȝ glo. Quero ſupra conclu
ſum eſt epiſcopum recuſatum poſſe alte
ri etiam partibus inuitis cauſam prin
cipalem committere. quid ſi contingat
a tali delegato ſurrogato in locum re/
cuſati appellari ad quem appellabitur
glo. ponit duas opi. ſcdo opponit ⁊ nō
ſoluit. primo dicit glo. appellandum ad
papam quia ad oꝛdinarium recuſatuȝ
obſtante ſuſpitione appellandum non ē
nec ad metropolitanū quia omiſſo me/
dio appellari non licet de appella. dilecti
ſcdo dicit glo. ſatis dici poſſe appellādū
ad epiſcopuȝ recuſatum non vt ipſe per
ſe cognoſcat de cauſa. ſed vt alij pſone
non ſuſpecte committat. ȝº opponit de. c.
placuit ij. q. vi. vbi nō appellatur ā iudi
cibus datis in locuȝ epiſcopi ad epiſco
pum ſed ad conſiliuȝ Et ad hec contra
rium glo. non reſpondet. Vincen. hoſt.
et ſpe. in ti. de appel. §. nunc tractemus i
fi. pͥme columne dicunt ad archiepͦȝ ap
pellandum quia cum epus ſit recuſatꝰ
remotum eſt medium. et ſic non obſtat
c. dilecti. ad hec allegāt de offi. dele. Si
is cui et. c. ſi a ſubdelegato de offi. dele.
li. vi. Et idem than. et philip. qui dicūt
appellandum ad ſuperioꝛem non ad e/
piſcopum qui eum delegauit. Et idem
videtur hic ſentire Jo. an. qui redargu
it glo. dicens ad epm appellari non de/
bere vt omittat quia poſſet ſuſpecto cō
mittere ⁊ nō liceret tertio appellare. Itē
ſi committeret duobus qui ferrent diuer
ſas ſnias in optione epi eſſet alteraȝ ap
probare de re. iudi. c. ſi. ex quo maximū
preiudicium generatur ipſi recuſanti.
Alij vt vltramontani ſm Jo. de lig. di/
ſtingunt ꝙ aut recuſato oꝛdinario pro
nūtiatur ſuper recuſatiōe. ⁊ qꝛ ex hoc fi
nita eſt iuriſdictio non poterit amplius
ad eum appellari ſed ad ſupioꝛē qꝛ non
facit grauū ar. de offi. dele. iudex li. vi.
Sed ſi nō eſt ꝓnuntiatum ſed ꝓpoſita r̄
cuſatione ſtatim delegauit. qꝛ adhuc r̄
manet iudex. ſaltem vt delegat poterit
ad eum appellari. hec opinio non placȝ
Jo. de lig. quia licet ꝓnuntiatio ſuper
recuſatione extinguat in delegato iuriſ
dictionem ipſo iure. non tamen in oꝛdi/
nario. imo ipſa vt firma remanet poſt ꝓ
nuntiationem Item ſatis pronūtiare

videtur eo ꝙ delegat propter recuſatio
quia tacite dicere videtur ſe ſuſpectum
Remanet ergo Jo. de ligna. cum glo.
quia ꝗuis ordinariuſ recuſetur. nõ de
ſinit eſſe iudex. Opinio vltramontano/
rum placet domino Antho. et dicit eã
placuiſſe licet vltramontanos nõ vidiſ
ſet Et ad motiua Jo. de ligna. reſpõdꝫ
ꝙ licet ꝓnuntiatio iuriſdictionem ordi/
narij non extinguat. illam tamen inuti
lem reddit quo ad illum articulum. vñ
ſit inutilis quo ad cognitionẽ. et quo
ad actum delegandi. et illa inutilis nõ
facit grauum. ſed quando nondum ꝓ/
nuntiauit ſed ſtatim propoſita recuſati
one delegauit. nondum detecta eſt iuti
litas iuriſdictioñ ⁊ ſic conſequenter ad
huc remanet iudex. appellari ergo debꝫ
ad eum forte enim nunc volet diſcutere
hec an ſit ſuſpectus. quod ante non vo
luit diſcutere. ſed in continenti delega/
tionis actũ eligit Jdeo ꝓpter hec quia
dubium ſaltem eſt. An ſit competẽs iu
dex debet adiri. nec obſtat ſcḋm cum ꝙ
delegando videtur tacite pronuntiare
ſe fore ſuſpectum. quia hoc eſt falſũ. po
tuit enim hoc velle committere litẽ exe
crans ſuper hoc an ſit ſuſpectuſ. do. car
di. ſequitur glo. et Jo. de ligna. quoniã
poſt ꝓnuntiatam recuſationem. poteſt
committere. Et hanc opi. ꝙ ad delegan
tem ſit appellandum abſolute arbitror
fore veram. per ea que ſupra in ṗma gl
pleniſſime dixi nam ſicut reſpectu cõmiſ
ſioñ ſiende in ṗma inſtantia non euane
ſcit iuriſdictio recuſati. adeo ꝙ eo ṗter/
miſſo nequeunt partes adire ſuperiorẽ
vt hic apte probatur et in multis alijs
ſupra inductis ſuper ṗma glo. Eodem
modo non debet poſſe ipm omittere in
cauſa appellatioñ. nam ſicut actor hñs
ordinarium legitime ſuſpectum ipſum
adit. non vt per ſe cognoſcat ſed vt alte
ri cauſam deleget. Sicut enim non iudi
catur ſuſpectus in committendo nego
cium in prima inſtantia. ita non debet
iudicari ſuſpectus in commiſſione cau
ſe appellatiõis. ⁊ ex h̄ non violatur r̄gu
la que habet a delegato appellandũ ad
ipm delegantem vt in. c. ſup queſtionũ
de offi. dele. que apte lederetur tenendo
contrariam ſententiam Et pro hoc opti
me facit tex. in eo ꝙ ſi recuſatur delega
tus ſurrogatus in locum recuſati. adi
tur ipſe epiſcopus recuſatus. et non ſu
perior. etſi ille eſt legitime ſuſpectus de
putat aliũ multo fortius ſi appellatur
a tali delegato debet appellari ad ipm
delegantem. cum hoc caſu agatur de ĩ
iquitate iudicis delegati. vl' quia forte
pars appellans deducere intendit ꝙ in
ṗncipali cauſa ṗtermiſit iuxta. c. Johã/
nes de fide inſtru. et ṗmo caſu forte epi
ſcopus illum deputauit ⁊ nihilominuſ
adit vt aliũ deputet ⁊ recuſatio ⁊ appel
latio ĩ mult. equiparant ĩ. c. ſuper eo. ꝑ.
de appella. Jtem facit iſte tex. ex alio in
eo videlicet ꝙ deputet delegatum ad ꝯ
pellendum ꝑtes vt in aliquẽ conſenti
ant. mandat inſuper ſententiã talis de
legati executioni. et ſic vbicunqꝫ ceſſat
ſuſpitio debet ipe adiri vt alium depu
tet Ad. c. placuit de quo glo. oppoſuit.
poteſt reſponderi dupliciter ṗmo ꝙ illi
non erãt delegati epi ſed a iure dantur
in locum epi. vel ſcḋo ⁊ melius ibi ade/
untur etiam vicini epi ſ per viam appel
lationñ. qꝛ forte non erat ibi metropoli/
tanus vt dicit ibi glo. vnde ꝺ ipis non
appellatur ad epm quia ipſius ſuperio
res ſunt quo ad articulum appellatioñ
⁊ pro hoc facit ṗncipium illius. c. ibi ſi
de iudicijs ſuoꝝ epiſcoporum conque
ſti ſunt ⁊c. et ſic non loquitur in cauſa r̄
cuſationis. non obſtat ibi tex. in eo qꝺ
requirit ꝯſenſum epiſcopi in electione il
lorum epiſcoporum. quia ſupplendum
eſt maxime. vt ſupplet ibi glo. vel forte r̄
quiritur conſenſus quia illi non ſunt ꝓ
prie iudices appellatioñ. vnꝺ voluit ꝓ
ꝙ in defectu metropolitani aſſumerent
vicini de conſenſu ꝑcium Et ex predictĩ
faciliter poteſt reſponderi ad. motiua
in contrariũ formata. ⁊ ṗmo ad opinio
nem hoſti. ⁊ ſequacium ꝙ medium h̄ ſit
ſublatum per recuſationem quia vt pa
tet hic et in. c. ad hec ⁊. c. cum ſpeciali ꝺ
appella. non eſt ſublatus r̄cuſatus niſi
quo ad facultatem cognoſcendi. non
quo ad poteſtatem cõmittendi ex gene
rali ⁊ ordinaria iuriſdictione quã ha
bet. vnde ſicut ĩ iſtantia ṗncipali habꝫ
poteſtatem committendi ⁊ facit vt in iu
ribus pealle. ⁊ in. l. pretor. ff. de iuriſdi.
om. iudi. ⁊ alijs pluribꝰ ſupra deductis
ſup gl. ṗma Sic et ĩ iſtãtia appellatioñ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et multofortius.cum ipſe cauſam dele/
gauit ⁊ ſuccedat alia regula diſponēſ
ꝙ appellandum eſt ad delegantez Et ꝑ
hec eſt reſponſum ad.c.ſi is cui et.c. ſi a
ſubdelegato de offi. dele.li. vi.alle. per
hoſtien.ibi enim mediuz dicebatur ſub
latum ⁊ reſpectu poteſtatis cognoſcen
di ⁊ reſpectu committendi.naz in.c.ſi is
cui.ſubdelegans erat mortuus vel ex/
coicatus ideo ex toto medium erat ſub
latum vt in.c.pia de excep.li.vi.quia de
legare eſt iuriſdictione vti.l.iij. ff.de iu.
om.iudi.quod nō poteſt facere excoica
tus.c.ad ꝓbandum de re iudi. cum ⁊ a
ctus legitimus ſit ſibi interdictus vt in
ꝑalle.c.pia In.c.ſi a ſubdelegato dice/
batur iuriſdictionem ſubdelegantis ex
piraſſe.per mortez primi delegantis.vn̄
non debebat ad eum appellari nec vt co/
gnoſceret nec vt cōmitteret.ſed ſecus in
caſu noſtro cum tantum ſit excluſus re
ſpectu poteſtatis cognoſcēdi.nec obſtāt
motiua Jo.an.et ꝑmo dum dicit ꝙ poſ
ſet committere magis ſuſpecto et non
liceret tertio appellare vt in .c.ſuā de ap
pella.⁊.c.ne liceat ter.ap.in rubro ⁊ ni
gro Aut enim intelligit ꝙ non poſſz ap
pellari a commiſſione ſi contingeret ꝙ
ſuper ſecunda appellatiōe committeret
⁊ non ꝓcedit quia ſi committeret ſuſpe
cto ⁊ non admitteret exceptio poſſit ap
pellari vt in.c.ſuper queſtionū .§.de offi
dele.nec procedit illud ꝙ nō licet tertio
appellare.illud enim locum habet reſpe
ctu eiuſdem articuli non reſpectu diuer
ſorum vt nō.de ap.directe et.c. ex ꝑte et
in cle.i.de ſen.et re iudi.Eſt autem hic ar
ticulus diuerſus a ꝓcedentibus.Item
⁊ ratio ꝙ poſſet committere ſuſpecto mi
litat in cōmiſſione ſuper ꝑma inſtantia
et tamē ea non obſtante committit .etſi
ille recuſatur aditur ipſe vt aliuz depu
tet.ꝑterea hec ratio Jo.an. fundit᷒ ceſ/
ſabit ſi committat de conſenſu ꝑtium. ſi
cut ad cautelaz obſeruatur hic cū recu
ſatur delegatus ſurrogatus in locum
recuſati Aut ītelligit Jo.an.ꝙ nō poſ/
ſet appellare tertio a ſententia lata ſuꝑ
ꝑncipali.et forte haberet ſententiam in/
iquam a iudice ſuſpecto nec a ꝑncipio
poſſet ſuſpicionem ꝓbare.quia forte oc
culta et ſic puto ītellexiſſe Jo.an.Et ad
hoc reſpondeo.quod ius hoc non ꝑſu/
mit ſicut nec iſtud ꝑſumit in iſtantia ꝑn
cipali.quod patet ex eo quia nō admit/
tit ſuſpitionem niſi legitime ꝓbetur vt
in.c.cum ſpeciali et. c. ſcdo requiris de
appella.Ad ſcdam rationem eius reſpō
detur ꝙ non erit in poteſtate recuſati ꝗȝ
ſententiam volet cuȝ non habeat iuriſ
dictionis exerciciuȝ ſuper ꝑncipali Sȝ
hanc approbationem alteri committet
ſicut facit in cauſa appellationū. Sed cir
ca predicta oritur dubium per doc.non
tactum Certum eſt enim ꝙ ſine ꝑtiuȝ co/
ſenſu nequit delegatus cauſam com/
mittere recuſatione ꝓpoſita vt in ꝑalle.
c.iudex.pone ꝙ delegatus de ꝑtium cō
ſenſu commiſit non in totum.nunquid
debeat appellari ad ipm. An ad ꝑmum
delegantem preſuppoſita veritate illius
opinionis ꝙ de delegato ordinarij ap/
pellatur ad ipm ordinarium ⁊ non ad
ſuperiorem mediatum . dubiū facit qd
nō.in cle.ſepe de verbo.ſig.prope finem
in glo.in verbo partibus que eſt nota/
bilis et quod nō.doc.in.c.non nulli de
reſcrip.Iſta ē enī noua commiſſio.vnd
licet conſenſerunt reſpectu ꝑme cōmiſſi
onū.non tamen ſequitur ꝙ teneantur cō
ſentire reſpectu alterius. renuncians eī
iuri ſuo reſpectu vnius articuli iudicia
lis.non videtur renuntiare reſpectu al
terius vt nō.in iuribus ꝑalle. Sed hꝪ
non obſtante contrarium puto verum
quia adhuc non eſt detecta inutilitas
iuriſdictionis per ſolam ꝓpoſitionē.cuȝ
debeat cauſa legitima probari.vnde li
cet fateor ꝙ non poſſit committere ſi ꝑ/
tes volunt nunc prediſcutere articulū
recuſationū.tamen antequā prediſcutia
tur non licet appellare omiſſo medio.qr
mediuȝ non eſt adhuc prorſus ſublatū
quare appellabitur ad eū ſaltē ad iſtuȝ
effectū vt impediat executio ſnīe ⁊ trāſi
tus in rem iudicatā.⁊ vt trāſitus remit
tat ad ſuꝑiorē ſi oſtiterit recuſationū cāȝ
eſſe legitimā. Sed circa predicta poſſet
dubitari . An a delegato epī recuſati
poſſ appellari ad ei᷒ vicariū.Etſi teneat
opinio ꝙ a delegato epi. non poſſit ap
pellari ad ipȝ epm.tunc non poterit ap
pellari etiam ad ſuū vicarium quia ex
perſona epiſcopi vicarius redditur ſu/
ſpectus vt in.c.inſinuante de offi. dele.
facit.c.accedens ij.vt li.non conteſt.Sȝ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tenendo opinionem contrariam ꝙ indi
ſtincte ſit appellandum ad ipſm epiſcopū
delegantem remanet difficltas queſtio
nis. que etiaȝ viget quando epus dele
gauit omni recuſatione ceſſante. et hanc
queſtionem non tractāt doc. alicubi qđ
meminero Et pmo videtur ꝙ non per. c.
ſtuduiſti de offi. lega. vbi patet ꝙ de cā
ſpecialiter delegato commiſſa per papā
legatus generalis ſe impedire non pōt
quia quantum ad illam cauſaȝ delega
tus cenſetur maior legato vt ibi Et pro
hoc paſtoralis. § preterea. vbi patet qđ
excoicatus per delegatum etiam eo de
functo per alium ꝙ̄ romanum pontifi/
cem abſolui non poteſt Ad idem facit
quia vicarius poteſt in totum per epȝ
etiam ſine cauſa reuocari vt nō. glo. in
cle. etſi pncipalis de reſcrip. facit qđ nō.
in cle. fi. de procura. vnde forcius poteſt
quo ad vnam cauſam reuocari. hic dic
Inno. in. c. romana. § e. ti. li. vi. epiſcopū
poſſe prohibere ſuo officiali ne iudicet
ꝑ. l. iudicium. ff. de iudi Sed committē/
do cauſaȝ vni in ſpecie videtur deroga
re iuriſdictionem vicarij quo ad illam
ſpeciem ar. c. cum M. et quod ibi nō. de
conſti. ⁊ in prealle. c. ſtuduiſti. et de accu
ſa. ad petitionem In contrarium facit
quia epiſcopus ⁊ vicarius faciunt idē
conſiſtorium ⁊ in eum transfertur cau/
ſarum cognitio vt in palle. c. romana e.
ti. li. vi. de offi. vica. licet e. ti. vnde licet
videatur ſibi ſublata poteſtas reſpectu
inſtantie pncipalis non tamen reſpectu
inſtantie appellationū quia taleȝ poteſta
tem non tranſtulit in alium nec ſpecifi/
ce ſibi retinuit nec obſtant. c. ſtuduiſti ⁊
c. paſtoralis quia legatus et papa non
conſtituunt idem tribunal. vnde merito
de appellatione interpoſita ad papaȝ n̄
poteſt ſe intromittere legatꝰ Et pro hac
parte optime facit. l. ſi hominem. ff. man
da. inducendo illaȝ vt ſupra induxi In
hoc dubio puto poſſe ꝓbabiliter ſatis
eque diſtingui Vt aut epiſcopus eſt pre
ſens et tunc debet ad euȝ appellari ⁊ di
cetur preſens quando eſt in dioc. vel in
loco propinquo Ad hoc adduco bonū
tex. in. c. ſi contra vnuȝ de offi. dele. li. vi
vbi dicitur ꝙ ſi recuſatur epiſcopi dele/
gatus debet recuſatio probari coram

ipſo epiſcopo. Non enim poteſt negari.
quin non notetur quedā ſuperioritas
in cognitione appellationū cum ſit de mi
nori iudice ad maiorem prouocatio vt
nō. in. c. ij. de conſue. li. vi. hinc eſt ꝙ de
vicario epiſcopi non appellatur ad ipſm
epiſcopum vnde cum vicarius quo ad
illam cauſam non ſit maior delegato n̄
poteſt ab eo ad illum appellari Aut epi/
ſcopus eſt abſens et tunc poterit appel/
lari ad vicarium ar. preallega. l. ſi homi
nem et eoꝝ que nō. Jo. an. in palle. c. ſi ↄ
tra vnum. non obſtat pmo membro ꝙ
epiſcopi ⁊ vicarij eſt ideȝ tribunal. quia
hoc procedit in his in quibus vicarius
habet iuriſdictionem. non autem in oi/
bus vt patet ex his que leguntur ⁊ no
tantur in. c. licet prealle. Et hoc mihi vi
detur veriſſimum licet archi. in. c. ij. de ↄ
ſue. li. vi. teneat indiſtincte appellari poſ
ſe ad vicarium allegat iura que hoc n̄
probant. Et ex pdictis elicio duas con/
cluſiones pma que eſt ſeptima in ordie
talis eſt A delegato iudicis ordinarij
recuſati. appellatur ad ipſum recuſatuȝ
non vt cauſaȝ per ſe diſcutiat. ſed vt eā
alteri diſcutiendam ⁊ finiendam com/
mitat Idem in delegato recuſato ſi nō
in totum de pcium conſenſu cauſam ſbđ
delegauit Octaua concluſio A delega
to epi etiam recuſati ad ipſius epi vica/
rium appellari non poteſt. ipo epo pn̄te
ſecus ſi in remotis exiſtat. Et per hec ſit
expedita gl. ij. cum ſua materia. Pro ex
peditione glo. penul. qm̄ ecīā expediam
in vi. nobili dandam executioni p ipm
epm. videt eni ꝙ nō ſit neceſſe ad actuȝ
executiōis adiri ordinariū ſed qđ ipe đ
legatꝰ valeat ſuā ſniam exequi. qm̄ ex
omiſſione cauſe abſolute facta omnia
ad cauſam conſecutiua videntur ei eſſe
commiſſa de offi. delega. preterea et ca
pitulum ſuſpitionū ⁊ capitulum pruden
tiam et capitu. ex literis. vbi bonus tex
tus. glo. hic ponit opiniones Quidam
enim dicunt per hanc decretalem ⁊ per
l. a diuo pio. ff. de re iudi. delegatum ab
inferiore a principe non poſſe ſuam ſen
tentiā mādari executioni. 2ͦ ponit opi
nionē ſuā. iherendo contrario per iura
ibidem allega. nec obſtant hec decreta
⁊ prealleg. l. a diuo pio qꝛ licet dicāt or/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dinarium exequi. et hoc nõ negant quĩ
et hoc poſſit delegatus. et hoc dicit Jo
tenere ij. q. vi. quiſq̃s. Tertiã opinionez
ponit glo. vt diſtinguatur An ſit pñs
ordinarius. et ipſe exequatur non dele/
gatus. an ſit ordinarius abſens et tũc
exequatur delegatus Idem dicit de of
ficiali epiſcopi. alias pniciosum eſſet hoc
obſeruare indiſtincte ꝙ delegatus non
exequatur. ꝓmã opinionẽ ꝙ delegatus
non exequatur tenet Innoc. in. c. Inno
tuit de arbi. ⁊ multi ſequuntur hoc. inẽ
quos eſt hoſtieñ. per dictaz. l. a diuo pio
Sequũtur butri. ⁊ bar. i dicta. l. a diuo
pio vbi dicit bar. ꝙ interlocutoriã exeq̃
tur ſed diffinitiuã non. ꝓmã opinionez
ſequitur etiam ſpe. in ti. ꝑmo in fi. et de
ſen. excõ. §. ij. Sed Inn. i. c. cum ab eccle/
ſiarũ de offi. ordi. qui hoc habuit a Jo
hanne xi. q. i. ꝓuenit. dicit ꝙ delegatus
exequitur ſuam ſententiã ꝑ iuriſdictio/
nem quam habet. per eam quam nõ ha
bet non. ideo cũ habeat delegatꝰ ab or/
dinario poteſtatem excoĩcandi ⁊ inter/
dicendi ⁊ ſimilia exercendi. C. de iudi. ꝓ
perandum. §. ſinautẽ reus de offi. dele.
ex literis et. c. ſignificaſti. poterit ſic ꝓce
dendo exequi. ſed ad alia iura dici. põt
ſcdm Inno. ibidem ꝙ illam iuriſdictio/
nem ⁊ poteſtatem habuit ad tuendam
iuriſdictionez non ad exequendam. ipſe
tamen Inno. tenet ibi quod predicti vt
poſſit exequi ꝑ iuriſdictionem quaz hꝫ
ꝑ iuriſdictionem quam non habet non
poteſt actualiter mittere in poſſeſſionez
ff. ad mu. l. ea q̃ de iuriſdic. om. iudi. iu
bere cauẽ Et hanc recitat ſpe. in ti. de ſẽ
excõ. §. nunc dicendum in ꝑncipio. Idẽ
Inno. in. c. dilecto de ꝟ. ſig. ſentit ꝙ poſ
ſit exequi etiam mittendo in poſſeſſiõez
cum non ſolum delegatus ꝑncipis ſed
etiam inferior l. a ꝑncipe poſſit in poſſeſ
ſionez mittere ex ꝑmo et ſcdo decreto al
le. c. ij. de do. et contu. ⁊. c. cum veniſſent de
eo qui mit. in poſſ. Et hanc opinionem
recitat ſpe. in dicto. §. nunc dicendum in
ꝑncipio. Jo. cal. tenet glo. hic ꝙ exequa
tur. maxime quando inferior delegans
eſt tᵱalis vt legatus. alias finita lega/
tione vel delegatione oporteret papam
adiri. Jo. de lig. tenet glo. cũ templo In
noc. bar. in ꝑalle. l. a diuo pio vt ſuꝑ di
xi. tenet ꝙ non poſſit exequi diffinitiuã

quia eiꝰ expirat poteſtas lata ſẽtentia
de offi. dele. in litteris. C. quomõ et qñ
in. l. ſi vt ꝓponis. hinc eſt ꝙ non poteſt ↄ
gnoſcere de nullitate ſue ſentẽtie vt ibi
do. an. diſtinguit ꝙ aut queritur An in
ferior delegatus a ꝑncipe poſſit ꝓnũti/
are de exequendo et de mittendo ⁊ dicẽ
dum ꝙ ſic. et hoc eſt dictum ſpe. in ꝑalle
§. nunc dicendum. ad hoc quod nõ. in. l
iiij. in ꝑncipio. ff. de damp. infec. ⁊ de ꝟ
dico caſum eſſe ſcdm vnam lecturam in
glo. ſi. in. l. vlti. ff. de offi. eius cui mãda
ta eſt iuriſdic. aut q̃ritur an poſſit exeq̃
actualiter ⁊ dicit ꝙ poteſt per iuriſdicti
onem quam habet. ideo poteſt exequi ĩ
terdicendo vel excoĩcando maxime in
abſentia iudicis ordinarij. ad hoc alle/
gat quod nõ. Innoc. in. c. ſi. de offi. dele
Et in hoc ſequitur opinionem Innoc.
in ꝑalle. c. cum ab eccleſiaruz Aut que/
ritur nunquid poſſit exequi actualiter
mittendo. et diſtinguit quia ſi expreſſe
eſt delegata executio. poterit actualiter
mittere et hoc ſentit ſpe. in loco ꝑalleg.
vbi conſuluit ꝙ actualiter et expreſſe ↄ/
mittat ſic. ↄmitto tibi cauſam. ⁊ eius ex
ecutionem. Si non eſt ſpecifice commiſ
ſa executio. non poterit exequi. quia nõ
habet hanc poteſtatem. quia in genera
li cõmiſſione non veniunt ea que ſunt
mixti imperij vt dicit ſpe. in loco ꝑalle.
do. car. dicit ꝙ cum opinione glo. coĩter
tranſeunt canoniſte. ſed aliam opiniõez
dicit veriorez ⁊ melius iure fulciri ꝑ ꝓ
dictã. l. a diuo pio et hanc decre. hec ſũt
que in materia ꝑncipaliter ſcripta repe
rio. Ego vero latius examinando ma/
teriaz ſic diſtinguo. Vel aut queritur nũ
quid vicarius epiſcopi poſſit ſuam ſen
tentiam mandare executioni Aut de in
ferioribus habentibus iuriſdictionem
ex lege vel conſuetudine Aut de dele/
gato ꝑncipis Aut de delegato inferio
ris. primo caſu dico ꝙ poteſt quicquid
hic glo. ſenciat dubitando quando vi
carius habet ordinariam et ea que ſũt
mixti imperij vt cõmuniter nõ. et ꝑnci/
paliter per Inno. in. c. ſuaz de offi. vica
et in. c. licet eo. ti. li. vi. et. c. ꝑlectis xxv.
diſ. et. c. romana de offi. ordi. li. vi. et facẽ
etiam ibi tex. vbi patet ꝙ de iure vica/
rius nedum alios ſubditos ſed ipſos
ſuffraganeos excoĩcare poteſt licet ꝓẽ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

honeſtatem ſit ſibi interdicta poteſtas
reſpectu ſuffraganeorum vt ibi notaf i
glo. et excoĩcatio eſt mixti imperij vt nõ
Innoc̃. in. c. tranſmiſſam de elec. Et hec
in vicario p̃ncipali. qui facit idem conſi
ſtorium cum epiſcopo. talis enim habꝫ
ordinariam. foranei vero non habent
ordinariam ſꝫ delegataꝫ et faciunt idẽ
conſiſtoriuꝫ cuꝫ epiſcopo. vnde ab iſtis
appellatur ad ipſum epiſcopum vt nõ. i
cle. eth principalis de reſcrip. et per In/
no. in. c. romana prealle. de his enim di
cendũ vt in delegatis. Scdo caſu p̃nci
pali ſcꝫ de inferioribus prelatis ſeu iu
dicibus hoſti. in. c. cum contigat. ꝗ. e. di/
cit ꝙ per fideiuſſores ⁊ pignora. talis ꝯ
tra quem lata eſt ſententia poterit coer
ceri inſti. de ſatiſda. tuto. §. vltimo. ff. de
dam. infec. l. iiij. ff. ꝺ ven. inſpi. l. i. §. quid
ergo. vel ordinarius loci hic exequetur
ſententiam arbitri. ff. de arbi. l. iij. §. i. ⁊ ꝺ
re iudi. l. ait pretor in p̃ncipio et nõ. ∫. ꝺ
arbi. per tuas. Sed aduertendum. laci⁹
enim debemus conſiderare iuriſdictio/
nem quam tales habent. Quidam eñ
ſunt vendicantes ſibi coertionem nu/
dam abſqꝫ iuriſdictione vt p̃ntes et do/
mini. erga familiaꝫ. et maritus. et de ta
libus non eſt tractandum quoniã tales
agunt de facto. nec exequi dicuntur ſen
tentias. Quidaꝫ ſunt vendicantes ſibi
iuriſdictioneꝫ in foro penitentiali vt cu
rati. et tales nihil exequuntur ſed indi
recte compellunt ad ſatiſfactionem non
reuocando ſententias generales quas
tulerunt niſi prius ſatiſfaciant de offi.
ordi. ſi ſacerdos ſecundum vnam lectu
ram Alij vendicant ſibi iuriſdictionem
ſimplicem et tales poſſunt ꝓprias ſentẽ
tias exequi. ea p̃tãte iuriſdictiõñ quam
habent. poteſtate vero non quam non
habent. vnde poſſunt indirecte exequi
proprias ſententias ſubtrahendo red/
dibus vel diſtributiones. non eniꝫ poſ
ſunt exequi actualiter in poſſeſſionem
mittendo. vel manu militari auferendo
quia talia ſunt mixti imperij que inferi
oribus non competunt vt. l. imperium
et. l. iubere cauere. ff. de iu. om. iudi. pi/
gnorare etiam poſſunt. vel fideiuſſores
compellere. ad hec quod nõ. Innocen.
in. c. cum ab eccleſiarum alle. de quo in
ſpe. de ſen. excõ. §. nunc videndum in p̃n

cipio. poſſunt etiam exequi priuãdo ab
vniuerſitate et ſimilibus ad hoc tex. op
timus in. c. ex literis de conſti. vel inuo/
cant brachium poteſtatis vel alterius
iudicis arg. in. l. epiſcopalem. C. de epiſ.
audi. et quod ibi nõ. de offi. ordi. c. i. de
quo etiam per butriga. in. l. a diuo pio
§. ſententiam. ff. de re iudi. Ideo iſti iu/
dices inferiores poterunt leuem mul/
ctam indicere. cogere cum pignoribus.
non autem poterũt in poſſeſſionem mit
tere vel alia que ſunt meri vel mixti im
perij exercere niſi aliud det conſetudo
Et hec faciunt ad queſtioneꝫ nunquid
rector ſcolarium. poſſit ſuã ſñiam execu
tioni mandare Spe. in ti. de ſen. excõ. §.
nũc videndum ꝺñ. quid de ſñia doctoꝝ
tenet ꝙ ordinarius illam exequaf alle.
auc̃. ſi quis litigantiuꝫ. C. de epiſ. audi
Io. an. ibi recitat aliquos doctores le/
gum tenere magrm̃ vel rectorem poſſe
ſñiam exequi. ſi ibi habet ſcolarl. bona
ſi non habet bona vel non ſuffici n :ia
ad requiſitionem magiſtri. exequef is
in cui⁹ territorio habet bona. ff. de re iu
di. a diuo pio Et hanc opinionem puto
veriorem inſpecto iure cõi .ſm quã hñt
rectores meꝝ ⁊ mixtum imperium qui
cognoſcere poſſũt de cauſ criminalib⁹
vt in auc̃. habita. C. ne fi. pro pa. vbi et̃
ꝑ glo. Sꝫ qꝛ iure ꝯſuetudinario in ple/
riſqꝫ locis hãc p̃tãtem nõ obtinẽt vt nõ
glo. in p̃alle. auc̃. habita. que dicit ꝙ bo
nonie ꝑ doc. ⁊ ſcolares renũtiatuꝫ ẽ illi
p̃uilegio. quo ad criminales cauſas. p̃t
dici ꝙ exequantur rectores ꝑ iuriſdicti/
onem quam habent. pro ea vero quaꝫ
nõ habẽt r̃currere dñt ad ſupiorẽ Et ſic
p̃t intelligi opinio ſpeculatorl. Et aduer
te quia licet auc̃. habita non faciat mẽ
tionem de rectore ſed tantum de docto
re ⁊ domino loci. ⁊ epiſcopo loci vt tex:
in ꝓhemio ffoꝝ. iuncta glo. et ſic nõ. ꝙ
tres habent iudices poteſtatem epiſco
pum et doctorem ꝛc. dicat ſcolarl. habere
tres iudices poteſtatem. epiſcopũ ⁊ do/
ctorem. ⁊ ſic ibi nihil dicitur de rectore
Illa tamen iura loquuntur ſecundũꝫ
ſua tempora ſm que non legitur ꝙ ſco/
lares fecerunt rectorem. imo glo. in. l.
fi. C. ꝺ iuriſdic. om. iudi. dicit ꝙ ſcolares
poſſunt ſibi eligere rectoreꝫ. qꝛ non exer
cẽt profeſſionẽ. ſed ſũt diſcipli exercẽtiũ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Contrarium tamen videt verum.⁊ vi
detur ꝓbari in.c.quia in cauſis de ꝑcu
ſſiõa ſuꝑſcriptioñ vbi patet ꝙ ſcolares
faciunt vniuerſitatem quod etiã tenet
bar.in ꝓalle.l.fi.C. de iu.om.iudi.vnde
cum hodie faciant ſibi rectorem. habe/
bit rector iuriſdictionem.ſicut alij.⁊ con
numerabit inter alios ex tacita mente
ꝯcedentis.veriſimile enĩ eſt ꝙ citius im
perator dediſſet optionem ſcolarib⁹. vt
ꝯuenirent corã ſuo rectore.quã corã do
ctore vel coram epõ ar.ꝓalle.l.fi.C.de
iuri. om.iudi.⁊ ſic habet ꝯſuetudo que
eſt optima legum interpres. l.ſi de inter
pretatione.ff.de legi.et.S.de conſue.c.cuz
dilectus et minime ſunt mutanda ⁊c.ff.
de legi.l.minime Et facit ad predicta.c
ex parte de deci.vbi conceſſo maiori vi/
detur conceſſum quod eſt minus Con/
cludo ergo ꝙ iſtis iudicibus inferiori/
bus inſpicienda eſt poteſtas quam ha
bent vt ea ipſa vtantur in executione
Si vero nolunt aliter exequi recurrant
ad ſuperiorem in loco vt in iurib⁹ ſupe
rius allega. In 2° ꝓncipali caſu ſcʒ in d
legato ꝓncipis dicendum ſimpliciter ẽ
quod poteſt vt in.c.ſignificaſti ⁊ quod
ibi nõ.de offi.dele.⁊.c. in literis ⁊.c.q̃rẽ
ti eo.ti.⁊ in.c.paſtoralis.§.ꝓterea de of/
fi.dele.et nõ.glo.iuri.ciuilis in.l.a diuo
pio in ꝓncipio.ff. de re iudi.⁊ hec dic̃ ꝓ/
cedere iur̃ canonico ſed de iure ciuili vi
detur dubitare ſed cum hec ſit clarum
de iure canonico vt in iurib⁹ ſuperius
allega.⁊ de iure ciuili non reperitur ex
preſſe contrariũ.ſtandum eſt iuri cano/
nico.cum in dubio iuri.ciuilis recurrat
ad ꝯſuetudinem.l.ſi de interpretatione
et.l.minime.ff.de legi.multo fortius dʒ
recurri ad ius canonicuʒ cum ſit maio/
ris auctoritatis.ad hoc quod nõ. in.c.
per venerabilẽ qui fi.ſunt legi.et.c.ray/
nuntius et.c.Raynaldus de teſta.⁊ in
c.i.de no.op.nun.et ꝙ poſſit tenet bar.
in dicta.l.a diuo pio et dicit expreſſum
in.l.fi.C.de iu.om.iudi. Altio caſu ſcʒ
in delegato inferioris multas ⁊ varias
opiniones ſupra retuli Ego puto eum
poſſe indiſtincte de iure canonico.etiãſi
non ꝯmittatur ꝓncipaliter et expreſſe.⁊
moueor multis iuribus et rationibus
Et ꝓmo per.c.ex literis.S.de offi.dele.
quod videtur ſingulare in hac materia
vbi expſſe dicitur delegatum poſſe ſm
iuriſdictionẽ quam habet demandare
executioni ſententiaʒ.et ꝓbat notabilit
ille tex.vt etiaʒ colligitur ex caſus poſi
tione quam facit ibi gl.ꝙ acceſſorie vi
detur concedi merum ſeu mixtum Im/
perium pro executione ſententie Et fac̃
c.iij.de eo qui mit.in poſ. vbi delegatus
inferiori.dedit poſſeſſionem ex ꝓmo de/
creto et papa approbat ibi certo caſu il
lam dationem. Inſuper facit qꝛ execu/
tio eſt meri imperij vt nõ.Inn.in.c.trãſ/
miſſam de elec. ⁊ nihilominus tranſit
ſub generali ꝯmiſſione vt probatur in
ꝓalle.c.ex literis.Et per hec dico diſti
ctionem dñi An.veritate minime fulci
tam dum diſtinguit inter expreſſe com/
miſſum et tacite.vt ꝓmo caſu veniat ex
ecutio. Scd̃o non.quia in generali cõ
miſſione non veniunt ea que ſunt meri
vel mixti imperij.nam hec ratio militat
etiam in cõmiſſione facta per ꝓncipem
et tamen certuʒ eſt ꝙ cõmiſſa ſibi cauſa
ſimpliciter videtur ꝯmiſſa executio vt ꝓ
batur in iuribus ꝓalle.⁊.§.de do. poſt di
uor.reſti.de prudentia vbi per viam ac
ceſſorij venit nedum executio cauſe ꝓn
cipaliter commiſſe ſed etiã executio cãe
que venit acceſſorie vnde cum ſit eadẽ
ratio in delegato inferiori. vt veniat ac
ceſſorium.debet eſſe eadeʒ iuris obſuã
tia vt in.c.tranſlato de conſti. cum ſimi
li.et ſic cũ executio venit acceſſorie ad
cauſam ꝓncipalem vt bene probatur ĩ
ꝓalle.iuribus.certumqꝫ ſit de iure cano
nico ea que ſunt meri vel mixti Impij
poſſe delegari vt nõ.in.c.quod ad ſedẽ
de offi.ordi.et bene ꝓbat in cle. i.de he/
reti.et.c.licet de offi.vic̃. li.vi.trãſibit ex
ecutio.facta delegatione ꝓncipalis cãe
Et idem forte poſſet dici d iure ciui.vt
licet ꝓncipaliter non ſunt delegabilia ꝑ
inferiorem a ꝓncipe ea que ſunt meri vl
mixti imperij.tamen acceſſorie trãſeunt
ar.l.quotiens.C.de iudi.Et ad.l.a diuo
pio poteſt reſponderi vt dicit glo. hic.ſi
enim negat ille tex. quietiam ipſi dele/
gati.hec poſſunt ſed ſolum dicit ꝙ ordi
narij delegantes debent mandare ſen/
tentiam ſuorum delegatorum executio
ni.forte enim non poſſent de facto vt ſe
pe contingit ipſi delegati ſuas ſententi
as exequi.ſcd̃o etiam poteſt reſponderi

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ad hoc.c.aliter vt infra reſpondebo.vi/
de in ſimili.c.ſignificaſti ꝺ offi. dele.vbi
ordinarius debet mandare executioni
ſententiam latam a delegato ꝑncipis
et tamen ipſe delegatuſ poteſt vt ibi nõ.
et in.c.ex literis et.c.querenti eo. ti. Si/
mile in.c.cum ab eccleſiarum de offi.or
di. Sed aduertendum ꝙ aliud ſit de iu
re ciuili multum me impellit ꝑmo auc.
Ei q̄ iurat de bo.aud.iudi.poſ. vbi a/
ꝑte videtur innuere tex. delegatum nõ
poſſe ꝓpter contumatiam dare poſſeſſi
onem ex primo decreto quod aptius te
net ibi glo.et pro hoc gl.in auc.de exhi.
et intro.re.§.ſi vero ſuper verbo omnez
Cuius contrarium de iure canonico.a
ꝑte innuit.c.cuz veniſſent de eo qui mit
in poſ.et facit ꝑallega.c.ex literis . ſcdo
multum vrget ꝙ aliud ſit de iure ciuili
l.ꝑperandum .§.ſin autem reus.C.de iu
di.ibi ſiue iudex ex ſua iuriſdictione hec
facere poſſunt ſiue per relationẽ ad ma
iorem iudicem ꝛc.facit etiam auc. Qui
ſemel.C.quõ et quando iudex.vbi dele
gato a principe tantum datur poteſtas
citandi per edicta non autez delegatis
ab inferioribus vt ibi a contrario et in
ꝑdicta auc.Ei qui iurat. Mito ergo for
tius eis interdicitur executio . et optie
facit tex.iuncta glo.in.l.fi.C.de offi.eiuſ
cui man.eſt iuriſdic.vbi patet ꝙ ſimpli/
citer mandata executione non veniunt
ea que ſunt meri et mixti imperij. quia
talia etiam expreſſe delegabilia nõ ſūt
Et ſic videtur in veritate ꝙ aliud ſit de
iure ciuili.aliud de iure canonico .Et ꝓ
diuerſitatiſ ratione ſatis facit illa ratõ
ꝙ de iure ciuili ea q̄e ſunt meri vel mi
xti imperij non ſunt delegabilia Secuſ
de iure canonico vt ſupra dixi . Et hoc
ſm opinionem cõem.de quo tamen di/
cendum vt plene nõ. in ꝑalle.c. quod ſe
dem de offi.ordi.nõ obſtat hoc. c.quod
videtur innuere idem de iure canonico
vt non poſſit. quia expreſſe non negat
vt ſupra dixi.vel põt dici et nõbiliuſ ꝙ
loquitur ĩ delegato dato ab ordinario
propter cauſam ſuſpitionis vnde cum
in exequendo nulla ſit ſuſpitio de appel
nouit.videtur delegatus tantuz ad co
gnitionem in qua eſt ſuſpitio ⁊ non vl/
tra vt ſic limitetur ꝺlegatõ ad menſuãſ

cauſe delegationis Ad rationem bar.
ꝙ expirat iuriſdictio lata ſententia. Rñ
detur per glo.de offi.dele.querenti ꝙ ex
pirat quo ad actum cognoſcendi non q̄
ad actum exequendi et hoc bene ꝓbaẗ
in dicto.c.querenti et.c.ſignificaſti eo.ti
et.c.in literis vbi clare probaẗ. Ex ꝑdi/
ctis poteſt concludi concluſio nona Ecl.
delegatus inferiorl.a ꝑncipe ꝓpriam ſẽ
tentiam actualiter exequi poteſt q̄uis
ſententie executio ſpecifice eidem cõmiſ
ſa minime fuerit.licz ſecus ꝺ iure ciuili
videatur. Decima concluſio Rector ſco
larium mero iure inſpecto ſuam ſniam
etiam actualiter executioni mãdare ꝑt
Et idem in vicario epiſcopi. vł alteriuſ
poteſtatis eſt cenſendum Ex quo iferẗ
rectorem ſcolarium non ſolum habere
ſimplicem iuriſdictionem.ſed etiam im/
perium. vndecima concluſio. inferioꝛ̃ſ
lege vel conſuetudine iuriſdictionez ob
tinentes.per poteſtatem quam habent
ſententias ſuas exequi valeant pro ea
vero quam non habent ad ſuꝑiorez re
fugium habere debent Ex qua ifertur
ꝙ licet habentes ſimplicem iuriſdictio/
nem valeant eã exercẽdo ſniam exequi
eis tñ actualis executio denegaẗ. Et ꝑ
ꝑdicta dico materiam intrinſecaz hui⁹
c.expeditam. Aggrediendo nunc mate
riam extrinſecã. Quero primo quia tex.
abſolute dicit epm adeundum in actio
ne mouenda ↄtra clericuz.quid ſi epus
aditus negligit iuſtitiam exercere . An
in defectum ſuccedat metropolitanus
vt ſic ſit iſte caſus in quo poſſit adiri ꝑ
ſubditos ſui ſuffraganei ꝑ viam que/
rele. Sup hoc dubio quotidiano duas
reperio ſententias.ꝑma fuit opinio gl.
viij.q.iij.ĩ ſũma que habz ꝙ ſic. allegat
c.cum ſcimus ea. cauſa et q. Eandem
ſententiam ſecuta eſt glo. in.c. paſtoraẗ
et.c.irrefragabili de offi.ordi.⁊ hoſt.in
ſumma e.ti.§.quod ꝑtinet ſub §. Sunt
autem ꝺñ.deſes ꝑſul. Et idem Jo .mo.
in ꝑalle.c.i.non obſtat tex.in ꝑalle.c.i.ꝺ
ſup.ne ꝑla.vbi archiepiſcopus non ſuc
cedit in iuriſdictione epiſcopi ob ſua de
merita excõicato.quia ſecundum eũ a/
liud ĩ negligẽtia quã in excõicatiõe q2
negligẽſ peccat ĩ iuriſdictõe. ⁊ ſic ñ miꝛ
ſi deuoluiẗ iuriſdictio ad archiepiſcopũ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vnde concludit hoſti. in preallegato.c.
i.ꝙ ſi epus tertio monitus nõ proceď
vel prima vice denegat expreſſe metro/
politanus cognoſcet alleg.de offi.ordi.
duo ſimul de ſup.negli.pla. c.i.Conſu/
lit tamen ꝙ archieps ſubditum remit
tat ad ſuffraganeum.ſtatuens ſibi ter/
minuz competẽtez quo ſubdito iuſtitiã
reddat.quo elapſo ſi id non fecerit.ipſe
diffiniat alle.de offi.ordi.quanto ĩ fine
et capitulum ad reprimendam ⁊.c.irre
fragabili.Excesſus.hanc eandem ſen
tentiam viſus eſt ſentire Jo.cal.in capi
tulo nullus de iure patro .alle. prealle.
c.cum ſcimus.Contrariam ſententiam
fouet archi.in prealle.c.i.de ſup.ne.pla.
li.vi.quia quod archiepiſcopus in ne/
gligentijs ſuppleat non eſt iure cautum
alle.notata per Jnno.in capitulo quia
diuerſitatez de conceſ. preben.vbi dicit
ꝙ hec pena deuolutioñ de vno ad aliũ
non debet imponi niſi in cauſis iure ex
preſſis.alleg.etiam ix.q.iij. nullus et ca
pi.cõqueſtus et ſupra de offi. ordi.duo
ſimul et capitulũ paſtoralis ſcdo rñſo
xxv.q.ij.amputato et.c. ſic decet. Jtem
francil.far. niſi in caſibus ſcdm eum p̃/
muſ in abſolutione ab excommunicati
one de offi.ordi.ad reprimendam ſcduſ
in correctione criminum de cenſi. roma
na ꝟ.notoria li.vi.vtrobiꝗ enim mora
affert periculum.et illa ſic ſpecialitatis
ratio .hanc ſententiam ꝙ non ſuccedit
videtur ſentire Jnno.in prealle.c.roma
na Etſi dicatur ꝙ per hec remanebunt
crimina impunita contra id ꝯ ſen.excõ.
vt fame.reſpondet ꝙ archiepiſcopuſ co
get ipm vt procedat et pronũtiet. quod
poteſt ratione peccati negligẽtie lxxiiij
diſ.quorundam xij.diſ.de his in fine et
quod nõ.Jnno.c.i.li.vi. et hoſti. de cle.
non ĩſiden. ex tue.Non obſtat decre. vl
tima de cenſi.li.vi.ꝙ non de correctione
ſimpliciter ſed de viſitatione loquitur
ſcdm eum.et hanc opinionem recitãdo
videtur tenere ibidem Jo.an. licet exp̃ſ
ſe non declaret intentionem ſuam.ſ3 cla
rius et apti⁹ ipaz ſentit in.c.null⁹ de iu
patro.Eam etiam ſequitur do.Car. in
capitulo duo ſimul et capitulum paſto
ralis de offi.ordi.⁊ in p̃alle.c.null⁹. Sz
contra hanc ſententiam militare videt
prealle.c.duo ſimul.in fi. in ꝟſi.quãdoz

Sed dico ꝙ non obſtat quoniam ar. a
contrario.ibi non ſumit ꝙ ſuccedat pa
triarcha negligente archiepo ſed bene
ſumitur ꝙ clericis volentibus reſpon/
dere coram archiepo patriarcha ſucce/
dit in iuriſdictione.quod tamen falſum
eſt quia iudicium redditur in inuitum
ideo non ſumitur ibi argumentum a co
trario ſenſu vt nõ.ibi glo.⁊ clarius Jn
no.ſcdo videtur obſtare.c.quanto in fi
de offi.ordi.vbi patz ꝙ abbate negligẽ
te ſuccedit epiſcopus in correctione mo
nachorum Solutio contrarium videt
aliqualiter vrgere.attamen dico ꝙ illd
loquit in inferioribus epo. nam hmõi
p̃lati inferiores habent iuriſdictionem
a iure cõi inquantuz ſunt vigiles ⁊ ſol
liciti in iuriſdictione exercenda .alſ iu/
riſdictio deuoluit ad epz qui eſt ordina
rius totius diocẽ.vt pbat in p̃alle.c.q̃z
to et de iudi.c.cetex. vel quatenus itel/
ligit de archiepo reſpectu epi pcedit in
crimine notorio.nam illud delictũ de q̃
ibi non poterat eſſe non notoriuz vt ibi
etiã nõ.Jo.an.quo caſu põt archieps
pcedere ad pmutatiõem vt in p̃alle ꝟ.
notoria.nec obſtat.c.i.de ſup .ne. p̃la.li.
vi.qz ibi diſponitur circa factũ contin/
gens Jbi eni archieps excoĩcauit ſu
os ſuffraganeos.et poſtea fecit edictuz
ꝙ omnes ſubditi ſuffraganeoꝝ habe/
rent recurſuz ad euz. qđ quidẽ edictuz
papa reuocat quia non deuoluitur iu/
riſdi. ad metropolitanũ etiãſi p pprijſ
culpiſ excoĩcatiõe tenerent ſuffraganei
qz hoc nõ reperitur iure cautũ p doc. enĩ
nõ videt tex.ibi ſentire vt p negligẽtia
fiat deuolutio.imo potius innuit oppo
ſitum ex identitate rõnis vt nunꝗ̃ trãſ
feratur niſi in caſibus iure exp̃ſſis.⁊ ſic
concordat p̃alle.c.paſtoralis Jtez cũ hec
deuolutio ſit pena nõ eſt inſligẽda niſi
in caſib⁹ iure exp̃ſſis ꝯ pe.diſ.i. pene nõ
in.c fi.de iu.patro.Et ideo poſſet nõ ab
ſurde in hac materia ita diſtingui De
negligente epo vel ſupiore nõ ſuccedat
regulariter alius citra papam. ſ3 negli
gente iferiore ſuccedit epus.pmũ mem
brum pbat in.c.paſtoralis de offi.ordi
vbi dicit ꝙ licet epus ſit iure metropo/
litico ſubiectuſ archiepo.attamen in ſb
ditos ipius epi.excepti. quibuſdã arti/
culis nullã hz ptãtem vñ põdero ꝟbũ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nullam ꝫc. Et ſic regula traditur nega/
tiue.non ergo eſt ordinarius diocꝫ. epi/
ſcopi.ſed tantum ipſius epiſcopi. nec in
ſubditos vendicat ſibi iuriſdictionē ex
ceptis quibuſdaꝫ articulis iure expreſ
ſis vt ibi. Cuꝫ ergo iſte articulus negli
gentie nullibi ſit a iure compꝛehenſus vt
ipſe ſuccedat ſtabimus regule ibidē tra
dite Et hec regula confirmatur per ꝑ/
alle.c.duo ſimul.vbi dicitur ꝙ ꝑmates
vel pꝛiarche nihil iurꝭ ꝑ ceteris hn̄t niſi
inquantum eis canones concedunt et
conſuetudo cōtulit ab antiquo. Ad idē
c.venerabilibus de ſen.exco͂.li.vi.in pꝛin
cipio vbi cauetur ꝙ etiam in ſententia
excōmunicationis non deuoluitur cā
ſubditoꝛuꝫ ad archiepiſcopum. niſi per
appellationem licet poſſit ſubditus de
epiſcopo conqueri appellatiōe ceſſante
Non obſtat ꝑdictus ꝟ romana et .c.cū
ſcimus quia ponunt caſus ſpeciales vt
in eis patet.et idem in ſimilibus eſt di/
cendum Secus autem in inferioꝛibus
eſt reſpectu epiſcopoꝛum quia vt ſupꝛa
dixi epiſcopꝰ eſt oꝛdinarius tociꝰ diocꝫ.
vt in.c.i.de offi.oꝛdi.et.c.cum epiſcopuſ
eo.ti.li.vi.vnde pinguioꝛem iuriſdictio
nem habet epiſcopus reſpectu ſubdito
rum ſui ſubditi.quam archiepiſcopus
reſpectu ſubditoꝛum ſui ſuffraganei vt
nō.in ꝑalle.c.paſtoꝛalis per glo. et doc.
et in.c.cum ab eccleſiarum eo.ti. in glo.
vltima.que eſt notabilis in materia.et
facit quod dicaꝫ in ſequenti queſtione
Et ex predictis elicitur duodecima con
cluſio Q᷒ epiſcopo ꝓ exceſſibus excom
municato vel iuriſdictionem exercere
negligente. eius iuriſdictio ad metro
politanum regulariter non deuoluitur
quanquaꝫ in caſu negligentie ad iuſti/
tiam adminiſtrandam per eundeꝫ com
pelli valeat. In prelatis vero epiſcopo
inferioꝛibus quo ad ipm̄ epiſcopum ſe/
cus eſt cenſendum Ex hoc infero coꝛre
larium Q᷒ pinguius ius habēt epiſco
pi in ſubditos ſuoꝛum ſubditoꝛum ꝗꝫ
archiepi̅ in ſubditos ſuoꝛum ſuffraga
neoꝛuꝫ. Secundo ꝑncipaliter quero ter
hic ſimpliciter dicit epiſcopum adeūdū
in cauſa mouenda contra clericum q̄o
ſi actio eſt mouenda contra clericum ec
cleſie collegiate vel contra monachum
alicuius monaſterij non exempti An d

beat adiri epiſcopus An eius ꝑpoſituſ
ſeu plebanus vel abbas. Solutio glo.
in.c.quāto de offi.oꝛdi. refert tenere hu
gl. ꝙ ſi agatur in figura iudicij ſolus
epiſcopus debꝫ cognoſcere de cauſa cle
rici. Secus ſi agatur ſm̄ regulam clau
ſtralem ⁊ loquitur de monachis. alꝭ.xi
q.i.de perſona et. C.de patri.po.l.iij.⁊ ꝺ
emenda propinquo.l.vna.ſed glo.ibi et
in.c.cum ab eccleſiarum eo. ti.tenet pre/
latum eccleſie collegiate habere iuriſdi
ctionem cognoſcendi.quia eſt iudex oꝛ/
dinarius licꝫ ſubſit epiſcopo alle. ꝑalle
c.cum ab eccleſiarum ⁊ in auc̄.de defen
ciui.ꝟ.ij.colla.iij.⁊.c.decernimus ꝺ iudi
et. C.de iu.om.iudi.in.l.ſi.facit.c.cuꝫ in
eccleſijs de ma.et obe.et.c.ſicut de ſimo.
In quibus iuribus patet abbateꝫ ſen
ꝑoꝛem poſſe monachum excoicare Idē
videntur tenere lau.vin.tan. et goffre.
Idem glo in.c. de pſona et.c. experiētie
xi.q.i. Aliud videtur ſentire glo .in.c.i.
xviij.q.ij.que dicit ꝙ ſi oꝛdine iurꝭ. agiꝭ
contra monachū.coꝛā ep̄o agenduꝫ eſt
ſecus ſi non in foꝛma iuris vt .ꝭ.de ap.
reꝑhenſibilis. Inno.et Jo.recitādo opi
in prealle.c.quanto.diſtinguūt ꝙ ī his
que ſpectant ad regulaꝫ. abbas ꝑcedet
epiſcopū.cum in eis magis debeat mo
nachuſ obedire abbati ꝗꝫ epiſcopo Idē
nōt glo.in.c.qui reſiſtit xi.q.iij.⁊ viij.di.
que contra et xxxiij.q.vi.noluit ⁊ de pe
nis cle.ſi.in glo.nō.ꝙ.vnde ſm̄ Innocꝫ.
et Jo.an.ſi monachus peccaret.abbas
ad reuocandū eum et puniendum iten
dit ſecunduꝫ regulā a ſuperioꝛe appꝛo/
bataꝫ etſi ſecūdū eam fuerit eijciendus
eijciet eum.quia ex quo ſuperioꝛ confir
mauit regulam videtur abbati dediſſe
poteſtatē faciendi ea que in regula cōti
nentur Si vero accuſaretur in iudicio
tunc procedendum erit ſub epiſcopo qꝛ
minoꝛ ep̄o cauſas criminales non agit
xviij.q.ij.monaſteria Si vero ageretur
ciuiliter tunc queſtio non procedit ī mo
nacho cū nihil habeat xij. q.i.c. nolo et
c.non dicatis Eꝫ ſi abbas haberet cle
ricos ſeculares ſub ſe vel etiā mōchos
ſub ſe.in alijs monaſterijs a ſuo mōſte
rio diuiſꝭ bn̄ poterat cāſ eoꝝ ciuiles au
dire cū ſit oꝛdinariꝰ eoꝝ. et hoc ſi actoꝛ
vult querimoniam apud abbatem de/
ponere.non enī cogitur q̄o eos ducere

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſub abbate imo pōt ipos conuenire ſꝫ
epiſcopo et alijs ordinarijs. nec poterit
excipere de foro ſcilicet φ p̃mo ſint con/
ueniendi ſub abbate ſicut in alijs qui
eliguntur ab vniuerſitatibus nō. Inn.
in.c.cum eccleſiarum ⁊ facit preall e.l.fi.
C.de iu.om.iu. Et idem quod ſupra di
ctum eſt de abbatibus.tenent in pleba/
nis et alijs prelatis eccleſiarum collegi
atarum Collec. in ꝑalle.c.quanto ꝯfert quaſi
dam tenere abbatem poſſe corrigere et
punire monachum ſuum.etiam in figu
ra iudicij.dūmodo non agat ad depoſi
tionem ordinis.et hoc caſu ſcilicet cum
agitur ad depoſitionem ordinis intelli
gunt iura per Innoc̃. Mouentur per.c.
nullaꝫ xviij.q.ij.vbi dicit.tex. φ tota di
ſpoſitio monaſterij ſpectat ad abbatem
ad idem ca. abbates ea.cauſa et.q.vbi
dicitur φ abbas habet plenariam po/
teſtatem in monachos Iteꝫ quia de iu
re communi prelatus qui preficitur ꝑ
electionem habet iuriſdictionem in eos
quibus ꝑficitur vt in.c.cuꝫ ab eccleſia
rum de offi.ordi. Sed ipſe collector dicit
tuciuſ et verius eſſe ſentire cuꝫ opiniōe
Inno.quia infimi iudices non poſſūt
cognoſcere niſi de paruis et in duobuſ
aureis punire. C de peda.iudi.l.fi.ij.q.
vi.anteriorum ⁊ remittit ad plene nō.
in ſpe.de iu.om.iudi . hanc queſtionem
quo ad monachos reſpectu abbatis re
perio plene tactam per Io.de lig.in cle.
ne in agro de ſta.regula. vbi format ſꝫ
thema Monachus infra ſepta monaſte
rij homicidium.⁊ extra ſepta adulteriū
commiſit modo ſuus abbas habita in
formatione vult inquirere contra eum
de dictis criminibꝰ et proceſſum ſuū fa
cere contra euꝫ.deinde procedere vl̄ ad
canonicam ꝓnũtiationem vel abſoluti
onem per ſniam iuxta nocentiā vel ino
centiaꝫ ipſius monachi Ab alia pte ve
nit epus in cuiꝰ diocḻ.ſitum eſt monaſte
riuꝫ.volens idem facere ⁊ procedere aſ
ſerens predicta ad ſe ꝑtinere non ad ab
batem Abbate contrarium aſſerente ⁊
dicente ad ſe ⁊ non ad epꝫ ꝑtinere Que
ritur quid iuris Et proſequitur hanc
queſtionem multuꝫ late ⁊ concludit φ
ad abbatem ſpectat all̄.de appel. ad no/
ſtram de ſta.mona.ca.que.ibi dicitur φ
viſitatores capituli generalis.ſuos mo
nachos delinquentes.per abbateꝫ cor
rigi faciant.eiſqꝫ iniungi penitentiam
ſalutarem.iuxta beati benedicti regulā
⁊ apoſtolica inſtituta de ap. reprehenſibi
lis in fi.xxiiij.q .iij.corripiantur de offi
ordi.cum ab eccleſiarum ⁊.c.quanto.c.per
cū ibi nō.ad ſꝫ qd nō.archi.i.c.vt ania/
rū de oſti.li.vi.⁊ i.c. vno de ma . ⁊ obe.
eo.li.vbi dicit φ iſti inferiores ꝑlati ha
bent iuriſdictionem ordinariam vnd̓ ex
coicare poſſūt Item probat hoc Io.de
lig.per caſus ſpeciales per quos patet
expreſſe abbatē poſſe punire monachoſ
ſuos.⁊ p̃mo inducit.c.ſicut ex literaruꝫ
de homici. vbi innuitur φ prior ⁊ frēs
cartuſieñ cognoſcūt de homicidio ꝑ eo
rum fratrem commiſſo.ſcdo iducit.c.cū
moniales de purga.canoni.vbi monia
les de libidine in ſuo capitulo corrigū
tur.3ᵒ inducit.c.ſignificaſti ij.de homici
vbi abbas ſancte trinitatis cum laurē
tio ſuo regulari canonico inquiſito de
homicidio per eum commiſſo .querit a
papa conſilium ſalutare . non enim ſm
eum poſſet abbas ſignificare pape niſi
diligenter inquiſiuiſſet de eo .ſaltem cū
eodem canonico qui ꝑus eſt requirēdꝰ
ij.q.i.in p̃mis Quarto inducit. c. ſuſce
pimus de homici.vbi abbas ſancti be
nedicti de ſuis duobus monachis inq̄
rit.qui commiſerant homicidia.illoruꝫ
latronū.⁊ erāt monachi in magna cul/
pa.querit vter de dictis monachis dꝫ
expirare peccatum ad arbitriū abbatiſ
mandatur ibi per papam et abbas pu
nit eos Si enim punitio et penitentie i
poſitio ad epm ꝑtineret.remitterent per
papā ad epm ⁊ non ad abbatem ar.de
deci.audientiam ⁊ de tranſla.pla. inter
corporalia vbi.neqꝫ et ꝟ.ꝑſertim.⁊ ſic vi
detur φ abbaſ poteſt inquirere contra
monachum ex quo punit ⁊ inquirit de
homicidio quod inter maiora ⁊ horribi
liora ꝯputat de tēpo.ordi.q̄ſitum de ac
cuſa.inquiſitiōis i ꝑncipio ⁊.l.di.miror
Item monachi debent puniri ⁊ corrigi
ꝑ abbatem qui debet eos corrigere iu
xta beati benedicti regulam ⁊ apoſtoli
ca inſtituta vt hec verba habentur in
preallegato capitulo ea.que.de ſta mo.
ſic puniunt ſecundum regulam quod ꝓ
bat per regulam cum in regula beati
benedicti caueatur ⁊ traditur de peni

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tentia iniungenda pro grauiorib⁹ cul/
pis.et in rubrica qualis debeat eſſe ab
bas in ſecunda diuiſione capituli i do/
ctrina ī.xxi.c. de cauſis monachorum
ꝯ.admonet decanos ⁊ in xxiij. de excoī
catione culparum et xxv.de grauiorib⁹
culpis et xxviij.de his qui ſepius corre
cti emendare noluerūt vbi ponit expul/
ſionem a monaſterio Item facit in ru/
brica de prepoſitiſ monaſterij. que puni
tio fit de incorrigibili de iudi. cum non
ab homine.de his et ſimilibus capitul'
in regula beati benedicti facit mentio
nem.hoſt.de regula.c.fi. Inducit etiam
Jo.de ligna.cle.religioſi ꝯ quibus ⁊ ꝯ.
ſi qui vero de ꝑuile.vbi prelatus regu
lari.punit inferiorem.de grauioribus cl'
pis.et punit ibi de criminibuſ que ſapi
unt furtum vel rapinam que de maiori
bus ⁊ grauioribus ſunt de iudi. cū nō
ab homine et xxv.diſ.ꝯ nunc autem.pu
nit ergo abbas non ſoluz minora ſecū
dum regulam.ſed cum deficit regula ī
qua pena non habetur de homicidio ⁊
multis alijs de quibus non facit men
tionem expreſſe.habet eos punire ſcdm
apoſtolica et canonica inſtituta.vt in ꝓ
alle.c.ea que.⁊ ſic poteſt abbas impone
re ſuis monachis pro criminibus peāſ
iurl. Et a predictis excipit vnum caſum
in quo non punit abbas videlicet cum
criminaliter agitur contra monachum
de crimine degradationem requirente
quia tunc coram abbate non ageretur
ſed coram epiſcopo cum inferior ipſo.de
gradare nō poſſit.ſiue ſit verbalis ſiue
actualis ipſa degradatio de quo de pe.
degradatio li.vi.quod ſic probat qui ſi
poteſt ordinarie non poteſt iudicare de
proc.nullus.nec debet cognoſcere regu
lariter ex quo iudicare non poteſt vt in
c.cum ſuper de cauſa poſ.et ꝓprie.⁊ l.de
qua re.ff.de re iudic. Et dicit regularit̄
quia excipiuntur caſus notati in ꝓalle
c.cum ſuper ⁊ ꝙ de tali cauſa criminali
ter mota non poſſit iudicare niſi epiſco/
pus.inducit nō.per hoſt.et Inno.in.c.
tranſmiſſam de elec.et per eoſdē de offi
ordi.quanto et in caſu illo poteſt intelli
gi.c.monaſteria xviij.q.ij. allegatum ꝓ
contrario vnde ex predictis concludit
ꝙ abbas debet cognoſcere de crimine
ſui monachi cum proceditur contra eū

inquirendo vel denuntiando .quod in
telligit verum niſi eſſet talis caſus in ꝗ
fieret degradatio etiamſi ageretur per
viam inquiſitionis vt eſt heret' de here
ad abolendam.quo caſu pertinebit ad
epiſcopum qualitercunꝗ agatur etiam
ſi ſit exemptus vt ibi. Idem credit ī fal
ſario literarum pape.et in alijs caſibuſ
in quibus degradatur qualitercunꝗ
degradatur vt ad ſolum epiſcopum ſpe
ctet cognitio Si vero agatur contra mo
nachum clauſtralem vt ſuper pecunia
vel alio cōtractu ciuili vel queremonia
non habet locum queſtio ſcdm eum co/
ram quo agi debeat . cum monachus
ſimplex clauſtralis non poſſit ciuiliter
conueniri.cum propriū non habeat xij.
q.i.non dicatis et.c.nolo et xi.q.i.de ꝑ/
ſona vt nō.hoſt.et Innocen. in ꝓalle.
c.quanto. Imputet ergo ſibi qui cuz eo
contraxit. Et putat hoc verum etiamſi
interuenerit iuramentū in contractu ꝓ/
dicto.cum monachus iurare non poſſit
ſine licentia abbat.de iura.calun.c.i.in
fi.et in regula beati benedicti vbi ſuad
tur ei ꝙ nō iuret in rubrica que ſunt in
ſtrumenta bonorum operuz. nec etiam
habet executionez ꝓprie voluntatis de
elec.quorundam et.c.ſi religioſus de te
ſta.religioſus li.vi.⁊ ita pro non iurato
habetur x.diſ.vides et.C.de legi.nō du
bium et.c.quod autem de iu.patro. nec
obſtat.c.cum.c.laicus de foro compe .li.
vi.vbi habetur ꝙ ratione iuramēti con/
ueniendus eſt quis coram iudice eccle
ſiaſtico.cum abbas ſatis ſit eccleſiaſtic⁹
iudex qui excoīcare pōt de ma.et obe.cū
in eccleſijs ⁊ de offi.ordi.cū ab eccleſiaꝝ
⁊.c.q̄to de ſimo.ſicut tuis Si āt ꝯueni/
atur de facto ratiōe dicti ꝯtract⁹. ꝯueni
ret coram abbate alleg.nō.de offi.ordi.
q̄to ⁊ de accuſa.et ꝑte Et hoc putat ve
rum ꝙ non poſſit agere contra mona/
chum clauſtralem niſi ſit in ſtudio cum
abbatis licentia.qꝛ tunc pōt agere ⁊ d
fendere oīa ſine quibus in ſtudio bono
modo eſſe non poteſt vt nō. de accu. ex
ꝑte et i.c.vt periculoſa ne cle.vel mona.
li.vi. Et pōt vſꝗ ad ꝓbabilē ſūmā obli
gare ſuꝑ mutuo vt nō.xij.q.i.nō dicat'.
⁊ i ꝓalle.c.piculoſa ꝑ archi. Et tñ ſi agat
ꝯtra mōchū qꝛ pt agē ⁊ defēdere vt.ſ.
dcm ē.ꝯueniet corā abbate ſm⁹ eū ꝑ iuā

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſuperius allegata. Si autē contueniatur
monaſteriū in quo caſu potuit vt ſup
dictum eſt monaſterium obligare. tunc
corā epiſcopo agitur cum abbas habe
at monaſterium defendere de reſcrip. e
doceri cum ibi nō. q2 non poteſt abbas
eſſe ps ꝛ iudex iiij. q. iiij. nullus. Si autē
monachus prior vel adminiſtrator cō
ueniatur nomine ſui beneficij de iudi.
cum deputati nō. doc. in. c. cum edoceri
de reſcrip. ꝛ de reſti. ſpoli. olim ꝑmo Cre
dit Jo. de lig. ꝙ conueniri debeat corā
abbate per glo. in ꝑalle. c. quanto. cum
generaliter de monacho contrahēt loq̄
tur Et per alias rationes ſupra poitas
ꝛ nullus alius melius contrahit quā
dictus adminiſtrator Et ꝑdicta omnia
de correctiōe criminū facienda ꝑ abba
tem ꝛ conuentione facienda coram ab
bate in ciuilibus queſtionibꝰ. dicit hꝰ
etiamſi monachus contraxerit vel reſi
deat in alia dioc. ꝗ vbi eſt monaſteriū
quia monachus vbicunqꝫ fuerit ſemꝑ
eſt in iuriſdictione abbatis quem vice
dei ſupra caput ſuum poſuit de elec. ſi r̄
ligioſus li. vi. ꝛ monachus fictione iu
ris ſemꝑ eſt in clauſtro nō. Inno. ꝛ ab.
de ſen. excō. cum illorum ꝛ archi. ne cle
vel mona. vt ꝑiculoſa li. vi. ꝛ ꝓbat i di
cta decre. cuꝫ illorū. vbi ſi duo monachi
diuerſorum monaſteriorum ſe ꝑcuſſerit
ꝑtinet ad vtrūqꝫ abbatem abſolutio et
ita datur iuriſdictio extra clauſtruꝫ q2
nō poteſt fieri ꝙ ambo monachi eſſent
in ꝓprijs monaſterijs. ꝓbatur etiam eo
ti. c. canonica vbi prior hoſpitaliorū
abſoluit fratres ſuos. qui nullū habēt
clauſtruꝫ. ꝛ ita extra clauſtꝝ vbicunqꝫ
iuriſdictionem habet abbas i ſuos mo
nachoſ. dicit tamen ꝙ ſi locꝰ in quo mo
nachus reſidet ꝛ contraxit eſt remotus
ab abbate. in tantū ꝙ nō poteſt ꝯmode
per actores adiri. qd poterit conueniri
ab epō. nec obſtat exceptio ꝙ ꝑmo con
ueniendus ſit coram abbate. quod ſic
ꝓbat. nam moniales ꝓpter abſentiam
abbatiſſe quia mortua eſt. agunt nomi
ne ꝓprio reſtitorio iuditio de reſcrip. cuꝫ
dilecta in fi. quod non facerent ſi viue
ret ſed ageret abbatiſſa vt nō. de ſen. ex
cō. de monialibus pro hoc facit quod
nō. glo. in. c. non dicatis xij. q. i. que dicē
monachum poſſe agere de iniuria ſibi
illata ſi abbas eſt abſens nec reliquit
ꝓcuratorem. ergo et in caſu noſtro ꝓpē
abſentiam abbatis conuenietur mona
chus coraꝫ dioceſano Item filiusfami
lias agit et defendit abſente patre. ff. de
iudi. ſi longius §. ſi filiusfamilias. ꝛ nō
in dicta decre. cum dilecta Item icōmo
ditas mutat alicuius ſepulturam de ſe
pul. is qui li. vi. Et etiam religioſo dat
electionem ſepulture. cuꝫ ad monaſteri
um ſuum commode portari non poteſt
ꝗuis velle vel nolle non habeat in. c. re
ligioſi a ꝯtrario de ſepul. li. vi. ad hꝫ qd
nō. in. c. tum ex literis de reſti. in inte. in
glo. penul. vbi ponuntur ꝟ. non facit er
go parum diſtantia longa viarum. pro
rogat inducias onus aufert īpedimen
tum Coadire foruꝫ conſeruat ius dño
rum Et ſic diſtantia cogit adire forum
vbi alias non adiretur et ſic allegatur
dicta. l. ibi ſi longius. vnde dicit ꝙ ſi pre
dictus monachus diſtat ab abbate vt
ſupradictum eſt habebit electionē actor
vt ipm conueniat coram epiſcopo ꝛ ſic
ſm euꝫ debet intelligi et ſaluari opinio
Inno. ꝛ hoſti. ꝛ abba. in predicta decre
quanto. aliaſ autem ſi ſit ꝓpe debet re
currere ad abbatem ar. de reſcrip. ſtatu
tum li. vi. Et per rationes et iura ſupra
allegata propter negligentiam abba
tis non eſt dubium cum de ea appare
rit quin ꝑtineat ad epiſcopum in decre
quanto de offi. ordi. in fi. et capl'm gra
ue cum ibi nō. et per nōta per archi. in. c
vno de maio. et obe. li. vi. Ideꝫ in noto
rijs eſt cum ſtatim abbates non corri
gunt de cenſi. romana §. notoria li. ſexto
quia poſſunt dici merito negligentes.
quod intelligit in notorio facti perma
nentis vel interpolati de coha. cle. ꝛ mu
ſuper eo. de vſu. cum tu. non autem in
notorio facti tranſeuntis Item vbi ap
pellatur ad eum. de appella. romana §.
i. libro ſexto Et ad capitulum. i. de ꝑui
le. li. vi. quod vidtur obſtare in eo ꝙ in
nuit ꝙ etiam exempti delinquentes ex
tra locum exemptum vel contrahenteſ
poſſunt conueniri coram epiſcopo loci
reſpondet Johan. de ligna. ꝙ loquitur
quando prelati iſeriores ſunt negligē
tes vel in notorijs vel vbi agitur de ac
cuſando vel in caſu vbi degradari de
bet vt dictū eſt ſupra. Alias eſſent om

mia ſuperiora per illud capitulum corre
cta.vel ſecūdum cum loquitur ꝙ ratiōe
exemptioñ non defendetur. quin puni
antur per ordinarium ſi delinquant vl
contrahant extra domicilium. ſed non
negat quin poſſent defendi per anterio
ra iura que omnia papa reuocare non
intendit de elec.eccleſiam ij. vel melius
ad illud capitulum dici poteſt ꝙ loqui
tur de his exemptis qui ceſſante exem
ptiōe ſunt immediate ſub ordinario lo/
ci vt patet in principio illius tex. ibi ſu
am in epiſcopis iuriſdictioné prout ius
exigit exercere ꝛc.et ſic loquitur de prin
cipalibus prelatis eccleſiaruꝫ exempta
rum.qua ceſſante exemptione conueni
rent ratione delicti contractus vel alia
ratōe coraꝫ ordinario loci xvi.queſtiōe
i. abbas ꝛ.xi.q.i.de perſona cum ſimili
non autem loquitur de monachis qui
etiam omni priuilegio ceſſante diſcuti
et puniri debent per ſuum abbatem vt
ſupra dictum eſt nec priuilegiū debet eiſ
eſſe damnoſum de priuile. in his. Sed
quam formā ſequeretur abbas vel cō/
miſſarius ſuus inquirendo contra mo
nachum ſuum. de crimine ſequetur ne
formam iuris vt in.c. qualiter et quan/
do. §.debet de accuſa. et vt vocetur ad
audienduꝫ iurare teſtes de teſti. In no
mine domini.vel procedit ſecunduꝫ ſta
tuta regularia vbi proceditur ſimplici
ter et de plano ſine ſtrepitu ꝛ figura iu
dicij.ſm quam formaꝫ non tradūtur
capitula de quibus in p̄allega. §. de
bet.nec vocatur ad videnduꝫ iurare te
ſtes quia ē de ordine iudiciario nec ad
mittitur appellatio de appella.ad nr̄am
et capitulum reprehenſibilis et capitu
lum cum ſpeciali §. ſi.nec alia ſubtilitaſ
iuris ſeruatur ſed proceditur ſecundum
obſeruantias et diuerſas obſeruanti/
as religioſorum et de iſta forma habe
tur per gar.et Johan.an. de religio.do
mi.capitulum.i.libro ſexto in ſi. magne
glo.quam ergo formam de iſtis ſeque
tur abbas. Johan.de ligna.in p̄alle.
loco dicit ꝙ poteſt ſequi primam formā
per decreta .ſepe alle. de ſta. regula. ea
que.in principio Sed tucius eſt ei pro
cedere ſecundum ſcdam quia ſi iuxta p̄
mam procederet haberet dicto mona/
cho prouidere in expenſis aduocatorꝫ
et in alijs ſequentibus cum proprium
non habeat de accuſa.ex parte.et capi
tulum penul.quāuis i alio caſu loquā
tur Et quia in ingreſſu ſe ꝛ ſua dedica
uit.C.de ſacro ſanc.eccle.auc. Ingreſſi
et auc. Si qua.canonizata xviij.q.vlti.
Si qua de proba.in preſentia Et niſi fa
ceret ſibi expenſas.priuaret eum defen
ſione ſua que excoīcato et etiam diabo
lo ſi eſſet in iudicio denegari non debet
de exceptio. cum inter et .x. queſtiōe iij.
eorum.quare tucius eſt ſcd̄m eum vt p
cedatur ſcd̄m ſecundam.etſi procedit ſe
cūdum eam non miniſtrabit ſibi expeñ
quia nec eas facturus eſt nec admitte
tur ad eas argu.predictouꝫ.c.ad nr̄am
et capitulum reprehenſibilis et capitu
lum cum ſpeciali Item dicit ꝙ perſona
electa per abbateꝫ poteſt redire ad ſecū
dam procedendo ſecundum regalia in
ſtituta. quia proprie inter abbatem et
monachos lis eſſe non poteſt.ff.de iudi
lis nulla de ſi.c. vno et qualitercunqꝫ
abbas de ſui monachi ſalute querit il/
li debet humiliter obedire vt in p̄alle
capitulo reprehenſibilis. nam ſiue ple
ctendo ſiue cognoſcendo.hoc ſolum be
ne agitur vt vita hominuꝫ corrigatur
xxiij.queſtiōe.v.prodeſt.quia vna actio
ne ſuſpenſa tranſitur ad aliam de cau.
poſ.et proprie.paſtoralis de teſti. ſigni/
ficauerunt ꝛ no.hoc in ſpecu.in titu.de
inquiſi.§.vltimo vl̄ſi. Item poteſt.et vl̄ſi.
ſed nunquid.nec obſtat de poſtu.prela.
c.i.libro vi. et de elec.vt q̄s tuaſ.et capi
tulum ab eo.eodem titu.vbi vna via e/
lecta non poteſt reuocari nec redire ad
aliam quia illud verum eſt cum dam/
no alterius. hic ſine damno mona hi.
quia facilius proceditur per ſecundam
quam per primam vt ſupra probatum
eſt.hec Johan.de ligna.in p̄allega. cle.
ne in agro. Et hec dicta infra examina/
bo reducendo ipſa ad aliquos articu
los.non enim tangit de alijs prelatis
inferioribus vt prepoſito plebano et ſi
milibus Innocen.in capitulo ad hoc.ſ
de offi.archi. Et Johan.and.et hoſti.p⁹
eum concludunt tales prelatos in ſub
ditos habere tantum. leuem iuriſdicti
onem.et non grauem et grauem notāe
diſpoſitiones clericoꝝ etiā in minorib⁹
alle.nō.de elec.tranſmiſſaꝫ xv.q.vij. ep̄s

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Jdem ſi ſuſpenſionem ꝑpetuā vel mul/
tum diuturnam allegant de exceſſ. ꝓla.
c.i. Jdem de vnione bñficiorum ⁊ diuī
ſione e.ti.ſic a iure et vide bonam glo.
in cle.ne in agro de ſta.regu. Jdē de de/
poſitione de eo qui fur.ordi.ſuſce.c.ij.et
quod ibi nō. Inno.de fi.pſ.c.fi. Jdez de
auctoritate interponēda alienationi rei
eccleſiaſtice xij.q.ij. ſine exceptiōe ⁊.c.ab
batibus ⁊.c.placuit Et generaliter oia
que non expediunt prelati ſoli ſine capi
tulo ꝺ his que fi.a ꝓla.c.nouit ⁊. c.quā
to Jtez iuriſdictio in monaſterio de offi
archi.c.fi. Jtez matrimonialis cauſa ꝺ
exceſ.ꝓla. accedentibus Jtem datio di
uerſarum diuerſoriaꝝ de offi. archi.ſi/
gnificaſti Jtem cauſe criminales gra/
ues de ꝓcura.querelam Jtem omnia q̄
ſunt epiſcopalis ordinis de quibus de
elec.quod ſicut et.c.trāſmiſſam lxviij.di
ſtīc̄tis Jtem dicunt ꝙ talis iuriſdictio
non extenditur ad notabiles perſonas
niſi vt epo nunciēt vnde archidiacon⁹
ſolum habet iuriſdictionez quo ad par
rochiales eccleſias ⁊ minores titulos
Jtem tales ꝓlati inferiores non pñt ꝓ/
pter non reſidentiam ꝑuare clericos ti/
tulis ſuis. nec ꝓpter aliam cauſā vt di
ſputauit Ja.bononiēſ.et refert Jo.an.
in.c.fi.ꝺ offi.archipſ. Et hec confirmat
do.an.in.c.cum contingat.ꝭ.eo.vbi pluſ
dicit ꝙ vbicunq̃ cogitur in figura iu/
dicij niſi aliud det conſuetudo iſti ꝓlati
inferiores.non habent poteſtatem alle.
xi.q.i.de perſona de hereti.cum ex iiun
cto Et hec fuit opinio Ja.bononiēſ vt
recitat Jo.an.in ꝑalle.c.fi.de offi.archi
preſ.⁊ cum illa opinione tranſit ibi Jo.
an.in ꝑalle.c.cum contingat dicēs iſtoſ
ꝓlatos inferiores habere iuriſdictionē
in illos qui eos elegerunt.⁊ dirigiť tūc
iuriſdictio plus ad ꝑſonas certas in lo
co.q̄ȝ ad locum in tantuȝ ꝙ recipiūt iſti
poteſtatem excoīcandi.et habent iuriſ/
dictionem modicā nō ꝓprie ꝯgnitionalē
ſed correctionalez.ſic debet intelligi ſm
eum de offi.ordi.cum ab eccleſiarum.ꝙ
ibi verum putat etiam ꝙ ſubditos iſer
uientes in eccleſia in titulos poſſent ꝓ
eoꝝ culpis ⁊ negligentijs non cōtentio
ſe ſed correctionaliter ꝑuare ad tempuſ
emolimentis eccleſie vt diſtributionib⁹
⁊ alijs totaliter autem ab eccleſia ſmo

uendo vel ad non modicuȝ tempus ſu
ſpendendo putat ꝙ non poſſent.vt ſuꝑ
dictum eſt ſm Inno.et hoſt.et Jo.and.
niſi forte ſm eum habeant poteſtatem
inſtituēdi de ꝯſue.qꝛ ⁊ tē ꝯſeq̄nter habēt
ptātez deſtituēdi ꝓ culpis ⁊ negligēcijſ
ſi tamen non ſunt ſupra curaz inſtituti
de capel.mō.c.i.li.vi. Quinimo etiam ſi
ſi ſint ſupra curam inſtituti.facit glo.ſe/
cundū euȝ in ꝑalle.capitu.i. ſuꝑ ver
bo ipſis a contrario ſenſu ꝙ ſi iſti ſuꝑio
res habent eccleſias pleno iure ⁊ ſic ha
beant poteſtatem inſtituendi etiam de
cōſuetudine.poſſent ⁊ tales deſtituere
Nec obſtat tex.ibi in eo ꝙ dicit conſue/
tudine vel ſtatuto.quia poſſet intelligi
quando ꝯſuetudo vel ſtatutum diſpo/
nit vt tales ſuperiores poſſint deſtitue
re.hos ꝑſbiteros inſtitutos ad curam
cum illi ſuperiores nec de conſuetudie
nec aliter haberent poteſtatez inſtituen
di et hoc ſm eum videtur ſonare gl.ibi
in verbo conſuetudine Relinquit tam̄
hec ſub dubio dicendo cogita.hoc dēm
mihi non placȝ vt infra ſubijciā pau.ꝺ
liza.in cle.ne in agro de ſta.regula.in ꝭ.
ceterum.credit ꝓlatuȝ ꝯuentualē habe
re iuriſdictionem penitentialis ratione
collegij ⁊ ꝑſonaꝝ ipius al'egl.de offi.or
di.quanto et de ma.obe.cuȝ in eccleſijs
Jtem dicit ꝙ talis ꝓlatus nō habet iu
riſdictionem fori contentioſi in ꝓrochi/
anos ſed penitentialis tantum.⁊ ſic in
telligit quod le.et nō.de offi. ordi. cum
eccleſiarum.do.meus do. car.in ꝑalle.c
cum ab eccleſiaꝝ dicit ꝙ in loco nulluſ
citra epm habet iuriſdictionem ordina
riam in ciuitate et dioc̄.de offi. ordi.c.i.
Jſti vero ꝓlati inferiores qui ꝑficiunt
collegio habent ordinariam in ꝑſonas
illorum de collegio. C.de iu.om.iudi.l.
fi. Et ex his infert ꝙ ſi ꝓlatus inferior
epo habet ordinariā in ſua ꝓrochia vl'
in certa ꝑte diocl. hoc eſt ꝺ iure ſpeciali
ꝓ h̄ adducit nō.ꝑ archi.xxiiij.q.i.ꝭ.his
auctoritatibus et pau.in dicta cle.ne in
agro Et ex hoc dicit ꝙ pleban⁹ in ꝓro/
chianos ſui plebanat⁹ nullā habȝ iuriſ
dictionē reſpectu fori ꝯtētioſi de iure cōi
alle.c.ij.⁊.c.cum ab eccleſiarum allega.
Ex his infert ad intellectum ꝑalle.c.cū
ab eccleſiaꝝ qd̄ ꝑma fronte videť obuī
are ꝓdictl. ꝙ ſi illud.c.intelligiť de iuriſ/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

diction e fori contentioſi oportet illud ī
telligere quatenus loquitur de ꝓchi
anis ꝺ iure ſpeciali ⁊ ratione conſuetu
dinis.ꝫ.e.cum contingat Et predicta ꝓ/
cedunt ſm eum de iuriſdictione in loco
ꝫ quo ad iuriſdictiōez in perſonas dicͫ
ꝙ prelatus collegij habet ordinariā fo/
ri contencioſi in illos de collegio.et ſic
poteſt inter eos cognoſcere de cauſis ci
uilibus.et licet hoc nō videatur in vſu
eſt tamen de iure ſcdm eum ar. ꝓalleg.l
fi.C.de iu.om.iudi. Item poteſt in ſin/
gulos de collegio ferre ſententias cen
ſure alle.c.cum in eccleſijs de ma.⁊ obe
cum ibi notatis Et hec ſunt que ī hac
materia ſcripta reperio.ex quibus non
dilucidatur materia.et magna ex vari
etate opinionum reſultat contrarietas
nam Innocē.hoſti.et Jo.and.in preallē
c.quanto dicunt ꝙ iſti inferiores prela
ti nequeunt cognoſcere de cauſis cri
libus Item ꝙ etiam in criminalibꝰ nō
ſunt primo conueniendi coram ſuis ꝓ/
latis ſed potius eſt in optione actoris.
Jo.de ligna.tenet ꝙ etiam de crimine ꝯ
gnoſcere poſſunt dummodo depoſitio/
nē non expoſcant ⁊ ꝙ data commodita
te debent primo conueniri coram ſuis
prelatis etiam de delictis et contractibꝰ
alias ibi initis vel commiſſis.loquitur
tamen de abbatibus.non autē de alijs
prelatis ſecularibus. Alibi Innocen.
hoſti.et Jo.and.vt ſupra dixi dicūt hoſ
inferiores habere iuriſdictiōez tātū ī le
uibꝰ Et hāc opīonē vr̄ amplecti do.An
vt ſuꝑ dixi q̄ etiā addidit ꝙ iuriſdictōez
quā hn̄t nequeūt ꝯgnitionalit̄ ⁊ ſic ī fi/
gura iudicij exercere ꝫ correctionalit̄ tā
tū do.car.ſentit ꝙ in ciuilibꝰ hn̄t iuriſdi
ctionē et͂.cognitiōalit̄ pau.ſentit ꝙ hn̄t
iuriſdictionez fori pn̄ialis tantū. q̄d gͦ
dicēdū in tāta varietate Et ꝑmo ponā
de iuriſdictione iſtoꝝ inferioꝝ qd̄ m̄ vr̄
ſcdo ānectā circa ꝑtātē ipoꝝ aliq̄ſ q̄ſtio
nes pulcras et q̄tidianas.Et pͦ diſtin/
guā aſſumendo aliq̄ dicta doctoꝝ i.c.cū
contingat de foro compe.Et aut querī
tur An iſti inferiores ꝑlati ꝺ iure habe
ant iuriſdictōez in territoriuꝫ ſtricte ita
ꝙ habeant iuriſdictiōem in ibidem deli
quentes vel contrahentes ⁊ reſidētes
⁊ dicendum eſt ꝙ non Sed ſolus ep̄us
eſt ordinarius in tota dioc͂.ita ꝙ tota
dioc͂.eſt ſibi territoriuꝫ in ſpūalibus vt
probatur in.c.i.de offi.ordi.⁊ melius in
c.cuꝫ ep̄us eo.ti.li.vi. ⁊ in.c. cū ꝯtingat
ꝫ.e.⁊.c.ſiquis cum clerico ⁊.c. de ꝑſona
xi.q.i.Et quid ſit territorium ⁊ vnde di
catur dic vt in.l.pupillus.§.territoriuꝫ
ff.de ꝟ.ſig.⁊ vide glo.in.c.ij.de conſti.li.
vi.⁊ ꝺ diſtrictu ⁊ territorio iudicis vid
tex.cum glo.in ꝟbo dioc͂. de elec. in cle.
ne romani Aut queritur nunquid iſti ī
feriores habeant territorium fori penī
tentialis ita ꝙ habent iuriſdictionē fo
ri penitentie in ōnes ibidem habitātes
Et dico ꝙ habent iuriſdictionem in per
ſonas de illoꝝ collegio vt dixi ſm pau.
⁊ facit.c.cū ab eccleſiaꝝ de offi. ordi. et
xvi.q.i.c.i.⁊.c.ꝑſt.⁊ vlt͂.de offi.archipſ.
hn̄t et͂. t̄ritoriū ſi hn̄t ꝓchiā diſtinctā
vnde habent curā oīm ꝓchianorum
vt in ꝓalle.c. cū ab eccleſiarū ⁊ xvi.q.i.
tale tamen territorium nō habent iſti ī
feriores vt ſeꝑatum ab ep̄o.qd̄ faciant
capͭ.imo ꝯcurrūt in exercitio cū ep̄o.et
hn̄t iſti ſub ep̄o ⁊ locus eſt ꝓoccupatio
ni.et̄ ſi ꝯcurrunt ad curam ꝑfertur ep̄uſ
vt ſuperior vt in.c.iij. de offi.archipſ. et
qd̄ ibi nō.de peni.⁊ remiſ.oīs et ꝑ glo.
in.c.ij.e.ti.in vi.Et aduertēduꝫ ꝙ iſtud
territoriū fori pn̄ialis non ꝑ oīa eq̄ꝑat̄
territorio fori ꝯtencioſi.q̄m forenſ̄ deli/
quēs in loco ſeu territorio vniꝰ iudicis
ſortit̄ foꝝ illiꝰ q̄ ad ꝯtencioſaꝫ iuriſdicti
onē vt in.c.de rapta iij.q.vi.c.i.et. c.fi.ꝫ.
e.Impiali ꝟo nō ſortit̄ q̄s foꝝ alteriuſ
ſacerdot͂.vt nō.glo ſingularis in.c.i.et
nō.de rapto. Et eſt rō ſm Jo .de ligna.
q̄re rōe ꝯtencioſi ſubijcit̄ q2 offēdit iud͂
cē ⁊ bonū publicū id̄ pena ꝯtencioſi q̄ꝓ
pter hūc finē ipoīt̄ punit̄.Sꝫ pn̄ia ipo
nit̄ ꝓpter offenſā dei ⁊ aīe.ergo ꝓprie illi
ſoli ſbijcit̄.quē hꝫ ſuꝑ ſe iudicē loco dei
⁊ qui iudex eſt ſue aīe Iteꝫ q2 iura ꝓ/
chialia non ꝯcernūt ꝑncipaliter locum
ſ͂ ꝑſonas ꝓpter locū Secus in iuriſdicti
one ꝯtencioſa.Ad ꝑdicta.c.ſuꝑ eo de ꝓ/
roch.⁊.l.pupillꝰ.§.territoriū.ff.de ꝟ.ſig.
hāc rōez Jo.ꝺ ligna.dānat.lapꝰ ꝺ caſti.
i.c.i.de rapto.q2 aliq̄ñ iniūgit̄ peccatori
pn̄ia maifeſta de peni.c.i. Et ſic ad exͫ
alioꝝ delictiū foret iponēda ī loco ꝺli
cti.Sꝫ licꝫ ipe dānet hāc rōez.rō tn̄ ē bō
q2 principal͂ cauſa eſt purgatio aīe Iteꝫ
quidā aſſignant aliā rationē ne ꝯrigat

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝑ ptes confiteri.nam de alibi omiſſis ſi
pōt ɔfiteri in loco delicti. ꝑ ptes ergo ɔ
fiteret quod non eſt dicenduꝫ vt nō.gl.
in.c.non tibi dico de pe.di.i.de quo per
hoſt.de pe.et remiſ.§ an peccata. hec rō
indiſtincte non procedit.quia non in eo
qui alibi fuit ex toto confeſſus et nunc
venit ad delinquentum. hic lapus aſ/
ſignat aliam rationem quia intereſt ſui
iudicis vt vultū ſui pecoris cognoſcat
ꝓuerbio.xxvij.et nō.de pe. et re.c.oīs et
c.ij.eo.ti.li.vi. Et he rōnes ſunt bone et
notande Et licet ſupra dixerim hos in
feriores.nec maiores habe e iuriſdictio
nem fori penitentie in eorum ꝑrochia d
linquentes.ſi ſint extranei hñt iuriſdicti
onem in ibidem cōmorantes licet nō ɔ/
traxerunt ibi ꝑpetuum domicilium vt
ſunt ſcolares mercenarij ⁊ ſimiles quo
rum ꝑrochialis eſt ille i cuius ꝑrochia
inhabitat vt eſt glo.ſingularis in cle.i.
de ꝓuile.in verſi.ꝑrochialis.facit quod
nō.in.c.oīs de pe.et remiſ. Ad hoc in ſi
mili glo.ſingularis in.l.ij. C.vbi de cri/
mi.agi.oportet que dicit ibi queꝫ poſſe
conueniri vbi cōmoratur et conuerſat
licet ibi domicilium non habeat . facit
l.quiſquis. C.ſicut pe.⁊.l.ij. C.vbi ſena
vel cla. Et quod nō. Inno.in.c.ex pte d
fo.ɔpe.nō.in.c.quod clericis eo. ti. Qui
tam ſunt habentes territorium penitē
tiale tantum.et eorum dignitas ſonat
in nomine ꝑlationū.vt ſūt iſti inferiores
ꝑlati habentes certam ꝑrochiam. ⁊ ta/
les in tota ꝑrochia habent ꝙ curati.de
abbatibus et alijs religioſis ꝑlatis di
cenduꝫ eſt.vt le.et nō.in.c.i.de capel.mo
⁊.c.penl.eo.ti.et ꝑ glo.in cle.ne in agro
de ſta. regula. vbi nō. An per ſe poſſint
religioſi exercere curā ſi habent populū
et ibi etiam per doc. An valeat conſue
tudo contra ꝑalle.c.i. diſponens Et te/
nui in ꝑalle.c.i.de capel.mō.ꝙ ſic. Item
habent iuriſdictionem in illos qui eos
elegerunt.⁊ dirigitur tunc plus iuriſdi
ctio ad ꝑſonas certas in loco.q̃ ad locū
vnde non vendicant ſibi iuriſdictioneꝫ
in ibidem deliquentes. vel contrahen/
tes.ſed tantum in ꝑſonas illorū de col
legio Et in iſtis ego diſtinguo inter ab
bates ⁊ alios ꝑlatos ſeculares vt pre/
poſitos plebanos et ſimiles vt habeāt
iuriſdictionē ſuper ſuos monachos vbi

cunq̃ delinquant contrahant vel reſi/
ant.tam in ciuilibus q̃ in criminalibus
tam correctionaliter. quaꝫ in figura iu
dicij.dūmodo non agatur ad depoſitio
nem Et ꝙ ꝑmo conueniendi ſunt corā
eorum abbatibus q̃ epo. alis obſtabit
fori exceptio dūmodo commode poſſint
adiri ipſorum abbates. Et pro his faci
unt ſupra inducta per Jo.de lig. ⁊ ma/
xime.c.abbates et.c.nulla xviij. q.ij.⁊.c
ſi religioſus de elec.li.vi.⁊.c.religioſus
de teſta.e.li.et.c.ſicut de ſimo.et c .cum i
eccleſijs de ma.⁊ obe.et.c. in ſingulis ⁊
c.ea que de ſta.regula. et.c.quanto de
offi.ordi.⁊.c.i. ⁊.ij.lviij.di.nam ſi habēt
iuriſdictionem in monachos vt ſupra
patet in ꝑalle.iuribus et lacius in ipo/
rum regula per ſuperiorem approbata.
non apparet ratio quare illaꝫ nequeāt
exercere in figura iudicij.ſed ordo iudi/
ciarius non vt amplier iuriſdictionem
ſed potius fuit inſtitutus in fauorē pu
blicum ⁊ ne innocentia ex iudicis iniq̃/
tate leuatur ⁊ opprimatur de ꝓba .q̃m
contra.et maxime ꝓbari videtur in pre
alle.c.ea que vbi dicit ꝙ debent punire
ſcdm ſtatuta regularia ⁊ apoſtolica Et
ꝙ ꝑmo ɔueniendi ſint corā abbatib⁹ fa
cit ꝑalleg.c.q̃to et.c. religioſus vbi di/
citur ꝙ vice dei ſupra caput eoꝝ ꝓpoſu
erunt monachi abbatem et eius imꝑio
ſe ſubiecerunt ⁊ ꝑalle.c.abbates et.⁊.ea
que ⁊.c.in ſingulis de ſta.regula.vbi ꝑ
mo habet recurſus ad abbatē ꝓ corre
ctiōe monachoꝝ vnde velle ⁊ nolle mo
nachi dependet a voluntate abbatl.vt
in iuribus ſuperius allegatl. ꝑlati do
ſeculares hñt iuriſdictionē in ꝑſonis il
loꝝ.qui ipos elegerūt ſcꝫ in illos d col
legio.⁊ hāc iuriſdictionē hꝫ tantū in ci
uilibus etiam in figura iudicij ar .l.fi.
C.de iu.om.iudi.et eoꝝ que nō. Innoē
in.c.cum ab eccleſiarum de offi.ordi.fa
cit.c.i.xv.q.iiij.et de iudi.c.decernimus
Et in iſtis ſecularibus puto ꝓcedere di
ctum Inno.in ꝑalle.c.q̃to. ꝙ ipſoꝝ ſub
diti pñt ɔueniri corā epo vel ipoꝝ ꝑla/
to imediato.ita ꝙ ſit in optione actoris
corā q̄ ipe ɔuenire velit ar.ꝑalleg.l.fi.et
eorum que nō. Inno.in ꝑalle. c.cuꝫ ab
eccleſiaruꝫ.nā ſicut hi q̄ ſūt alicui⁹ ꝓfeſ
ſionis licite et approbate faciūt collegi
um ⁊ pñt ɔueniri in ciuilib⁹ corā ipoꝝ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

rectore ⁊ coꝛam ordinario loci ita ⁊ hi
clerici poſſunt ꝯueniri ⁊ coꝛā eoꝝ ꝑlato
⁊ coꝛā epo In criminalibꝰ tn̄ nō poterit
ꝯueniri coꝛā eoꝝ ꝑlato ar. ꝑ alle. l.ſi.⁊ xi
q.i.de ꝑſona ⁊.c.cū ꝯtingat .ſ.e.⁊.c.ij.cū
ſimilibus .ſ.e.Et hec niſi aliud det con
ſuetudo que dat iuriſdictiōem viij. q.iij
ꝯqueſtus ⁊ ꝑ alle.c.cū ꝯtingat de ꝑſcrip
auditis.et.c.cum olim et in iſtis intelli
gam Inno.in ꝑ alle.c.q̄to Et ex ꝑdictis
colligitur vna drā inter iuriſdictionem
ꝯpeteñ abbatibus ⁊ alijs prelatis ſecu
laribus inferioꝛibus Et hanc arbitroꝛ
diuerſitatis rationez.quia magis ſunt
ſubiecti monachi abbatibus q̄ȝ clerici
ſeculares ſuis ꝑlatis inferioꝛibus mo
nachi enim poſuerunt vice dei ſupꝛa eo
rum caput abbatem.et nō epm vt in.c.
ſi religioſus de elec.li.vi.cū ſimilibꝰ Et
eoꝛum velle ⁊ nolle dependet ab abba
tum voluntate vt in iuribꝰ ꝑ alle. vnde
non ſūt ſubiecti abbatibus reſpectu ex/
ercicij iuriſdictioñ ſȝ clerici ſeclares ſūt
ſubiecti ꝑ̇ncipaliter epo ⁊ ab ipo cogno
ſcunt oꝛdines bn̄ficia ⁊ loco dei ſe dedi
carūt in aīa et coꝛꝑe xij.q. i.cui poꝛcio
Et q̄ð nō. Jo.de ligna.i.c.ceteꝝ de iudi
⁊.c.ſignificaſti .ſ.e.ti.Inferioꝛibuſ vero
ꝑlatis ſūt ſbiecti reſpectu nudi exercicij
iuriſdictioñ Et ido dicūt coīter iura cle
ricos inquirendos conueniendoſ ⁊ pu
niendos ꝑ ipoꝝ epȝ vt xi.q.i. quaſi per
totum ⁊ in.c.i.⁊.ij. .ſ.e.⁊ in .c. poſtulaſti
.ſ.e.⁊.c.cum ꝯtingat ⁊.c.ſi diligenti.⁊ ð
hereti.cum ex iiuncto in fi.⁊ xxv. di.ple
ctis Et de monachis dicūt coīter illos
puniendos ꝑ abbatem vt in iuribꝰ ſu/
perius allega.facit q̄ð nō.gl.xi.q.i. qui
reſiſtit puto tamen vt ſupꝛa recitaui ſ̄m
doc.ꝙ iſti ꝑlati inferioꝛes ſeculares po
tuerint nō ꝯgnitionaliter ſed coꝛrectio
naliter ꝓ negligencijs ⁊ culpis modice
punire exquo habēt iuriſdictionē i per/
ſonas illoꝝ ar.optimū in.c.ex literis de
ꝯſti.⁊ quod nō.in.c.cum acceſſiſſent e.ti
Quidā ſūt ꝑlati hn̄tes ſub ſe ſubiectos
rōe ſeruicij tantū et conſtat eos nō hr̄e
territoꝛium.et tales nō hn̄t iuriſdictio
nē etiam in ꝑſonas illoꝛum qui ipis ſ/
uiunt niſi aliter illam ſibi vendicent ali
quo iure ſpeciali vt ꝓbaꝛ in.c.cum con
tingat .ſ.e.ti. Quidā ſunt habentes ter
ritoꝛium penitentiale nō ꝯtencioſū.nec

ſūt in aliqua ꝑlatione ſtricto ſūpto vo/
cabulo vt ſūt curati ⁊ tales nō habent
aliquā ꝑtātem in foro ꝯtentioſo vt ſuꝑ
dixi.vnde nō habent poteſtatem ſeu iu
riſdictiōem aliquā in ciuili vel criminali
An āt poſſint.excoīcare multe ſūt opini
ones.naȝ lau.vt refert Jo. an.in.c.ſi ſa
cerdos de offi.oꝛdi. dixit indiſtincte ꝑ̄ſ/
biteroſ excoīcare ñ poſſe.hoſtī.ibi tenet
ꝯtrariū intelligit tn̄ de curato. et remit
tit ad ſūmā de ſen.excō.§.quis poſſit ex
coīcare ſub.§.nedum āt Et in eodē.§.in
ꝟſi.Tu teneas.vr̄ hoc limitare ⁊ reſtri
gere in notoꝛijs.⁊ ſic itelligit.c.nemo ij.
q.i.⁊ xi.q.i.exꝑiencie ⁊ .c. ſacerdotibus
Abbas dicit has opiniōes ſic poſſe re
duci ad ꝯcoꝛdiā vt ſi ſḃ hȝ ꝯſuetudo poſ
ſint.etiā cā ꝯgnita alle.c.duo de offi. oꝛ
di.⁊ de arbi.dilecti. alias hec ñ poterūt
cū cāe ꝯgnitiōe.ſȝ generaliter ſic.vt i pre
alle.c.ſi ſacerdoſ.vnde dicit ibi pe. ꝙ nō
ꝑt excoīcare ꝑſonā certam.archidi.in.c.
romana de ſen.excō. li.vi.et.c.ij. de ꝯſti.
e.li.tȝ ſacerdotē curatū poſſe excoīcare
Et idem ſentit glo.in ꝑ alle.c.romana ꝑ
ꝑ alle.c.nemo.Opiniōem dn̄i abbat.ſen
tit do.an.in.c.cum ꝯtingat .ſ.e.vbi dicit
ꝙ iſti curati recipiūt quādā latā iuriſdi
ctiōem in ſubiectos. que plus attrahit
in materiā foꝛi pnīalis q̄m contēcioſi
quia poſſunt generalem ꝓmulgare ex/
coīcatiōeȝ ad coꝛrigendas aīas ſubie/
ctoꝝ alle.c.ꝑ alle.ſi ſacerdos .do.car.ſeq̄
tur ibi ꝑ̇mā opiniōeȝ qꝛ nemo pōt excō
municare niſi ſit iudex eccleſiaſticꝰ alle
gat de ſen.ex.c.i.li.vi .vbi ter repetitur
ꝟbū iudex.ipꝛoꝑ̇e tn̄ ſ̄m eū pōt curatꝰ
excoīcare.ſcȝ a coīone remouēdo non ꝑ
modū ꝑ̇cepti ſed ꝯſilij ⁊ ſic pōt ꝓcedere
q̄ð dicit hoſtī.Et idem collec.ibi Et hāc
opiniōeȝ ſequoꝛ.qꝛ certū ē ꝙ excoīcatō
eſt ꝑs iuriſdictioñ de ꝟ.ſig.q̄renti de of
fi.dele.ex lrīs vbi bene ꝓbaꝛ ⁊ ideo nul
lus pōt excoīcare niſi iuriſdictōeȝ hēat
et oīa iud i ꝯtrariū allegata.ſi bn̄ pōde
rent loquūꝛ de habente iuriſdictōeȝ q̄ð
ꝓbat lr̄a i ꝑ allega.c.ſi ſacerdos ibi niſi
iudiciario oꝛdine ꝛc.⁊ ibi pecierit iuſtitiā
am ꝑt excoīcare auctoꝛeȝ ꝛc.Et ſic patet
ꝙ loq̄ꝛ ille tex.de curato.alīs hn̄te iuriſ/
dictiōeȝ de iure ſpāli.et ſic etī.loq̄ꝛ.c. cuȝ
ab eccl̄iaꝝ e.ti.vt pȝ ibi ab eccl̄iarū ꝑ/
lati.ꝛc ⁊ ſic ñ loq̄ꝛ de ſiplici curato.⁊ h̄ āe

opinioné ſentit ſpe.in ti.de offi.lega.cir
ca pn̄.et videtur caſus pro hac opi.de
offi.archi.archidiaconus et ita interp̄/
tatur conſuetudo.que eſt optima legū
interpres.de conſue.cum dilectus ⁊.l.ſi
de interp̄tatione.ff.de legi.⁊ tenet guil.
de mon.Laudu.i tractatu ſuo de ſacra
métis et Jo.in.c.nemo ij.q.i.licet archi
diaconus remaneat ibi in p̄ori ſnia.Sz
aliaz opinioné ſupra defenſaz puto ve
riorem indiſtincte ſiue feratur in ſpecie
ſiue in genere.quia excoīcatio eſt fori ↄ
tentioſi.qualitercūq feratur.cum penā
inferat vt in p̄allega.c.querenti de v̄b.
ſig.et.c.pia de excep.li.vi.imo nulla pe
na in dei eccleſia maior reperitur xxiiij.
q.iij.corripiant et facit.c.ſacro.ſ.de ſen
excō.et pena non eſt imponenda niſi p
iudicem vt in.§.in hoc xxxiij.q.ij.et nō.i
c.porro de diuor.Curati aūt ñ hn̄t iuriſ/
dictioné fori contentioſi ſed tantum pe
nitentialis ad hoc.c.oms vtriuſq ð pe
et remiſ.de offi.ordi.c.i.cum ep̄us e.ti.
li.vi.Sed alij habentes iuriſdictionem
eccleſiaſticam ſiue ordinariaz ſiue dele
gatam excoīcare pn̄t.pro hoc.c.ſi quem
de ſen.excō.vbi dicit de excoīcato a iu/
dice ſuo nec diſtinguit qualis fuerit iu
dex.⁊ ſufficit q nulli iudici eccleſiaſtico
eſt hoc interdictum cum ſit iuriſdictiōis
et pro hoc.c.ſicut de ſimo.et.c.cum in ec
cleſijs de ma.et obe.⁊.c.cum ab eccleſia
rum et.c.ſi ſacerdos et ij.q.i.nemo nec
obſtant p̄dictis xvi.q.ij.viſis et xi.q.iij.
debet vbi videtur probari ſolum ep̄m
poſſe excoīcare et q excoīcatio ē mucro
epiſcopalis Ad idem xxiiij.q.iij.corripi
antur.nam quedam eſt excoīcatio que
fertur cum ſolénitate quadā.Quedā ſiñ
de ſcḋa p̄cedit qḋ ſupra dixi.Sed p̄ma
dicit anathema et fertur cum ſolénita
te que exp̄mitur in dicto.c.debet et hāc
ſolus epiſcopus cum numero xij.ſacer
dotum cum circunſtantiuz p̄fert vt ibi
dicitur Et de hac intelligantur iura in
contrarium alle.et tenet glo.in p̄alleg.
c.cum ab eccleſiarum ⁊ hoſt.in ſumma
eo.ti.§.quot ſunt ſpecies in fi.Et hodie
cōmuniter non ſeruatur illa ſoléniſtas
et pro hoc.quia non apparet q maiorl.
roborl.ſit illa excoīcatio lata cum p̄dcā
ſolénitate q̄ȝ illa que fertur abſq tali ſo
lénitate.niſi qꝛ magl.videtur aggraua
ri excoīcatus ſeruata p̄dicta ſolénitate
quo ad abſolutionem obtinédaz qꝛ dȝ
abſolui cum eadez ſolénitate vt in.c.cū
aliquis xi.q.iij.et quo ad opinioné ho
minum.Et ex p̄dictis infertur q abbaſ
et alij p̄lati inferiores ep̄o cum habeāt
iuriſdictionem in illos de collegio vt ſu
pra dixi poſſunt illos excoīcare vt p̄ba
tur ſuperius in iuribus alle.⁊ nō.glo.
in p̄alle.c.nemo et.c.cum ab eccleſiaruȝ
et facit quod nō.in.c.experientie xi.q.i.
et.c.ſignificaſti de foro compe.Quidaȝ
ſunt et appellantur archip̄ſbiteri ⁊ rura
les vt.c.fi.de offi.archip̄ſ.et iſti in titul'
ſuis qualiter iuriſdictiōem habeant p
ſequitur Jo.an.poſt Ja.bononieñ in p̄
alle.c.fi.vbi dicit q i figura iudicij nul/
lus cognoſcit.nec pōt corrigendo p̄ua/
re quem titulis ſuis nec p̄pter non reſi
dentiam.ſed omnia debent referre ep̄o
De archidiacono ḋo eccleſie cathedral'
qualiter iuriſdictiōez habeat.dico q ei⁹
iuriſdictio pl⁹ ex iure ſpeciali q̄ȝ iure cōi
elicitur.de iure vero cōi ſolum habet ea
que habentur in.c.ad hec.§.in quadaz
de offi.archi.vnde dicit ip̄e Jo.an.q ea
que dicunt in illo.§.ſtatantum vident
de iure cōi ad archidiaconū p̄tinere q
non habet circa illa neceſſe aliquid p/
bare In alijs vero niſi intentiōem ſuā
fundet de ↄſuetudine.videtur aduerſa
rius abſoluendus ad hoc.c.vt noſtruȝ
et.c.fi.e.ti.p̄dictis expeditis reſtat ſb̄ijce
re aliquas q̄ones ad maiorem diluci/
dationem p̄dictoꝝ Et p̄mo quero.An
iſti p̄lati inferiores habentes iuriſdicti
oné in p̄ſonas collegiatoꝝ vt ſupra ha
beant poteſtaté deſtituendi qué a bene
ficio.do.an.vt ſupra tractaui tenet q ſi
ad eos ſpectat inſtitutio.etiā de ↄſuetu
dine.q poterūt etiam deſtituere.qḋ nō
puto verū vt ſtatim ſubijciam Jo.and.
poſt Ja.bononieñ.ſentit contrarium in
p̄alle.c.fi.ð offi.archip̄ſ.vbi dicit nullū
citra ep̄m poſſe p̄uare queȝ ſuo bn̄ficio
p̄pter non reſidentiam Et hunc articu/
lū diſputaui publice in quadaȝ que in
cipit duo clericali caractere inſigniti ⁊c.
vbi late p̄ſequor Sed quantū ad p̄poſi
tū ſic diſtinguo q aut ad iſtos non p̄ti
net inſtitutō ⁊ minime ↄpetit deſtitutō
qꝛ cui ↄpetit inſtitutio de iure cōi.regu
lariter ↄpetit deſtitutio de hereti.cū ex

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſundo in fi. ⁊ ibi etiam per doc. Aut ad
ipſos pertinet inſtitutio. et tunc aduer/
tendum quo iure ⁊ quali modo eis cõ
petat Aut enim competit de iure com
muni ſecũdũ illã opiniõez q̃ hꝫ collatio
nẽ beneficioꝝ fundatoꝝ in eccleſijs col
legiatis ſpectare ad ꝑlatum et ſuũ colle
giũ. de quo nõ. in. c. cum eccleſia vulte
rana de elec. et. c. poſtulaſti de conceſ. ꝑ/
ben. et tunc puto ꝙ etiã deſtitutio per
tinebit ad eoſdem. quia cui ꝯpetit inſti/
tutio de iure cõi ⁊ deſtitutio. vt in ꝑalle
c. cũ ex iiũcto qḋ puto verũ quãdo imi/
net deſtitutio ꝓpt̃ nõ reſidẽtiã vel ꝓpter
malã admĩſtratiõez ſec⁹ ſi ꝓpt̃ aliud cri
mẽ qꝛ ḋ crimĩe clerici nõ ꝯgnoſcit aliq̃ſ
citra epũ vt ſuꝑ plene dixi ⁊ facit. c. viſ
in fi. xvi. q. ij. et quod ibi nõ. Jnno. vt in
c in lateranẽ de ꝑben. Aut cõpetit iuꝛ
ſpeciali. ⁊ tũc aut bñficiũ ſpectat ad eoſ
pleno iure ⁊ poterũt etiã deſtituere. ⁊ ſic
itelligo ar. a ꝯtrario ſenſu i ꝑalle. c. vno
ḋ capell. mo. li. vi. ad h̃ ꝑalle. c. in latera
nẽ et. c. cũ et plãtare de ꝑuile. Et itelli
ge ꝙ poterũt remouere ex cã et cũ cãe ꝯ
gnitiõe ſm Jnno. i ꝑalle. c in lateranẽ
vbi dicit cãm vł accuſatiõez criminalẽ
huius ſacerdotis non audient iſti infe
riores licet forte ꝓpter malam admini/
ſtrationem licet remouere illũ Alleg. in
argu. dictum. c. viſis nam vt ibi dicit ḋ
licta ſacerdotum per epm puniũtur. qḋ
ẽ notãdũ Aut etiã ſpectat ad tales qꝛ
ꝯceſſa ẽ eis in ꝓprios vſ⁹ vt ſolet ꝯcedi
ꝛligioſ ꝓpt̃ eoꝝ pauꝑtatẽ vt. c. ꝯſultati
onib⁹ de dona. et. c. paſtoral' de ꝑuile. cũ
ſimi. ⁊ tñ plene diſtiguẽdũ ẽ vt nõ. Jnn
in. c. Jn latreoanẽ ⁊ plenius ꝑ Jo. an
⁊ alios doctores in. c. de monachis e. ti.
Aut ſpectat inſtitutio vel confirmatio
ad illos aliquo iure. ⁊ tunc aut ex ꝯſue
tudine vel ꝑſcriptione. et non ꝯpetit de
ſtitutio. nec pñt ꝯſentire ceſſioni ⁊ hoc
qꝛ ꝑſcriptio eſt odioſa ḋ ꝑſcrip. vigilan/
ti. vnde ꝑſcriptio in vno non extẽditur
ad reliquũ vt. c. cum contingat ⁊ quod
ibi nõ. de deci. ⁊ hoc vltimũ dictũ ponit
pau. in cle. vna de renũ. ⁊ ſenciunt doc.
i ꝑalle. c. cum ex iniũcto. Aut ſpectat ad
eos ex ꝑuilegio Et aut fuit conceſſa in
ſtitutio vel confirmatio cum dictione re
ſtrictiua vel taxatiua vt cum dictione
tantum vel ſimili. ⁊ puto ꝙ non tranſe
at. qꝛ ꝯſtat de mẽte ꝯcedẽt. ad h̃ qḋ nõ.

gl. xvi. q. ij. in ſũma ⁊ qḋ nõ. i. c. paſtoꝛal'
ḋ dona. ⁊ nemo de ſuo cogit̃ facere bñ
ficiũ x. q. ij. ꝑcarie nec ẽ recedẽdũ a v̄bis
ex quo aliter nõ conſtat de mente. l. nõ
aliter. ff. de le. iij. ⁊. c. fi. ḋ v̄b. ſig. ⁊ quod
nõ. in. c. ꝓterea e. ti. Aut fuit conceſſa
inſtitutio ex ꝑuilegio ⁊ ſimpliciter ⁊ tñ
intelligitur conceſſa etiam deſtitutio et
ꝑ ꝯſequens etiam ptãs recipiendi reſi/
gnationem ⁊ hoc vltimũ ponit paulus
in cle. vna. de renun. alle. facit. c. abbas
xviij. q. ij. de hereti. cũ ex iniũcto in fi. qḋ
eſt bene notandum Et facit. c. paſtoral'
de dona. ⁊ glo. ibi in. c. viſis xvi. q. ij. Et
videtur ꝓbari a contrario i. c. de capel
mo. li. vbi tunc deſtitutio denegat̃ iferi
ori quando eſt facta inſtitutio ꝑ epũ Et
ſm hoc quia inſtitutio ⁊ deſtitutio quo
dãmodo ſunt connexa vt in. c. cum ex i/
ũcto ⁊ ibi ꝑ glo. vlti. alle. ideo. cõceſſa ꝯ
firmatiõe vel iſtitutiõe ſimpliciter vide
tur ꝯceſſa etiam deſtitutio ar. in. c. tranſ
lato de ꝯſti. ⁊ ḋ deci. ex pte et xvi. q. ij. vi
ſis. qḋ tñ limito vt ſupra dixi poſt Jnn
q̃ñ intẽdit ad ꝑuatiõnẽ ꝓpter nõ reſidẽ
tiam vel malam adminiſtrationẽ ſecus
ſi ꝓpter crimen Alterius querit̃ in q̃ lo
co tales inferiores ꝑlati dñt cum in fi/
gura iudicij ꝯgnoſcunt locare ſedes ſu
as. ⁊ loquoꝛ in caſibus in quibus iudi
cialiter ꝓcedere valent ſiue hñt iuriſdi/
ctiõem iure cõi ſiue ſpãli Jnn. i. c. cũ ꝯti
gat. j. e. duas refert opi. Quidã eĩ dicũt
ꝙ vbiqꝫ poterũt ꝯgnoſcere ſicut arbitri et
diffinire caſ⁹ eoꝝ q̃ ſue iuriſdictiõis ſũt
ſꝫ nõ pñt eas mãdare executiõi ar. ff. de
iu. om. iudi. l. fi. Alij v̄o dicũt ꝙ non pñt
exercere iuriſdictiõez niſi in loco vbi cõ
ſuetudo vel ꝑuilegiũ eis dat iuriſdictio
nẽ vel i loco vbi nõ moꝛant̃. do. an. i. d. c.
cũ ꝯtigat diſtiguit ꝙ q̃dã ſũt nõ hñtes
iuriſdictiõez. ſꝫ ſolã coertionez. vt ſunt q̃
rõe ptãtiſ domeſtice vendicãt ſibi coer/
tiõez. ⁊ i illis nõ eſt hñda ꝯſideratio lo
ci ſꝫ ꝓcedit illud vbi te iuenero ibi te ca
ſtigabo. l. ij. §. dies. ff. q̃s ordo i bo. poſ.
ſue. l. a ꝓcedẽ. C. de dila. bñ fac. c. pla
cuit xxxiij. q. ij. Quidã ſũt hñtes iuriſdi
ctiõez in hoĩes abſqꝫ territorio. ⁊ iſti de
bẽt cedere i loco vbi habitãt vt archidi
acon⁹ ⁊ ſiſtes i loco archidiaconat⁹ Qui
dam habent iuriſdictionem cum terri
torio etſi illa ſit ptãs ſpũal'. vbicũqꝫ po/
terit exerceri. iuxta illud vbi te venero

ibi te iudicabo. vnde putat ſacerdotem
curatum confeſſionem parochiani vbili
bet audire poſſe. Si ſapit naturam con
tencioſe tunc illam exercet in loco prīci
pali vbi datur iuriſdictio alle. nō. in. c.
q̄to de offi. ordi. in nouella vbi hoc vi/
dentur tenere doc. Et idem videtur ſen
tire hoſtien. in. c. ea. que. de ſta. regula.
Si tamen infra terminos territorij in q̄
habet iuriſdictionem locaret ſedem nō
peccaret ſm eum Equius tamen ꝙ i lo
co ſpecifico et p̄emin̄eti vel vbi datur
iuriſdictio locet ſedem. vbi āt p̄lati hn̄t
loca p̄ticularia in diuerſis diocesibus
debent locare ſedem in principali prela
tura. non tamen in loco p̄ticulari. niſi h̄
facerent de conſenſu dioceſani in loco
cuius locat ſedem. alle. nō. per doc. in p̄/
alle. c. quanto. hec dicit vera niſi aliud
conſuetudo vel p̄uilegium diſponat q̄z
tunc ī loco vbi maiores ſedere cōſueue
runt ſalua honeſtate ꝛc. ff. de iuſti. ⁊ iur
l. penul. hec ſunt verba dn̄i An. in p̄alle
c. cum contigat. que ex toto non placēt
vnde reſpectu contentioſe iuriſdictiōn̄
ſic breuiter puto diſtinguendū Qui aut
non habent territoriū ſed tantūmodo
iuriſdictionem in perſonas vt abbates
prepoſiti archidiaconi et conſimiles et
puto ꝙ poterunt ꝯgnoſcere vbi volue/
rint. ſalua tamen honeſtate vt ibi maio
rum ſuorum fuit mos cognoſcere. ſicut
dicimus in arbitro vt in. l. ſi cum dies
§. ſi arbiter. ff. de arbi. Et de dn̄o feudi
reſpectu vaſallorum vt nō. gl. in. l. ipia/
lem in li. feu. in ti. de p̄hi. feu. alie. ⁊ nō.
in. c. ceterum de iudi. nam exquo conce
ditur iuriſdic. in territorio alterius per
conſequentiam conceditur illius exer/
citium ar. in iuribus p̄alle. ⁊. c. p̄terea ⁊
c. prudentiam de offi. dele. ⁊. l. ad legatū
⁊. l. ad rem mobilē. ff. de p̄cura. ⁊. l. cui
iuriſdictio conceſſa eſt. ff. de iu. om. iudi
nec cognoſcendo extra locum p̄lature
dicuntur violare territorium ep̄i. cum
ipſorum loca vt monaſteriū prepoſitu
ra et ſimilia. non ſint ſibi territoriū. imo
territorium eſt epiſcopi exquo non ſunt
exempti. vnde exquo poſſūt cognoſcere
in monaſterijs vel eccleſijs ſuis. poterīt
ꝯgnoſcere etiam extra. cum cognoſcen/
do et diffiniēdo in illis locis ꝯgnoſcāt
et diffiniant in territorio alterius. cum
vt ſupra dixi iuriſdictio iſtoꝝ concernit
p̄ſonas et nō loca. nec apparet ratio vꝛ
gens quare magis poſſunt cognoſcere
in illis locis quam extra. ar. opti^m in. c.
cum illorum. §. ſi vero clauſtralis de ſē.
excō. et quod ibi nō. fateor tamen ꝙ ho
neſtius eſſet ꝙ ꝯgnoſceret in p̄prijs loci.
q̄z extra cum non habent iuriſdictionē
cum territorio aliquo iure ſpeciali. ⁊ tē
debent cognoſcere infra territorium al
terius. et hoc caſu ceſſat ratio ſuperius
allegata. niſi locaret ibidem ſedem de ꝯ
ſenſu illius cuius eſt territorium vt in
c. nouit de offi. lega. ⁊. c. vt litigantes d̄
offi. ordi. li. vi. et vi. q. iij. ſcriptum Et pu
to ꝙ hoc caſu poſſunt locare ſedem in q̄
libet p̄te p̄prij territorij Salua tn̄ hone
ſtate ꝛc. vt in p̄alle. l. penul. ff. de iuſti. et
iu. arg. in. c. cum ep̄us de offi. ordi. li. vi.
Reſpectu vero iuriſdictionis penitētial
dico ꝙ aut loquitur de ꝯfeſſore. p̄petuo
ſeu extraordinario quales ſunt mēdicā
tes de quibus in cle. dudum de ſepul. ⁊
hoc caſu oīa peccata vbicunq̄ cōmiſſa
audiunt etiamſi extra territoriū ꝯmiſ
ſa fuerint q̄z illa que in foro anime exer
centur. voluntarie iuriſdictionis ſūt de
cōmiſſis vero ītra. nō poſſūt abſoluere
extra. vt in p̄alle. cle. dudum. §. ſtatuim⁹
v̄ſi. extra ciuitatem ꝛc. Aut loquimur d̄
ꝯfeſſore p̄prio ⁊ ordinario ⁊ talis a quo
cunq̄ peccato ad eum ſpectante ꝯmiſſo
intra vel extra territoriū. abſoluere p̄t
etiā extra territoriū. Ratio ē. q̄z ea que
ſūt fori penitentialis. exercentur ſub ſi/
lentio. vnde nullius territoriū leditur
ad hoc quod nō. in. c. nouit de offi. lega
Et optime facit. l. ij. ff. de offi. p̄ſi. vbi
patet ꝙ ea que ſūt iuriſdictiōn̄ volunta
tarie p̄nt exerceri extra territoriū licet
non ſint fori penitentialis vbi ceſſat ō/
nis ſtrepit⁹ de peni. et remiſſi. c. oīs Et
h̄ etiā voluit Laudē. et Jo. de lig. poſt
eum in p̄alle. c. dudum. hic etiam poſſet
ānecti an exempti incidentes in excōmu
nicatiōn̄ ſententiā a canone latā. poſ
ſint abſolui ab epiſcopo loci vel a ſuis
prelatis inferioribus epiſcopo. Quam
quidem expediui plene in queſtione pre
dicta quā alſs diſputaui. ideo vidi ibi
Ex predictis poſſunt elici multe conclu
ſiones et p̄ncipaliter octo et in ordine p̄
cedentiū occurrit xiij. que talis ē. p̄lati

inferiores epõ etiam hñtes collegium
licet in pſonas eorum de collegio iuriſ
dictionẽ de iure cõi ſibi vendicent. terri/
torium tñ fori ↄtentioſi nõ habent ſed
tota diocl. eſt epĩ territoriũ Ex qua īfer
tur correlariũ ꝙ delinquens vel cõtra/
hens in monaſterio abbatꝫ. vel eccleſia
alterius plati. ipſius plati forum nõ ſor
titur Sed dũtaxat epĩ loci. etiamſi ali/
cuius iudicij ratione. eidem plato ſbeſſe
dicatꝛ. ixª concluſio eſt. Delinquens in al
terius ꝓrochia ſeu territorio quo ad fo
rum penitentie ille nõ ſubijcitꝛ etiamſi ↄ
lictum cadat in territoriũ. xvª concluſio
Abbas ciuiliter vel criminaliter in mo
nachos ſibi ſubiectos etiã in figura iu
dicij iuriſdictiõem exercere poteſt. adeo
ꝙ loci incõmoditate non repugnãte. eo
ꝑmiſſo coram loci epõ. ꝓus cõuenien
di non ſunt niſi talia ſint crimina que
depoſitionem expoſcant. Decimaſexta
concluſio Seculares plati citra epm̃ ↄ
criminibus ſuoꝝ clericoꝝ etiãſi depoſi
tionẽ non expoſcãt. cognoſcere iudicia
liter non valent. ſed ciuiliter etiã ↄgni
tionaliter in eos iuriſdictiõem exercere
pñt. eis tamen ꝑmiſſis corã loci ordi
nario conueniri poterunt Et ex his du
abus primis concluſiõ infertur corre
larium Q laciorem iuriſdictionalẽ ven
dicant ſibi abbates in perſonas mona
chorum quam ſeculares prelati in eoꝝ
ſbditos Decimaſeptima ↄcluſio Quã
quã delicti vel contractus ratione ſecu
larꝫ. clericuſ non ſui iudicis ſortiatꝛ foꝝ
Religioſus tamen coram ſuo abbate ī
differenter ↄueniendus eſt. niſi viarum
longa diſtãtia aliud ſuadeat. Decima
octaua concluſio Iuriſdictionẽ fori pe
nitentialis dũtaxat obtinentes. excõi/
catiõe in ꝓrochianos etiã indetermi
nate ꝓferre nequnt In hñtib⁹ vero iu/
riſdictiõem ↄtentioſã. etiãſi epõ inferio
res exiſtant aliud eſt ſentiẽdũ. Ex qua
infertꝛ correlarium Examinatiõem eſſe
fori contentioſi et etiã actiue cõpetere a
lijs platis citra epiſcopum. Decimano
na concluſio Inferiores plati inſtituti/
onẽ beneficiorum de iure cõi vel ꝓuile
gio ſpeciali ſimpliciter indulto obtinen
tes. clericos in eiſdem inſtitutos ꝓpter
ſiniſtram adminiſtrationem. ſeu non re
ſidentiam. deſtituere queunt ac eoꝝ reſi
gnationẽ recipere. ſecus ſi ex ꝑſcriptiõ
ſeu ↄſuetudine eis inſtituendi ius com
petat niſi beneficium pleno iure ſit ſub
iectũ. viceſima coclusio Iuriſdictionem
contentioſam in pſonas dũtaxat obti/
nentes. eam in tota diocl. etiã extra lo
ca ꝓpria exercere pñt. Secus ſi habent
iuriſdictionem territorio limitatã Iu
riſdictionem vero penitentialem etiam
extra territoriũ dicere poſſunt

Deo gratias Amen

Repetitũ fuit per me Nicolauꝫ de Si
cilia decretorum doctorem in Almo
ſtudio Senenſi tunc ibi actualiter le/
gentem Anno domini M. quadrin/
gentẽſimo decimonono ꝛc.

LANDES- UND STADT-BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

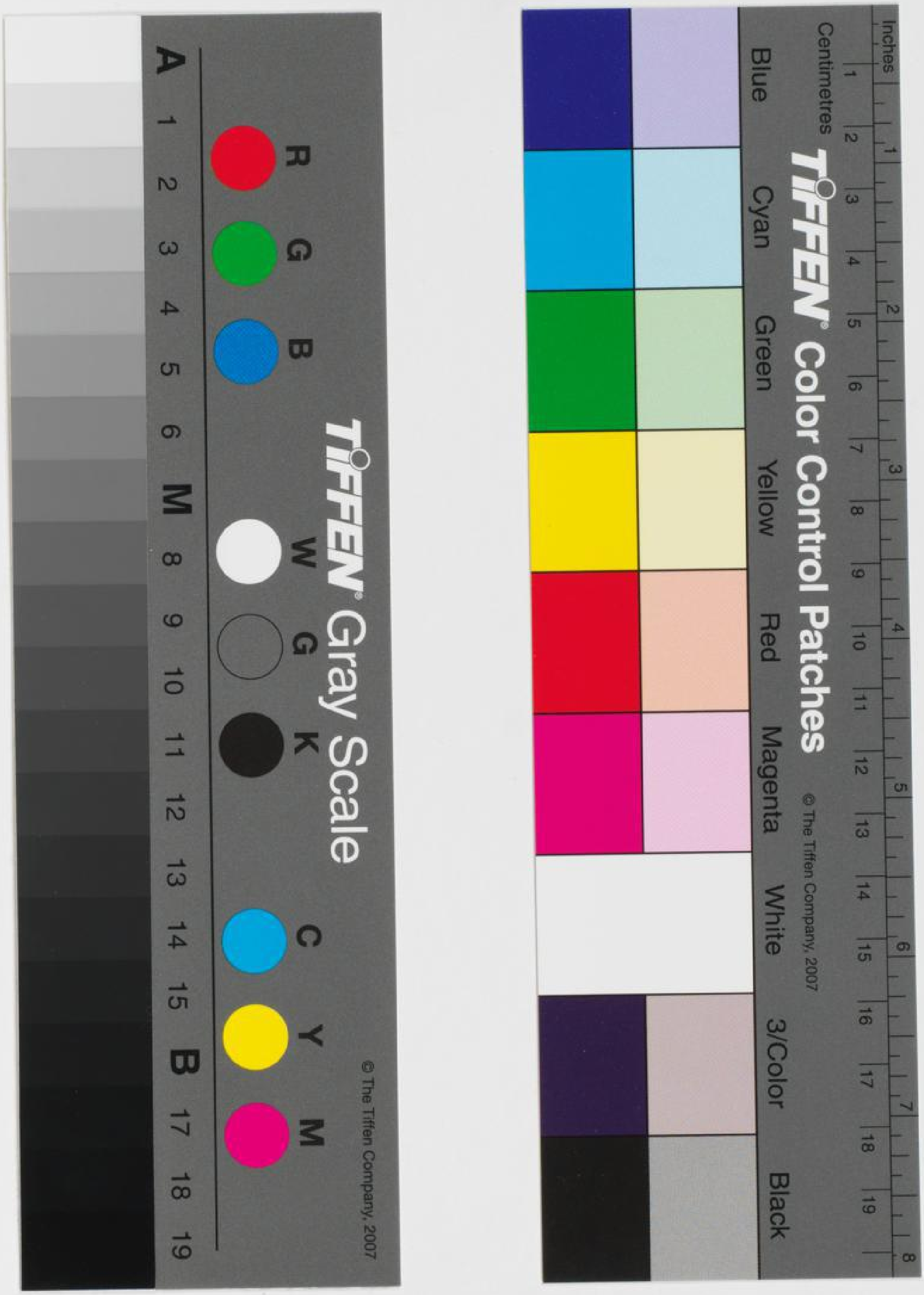

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf